

VECHTLUST

VINCENT DE VRIES

HET BIZARRE LEVEN VAN INTERNATIONAL
FERNANDO RICKSEN

voetbal
INTERNATIONAL

Twaalfvoudig international Fernando Ricksen (Heerlen, 1976) is een vechter. Niet alleen op het veld, waar hij als speler van Fortuna Sittard, AZ, Glasgow Rangers en Zenit Sint Petersburg geen duel schuwde en bij menig knokpartij betrokken was, maar ook ernaast. De vooroordelen, de verleidingen en de verslavingen werden bijna zijn ondergang. Zeker in het knotsgekke Schotland en het corrupte Rusland wist de Limburger nauwelijks raad met zijn drank- en drugsgebruik. In **VECHTLUST, zijn geautoriseerde biografie, vertelt Ricksen voor het eerst in alle openheid en eerlijkheid over zijn moeilijke tijd en hoe hij zich, als een echte strijder, terugknokte.**

Vechtlust

VINCENT DE VRIES

VECHTLUST

**HET BIZARRE LEVEN VAN INTERNATIONAL
FERNANDO RICKSEN**

VOETBAL INTERNATIONAL

Inhoud

Proloog

Voorwoord Mark van Bommel

1 Klein Chicago

2 De eerste bierglazen

3 Doorbraak

4 Het wilde westen

5 Twijfel

6 Schot in de roos

7 Ontspoord

8 Meisjes

9 Jackpot

10 Oranje

11 Levenslang

12 Opluchting

13 Rusland

14 Nieuw thuis

15 Succes

16 Bergafwaarts

17 Ramkoers

18 Terugkeer

19 Berusting

Can you hear the drums, Fernando?

ABBA

Proloog

Opeens was daar het besef.

Het besef dat er iets mis was.

Zijn stem. Die was al anders dan jaren geleden. Alsof hij sprak met dubbele tong. Hoewel de buitenwereld er anders over dacht, wist Fernando Ricksen één ding: die rare manier van praten kwam niet door de alcohol. Dit was geen overblijfsel van zijn jarenlange drankmisbruik. Hij dronk nog wel, maar hooguit één of twee biertjes in de week. Na een intensieve behandeling had hij, gesteund door zijn Russische vriendin Veronika en zijn anderhalf jaar oude dochter Isabella, zichzelf en de drank onder controle.

Ricksen vermoedde dat het kwam door de hernia eerder dit jaar. Beter gezegd: de voormalige international, opgegroeid in Limburg en een vent geworden in Schotland en Rusland, *hoopte* dat het kwam door die hernia.

Maar die hoop bleek ijdel. Toen Ricksen afgelopen zomer bij het aansteken van een sigaret ineens nauwelijks de kracht had een simpele aansteker in te drukken, wist hij voldoende. Dit had niks met een hernia te maken. Dit waren zijn spieren.

Pal nadat de eerste druk van deze biografie naar de drukker was gegaan, leefde Ricksen meer dan een maand in grote onzekerheid. Er spookten diverse scenario's door zijn hoofd. De meest vreselijke. Door tijd in zijn gezin te steken en zich in te zetten voor de B-jeugd van zijn geliefde club Fortuna Sittard probeerde hij dat van zich af te zetten.

Een paar dagen voor de boekpresentatie, herfst 2013, kreeg hij uitsluitsel.

Een doodvonnis.

Fernando Ricksen lijdt aan Amyotrofische Laterale Sclerose, de genadeloze spierziekte ALS. De ziekte die er langzaam voor zorgt dat steeds meer spieren uitvallen waardoor het, normaal gesproken, binnen een paar jaar is gebeurd met je.

Maar kom met 'normaal gesproken' niet bij hem aan. Een gemiddeld iemand is Fernando Ricksen namelijk niet. Dat wisten we al van hem als voetballer, de twaalfvoudige international die bij AZ, Fortuna Sittard, Glasgow Rangers en Zenit Sint-Petersburg op grootse wijze de mooiste prijzen won. En dat beeld werd bevestigd tijdens de inmiddels memorabele tv-uitzending van *De Wereld Draait Door* (VARA) waarin Ricksen emotioneel Matthijs van Nieuwkerk onthulde wat de artsen hem in het UMC in Utrecht kort daarvoor hadden verteld.

Zijn gedurfde en heldhaftige optreden, voor de ogen van meer dan een miljoen mensen thuis, verbaasde mij daarom totaal niet. Want Ricksen is geen gemiddeld iemand. Hij is een knokker, een strijder. Iemand die niet klein te krijgen is. 'In al die jaren kreeg niemand mij eronder. Dat gaat ook nu niet gebeuren', zegt hij daarom strijdvaardig.

De mededeling dat een ALS-patiënt in veel gevallen nog maar hooguit drie jaar te leven heeft, maakt hem bang, maar niet hopeloos. 'Er is momenteel nog niet heel veel bekend over de ziekte, ook niet hoe die bestreden moet worden. Dat realiseer ik me goed.' Dat betekent niet dat het ook echt het einde is, meent Ricksen. 'Ooit zal er iemand de eerste zijn die deze ziekte verslaat en overleeft. Laat ik dan maar de eerste zijn.'

We hebben maanden geleden geen betere titel van het boek kunnen bedenken.

Vincent de Vries, november 2013

Fernando, de strijder

De overeenkomsten tussen mij en Fernando Ricksen zijn talrijk. We zijn provinciegenoten. Hij komt uit Heerlerheide, ik uit Maasbracht. Allebei maakten we in 1993 ons debuut in het betaalde voetbal, allebei deden we dat in het mooie geel-groen van Fortuna Sittard. Samen werden we begin jaren negentig kampioen in de A-jeugd, samen werden we in 1995 met het eerste van Fortuna de beste van de Eerste Divisie. En we gingen maar door. Fernando maakte in 1997 de stap naar AZ, ik volgde twee jaar later toen ik naar PSV ging.

Later bleven we elkaar tegenkomen bij Oranje, waar Fernando op 15 november 2000 debuteerde in het oefenduel met Spanje. Een heerlijke avond. Niet alleen voor Fernando, maar voor het gehele Limburgse voetbal. Naast Fernando maakte ook Kevin Hofland die avond zijn eerste minuten als international. Voor mijzelf was het toen de derde keer dat ik in actie kwam voor het Nederlands elftal. Onze aanwezigheid was een groot compliment voor de goede jeugdopleiding van Fortuna Sittard: drie Limburgse jongens in de selectie die samen hun carrière waren begonnen in De Baandert.

Uiteindelijk haalden we alle drie de top. Door de negatieve berichtgeving vergeten mensen het weleens, maar Fernando heeft zes seizoenen bij Glasgow Rangers gezeten en vier jaar bij Zenit Sint-Petersburg, waar ik hem in 2007 nog als speler van Bayern München tegenkwam in de halve finale om de UEFA Cup. Dat zijn in totaal tien contractjaren in het buitenland. Bij topclubs waar hij vele belangrijke prijzen pakte. Zo'n erelijst, dat kunnen niet veel hem nazeggen.

Dat de unieke Fernando, door velen miskend, zo succesvol was, verbaasde me niet. Ik ken Fernando als een knokker, een strijder. Dat bedoel ik in de goede zin van het woord. Zoals in elk leven heeft hij zijn pieken en dalen gekend. In zijn geval was dat heel extreem. Eén ding weet ik echter zeker: als teamgenoot ging hij voor iedereen door het vuur. Hij was zo waardevol dat elke ploeg hem prima kon gebruiken. Dat werd me wel duidelijk in het Estadio Olímpico in Sevilla toen hij die avond twee minuten voor tijd zijn debuut maakte. Fernando was officieel international. Er zouden nog elf caps volgen.

Soms zou ik willen dat we, die drie Limburgse knapen van toen, nog samen op het veld stonden. Net als in het begin van de jaren negentig. Jonge profs in wording, met de wereld aan onze voeten. In die schitterende geel-groene shirts. Omdat we inmiddels alle drie zijn gestopt, gaat dat helaas niet meer gebeuren.

Net zoals het jammer is dat Fernando door al die gebeurtenissen buiten het voetbal om zo'n stempel kreeg opgedrukt. Natuurlijk, hij heeft dingen gedaan die niet kunnen bij een profvoetballer. Dat is ook niet goed te praten. Dat neemt niet weg dat Fernando een ontzettend lieve jongen is. Een goedzak. Net als het fantastische slaapfeest bij hem thuis, kort nadat we in de jeugd van Fortuna Sittard kampioen waren geworden, zal ik dat nooit vergeten. Ik hoop dat jullie dat na het lezen van dit boek, geschreven uit het diepst van zijn hart en waarin hij zijn bizarre leven in alle eerlijkheid en openheid vertelt, ook niet zullen doen.

Mark van Bommel, oktober 2013

Klein Chicago

‘Wat heb je nou eigenlijk gepresteerd in jouw leven?’

De vraag van de klinisch psycholoog van de Sporting Chance Clinic, de verslavingskliniek in Hampshire nabij Londen, kwam vanochtend zo onverwacht dat ik me bijna verslikte in mijn glaasje water.

Las deze man nooit een krant?

Keek hij geen tv?

Volgde hij het voetbal niet?

Okee, ik had me een paar dagen terug voor de zoveelste keer ernstig misdragen, ditmaal in het vliegtuig naar Johannesburg. Dat wist ik ook wel. En daarom zat ik nu tegenover hem. Maar ik was wel Fernando Ricksen, succesvol profvoetballer. Ik had twaalf interlands achter mijn naam, ik verdiende vele miljoenen, ik kon elke vrouw krijgen die ik maar wilde en ik had met mijn club Glasgow Rangers al zeven hoofdprijzen gepakt. En alsof dat nog niet genoeg was: vorig jaar kozen mijn collega's mij als beste voetballer van de Schotse Premier League. Door die prijs, de *Scottish PFA's Player of the Year-Award*, werd ik nu in één adem genoemd met voetbalhelden als Paul Gascoigne, Mark Hateley, Brian Laudrup, Ally McCoist en Henrik Larsson. Noem dat eens niks. Er waren profvoetballers die het beduidend slechter deden.

Dat zag hij toch ook wel?

Ik droeg nota bene de aanvoerdersband van een van de grootste bolwerken van het Britse voetbal. Die kreeg je niet zomaar bij Glasgow Rangers. Daar werden alleen de echt grote jongens voor gevraagd.

Ik dus.

Die man is niet goed wijs, zei ik tegen mezelf. Hoe durfde hij zo'n debiele vraag te stellen? Ik vond het totaal respectloos en misplaatst. Lachwekkend eigenlijk. Ik dacht direct: *Zie je wel, die hele kliniek van Tony Adams is niks voor mij. Wat doe ik hier in vredesnaam? Heb ik me hiervoor vrijwillig aangemeld?* De bedenkingen die ik vooraf had gehad, waren kennelijk niet voor niets geweest.

Zelfverzekerd als ik was, vertelde ik hem dat menigeen jaloers op mij was. Paul Le Guen, de nieuwe trainer van Glasgow Rangers, had me eerder deze week weliswaar uit de selectie gezet omdat ik op weg naar het trainingskamp in Zuid-Afrika dronken en naakt door het vliegtuig had gerend, velen deden een moord voor wat ik in die al jaren allemaal had bereikt.

Ik overdreef niet eens.

‘Oh ja?’, zei hij, terwijl hij rustig achterover ging zitten en zijn handen in zijn nek vouwde. Hij zag het totaal anders. Volgens hem had ik een verkeerd zelfbeeld.

Ik keek hem vragend aan.

‘Ja’, klonk het ferm. Koeltjes en bijna vilein kwam hij met een reeks argumenten. ‘Luister’, begon hij haast fluisterend. Hij zei het bijna lachend, het leek wel dat hij er plezier aan beleefde. ‘Jouw club wil je niet meer, jouw vrouw wil je verlaten en je bent zelf naar de klote.’ Hij voegde eraan toe dat ik eigenlijk niet veel dieper kon vallen. Het was hoog tijd om dat maar eens onder ogen te zien.

Die woorden veroorzaakten een gevoel dat ik niet kende. Ik werd er stil van. En hoe verbaasd ik ook was, stiekem gaf ik hem geen ongelijk. Hij dikte het niet eens aan. Als voetballer had ik het gemaakt. Ruimschoots zelfs. Dat zag een blinde nog. Maar dat gold niet als mens. Door overmatig drankgebruik en extreem wangedrag was het leven inmiddels een totale chaos. Precies zoals de man in de stoel voor me zei. Ik liet het al die jaren alleen niet zien en merken. Ik deed me veel sterker voor dan dat ik eigenlijk was. Dat deed ik niet zomaar. Ik was als de dood om het aanzien te verliezen dat ik inmiddels genoot.

Het klinkt misschien gek, maar ik was blij dat hij me er deze ochtend, een mooie zomerdag in juli 2006, mee confronteerde. Hoe hard de woorden ook waren, het luchtte op. Eindelijk prikte iemand door mijn zelf gecreëerde wereld heen.

Het voelde als een bevrijding.

Ik merkte het meteen. Door zijn opmerkingen viel in één keer een geweldige last van mijn schouders. Het was het beslissende duwtje dat ik nodig had.

Zonder dat ik er rekening mee had gehouden, was ik om. Ik had me wel zelf aangemeld, op advies van directeur Peter Kay, maar eerlijk gezegd had ik er weinig van verwacht. Ik dacht dat ik het zelf wel allemaal kon. Net zoals ik altijd had gedacht dat ik het goed voor elkaar had. Zo erg leefde ik in mijn eigen wereld. Dat ik me toch aanmeldde, was puur om goede sier te maken.

Ik had het mis.

Zittend in die kamer, met uitzicht op het prachtige natuurgebied Forest Mere nabij Liphook, besepte ik dat dit – mits ik er voor de volle honderd procent voor zou gaan – de uitgelezen en misschien wel enige kans was om al die negatieve prikkels voor eeuwig achter me te laten. Na het zoveelste incident was het inderdaad tijd om mijn eigen wereld te verlaten en de realiteit te accepteren. Wilde ik voorkomen dat Glasgow Rangers en mijn vrouw Graciela me definitief wegstuurden, dan kon ik simpelweg niet langer wachten. Anders raakte ik alles kwijt. Dan was het echt allemaal voorbij. Met alles. Met mijn carrière, met mijn huwelijk en met Fernando Ricksen zelf.

En toen nam ik de beslissing die mijn leven veranderde.

Ik was klaar met dat leven vol leugens en bedrog. Ik wilde en ging het gevecht met mezelf aan.

Ik keek de man tegenover me aan, stak een hand uit en zei dat we een deal hadden. Hier, binnen de muren van dit fantastische landgoed in Hampshire, begon ik aan een nieuw leven.

Precies zoals Kay had gezegd toen hij me eergisteren belde en me overhaalde om naar zijn kliniek te komen.

‘Okee’, zei ik, ‘ik doe de komende weken exact wat jij zegt.’

Hij stond op en schoof vanachter zijn bureau zijn hand in die van mij.

Hij glimlachte, opnieuw, en knikte instemmend.

‘Prima, goed om te horen.’

Hij zei dat ik geen spijt zou krijgen. Inmiddels waren al zo veel verslaafde topsporters me voorgegaan. Die waren er allemaal sterker uitgekomen, vertelde hij. Hij ging me helpen om ook mij weer opgelapt de wereld in te sturen, om mijn leven weer op de rit te krijgen.

Na een moeilijk begin lukte dat ook. Ik was blij en vooral opgetogen dat ik eind juli, na vier intensieve weken, als herboren en met een minder egoïstische blik op de wereld uit die verslavingskliniek kwam.

Er was alleen één ding dat we op dat moment beiden nog niet wisten. Dat goede gevoel was van korte duur. De ellende was niet voorbij. Nog lang niet. Het zat veel dieper. Het werd alleen maar erger en nog extremer...

Dat uiterekend ik op een stoel in een Engelse verslavingskliniek zat, vechtend tegen de drank en gedragsproblemen, heeft velen verbaasd. Zeker de mensen in Hoensbroek waar ik op 27 juli 1976 als Fernando Jacob Hubertina Henrika Ricksen in de Eikstraat van de Passartwijk werd geboren. Zij kenden mij juist als een voorbeeldig en opvallend rustig kind. Een lief jongetje, vernoemd naar de eerste hit van ABBA, de favoriete band van mijn moeder. Ik was eerder verlegen en volgzaam.

Op de basisschool was dat niet anders. Als het hoofd van het Sint Paulus weer eens naar huis belde en tegen mama zei dat een van haar kinderen iets had uitgespookt, wist ze voldoende. Niet ik, maar Pedro, mijn jongere broer, had weer iets gedaan. Dat gebeurde zo vaak dat mijn moeder niet eens meer behoefde te vragen wie van de twee de schooldirecteur precies bedoelde. Pedro was zo'n ongelooflijke etterbak, die haalde bij iedereen het bloed onder de nagels vandaan.

Ik was het tegenovergestelde. En ik deed het als kind juist heel goed op school. De basisschool, vlak om de hoek in de Laurierstraat, doorliep ik fluitend. Serieus als ik was, kwam ik elk jaar weer met een mooi rapport thuis.

Pedro is drie jaar en een maand jonger dan ik, maar hij stelde zich altijd feller en opstandiger op. Dat kreeg mijn moeder steeds weer op haar bordje. Als ze bij iemand op bezoek wilde, vroegen ze vooraf of die superdrukke Pedro ook mee kwam. Zo ja, dan bleef de deur dicht. Ze hadden dat irritante broertje van me liever niet in huis. Hoe vervelend het ook was voor mijn moeder, ik kon het me heel goed voorstellen.

Zelf vond Pedro die houding juist wel stoer, geloof ik. Hij genoot duidelijk van de status die hij zichzelf had gegeven. Met zijn kinderachtige gedrag spaarde hij niemand. Ook mij niet. Regelmatig verzette hij zich tegen me en was ik de klos. Als ik met vriendjes achter mijn

Commodore 64 zat, sloop hij mijn slaapkamer binnen en trok hij geniepig de kabels uit de spelcomputer die we voor Sinterklaas hadden gekregen.

Pedro vond het prachtig. Hij liep elke keer lachend weg.

Ook knipte hij regelmatig giechelend de lintjes door van de veel te trage cassettebandjes die je toen nog had om spelletjes te laden. Wat een klotestreek.

Het maakte Pedro, die flikker, zelfs niks uit of mijn spullen net nieuw waren. In die tijd was een Game Boy heel cool. Gezien het enorme formaat en het design is dat nauwelijks voor te stellen, maar dat grijze ding was in die periode echt hip. Dat kwam doordat het een van de eerste spelcomputers was die je mee kon nemen.

Ik was er vreselijk blij mee. Ik kon er alleen niet lang van genieten.

Pedro sloeg 'm direct kapot. Dat deed hij in de auto op weg naar Piccolo Camping, onze vaste vakantiebestemming in Domaso aan het Comomeer. Daarmee trof hij mij recht in het hart. Door die draagbare spelcomputer te mollen, eentje die ik speciaal voor de vakantie had gekregen, werd de weg naar Italië nog langer, saaier en vervelender.

Daar zorgde mijn vader sowieso al voor. Met een verleden als vrachtwagenchauffeur had hij geen moeite om lang achter het stuur te zitten. Hij reed gewoon aan één stuk door, met zo min mogelijk pauze. In de oude Ford Taunus, eentje zonder airco, was dat niet anders. Hij bleef die trucker. Ik geloof dat we in die dertien of veertien uur naar Italië twee keer even stopten. *Papa*, zoals we onze stiefvader Huub altijd noemden, wilde zo snel mogelijk naar de camping, waar de hele familie op ons wachtte.

Ik snapte dat gehaast nooit. We verbleven altijd minimaal zes weken op de camping. Wat maakte het uit als we een uurtje later aankwamen? Er bleef genoeg tijd over.

Soms moest ik echt smeken om tijdens de reis even van de weg te gaan zodat ik kon plassen.

‘Nog even door’, zei mijn vader dan.

Pas als ik het echt niet meer kon ophouden, zette hij de Ford Taunus langs de kant. Niet op een parkeerplaats, zoals iedereen deed, maar op de vluchtstrook. Levensgevaarlijk natuurlijk. Als ik klaar was met pissen, knalden we direct weer door. Het was gekkenwerk. We konden nauwelijks goed optrekken. De Ford Taunus, inclusief een volgestouwde imperiaal, was meestal zo zwaarbeladen dat onze auto bijna door zijn as ging.

Het waren geen fijne ritten. Omdat we Max, onze cockerspaniël, niet wekenlang in een asiel wilden stoppen, namen we 'm mee. Dat betekende wel dat die hond urenlang naast ons op de achterbank zat te hijgen. Ik werd er helemaal gek van, net als van onze caravan die aan onze auto bungelde. Daardoor konden we nooit superhard rijden. Met een Game Boy zou ik tenminste nog een beetje afleiding hebben gehad...

Maar dat ding had ik dus niet meer. Dat lag stuk in de achterbak. Omdat ik geen nieuwe kreeg, kon ik Pedro wel schieten. Wat was hij toch een ongelooflijke etter. En waarom kon hij in godsnaam niet langer dan twee seconden stil zitten?

Dat ik in die periode snel in huilen uitbarstte, maakte hem niks uit. Op de een of andere manier vond Pedro dat juist leuk.

En hij trok daarvoor alles uit de kast.

‘Nando!’, riep Pedro op een middag. Hij zei dat op een toon zoals hij altijd deed. Heel zeurderig.

‘Doe de radio eens aan. Ik heb een plaatje voor je aangevraagd.’

Opgewonden draaide ik aan wat knoppen, totdat ik het juiste station – de lokale piratenzender van Heerlen – vond. Het eerste nummer dat ik hoorde was *Huilen is voor jou te laat* van de Brabantse zangeres Corry Konings. Pedro moest hard lachen, wees naar me en zei dat dit liedje speciaal voor mij was. Ik begon direct weer te brullen.

Ik keek er niet van op dat die etter echt overal ruzie had: op school, op straat. Zelfs bij EHC, de amateurclub uit Hoensbroek waar we inmiddels voetbalden, had hij constant bonje.

Pedro was sowieso veel gekker en uitbundiger dan ik. Het liefst zagen mama en papa hem al vroeg als Prins Carnaval. Met zijn wilde gedrag was hij de ideale persoon om tijdens de openingsavond van onze carnavalsvereniging uit een enorme doos te springen. De knallende confetti die hem om de oren zou vliegen, paste prima bij hem. Op zo’n moment kon hij lekker gek doen. Hoefde hij zich eens niet anders voor te doen dan wie hij was.

Het kwam er alleen niet van. Omdat Pedro daar nog iets te jong voor was, ging dat feest niet door. Een alternatief was snel gevonden. De keuze viel op mij. Ik vond het aanvankelijk maar niks. Ik hield niet zo van dat idiote gedoe. Ik was veel meer ingetogen, hield er niet van om zo op de voorgrond te treden. Uit respect voor mijn ouders, om ze niet teleur te stellen, ging ik toch maar akkoord.

Wat had ik te verliezen?

Niks.

Voordat ik het wist, had ik zo’n akelig wit apenpakje, witte handschoenen en een witte maillot aan. Op mijn hoofd kreeg ik zo’n kitscherige, rood-witte muts met een enorme fazantenveer. Ik ontving van de mensen van de carnavalsvereniging zelfs de zilveren scepter. Die moest ik stevig in mijn hand houden. Om het plaatje compleet te maken, hingen om mijn nek enkele speciale prinsesmedailles van goud. Het was één grote poppenkast, maar ik deed wat er van me verwacht werd. Lachend maar duidelijk gereserveerd knalde ik uit die doos.

Mijn moeder, net als mijn vader actief binnen de carnavalsvereniging, was zo trots dat ze de traditionele staatsfoto bij thuiskomst direct thuis aan de wand spijkerde. Die hing er uiteindelijk, ingelijst en al, vele jaren. Ik liep er elke keer met gemengde gevoelens langs...

Ik wist dat die bescheiden glimlach op de foto niet echt was. Die was zo fake als wat.

Ik heb Pedro later weleens gevraagd waarom hij telkens de confrontatie met me opzoekt. ‘Dat had met jaloezie te maken’, antwoordde hij. ‘Iedereen liep maar met jou weg. Daar werd ik strontziek van.’

In zijn ogen was ik ook veel te geraffineerd. Ik kreeg volgens hem dingen klaargespeeld die

anderen nooit lukten. Daar kon hij maar moeilijk tegen, zei hij. Ik kon hem niet eens ongelijk geven. Door mijn rustige voorkomen was ik het lieverdje van de buurt.

Dat Pedro, inmiddels een van mijn beste vrienden, zo rebels en opgefokt was, vond ik niet altijd even vervelend. Het had ook zijn voordelen. Juist omdat hij zich zo intimiderend gedroeg, wist ik dat ik niet bang hoefde te zijn dat mij iets overkwam. We hadden natuurlijk niet alleen maar ruzie, hij kwam ook voor mij op. Wanneer iemand mij op straat een tikje gaf of ik mocht niet meedoen, dan kwam Pedro direct aanlopen. Hij stelde onmiddellijk orde op zaken. En dat deed hij op zijn manier: hij sloeg er meteen op. Dat deed hij zo fel en krachtig dat ze zich meestal wel bedachten om mij uit te sluiten.

Dat sloeg om op het Sint-Janscollege, de middelbare school aan de Patersweg in Hoensbroek waar ik de mavo deed. Omdat ik in die fase veel voetbalde en bij Fortuna Sittard vrijwel dagelijks trainde met bijna volwassen mannen, veranderde mijn lichaam ineens heel snel. Ik werd sterker. Niet alleen mentaal, maar ook fysiek.

De rollen waren plotseling omgedraaid. Ineens vroeg Pedro mij om hulp. Dat had hij hard nodig ook. Hij dacht aanvankelijk dat hij nog wel even wat jongens uit mijn klas in elkaar kon timmeren. Dat liep telkens verkeerd af. Pedro vergat dat die drie jaar ouder waren. Op zo'n leeftijd is het verschil in kracht enorm. Omdat ik hem niet wilde laten vallen, zat er niks anders op dan die gasten zelf maar een dreun te verkopen. Dat had ik graag voor mijn kleine broertje over. Het zou niet de laatste keer zijn dat ik iemand in elkaar timmerde.

Zo'n opstootje was niet iets waar de mensen in onze wijk van opkeken. Zeker niet in Heerlerheide waar we eind jaren tachtig, na een kort verblijf in Landgraaf, aan de Navolaan in een drive-in-woning terechtkwamen. Daar stond dit stadsdeel, gelegen in het noorden van Heerlen, nou eenmaal om bekend. Ze noemden Heerlerheide niet voor niets Klein Chicago, naar de Amerikaanse gangsterstad van weleer.

Er gebeurde altijd van alles. Daarom reden er ook geen stadsbussen. De busmaatschappij vond het te onveilig. Gasten uit de buurt smeten dag in dag uit van die enorme stenen tegen de bussen. Op een dag, zonder enige waarschuwing, schrapten ze de buslijn uit het routeschema.

De problemen zijn nog altijd niet verdwenen. In mijn oude buurtje zijn nog steeds erg veel mensen werkloos. Ook de criminaliteit nam niet af. Dat hoor ik wel van Pedro die er nog altijd woont, inmiddels bij mijn ouders om de hoek die nooit zijn verhuisd. Hij laat zijn vrouw Angelique 's avonds nooit alleen over straat lopen, zegt hij.

Omdat er zo veel problemen waren, liet de politie zich regelmatig in de buurt zien. Om de haverklap hoorde ik een sirene en kwamen die gasten, soms met ambulance en al, loeiend door de straat.

Dat was ook deze middag het geval, kort nadat we waren teruggekomen van een vakantie in Spanje. Ik vond die hele heisa elke keer weer prachtig om mee te maken. Het was spannend.

Op een of andere manier zorgde zo'n politiebusje in de buurt altijd voor opwinding. Helemaal als ik blauwe lichten zag flikkeren in de straat.

En het mooie was: ditmaal zat ik op de eerste rang. Samen met Pedro kon ik me geen betere plek wensen. Doordat de politie in onze straat stond, pal voor ons huis, kon ik alles mooi vanuit mijn slaapkamer zien. Ik had alleen geen idee waarom al die agenten zich juist voor ons huis opstelden. Net zo min ik wist waarom ze met zo'n groot vertoon de Navolaan met allerlei rood-witte linten hadden afgezet.

Ook Pedro haalde zijn schouders op. Hij wist het ook niet. Omdat we net een paar dagen terug van vakantie waren en we geen regionale krant lazen, hadden we geen flauw benul van wat er zoal speelde in de wijk.

Eén ding was me inmiddels wel duidelijk: met zo veel agenten op de been ging het niet om iets onbenulligs als een fietsendiefstal of het jatten van een appel uit de supermarkt. Stiekem begon ik te fantaseren. Misschien was het wel een moord en lag iemand morsdood in een huis. Misschien wel bij de burens. In Klein Chicago, met al die knokpartijen en al dat drugstoerisme, wist je het maar nooit.

Het ging uiteindelijk niet om een moord of een afrekening. Ook zochten ze geen notoire fietsendief of simpele winkeldief. Ze waren op zoek naar een jongen met een wapen. Getuigen hadden hem eerder die dag op een rotonde zien zwaaien met zo'n ding. Dat het ernst was, was wel duidelijk. Schoten waren niet gelost, maar die jongen bedreigde wel een automobilist.

Die jongen, zo bleek, was Pedro. Mijn broertje die wel van een geintje hield.

De politie zag er niet echt de humor van in. Nadat de agenten onze woning in alle rust hadden gelokaliseerd en zij het teken hadden gekregen om in actie te komen, klopten ze eerst op de deur en stormden vervolgens als gekken onze woning binnen. In de deuropening probeerde mijn vader die lui met Max nog wel tegen te houden. Dat werd geen succes. Toen ze dreigden onze hond neer te knallen, deed hij toch maar een stapje opzij. Hij wilde geen dode cockerspaniël op zijn geweten hebben.

Schreeuwend sloegen de agenten de totaal verbouwde Pedro in de boeien en namen hem mee. Ze hadden de juiste persoon. Pedro had die middag inderdaad op die rotonde staan zwaaien met een pistool. Dat klopte allemaal, net zoals hij die man in die auto de stuipen op het lijf had gejaagd. Wat die agenten alleen niet wisten, was dat het geen echt wapen was.

Het was er eentje van speelgoed.

Gekocht in een souvenirshop tijdens onze vakantie in Spanje.

Het verbaasde me niet dat het zo'n gedoe veroorzaakte. Dit wapen, precies zo'n revolver waarmee de Amerikaanse filmheld John Wayne op het witte doek ontelbare bandieten neerschoot, was haast niet van echt te onderscheiden. Van dichtbij zag je al geen verschil, laat staan van ver af.

Het was weer typisch iets voor Pedro.

Het incident kreeg nog een staartje ook. Omdat Pedro het nodig vond om in de lift van het politiebureau een vrouwelijke agent een flinke tik te geven, belandde hij die avond in de cel.

Mijn vader heeft 'm er nog uit moeten halen.

Ik keek er niet van op toen ik het hoorde. Ook dat was typisch iets voor Pedro. Maar hij had mazzel. Na het maken van excuses kwam hij ervan af met een waarschuwing en een boete van 250 gulden. Het speelgoedwapen hebben we thuis nooit meer gezien.

Het was niet het enige akkefietje met een pistool dat ik van dichtbij meemaakte. Als beginnend prof ging ik veel om met Maurice Rayer van VVV. Ik leerde hem kennen toen hij in 1994 op huurbasis uitkwam voor Fortuna Sittard. Een mooie gozer. Zowel letterlijk als figuurlijk. Wanneer je met hem uitging, wist je zeker: het werd een makkelijke avond om te scoren. Daar hoefde je niet veel voor te doen. Met Maurice in de buurt kwamen de vrouwtjes vanzelf wel.

Dat gold ook voor Hans Kraay junior, die Maurice nog kende uit zijn tijd bij Telstar. Het leek Maurice wel aardig om Hans een keer mee te nemen, de stad in. Als echte mannen onder elkaar. Tijjani Babangida, die malle Nigeriaan die in 1991 ineens opdook in Limburg, ging ook mee.

Ik kan me niet meer herinneren wie er precies achter het stuur zat, maar op weg naar de kroeg in Venlo, naar de zoveelste inkopper, stopten we zo plotseling dat ik haast door de auto werd geslingerd. Ik had geen idee waarom de bestuurder hard op de rem traptte. Net zoals ik niet wist waarom Hans ineens het portier van de auto opengooide en schreeuwend uitstapte.

En wat deed hij in vredesnaam met dat pistool in zijn hand?

Ik wist dat Hans zo gek was als een deur. Die verhalen had ik wel gehoord en gelezen. Maar dat-ie zo gek was dat hij midden op straat met een pistool ging zwaaien, dat had ik niet verwacht.

Hans liep op een man af die nietsvermoedend op een bankje zat. Kraay leek door het dolle heen. Precies zoals iedereen hem op het veld kende: ongecontroleerd en agressief.

Ik hoorde hem de woorden roepen die je eigenlijk alleen maar in films hoort. 'Jouw geld of jouw leven!'

Hij zei het alsof zijn eigen leven ervan afhing.

Ik deed het inmiddels bijna in mijn broek. Niet van de spanning, maar van het lachen. De ogenschijnlijk brute overval was natuurlijk nep. Daar was ik ondertussen wel achter.

Het was één grote grap.

Alleen, de zwerver die door Hans werd *overvallen*, had dat niet door. Met de handen in de lucht smeekte hij Hans om 'm alsjeblieft niet overhoop te schieten. Hij had daar zelfs zijn allerlaatste centen voor over. Geld dat Hans zomaar, zonder één moment van twijfel, kreeg toegeworpen.

Ik geloof dat het een paar gulden was.

Kennelijk miste die dakloze niet alleen een huis, maar ook goede ogen. Anders had hij het uiteraard meteen gezien. Net als Pedro gebruikte Hans geen echt wapen, maar een waterpistool. Zo'n geel ding dat je bij elke speelgoedwinkel kunt kopen. Gierend van het lachen stapten we weer in, op weg naar onze echte veroveringen in de stad. Zonder het geld van die onfortuinlijke zwerver natuurlijk. Die paar centen gaf Hans, een ware gentleman als-ie was, keurig terug.

Zelf speelde ik liever met ander speelgoed: een keu. Voor een potje biljarten, in het bijzonder het libre, kon iedereen mij wakker maken. Niet alleen omdat ik het heel leuk vond om te doen, ik was ook nog eens erg goed. Anders dan met snooker veegde ik iedereen zo van tafel. Ik won bijna alles. Ik werd derde op het Nederlands kampioenschap. Dat ik die bronzen plak won, was redelijk uniek. Ik was niet achttien jaar zoals de meeste deelnemers, maar slechts twaalf.

En ik was klein. Zo klein dat ik nauwelijks boven de biljarttafel uit kwam.

Het was een apart gezicht. Omdat je tijdens het stoten niet los van de grond mag komen, moest ik op het uiterste puntje van mijn tenen gaan staan. Ik wilde de bal natuurlijk wel goed raken. In combinatie met zo'n belachelijk oberpakje, inclusief keurig blazertje, konden mensen vaak hun lach niet inhouden als ik opkwam. Het was van korte duur. In al die zaaltjes kreeg ik ze snel stil. Meestal al na de eerste paar stoten. Ik bleef maar doorgaan, als een soort wervelwind die niets en niemand spaarde. Het waren momenten waar ze het uren later nog over hadden. Ik was kleiner dan de keu, maar ik maakte zonder problemen series van over de vijftig caramboles. Dat zagen ze niemand doen, zeker niet zo'n klein, blond jochie als ik.

Omdat ik zo goed was en ik inmiddels een moyenne had van 120, was er weinig aan om tegen mij te spelen. Vrijwel niemand had een kans. Met het inzicht en het balgevoel dat ik al vrij vroeg had, maakte ik bijna iedereen in. En dik ook.

Ik had het goede spel niet van een vreemde. Ik had het van Willem Szymiczek, de vader van mijn moeder. Hij behoorde al jaren tot de betere biljarters van het land. Daar maakte ik mooi gebruik van. Na school leerde hij me alles. Daarin ging opa heel ver. We keken samen naar televisiebeelden van belangrijke biljartwedstrijden en doken beiden in een van zijn vele boeken. Prachtig om te doen. Daarin stonden allerlei trucjes en tips om nog beter te worden.

Voor een jongen van twaalf jaar lag biljarten niet echt voor de hand. Dat wist ik ook wel. Op school was ik de enige die biljartte. Ik voelde me daardoor geen buitenbeentje. Ik vond het juist prachtig om te doen. Ik kon elke middag niet wachten tot de school uit was. Spelen of afspreken met anderen deed ik niet of nauwelijks. Ik ging liever mijn eigen weg. Naar opa. Naar zijn biljarttafel die hij thuis had staan.

Omdat opa samen met oma in het centrum van Heerlen woonde, kon ik daar mooi op mijn fietsje naartoe. Weer of geen weer, in een krap half uurtje reed ik daar als een gek heen. Ik wilde geen minuut missen van zijn veredelde workshop.

Mijn goede en wonderlijke spel leverde me niet alleen ontelbare bekertjes en medailles op. Tijdens het NK won ik zelfs een heuse biljartweek, verzorgd door Raymond Ceulemans. Een

fantastische prijs volgens velen. Hij zou me die dagen nog beter maken dan dat ik al was. Het zal wel. Ik had geen idee wie deze man was. Ceulemans? Nooit van gehoord. Pas later werd me dat duidelijk. Dankzij opa. Hij vertelde me dat die man, een Belg, de beste biljarter van de wereld was.

Een grootheid dus. Van hem kon ik echt een berg leren, zei opa, die jarenlang in Heerlen een eigen kroeg had. ‘Nog meer dan van mij.’

Het deed me allemaal weinig. Ik was nooit zo van die heldenverering. Dat zag je wel aan mijn slaapkamer. Vriendjes hadden vaak allerlei posters boven hun bed hangen. Van zangers, van lekkere meiden, van voetballers. Pedro ook. Die had zijn hele kamer vol hangen met posters van zijn favoriete club Roda JC.

Ik niet.

Ik had helemaal niks hangen. Niet eens één voetbalposter. Ik vond dat altijd zo’n onzin. Net zoals het vragen van handtekeningen aan bekende spelers. Als ik met mijn moeder en Pedro weleens naar Roda JC ging, stapte alleen Pedro op die jongens af.

‘Moet jij niet, Nando?’ Zo noemde mijn moeder me altijd.

Ik peinsde er niet over.

‘Over een paar jaar komen ze wel naar mij toe’, zei ik arrogant en vol zelfvertrouwen.

Ik droeg wel altijd een voetbalshirt. Omdat we het thuis niet heel breed hadden, waren dat nooit van die echte. Die van mij waren honderd procent nep, ongetwijfeld ergens in China gemaakt. Je had geen studie nodig om dat te zien. Het logo was bijvoorbeeld anders. Daar was gewoon iets mee. Ik begreep goed waarom ik geen origineel shirt kreeg. Bijna niemand had er zo eentje. Die echte waren nauwelijks te betalen, kostten minimaal honderd gulden. Dat vond mijn moeder natuurlijk veel te duur.

Om het helemaal goedkoop te houden, breide mama voetbaltruien. Van die wollen. Ze vond dat erg leuk om te doen. Ik geloof dat ik er samen met Pedro wel een stuk of zeventig in de kast had hangen, oplopend van piepklein naar steeds wat groter. Elk jaar kregen we weer een aantal nieuwe. Die truien waren heel vooruitstrevend. Mijn moeder bedacht iets wat je in het voetbal nog niet zag: ze zette op de schouders onze naam.

Naast die van Roda JC, Fortuna Sittard en Ajax, uiteraard zowel uit als thuis, waren dat vooral truien in de kleuren van een Italiaanse club. Van AC Milan, Inter, Juventus, AS Roma of Napoli. Zo’n trui droeg ik nagenoeg elke dag. Thuis, op school, op straat.

Als ik tenminste niet het officiële trainingspak van het Nederlands elftal aan had. Die kreeg ik tot mijn grote vreugde voor Kerst. Ik was daar zo bij mee dat ik zelden harder heb gehuild dan na die valpartij op straat, toen ik een enorm gat bij mijn linker knie zag. Dat mijn moeder het met wat eenvoudige stiksels gewoon kon maken, drong pas later tot mij door.

Dat mama vooral truien van ploegen uit de Serie A maakte, was geen toeval. Omdat we onze vakantie meestal doorbrachten aan het Comomeer, kreeg ik een voorliefde voor het Italiaanse voetbal. Ik vond het prachtig om te zien hoe die Italianen het voetbal beleefden. Ik

kocht vaak zo'n sportkrant, meestal die roze *La Gazzetta dello Sport*. Ik begreep er niks van, maar die enorme koppen, die mooie namen en die grote foto's; het zorgde elke keer voor opwinding bij me.

Meestal bezochten we na een paar dagen al Milaan. Ik wilde per se San Siro zien, het wonderschone stadion van zowel AC Milan als Inter. Mijn moeder gaf me direct mijn zin, ook al hadden we net een lange rit vanuit Limburg in de benen. We gingen altijd zo snel mogelijk die kant op. Net zoals we direct koers zetten naar de fanshop in het centrum van de stad. De honderd gulden vakantiegeld die we elk jaar kregen was na zo'n middag vaak al op.

Het snelle bezoek aan Milaan was duidelijk een zoethoudertje. Het scheelde een hoop gezeik. Mama wist dat ik anders niet te genieten was.

Ik keek mijn ogen uit. Ik vond het elke keer weer grandioos om dat kolossale stadion te zien. Gekscherend riep ik steeds dat ik daar ooit zou spelen. Dat was natuurlijk een geintje, dat wisten we allemaal.

Juist daarom was het zo mooi dat het me zo'n vijftien jaar later zowaar lukte. Nota bene op het allerhoogste niveau: voor de Champions League met Glasgow Rangers tegen Inter. Dat het stadion op 28 september 2005 helemaal leeg was, vanwege een straf die de UEFA de Italianen had opgelegd, maakte me niks uit. Leeg of niet, ik speelde in het stadion van mijn dromen.

Het was alleen jammer dat we die avond met 1-0 verloren, na een goed gemikte vrije trap van de Chileen David Pizarro. Ronald Waterreus, onze doelman, kon er alleen maar naar kijken. De bal suisde er zo in.

Met Raymond Ceulemans had ik weinig. Leuk hoor, een biljartweek in België met zo'n kampioen. Ik vond er weinig aan. Na drie dagen hoefde het niet meer voor me. Ik wilde naar huis, had het helemaal gehad. Heimwee was het niet. Ik sliep overal wel, daar had ik nooit problemen mee. Ik had meer het gevoel dat ik er weinig mee opschoot. En als ik zoiets eenmaal in mijn hoofd had, ging dat er ook niet meer uit.

Ik belde mama.

'Haal me maar op.'

Kon mij het schelen dat ze Ceulemans de Johan Cruijff van het biljarten noemden. Zo zag ik dat niet eens. Er was voor mij maar één Johan Cruijff van het biljarten. Dat was opa Szymiczek. Hij kon mij veel beter en veel leuker de meest onmogelijke caramboles leren. Daar had ik tenminste wat aan. Daar had ik die olijke en vriendelijke Ceulemans niet voor nodig.

Opa vond het niet leuk dat ik rond mijn zestiende niet verder ging met biljarten. Ik had geen keuze, vond ik. Ik was inmiddels zo'n goede voetballer en ik trainde ondertussen zo vaak dat het simpelweg niet meer te combineren viel. Ik was nog maar een tiener, maar ik had er inmiddels bijna een dagtaak aan. Op maandag trainde ik in Roermond met de Limburgse

jeugdselectie, op dinsdag zat ik in Breda met Oranje en op woensdag moest ik me melden in Eindhoven. De overige dagen, inclusief het weekeinde, speelde ik bij Fortuna Sittard. Daardoor bleef er nauwelijks tijd meer over voor de keu. Voordat ik het wist, stond het busje alweer klaar dat mij om half vijf naar een voetbalveld bracht, waar dan ook. Zelfs het eten thuis schoot er regelmatig bij in.

Het was daarom voetbal óf biljarten. Wilde ik de beste worden – en dat wilde ik – dan was er geen middenweg. Ik moest me concentreren op één sport. Zonder een moment te twijfelen koos ik voor voetbal.

Het is natuurlijk lastig aan te geven wat er was gebeurd als ik volledig voor het biljarten was gegaan. De nationale top had ik sowieso wel gehaald. Ik behoorde al tot de besten van Nederland. Maar verder? Geen idee. Eén ding weet ik wel: zoveel geld als ik met voetballen zou verdienen had ik nooit met biljarten kunnen krijgen. Over het aantal vrouwen en de roem maar te zwijgen. Spijt van die keuze heb ik dan ook nooit gehad.

De eerste bierglazen

Geld was niet de drijfveer om volledig voor het voetbal te gaan. In die tijd werden nauwelijks enorme bedragen betaald voor een speler. Het ging mij aanvankelijk om het plezier. Helemaal bij EHC, waar ik in de E2 als knaapje van vier voor het eerst tegen een bal trapte.

Op de velden in Hoensbroek, op Sportpark De Dem aan de Demstraat waar *Mister Fortuna* René Maessen ook ooit begon, zagen ze direct dat ik talent had. Omdat ik zo goed was, deelden ze me meteen maar een leeftijdsklasse hoger in. Dat ging heel gemakkelijk. We krasten gewoon mijn geboortedatum door; 1976 werd 1975. Dat merkte toch niemand. Dat ik beduidend kleiner was dan mijn ploeggenoten maakte niets uit. Als iemand daarover begon, zeiden we gewoon dat ik erg klein was voor mijn leeftijd. De smoes hoefden we nooit te gebruiken, niemand zei er ooit wat van.

Het voetbaltalent had ik niet van een vreemde. Net als bij het biljarten had ik die gave van opa. Die was zó goed. Opa werd in 1950, vier jaar voor de invoering van het betaalde voetbal in Nederland, zelfs landskampioen. Met Limburgia, door in een zinderende beslissingswedstrijd in het Olympisch Stadion in Amsterdam het grote Ajax met liefst 6-0 te verslaan. Hij vertelde me weleens dat het een grandioze middag was geweest, met zestigduizend man op de tribune. Waaronder tweeduizend meegereide Limburgers, die helemaal door het dolle heen waren.

Als jochie droomde ik daar natuurlijk ook van. Ik wilde ook prijzen pakken, ik wilde ook kampioen worden. En ik wilde de allerbeste worden. Ik had alleen een probleem: de elftalvaarders van EHC wisten aanvankelijk niet wat ze met mij aanmoesten.

Ik kon goed voetballen, dat zagen ze wel. Het zat 'm meer in mijn concentratie. Ik was een enorme dromer. Omdat rechtsachter de positie was waar ze het minste omkijken naar me hadden, zetten ze me daar maar neer. Dat ik jaren later juist op die plek de internationale top haalde, daar hield op dat moment niemand rekening mee.

Dat ze me rechtsback zetten, kwam me prima uit. Op die manier bevond ik me dicht bij mijn moeder, die altijd in de hoek langs de lijn stond. Omdat ik zo dromerig was, kon zij mij mooi waarschuwen als de bal eraan kwam.

Ik had meer oog voor andere dingen, keek liever naar de vogeltjes in de lucht. Of ik pielde ergens in de hoek van het veld aan het katoenen labeltje in mijn nek. Dat werd bijna een verslaving. Ik bleef maar aan dat dingetje prutsen. Mijn moeder werd er gek van.

‘Nando!’, schreeuwde mama als de bal bij me in de buurt kwam. ‘Opletten!’

Omdat zij dat zo hard zei, was ik meestal direct weer bij de les. Ik liet onmiddellijk dat labeltje los en ging als een gek achter de bal aan. Het kostte me allemaal weinig moeite. Omdat ik in die periode al zo goed was, had ik de bal vaak meteen weer. Net als vele jaren later toen ik bij AZ, Glasgow Rangers en Zenit de ultieme balafpakker werd.

Het werd een vast patroon. Nadat ik de bal had weggeschoten of ingeleverd, begon alles weer van voor af aan. Ik stopte met rennen, zocht een stil plekje op en begon opnieuw met dat labeltje te spelen. Het spel volgde ik nauwelijks meer. Daarin was ik niet de enige. De meesten van die leeftijd deden zo. Er was alleen één groot verschil met al die anderen. Die waren ook met de bal in de buurt aan het dromen. Ik niet. Bemoeide ik me wel met het spel, dan was ik niet te houden. Door niemand.

Dat merkten anderen ook. Een vriendje van me, een jongetje dat echt goed kon voetballen en ergens links voorin stond, stapte op een middag huilend op mijn moeder af. Ik wist niet wat er aan de hand was. Ik had hem niks misdaan of zo. Ik kon het me in ieder geval niet herinneren.

Hij had een vraag, zei hij snikkend tegen mijn moeder. ‘Zou u misschien aan Nando kunnen vragen of hij mij alsjeblieft één keertje voorbij wil laten gaan?’

Ik wist meteen wat hij bedoelde. Hoe mooi en hoopvol zijn dribbels ook waren, ik had hem telkens door. Ik versperde vrij eenvoudig de weg naar het doel. Dat het hem keer op keer niet lukte maakte hem heel verdrietig, vertelde hij. Of mijn moeder daar misschien voor één keer verandering in kon brengen. Hij wilde ook een keer leuk voetballen, maar dat maakte ik hem onmogelijk. Ik was gewoon niet te passeren.

Zijn verzoek wimpelde ik direct af. Ik had met iedereen het beste voor. Ik geef bij wijze van spreken mijn laatste dubbeltje nog weg. Maar iemand zomaar even voorbij laten gaan? Dat nooit. Ik was gekke henkie niet. Ik was een voetballer die de allerbeste wilde worden. Dan kon ik het me niet veroorloven om zomaar iets weg te geven.

In 1986, op mijn tiende, vertrok ik naar RKONS, de roemruchte amateurclub uit Landgraaf die in 2000 fuseerde met Kolonia en inmiddels VV Schaesberg heet. Ik belandde in de D'tjes. Daar kwam ik op het middenveld terecht. Ja, bij RKONS wisten ze wel raad met mijn kwaliteiten. De positiewisseling was goed voor mijn ontwikkeling. Het maakte me duidelijk sterker en meer volwassenen.

Dat ik EHC verliet, was niet omdat ik het er niet meer naar mijn zin had. Net als Pedro had ik het er juist heel goed naar mijn zin. Het was alleen niet praktisch meer.

Omdat mijn ouders in Landgraaf De Oude Kakert overnamen, een buurtcafé in de voormalige dorpskern van Schaesberg, leek het ons handiger om ook maar meteen van club te wisselen. Pedro en ik konden wel bij EHC blijven, graag zelfs, maar dan moesten mama en papa ons telkens brengen en halen. Zij hadden daar geen tijd voor. Om de kroeg draaiende te houden, stopten ze elke minuut die ze hadden in hun nieuwste aanwinst.

De verhuizing naar Landgraaf had zo zijn voordelen. Het zorgde voor meer schwing in mijn leven. Het café, waar we boven woonden, werd als een huiskamer voor me. Een plek waar ik me snel thuis voelde. Ik leerde de vaste klanten kennen en hielp regelmatig mee. Een te gekke periode. In het weekeinde, na het voetballen, haalde ik de lege glazen op en mocht ik spoelen. Dat deed ik meestal samen met Pedro. We vonden het prachtig om te doen. Ik vloog op zo'n avond alle kanten op. Naar het bowlinggedeelte, naar de grote ruimte achterin waar

een bruiloft of privéfeest aan de gang was. Later zouden het volle worden, maar in die periode was geen leeg glas veilig voor me. Ik pakte 'm op en maakte zo'n hoog mogelijke stapel.

Ik vond het stoer dat ik dat mocht doen. Ik was nog maar tien, maar ik liep nu al in een kroeg tussen al die stamgasten. Niemand in de klas kon zich voorstellen hoe dat was. De meesten wisten niet eens wat een café was. En het mooie was: omdat ik meehielp, kon ik altijd lekker lang opblijven. Als dank kregen we een paar gulden. Op maandag maakten we die direct op. Dan gingen we op de fiets naar de Bart Smit en kochten we de raarste dingen. Van dat goedkoop, plastic speelgoed dat meestal na een dag alweer stuk was.

We bleven niet lang in Landgraaf. Mijn moeder kon er nauwelijks wennen. Omdat De Oude Kakert haast niet te combineren was met twee kleine kinderen, deden we de kroeg na een jaar van de hand. We hoefden niet lang na te denken waar we toen gingen wonen: we keerden terug naar de omgeving waar we vandaan kwamen. Naar Heerlerheide, niet ver van Hoensbroek.

Een terugkeer naar EHC was geen optie. Inmiddels speelde ik voor Roda JC, bij de C-jeugd van trainer Maurice Baur. Daarmee ging natuurlijk een droom in vervulling. Voor een jongen uit Limburg die prof wilde worden, bestonden er maar twee clubs: Fortuna Sittard en Roda JC. Met die andere profclubs uit Limburg, MVV en VVV, had ik weinig. Die spraken me totaal niet aan.

Toen in 1988 een scout uit Kerkrade mijn moeder benaderde en vroeg of ik interesse had om voor Roda JC uit te komen, twijfelde ik geen moment. Mijn moeder ook niet. Met PSV, dat eveneens interesse toonde, had ze meer moeite. Eindhoven was net iets te ver. Dan had ze mij moeten loslaten en daar was het nog iets te vroeg voor. Ik was het met haar eens. Ik vond Roda JC ook prima. Ik zag het als eerste stap naar een prachtige carrière als prof. Dat kon niet anders. Dat ik ineens vier dagen in de week moest trainen in plaats van die twee bij RKONS vond ik alleen maar stoer.

Omdat clubs geen jonge spelers bij een andere vereniging weg mogen halen, kreeg ik nooit een officieel verzoek van Fortuna Sittard. Dat betekende niet dat de club geen interesse in mij had. Tussen neus en lippen door lieten ze doorschemeren dat ze mij dolgraag wilde inlijven. Fortuna Sittard kon alleen niks doen, omdat ik voor Roda JC had gekozen.

Er zat niks anders op dan ons met rust te laten.

Of te wachten totdat ik zelf belde.

Dat gebeurde, na de zoveelste aanvaring met Hans Fischer, mijn trainer in de A-jeugd. Ik was helemaal klaar met hem. Er was maar één ding wat ik kon doen: opstappen. Wegwezen. Ik had niet het gevoel dat hij me iets kon leren. Ik vond hem sowieso een slechte trainer. Omdat hij een vrij beperkte oefenstof had, waren zijn trainingen nogal simpeltjes. Het zegt voldoende dat onder zijn leiding nauwelijks jeugdspelers zijn doorgebroken.

Bang dat ik nergens anders aan de bak zou komen, was ik niet. Ik wist dat ik zo weer een club had. Thuis pakte ik de telefoon en belde Fred van Barneveld, de jeugdcoördinator van

Fortuna Sittard. Ik legde hem de situatie uit en vertelde dat ik dolgraag voor Fortuna Sittard wilde spelen. Dat was veel beter voor mijn ontwikkeling. In Kerkrade zat er totaal geen visie achter. Op trainingen moesten we alleen maar ballen blind naar voren schieten. Voor profclubs in Engeland of Schotland is dat misschien de juiste tactiek, maar toch niet voor jonge spelers die alles nog moeten leren? Die moeten lekker vrij kunnen voetballen. Fred kon dat, samen met jeugdscoot Jack Reubsaet, alleen maar beamen.

Anders dan bij Roda JC hadden ze in De Baandert wél oog voor de jeugd. Dat hoorde ik wel van Mark van Bommel, die vanaf mijn twaalfde mijn ploeggenoot was in de Limburgse jeugdselectie. 'Kom toch bij ons spelen', zei Mark keer op keer. Hij was zo enthousiast over Fortuna Sittard dat ik bijna het gevoel kreeg dat hij me zat te stangen.

Hoe mooi de woorden ook klonken, ik nam het nooit serieus in overweging. Daarvoor had ik het in die fase te goed naar mijn zin in Kerkrade. Ik scoorde veel, gemiddeld wel vier keer per wedstrijd. En ik werd gewaardeerd, zeker in de B1 onder leiding van trainer Hans van Tussenbroek. Ik deed het zo goed dat Roda JC me snel overhevelde naar de A-jeugd. Dat was uniek. Gezien mijn leeftijd was ik nog maar een B-junior. Het gaf mij nóg meer zelfvertrouwen.

Dat goede gevoel sloeg dus om in 1992. Ik begon me steeds meer te ergeren aan de werkwijze van Roda JC. Het was alsof de jeugd de club alleen maar dwars zat. Dat zag je ook terug aan het selectiebeleid bij het eerste. Nol Hendriks, de huisbankier van de club, kocht en verkocht liever spelers. Dat vond hij veel belangrijker dan het inpassen van jeugd. Die kreeg simpelweg geen kans. Dat Hendriks er zelfs aan dacht om de gehele jeugdafdeling van Roda JC maar af te schaffen, zei natuurlijk voldoende.

Toen die oude Fischer mij weigerde op te stellen in de A-jeugd en me niet wilde terugzetten naar de B-junioren, had ik het helemaal gehad in Kerkrade. Daar veranderde zelfs een gesprek met Adrie Koster, trainer van het eerste destijds, weinig aan. Met een coach die mij bewust negeerde, zat er niks anders op. Het schaadde alleen maar mijn ontwikkeling.

Fortuna Sittard hoefde niet lang na te denken toen ik belde. De overschrijvingsformulieren lagen bij wijze van spreken al klaar. Voor de vorm moest ik nog wel een wedstrijdje spelen. Dat was een duel op een of ander toernooitje in de buurt. Een formaliteit. Ze kozen me die middag direct tot Speler van het Toernooi. Fortuna Sittard lijfde me onmiddellijk in.

Dat ik die middag de allerbeste was, verbaasde me niet. Ik speelde al vele jaren in de Limburgse selectie en ik zat ook al bij de nationale jeugd ploeg. Daar had ik altijd een basisplaats en behoorde ik meestal tot de beste spelers. Dat bedoel ik niet arrogant, dat was gewoon zo. Niemand keek er dan ook van op dat ik direct kon komen bij Fortuna. Ik tekende mijn eerste contractje op mijn zestiende. Dat was zo'n koelkastcontract, dat veel jeugdspelers kregen. Het leverde me 750 gulden per maand op. Ik was er maar al te blij mee. Net als met het contract dat Fortuna Sittard mij twee jaar later aanbood. Mijn allereerste échte profcontract. Papa en mama werden er helemaal emotioneel van toen ze het hoorden.

Ik reageerde meer ingetogen, nuchter als ik was. Niet dat ik niet blij was, dat was ik zeker. Het eerste elftal kwam ineens heel dichtbij. Dat ik in één klap een paar honderd gulden per

maand meer kreeg, was meegenomen. Meer waarde hechtte ik er niet aan. Ik vond het mooier dat ik op het punt stond mijn droom te verwezenlijken. Het grote geld kwam over een paar jaar wel. En dat was geen bluf. Ja, dat overtuigende zat er al vroeg in bij me.

Mijn eerste profcontract tekende ik tegelijk met Mark van Bommel en André van der Zander. Fortuna legde ons op dezelfde dag vast. Een mooi moment. De club trok daarvoor alles uit de kast. Speciaal voor de foto sleepten enkele medewerkers een tafel het hoofdveld op. Lachend in de camera, met mijn blonde lok net niet voor de ogen, krabbelden we wat op een papiertje. We leken net echte profs, helemaal met dat originele Fortuna Sittard-shirt van Masita dat we voor die gelegenheid moesten aantrekken.

‘Beloften blijven in Baandert’ stond er de volgende dag boven de foto in de krant. Mijn moeder knipte dat plaatje uit en liet het aan iedereen zien. Zo trots was ze. Helemaal omdat ze mijn achternaam eindelijk goed hadden gespeld. Eerder schreven ze nog weleens *Rixsen*. Of stond er *Hernando*. Dat was telkens zo frustrerend. Háálde ik de krant, stond het er verkeerd in. Gelukkig was dat deze keer niet het geval. Er stond eindelijk *Fernando Rixsen*. Mijn naam was gevestigd, letterlijk en figuurlijk.

Ik was ook opgelucht. Fortuna Sittard zag het echt in me zitten. Er sprak waardering uit. Zelf wist ik wel dat ik goed kon voetballen, maar de bevestiging van een club is altijd lekker.

Helaas had niet iedereen bij de club zo veel vertrouwen in mij. Hoofdtrainer Chris Dekker had zijn bedenkingen. En die twijfels hield hij niet voor zich, hij uitte ze ook hardop. Hij vertelde me dat ik nog lang geen vaste waarde was. Volgens hem duurde dat nog zeker een paar jaar. ‘Houd er rekening mee dat je pas rond je 25ste wekelijks in het eerste van Fortuna staat.’

Die uitspraak verbaasde me. Op de foto in de krant stond Dekker nog zo voldaan achter me te grijnzen. Als hij twijfelde, waarom gaf hij me dan een contract? Zelfverzekerd als ik was, zei ik dat ook tegen Dekker. ‘Als ik zo lang moeten wachten, heb je pech. Dan ga ik weg. Ik heb mijn loopbaan namelijk al uitgestippeld. Ik speel hier nog twee jaar en voetbal vóór mijn 25ste in het Nederlands elftal.’

Dekker moest lachen. Hij dacht dat ik een geintje maakte.

Dat zag Dekker verkeerd. Ik was bloedserieus.

Dekker moest nog harder lachen en schudde zijn hoofd. Ik moest dat maar snel uit mijn hoofd zetten.

‘Joh, dat haal je nooit.’

Omdat ik merkte dat Dekker het écht meende, liep ik samen met mijn vader kwaad weg. Weg van de man die het niet snapte. De trainer vergat namelijk iets. Ik was wel Fernando Rixsen, hè, in die periode een van de grootste talenten van het Limburgse voetbal. Clubs als PSV en Anderlecht toonden niet voor niets al interesse in me. Die zagen ook dat ik een knokker was. Een vechter in de goede zin van het woord. Een jongen die er alles aan deed om zijn dromen waar te maken.

‘Ik spreek jou nog wel als ik 25 ben.’

Ik kon het Dekker nog net zeggen voordat ik de deur van zijn kamertje dichtsmeet. Achteraf is het natuurlijk altijd makkelijk lullen, maar ik kreeg wel gelijk. Op mijn 24ste debuteerde ik voor Oranje, uit tegen Spanje. Dekker heb ik later nooit over die uitverkiezing gesproken. Jammer, ik had graag zijn gezicht willen zien.

Ik voelde me in die dagen echt goed. Zeker in de A-jeugd. Alles lukte. Ik strooide met de mooiste passes en scoorde veel. Opmerkelijk veel. Als middenvelder haalde ik gemakkelijk de dubbele cijfers.

Dat kwam ook doordat ik in een fantastisch team speelde. Een wereldelftal, met Mark van Bommel, Bartje Meulenberg, Ronald Dassen, Ivo Pfennings, Freek de Winter en André van der Zander als ploeggenoten. Allemaal gasten die later het eerste van Fortuna Sittard haalden. We waren zo goed dat we onder leiding van trainer John Walstock, die werd bijgestaan door voormalig Ajax-trainer Cor Brom en oud-prof Henk Duut, glorieus kampioen werden in de Eerste Divisie. We verloren dat seizoen geloof ik maar één wedstrijd.

Dat we zo oppermachtig waren, had niet alleen met kwaliteit te maken. We waren ook een echte vriendenploeg. We deden alles met elkaar. We gingen met z'n allen naar verjaardagen en we namen samen onze eerste biertjes. Van de achttien spelers gingen er elke zaterdagavond zeker zestien mee de stad in. Dat zag je maar zelden bij een team.

Meestal zaten we in de Peppermill, een grote discotheek in Heerlen, pal aan de grens met Duitsland. We vermaakten ons daar prima. We dronken wat, we loerden naar de meiden. Dat deden we meestal vanaf de kant. Op de dansvloer lieten we ons zelden zien. Dat vonden we niet stoer.

Vaak bleef het niet alleen bij kijken en flirten. Steeds meer meiden hadden door dat we bij Fortuna Sittard speelden. Daar deden we niet geheimzinnig over. Juist niet. We wisten dat het meiden aantrok. Omdat ik, net als sommige andere jongens, al vroeg een vriendinnetje had, was er wel een ongeschreven wet: alles wat we in de Peppermill uitspookten, bleef in de Peppermill.

Het mooie was: iedereen hield zich daaraan. Niemand sprak zijn mond voorbij. Niemand. Dat gebeurde gewoon niet. Hoe interessant en smeug de verhalen soms ook waren. Desiree, een van mijn eerste vriendinnetjes die me wekelijkse verraste met de mooiste handgeschreven liefdesbrieven, merkte niks.

Dat alles binnenskamers bleef, maakte de onderlinge band alleen maar sterker. Daardoor gingen we elke wedstrijd voor elkaar door het vuur. We vertrouwden elkaar.

Mark, André en ik waren de eersten van dit team die aan het eerste van Fortuna Sittard mochten ruiken. Iedereen had zo zijn kwaliteiten, maar wij waren net een stapje verder. Zeker André. Die kon lopen als de beste. Een echte draver. Vreemd dat hij de echte top uiteindelijk nooit heeft gehaald. Na drie jaar Fortuna Sittard, zonder dat hij echt een basisplaats had veroverd, vertrok hij naar Duitsland. Daar verloor ik hem min of meer uit het oog. Later hoorde ik dat hij uitkwam voor regionale clubs als Germania Teveren. Zonde. Echt zonde. Ik

had André een mooiere carrière gegund.

Daaruit blijkt maar weer dat je je soms flink kunt vergissen in de ontwikkeling van een speler. Dat overkwam me later nog een keer. In de nationale jeugdteams was Rik Platvoet een fantastische spits. Hij schoot ze er altijd en overal in. Ik hoefde Rik maar in de zestien aan te spelen en ik wist: *Dat wordt een doelpunt*. Rik was technisch zo goed dat hij zelfs Patrick Kluivert, het grote talent uit Amsterdam, uit het elftal hield. Pas nadat Patrick rond zijn achttiende bij Ajax het krachthonk had opgezocht en fysiek ineens enorme sprongen had gemaakt, verdrong hij Rik uit de basis.

Hoe trefzeker en hoe goed Rik als jeugdspeler ook was, de absolute top bleek te hoog gegrepen. Terwijl Patrick een machine werd en furore maakte bij Ajax en Barcelona en ook in de Engelse Premier League speelde, kwam Rik niet verder dan middelmatige ploegen als Heracles Almelo, MVV, Emmen en VVV. Voor een gemiddelde voetballer zijn dat misschien leuke clubs, niet voor Platvoet. Met zijn kwaliteiten had hij veel hoger moeten spelen. Dit was voetballen in de marge. Ik had nooit verwacht dat Rik daar terecht zou komen. Hij waarschijnlijk zelf ook niet.

Wat dat betreft zijn André en Rik echte uitzonderingen. Meestal weet je bij de eerste aanblik al: *Dat wordt een absolute wereldster*. Dat had ik als eerste met Clarence Seedorf. Zelden zag ik een voetballer die zo vroeg al zo'n lichaam had. Ik zag dat voor het eerst onder de douche bij Oranje Onder-16. Terwijl de meesten van ons nog volop bezig waren het lichaam te ontwikkelen, zag Clarence er al supergespierd uit. Een blok beton. Jezus, wat een superdikke benen. En die enorme sixpack van hem! Ik zag overal van die blokjes. Ik moest een paar keer flink slikken toen ik dat voor het eerst zag. Zoiets verwachtte je van een man van dertig, niet van een jongen van zestien.

Clarence was sowieso een stuk verder dan wie dan ook. Eigenlijk was hij op zijn zestiende al volwassen. Zowel fysiek als mentaal. Ik kende geen enkele twijfel: het was honderdduizend procent zeker dat deze jongen een van de beste spelers van Nederland zou worden. Daar hoefde je geen kenner voor te zijn. Alles was bij hem zo goed verzorgd. Het was niet alleen hoe Clarence liep en hoe hij een bal aannam, je zag het ook aan zijn motoriek en zijn schiethouding. Daar kon niemand aan tippen.

Zo'n gevoel had ik ook bij Mark van Bommel. Ik was niet verrast dat hij de absolute top haalde en met PSV, Barcelona, Bayern München en AC Milan kampioen werd. Hoe Mark al vroeg voor de sport leefde, was heel bijzonder om te zien. Hij deed niks wat niet goed voor hem was. Hij ging zelden uit en nam altijd zijn rust. Hij hield zijn focus op het voetbal. Ongekend. Ik ben later nooit meer een speler tegengekomen met zo'n instelling.

Mark was met afstand het grootste talent van Limburg. Spelend *op 10*, als een soort Jari Litmanen bij Ajax, hield niemand hem bij. Later in zijn loopbaan zakte Mark wat naar achteren in het elftal, de positie waar hij internationaal doorbrak. Maar in de jeugd stond hij, met die piepkleine krulletjes van hem en later dat vlassnorretje, voorin. Een plek waar hij met zijn lengte en fysieke kracht over alles en iedereen heen denderde. Dat was wel zo makkelijk voor ons. Als we Mark vrij konden laten voetballen, verloren we geen wedstrijd.

Mark deed alles op souplesse. En opvallend: hij schopte bijna nooit een tegenstander. Dat

deed hij pas nadat hij jaren later op het middenveld was terechtgekomen. In de jeugd van Fortuna was het juist omgekeerd: Mark kreeg alleen maar schoppen.

Dat Mark in die fase zelden een knal uitdeelde, had zo zijn redenen. Hij hoefde dat niet te doen, hij wist dat ik dat wel voor hem opknapte. Niet dat ik op het veld als gek tekeer ging. Of dat ik agressief of gemeen was. Ik stelde alleen even orde op zaken. Als ik zag dat Mark een tik kreeg, pakte ik die gozer direct aan. Dat mij dat weleens een kaart of schorsing opleverde, was *part of the deal*.

Voor Mark was dat ideaal. Ik greep vaak zo hard en zo opzichtig in dat zo'n gast wel twee keer nadacht voordat hij – en indirect zijn ploeggenoten – Mark opnieuw een doodschop gaf. Mark kon daarom veel vrijer spelen. En dat was voor mij ook weer gunstig. Centraal spelend op het middenveld naast Pfennings kon ik zodoende bijna altijd de bal bij hem kwijt. En het mooie was: met die passes deed Mark altijd wel wat goeds. We werden op die manier een geoliede machine. Ongenaakbaar. Ik had daarom geen enkele moeite met de rol in de schaduw. Ik vond het juist wel lekker. Ik cijferde me graag weg, laat mij maar het vuile werk opknappen, net zoals Jan Wouters bij Oranje deed. Dan was ik op mijn best.

Doorbraak

Zag ik dat goed? Zaten daar nou hoeren in de lobby van ons hotel in Boekarest? Ik had natuurlijk weleens een prostituee gezien, maar bij het zien van deze meiden twijfelde ik ineens.

Deze waren anders.

Mooier.

Geiler.

Spannender.

Zo lekker hadden we ze in ieder geval niet in Limburg.

Ik was in Roemenië voor het EK Onder-21. Maar lopend naar de lift, op weg naar mijn kamer op de derde etage van ons vijfsterrenhotel in het centrum van de stad, was het naderende duel met het gastland even niet het belangrijkste. Al mijn aandacht ging uit naar die typische Oostblokmeiden in de hoek. Meiden die ik simpelweg niet kon negeren. Ze waren zoals de meeste Oost-Europese vrouwen: boomlang, blond en bloedmooi. En allemaal gehuld in slechts een lapje stof.

Het waren inderdaad hoeren. Dat hoefde ik niet eens na te vragen, dat zag iedereen. Waarom zaten deze meiden anders zo te wenken en waren ze zo schaars gekleed? Dat kon maar één ding betekenen: ze zaten hier niet voor de lol. Ze zaten hier om hotelgasten tegen betaling een uur lang geil én gelukkig te maken op hun kamer.

Ik dacht dat ik gek werd. Niet dat ik na het inchecken er ook maar één seconde aan dacht om zo'n bloedmooi poppetje op torenhoge hakken mee naar boven te nemen. Dat deed je niet. Daarvoor was ik met mijn 21 jaar ook nog veel te jong. Ze zagen me al aankomen, zeg. De KNVB zou me ongetwijfeld een fikse straf geven.

Maar het fascineerde me wel. Dit was niet alleen de eerste keer dat ik zulke mooie hoeren zag, het was ook de eerste keer dat ik prostituees in een hotellobby tegenkwam. Op de een of andere manier vond ik alleen al de gedachte enorm spannend en opwindend. Dat klinkt misschien heel provinciaal, maar in feite was ik dat ook. Noem het Limburgse naïviteit. Ik kwam uit Heerlerheide en niet, zoals de meesten in de selectie, uit een grote stad als Amsterdam, Rotterdam of Eindhoven. Ik zag de duels van Oranje in die fase niet voor niets als leuke uitjes.

In dat soort steden was het leven sowieso anders, zeker op dat vlak. Voor de jongens van Ajax, Feyenoord en PSV waren bloedmooie hoeren niks nieuws. Zij hadden dergelijke toppers ongetwijfeld vaker gezien, ook in een hotellobby. Ze keken er in Boekarest in ieder geval niet van op. Ze waren er nauwelijks mee bezig.

Ik wel. Elke keer als we naar beneden gingen, gaf ik mijn ogen goed de kost en keek ik om

het hoekje of ze er zaten.

Tijdens dat EK 1998 in Roemenië was ik een van de weinige spelers die niet bij een topclub speelde. Ik wist ook niet anders. Sinds ik uitkwam voor de nationale jeugdploeg had ik hoofdzakelijk jongens van Ajax, PSV en Feyenoord als ploeggenoot.

Dat begon al in 1991, tijdens een selectiedag op de velden van de KNVB in Zeist. Een spannende dag. Ze hadden me, samen met 49 andere talentjes vanuit heel Nederland, uitgenodigd. Eén ding hadden we gemeen. We streefden allemaal dezelfde droom na. Er was echter een probleem. Er was niet voor iedereen plaats. Voor 31 jongens bleef het bij een droom. Voor deze groep was het na deze dag einde oefening. Hoe goed ze ook konden voetballen.

Je hoefde geen wiskundeknobbel te hebben om de procedure te snappen. Die was simpel en hard. Je moest gewoon goed voetballen. Meer niet. Na elke wedstrijd kreeg je het direct te horen: of je viel af en kon onmiddellijk naar huis, of je bleef in de race voor de hoofdprijs: een definitieve plek in Oranje Onder-16.

Ik won de jackpot. Na zes uitstekende partijen op rij haalde ik glansrijk de selectie. Samen met onder anderen Clarence Seedorf, Patrick Kluivert, Nordin Wooter, Dave van den Bergh, Denny Landzaat en Mendel Witzenhausen van Ajax en de PSV'ers Jürgen Dirx en Boudewijn Zenden behoorde ik in mijn leeftijdsklasse tot de achttien beste spelers van Nederland.

Hoe bijzonder zo'n uitverkiezing ook was, het verbaasde me niet. Ik was niet alleen de ultieme balafpakker, ik had daarnaast de snelheid, de techniek en het overzicht die een speler nodig heeft om te slagen in het hedendaagse topvoetbal. Dat kon je niet leren. Dat had je of dat had je niet.

Ik had dat.

Toch scheelde het weinig of ik had die laatste wedstrijd nooit gespeeld. Spelers van Ajax en PSV sloegen mij die dag bewust over. Dat deden ze puur uit eigenbelang. Op die manier kon ik niet worden beoordeeld en was de kans groot dat ze met zoveel mogelijk van hun eigen spelers bij Oranje konden spelen. Mijn moeder hoorde het Louis van Gaal, de hoofdtrainer van Ajax, zelfs nog langs de kant zeggen. Op de videobeelden die ze van die dag maakte, was dat thuis bij het afdraaien goed hoorbaar, vertelde ze me later.

Zelf had ik het aanvankelijk niet zo door. Ik vond wel dat ik heel weinig de bal kreeg, maar ik zocht er niks achter. Dat gebeurde wel vaker. Mijn moeder, die me overal naartoe bracht en zodoende duizenden kilometers reed, zag het wel. Net als Rinus Israël, die ons die middag samen met Dick Advocaat en Bert van Lingen beoordeelde. Ineens stormde hij het veld op en legde hij het duel stil.

Israël begon hard te schreeuwen, met dat typische Amsterdamse accent van hem. Wie het in de resterende minuten in zijn hoofd haalde om mij – die kleine, blonde jongen uit de Limburgse selectie – te negeren kon onmiddellijk naar huis, riep hij.

De boodschap kwam over. Nog geen minuut later kreeg ik de bal van Clarence Seedorf. Ik

liep ermee naar voren en gaf een voorzet waaruit Patrick Kluivert knap binnenkopte.

Ik knikte naar Israël en Advocaat die gebroederlijk aan de zijlijn stonden. Ze konden niet meer om me heen.

Niemand meer. Mijn ploeggenoten van Ajax en Feyenoord niet, de bondscoaches niet. Direct na afloop van dat laatste duel ontving ik al een uitnodiging voor de jeugd ploeg van Bert van Lingen. Om te bewijzen dat ik geen onzin sprak, maakte mijn moeder onmiddellijk een foto. Die kon ik mooi thuis en op school laten zien. Hij was weliswaar niet scherp, maar de beroemde Dick Advocaat van de KNVB was in ieder geval zichtbaar. Net als dat glunderende jochie uit de B-jeugd van Roda JC.

Het betekende het begin van iets moois. De brief uit Zeist met daarin een uitnodiging voor de eerstvolgende interland werd een vanzelfsprekendheid. Ik keek er nooit van op dat die lichtbruine envelop bij ons thuis in de Navolaan op de deurmat viel. Ik kon alleen nooit wennen aan de aanhef. De KNVB begon de brief altijd met 'beste sportvriend'. Dat vond ik maar raar. Alsof het ging om een of andere sportdag.

Die interlands en de vele trainingkampen waren niet alleen mooi, maar ook lucratief. Anders dan jaren later bij het echte Oranje kreeg ik natuurlijk geen geld voor een wedstrijd. Maar ik ontving wel een onkostenvergoeding. Omdat ik voor die duels en trainingen meestal eerst naar Zeist moest, leverde me dat elke keer minimaal vijftig gulden op aan kilometervergoeding. Dat was dan weer een voordeel van wonen in een uithoek. Ik ontving daardoor altijd een paar tientjes meer dan de jongens uit pakweg Amsterdam of Eindhoven.

Rinus Israël kwam ik vier jaar later opnieuw tegen, bij Jong Oranje. Dat was tijdens het Festival des Espoirs '96, het prestigieuze jeugdtoernooi in Toulon. Ineens stond hij voor de groep. Normaal was Hans Dorjee onze trainer. Hij kon echter niet mee omdat Guus Hiddink hem op het laatste moment aanwees als assistent voor Euro 96 in Engeland. Voor Dorjee een mooie job, helaas waren wij ineens opgezadeld met Israël.

Ik vond Israël maar een rare kerel. Heel apart, met die merkwaardige humor van hem. En altijd maar negatief. We konden in zijn ogen werkelijk niks goed doen. Als voormalig verdediger van onder meer Feyenoord mag hij dan wel een enorme staat van dienst hebben, als trainer viel hij flink door de mand. Zijn besprekingen sloegen nergens op. Hij wist niet eens mijn naam!

Dat leverde in Zuid-Frankrijk pijnlijke momenten op. Voor hem dan. In de allereerste wedstrijd tegen Rusland (1-3) wilde Israël mij vanaf de kant corrigeren. Hij kwam alleen niet verder dan: 'Zeg, wat is jouw naam ook alweer?' Dat vond ik zó amateuristisch. Als je begaan bent met je spelers, dan leer je toch op z'n minst de namen uit je hoofd? Zelfs die van een jeugdspeler van Fortuna Sittard. Dan telt echt niet het excuus dat je op het laatste moment werd aangesteld. Ik vond het in ieder geval getuigen van weinig respect. Dan moest hij ook niet zeuren dat ik niet reageerde.

Hoe anders was Bert van Lingen, mijn eerste bondscoach. Een vakman. Een trainer die in Nederland schromelijk wordt onderschat. Hij wist alles over mij en de rest van de ploeg en

zette achter de schermen in Zeist echt iets fantastisch neer. Hij stond onder meer aan de basis van de jeugdopleiding van de KNVB. Dat deze door velen wordt gezien als de beste ter wereld zegt voldoende.

Dat Bert nooit een eigen club had en dus nooit echt op eigen benen stond, zegt niks over zijn kwaliteiten als trainer. In mijn ogen was Bert een topper. Altijd professioneel, had altijd het beste met de ploeg en zijn spelers voor. Niet alleen bij de KNVB, maar later ook in Schotland en Rusland, waar hij een tijdje de rechterhand was van Dick Advocaat. Ik had altijd diep respect voor Bert.

Dat had ik ook voor Carel Akemann, de elftalsecretaris van de KNVB. De voetbalbond mocht blij zijn dat ze zo iemand in dienst had. Die man deed alles voor ons. Niet alleen bij het grote Oranje, ook bij de jeugdelftallen. Hij moet gek van mij zijn geworden. Als tiener was ik constant mijn paspoort en geld kwijt. Hoe vervelend dat ook was, op de een of andere manier vond Akemann mijn kostbare spullen altijd weer terug.

‘Geen paniek’, zei hij dan. ‘Het komt goed. Ik kom het zo wel brengen.’

En het kwam altijd goed.

Prachtige kerel, die Akemann. Misschien wel de meest bijzondere persoon die ik in het voetbal heb ontmoet. Een ontzettend lieve man ook. Hij leek wel één van ons. Hoe Akemann over drank en seks praatte was uniek, zeker voor iemand op die leeftijd. Ook al was hij bijna bejaard, hij praatte met ons mee alsof hij zeventien was. We moesten keihard lachen als hij zich zonder schroom met de gesprekken bemoeide.

In een duel met Engeland, in het voorjaar van 1994, verbaasde Akemann ons opnieuw. Zoals altijd bekeek hij de wedstrijd vanuit de dug-out. Naast de ultieme regelneef was hij misschien wel onze grootste supporter. Wat Akemann die middag deed was ongekend. Halverwege de tweede helft dreigde een hoge bal uit te gaan. Het gebeurde alleen niet. Akemann sprong op van de bank en hield zijn ogen op de bal gericht. Voordat de bal de grond raakte, nam Akemann 'm zonder te stuiten uit de lucht en legde hij 'm dood op zijn knie.

Ze konden me wel wegdragen. Zo hard moest ik lachen. Dat kwam niet door de manier waarop Akemann het veld was ingestormd, het was zo onverwacht. Niemand had ooit zo iets van hem gezien. Normaal gesproken deed die oude Akemann dat nooit. Hij bleef altijd keurig op de bank zitten, naast Bert of Dick. Nu niet. En hij had de bal, een verrekt moeilijke bal, zo onder controle. Hij leek wel een volleerde prof.

In 1995 zwaaide Akemann af en ging hij na meer dan dertig jaar met pensioen. Een man om nooit te vergeten. Zijn aanwezigheid maakte mijn verblijf in Zeist vaak nog leuker dan het al was.

Hans Dorjee, die bondscoach van Jong Oranje die mij in september 1995 in Tilburg liet debuten tegen Jong Wit-Rusland (3-0), was net zo'n type. Ook heel meegaand en heel sociaal. En Dorjee was erg rustig. Na afloop van een wedstrijd werd hij nooit kwaad. Zelfs

niet na een nederlaag. Omdat hij altijd zo vriendelijk was, gingen we voor hem door het vuur.

Jammer genoeg leverde dat niet altijd de hoofdprijs op. Ook niet tijdens het EK Onder-21 in Roemenië. En dat was ongelooflijk zonde. Met getalenteerde jongens als George Boateng, Nordin Wooter, Kiki Musampa, Mario Melchiot, Arnold Bruggink, Roy Makaay en Ruud van Nistelrooy beschikten we misschien wel over de beste ploeg van het toernooi. We kwamen alleen niet verder dan brons.

Dat lag niet aan Dorjee, die in de zomer van 2002 veel te vroeg overleed toen hij tijdens eens onschuldig partijtje tennis een hartaanval kreeg. Ik was zelf schuldig aan de vroege uitschakeling. In de halve finale tegen Griekenland, drie dagen nadat we Roemenië met 2-1 hadden verslagen, kreeg ik al in de eerste minuut de rode kaart.

Een schandalige beslissing.

Het was een tackle van achteren, dat klopte. Maar het was ook keurig op de bal. Zo'n blok maakte ik ontelbare keren. Ik had alleen de pech dat de scheidsrechters net nieuwe instructies hadden gekregen. Een tackle van achteren moest voortaan direct worden bestraft met rood. Arbitr Miroslav Radoman, ik vergeet die naam nooit meer, wilde kennelijk een wit voetje halen bij de UEFA of FIFA. Na een paar seconden stuurde die Joegoslavische scheids mij al van het veld. Ja, volgens de nieuwe richtlijnen had hij gelijk, maar kom op zeg, hij had zich op z'n minst een beetje kunnen inleven. De wedstrijd was net begonnen.

Die vent dupeerde niet alleen mij, maar de hele ploeg. Met tien man verloren we kansloos met 0-3 van elf ontketende Grieken. Dat die ploeg niet uit zomeravondvoetballers bestond, zoals velen dachten, bleek zes jaar later wel op het EK in Portugal. Met voornamelijk spelers uit dat elftal won Griekenland onder bondscoach Otto Rehhagel de Europese titel.

Angelos Charisteas, de latere aanvaller van Ajax en Feyenoord, besliste die EK-finale van 2004 tegen Portugal. Eind mei 1998 liet hij in het Steaua Stadion in Boekarest al zien dat hij fantastisch kon voetballen. Charisteas maakte die avond misschien wel het mooiste doelpunt uit zijn hele loopbaan: met een bijna onmogelijke curve vanaf de achterlijn, zo met buitenkantje links. Jimmy van Fessem, onze keeper, kon er alleen maar naar kijken. Door zijn houderige manier van spelen dachten veel mensen dat Charisteas er niks van kon. Dat beeld klopt niet helemaal. Hij kon echt goed voetballen en was op belangrijke momenten opmerkelijk vaak trefzeker. Ik had 'm graag in mijn elftal willen hebben.

Het was sowieso boeiend om te zien dat veel voetballers tegen wie ik in de jeugd speelde, jaren later grote sterren werden. Velen verloor ik het uit oog, maar sommigen bleven me echt bij. Zoals de Portugese aanvaller Nuno Gomes. De latere spits van Benfica was al vrij vroeg een geweldenaar. Hoogstpersoonlijk schakelde hij ons uit op het EK Onder-19 van 1994 in Spanje, mijn eerste eindronde als jeugdinternational. Een geweldige domper. Zijn beslissende treffer in de slotminuut, een ongelooflijke kanonskogel van grote afstand in de kruising, versperde ons de weg naar de langverwachte finale.

Nuno Gomes was dat toernooi niet de enige speler die opviel. Dat gold ook voor de linksbuiten van Frankrijk die in de poulefase mijn directe tegenstander was. Die jongen was

net een machine. Niet normaal. Hij deed alles goed. En hij was razendsnel, zowel met als zonder bal. Omdat ik op de training meestal tegenover Boudewijn Zenden stond, eenzelfde type speler als die Fransman, wist ik hoe ik zo'n speler in de tang moest houden: heel kort erop. Ik mocht hem geen millimeter ruimte geven.

Het werd een mooie avond. Dankzij twee doelpunten van Zenden en eentje van Kluivert wonnen we in Badajoz nipt met 3-2 van de Fransen. Zelf bleef ik ook overeind. Ik had alleen wel alle zeilen moeten bijzetten om die lange, ietwat slungelige aanvaller in toom te houden. Deze gast was Zenden in het kwadraat: nog sneller, nog beweeglijker en nog technischer. Maar het lukte me, met pijn en moeite. Ik ben 'm daarna bewust blijven volgen. Ik was benieuwd waar zo'n talent terecht zou komen. Het verraste me niet dat Thierry Henry jaren later bij Arsenal een van de beste spelers van de Engelse Premier League werd.

Hoe goed Gomes en Henry ook speelden, zij waren niet de allerbesten die ik in de jeugd tegenkwam. Die stond in 1994 op het middenveld van Spanje. Een klein en al bijna kalend ventje. De absolute leider van de ploeg. Ivan de la Peña, het grote talent van Barcelona, kwam uiteindelijk niet verder dan Lazio en Espanyol, maar tegen ons was hij zo goed dat niemand hem kon afstoppen. Onder zijn sublieme leiding verloren we op het EK Onder-19 kansloos en afgetekend met 2-5 van Spanje. Dick Advocaat, onze coach tijdens dat toernooi, kon na afloop niet eens boos op ons worden. Hij zag ook wel dat De la Peña van de absolute buitencategorie was. Hij was met zijn heerlijke steekpasses simpelweg te goed voor ons.

Helaas maakte ik de strafexpeditie tegen de Spanjaarden, eind juli in het Estadio José Fouto, zelf niet mee. Net als in de troostfinale op het EK Onder-21 in 1998 tegen Noorwegen (0-2) was ik er in de troostfinale in Merida niet bij. Ik was weer eens geschorst.

Ik liep vaak tegen een schorsing aan. Het harde spel werd een handelsmerk van me. Daarin ging ik ver. Ik schoffelde niet alleen tegenstanders onderuit, ik had ook weinig moeite om een ploeggenoot een schop te verkopen. Dat deed ik natuurlijk niet zomaar. Het was niet zo dat ik als een dolle tekeer ging, dat ik alles en iedereen wilde raken. Ik moest wel een reden hebben om dat te doen.

Als iemand mij met twee benen tegelijk van achteren tackelde bijvoorbeeld.

Het was een overtreding die Richard Sneekes, in die periode een van de dragende spelers van Fortuna Sittard, op de training op mij maakte. Geen idee wat hem die middag in 1993 tijdens een onschuldig positiespelletje bezielde. We hadden nooit woorden gehad of zo.

Omdat ik Sneekes, ondanks die lange, blonde haren van hem, niet zag aankomen, kon ik zijn tackle niet ontwijken. Hij raakte me vol. Het leek wel een doodschop. Sneekes zaagde me bijna doormidden.

Ik schreeuwde het uit.

Wat een imbeciel!

Net als Chris Dekker overigens, die gewoon liet doorspelen.

Vanaf een afstandje keek Mark van Bommel me aan.

Hij glimlachte, ik glimlachte terug.

Ik knikte.

‘Ik wist exact wat je toen dacht’, vertelde Mark me later in de kleedkamer.

We wisten beiden dat Sneekes de klos was.

Wat maakte mij het uit dat ik nog maar zestien was en dat ik net kwam kijken?

Wat maakte mij het uit dat Sneekes op het punt stond om een mooie transfer te maken naar het buitenland?

Ik moest en zou hem terugpakken.

Dat deed ik. Ik stond op, keek goed waar hij liep en wachtte tot hij de bal kreeg. Dat duurde nooit lang. Sneekes wilde en kreeg altijd de bal. Die middag was dat niet anders. Hij riep om de bal en kreeg ’m. Ik liep naar hem toe en gaf hem, zonder na te denken, een tik. Dat deed ik met twee benen. Het was een flinke knal, recht op zijn enkels. Net zoals hij mij kort daarvoor had gepakt. Sneekes lag languit op de grond.

Hij wist niet wat hem was overkomen. Dekker ook niet.

‘Fernando, wat doe je?’

De trainer was zierend. Die werd helemaal gek.

‘Je bent niet wijs’, zei Dekker. ‘Je gaat verdomme toch geen medespelers blesseren?’

Omdat ik nooit een discussie uit de weg ging, reageerde ik meteen. Ik liep naar Dekker en zei dat hij met twee maten mat.

‘Hij doet dat toch ook bij mij? Dat moet hij niet gaan huilen als hij iets terugkrijgt.’

Dekker was daar duidelijk niet van gediend.

‘Bek houden jij!’

Terwijl Dekker bleef zaniken, zag ik vanuit een ooghoek Sneekes van het veld strompelen. Dat was natuurlijk niet de bedoeling. Gelukkig was het vals alarm. Hij zocht puur uit voorzorg de kleedkamer op. Met Sneekes kwam het uiteindelijk meer dan goed. Hij tekende kort daarop een contract bij FC Locarno in Zwitserland. Later ging hij naar Engeland, waar hij onder meer uitkwam voor Bolton Wanderers, West Bromwich Albion en Hull City. Een mooie carrière voor een mooie speler.

Richard is nooit boos op mij geworden. Dat sierde hem. Ik vermoedde dat hij het stiekem ook wel stoer en gewaagd vond dat ik dat durfde. Veel jongens die net komen kijken, stellen zich vaak heel timide op. Ik niet. Ik liet me niet zomaar piepelen. Helemaal niet als ik onterecht werd aangepakt. Dan kreeg die gast het net zo hard terug. Misschien wel harder. Het maakte me niks uit of het een grote naam was of niet. Dan was niemand veilig voor mij, zelfs een speler als Sneekes niet.

Het verbaasde me niet dat Mark, een jaartje jonger dan ik, die middag op het Trainingsveld van Fortuna Sittard zo moest grinniken. We lagen elkaar wel. Mark en ik waren echte maatjes. We gingen constant met elkaar om. We maakten samen huiswerk en deelden een

kamer als we op trainingskamp waren.

Dat leverde hilarische momenten op. Omdat Mark echt alles voor de sport overhad, maakte hij het nooit heel laat als we met de jongens weggingen. Vaak ging hij zelfs niet eens mee. Mark pakte liever zijn rust. Hij had daarom ook weinig oog voor de meiden. Dat kwam later pas, toen hij Andra van Marwijk ontmoette, de dochter van Bert met wie hij nog altijd samen is.

Ik dacht daar beduidend anders over. Als ik de kans kreeg om uit te gaan, deed ik dat. Zo ook tijdens een trainingskamp in Vlissingen met de Onder-18. Ik keek daar echt naar uit. Ik zag het als een soort ontspanning die ik nodig had. Het werden vaak onvergetelijke nachten. Omdat ik er niet slecht uitzag, hoefde ik vaak niet eens de hele trukendoos open te gooien om een meisje te scoren.

Ook die avond in Zeeland niet. Zoals gewoonlijk had ik direct beet en nam dat meisje mee naar het hotel. Geen idee hoe ze heette, maar dat maakte ook weinig uit. Ik had mijn doel bereikt. Er was alleen een probleem: Mark. Omdat hij niet mee was en juist vroeg naar bed was gegaan, had ik de kamer niet voor me alleen. Ik wilde niet dat hij naast me lag terwijl ik bezig was. Om de boel te redden, liet ik dat meisje op de gang wachten en maakte ik Mark zachtjes wakker. Ik vroeg hem of hij misschien heel even de kamer wilde verlaten. Half slapend knikte hij dat het goed was. Als een echte vriend maakte hij plaats. Hij ging wel even op de gang staan.

‘Prima’, zei ik met een knipoog en ik gaf hem een por, ‘het duurt toch niet heel lang.’

Ik had het mis. Door de vele drank duurde het wél lang. Zo lang zelfs dat Mark na een uur wachten uit frustratie op deur van de kamer naast ons begon te kloppen. Wellicht dat hij daar alvast wat kon slapen. Als ik klaar was, ging hij wel weer in zijn eigen bed liggen.

Patrick Paauwe deed de deur open. Hij zag Mark vragend staan en schudde zijn hoofd.

‘Sorry.’ En hij knalde direct de deur dicht. Op die kamer was helemaal geen plek. Paauwe, die het later nog uitkwam voor onder meer Feyenoord en PSV, had ook een meisje meegenomen, net als zijn kamergenoot Jochem van der Hoeven van Vitesse.

Omdat Mark inmiddels zo moe was en zo graag wilde slapen, ging hij maar op een bankje in de gang liggen. Er zat niks anders op. Voor velen is dat een ware kwelling, niet voor Mark. Hij viel op dat bankje direct in slaap. Het beviel hem kennelijk zo goed dat Patrick en ik hem nauwelijks wakker kregen toen we klaar waren met die meisjes. We hebben hem een paar keer goed door elkaar moeten schudden. Toen hij eindelijk zijn ogen opende, voor de tweede keer in nog geen uur tijd, kwamen we niet meer bij van het lachen.

De wedstrijden en trainingskampen van de jeugdteams van Oranje waren niet de enige uitjes. Ook met Fortuna Sittard gingen we regelmatig weg. In de zomer van 1993 zelfs naar China. Ik vond het een hele belevenis. Ik ging voor het eerst echt lang vliegen. Wel vijftien uur.

Er waren vooraf wel wat bedenkingen. Velen vonden het maar raar dat we in Shenyang en Dalian, aan de andere kant van de wereld, een internationaal toernooi gingen spelen. Nota bene tegen Roda JC, FC Utrecht en FC Twente. Dat kon om de hoek toch ook?

Het werd me snel duidelijk waarom we dat deden. De Chinezen waren in die periode gek van het Nederlandse voetbal, zeker in die regio. Nederlandse ploegen konden daar grof geld verdienen. In totaal zo'n 150 duizend gulden per club. Een finaleplaats leverde nog eens een bonus van een halve ton op. Met dat in het achterhoofd stapten we graag het vliegtuig in. Zelfs als je twaalfduizend kilometer moest vliegen en twee keer moest overstappen.

De verhalen dat het onverantwoord was, zo aan het begin van het nieuwe seizoen, deden me niks. Kon mij het schelen dat het de voorbereiding in de war schopte. Ik vond deze geïmproviseerde trainingsstage alleen maar prachtig. Wanneer kwam ik nou in China? Nooit. Ik was maar al te blij dat ik mee mocht met het eerste.

Ik zat nietsvermoedend op Camping Hommelheide in Susteren toen ik het hoorde. Ik had er totaal geen rekening mee gehouden. Ik was nog maar zestien. Ik zei natuurlijk direct *ja* toen ze me vroegen. Welke Limburgse jongen van die leeftijd wilde niet op reis met clubiconen als René Maessen, Ruud Hesp, Etienne Barmantloo en Anton Janssen? Die kans kreeg bijna niemand. Ik wel, net als Mark en André van der Zander die ook een uitnodiging kregen. Dat ik, net als Mark, nauwelijks aan spelen toekwam, maakte me geen donder uit. Dit was een ervaring die niemand mij meer kon afpakken.

Dat ik op de camping in Susteren zat, had overigens een reden. Omdat ik inmiddels in de jeugd van Fortuna Sittard speelde en vrij vroeg in het seizoen mijn trainingen begonnen, besloten we in 1992 onze favoriete camping in Italië in te ruilen voor eentje nabij Sittard. Er zat niks anders op. We konden natuurlijk geen zes weken meer weg.

De keus viel op Susteren, een klein plaatsje bij de Belgische grens niet ver van Maaseik. Daar verbleven we de hele zomervakantie. Ik kwam daar niks tekort. Om het voor mij zo gemakkelijk mogelijk te maken, bouwden en schilderden we met z'n allen zelfs nog een houten huisje naast de stacaravan. Zo'n chaletje. Daarin stond mijn bed, met daarnaast een tv. Aan de buitenkant hing een dartbord. Op die manier verveelden we ons geen moment.

Zo'n vaste plek was ideaal. Mijn ouders konden op deze manier blijven genieten van het campingleven waar ze zo van hielden en ik was zo in Sittard, we deden er hooguit vijf minuten over. Op mijn achttiende verkochten we deze seizoensplek. Het was niet meer nodig. Ik had inmiddels een brommer, waardoor ik vanuit de Navolaan in Heerlerheide op eigen houtje naar Fortuna Sittard kon. Om de binding met de natuur niet helemaal te verliezen, kozen mijn ouders voor een vaste plek op een camping in Duitsland, op een kleine twee uur rijden van Heerlen. Het werd alleen geen plek voor mij. Ik trok liever de wijde wereld in.

Veel spelers klagen erover, maar ik vond reizen nooit een probleem. Ik vond het wel wat hebben. Ik genoot juist van dat hangen op een vliegveld of in de lobby van een hotel. De hele wereld trok voorbij. Genieten was er in China echter niet bij. De reis werd uiteindelijk één groot drama. Niet alleen voor Fortuna Sittard, voor alle Nederlandse clubs. Omdat de spelers van FC Utrecht en FC Twente ongewassen groente aten en cola met ijsblokjes dronken, werden de meesten zo ziek als een hond.

Diaree was niet het enige dat een hoop ellende veroorzaakte in dat snikhete China. Nu lachen we erom, maar Roda JC kwam in Dalian wel in een heel bizarre situatie terecht. We

dachten aanvankelijk dat ze ons in de maling namen, maar het was echt zo. Roda JC zat opgesloten in het Phoenix-hotel en kon geen kant op. Ze mochten niet eens het hotel uit. De Chinezen gaven Roda JC zelfs geen toestemming om buiten te trainen.

‘Een heuse gijzeling’, zei Jacques Opgenoord, onze manager.

Dat ze Roda JC gijzelden had te maken met Vitesse. De Arnhemmers zouden aanvankelijk ook deelnemen aan het toernooi. Zij haakten echter op het laatste moment af, net als Club Luik, Cercle Brugge en SK Beveren. Deze clubs vonden het toch te vaag allemaal. Omdat de Chinezen geen andere tegenstander meer konden krijgen, hielden ze Roda JC als onderpand vast. Het sportcomité van de stad wilde eerst geld zien van organisator Greg Dickinson uit België.

Ze hadden namelijk een probleem. Door het wegblijven van vooral Vitesse konden de Chinezen hun beloftes niet nakomen, meenden ze. Ze hadden daarom geen keus. Heel Dalian hing vol affiches met daarop het logo van Vitesse. De club die ze omschreven als de beste van Nederland. Onzin natuurlijk, Vitesse eindigde in die periode wel knap als vierde, maar om ze nou als beste club van Nederland te bestempelen sloeg nergens op.

Ook die gijzeling was te debiel voor woorden. We waren weliswaar concurrenten, maar het deed ons wel wat. Samen met FC Utrecht en FC Twente verklaarden we ons onmiddellijk solidair. Als Roda JC niet snel werd vrijgelaten, speelden wij geen minuut meer. Geen enkele Nederlandse club. In dat geval konden ze dat hele toernooi wel opdoeken.

En anders, zo dreigden we, schakelden we de ambassade in.

Ik weet niet of de Chinezen daadwerkelijk onder de indruk waren van ons dreigement. Ik nam aan dat ze het weleens erger voor de kiezen hadden gehad. Het had wel effect. 's Ochtends gaf het sportcomité de Limburgers ineens toestemming om met de bus te vertrekken naar Shenyang, zo'n vijfhonderd kilometer verderop. Een mooi moment, ook voor al die familieleden thuis in Kerkrade die inmiddels op de hoogte waren gesteld van die hele toestand en nauwelijks een oog dicht deden. Ik denk dat Servé Kuijer, destijds algemeen directeur van Roda JC, ons nog altijd heel dankbaar is.

Ik vond het in ieder geval heel wonderlijk allemaal. Net als de middag die Jacques Opgenoord en penningmeester Pierre Schmeitz in Shenyang meemaakten. In hun huurbusje dachten ze rustig naar het stadion te gaan. In plaats daarvan werden ze met hun privéchauffeur midden op de weg aangehouden. Ze hadden geen idee waarom. Omdat die Chinezen geen Engels konden, was de communicatie een drama. Pas na veel handgebaren werd duidelijk wat ze wilden. De politie had het busje nodig voor een achtervolging. En wel direct. Voordat ze het wisten maakten Opgenoord en Schmeitz samen met een agent jacht op een vrachtwagenchauffeur die kort daarvoor een snelheidsovertreding had begaan.

Dit kon er ook nog wel bij.

We lagen dubbel toen we het later op de avond hoorden. Het busje dat de politie vorderde, zette zo hard de achtervolging in dat verschillende fietsers moesten wegduiken voor hun leven.

Ik keek mijn ogen uit in China. We speelden daar in een enorm stadion. Ik geloof dat er wel

zeventigduizend man in konden. Net nieuw, zeiden ze. Een paar jaar eerder opgeleverd. We keken elkaar verbaasd aan toen we het hoorden. Dat was niet te zien. Het stadion zag eruit alsof het eeuwen geleden was gebouwd. Het zat onder het stof en alles was oud en versleten.

Daarmee waren we er nog niet. Ook het eten was goor. We zaten in een goed hotel, niks mis mee. Toch haalde niemand het in zijn hoofd om tijdens het lopend buffet of tijdens het ontbijt gretig op te scheppen. Dat kwam door Dick *Cooky* Voorn, onze hulptrainer. Het allereerste ei dat hij pelde was zo zwart als kool. En groot dat het was! Ik had nog nooit zo'n enorm ei gezien.

Dat kon gewoon niet goed zijn.

Dat riep Dick ook.

‘Wie dit eet, wordt minimaal drie weken ziek!’

We geloofden hem meteen. De dagen daarna aten we uitsluitend een Mars of iets dat erop leek. Van het andere eten bleven we af. Helemaal van hamburgers. Die serveerden ze niet warm, zoals bij ons, maar steenkoud. Die waren gewoon bevroren. De Chinezen aten dat zonder mokken op. Net als de veel te koude rijst. Wij moesten er bijna van kotsen, zo smerig was het. De bacillen zaten er nog op.

Omdat die repen gingen vervelen, besloten we op de laatste dag toch nog maar een restaurant op te zoeken. Dat deden we samen met Roda JC. Zoals verwacht werd dat ook niks. ‘Dramatisch slecht!’, riep Roda JC-trainer Huub Stevens. Hij overdreef niet. Dat werd een paar uur later wel duidelijk. Bijna iedereen kreeg last van buikloop en zat om de haverklap op de wc. Wat waren we allemaal blij dat we na twaalf dagen weer naar huis konden.

Het scheelde overigens weinig of we waren nooit meer teruggekeerd. Het gaat iets te ver om te zeggen dat we aan een vliegcrash zijn ontsnapt, maar zo stond dat later wel in de krant. Dat er iets mis was, dat was wel duidelijk tijdens de binnenlandse vlucht van Peking naar Shenyang. Na een kwartiertje moesten we ineens terug. Niemand had door waarom. Wisten wij veel wat de gezagvoerder zei. We vonden het wel raar dat sommige Chinezen ineens lijkbled in hun stoel zaten. Kort daarop werd het ons duidelijk waarom. We moesten vanwege een wel heel bijzondere reden terug. Er bleek nog een deur open te staan...

Het paste allemaal in de reis die zo rampzalig en dramatisch verliep dat niemand eraan dacht daarna ooit nog een stap in China te zetten. Sommigen zeiden zelfs dat ze nooit meer naar de chinees zouden gaan...

Ik geloof niet dat Fortuna Sittard het beloofde geld uit China ooit heeft gekregen. Alleen een bankgarantie van een halve ton. Naar de rest, de overgebleven honderdduizend gulden, konden ze fluiten.

Dat was vervelend, maar niet dramatisch. De sportieve schade was groter. Clubarts Pé Ruers kon het bijna niet bijbenen, zo lang was de lijst van spelers met pijntjes. Bij terugkomst bleek Paul Janssen een kuitbeen te hebben gebroken, Anton Janssen had een kapotte meniscus opgelopen en een bandje van de linkerpink van Ruud Hesp was zwaar beschadigd. Verder had Rafael Losada een fikse longontsteking, was Kenneth Nysäther sterk vermagerd en waren Bart

Pernot en József Szalma hondsberoerd. Er waren tripjes waar we met minder tegenslagen te maken kregen.

Zelf hield ik de schade nog enigszins beperkt. Ik had alleen last van diarree. Dat was te overzien. *Peanuts* in vergelijking met wat al die andere jongens was overkomen. Zelf dacht ik er op dat moment niet zo over na. Pas later zag ik een verband. Misschien was het helemaal geen toeval dat ik in China als een van de weinige spelers overeind bleef. Misschien was dat wel een voorbode van iets moois. Dat in het internationale voetbal geen plaats is voor zwakkeren. Dat in die wereld alleen de sterksten overblijven. Ik dus.

De woorden van Chris Dekker, dat ik nog lang geen vaste waarde was, bleven door mijn hoofd spoken. Het frustreerde me. Zag hij nou echt niet dat ik veel verder was dan de meeste spelers? Hij zat toch op de tribune als ik met de A-jeugd of in het tweede speelde? Hij zag me toch voetballen?

Ik kon Dekker maar moeilijk peilen. De trainer liet nauwelijks iets los.

Het verbaasde me daarom dat ik op vrijdag 1 oktober 1993 ineens mijn naam op het bord zag.

Zag ik dat goed? Ja, mijn naam stond er echt. Kennelijk was de trainer toch van gedachten veranderd en zag hij in mij wél een waarde voor het eerste elftal. Als er geen rare dingen zouden gebeuren, maakte ik de dag erop in De Goffert, in dat spuuglelijke stadion met die wielerbaan, mijn debuut in het betaalde voetbal tegen NEC. Ik werd er helemaal warm van toen ik het zag. Het zweet stond niet in mijn handen, maar nerveus was ik wel een beetje. Het was een gevoel dat ik niet kende. Ik was anders nooit nerveus.

Dekker zette me rechts op het middenveld, een linie voor de ervaren René Maessen. Spelen met *Mister Fortuna* was natuurlijk top. Een eer. Tegelijkertijd wist ik dat ik het niet makkelijk voor me werd. René had een bepaald trekje: hij rende altijd maar naar voren. Daardoor *vergat* hij nog weleens om op tijd terug te zijn op zijn rechtsbackpositie. Dat zorgde elke keer voor een enorm gat. Dat wist ik. Dat betekende dat ik heel veel meters moest maken. Het leek me verstandig me daar al op voor te bereiden.

Wat mijn debuut ook niet gemakkelijk maakte, was dat ik tegenover Kees van Wonderen stond. Hij speelde weliswaar met NEC in de Eerste Divisie, maar dat zei niks. In die fase rammelde hij al stevig aan de poort. Hij werd niet voor niets geprezen om zijn enorme loopvermogen. Het was veelzeggend dat Feyenoord hem in het vizier had en hem na een periode bij NAC in 1996 naar De Kuip haalde. Het verraste me totaal niet dat hij in Rotterdam ook international werd. Zo goed was Van Wonderen.

Het duel met NEC werd een wedstrijd zoals ik verwachtte. Maessen bleef maar rennen langs de kant en Van Wonderen maakte zo veel meters en speelde zo goed dat ik het bijna niet kon bijbenen. Dat zag Dekker ook. Ik schold naar Maessen, riep dat hij verdomme een keer achterin moest blijven. Dat hij niet telkens naar binnen moest lopen. Het maakte weinig indruk. Na een dik uur was ik helemaal leeg. Het was meer dan logisch dat Dekker me eruit haalde en ik mijn plaats moest afstaan aan Roy van den Heuvel. Dat waren nu eenmaal de

wetten van het betaalde voetbal.

De mindere wedstrijd tegen NEC, die we ook nog eens met 1-2 verloren, maakte me niet onzeker. Ik speelde in Nijmegen niet de pannen van het dak en kwam fysiek gezien nog wat tekort, maar ik liet wel zien dat ik tegen het niveau aan zat. Het was een kwestie van tijd dat ik iedereen zou overtuigen. Dat wist ik zeker.

Dekker zag dat anders. Hij stelde me in het seizoen 1993/94 nog maar één keer op. Ik kreeg alleen tegen Veendam nog wat speelminuten.

Ik had het gevoel dat er meer achter zat. Het was alsof de routiniers mij niet accepteerden en mij als een concurrent zagen. Ik begreep dat niet. Zij zouden mij juist beter moeten maken, maar ze hielpen me niet.

Ik was niet de enige die ze niet zagen staan. Ook Mark, die een half jaar voor mij tegen Cambuur Leeuwarden debuteerde in het eerste van Fortuna Sittard, had daar last van. Het was dat we steun aan elkaar hadden. Als ik in die periode als enige jongeling bij de selectie had gezeten, had ik het nog niet zo geweten. Dan was ik misschien wel verzopen. Natuurlijk, het hoorde bij het leerproces waar je als jeugdspeler doorheen moet. Dat wist ik ook wel. Ik vond het alleen vreemd. In plaats van dat ze jonge spelers steunden, werden we genegeerd. Ik kon daar geen enkel begrip voor opbrengen. Nog altijd niet. Als groep wil je toch presteren? Dan moet je daar sámen voor gaan.

Pas aan het einde van het seizoen greep Dekker in en gooide hij een paar van die oudere spelers uit de selectie. Het was te laat. Met slechts 33 punten uit 34 wedstrijden eindigden we anoniem als tiende in de Eerste Divisie. Dekker moest in de zomer van 1994 dan ook vertrekken. Het werkte gewoon niet meer. Met jongens als Arno van Zwam, René Maessen, Robert Loontjens, Patrick Deckers, Randy Samuel en Rafael Losada, stuk voor stuk goede voetballers, had hij een fantastisch elftal. Op papier dan. Dekker kreeg ze jammer genoeg niet aan het voetballen.

Zelf had ik gemengde gevoelens bij zijn vertrek. Dekker was toch de trainer die me als zeventienjarige had laten debuten in het betaalde voetbal. Het sierde Dekker dat hij later, toen hij hoofd opleiding van Feyenoord was en ik inmiddels in het eerste van Fortuna Sittard speelde, zijn kritische woorden over mij inslikte. Volgens hem kon ik met mijn kwaliteiten de absolute top halen. Tactisch en technisch was ik namelijk heel goed, zei hij. Ik hoorde het met een glimlach aan.

Pim Verbeek volgde Dekker op. De voormalige trainer van Feyenoord moest Fortuna Sittard weer naar de Eredivisie loodsen, waar de club thuishoorde. Ik vond dat wel fijn. De verwachte trainingswisseling bood mogelijkheden voor me. Niet dat ik onder Dekker geen kans had, absoluut niet, maar een nieuwe trainer kijkt er toch weer met een frisse blik tegenaan.

De hoop was van korte duur. Omdat Verbeek mij niet als rechtermiddenvelder zag, maar als rechtsback, had ik een probleem. Een groot probleem. René Maessen stond al zestien jaar op die plek. Die speelde daar al toen ik nog in de wieg lag. En dat deed Maessen zo goed dat er geen enkele aanleiding was om hem uit de ploeg te halen.

Dat had ik weer. Zo'n clubicoon, goed voor meer dan vierhonderd duels in het eerste, speelde ik natuurlijk niet zomaar uit het elftal. Ik wist niet zo goed hoe ik daarmee moest omgaan. Ja, hard trainen. En dan hopen op een kans. Die moest ik dan met beide handen grijpen. Dat was het plan. Iets anders kon ik niet bedenken. Ik dacht nooit: *Ik hoop dat Maessen zwaargeblesseerd raakt*. Ik ging altijd van mijn eigen kracht uit. En Maessen was wel de laatste die ik een langdurige blessure gunde. Hij was, samen met Maurice Rayer, een van de meest sympathieke spelers met wie ik ooit speelde.

Dat bleek wel toen ik voor de start van de competitie, vlak na het EK Onder-19 in Spanje, totaal onverwacht een basisplaats afdwong en uiteindelijk tot dertig duels kwam. Veel spelers, concurrenten, zouden daar moeite mee hebben. Maessen, die aan mij zijn plek verloor, niet. Hij nam me niks kwalijk. Hij gunde me alles en hielp me zelfs als ik ergens mee zat. Een supercollega.

Het werd sowieso een superjaar. Met één puntje voorsprong op De Graafschap werden we op 13 mei 1995 kampioen van de Eerste Divisie. Dat gebeurde op de slotdag na een 2-0 zege bij Telstar. Het was een draak van een wedstrijd, waarin we werden gesteund door een dikke drieduizend meegereisde Limburgers. Mazzeldoelpunten van Ronald Hamming en Ervin Lee bleken voldoende voor de titel. Doordat koploper De Graafschap op de laatste speeldag niet verder kwam dan 3-3 tegen TOP Oss, eindigden we met het kleinst mogelijke verschil als eerste. Dat betekende dat we na twee seizoenen, nadat de club op 16 juni 1993 na een kansloze 0-2 nederlaag tegen SC Heerenveen was gedegradeerd, terug waren op het hoogste niveau.

Dat was een hele geruststelling. Het is altijd maar afwachten hoe je als club een degradatie verwerkt. Er zijn voorbeelden genoeg van ploegen die zo'n klap niet te boven komen. Zie dan maar eens de boel weer op de rit te krijgen. Dat is heel moeilijk. Verbeek lukte dat, door jonge en gretige spelers als Mark van Bommel, Maurice Rayer, Roberto Lanckohr, Robert van der Weert en mij de kans en vooral het vertrouwen te geven.

Het verrassende kampioenschap, behaald door een groep spelers met een gemiddelde leeftijd van slechts 22 jaar, zorgde voor een gigantische ontlading in Sittard. Vanuit de Paardenstraat draaide de spelersbus pas om half twee 's nachts de Markt op. We hadden alles verwacht, maar niet dat er op dat tijdstip duizenden fans ons zouden toezingen. 'Fortuna noa veure!!', klonk het ontelbare keren. Het officiële clublied was urenlang het populairste nummer van de stad. Wij zongen natuurlijk om het hardst mee. Aan de kampioenspremie van 220 duizend gulden die we met 22 man mochten verdelen, dacht ik niet eens meer.

Daarna bleef ik me steeds verder ontwikkelen en groeide ik uit tot een meer dan gemiddelde Eredivisie-speler. Dat merkte ik wel in de grote wedstrijden. Tegen Ajax, Feyenoord en PSV bleef ik zonder problemen overeind. Figuurlijk dan. Eind 1995, vlak voor de kerstdagen, gebeurde er tegen PSV namelijk iets wat grote invloed zou hebben op de rest van mijn carrière.

Ik ging neer. Na exact een uur spelen raakte PSV-verdediger Ernest Faber mij zo hard dat ik niet meer overeind kon komen. Het was een ongelukkige samenloop van omstandigheden.

Op het bevroren veld in Eindhoven, het was min zeven, gleed Faber door en raakte me vol op mijn rechterenkel.

Ik wist meteen dat het fout was. Zo veel pijn deed het. De dokter deed er ter plekke nog wel wat tape omheen, maar verder spelen had geen zin. Hij stuurde me nog terug het veld op, maar verder dan een meter kwam ik niet. Ik zakte er steeds doorheen.

In het ziekenhuis werd duidelijk waarom. Ik had op drie plekken mijn enkelbanden gescheurd. Ik werd de volgende dag geopereerd en kreeg gips aangemeten. Geluk bij een ongeluk was dat het vlak voor de winterstop gebeurde en ik dus weinig wedstrijden miste. Op 24 februari, nog geen tien weken later, stond ik er tegen Sparta weer. De dokter noemde het bijna een wonder. Zo snel had hij nog nooit iemand zien herstellen van een dergelijke blessure.

Geen idee of ik weer te vroeg ben begonnen, maar na die snelle revalidatie bleef de enkel zwak. Het was geen toeval dat ik later bij Glasgow Rangers, Zenit Sint-Petersburg en Oranje meerdere malen afhaakte. Als die enkel een stevige opdonder kreeg of als ik hem overbelastte, kon ik de klok erop gelijk zetten: dan kon ik niet spelen. Ik heb Faber nooit iets verweten. Het was puur een bedrijfsongeval.

Hoe vervelend het ook was, ik denk wel dat het mij als voetballer heeft gevormd. Ik leerde voor het eerst te knokken om zo een doel te bereiken. In mijn geval zo snel mogelijk terug op de velden. Ik ging in die fase constant het gevecht aan met mezelf. Een snoeihard gevecht, waarbij ik me tegenover mezelf niet wilde laten kennen. Keer op keer zocht ik de pijngrens op. Meerdere malen stapte ik daar zelfs overheen. Ik denk niet dat ik in mijn leven meer pijn voelde dan tijdens die revalidatie. Ik had het er dolgraag voor over.

Ik deed het niet voor niets. Ik behield mijn basisplaats bij Fortuna Sittard en Jong Oranje én het leverde mij in 1997 een van de mooiste individuele prijzen op die je toen kon winnen: het *Rookie of the year*-klassement. Dat was een competitie voor jonge talenten, georganiseerd door *Voetbal International*. Verslaggevers van dat blad beoordeelden ons wekelijks op onze prestaties en gaven punten. Ik werd glorieus eerste, met 21 punten voorsprong op mijn naaste achtervolgers Jochem van der Hoeven en Jon Dahl Tomasson.

Het was sowieso een mooie prestatie. Zeker als je beseft dat ik ook talentvolle jongens als Arnold Bruggink, Niels Oude Kamphuis, Boudewijn Zenden, Nordin Wooter, Kiki Musampa, Mario Melchiot en George Boateng ruimschoots voorbleef. Deze jongens haalden allemaal Oranje en speelden later allemaal in het buitenland voor de mooiste clubs.

Wat het helemaal bijzonder maakte, was dat Johan Crujff die prijs uitreikte. Daarvoor moest ik in juni speciaal naar Amsterdam. Naar De Toekomst, het jeugdcomplex van Ajax dat net klaar was. Omdat ik niet voor lul wilde lopen, kocht ik vlak voor vertrek nog snel wat nieuwe kleren. Een keurige witte blouse, met daaroverheen zo'n zwarte, leren gilet. Jaren later, toen ik de foto met Crujff toevallig bij mijn moeder zag, dacht ik: *Had ik die echt zelf uitgekozen?* Met die kleren stond ik juist voor lul. Aan de andere kant: je moet het wel zien in de tijd van toen. In die periode was het ongetwijfeld hip. Crujff zei er in ieder geval niks van.

Zelf zei ik tijdens die ontmoeting helemaal niks. Normaal had ik weinig moeite om mijn mond open te doen. Meestal ben ik de luidste en wildste van allemaal. De gangmaker in de

ploeg. Deze middag leek ik wel een mak lammetje. Zittend tegenover Cruijff klapte ik dicht. Ik meen dat ik alleen *ja* en *nee* zei. Ik was zo onder de indruk van zijn aanwezigheid. Wat een persoonlijkheid. Het enige wat ik deed was luisteren. Luisteren naar zijn mooie woorden.

Ik deed het goed, zei Cruijff. 'Als je zo doorgaat, voorspel ik je een mooie toekomst.' Ik moest me alleen wel verder blijven ontwikkelen. Ik moest niet denken dat ik er al was. Natuurlijk was ik blij met wat hij zei. Als een grootheid als Cruijff dat over je zegt, misschien wel de beste speler die Nederland ooit kende, kun je als jong broekie alleen maar trots zijn.

Mooier dan die warme woorden was misschien wel de prijs: een paar gloednieuwe voetbalschoenen van Cruyff Sports. Dat merk hadden er niet veel, zeker in Limburg niet waar de meesten op traditionele merken als Adidas en Puma speelden. Met deze schoenen maakte ik helemaal de blits. Ik deed ze de eerstvolgende wedstrijd direct aan. Het was alleen jammer dat ze vrij snel stuk gingen. Ik geloof dat ik er maar een paar maanden op heb gespeeld.

Het wilde westen

Mijn uitstekende spel bij Fortuna Sittard en Jong Oranje bleef niet onopgemerkt. Als ik de media moest geloven, had ik in het voorjaar van 1997 de clubs voor het uitkiezen. Dat waren niet de minste. Mede door mijn flair, zoals een verslaggever het mooi omschreef, werd ik zelfs gelinkt aan topteams als Liverpool, Borussia Dortmund en Bayer Leverkusen.

Het streefde mijn ego, absoluut. Net zoals ik het prachtig vond dat ze me in verband brachten met clubs als Ajax, FC Twente en PSV. Het was de bevestiging van wat ik zelf al vermoedde: ik was klaar voor een grote club. Ook Pim Verbeek, naast trainer inmiddels ook technisch directeur van Fortuna Sittard, gaf dat aan. Volgens hem had ik iets wat je niet gauw vond bij een speler: ik was overal inzetbaar en ik scoorde altijd een voldoende.

Hij had helemaal gelijk.

Met Verbeek kon ik het goed vinden. Hij sprak altijd met respect over me. En wat belangrijker was: Verbeek had het beste met me voor. ‘Als de grote clubs zich inderdaad melden, mogen we hem niet tegenhouden’, hoorde ik hem op een middag zeggen. Verbeek vertelde daarbij dat hij echt niet meer kon zeggen dat het verstandig voor mij was nog een jaartje te rijpen bij Fortuna Sittard.

Ik kon het alleen maar met hem mee eens zijn.

Hoe mooi en groot die clubs ook waren, de meeste interesse bleek gebaseerd op drijfzand. Zoals vaak waren het voornamelijk geruchten. Je leest het ergens, maar je hoort er daarna nooit wat van terug. Om die reden las ik dergelijke berichten eigenlijk zelden. Van de meeste clubs heb ik nooit een aanbieding gehad. Ze namen niet eens de moeite om me uit te nodigen voor een trainingsstage. Het bleef bij een schimmenspel. Liverpool en Bayer Leverkusen meldden zich alleen via onbeduidende tussenpersonen bij Henk van Ginkel, mijn toenmalige zaakwaarnemer van World Soccer Consult. Dat vonden we zo vaag dat we dat niet eens serieus in overweging namen.

Er was maar één club die echt concreet was.

Dat was AZ.

Ik werd er aanvankelijk niet warm van. Ik speelde met Fortuna Sittard zorgeloos in de Eredivisie en had in De Baandert een basisplaats. Dat ging ik toch niet inruilen voor een club die het seizoen erop een treetje lager zou gaan spelen? Ik was niet gek, zeker niet met het oog op mijn vaste plek in Jong Oranje.

Een paar weken later, in de eerste week van juli, werd ik in Alkmaar gepresenteerd. Als nieuwe aankoop van het net gedegradeerde AZ, die voor vijf seizoenen had getekend. Ik was inderdaad niet gek. De gesprekken met voorzitter Dirk Scheringa en de financiële man van

AZ waren zo goed verlopen dat ik de aanbieding uit Alkmaar niet naast mij neer kon leggen.

Er sprak zo veel vertrouwen uit. 'We gaan in Alkmaar iets moois neerzetten', vertelde Scheringa me op een woensdag in Wognum, op het hoofdkantoor van de DSB Bank. Het maakte indruk op me.

Op zijn werkkamer op de tweede etage, pal naast de drukke A7, ontvouwde hij zijn mooie plannen. Dat deed Scheringa zoals alleen hij dat kon. Zelfverzekerd en enthousiast, zonder arrogant over te komen. 'Ik wil met AZ binnen drie jaar meedraaien in de top van de Eredivisie', zei Scheringa. 'Daar heb ik jou bij nodig.'

Ik begon te glunderen. Dat waren woorden die een voetballer graag hoort.

Het moest de opstap worden naar een kampioenschap op het hoogste niveau. 'Binnen vijf jaar wil ik die schaal.' Daar droomde hij al jaren van, zei hij. Volgens Scheringa was het tijd de hegemonie van Ajax, PSV en Feyenoord te doorbreken. Hij wilde de oude tijden in Alkmaar laten herleven, toen de club (in 1981) ook de beste van Nederland was.

Hij pakte daarom groots uit. Met daden, niet met woorden.

Ik vond het mooi, maar ik liet het niet echt merken. Ik had zo mijn bedenkingen. Het was wel Alkmaar, ver weg van Limburg. Scheringa zag vanachter zijn bureau dat ik twijfelde. Kennelijk zat het 'm niet lekker. Geen idee of het een truc was. Maar om mij te overtuigen strooide hij ineens ogenschijnlijk achteloos enkele namen over tafel. Het waren namen van spelers die op zijn lijstje stonden of die hij al had gecontracteerd. 'Met deze jongens wil de ik de eerste stap zetten.'

Het was een mooi lijstje, absoluut. Hij noemde Barry van Galen, Peter van den Berg, Robert van der Weert en Michel Langerak. Stuk voor stuk goede spelers. Allemaal Eredivisiewaardig. Verder had AZ net de talentvolle doelman Oscar Moens en de sierlijke linksbuiten Max Huiberts gehaald. Daarnaast hadden ze interesse in de ervaren John Bosman, de gewiekste Kenneth Perez en Dries Boussatta, de middenvelder die tegen Oranje aan zat.

Dat zei natuurlijk wel wat.

'We bieden je een half miljoen gulden per jaar.' Hij floepte het er ineens uit. En als ik voor vijf seizoenen tekende, zo zei Scheringa, kreeg ik van de club tevens de allernieuwste Audi TT. Die auto was net op de markt.

Ik begon helemaal te stralen. Met één simpele handtekening was die Audi voor mij en maakte ik tegelijk een flinke financiële klapper.

Ik begon snel te rekenen. Vijf jaar maal een halve ton was tweeënhalve miljoen gulden! En dan hadden we het nog niets eens over winstpremies.

Het was dus menens.

Ik wist dat het goed zat. Natuurlijk moest ik dit doen. Kon mij het schelen dat Scheringa mij nog niet kon vertellen wie de nieuwe trainer van AZ werd. Het maakte me weinig uit. De overgang naar het ambitieuze AZ paste perfect in het plaatje dat ik op mijn achttiende voor

ogen had gehad: voor mijn 25ste debuten in het Nederlands elftal. Hoewel ik me via Fortuna Sittard keurig in de basis had geknokt bij Jong Oranje, wist ik dat ik een volgende stap moest maken om dat doel te bereiken. Bij AZ was die kans natuurlijk veel groter, helemaal als we binnenkort in de top van de Eredivisie speelden.

Zo besprak ik dat later ook met Van Ginkel.

‘Henk, maak het maar rond.’

Bij Fortuna Sittard verdiende ik 1.500 gulden per maand. Bij AZ kreeg ik bijna het dertigvoudige. Dan was ik toch dief van mijn eigen portemonnee?

Ik vind het altijd zo hypocriet als spelers zeggen dat geld niet hun belangrijkste drijfveer is. Wat een onzin. Bovendien, wat is daar mis aan? Ik had er nooit moeite mee om daarvoor uit te komen en te zeggen dat ik voor mijn dertigste *binnen* wilde zijn. Als profvoetballer heb je een relatief korte tijd om goed geld te verdienen. Dan is het toch niet raar om daar gewoon voor uit te komen?

Voor Fortuna Sittard pakte het ook goed uit. Omdat ik in september 1996 voor drie seizoenen had bijgetekend en ik dus een doorlopend contract had, konden ze voor mij de hoofdprijs vragen. Voor AZ was dat geen struikelblok. Ik meen dat het Fortuna bijna anderhalf miljoen gulden heeft opgeleverd.

Met de stad Alkmaar had ik weinig. Ik was er een paar keer met Fortuna geweest, maar ik kon me er weinig van herinneren. Ik kende zoals iedereen de kaasmarkt op het Waagplein, maar verder? Ik had daar ook geen oog voor. Ik concentreerde me liever op de wedstrijd als ik in Alkmaar was. En wanneer kwam ik nu voor de lol in Alkmaar? Nooit. Met mijn ouders gingen we eerder naar Amsterdam. Deden we lekker toeristisch. Stapten we in zo'n rondvaartboot.

Ik wist natuurlijk wel hoe het stadion van AZ eruitzag. Dat stemde me niet echt vrolijk. De Alkmaarderhout was krakkemikkig en oud. Vergane glorie, net als het trainingscomplex ernaast. Daar liet je met goed fatsoen nog geen koe grazen.

Ik moest daar doorheen kijken, meende Scheringa. Het was een kwestie van tijd. Scheringa, ook eigenaar van de club, was bezig met een nieuw en modern stadion. Eentje waarmee hij kon wedijveren met elke club in Nederland. ‘Ze zullen jaloers op ons zijn’, zei hij lachend. Het was alleen nog even wachten op de juiste vergunningen.

Ik kreeg er met de dag meer zin in.

Ik ging wonen in Callantsoog, op zo'n dikke twintig minuten rijden van Alkmaar. Dat regelde oud-speler Hugo Hovenkamp voor me. Die bezat daar wat huizen in een nieuw complex. Ik kon daar zo in met Esther, mijn Limburgse jeugdliefde met wie ik inmiddels al een tijdje samen was.

Ik vond het ideaal. Ik zat niet ver van de zee. Daar kon ik me mooi in alle rust voorbereiden op de wedstrijden. Voetbal was op dat moment het allerbelangrijkste voor me. Na een

training maakte ik regelmatig nog een rondje over het strand. Zo leefde ik in die fase voor de sport. Ik wilde niets aan het toeval overlaten. Presteren, goed spelen; het was het enige dat voor mij telde.

Die loopjes waren voor mij een heerlijke uitlaatklap. Met uitgaan, zoals ik regelmatig in Limburg deed, had ik in die periode weinig meer. Ik ging weleens met de jongens mee de stad in, maar die keren waren op één hand te tellen. Al dat gezuip, het jagen op andere vrouwen, dat hoefde voor mij niet. Zo veel had ik ook niet met de jongens. Ik ging wel wat om met Peter Wijker, Robert van der Weert en later Dries Boussatta, maar het liefst zonderde ik me af. Ik ging liever mijn eigen weg.

Ik zat graag thuis, met mijn vriendin op de bank. Beetje tv kijken en zo. Heel saai eigenlijk, maar ik voelde me er in die fase heel goed bij. Dat was ook omdat ik het met Esther goed had. Daar was ik blij mee. Het was voor ons beiden toch een gok om naar het westen te gaan, een streek met een andere mentaliteit en andere mensen.

Samen genoten we. Van elkaar, van de omgeving. Van ons nieuwe leventje, ver weg van de vertrouwde wereld waar we beiden waren opgegroeid.

Drank en vreemdgaan zorgden alleen maar voor problemen. Dat zag ik zelf wel als kind bij die dronkaards in De Oude Kakert, het buurtcafé van mijn ouders in Landgraaf.

Dat veranderde toen ik na twee jaar verhuisde naar de binnenstad van Alkmaar, in een appartement niet ver van het Waagplein. Onze relatie hield ondanks de goede start geen stand. Esther ging liever terug naar Sittard. Ik kon haar niet tegenhouden. Daar had zij niks aan, daar had ik niks aan.

Omdat Callantsoog me wel erg stil werd, besloot ik snel te verkassen. Ik merkte dat ik me ging vervelen zodra ik alleen was. In Alkmaar, zeker in het centrum, was het beduidend levendiger. Dat hoorde ik wel van de jongens in de kleedkamer. Die gingen 's avonds regelmatig wat drinken en hadden vaak de tijd van hun leven. En alleen omdat ze toevallig voetballer waren van AZ. Stiekem leek mij dat ook wel wat. Ik kon me er alleen niet echt een voorstelling van maken. Ik was Limburg gewend. Daar was het sowieso al anders. Veel milder, veel gemoedelijker. Net als het uitgaansleven.

Het was alsof ik iets moest inhalen. Het werden geen heftige stapavonden, absoluut niet, maar ik kreeg er wel lol in. Ik ging voornamelijk weg met jongens buiten het voetbal om. Dat waren veelal gasten uit de sportschool. Van die freefighters. Dat vond ik wel een interessante groep. Ik voelde me lekker onder hen. En belangrijk: ze respecteerden me.

Met die gasten ging ik regelmatig naar Amsterdam, de stad in. Ik zat daar zo vaak dat ik een bekend gezicht werd in The Cooldown Café, de feestkroeg op het Rembrandtplein. Daar dronken we vooral van die shotjes. Omdat we in het weekeinde natuurlijk moesten voetballen, zaten we er voornamelijk door de week. De maandag was een van mijn favoriete avonden. Die avond gingen vooral mensen uit de horeca de stad in. Automatisch kreeg je dan een ander sfeertje. Een stuk gemoedelijker leek het wel.

Voordeel van Amsterdam was verder dat je veel bekende gezichten tegenkwam. Mensen van

de tv, uit de showbizz. Dat vond ik wel leuk. Zo liep ik regelmatig Wilfred Genee tegen het lijf. Een goede gozer. Met hem maakte ik altijd wel even een praatje. Met anderen ging ik een stap verder. Op een avond kwam ik een populaire actrice van *Goede Tijden Slechte Tijden* tegen. Ze brak net een beetje door. Een leuke meid. Zo leuk zelfs dat ik uiteindelijk nog een nacht met haar heb doorgebracht.

Dat ging net zo makkelijk. Die bekende meiden waren lang niet zo onbenaderbaar als iedereen denkt. Je moet gewoon een beetje durven. Een vriend van me kreeg later in de Cariben nog wat met een bekende zangeres.

De avonden in Amsterdam waren niet de enige uitstapjes die ik met die gasten maakte. Die freefighters namen me ook regelmatig mee naar kickbokswedstrijden. Zij zorgden voor de beste kaarten. Ik vond het prachtig. Dan zat ik vooraan tijdens de gala's in Uitgeest en Scharwoude, en zag ik de mooiste vliegende tackles en stoten vlak voor mijn neus voorbij komen. Ik probeerde het zelf ook weleens in de sportschool. Ik zorgde er alleen wel voor dat ik het rustig aan deed. En vooral dat zij het rustig aan deden. Ik wilde in de sportschool natuurlijk niet geblesseerd raken. Dat zou een bak zijn geweest...

Sommigen, in het bijzonder mijn ouders en mijn broertje, zeggen dat ik in die periode begon te ontsporen. Ik leefde op dat moment zo in mijn eigen wereld dat ik het gewoon niet zag. Achteraf kan ik ze alleen maar gelijk geven. Ik begon zo te vervreemden dat ik niet eens doorhad dat het contact met mijn familie langzaam begon te verwateren. Ik had zelfs zulke enorme oogkleppen op dat ik niet beseftte dat ik ze op een gegeven moment nooit meer zag en nooit meer sprak.

Hoe vaak ik ook de stad in ging, het leidde niet tot slechte prestaties op het veld. Met 31 wedstrijden in mijn tweede seizoen en 29 duels in mijn derde kon niemand zeggen dat ik het voetbal niet serieus nam. Dat aantal haal je echt niet als je buiten het veld er een potje van maakt. En ik speelde ook nog goed.

Ik lette natuurlijk wel op dat ik niet te veel dronk. Soms dronk ik helemaal niet. Dat kon ook niet eens. Regelmatig pakte ik de auto naar de Baja Beach Club in Rotterdam. Een fantastische tent, met de mooiste vrouwen. En het maakte nauwelijks uit welke dag we gingen. Het was er altijd druk. Daar had ik graag een dik uurtje rijden voor over. Omdat ik vaak diegene was die reed, keek ik uit met alcohol. Ik wilde midden in de nacht, op de terugweg, natuurlijk niet met drank op worden aangehouden. Of erger: een ongeluk veroorzaken. Dan kon ik mijn carrière als voetballer wel op mijn buik schrijven. Ik zou enorme spijt hebben. Ik had inmiddels waar ik altijd van had gedroomd: een mooi contract bij een ambitieuze club. Een club met volop potentie, waar de toekomst mij tegemoet lachte. Dat wilde ik natuurlijk niet uit mijn handen laten glippen.

Dat ik me bij AZ zo goed staande hield, kwam mede door Willem van Hanegem, mijn eerste trainer in Alkmaar. Een op en top voetbalman. Misschien zelfs iets te veel. Die kerel ademde gewoon voetbal. Van Hanegem was er echt de hele dag mee bezig. Ik had direct een goed gevoel bij hem. En hij mij bij. Na een paar weken begrepen we elkaar en ontstond er een

fantastische band.

Hij gaf me het zelfvertrouwen dat ik nodig had. Ik had daarom weinig problemen om me aan te passen aan het hoge tempo van AZ. Van Hanegem nam me vaak even bij zich. Hij legde het dan tot in de details uit. Daarin was hij een kei. Hij maakte spelers echt beter door zijn persoonlijke benadering. Op dat soort momenten merkte je dat hij zelf ook op hoog niveau heeft gevoetbald. Dan vertelde hij me dat ik de bal moest laten rollen. Dat klonk heel simpel, maar die kleine details maken een voetballer wel beter. Ik had daar in ieder geval veel profijt van.

Van Hanegem was sowieso een mooie kerel. Niet alleen een goede trainer, ook een gozer met een geweldige humor. Sommigen vonden die droge humor van hem maar niks. Ik wel. Ik moest daar telkens vreselijk om lachen, ook al ging het soms ten koste van anderen.

Dennis den Turk kon op een avond zijn bloed wel drinken. 'Jongens', zei Van Hanegem tijdens een bespreking, 'als ik jullie was, zou ik maar goed mijn best doen. Het levert jullie niet alleen een berg geld op, de allermooiste vrouwen zullen voor jullie in de rij staan. Dan maakt het zelfs niet uit als je zo lelijk bent als de nacht.'

De hele kleedkamer lag dubbel.

Om zijn grap kracht bij te zetten, wees Van Hanegem naar Den Turk die nietsvermoedend opkeek. 'Kijk maar naar Dennis. Het is hem ook gelukt.'

Dennis lachte wel, maar hij kon Van Hanegem op dat moment wel onder het tapijt stoppen. Tegelijkertijd wist hij natuurlijk dondersgoed dat Van Hanegem zoiets nooit meende. Het was louter een grap, om de boel ontspannen te krijgen. Puur om de band met de jongens aan te halen. Later was iemand anders weer de klos. Den Turk lachte dan net zo hard mee. Zijn droge humor zorgde ervoor dat we als ploeg steeds meer naar elkaar toe groeiden. Elke speler ging voor Van Hanegem door het vuur. Het was zijn manier om ons scherp te houden. Ik keek mijn ogen uit. Het was voor mij de eerste keer dat ik een trainer zoiets zag doen.

En Van Hanegem had er succes mee. Dat zag je wel aan de eindstand. In ons eerste jaar werden we glansrijk kampioen in de Eerste Divisie, met zeven punten voorsprong op achtervolger Cambuur Leeuwarden en een doelsaldo van plus vijftig. We waren binnen een jaar klaar voor het grote werk. Dankzij Willem.

Toch was het niet altijd lachen met Willem. Hij kon ook nukkig zijn. Iedereen was dat weleens, maar Willem kon soms echt heel bokkig zijn. Op dat soort momenten was hij haast niet te doorgronden. Dat merkten we begin december 1998. Zonder dat we het zagen aankomen, vertelde hij dat hij opstapte.

We hadden thuis net Roda JC met 1-0 verslagen. We waren nog aan het feestvieren toen Van Hanegem in de kleedkamer het woord nam. Ik dacht nog even dat hij mij wilde aanpakken vanwege mijn rode kaart, na een veel te zwaar beoordeelde overtreding op Marc Nygaard.

Ik had het mis. Van Hanegem wilde ons allemaal wat zeggen.

Hij had een verrassing voor ons. En die was niet leuk, zei hij.

‘Jongens’, begon Van Hanegem. Hij bouwde de spanning echt op. Om het nog dramatischer te maken liet hij een stilte vallen.

Niemand zei wat. Het was zo stil dat je een speld kon horen vallen.

‘Jongens’, zei hij nog een keer. ‘Ik vertrek.’

Van Hanegem nam dat zelfs zo letterlijk dat hij onmiddellijk de deur achter zich dichtgooide, zonder dat we hem ook maar iets konden vragen. Ik kon hem niet eens meer bedanken voor alles wat hij voor me had gedaan. We moesten het doen met een aankondiging van een paar woorden.

We snapten er niks van. Zijn vertrek lag niet aan de slechte resultaten. We deden in de Eredivisie weliswaar nog niet mee om de prijzen, zoals Scheringa groots had aangekondigd. Maar met attractief voetbal was AZ wel een verrijking voor de competitie. Dat zag je wel aan de uitslagen. De ene week verloren we met 1-5 van Ajax, met 2-8 van Roda JC of met 1-7 van PSV, de andere week versloegen we Feyenoord met 2-1 en wonnen we op superieure wijze met 4-1 van PSV. Met fris en aanvallend voetbal stonden we keurig in de middenmoot. Niet slecht voor een nieuwkomer. Dat we zo wisselvallig speelden maakte het juist zo leuk.

Later werd snel duidelijk hoe de vork in de steel zat. De keuze van Van Hanegem om ons te verlaten was, zo werd ons later ingefluisterd, puur een kwestie tussen hem en de voorzitter. Hij kwam later nog wel op zijn besluit terug en tekende zelfs een nieuw contract voor vijf jaar, maar het kwaad was al geschied. Aan het einde van het seizoen, kort nadat we als negende waren geëindigd, nam Van Hanegem om privéredenen alsnog ontslag.

Waar ik me overigens weleens over verbaasde was dat Van Hanegem constant achter een gokkast zat. Dan zag ik hem weer op die kruk zitten. Dat deed hij zelfs tussen de trainingen door. Wij kregen als spelers geen kans om dat ook te doen. Van Hanegem had namelijk een trucje. Als de training op het punt stond om te beginnen, liet hij expres nog één punt op de gokkast staan. Het is een ongeschreven regel dat je in dat geval de gokkast niet overneemt. Het is een teken dat die persoon nog niet is uitgespeeld. Van Hanegem deed dat omdat hij als de dood was voor aasgieren: gasten die stonden te popelen om na hem te spelen en zodoende de kast leeg te halen. Als dat gebeurde, ging Van Hanegem volledig uit zijn plaat. Geweldig!

Omdat iedereen wist dat dat ene punt van de trainer was, haalde niemand het in zijn hoofd om die weg te drukken. We keken wel uit, zeg. Iedereen wilde in het weekeinde gewoon voetballen. Stel je voor, je pakt net de jackpot. Dan kon je het natuurlijk helemaal schudden bij de trainer.

AZ stelde Gerard van der Lem aan als opvolger. Ik had aanvankelijk geen idee wat ik kon verwachten. Het enige wat ik van hem wist was dat hij jarenlang assistent was geweest van Louis van Gaal. Eerst bij Ajax, daarna bij Barcelona. In Alkmaar stond Van der Lem voor het eerst op eigen benen. Het was afwachten hoe hij daarmee omging. Veel trainers die het gewend zijn in de schaduw te staan, hebben daar toch moeite mee.

Dat zag je wel aan Van Hanegem. Bij AZ bleef Van Hanegem als hoofdcoach redelijk overeind, maar in mijn ogen was hij toch meer een assistent. Hij bleef moeite houden om voor de groep te staan. Dat merkte ik wel aan zijn wedstrijdbesprekingen. Die waren vaak simpel. Hij vertelde soms alleen wie de koppers van de tegenstander waren. Daar moesten we dan op letten. Meer zei hij niet. Ik vond hem daarom geschikter om spelers individueel te coachen. Daarin was hij echt top. Later werd hij dan ook de perfecte rechterhand van Dick Advocaat bij Oranje.

Van der Lem, een heel toegankelijke en vriendelijke man, was heel anders dan Van Hanegem. De enige overeenkomst was dat ze beiden enorm veel verstand van voetbal hadden. Dat ging heel ver. Alleen als je zelf op topniveau zat, begreep je ze. In tegenstelling tot sommige ploeggenoten had ik daar weinig moeite mee. Ik paste me direct aan. Voor de rest waren Van der Lem en Van Hanegem echte tegenpolen. Bij Van der Lem zat er meer een visie achter. Dat kwam ongetwijfeld door zijn periode bij Ajax. Die had hem duidelijk als trainer gevormd.

Wat ook fijn was: Van der Lem koos altijd de kant van de voetballer, niet van de club. Erg prettig. Onder hem werd ik een nog betere voetballer. Dat uitgerekend dat jaar mijn beste seizoen bij AZ werd, was een optelsom van alles. Hij maakte me completer. Als rechtermiddenvelder, mijn nieuwe positie, begon ik zelfs te scoren. Liefst negen keer, onder meer tweemaal tegen zowel De Graafschap als in De Kuip bij Feyenoord. De laatste keer dat zoiets was gebeurd, moest ergens in de jeugd zijn geweest.

De manier waarop ik speelde, gaf me veel vertrouwen. En het opende ook de ogen van anderen. Ik kreeg een plek in de voorlopige EK-selectie van Oranje. Ik viel uiteindelijk af, samen met onder anderen Michel Kreek, Patrick Paauwe, Dries Boussatta en Orlando Trustfull. Dat was natuurlijk vervelend. Ik had graag onder Frank Rijkaard een eindtoernooi willen spelen, zeker Euro 2000 in eigen land. Maar dat ik er dichtbij zat, dat was wel duidelijk.

Langzaam merkte ik dat ik steeds meer aandacht kreeg. Ook grote internationale clubs toonden interesse. Glasgow Rangers uit Schotland, de ploeg van Dick Advocaat, was het meest concreet. Ik kreeg het er spontaan warm van toen ik het hoorde. Het was alleen de vraag hoe serieus het was en of AZ mij in deze fase zomaar van de hand zou doen.

Voor Van der Lem was het in ieder geval geen issue. 'Fernando', zei hij, 'als de kans zich voordoet, moet je direct gaan. Hoe jammer ik dat ook voor de club vind, dit is de perfecte manier om jezelf nog meer te ontwikkelen. Het heeft geen zin om te blijven als je zelf niet wil.' Van der Lem had dat ook meegemaakt bij Ajax, vertelde hij. Onder meer met Edgar Davids. Daar werd niemand beter en wijzer van.

Na die woorden had ik nog meer ontzag voor Van der Lem. Daar sprak echt waardering uit. Maar of Scheringa daar net zo over dacht? Ik had er mijn twijfels over.

'Vijftien miljoen gulden en geen cent minder!' Scheringa zei het nog net niet met

stemverheffing, maar de boodschap was meer dan duidelijk. De voorzitter liet me, zoals ik al had gedacht, niet zomaar gaan. Ik weet wel dat ik tweeënhalf jaar eerder met mijn volle verstand voor vijf seizoenen had getekend. Maar kom op zeg! Met alle respect voor AZ. Een leuke club, hoor, maar AZ, nog altijd slechts een subtopper, was natuurlijk bij lange na niet Glasgow Rangers.

De houding van Scheringa begon mij snel te irriteren. Daar sprak totaal geen respect uit. Als zo'n grote club komt, ontbind je toch direct het doorlopende contract? Dan maakt het toch niks uit dat de overeenkomst die je hebt nog twee jaar doorloopt? Natuurlijk, ik begreep de voorzitter wel. Heel goed zelfs. Maar een beetje water bij de wijn, dat had hij toch wel voor me over? Ik was nota bene zijn favoriete speler! Dat hij had me zelf verteld.

Maar nee, dat deed Scheringa niet. Omdat hij me absoluut niet kwijt wilde – ik was een van zijn dragende spelers – hield hij vast aan de hoofdprijs: een torenhoge afkoopsom van vijftien miljoen gulden. Om gek van te worden!

De interesse uit Schotland verbaasde mij niet. Met Dick Advocaat, al een paar jaar trainer van Glasgow Rangers, kon ik goed opschieten. Als jeugdinternational kon ik altijd bij hem terecht. Niet alleen in goede tijden, ook in slechte tijden. Ik zag hem niet voor niets al snel als een soort vaderfiguur.

We kregen echt een band. Ik merkte dat hij me een lieve en geschikte jongen vond. Dat kwam ook, zo vermoedde ik, omdat we nogal wat overeenkomsten hadden. Net als Dick was ik altijd open en eerlijk. Ik zei, net als Dick, altijd wat ik dacht. Daar hield Dick wel van. En hij was ook van me gecharmeerd omdat hij in mij wel wat van zichzelf als speler zag. Dick verzaakte nooit. Waar hij ook speelde, hij knapte zonder problemen het vuile werk voor anderen op. Zo speelde ik ook. En net als Dick stapte ik altijd het veld op met de intentie om te winnen. Zo'n type wilde Dick er graag bij hebben in Schotland.

Hij belde me eind 1999. Dat was zes jaar nadat hij me in het Noord-Franse Saint-Omer als jeugdbondscoach had laten debuten bij Oranje Onder-19, in het duel met Frankrijk. Dick kwam direct *to the point* en vroeg of ik zin had om naar Schotland te komen.

Ik dacht nog: *Wat is dat voor een rare vraag?*

Natuurlijk wilde ik dat. Ik droomde als kind weliswaar niet van Schotland – ik wilde juist naar Engeland, Italië of Spanje – maar ja, als Glasgow Rangers komt, een joekel van een club die zeker in Nederland zwaar wordt onderschat, dan zet je toch zonder problemen je idealen opzij? Ik tenminste wel.

Hoe groot de club echt was, merkte ik later aan de enorme schare fans. Die zaten niet alleen in Schotland, maar overal. En met overal bedoel ik echt overal: van Azië tot Zuid-Amerika, van de Verenigde Staten tot Zuid-Afrika. Noem een stad in de wereld en ze hebben een fanclub van Glasgow Rangers. Supporters die door de club en spelers worden gewaardeerd. Het mooie is: waar ze zich ook bevinden, hoe ver het ook is, ze krijgen elk jaar bezoek van enkele spelers van Glasgow Rangers. Meestal arriveren die in groepjes van twee à drie. Op die bijeenkomsten komen zo vierduizend man af. Absurd veel.

Zelf bezocht ik halverwege 2001 zo'n fanclub in New York. Dat was niet normaal. Ik wist

dat ik wat kon verwachten, maar niet dat ik op vele duizenden kilometers van Ibrox Stadium oog in oog zou komen te staan met duizenden supporters van Glasgow Rangers. Het leek wel alsof ik Schotland was.

Wat me ook verbaasde: ze waren allemaal gekleed in dat prachtige blauw. En niemand haalde het in zijn hoofd om niet te zingen. Ook had iedereen een fotocamera in de aanslag en smekten ze allemaal om een handtekening. Daar kan een club als PSV echt een puntje aan zuigen. Ze willen daar overkomen als een grote, internationale topclub, maar buiten Eindhoven hebben ze hooguit een fanclub in Mierlo of Helmond. Dat is toch een lachertje? Reken maar dat je in Brabant niet iemand tegenkomt als Sean Connery. Bij Glasgow Rangers wel. Daar heeft de enige echte James Bond, voor mij een absolute grootheid, gewoon een eigen zetel. Op de bovenste ring van de Main Stand.

In Glasgow sprak ik Connery regelmatig. Een man naar mijn hart. Wat een geweldige humor. In de tijd dat *The League of Extraordinary Gentlemen* in de bioscoop draaide, in de zomer van 2003, kwam ik 'm tegen in de kroeg, samen met Ronald de Boer. Die belandde kort na mij in Glasgow. Ronald had de film toevallig net gezien. Omdat we ons zojuist ten koste van FC Kopenhagen hadden geplaatst voor de poulefase van de Champions League en we aardig wat op hadden, waren we in een melige bui. Niemand kon ons wat maken. In al zijn overmoedigheid dacht Ronald zelfs de grote James Bond wel even een hak te kunnen zetten. Ronald stapte op hem af en zei, ietwat besmuikt: 'Dus jij gaat met een onderzeeër het kanaal van Venetië in?'

Ik kwam niet meer bij van het lachen. Vooral ook hoe Ronald dat zei. Alsof dat mogelijk was...

Connery keek ons met die *diepe* blik ernstig aan en zei: 'Guys, weten jullie hoeveel me dat opleverde?'

We haalden onze schouders op.

'Nee', zeiden we. We hadden geen flauw idee.

'Tweehonderd miljoen pond.' Met een gigantische glimlach gaf hij ons een stevige klap op de schouders en liep weg.

Ronald kon me bijna wegdragen. Daar had hij ons mooi te pakken, die oude en grijze James Bond.

Na het telefoontje van Dick kreeg ik Glasgow Rangers maar niet uit mijn hoofd. Ik besepte: met deze club kan ik landskampioen worden. Kan ik belangrijke bekercups winnen. Kan ik Champions League spelen! Dat wil toch elke prof? En uitgerkend AZ, de club waarvoor ik mij tot dan toe maximaal had ingezet, ontnam mij die mogelijkheid.

Zo vertelde ik dat ook tegen Scheringa. Bijna smekend zei ik hem: 'Geef me toch deze kans, zeker na alles wat ik voor de club heb gedaan.'

Op een middag ging ik zelfs nog speciaal naar hem toe in Wognum. Om hem enigszins van gedachten te veranderen. De intentie om hem helemaal over te halen had ik niet. Als

Scheringa iets in zijn hoofd had, zette hij dat ook door. Wat dat betreft was hij net zo koppig als ik. Maar ik kon hem op z'n minst laten weten dat ik ervan baalde.

Ik ging er alleen heen. Natuurlijk ging ik in mijn eentje. Ik kwam dan wel uit Limburg, bang was ik voor niemand. Helemaal niet voor Scheringa. Rijk of niet, dat doet me helemaal niks.

Ik heb Scheringa altijd een aardige kerel gevonden, zonder meer. Ik denk dat iedereen in Alkmaar hem dankbaar moet zijn. Zonder hem was AZ in 2009 nooit kampioen geworden en hadden ze nooit zo'n mooi stadion gehad. Tegelijkertijd was hij een keiharde zakenman. Een uitstekende onderhandelaar. Dat merkte ik wel tijdens dat gesprek bij hem op kantoor. Het ging niet om mij, benadrukte hij keer op keer. 'Ik begrijp je heel goed', kreeg ik steeds te horen, 'maar ik moet ook aan AZ denken.' Met de clubkas in het achterhoofd wilde hij het maximale aan mij verdienen, vertelde hij. Bovendien had hij geen zin in een situatie als bij Ajax, waar in een paar jaar tijd een prachtig team was vertrokken.

Scheringa had een punt. Contract was contract, dat weet ik ook wel. En ik begreep ook wel dat hij met het oog op de toekomst zijn selectie intact wilde houden. Het streelde me ook wel, eerlijk is eerlijk. Ik baalde alleen dat het juist over mijn rug moest. Waar had ik dat aan verdiend? Ik kon niks anders meer bedenken dan dreigen met een arbitragezaak. Ik dacht: *Als zij het hard spelen, dan speel ik dat ook*. Net zo makkelijk.

Ik belde Van Ginkel. We namen de mogelijkheden door. Ik mocht bij AZ weliswaar een doorlopend contract hebben, dit ging om positieverbetering. Een flinke positieverbetering, op alle fronten. Dat zag Scheringa toch ook? Het maakte weinig indruk. Hij zette gewoon een tandje bij. In plaats van de vraagprijs met een aantal miljoen gulden te verlagen en akkoord te gaan met het eerste bod van acht miljoen waarmee Glasgow Rangers kwam, bood hij me ineens een nieuw contract aan. Een contract voor het leven, dezelfde overeenkomst als Oscar Moens had.

Dat ging om veel geld. Heel veel geld. Elk seizoen een miljoen gulden en dat vijftien jaar lang. Dat was een verdubbeling van wat ik had. Daar kwamen dan nog de winstpremies bij. Daardoor zou ik één klap financieel onafhankelijk zijn.

Maar ik hoefde zijn centen niet. Het aanbod bracht me niet eens aan het wankelen. Ik wilde naar het buitenland. Naar Schotland. Dat was het paradijs. Althans, volgens Michael Mols die er al zat. '*In de blind gaan*', zei Mike tegen me. Het was in Glasgow zo fantastisch volgens hem dat ik nu al op het vliegtuig moest stappen.

Ik kon niet wachten. Ik hoorde natuurlijk ook de verhalen over *The Old Firm*, de clash tussen Glasgow Rangers en Celtic. Dat is niet alleen blauw tegen groen, maar ook en vooral de autochtone Schotse protestantse gemeenschap tegen de van oorsprong katholieke Ierse immigranten. De Britse Union Jack versus de Ierse driekleur dus. Geloof me: meer haat is niet mogelijk op zoveel vierkante meter. Om die reden maakten nauwelijks spelers de overstap van Celtic naar Glasgow Rangers of andersom. Dat was jarenlang een ongeschreven wet. Je had ze er wel bij, onder wie Mo Johnston en Kenny Miller. Maar de meesten durfden het niet aan.

Ook Pierre van Hooijdonk, tussen 1995 en 1997 spelend voor Celtic, niet. Dick wilde hem jaren later, na Pierre's periode in Turkije bij Fenerbahçe, dolgraag naar Rangers halen, maar

Pierre haakte af.

‘Een mooi aanbod’, zei Pierre, ‘maar ik doe het niet.’

Hij vond het te gevaarlijk. En hij vond dat hij het niet kon maken tegenover Celtic.

Zelf was ik daar, als iemand die is opgegroeid in een multiculturele samenleving, veel te nuchter voor. Het maakte mij totaal niet uit of ik met een protestant, katholiek of moslim praatte. Ik hoorde dat in Noord-Ierland kinderen niet eens naar een protestante school in een katholieke wijk kunnen. Dat is toch van de zotte? Zelf ben ik katholiek opgevoed. Ik heb in Limburg zelfs nog mijn communie gedaan. Maar ik speelde *gewoon* voor het protestante Glasgow Rangers. Ik had daar echt geen probleem mee. Maar kennelijk was dat in Schotland anders. Daar was het normaal dat voetbalsupporters en spelers elkaar de kop insloegen puur vanwege het geloof.

Ik vergeet nooit meer de woorden van Ronald de Boer, kort na zijn eerste *Old Firm*.

‘Fernando’, zei Ron in de bus tegen me, ‘ik heb overal gevoetbald. Ik heb met Barcelona tegen Real Madrid gespeeld. Met Ajax tegen Feyenoord. Ik kan je zeggen: die wedstrijden vallen compleet in het niet bij *The Old Firm*. Die derby van Glasgow is zonder te overdrijven honderd keer erger en extremer.’

Hij was niet de enige die er zo over dacht. Iedereen had het over de schoonheid en het unieke karakter van *The Old Firm*. Mols, die in 1999 in Glasgow was gearriveerd, ook. Die maakte me helemaal gek met de mooiste verhalen over die clash. Zo’n wedstrijd, dat wilde ik ook! En dat hield Scheringa nu tegen. De impasse hield me bezig. Niet alleen buiten het veld, ook binnen de lijnen. Ik dacht: *Stel je voor, ik raak geblesseerd*. Net zoals Ruud van Nistelrooy in 2000 overkwam op de training bij PSV toen hij op het punt stond voor Manchester United te tekenen. Bij Ruud kwam het nog goed. Hij tekende een jaar later alsnog een mooi contract, maar in veel gevallen kun je zo’n droomtransfer dan op je buik schrijven.

Dat risico wilde ik gewoon niet lopen.

Dat betekende niet dat ik met de handrem op speelde. Ik probeerde het wel, maar ik kon het niet. Ik was daar het type speler niet voor. Ook al speelden de transfer en een eventuele blessure door mijn hoofd, ik ging er vol in. Ik maakte daarbij geen onderscheid tussen trainingen en wedstrijden. Ik wilde altijd winnen. Zelfs een nietszeggend trainingspartijtje of lullig rondootje.

Een aantal medespelers, onder wie José Fortes Rodriguez, kon dat niet altijd waarderen. Ik stelde me in hun ogen veel te hard op. Maar wat is te hard? Ik stapte bij AZ natuurlijk nooit het trainingsveld op met de intentie om iemand te blesseren. Ik speelde alleen zo hard omdat ik niet wilde verliezen. Daarom ging ik voor elke bal. Dat leek me vrij legitiem.

Dat was op een middag ook het geval met Barry Opdam. Het zag er misschien anders uit, maar er zat niks kwaads achter. Het was puur een botsing. Een duel dat je honderden keren per jaar ziet, op welke training dan ook. We gingen beiden voor de bal. Alleen, doordat ik er eerder bij was, raakte ik de bal én Opdam.

Barry viel op de grond en bleef liggen. Hij kermde van de pijn. Zijn scheenbeen lag een beetje open, maar dat maakte weinig indruk op me. Zelf stond ik na zo'n onschuldige botsing meestal zo weer op. Bloed of geen bloed, ik was een type dat pas van het trainingsveld stapte als er een been af lag. Barry dacht daar anders over. Hij kon echt niet meer verder, zei hij. Huilend en hinkend verliet hij het veld.

Ik vond dat een beetje overdreven, zo hard had ik hem niet geraakt. Met een beetje bloed aan zijn been kon hij echt nog wel voetballen. Dat waste je er met wat water zo weer af. Er was dan ook geen reden om excuses aan te bieden.

José zag dat anders. Het leverde na de training een hoop gescheld op in de kleedkamer. Ik had het expres gedaan, tierde hij. Ik had daar schijt aan. Het deed me niks wat hij dacht. Nooit. Ik hield me sowieso weinig met anderen bezig. Dat interesseerde me niet. Ik kleepte me om en vergat het snel weer. José niet. Het zat hem zelfs zo dwars dat hij het incident vijf jaar later weer schaamteloos oprakelde.

Hij vertelde er alleen niet bij dat hij me in die fase juist opzocht op trainingen. Dat deed hij samen met zijn vriendje Barry van Galen. Het werden keer op keer kansloze missies. Ik was natuurlijk niet gek. Ik zag dat van verre aankomen. Ik was ze elke keer net een stapje voor. Tegelijk dacht ik wel: *Als zij zo fel willen spelen en willen schoppen, dan doe ik dat ook*. Op dat soort momenten heb je een slechte aan mij. Dan krijg je 'm een keer terug. Daar kon je op wachten.

Dat José zich zo naar mij toe opstelde, was pure afgunst. José zag natuurlijk ook dat ik steeds beter werd. Helemaal tijdens de tweede helft van mijn laatste seizoen. Het was een periode waarin echt alles goed ging bij me. Werkelijk elke bal die ik aanraakte, ging erin. Ik was niet te houden. Dat irriteerde hem mateloos. Zo erg dus dat José mij op trainingen bewust opzocht. Dat deed hij puur omdat hij baalde dat ik beter was en ik meer progressie maakte dan hij. Het verbaasde me niks als hij me op trainingen expres wilde blessen. Dat kon zomaar. Omdat ik zelf dondersgoed wist hoe dat moest, had ik het snel door als anderen die intentie hadden.

In het begin ging ik nog best aardig met José om. Maar na een tijdje merkte ik dat hij niet echt mijn type was. Ik had andere plannen met mijn leven. Middelmaat was niet genoeg. Ik wilde wat bereiken. Net als sommige andere spelers paste hij daar niet bij. Ik had die contacten niet nodig. Ik ging liever mijn eigen weg. Omdat ik met die gasten samenspeelde, hoefde ik buiten het voetbal om toch geen koffie met ze te drinken?

José had daar duidelijk moeite mee. Hij bleef maar roepen dat ik te veel op mezelf was. Hij noemde mij zelfs respectloos naar anderen toe. Ik kon er alleen maar om lachen. Ik stond op het punt om de top te halen. Het duurde niet lang meer of ik vertrok naar het buitenland. Daar kon José maar moeilijk mee omgaan. Hij wilde dat ook. Alleen, voor hem bleef het bij een droom. José was natuurlijk maar een simpele verdediger. Hij had een goede instelling, dat zeker. Ook was hij geen verkeerde speler voor het team. Maar hij was natuurlijk geen geweldenaar. Hooguit een goede twaalfde man.

Jaloezie was niet de enige reden waarom José zich zo gedroeg. Het zat dieper. Dat had niks met voetbal te maken. In die periode kwam ik in Alkmaar een mooie, blonde vrouw tegen.

Graciela heette ze. Ik had haar nooit eerder gezien, maar op de een of andere manier klikte het direct. We begonnen snel te daten. Dat kon makkelijk. Net als ik had ze haar relatie net beëindigd. José had grote moeite dat Graciela voor mij koos. Hij wilde eigenlijk wat met haar. Hij kende haar al wat langer omdat ze beiden uit Alkmaar kwamen. Maar Graciela wilde niks met hem te maken hebben. Ze was liever bij mij.

De opeenstapeling van al die negatieve prikkels maakte de keuze om te vertrekken wel gemakkelijker. Ik was er helemaal klaar mee. Met de club, met sommige spelers, met het hele spelletje dat rond mijn overgang werd gespeeld. Met alles.

Ik belde Van Ginkel.

‘Weet je wat’, zei ik, ‘we gaan gewoon alvast naar Schotland.’

‘Waarom?’

‘Om te onderhandelen’. Ik zei het met zo’n stelligheid dat Van Ginkel direct wist dat ik het meende.

Het was in de periode dat AZ en Glasgow Rangers er nog altijd niet uit waren. Nog lang niet. Er zat totaal geen schot in. Dat lag niet aan de Schotten. Zij hadden het bod inmiddels meerdere malen verhoogd. Eerst naar 10,2 miljoen gulden, daarna naar 10,8 miljoen. Later boden ze zelfs tegen de dertien miljoen. Dat vond ik een keurig bedrag, zeker voor iemand die op dat moment nog geen interland had gespeeld. Ik was nog maar een subtopper.

Het maakte bitter weinig indruk op Scheringa. Hij hield vast aan de torenhoge prijs van vijftien miljoen gulden die in mijn contract stond. Scheringa bleef maar zeggen: ‘Rangers is top, jij bent top, dus daar moet een topbedrag tegenover staan.’

Mooie woorden, hoor, maar ik vond het nergens op slaan.

Het begon me flink te frustreren.

Ik had geen idee of AZ op de hoogte was dat ik naar Glasgow ging. Het maakte me eerlijk gezegd niets uit. Ik vond dat ik mijn hart moest volgen. Natuurlijk wist ik dat het officieel verboden was om met een club te praten voordat de betrokken clubs eruit zijn. Toch ging ik. Ik kon niet meer wachten. Het vrat aan me. Zo graag wilde ik.

Ondertussen meldde ook Middlesbrough zich bij AZ. Ik vond dat direct drie keer niks. Wat moest ik daar? Leuk hoor, Engeland, maar zo’n club kon alle kanten op. Middlesbrough kwam weliswaar uit in de Premier League, maar die club speelde zó wisselvallig. Voordat ik het wist, speelde ik op het tweede plan, ergens in het Championship. Dat wilde ik niet. Dan raakte ik zo uit beeld. Dat kon ik niet hebben. Rijkaard had me net opgenomen in zijn voorlopige EK-selectie. Dan kies je voor zekerheid. Voor Glasgow Rangers dus. Een club die veel stabiel is dan welke club ook.

Toch was ik niet zeker. De interesse van Middlesbrough bleef me bezighouden. Ik was als de dood dat AZ mij, zonder dat ik het wist, zou verkopen. Wat als die Engelsen zonder problemen wél de vraagprijs betaalden? Wat deed AZ dan? Gingen ze dan zomaar akkoord, zonder enig overleg? Er waren voorbeelden genoeg van spelers die dat was overkomen. Ik

moest het maar snel naast me neerleggen. Ik zou me alleen maar druk maken om niks.

De blauwe kist van KLM landde die middag in de regen op Glasgow International Airport. Uiteraard regende het. Maar dat barre weer maakte me juist vrolijk. Juist in dergelijke omstandigheden kon ik buffelen als de beste. Dan kwam de oermens in mij naar boven. Geen wonder dus dat ik me direct thuis voelde.

Dat gevoel werd versterkt bij aankomst in het stadion. Ik was weliswaar nog maar 23 jaar, maar ik had al veel stadions gezien. Dit sloeg werkelijk alles. Okee, de wijk was zo triest als wat. Het zag er zo verpauperd uit dat ik aanvankelijk dacht: *In welke achterbuurt ben ik in vredesnaam beland?* Overal waar ik keek, zag ik kleine tuintjes en huisjes die schots en scheef stonden.

Oei, dat zag er triest uit!

Dat veranderde toen ik de hoek omliep, de drukke Edmiston Drive in, langs het pompstation. En ineens doemde Ibrox Stadium op, in 1899 gebouwd en daarmee een van de oudste stadions van Groot-Brittannië.

Ik glom.

Ik glunderde.

Ik stootte Van Ginkel aan. Het stadion was met bijna vijftigduizend plekken zo groot, zo majestueus. Ik werd er bijna emotioneel van. Vanaf een afstandje zag ik zelfs glas-inloodramen! Waar vind je dat nog? Ja, in een kerk, maar toch niet in een voetbalstadion?

Ik wist meteen: hier wil ik spelen, hier ligt mijn toekomst, hier wil ik geschiedenis schrijven. Alleen al het gietijzeren, blauwe hek in de hoek van het stadion met daarop in het wit de naam Football Rangers Club Ltd maakte me wild.

Bij binnenkomst voelde ik meteen de warmte. Uit het hart van Glasgow Rangers. Waar ik ook keek, ik zag overal de mooiste foto's hangen in combinatie met de mooiste herinneringen.

Het leek wel een museum.

Dan was ik nog niet eens in The Blue Room geweest, de eeuwenoude bestuurskamer waar ze me even later ontvingen. Een ruimte die alleen via een enorme houten trap te bereiken was. Dat was helemaal grandioos. Zoiets had ik nog nooit gezien. De stoelen waren allemaal rood-blauw, aan de wanden hingen tientallen portretten, van The Rangers Legends, zoals ze werden genoemd. De invloedrijke voorzitters, managers en spelers uit het verleden, allen getekend door Senga Murray, de vrouw van de steenrijke voorzitter David Murray.

Ik liep erlangs en zag ze hangen. Graeme Souness, Andy Gorm, Jim Baxter, Davie Cooper, Mark Hateley, Walter Smith. En natuurlijk John Greig en de sluwe Ally McCoist, de Schotse doelpuntenmachine. Die herkende ik meteen. Ik had me natuurlijk al wel een beetje in de club verdiept. Ook zag ik een hoop andere helden. Die herkende ik alleen niet zo snel. Ik was zo onder de indruk dat ik spontaan dingen vergat.

De tekeningen leken wel fresco's. Pure kunst. Ja, bij Glasgow Rangers weten ze tenminste hoe ze voetballers moeten eren.

Het voelde zo goed. Ik bulkte zo van zelfvertrouwen dat ik me daar al stiekem zag hangen. Alkmaar, met dat armoedige trainingsveld naast De Hout, was ineens heel ver weg.

Na een korte wandeling door het stadion werd dat gevoel alleen maar sterker. Ik keek Van Ginkel aan en ik knikte. Dit mochten we niet verknallen. Dat riep ik ook.

‘Henk, we gaan niet eerder weg voordat we een akkoord hebben!’

Dan maar iets minder. Dat was de boodschap die ik hem meegaf. Ik was helemaal zeker van mijn zaak. Natuurlijk, ik was dat al voordat we het vliegtuig instapten. Maar deze ontvangst, dit gevoel, dit stadion, dit was de ultieme bevestiging dat ik AZ wilde inruilen voor Glasgow Rangers.

Normaal was Van Ginkel een keiharde. Een goede strateeg. Hoe hij drie jaar eerder AZ had gespeeld was prima. Ditmaal had hij een makkie. Het ging allemaal zo snel dat hij deze middag niet eens zijn trukendoos hoefde open te gooien. Alles waar we om vroegen, was prima. Murray ging overal mee akkoord. Over vertrouwen gesproken! Voordat ik het wist, hadden we een jaarsalaris bedongen van ruim 800 duizend pond, plus flinke premies die in sommige gevallen opliepen tot wel vijftienduizend pond.

Omgerekend betekende dat, exclusief die premies, zo’n anderhalf miljoen euro per jaar. Ofwel bijna dertigduizend euro per week. Das was bijna zeven keer zoveel als bij AZ. Dát was nog eens goed onderhandelen. Verder kreeg ik vijf vliegtickets naar Nederland en wederom een auto, ditmaal een gloednieuwe Opel. Het was nu alleen nog zaak dat de clubs eruit zouden komen. Anders was ik helemaal voor niks naar Schotland gegaan en kon ik dat mooie, lucratieve contract verscheuren.

Gelukkig bleek de reis niet voor niets.

‘Gefeliciteerd, we zijn eruit.’

Scheringa zei het die middag in maart. Ik kon mijn geluk niet op. Voor de zekerheid liet ik het hem nog maar een keer zeggen. ‘Gefeliciteerd Fernando, we zijn eruit. Komend seizoen speel je voor Glasgow Rangers.’

Het was gelukt! Een paar weken nadat ik zelf overeenstemming had bereikt, kwamen AZ en Glasgow Rangers toch nog tot een akkoord. En dat voor nagenoeg de prijs die Scheringa in gedachten had.

Het was een frustrerende en onzekere tijd voor me geweest – ook al bevond ik me in een luxepositie door in ieder geval één miljoenenaanbieding op zak te hebben – achteraf moet ik zeggen dat Scheringa het spelletje goed heeft gespeeld. Petje af. Het ultieme bewijs dat hij een absolute kei was in onderhandelen. Er waren alleen maar winnaars. Ik blij, Glasgow Rangers blij én AZ blij. Voor een club als AZ was dat natuurlijk veel geld. Ze incasseerden voor mij 3,75 miljoen pond, destijds bijna vijftien miljoen gulden. Dat is omgerekend bijna zeven miljoen euro. En dat voor een verdediger die zich nog niet eens had bewezen op internationaal niveau. Glunderend dacht ik: *Het is te hopen voor de spelers van AZ dat de club een deel van dat bedrag snel in een nieuw trainingsveld steekt.*

Twijfel

Omdat ik wist dat de verhoudingen tussen Glasgow Rangers en Celtic nogal gevoelig lagen, gooide ik deze middag in de perszaal van het Ibrox Stadium bewust wat olie op het vuur. Ik vond dat altijd wel grappig; een beetje stoken. Het maakte het leven net weer een stukje leuker, aangenamer en spannender.

Daar hoefde ik tijdens mijn officiële presentatie in mei 2000 overigens weinig moeite voor te doen. Ik kreeg al snel een voorzet die ik maar hoefde in te koppen. ‘Fernando’, riep een van de vele journalisten, ‘wat vind je eigenlijk van Celtic?’ Ik keek hem vragend aan en fronste opzichtig mijn wenkbrauwen. ‘Celtic?’, zei ik met ernstige blik, ‘wat is dat?’

Ik had meteen de lachers op mijn hand. Tot ver in de zaal schaterde iedereen het uit. Ik had mijn punt gemaakt. Er was alleen één ding dat me opviel. Ze gierden het niet uit om de grap die ik zojuist had gemaakt. Ik had meer het gevoel dat ze de opwindning weg lachten. Er was ongeloof. Zo’n antwoord, zo gedurfd en zo gevat, dat hadden de verslaggevers hier in de kamer onder de hoofdtribune kennelijk niet verwacht.

Ik begreep dat wel. Vaak zijn dergelijke persconferenties zo saai als wat. Een speler brabbelt wat vooraf ingestudeerde teksten in de voor hem nieuwe taal en hij krabbelt met een gemaakte glimlach wat op papier. Dat is het dan. Zo hypocriet. Zo’n Dirk Kuijt die bij zijn presentatie bij Fenerbahçe in steenkolen Turks zegt dat hij het zo’n eer vindt om in Istanbul te zijn. Dan denk ik: *Zeg dan wat je écht meent*. Of maak er een kleine show van, zoals ik deed. Dan pas maak je echt indruk.

Uiteraard lachte ik vanachter de enorme tafel mee en gaf ik zonder omwegen antwoord op de vragen die kwamen. Ik voelde me helemaal op mijn gemak. Op dat moment besepte ik nog niet dat ik door dat onschuldige grapje van een paar minuten eerder hét mikpunt van miljoenen boze Celtic-supporters was geworden. Deze belediging vonden ze zó grof. Zoiets hadden ze nog niet eerder meegemaakt. In hun ogen moest dat worden bestraft. En goed ook.

Tot mijn grote verbazing – zij zagen toch ook wel dat het maar een geintje was? – gingen de fans van Celtic daarin heel ver. Die boosheid, die afkeer tegen mij; het beperkte zich niet alleen tot het uitschelden en uitfluiten in het stadion. Het maakte niet uit waar ik in het openbaar kwam – in de stad, in de winkel of op straat – overal kreeg ik de volle laag. Dag in, dag uit merkte ik hoe diep de liefde, of beter de haat zat.

Zoiets was nieuw voor me. In Amsterdam kon ik gewoon over straat. Het maakte niks uit dat ik veertig kilometer verderop voor concurrent AZ speelde. Ze lieten me met rust. In Limburg, met vier profclubs in de regio, was dat al helemaal geen probleem. Daar zwaaiden ze zelfs nog naar me als ze me zagen.

In Schotland was dat anders. Als ze de kans kregen spuugden de aanhangers van Celtic mij recht in m’n gezicht. Of ze scholden me uit. Dat deden ze niet alleen bij mij. Ook Graciela, die mij inmiddels vanuit Alkmaar achterna was gereisd, was keer op keer de klos. Het was te gek voor woorden. Zelfs tijdens het winkelen werd ze lastiggevallen. Ik zou het niet eens meer

kunnen tellen, zo vaak moest Graciela het ontgelden. Heel raar om mee te maken.

Meestal liepen we door. Niet omdat ik in mijn broek scheet. We deden het puur om de confrontatie uit de weg te gaan. Bang was ik niet. Nooit geweest. Niet op het veld, niet daarbuiten. Ik wilde gewoon voorkomen dat het nog verder uit de hand liep. Zo'n akkefietje zou mijn verblijf in Glasgow alleen maar lastiger maken. Dan zou ik helemáál worden beschimpt. Die fans waren niet gek, die zouden ongetwijfeld alles uit de kast halen om mij terug te pakken als ik een van hen een pak rammel gaf.

En dan was er nog de Britse pers. De dag na mijn presentatie hebben die ratten het alleen maar erger gemaakt. Over mijn ambities waarover ik tijdens de speciaal belegde persconferentie uitgebreid sprak, hadden die vunzige journalisten het nauwelijks. Net zoals ze met bijna geen woord repten over de doelen die ik voor mezelf had gesteld. De koppen, zo groot als chocoladeletters, gingen de volgende ochtend alleen maar over de belediging. Die ik niet eens als belediging had bedoeld. Ik wilde alleen maar lollig uit de hoek komen. Meer niet. Het werd alleen niet begrepen. In plaats daarvan stond ik als de grote boeman op elke voorpagina. Een plek waar ik, met de munitie die ik de pers gaf, nog vaak terecht zou komen.

Op een dag was ik helemaal klaar mee met dat vijandige gedoe. Wat kon mij die negatieve publiciteit schelen. Ik vond dat ik gelijk had om op mijn manier te reageren. Dan maar een escalatie van dit alles. Ik liet me niet opnieuw beledigen en bespotten. Zelf kon ik daar wel tegen, ik was dat wel gewend, maar Graciela niet. Die had er steeds meer moeite mee. Ik merkte dat me dat steeds meer begon te frustreren. Lopend door het centrum, op weg naar een restaurant, zei ik tegen Graciela: 'De eerste supporter die ons nu wat doet, is de lul. Die geef ik onmiddellijk een knal. Zo hard mogelijk.' Ik had geen zin meer om me in te houden, zoals ik al die maanden daarvoor had gedaan. Zij speelden het hard, dan speelde ik dat ook hard.

Ik hoefde niet lang te wachten. Midden op straat, om de hoek van Sauchiehall Street, niet ver van het Buchanan Quarter, zag ik hem al in het groen-wit aan komen lopen met een paar makkers van hem. Omdat ik deze situatie al ontelbare keren had meegemaakt, wist ik exact wat er ging gebeuren. Zodra hij me zou opmerken, deed hij ongetwijfeld wat al die andere gasten ook deden. Ik kreeg gelijk. Nadat hij me had gezien, begon hij eerst van een afstandje wat te schreeuwen. Vervolgens liep hij naar me toe en gaf me een duw. En hij begon aan me te trekken, zoals de supporters van Celtic altijd deden als ze me herkenden.

Ik twijfelde geen moment. Dit was het moment. Ik duwde hem een steegje in, buiten het zicht van de massa, en haalde vol uit. Ik drukte mijn vuist zo in zijn gezicht. Een voltreffer. Die gast ging direct neer. Met zijn snufferd op de grond. Het was een heerlijk gevoel. Alle frustratie kwam er ineens uit. Het was dat aangesnelde voorbijgangers ons uit elkaar haalden, anders was het ongetwijfeld heel slecht met hem afgelopen. Ik zat zo vol met adrenaline dat ik hem echt verrot wilde slaan. Het was niks persoonlijks. Ik had die eikel nooit eerder gezien. Hij had alleen de pech dat ik kort daarvoor had besloten om de eerste de beste klootzak te pakken. Ik zag hem als de verpersoonlijking van al die gasten die mij al die tijd zo hadden uitgedaagd.

Later is mij weleens gevraagd waarom ik juist die avond zo tekeer ging. Wat de druppel was om ineens mijn houding te veranderen? Ik kon daar moeilijk een antwoord op geven. Noem het een oerinstinct. Ik wilde voor mijn familie opkomen. We waren er klaar mee. Klaar met keer op keer beledigd en bespuugd te worden zonder dat ik iets terug kon doen. Het was die avond sowieso niet handig om niks te doen. Anders had ik ongetwijfeld zelf een knal gekregen. Niet alleen van hem, maar ongetwijfeld ook van zijn kameraden. Die gedroegen zich minstens zo agressief.

De knokpartij bleef niet onopgemerkt. Er gebeurde precies wat ik had verwacht: de scheldpartijen, het gespuug en het getreiter werden alleen maar erger. Ik werd het mikpunt van de rest van Schotland. Hoe al die gasten aan mijn nummer kwamen, weet ik niet, maar na een tijdje kreeg ik op de meest vreemde tijden telefoontjes met de meest gruwelijke bedreigingen. 'Ik weet waar je zoon op school zit!', riepen ze dan, doelend op mijn stiefzoon Wim van nog geen tien jaar. Daar bleef het niet bij. Het ging steeds verder. Als ik de volgende keer niet oppaste, riepen ze, moest ik niet raar opkijken als iemand in mijn directe omgeving iets overkwam. Ze belden zelfs Wim. Dan zeiden ze doodleuk dat ze hem wel even kwamen opzoeken.

Zulke berichten kwamen natuurlijk keihard aan. Ik bleef er wel sterk onder. Dat moest ook wel, hoe moeilijk dat soms ook was. Wat als Graciela en Wim merkten dat ik daar gebukt onder ging? Of dat ik bang was? Dat zou hen alleen maar banger maken. Dat wilde ik niet. Soms vertelde ik het niet eens als ik opnieuw een bedreiging naar mijn hoofd geslingerd had gekregen. Ik stopte het gewoon weg, alsof er niks aan de hand was.

In maart 2005 kon dat niet. Normaal bleef ik er vrij koeltjes onder, maar wat me deze dag overkwam, hakte er aardig bij me in. Als voetballer van een club als Glasgow Rangers weet je dat je populair bent. Dat merkte ik wel aan de enorme hoeveelheid fanmail die ik dagelijks ontving. Die kreeg en las ik ook echt. De mensen in de postkamer zorgden ervoor dat het keurig bij de spelers terechtkwam.

Meestal ging het om brieven en verzoeken om een foto of een handtekening. Of ze stuurden me slipjes, dat kwam ook weleens voor. Deze ochtend, vlak voor de strijd om de Scottish League Cup Final tegen Motherwell, zat er iets anders tussen. Ik voelde het al toen ik de envelop uit mijn locker pakte. Dit was anders dan anders. Omdat ik erg nieuwsgierig was, scheurde ik 'm toch open. Ik schrok. Er zat een kogel in. Met daarbij een handgeschreven brief dat deze voor mij was bestemd als ik het in mijn hoofd haalde om in de finale tegen Motherwell goed te spelen. Deed ik dat wel, dan legde de IRA, de katholieke vrijheidsbeweging in Noord-Ierland, mij zonder pardon om, zo stond er. De haat, het belang van geloof in het Schotse voetbal kan niet extremer worden weergegeven.

Zoals ik zei: ik ben nooit bang. Ook niet toen ik die kogel in mijn hand liet rollen en besepte dat hiermee eigenlijk de grens was overschreden. Ik moest wel even flink slikken. Zoiets verwacht je natuurlijk niet. Voor de vorm deed ik nog wel aangifte bij de politie. Dat moest van de club. Elk dreigement moesten we serieus nemen, zeker deze. Tegelijkertijd zei ik tegen

mezelf: *Ik kan me niet voorstellen dat iemand zo gek is om daadwerkelijk een voetballer te vermoorden.* Dat kón gewoon niet. Dat gebeurde niet. Ik was misschien zo gek als een deur en hield wel van een beetje provoceren, maar ik was geen politicus of filmmaker. Ik was een simpele voetballer. Eentje die dolgraag zijn zoveelste beker wilde winnen.

Zo stapte ik die middag ook als trotse aanvoerder het veld op. Ik betrad de grasmat zoals ik altijd deed: scherp als een mes en met één doel voor ogen. Winnen. Dat lukte. Afgetekend wonnen we met 5-1, onder meer dankzij een doelpunt van mij in de 33ste minuut. Een heerlijke vrije trap van zeker dertig meter die ik laag in de korte hoek binnenschoot. Gordon Marshall, ooit keeper van de Schotse nationale ploeg, was kansloos.

Ik zette me gemakkelijk over die bedreigingen heen. Ik was nu eenmaal een meester in het wegstoppen van problemen. Zodra het fluitsignaal ging, zette ik alle ellende, alle leugens en alle andere negatieve prikkels zo van me af. Tijdens de finale op Hampden Park – ook wel *The Cooper Final* genoemd omdat het zo'n tien jaar geleden was dat Davie Cooper, oud-speler van zowel Motherwell als Glasgow Rangers, op dramatische wijze overleed – dacht ik er geen tel aan om bewust slecht te spelen. Hoe gruwelijk de bedreigingen ook waren. Net zoals ik voor de ruim vijftigduizend uitzinnige fans op de tribune geen tel dacht aan de dood die op mij kon wachten.

Spijt van die uitlatingen over Celtic op mijn eerste persconferentie heb ik nooit gehad. Het klinkt misschien stoer, maar eerlijk gezegd kon het mij allemaal weinig schelen. Die dag in mei sowieso niet. Ik was eindelijk officieel speler van Glasgow Rangers. Het grote Glasgow Rangers, de veelvoudig Schots kampioen waar eerder grote spelers als Paul Gascoigne, Graeme Souness, Ally McCoist en Brian Laudrup onder contract hadden gestaan. Dadelijk werd ik in één adem met hen genoemd.

Na wat onschuldige andere vragen tekende ik in het bijzijn van voorzitter David Murray en trainer Dick Advocaat voor ontelbare camera's en flink geflits het contract waar ik zo voor had gevochten. Het zetten van die handtekening was natuurlijk één grote show. Wat niemand wist, was dat ik drie maanden eerder al een krabbel onder het echte contract had gezet.

Ik tekende voor drie jaar. Een mooie periode. Daarna konden we altijd zien of we met elkaar verder wilden of niet. Dat was voor beide partijen handig.

Hoeveel vertrouwen ik ook had en hoe goed ik me ook voelde, het begin werd niet wat ik ervan had verwacht. De voorbereiding was nog geen paar weken bezig of ik had grote twijfels of ik überhaupt die drie seizoenen zou volmaken. Ik wist niet wat me overkwam. Bij AZ was ik altijd de grote man, lukte alles. In Alkmaar liep ik met twee vingers in de neus met de besten mee. Van de tien passes die ik gaf kwamen er minimaal negenenhalf goed aan. In Glasgow leek het wel dat ik er ineens niks meer van kon. Ik leek wel een beginneling. Een amateur. Zelfs ballen over vijf meter kwamen niet meer aan. Eikel dat ik was!

Ik begreep er niks van. Ja, eigenlijk ook wel. De stap van AZ naar Glasgow Rangers was natuurlijk veel te groot. Drie jaar eerder speelde ik nog in de Eerste Divisie, met RBC Roosendaal, Haarlem, TOP Oss en Telstar als tegenstanders. Nu stond ik ineens op het veld bij de allergrootste club uit Schotland. In Nederland mag er dan lacherig worden gedaan over

de Schotse Premier League. Hoe vaak ik niet heb gehoord dat ze het een Mickey Mouse-competitie vonden. Maar geloof me: nergens wordt zo veel strijd geleverd en zo hard geknukt als in Schotland. Bovendien, een half jaar eerder had Glasgow Rangers in de groepsfase van de Champions League nog afgetekend met 4-1 gewonnen van PSV.

Ik merkte dat ik totaal niet mee kon komen. Met als dieptepunt de wedstrijd tegen Livingston in de voorbereiding, een week voor de start van de competitie. In het Almondvale Stadium verloren we onverwachts met 1-3 van de ploeg uit de First Division. Het vervelende was: alle doelpunten werden gemaakt door mijn directe tegenstander. Okee, dat kan een keer gebeuren, zou je zeggen. Dat klopt ook wel. Normaal gesproken is dat ook niet erg. Helemaal niet in de voorbereiding. Iedereen moet wennen, zeker de buitenlanders. Voor hen is alles nieuw; het klimaat, de taal, de omgeving. Maar het gebeurde me keer op keer! Telkens werd ik voorbij gelopen. Niet alleen op de trainingen, maar ook in de wedstrijden.

Voor het eerst in mijn leven begon ik aan mezelf te twijfelen. Ik vroeg me af of ik niet te vroeg deze overstap had gemaakt. Of ik wel bestand was tegen de hevige concurrentie. En de druk, werd die niet veel te groot? Kon ik die wel aan? *Verdomme, ik had gewoon bij AZ moeten blijven!* Daar kon ik toch ook goed verdienen, eikel dat ik was? Die gedachte begon me te slopen. En dan had ik ook nog steeds geen schotelantenne, waardoor ik geen Nederlandse tv kon ontvangen. Al het vertrouwde viel ineens onder mijn voeten vandaan. En ik realiseerde me dat het gevoel van thuis blijkbaar toch heel belangrijk was.

En toen kwam mijn eerste *Old Firm*, de vijfde competitie-wedstrijd van het seizoen. Ook al speelde ik in de voorbereiding heel slecht, trainde ik als een zoutzak en zat ik volledig in de knoop met mezelf, Dick Advocaat hield opmerkelijk genoeg wel vertrouwen in me. Dat liet hij ook merken. Ik speelde niet goed tegen Saint Johnstone, Kilmarnock, Saint Mirren en Dunfermline, maar Dick bleef me steunen. 'Je doet het goed, Fernando', zei hij steeds. 'Het komt vanzelf wel.' En hij liet me staan, ook op 27 augustus 2000, een memorabele zondagmiddag op Celtic Park. Terwijl hij wist ik dat ik stijf stond van de zenuwen.

Omdat ik deze situatie helemaal zat was, hoopte ik op een snelle ommekeer. Wat dat betreft kon ik Dick alleen maar gelijk geven: het moest er een keer uitkomen. Het bestond niet dat ik van de ene op de andere dag er niks meer van kon. Dat wisten ze bij Glasgow Rangers natuurlijk ook. Ze hadden me niet voor niets voor zo veel geld gehaald. En ik zei tegen mezelf: *Wat zou het mooi zijn om juist tegen het gehate Celtic, met tienduizenden fans op de tribune en miljoenen kijkers thuis voor de buis, mijn werkelijke niveau te halen.* Dat zou mijn verblijf een stuk gemakkelijker maken. Het zou ook goed voor mijn zelfvertrouwen zijn, dat ondertussen ver te zoeken was.

Helaas kreeg ik de spanning in mijn lijf maar niet weg. 's Nachts lag ik constant te malen. Normaal slaap ik altijd goed, maar ditmaal werd ik steeds wakker. Daar hielpen ook fans van Celtic aan mee. Die liepen elk uur het hotel in waar we de dag voor de wedstrijd verbleven en lieten dan het brandalarm afgaan. Daardoor werden we telkens gedwongen om onze kamer te verlaten. Vreselijk. Stonden we daar, met ons hele team, midden in de nacht weer buiten voor het hotel. Terwijl we wisten dat het elke keer vals alarm was. De laatste twee keer bleef ik daarom gewoon in mijn bed liggen. Ze bekeken het maar. Ik moest over een paar uur mijn

eerste *Old Firm* spelen. De belangrijkste wedstrijd van mijn leven. Daar moest ik me in alle ernst en in alle rust op voorbereiden.

Het werd een middag om snel te vergeten. Mede omdat ik zo enorm gestresst was, ging het op Celtic Park mis. En goed ook. Dick wisselde me al na ruim twintig minuten. Dat ik totaal niet in de wedstrijd zat, kwam ook door Bobby Petta, de Nederlandse linksbuiten van Celtic. Die was die middag zo extreem goed dat ik totaal geen grip op hem had. Ik weet zeker: als daar een rechtsback had gestaan van het niveau Lionel Messi, was die ook volstrekt kansloos geweest.

Bij Petta vielen werkelijk alle ballen goed, zelfs de klutballen. Die belandden net weer via de hak of via het scheenbeen op de plek waar hij hem wilde hebben. Om gek van te worden! Ik zat al niet goed in mijn vel, maar dit bevorderde mijn spel ook niet. Ik werd gewoon aan alle kanten voorbij gelopen.

Dat zag Dick ook. Al na vijf minuten. Hij liet mijn vervanger, de Turk Tugay Kerimoglu, direct warmlopen. Ik zag het vanuit mijn ooghoek aan. ‘Verdomme, Dick, waarom doe je dat nu?’ Ik voelde me al niet heel zeker, maar toen ik Tugay de dug-out uit zag komen helemaal niet. Al na elf minuten was het 3-0. Het ergste was: alle keren begon de beslissende aanval van Celtic bij mij. Telkens glipte de ontketende Petta erlangs, waarna Chris Sutton, Stiliyan Petrov en Paul Lambert rechtstreeks of uit een hoekschop scoorden.

Natuurlijk, je kunt iemand uit zijn lijden verlossen door hem te wisselen. Dat gebeurde ook. Maar toen ik rugnummer 2 zag, mijn rugnummer, kon ik dat totaal niet hebben. ‘Waarom ik?!’, riep ik keihard zonder dat iemand het hoorde. Ik vloekte. Zo hard als ik kon. Ik wist uiteraard dat ik niet goed speelde. Dat ik als een natte krant op het veld stond en dat Petta me volledig zoek speelde. Maar er waren nog zo veel minuten te spelen, minimaal zeventig. In die tijd kon ik mezelf toch wel hervinden? Dat wist Dick toch ook wel?

Dick dacht daar beduidend anders over en hij haalde me naar de kant. Vanuit de dug-out wenkte hij me. ‘Kom maar weer zitten.’ Het voelde als een enorme vernedering. Het gejoel op de tribunes vergeet ik nooit meer. Wat een kabaal! Ik had de pech dat ik van de rechtsbackpositie helemaal naar de catacomben moest lopen, het hele veld over. Voor mijn gevoel deed ik daar wel twintig minuten over. Een eeuwigheid.

Ik kreeg nog wel een opbeurend handje van Dick, maar dat nam mijn boosheid niet weg. Op weg naar de kleedkamer sloeg ik een deur, zo’n mooie ouderwetse, totaal aan gruzelementen. Zo boos was ik. Boos op iedereen, behalve op mezelf. Het lag namelijk niet aan mij dat ik zojuist zo slecht had gespeeld en zo slecht in mijn vel zat. Natuurlijk niet. Ik was Fernando Ricksen, een goede voetballer. Het lag juist aan mijn medespelers, aan de fans, aan de pers en vooral aan Dick die het in zijn stomme hoofd had gehaald om mij te wisselen.

Ik kwam pas tot bedaren toen onze materiaalman Jim Bell mij onder de douche zette. De boosheid verdween door het afvoerputje, het besef dat ik een klotemiddag had niet. Zelden had ik zo’n afstraffing meegemaakt. En ik niet alleen, dat gold voor het hele team. We werden compleet afgedroogd en zagen Barry Ferguson nog met rood afdruppen. Uiteindelijk verloren we met 2-6, door twee goals van Henrik Larsson en nog een van Chris Sutton. Je kunt je wel

voorstellen hoe stil het na afloop in de bus was, op weg naar huis. Niemand zei een woord, zelfs onze doelpuntenmakers Claudio Reyna en Billy Dodds niet. Dit kwam aan als een mokerslag. Voor iedereen. De kranten hadden het een dag later over *Demolition Derby*, een term die nog altijd wordt gebruikt.

Dat ik na afloop mijn mond dicht hield, deed ik puur om mezelf in bescherming in te nemen. Voor één keer wist ik: misschien is het wel beter om nu even niks te zeggen.

Hoe anders was dat zes maanden later, op 11 februari 2001. Opnieuw speelden we bij Celtic *The Old Firm*, opnieuw ging het mis. De klassieker leek wel een kopie van een half jaar eerder. En wederom kwam het door Bobby Petta. Ik was natuurlijk het vorige duel met hem natuurlijk niet vergeten. Zoiets vergat ik nooit meer. En dreigde ik dat wel te doen, dan zorgden de media in Schotland er wel voor dat ik het niet vergat. Die bleven dag in dag uit over dat memorabele duel schrijven. Zelfs vele maanden later namen ze me nog op de korrel. De pers, in het bijzonder die ranzige tabloids, pakte me echt keihard aan. In hun ogen deed ik werkelijk niks goed. Koppen als 'Ricksen: de grootse miskoop ooit', ik kan ze inmiddels dromen.

Ik zei daarom tegen mezelf dat ik me niet opnieuw door Petta in de luren moest laten leggen. Dat mocht niet nog een keer gebeuren. Eén keer was al te veel. En ik was inmiddels een totaal andere speler. Heel anders dan een half jaar daarvoor. Ik was meer op mijn hoede en voelde me veel zekerder.

Ik moest natuurlijk nog wel wat recht zetten. Had ook al bedacht hoe. Als ik de kans kreeg om Petta een flinke trap te geven en hem zodoende uit balans te brengen, deed ik dat. Die trap kreeg hij. Toen Petta me die zondagmiddag in februari opnieuw dreigde te passeren, stak ik mijn voet uit. Ik raakte hem. Keihard. Ik haalde alleen niet helemaal door. Petta stond daarna gewoon weer op. Het was ook niet de bedoeling om hem te blesseren. Ik wilde alleen laten merken dat hij er met mij niet te sollen viel.

Met dergelijke acties had ik nooit problemen. Nooit gehad, hoe onbezonnen ze soms ook waren. Derek Riordan kan er alles over vertellen. Of beter: ik hoop dat de aanvaller van Hibernian het nog kan navertellen. Op donderdag 5 februari 2004, in de halve finale om de Scottish League Cup op Hampden Park, gaf ik hem zo'n harde elleboogstoot dat hij blij mag zijn dat alles nog werkt. Ik raakte hem vol in zijn gezicht, ik hoorde zijn neus bijna breken. Het zag er vreselijk uit. Riordan zat onder het bloed, zijn hele gezicht was kapot. Volgens mij had hij echt alles gebroken. Niet alleen zijn neus, maar ook zijn kaak en jukbeenderen.

Ik wil het niet goed praten. Beslist niet, maar Riordan vroeg er wel om. Ik was hem allang voorbij, maar hij bleef me maar vasthouden. Tja, toen zat er niks anders op dan me losrukken. En toevallig, nou ja, toevallig, raakte ik hem vol met mijn elleboog in zijn gezicht. Omdat scheidsrechter Kenny Clark gewoon door liet spelen en mij terecht niet eens een gele kaart gaf, kapten we de aanval niet af.

Dat was maar goed ook. Toen Riordan ergens rond de middencirkel kermend van de pijn op de grond lag, opende Michael Mols vlak voor rust op een grandioze manier de score na een splijtende pass van Shota Arveladze. Het was alleen klote dat we de finale niet haalden. Helaas

verloren we na het nemen van strafschoppen met 3-4. Frank de Boer miste de beslissende penalty jammerlijk.

Tijd om af te koelen had ik nauwelijks. Dat zit zo. In Schotland kunnen getuigen anoniem aangifte doen als ze een geweldsdelict zien gebeuren. Dat deden ze die avond massaal, waardoor ik even later op het politiebureau zat. Scheidsrechter Clark had weliswaar niks gezien, maar dat gold niet voor de mensen thuis. Doordat de wedstrijd rechtstreeks op televisie werd uitgezonden, waren miljoenen mensen getuige van mijn elleboogstoot. Om mij erbij te naaien, besloten veel Celtic-supporters mij aan te geven. Het moet een heerlijke avond voor hen zijn geweest. Niet alleen zagen ze hun eeuwige rivaal op wonderlijke wijze verliezen, ook konden ze hun grootste vijand vrij gemakkelijk een schop na geven. Die mogelijkheid lieten ze niet onbenut. Gelukkig kreeg ik van de politie slechts een waarschuwing.

Het kreeg nog wel een staartje. Omdat de Scottish Football Association (SFA) de tv-beelden nog een keer uitgebreid had bekeken en van mening was dat ik wel expres met mijn elleboog had lopen zwaaien, kreeg ik een dikke maand later naast een boete van tienduizend pond ineens een schorsing van vier wedstrijden. Belachelijk veel natuurlijk, zeker voor een overtreding waarvoor de scheidsrechter niet eens had gefloten. Later werd me duidelijk waarom de bond me zo zwaar strafte. Het had puur te maken met mijn verleden. Ik had de pech dat ik nog een voorwaardelijke schorsing had staan. Eentje uit november 2000, toen ik na een overtreding op Darren Young van Aberdeen de eerste speler in Schotland werd die ze op basis van tv-beelden schorsten. Ik kreeg vijf duels aan de broek.

Ik moet zeggen: op zich was die straf wel terecht. Ik kan me niet herinneren dat ik iemand ooit harder schopte dan Young. Ook dit incident wil ik niet goedpraten, beslist niet, maar net als Riordan vroeg deze middenvelder er wel om. Young was een heel vervelende voetballer om tegen te spelen. Hetzelfde type als ik. Er was alleen één verschil. Tot aan die wedstrijd in het Pittodrie Stadium in Aberdeen, op zondag 12 november, had ik nooit de intentie om iemand expres te blesseren. Ik pakte iemand wel aan, soms flink ook, maar om iemand bewust een doodschop te geven zodat die speler lange tijd uit de roulatie was? Nee, dat nooit. Young deed dat wel. Hij deed er juist alles aan om tegenstanders uit de wedstrijd te schoppen. Het liefst zo gemeen mogelijk.

Deze middag was dat niet anders. De hele wedstrijd was Young al bezig met treiteren. Hij bleef me maar van achteren tackelen, steeds weer met twee benen tegelijk. Dat deed hij zeker drie keer in korte tijd. Ik zei nog tegen hem: 'Jongen, doe dat nou niet. Dit loopt niet goed af.' Het was tegen dovemansoren gericht, hij trok zich er niks van aan. Hij bleef maar irriteren, zuigen en trappen. Na de vierde doodschop was ik er klaar mee. Ik zei tegen mezelf: *De volgende keer is hij aan de beurt.* Ik vind alles leuk en aardig, maar je moet mij niet keer op keer met twee benen van achteren tackelen. Wees dan een vent en pak me van voren aan.

Omdat ik wist dat Young me opnieuw zou pakken, hield ik 'm goed in de gaten. Inmiddels had ik al een soort van binnenpretje. Het was een kwestie van tijd dat hij spijt zou krijgen dat hij mij ooit een doodschop had gegeven. Toen hij opnieuw als een blinde idioot in kwam vliegen en hij mij voor de zoveelste keer van achteren wilde tackelen, haalde ik uit. Dat deed ik in stijl: met een achterwaartse trap waar menig karateka jaloers op zou zijn. Ik raakte 'm vol op zijn knie. Snoeihard, precies waar ik mijn noppen wilde hebben. Dat zou hem krijgen.

Okee, dit hoort niet op een voetbalveld thuis, zeker niet, maar op dat moment had ik zoiets van: *Jongen, je hebt het zelf zo vaak gedaan, je krijgt 'm nu terug ook.* Dat was me gelukt.

Ik ben er niet trots op, beslist niet, maar spijt van die onbesuisde actie heb ik nooit gehad. Het zou raar en vooral laf zijn om dat nu ineens te zeggen. En kennelijk verbloemde ik die aanslag op Young goed. Scheidsrechter Mike McCurry gaf me niet eens geel. Dat ik die middag een doodschop had uitgedeeld, gaf ik later natuurlijk niet toe bij de aanklager die me op het matje riep nadat de SFA de tv-beelden nog eens had bestudeerd. In plaats daarvan zocht ik op het kantoor van de SFA in Glasgow vol de aanval. Ik legde uit dat ik het puur uit zelfbescherming had gedaan. 'Als ik dat niet had gedaan, had ik 'm ongetwijfeld zelf gekregen. Zo gemeen speelde hij.' En ik vertelde dat ik zeker wist dat hij me anders uit de wedstrijd had getrap.

Omdat ik zag dat mijn betoog weinig indruk maakte, zei ik dat ik het raar vond als ze mij puur op basis van tv-beelden zouden straffen. 'Dan moeten jullie ook kijken naar alle strafschoppen die wel of niet terecht worden gegeven. En naar de schwalbes.' Volgens mij vonden ze dat ik daarmee wel een punt had. Ik kreeg uiteindelijk maar twee wedstrijden schorsing. Gezien de ernst van de overtreding natuurlijk een schijntje.

Daar bleef het alleen niet bij. De bond waardeerde het niet echt dat ik nog wat extra olie op het vuur gooide. Ze waren boos en vooral teleurgesteld dat ik op *Icons.com*, het platform waar in die periode veel voetballers hun eigen website hadden weggezet, schreef dat Young een gemene voetballer was. Dat hij alleen maar op het veld stond om een ander uit de wedstrijd te schoppen. 'En zo iemand', zo liet ik optekenen, 'verdient het om zelf een schop te krijgen.' Dit was de waarheid en niet anders. De SFA vond dat onsportief gedrag, ik had een grens overschreden. Ik kreeg onmiddellijk drie wedstrijden extra schorsing aan de broek.

Ik begreep er niks van, vond het zwaar onterecht. Hoogst verbaasd keek ik de vrouw aan die tegenover me zat en me deze belachelijke straf oplegde. Een oude vrouw. Ze leek minstens een jaar of zeventig. Ik vertelde haar dat dit weinig meer met respect te maken had. Het stoom kwam uit mijn oren. 'Hoe kunt u, uitgerekend u, mij in godsnaam zo hard straffen? U weet niet eens wat een website is, laat staan dat u weet hoe dat geschreven wordt!'

Het was een begin van een lange tirade. Ik haalde alles erbij. En ik begon te foeteren dat wij in Nederland heel anders omgaan met vrijheid van meningsuiting. De mensen van Glasgow Rangers die naast me zaten, zeiden nog dat ik rustig moest doen. Maar ik was niet meer rustig. Daar had ik ook het recht toe. Dit sloeg namelijk nergens op. Ik bevond me toch niet in een of andere bananenrepubliek?! Dit was Schotland. Europa. Dan mag ik toch zeggen en schrijven wat ik wil? Zo ernstig was het ook weer niet wat ik beweerde. Ik hield me gewoon aan de feiten. Young speelde echt altijd zo. Ik zal Young daarom nooit mijn excuses aanbieden. Niet voor wat ik deed, niet voor wat ik schreef. Nooit.

Helaas hielp de tirade niet. De aanklager raakte er niet van onder de indruk. Tot mijn grote frustratie hield de bond de schorsing op vijf duels in totaal. Dit kon er ook nog wel bij. Het eerste halfjaar beschouwde ik toch al als verloren.

Velen, zeker de jongere generatie, denken vast: *Wat was die Ricksen een asociale.* Ik was inderdaad geen lieverdje op het veld, dat weet ik zelf ook wel. Maar een aso? Kom op zeg!

Overtredingen maken deel uit van het voetbal. Toen en nu. Vroeger was dat echt niet anders. Mannen als Rinus Israël en Theo Laseroms, verdedigers van het Feyenoord uit de jaren zestig zeventig, waren misschien nog wel gemener dan ik. En wat te denken van Dick Advocaat en Johan Derksen? Die konden er ook wat van. Je zag het alleen niet omdat er in die tijd hooguit een en soms niet een camera aanwezig was. Zij misdroegen zich in de anonimiteit. Mijn overtredingen waren zeker niet erger. Ik had alleen de pech dat het met meer dan tien camera's rond het veld en ontelbare verslaggevers op de perstribune constant werd uitgegroot. De doodschop heb ik echt niet uitgevonden.

Anders dan bij Riordan en Young wilde ik Petta in mijn tweede *Old Firm* niet bewust blesseren. De ex-Feyenoorder had me eerder weliswaar verschillende keren gedold, Bobby was wel een goede gozer. Dat vergat ik niet. Ik kwam hem weleens in de stad tegen. We gingen dan prima met elkaar om en dronken samen wat. Natuurlijk gaf hij me dan wat steekjes onder water, maar dat hoorde erbij. Dat was voetbal. Het was niet zo dat we elkaar uitnodigden voor de verjaardag, maar onderling respect was er altijd. Een heel verschil met Young. Die kon ik gewoon niet uitstaan. Zelf was ik geen lieverdje – ik werd niet voor niets de gemeenste voetballer van Schotland genoemd – maar zo'n irritante gast als Young ben ik in de rest van mijn carrière niet meer tegengekomen.

Petta kwam ik die *Old Firm* van zondag 11 februari wel vaak tegen, maar ik kon hem niet al te veel aanpakken. Doordat scheidsrechter Hugh Dallas me die middag op Celtic Park al vrij snel geel gaf, zat ik al meteen in de gevaarzone. Dick probeerde me vanaf de kant nog wel te coachen, maar het was te laat. Vlak voor rust kreeg ik opnieuw geel, na een pittige overtreding op Tom Boyd. Ik kon vertrekken, net zoals ik zes maanden eerder voortijdig de kleedkamer had opgezocht.

Er was alleen één verschil met mijn aftocht in augustus. Ditmaal kreeg ik geen handje van Dick. Hij bleef stoïcijns voor zich uit kijken toen ik langs liep. Het kon me weinig schelen. Ik was woedend. Uiteraard niet op mezelf. Het lag niet aan mij, maar aan de boze buitenwereld die het zo op mij had gemunt. Dick voorop. Omdat ik niet opnieuw mijn mond wilde en kon houden, vloog ik Dick in de rust meteen aan in de kleedkamer. Ik vloog werkelijk over de massagetafel naar hem toe. Zo kwaad was ik. En hij vervolgens op mij. Het ging echt hard tegen hard.

Dick probeerde wel kalm te blijven. 'Kom morgen naar mijn kamer, dan bespreken we het. Ik heb nu een wedstrijd.' Wedstrijd of niet, ik wilde daar niet op wachten. Zelfs de 0-1 achterstand, opgelopen door een doelpunt van Alan Thompson in de zeventiende minuut die beslissend bleek, veranderde daar niks aan. Ik wilde nú de strijd met Dick aan. Niet dat ik Dick een klap wilde verkopen, absoluut niet. Ik wilde verbaal mijn gelijk halen. Ik schreeuwde en vloekte.

Het leek wel dat daar, in de buik van Celtic Park, in één keer alle frustratie eruit kwam. Niet alleen van die rode kaart, maar het hele halve jaar. Een zware periode. Een periode waarin ik het zo moeilijk had dat ik zelfs serieus overwoog te stoppen met voetbal. Ik kon het niet meer aan. Ik wilde rust. Ik kon niet meer leven met de constante druk van het moeten presteren. Het leek me beter om terug te gaan naar het veilige Limburg om daar pakweg bouwvakker te

worden.

Dat leek me een heerlijk vooruitzicht. Heerlijk van negen tot vijf werken. Daarna lekker naar huis, om zes uur warm eten voor mijn neus en dan de hele avond op de bank voor de tv hangen zonder dat miljoenen mensen over mijn schouder meekeken. Die regelmaat leek me prachtig. Eindelijk structuur in mijn leven. Wat kon mij het geld schelen dat ik inmiddels met bakken tegelijk binnenharkte? Als bouwvakker zou ik vele malen minder verdienen, maar ik had dan wel een stabiele en ontspannen baan.

Maar zo'n leven had ik niet. Die kreeg ik ook niet. Ik was profvoetballer, met een doorlopend contract. Een profvoetballer ook die slecht speelde. Eentje die net uit het veld was gestuurd. Daarvan gaf ik mijn coach de schuld. Waarom liet hij me in vredesnaam niet altijd spelen zodat ik ritme kon opdoen? Waarom hield hij mij bijvoorbeeld vier dagen eerder, toen we in de halve finale om de Scottish League Cup eveneens tegen Celtic speelden, negentig minuten op de bank? Ik bleef Dick dat maar toeschreeuwen. 'Je hebt verdomme helemaal geen vertrouwen in me', snauwde ik. Onterecht natuurlijk. Dick was juist heel goed voor me. Ik zag dat alleen niet.

Schot in de roos

‘Je moet simpeler spelen.’ Gert-Jan Goudswaard, de Nederlandse dokter van Glasgow Rangers, bleef er maar op hameren tijdens de eerste gesprekken die ik met hem voerde. Het moest simpeler. Net zoals Johan Crujff altijd zei.

Hoe goedbedoeld ook, ik had er aanvankelijk geen oog voor. Ik luisterde wel, maar eigenlijk ook weer niet. De adviezen van Gert-Jan konden me gestolen worden. Hoezo simpel spelen? Ik wilde acties maken. Het liefst de allermooiste. Ik wilde laten zien dat ik de grote ster was. Stom natuurlijk, want ik was geen Lionel Messi of Dennis Bergkamp. Eigenlijk was ik maar een heel simpele voetballer. Ik zag dat alleen nog niet. Of beter gezegd: dat wilde ik niet zien.

Met dat gevoel zat ik ook in de stoel bij Gert-Jan. Ik wilde helemaal geen dienende speler zijn. Ik wilde opvallen. Zodat alle ogen op mij waren gericht en niet op de rest van de ploeg. Dat mensen dachten: *Wauw, wat kan Fernando Ricksen goed voetballen*. Het probleem was echter: ik kon dat niet. En dat kon ik maar heel moeilijk accepteren.

Spelen als een prima donna, met de acties en het plezier zoals we als kind op het pleintje voetbalden, was sowieso niet mogelijk in het Schotse voetbal. Daar is het zo lastig voetballen. Dat ondervond ik niet alleen. Drie jaar na mij arriveerde Frank de Boer. Die kwam over van Galatasaray. Een grote speler, met een prachtige erelijst. Speelde daarvoor bij Ajax en Barcelona. Allemaal topclubs waar hij, op zijn periode in Turkije na, grote successen kende. Clubs ook waar Frank als topverdediger gemakkelijk overeind bleef. Hoe anders was dat in Schotland. Frank had het echt moeilijk. Zeker in het begin. Glasgow Rangers en Celtic beschikken weliswaar over veel meer kwaliteit en veel meer geld dan welke Schotse club ook. Daardoor hebben ze automatisch de betere spelers. Maar dat betekent niet dat deze twee teams alles met twee vingers in de neus winnen. Omdat alle andere clubs azen op één ding – winnen van het onverslaanbaar geachte Glasgow Rangers of Celtic – waren die wedstrijden meestal ongelooft zwaar.

Bij een zege was het seizoen voor dat soort clubs helemaal geslaagd. Zo speelden ze ook. Blind naar voren, zonder enige tactiek, met als doel een toevallige treffer te maken. Vergelijk het met een club als Haaglandia die tegen Ajax speelt. Ze weten dat ze eigenlijk geen kans maken, maar met inzet en overdreven opportunisme proberen ze het toch. Hoe? Dat maakt niet uit. Als de bal maar de goede kant op gaat. Voor teams die het juist van het voetballen moeten hebben, zoals wij toen, is het vaak een verschrikking om tegen zo'n tegenstander te spelen.

Wat dat betreft kun je het voetbal in Schotland een beetje vergelijken met de Nederlandse Eerste Divisie. In Schotland ligt het niveau hoger en lopen er ook betere spelers rond, maar de manier van spelen vertoont wel overeenkomsten. Je wordt vanaf minuut één opgejaagd. De Eredivisie is op tactisch gebied een stuk verder, maar qua inzet en beleving is het verschil supergroot. Dan leggen ze het in Nederland echt af tegen de Schotten. Die houthakkers gaan maar door. Ik kan je verzekeren: op een winderig knollenveld in een open stadion ergens in de provincie, uit bij clubs als Inverness, Aberdeen of Dundee United, is dat niet altijd even

makkelijk. Helemaal niet met een Champions League-wedstrijd in Istanbul van een paar dagen eerder in de benen. Niet voor Frank en al zeker niet voor mij. Helemaal niet in de periode waarin ik me bevond: totaal aan de grond.

Dat ik juist bij Gert-Jan kwam buurten, was geen toeval. De voetbalwereld is keihard. Vrienden houd je er nauwelijks aan over. Dat kan ook bijna niet. Voordat je het weet, verkas je weer naar een andere club, naar een andere stad en raak je uit beeld. Alsof je ineens een ander persoon bent. Iemand die er niet meer toe doet. Ik maakte het in mijn carrière zo vaak mee. Waarom zou ik dan met zo iemand mijn problemen bespreken? Met Gert-Jan, een vriendelijke, oprecht geïnteresseerde en kundige man, deed ik dat wel. Onze clubarts was anders. Bij hem had ik wel een goed gevoel. Ik merkte dat hij het allemaal echt meende. Dat hij echt het beste met mij voorhad.

Gert-Jan werd snel mijn luisterend oor, helemaal nadat ik me had gerealiseerd dat hij weleens gelijk kon hebben. Omdat ik merkte dat hij mij weer op de rit kon brengen, ging ik steeds vaker na een training even bij hem zitten. Het werd een vast ritueel. We namen een bakkie koffie en probeerden mijn klotegevoel weg te praten.

Ik begon die gesprekken steeds fijner te vinden. En het hielp. Dat kwam ook doordat Gert-Jan mij heel anders benaderde dan de coaches. Een trainer is toch meer met de basis bezig, een assistent weet doorgaans niet hoe het zit. Dat vond ik ook niet erg. Ik had genoeg aan Gert-Jan. Hij had al zo veel meegemaakt en ik voelde me prettig bij hem. Langzaam begon ik op te krabbelen toen ik had besloten om wel goed naar zijn adviezen te luisteren.

Dat ik in het begin niet echt het contact met ploeggenoten opzocht, was ook omdat ik anderen er niet lastig mee wilde vallen. Van de enorme Nederlandse kolonie die er zat, ging ik aanvankelijk alleen om met Arthur Numan, Michael Mols en Ronald de Boer. Met hen praatte ik er weleens over. Ik ging naar ze toe en dan bespraken we het. Dat gebeurde alleen niet heel vaak. Zij hadden natuurlijk hun eigen leven. Dan ga ik ze toch niet lastig vallen met mijn problemen? Zo zagen zij dat ook volgens mij. Het leek me daarom beter om gewoon mijn mond te houden.

Ik begon er weleens over met Bert Konterman, mijn slapie bij Glasgow Rangers die tegelijk met mij in Schotland arriveerde. Hij was vijf jaar ouder dan ik en had bij Feyenoord en in Oranje gespeeld. Een ervaren jongen dus. Toch kon Bertje me niet echt helpen. Dat kwam doordat hij min of meer in dezelfde klotesituatie zat. Ook hij werd constant afgemaakt in de pers. 'K.O.NTERMAN' schreven ze als hij slecht had gespeeld.

Dat mijn medespelers me niet konden helpen, vond ik eerlijk gezegd niet heel erg. Wat ik zei: ik had daar geen behoefte aan. Ik wilde het zelf oplossen, samen met Gert-Jan. Ik wilde mezelf uit de kuil trekken waar ik mezelf in had gegooid. Dat lukte. Na een dik half jaar had ik al een groot deel van mijn zelfvertrouwen terug. En ik ging beter spelen. Simpler. Precies zoals Gert-Jan adviseerde. De ballen die eerder wegsprongen en alle kanten op gingen, kwamen ineens aan. De oude vertrouwde Fernando was bijna weer terug.

Ik merkte dat op de trainingen. Ik deelde niet alleen tikken uit, ik kreeg ze inmiddels ook weer. Dat was een goed teken. Een teken dat ze me gevaarlijk vonden, dat ze bang voor me

waren. Ik trapte uiteraard net zo hard terug. Jammer genoeg kon Andrei Kanchelskis, die rare Oekraïner, dat niet altijd waarderen. Ik vond hem een idioot, die kon nergens tegen. Als ik hem een trap gaf, werd hij helemaal leip.

Wat ook hielp was de schorsing van vijf wedstrijden die ik naar aanleiding van die karatetrap kreeg opgelegd. Het klinkt misschien gek, maar die straf bleek juist heel positief voor me. Omdat ik bijna een maand niet kon spelen, had ik in januari 2001 ineens tijd voor mezelf. Op die manier kon ik alles eens rustig op een rijtje zetten. Dat hielp. Ik begon mezelf echt op te beuren. *Okee*, zei ik tegen mezelf, *slechter dan nu kan het niet. Ga gewoon weer lekker ballen! Net zoals vroeger.* Ik merkte dat ik begon te groeien. Niet alleen als voetballer, ook mijn lichaam groeide mee. Ik werd sterker. Na een half jaar afzien en lijden was ik eindelijk klaar voor de Schotse competitie waar alleen plek is voor bikkels. Bikkels zoals ik. Mijn nieuwe ik.

Dat ik beter begon te spelen, merkte ik ook aan de reacties om me heen. Ik merkte dat ik werd gewaardeerd. Door de fans, maar ook door mijn medespelers. En door Dick. Dat zei hij ook. 'Je zit weer goed in je vel, hè.'

Hij had gelijk.

Dick beloonde het ook. Na een lange periode waarin ik weinig speelde, gunde Dick me eind januari eindelijk weer een basisplaats. Niet alleen het duel in de derde ronde om de Scottish FA Cup tegen Brechin City (2-0), maar een hele reeks, waardoor ik in mijn eerste seizoen uiteindelijk nog tot 37 wedstrijden kon komen.

Het was jammer dat we de landstitel niet pakten en we met liefst vijftien punten achterstand op Celtic niet verder kwamen dan de tweede plek. Toch was voor mij het seizoen meer dan geslaagd. Ik had laten zien dat ik mezelf had overwonnen. Ik was klaar om vrachten aan prijzen binnen te halen. Titels en bekercups waarvoor ik tien maanden eerder Alkmaar had verlaten voor Glasgow.

Ik hoefde daar niet lang op te wachten. In mijn tweede seizoen wonnen we de Scottish Cup en de Scottish League Cup, gevolgd door de *treble* in 2003. Een ongekend succes. Het was de vijftigste keer dat Glasgow Rangers landskampioen werd. We grepen de titel nota bene op de laatste speeldag met één doelpunt verschil! Ik was sowieso blij dat ik een van de spelers was die geschiedenis schreef. Er waren er maar weinig die daar twee jaar eerder rekening mee hadden gehouden. Ik in ieder geval niet.

Helaas pakten we de *treble* zonder Dick. Op 12 december 2001, kort nadat we via een sensationele overwinning op Paris Saint-Germain de laatste zestien hadden bereikt van het UEFA Cup-toernooi, werd hij opgevolgd door Alex McLeish. Ik zeg bewust dat Dick niet werd ontslagen. Dat doen ze bij Glasgow Rangers namelijk niet. Zo netjes zijn ze daar.

De komst van McLeish betekende wel dat Dick op het veld niks meer te zoeken had. Zijn werkterrein lag elders, op kantoor als technisch directeur. Weggepromoveerd dus. Dick vond het vreselijk. Hij miste echt het contact met de groep. Het duurde daarom niet lang voordat Dick, die duidelijk in zijn eer was aangetast, na vier jaar Schotland zelf zijn koffers pakte.

Het vertrek van Dick als coach kwam niet geheel onverwacht. De resultaten vielen tegen.

Inmiddels hadden we een achterstand van veertien punten op Celtic. Dan weet je, zeker in Schotland, dat het lastig wordt. Als de media er zich dan ook nog eens mee gaan bemoeien, is er geen helemaal houden meer aan.

Dat gevoel had ik helemaal begin december, toen ik op een ochtend een tabloid opensloeg. Ik moest wel even lachen toen ik het zag. Het zag er eigenlijk best grappig uit. Of Dick het net zo lollig vond, betwijfel ik. De krant had namelijk zijn hoofd op een bronskleurige kalkoen geplakt, inclusief die vlezige, blauwe en rode lellen. Dit als knipoog naar de naderende Kerst. Met zo'n afbeelding in de krant weet je dat je niet lang meer hoeft te wachten op het bericht dat de clubleiding je iets wil vertellen.

Dat gebeurde snel.

‘Alex wordt onze nieuwe man.’

Toen voorzitter David Murray in een speciaal belegde bijeenkomst de naam van de nieuwe coach bekendmaakte, raakte ik niet in paniek. Natuurlijk, de komst van een nieuwe trainer brengt altijd onzekerheden met zich mee. Je weet nooit wat die allemaal van plan is. Wat gooit hij om? Kiest hij voor anderen? Of koopt hij nieuwe spelers? Die onzekerheid voelde ik echter geen moment. Waarom zou ik? Ik ging echt niet mijn plek verliezen. *No way!*

Alex McLeish, een Schot, was oud-voetballer van onder meer Aberdeen, de club waarmee hij mede dankzij manager Alex Ferguson in de jaren tachtig driemaal kampioen van Schotland werd en vijf keer de Schotse beker pakte. Een ongekend resultaat, zeker in een competitie waar doorgaans alleen Glasgow Rangers en Celtic om de prijzen strijden. Net als ik voetbalde McLeish altijd met de grootst mogelijke inzet. Die verhalen waren mij wel bekend. Ik wist daarom direct: dat zit wel goed. Die houdt wel van mijn manier van spelen.

Die bevestiging kreeg ik later. ‘Fernando’, zei hij in ons eerste gesprek, ‘jij bent mijn man.’ Ik had natuurlijk al zo'n voorgevoel, maar het is altijd lekker om dat daadwerkelijk te horen. Voor een voetballer is er niks mooiers en niks belangrijker dan vertrouwen. Dat geeft zo veel rust.

Ik twijfelde alleen even toen ik begin januari 2005 ineens naar zijn kantoortje moest komen. ‘Fernando!’, schreeuwde McLeish op de gang naar me. Hij deed dat zoals hij alleen kon. Het moet tot in de kleedkamer te horen zijn geweest. Ik had geen idee waarom hij me riep. Ik keek daarom erg verbaasd. Ik had toch niks misdaan? Ik dacht nog eens goed na.

Ineens schoot het voorval in Athene me te binnen. Nee, hè? Hij zou me toch niet alsnog een boete of een straf geven vanwege het geintje dat ik een dag voor het Champions League-duel met Panathinaikos had uitgehaald? Omdat enkele bestuursleden me op het dakterras van ons hotel in Athene bleven opstoken en zeiden dat ik het echt niet durfde om onze voorzitter John F. McClelland in het zwembad te gooien, deed ik iets wat niemand verwachtte. Ik stond op, rende naar hem toe en smiet onze preses zonder na te denken vanaf de rand van het zwembad zo het water in.

McClelland, enkel gekleed in een kort broekje, raakte volledig in paniek en begon als een gek te spartelen.

Wist ik veel dat hij niet kon zwemmen.

Wist ik veel dat hij zijn telefoon en creditcard nog in zijn zak had.

Wist ik veel dat hij een exclusieve Rolex om zijn pols had van twintigduizend pond waar er maar zes van op de wereld zijn.

Dat wist ik toch allemaal niet.

Bovendien had ik in Athene, ten overstaan van de hele selectie, mijn excuses toch al gemaakt? Wat zeg ik? Ik had McClelland zelfs gered. Ik had 'm uit het water gehaald op het moment dat hij leek te verzuipen.

Ik kon me daarom niet voorstellen dat McLeish daarover zou beginnen. Dit was iets van alweer bijna anderhalf jaar terug. Dat was zo lang geleden. Het leek al bijna verjaard. Bovendien vond McClelland het ook wel weer stoer. Hij was net nieuw, voelde zich nog een beetje een eenling. Echt geaccepteerd werd hij nog niet. Door dit grapje kreeg hij voor het eerst het gevoel, zo zei hij, dat hij bij de Rangers-familie hoorde. Hij vond alleen één ding niet leuk. Dat ik zei dat ik het maar raar vond dat zo'n peperduur horloge niet eens waterdicht is...

Ik zat helemaal verkeerd. Het gesprek op Murray Park, op het kamertje van de manager, ging het met geen woord over het incident in Athene waarvoor ik overigens nooit werd gestraft. McLeish had juist iets moois voor me. Ik was nog geen minuut binnen en hij gooide het direct op tafel. 'Fernando', zei hij, 'ik wil graag dat je mijn aanvoerder wordt. Hoe denk je daarover?' McLeish zag in mij de ideale opvolger van Stefan Klos, onze Duitse doelman die op de training een zware knieblesure had opgelopen. Die bleek zo ernstig dat hij de rest van het seizoen niet meer aan spelen toekwam.

Ik viel bijna van mijn stoel. Natuurlijk wilde ik dat. Graag zelfs. Ik vond het een geweldige eer dat hij me daarvoor vroeg. Ik, net als Klos een buitenlander, werd het gezicht van Glasgow Rangers. Het boegbeeld! Omdat ik stoer wilde overkomen – ik was natuurlijk wel *cool as ice* – schreeuwde ik het niet uit in zijn kantoortje. Ik knikte heel rustig. 'Ja, dat is goed.' Ik gaf hem een hand en liep glimlachend terug naar de jongens die nog van niks wisten. McLeish moet gedacht hebben dat ik het maar niks vond. Het tegendeel was waar. In mijn gedachten maakte ik al een vreugdesprong. Ik kon niet wachten om die band om te doen. Ik was de nieuwe captain van Glasgow Rangers. Niet slecht voor een reservespeler van de A-jeugd van Roda JC, dacht ik zo.

Onder McLeish maakte ik mijn beste periode door in Glasgow. Omdat ik regelmatig op het middenveld stond, de plek waar ik lange tijd zo van droomde. Door de positiewisseling werd ik steeds bepalender en kon ik steeds vaker mijn stempel op de wedstrijd drukken. Als rechtsback lukte me dat toch minder. Bovendien liep het in die periode sowieso lekker met de hele ploeg. Met ervaren jongens als Ronald de Boer, Arthur Numan, Michael Mols, Claudio Caniggia, Stefan Klos, Barry Ferguson, Mikel Arteta, Lorenzo Amoruso, Shota Arveladze, Craig Moore en mijzelf gingen we steeds beter spelen, met als resultaat de *treble* in 2003. Dat betekende dat we in één seizoen de landstitel, de Scottish FA Cup én de Scottish League Cup

wonnen.

Ik moet wel zeggen dat McLeish in een gespreid bedje terecht kwam. Dick had, samen met zijn assistent Bert van Lingen en later aangevuld met Jan Wouters, het nodige voorwerk gedaan. Daar had McLeish echt profijt van. Ik weet zeker dat Dick, die later toegaf dat hij Glasgow nooit voortijdig had moeten verlaten, net zo succesvol was geweest als hij had mogen blijven. Ze hadden hem misschien wat meer tijd moeten gunnen.

Ik was blij dat Wouters bleef. Een geweldige vent. Jan had het alleen niet altijd even makkelijk. Van Dick mocht hij niet roken, maar dat hield Jan nooit lang vol. Om toch zijn nicotineshot te krijgen, had hij zo zijn trucjes. Tegen Dick zei hij dan dat hij even wat moest ophalen. In werkelijkheid rookte hij stiekem om het hoekje snel een sigaret. Mooie gast, die Jan. Ik was het alleen niet altijd met hem eens. Ik kon wel goed met hem opschieten. Hij maakte me echt beter. Dat kwam onder meer door de gesprekken die we voerden. Jan mag als trainer misschien verbaal niet heel sterk overkomen, hij wist precies hoe hij me op scherp moest zetten. Dat hij misschien geen grote naam was in Schotland, maakte geen donder uit. De spelers zagen echt wel dat hij een held was. Regelmatig deed Jan mee op de trainingen, onder meer tijdens de partijtjes. Ondanks zijn leeftijd kwam Wouters moeiteloos mee.

Maar Jan hoefde daar ook weinig voor te doen. In tegenstelling tot de trainingen van Dick stelden die van McLeish niet veel voor. Dick was een echte KNVB-trainer. Die bereidde de trainingen altijd goed voor, er zat echt een bedoeling achter. Een visie. Bij McLeish niet. Dat is geen kritiek, zeker niet. McLeish was gewoon meer een manager dan een trainer. Soms liet McLeish ons anderhalf uur lang alleen maar lange ballen geven. Anderhalf uur lang! Alleen maar weggoppen, opvangen en afleggen.

Ik dacht aanvankelijk: *Wat is dit?* Zo train je bij de B'tjes of C'tjes, maar toch niet bij een Europese topclub? Later begreep ik het. Juist omdat het zo simpel was, ging het steeds makkelijker. Het was niet meer zo verwarrend voor de spelers. Dat was bij Dick nog weleens het geval. Als Dick er ineens een extra aanvaller bij zette, hadden de meesten grote moeite dat te begrijpen. Die moesten eerst even schakelen voordat ze het doorhadden.

Met Wouters vormde McLeish een ideale tandem. Na de *treble* in 2003 wonnen we in 2005 de dubbel. Samen met Andy Watson, de andere assistent, slaagden zij erin om van spelers als Nacho Novo, Sotirios Kyrgiakos, Alex Rae, Dado Prso, Marvin Andrews, Barry Ferguson, Michael Ball, Thomas Buffel en Peter Løvenkrands een topteam te smeden. Er was even paniek toen doelman Stefan Klos wegviel. Dat bleek nergens voor nodig. Ronald Waterreus, zijn vervanger die in januari 2005 werd overgenomen van Manchester City, deed het zo goed dat de voormalige PSV'er lange tijd de nummer 1 zou blijven. Ronald bleef dat zelfs toen Klos weer volledig was hersteld. Het zei veel over de kwaliteiten van Waterreus.

Ik mocht dan een aparte vogel zijn, dat gold helemaal voor Ronald. Maar hij had een excuus: hij was keeper. Die zijn altijd anders. Omdat Ronald altijd zei wat hij dacht en hoe hij het zag, stoorden sommigen zich weleens aan hem. Hij zei weleens dingen waar anderen het niet mee eens waren. Ronald had altijd wel een mening. Nog steeds. Dat blijkt wel bij *Studio Voetbal*, waar hij op zondagavond regelmatig te gast is als deskundige. Ik kan me voorstellen dat mensen soms moeite hebben hoe hij zich opstelt. Ik niet. Ik vind dat wel mooi aan hem. Ik ging graag met hem om.

Dergelijke types, gasten die tegen de stroom in durven te zwemmen, vond ik altijd wel wat hebben. Dat gold ook voor Lorenzo Amoruso, de Italiaanse verdediger. Een mooie gozer, afkomstig uit Bari. Hij dacht alleen dat hij beter was dan hij daadwerkelijk was. Begrijp me niet verkeerd: hij was echt een heel goede speler. Maar lang niet zo goed als hij zelf dacht.

Omdat hij zich dag in dag uit als een echte Italiaan gedroeg, was hij niet echt populair in de groep. Ik had geen problemen met hem. Als een van de weinigen ging ik, ondanks de ruzies die we hadden, wel met hem om. De meesten vonden hem maar een rare kwast. Iemand die constant bezig was met randzaken. Dan ging het weer over zijn kleding en daarna of hij wel genoeg gel in zijn haar had. Echt een mannetje, die Lorenzo. Die Schotten houden daar niet van. Daar verwachten ze dat je normaal doet, je mond houdt en gewoon jouw werk doet.

Aanvankelijk kwam Lorenzo er nog wel mee weg. Zijn goede optredens hielden hem op de been. Ander speel je in zes jaar tijd ook geen 150 duels voor Glasgow Rangers en word je, in 2002, niet gekozen tot Schots Voetballer van het Jaar. Later leerde hij de wetten van het voetbal kennen. Toen het minder ging, werd hij genadeloos en op schandalige wijze onderuit gehaald.

Die gekke Italiaan had het sowieso niet makkelijk. Zeker niet onder Dick. Lorenzo klaagde weleens over de ijzeren discipline die Dick bij Glasgow Rangers hanteerde. Ik wist niet anders. Ik was dat in Nederland gewend. Het is toch normaal dat iedereen zich op het afgesproken tijdstip meldt? Dat leren wij al in de D'tjes. Anderen vonden dat Dick met zijn strakke regeltjes veel te ver ging. Die vonden het maar raar dat het dragen van een pet niet was toegestaan en dat Dick ons vijftig pond boete gaf als je mobiele telefoon afging in het stadion.

Ik moest altijd grinniken als Lorenzo daar weer over begon te klagen. Net zoals ik moest lachen toen ik hoorde dat Dick in Noorwegen, tijdens een trip in de voorbereiding op het nieuwe seizoen, in de lobby van het hotel boos op Lorenzo was afgestapt. Hij hield hem staande, omdat Lorenzo zijn shirt niet in zijn broek had gestopt. 'Denk je dat we op vakantie zijn of zo?', zei Dick met een stalen gezicht. 'Doe onmiddellijk jouw shirt in je broek.' Het was niet eens als grap bedoeld. Typisch Dick. Regels zijn regels. Helemaal zijn regels. Hij wilde dat iedereen discipline uitstraalde, dat iedereen professioneel overkwam. Wie zich daar niet aan kon houden, ging maar naar de amateurs. Lorenzo deed direct wat hem werd gevraagd.

Inmiddels zat ik vier jaar in Glasgow. Ik voelde me steeds beter. Dat zag je ook op het veld terug. Het seizoen 2004/05, toen ik veertien keer scoorde en ontelbare assists gaf op de trefzekere Dado Prso, werd met afstand mijn beste jaar ooit. Alles wat ik aanraakte, ging goed. Ik schoot zelfs de vrije trappen en strafschoppen erin. Ik had het gevoel dat ik de hele wereld aankon.

We moesten dat jaar wel tot het uiterste gaan. We werden pas kampioen in de allerlaatste minuut van het seizoen. In de 89ste minuut leek het er nog op dat niet wij, maar Celtic de titel pakte. Met nog vier duels te gaan, hadden ze vijf punten voorsprong. Vijf veilige punten, zou je zeggen. Zeker met het gemakkelijke programma dat ze voor de boeg hadden. Hoe het

kwam, weet ik niet, maar Celtic zakte finaal door zijn hoeven. De laatste wedstrijd van het seizoen tegen Motherwell verloren ze zelfs door twee doelpunten van Scott McDonald in blessuretijd. Omdat wij bleven winnen, inclusief de slotwedstrijd tegen Hibernian (met 1-0 dankzij een doelpunt van Nacho Novo), pakten wij toch nog de titel.

Het was bijna mooier dan twee jaar eerder toen we Celtic op de laatste speeldag, na een klinkende 6-1 zege op Dunfermline, met één doelpunt voor bleven. De titel van 2005 was nog extremer. Het mooie was: net als op 25 mei 2003 had niemand er rekening mee gehouden dat het ons nog zou lukken. Zelfs de Schotse bond niet. Die vond het niet eens nodig om op 22 mei een replica van de beker bij ons in het stadion te zetten. Die dachten: *Celtic heeft zo'n ruime voorsprong, dat geven ze met zo'n tegenstander niet meer uit handen.*

Het kwam die gasten duur te staan. Omdat we het op de slotdag toch flikten, moest de SFA de beker in allerijl vanuit Fir Park, het stadion waar Celtic in de slotseconden met 1-2 van Motherwell had verloren, met een helikopter naar ons toe brengen. Dat ging zo onhandig en zo amateuristisch dat ze pas vlak voor de landing nabij Easter Road in Edinburgh opmerkten dat de groene linten van Celtic er nog aan hingen. Ze konden die nog maar net vervangen door blauwe. Daarmee bleef ze op het nippertje een enorme blamage bespaard.

Dat knullige maakte me niet minder blij. Als aanvoerder van de nieuwe kampioen kon ik de beker met blauwe linten niet uitbundiger omhoog duwen. Ik had met Glasgow Rangers mijn zevende hoofdprijs te pakken.

Opgezweept door het aanstekelijke *Simply the best* van Tina Turner, het nummer dat dankzij Dick voor elke wedstrijd door het Ibrox Stadium knalde, werd ik beter en beter. Ik was niet de enige die dat vond. In 2005, het jaar dat we niet alleen landskampioen werden maar ook de Scottish League Cup pakten, kozen mijn collega's mij zelfs als beste voetballer van de Schotse Premier League.

Een prachtig moment. Ineens stond ik in het rijtje met Henrik Larsson, Paolo Di Canio, Ally McCoist, Mark Hateley, Brian Laudrup, Paul Gascoigne, Chris Sutton en Barry Ferguson. Toen McLeish mij bijna tussen neus en lippen door vertelde dat ik de Scottish PFA Players' Player of the Year Award in de wacht had gesleept, geloofde ik het eerst niet. Pas nadat hij het voor de derde keer had gezegd, wist ik dat de manager echt geen grapje maakte. Ik was echt de beste.

Ik had het ongetwijfeld aan mijn instelling te danken. Mijn collega's zagen dat ik nooit verzaakte. Zo moest ik ook wel spelen. Omdat ik geen uitmuntende techniek had, moest ik dat ergens mee compenseren. Dat deed ik door veel te lopen. Daarmee onderscheidde ik me echt van anderen. Qua lopen was ik simpelweg niet te houden. Ik bleef maar naar voren rennen, vergelijkbaar met Dani Alves, die opkomende rechtsback van Barcelona. Een linksbuiten had het daarom altijd heel lastig tegen me. Ik had daar een mooi trucje voor. De eerste tien minuten ging ik zeker vier keer als een gek over hem heen. Dat deed ik elke keer zo krachtig dat mijn directe tegenstander vrij snel op was. Hij hapte dan minutenlang naar adem, terwijl ik zonder problemen door kon. Om hem helemaal een klotegevoel te geven, knalde ik er dan nóg een keer overheen. Ik had geen kind meer aan hem.

Dat ik de titel moest delen met John Hartson, de topscorer van Celtic, maakte mij geen moer uit. Ik was helemaal in de wolken. Het was de ultieme erkenning. Zonder dat ik het echt doorhad, dwaalden mijn gedachten af naar mijn valse start. Ik voelde weer die opluchting. En ik was blij. Blij dat ik in 2000 niet al na zes maanden was vertrokken. Ik kon naar Ajax en Feyenoord, maar dat wilde ik niet. Ik sloeg het aanbod meteen af. Ik had juist keihard gewerkt om het buitenland te halen. Dat gaf ik na een eerste tegenslag toch niet meteen al op? De keuze om in Limburg bouwvakker te worden liet ik ook snel varen. De juiste keuze, zo bleek.

De aanhang van Glasgow Rangers koos mij even later ook tot Rangers Player of the Year, nadat ik in oktober al door de SFA was uitgeroepen tot Speler van de Maand.

Ik vond het altijd fascinerend om te zien wat succes met spelers deed. Ik zag jongens daar echt door veranderen. Ik begreep dat wel. Als je dag in dag uit hoort en leest dat je de allerbeste bent, ga jij je ook zo gedragen. Ik had daar geen last van. Ondanks de prijzen die ik won, werd ik niet arroganter.

Ook ging ik trainingen niet lopen saboteren. Dat was helemaal niet nodig. Ik kon echt van een training genieten. Ik keek daar naar uit. Als een waar trainingsbeest trainde ik elke dag als een gek. Zo stond ik meestal anderhalf uur voor aanvang al op het veld, terwijl ik vaak ook nog een uur langer doorging dan de rest. Ik trainde dan nog even op vrije trappen en corners. Soms moesten ze me echt van het veld wegsturen.

Ik ging me ook niet ineens anders opstellen tegenover de fans. Ik vond dat je dat niet kon maken. Ik was er altijd voor ze. Zelfs op de momenten dat ik me kut voelde en zwaar gefrustreerd was, nam ik alle tijd. Iemand als Barry Ferguson, samen met Claudio Caniggia een van de beste spelers met wie ik in Schotland speelde, vond het weleens welletjes. Die droop regelmatig af, ook al stond er bij het hek nog een aantal fans te wachten op een handtekening. Ik vond dat weinig respectvol. Ik ging pas weg als ik iedereen, maar dan ook echt iedereen had gehad. Wat velen vergeten: de fans zorgden er indirect voor dat wij zo'n mooi salaris hadden.

Ik had daarom respect voor ze. Niet de club, niet de spelers, maar de fans maken het voetbal. Dat wordt weleens vergeten. In Schotland, zeker in Glasgow, staat voetbal bij velen op nummer één. Mensen kopen eerst een seizoenkaart, dan pas kijken ze of ze de huur kunnen betalen. En dan pas denken ze aan eten en aan hun kinderen. Zo diep zit de liefde. Dan kun je het als speler toch niet maken om niet even een seconde tijd vrij te maken?

Respect voor de Schotten heb ik, op een enkeling na, altijd gehad. Toen ik in het voorjaar van 2005 werd gekroond tot beste speler van Schotland, twijfelde ik dan ook niet lang over wat ik die avond op het gala in Glasgow ging aantrekken. Dat kon maar één ding zijn. Een kilt. Zo'n mooie blauwe, met ruitjesmotief. In alle eerlijkheid moet ik daarbij wel zeggen dat ze me dat vroegen, maar ik heb geen moment getwijfeld.

Ik smokkelde daarbij wel wat. Officieel hoor je er als man niks onder te dragen. Onder de rok laat je alles vrij bungelen. Omdat mij dat geen goed idee leek, hield ik mijn onderbroek wel aan. Dat had niks te maken met gebrek aan respect. Of preutsheid. Het was meer uit praktische overwegingen. Omdat die van mij was gemaakt van schapenwol, zou het

ongelooflijk gaan kriebelen. Daar had ik weinig zin in. Niemand heeft die avond iets gemerkt.

Die kilt heb ik later nooit meer aangedaan. Zelfs niet met carnaval, bij ons thuis in Limburg. Vergeet niet dat zo'n ding hartstikke duur is, ten minste tweeduizend pond. Daar blijf ik liever zuinig op. Hij ligt daarom nu keurig opgeborgen in de kast.

Terugkijkend op mijn periode in Schotland was 2005 een jaar om nooit te vergeten. Mijn periode in Glasgow was, zeker voetballend gezien, sowieso een tijd die ik niet had willen missen. Ik ervaarde het als een schot in de roos.

Maar misschien had ik eerder moeten vertrekken en niet moeten bijtekenen. Dat is achteraf misschien een fout geweest. Ik had alles gewonnen wat er te winnen viel. Het was wellicht beter geweest om naar Everton, Udinese of Atlético Madrid te gaan, drie van de twintig clubs die mij graag wilden inlijven. Daar had ik misschien serieuzer naar moeten kijken. Na het winnen van de dubbel ging het namelijk alleen maar minder. Niet alleen sportief, maar ook buiten het veld. Dat ik toch bleef, kwam mede door de fans. Ik vond niet dat ik het kon maken om te vertrekken. Zij hadden me altijd gesteund. Niet alleen in goede tijden, ook in slechte tijden. Dan stonden ze me weer massaal toe te juichen in dat mooie blauwe shirt, met op de schouders de naam Ricksen.

Daarom deed het me zo ontzettend veel pijn dat Glasgow Rangers in de zomer van 2012 zo hard werd gestraft vanwege een enorme belastingschuld. Ik weet wel: als je de zaakjes niet op orde hebt, moet je op de blaren zitten. Dat lijkt me meer dan fair. Maar de straf die de club kreeg opgelegd, was onmenselijk. Dat ging veel te ver.

Net zoals de beslissing van de rest van de clubs totaal respectloos was. Zij hadden de terugzetting van Glasgow Rangers naar de Scottish Third Division – vergelijkbaar met de Hoofdklasse bij ons – nog kunnen voorkomen. Dat deden ze niet. Onder aanvoering van Celtic lieten ze Glasgow Rangers na het faillissement als een baksteen vallen. Ze vergaten daarbij echter dat ze door die schandalige beslissing in hun eigen voet schoten. De competitie is er enorm door gedevalueerd. Ze hebben daarmee het Schotse voetbal om zeep geholpen. Clubs als Dundee United, Hearts en Hibernian halen in het Europese clubvoetbal bij lange na niet zoveel punten als Glasgow Rangers.

Met de terugzetting van Rangers zijn ook de mooiste wedstrijden van het jaar weggevallen. Het duurt nog jaren voordat *The Old Firm* weer kan worden gespeeld in de competitie. Zo werden miljoenen voetballiefhebbers de dupe van één onnozele beslissing. Gelukkig is het allemaal maar tijdelijk. Rangers FC, zoals de club na de doorstart officieel heet, zal hard toeslaan. Manager Ally McCoist riep niet voor niets al direct dat Rangers in 2018 weer Champions League speelt.

Aan de fans zal het in ieder geval niet liggen. Die blijven de club door dik en dun steunen. Dat bleek wel op 4 mei 2013 toen liefst 50.048 supporters getuigen waren van het slotduel in de competitie met Berwick Rangers (1-0). Een wereldrecord. Nog nooit keken zoveel mensen naar een wedstrijd op het vierde niveau.

Ik voel me bevoorrecht dat ik *The Old Firm* heb mogen spelen. In totaal zelfs 25 keer. Hoe

wreed ze soms ook kunnen zijn, elke keer was het weer een feest. Met als hoogtepunt het duel op 9 januari 2005 op Celtic Park. Jim Bell, onze verzorger, had het er nog over toen ik vele jaren later bij Rangers op bezoek was. Het doelpunt dat ik die middag vlak na rust maakte, na een sublieme voorzet van Alan Hutton, was uniek. Ik werd de enige speler die scoorde op het moment dat de supporters van Celtic uit volle borst hun lijflied *You'll Never Walk Alone* zongen. Met een rake kopbal vanaf elf meter kreeg ik ze in het hol van de leeuw muisstil, bijna zestigduizend man in totaal. Het was alleen jammer dat we uiteindelijk met 2-1 onderuit gingen, na treffers van Chris Sutton en John Hartson.

Dat *The Old Firm* een uitzonderlijke ontmoeting is, anders dan welke wedstrijd ook, merkte ik wel aan de agressie en emotie op de tribunes. Op zo'n dag bekogelden ze mij met echt alles. Munten, kaarten, aanstekers, ik weet allemaal niet wat; ik kreeg het naar mijn hoofd geslingerd. Eén keer zelfs tot bloedens toe. Zo'n muntje raakte me vol in het gezicht. De dader, een vrouw, werd opgepakt en verscheen kort daarna zelfs nog voor de rechtbank.

Zo'n actie ging natuurlijk te ver. Net zoals die keer toen een supporter van Aberdeen het veld bestormde en mij in de middencirkel een mislukte karatetrap gaf. Aan de andere kant: ik vond niet dat ik moest zeuren. Ook hiervoor was ik naar Schotland gekomen. Naast de prijzen die ik wilde winnen, wilde ik dat soort emotie meemaken. De emotie van *The Old Firm*. Wat dat betreft kan ik Ronald de Boer en Michael Mols alleen maar gelijk geven: *The Old Firm* behoort absoluut tot een van de mooiste duels op aarde. Niet alleen voor de fans, ook voor een voetballer. Deze klassieker heeft me als voetballer gevormd. Ze maakte me veel sterker en veel beter. Precies waarvoor ik in 2000 Alkmaar inruilde voor Glasgow. Ik wist op dat moment alleen nog niet dat ik in ditzelfde Schotland een totaal ander mens zou worden. Een persoon die ik snel zou verafschuwen.

Ontspoord

Na het tekenen van mijn contract in Schotland wist ik meteen waar ik ging wonen. Dat was in Newton Mearns, een sjiek stadje in de heuvels van het East Renfrewshire-district op nog geen tien minuten rijden van het stadscentrum van Glasgow. Hier woonden niet alleen de meeste voetballers, spelers van zowel Glasgow Rangers als Celtic, hier stonden tevens de allermooiste huizen. Het was alsof je zo'n Amerikaanse film binnenreed. Overal zag je van die schoongeveegde laantjes met hoge bomen. En gigantische, vrijstaande woningen met grote tuinen en enorme opritten. Een soort Wassenaar. Maar dan luxer.

Zigzaggend door de wijk, op zoek naar woonruimte, viel mijn keus al snel op een kolossale villa van twee verdiepingen. Ik was meteen enthousiast toen ik het huis zag. Zelfs de flinke vraagprijs van 500 duizend pond, in die periode omgerekend zo'n twee miljoen gulden, nam mijn enthousiasme niet weg. Wat kon mij dat bedrag ook schelen? Ik verdiende toch genoeg. En ik telde geen twee grote slaapkamers, maar wel vier! Niet dat ik ze nodig had – ik was immers vaak alleen omdat Graciela regelmatig in Nederlands zat – maar lekker was het wel. En het was om de hoek bij Ronald de Boer en Michael Mols.

De liefde kwam niet helemaal van twee kanten. De buurtbewoners, van die vreselijke kakkers, kregen snel een hekel aan me. Andrew, een vader van twee kinderen die pal achter me woonde, voorop. In de nacht van 23 op 24 november 2002 maakte ik voor het eerst kennis met hem. Ineens stond hij bij me voor de deur. Hij was zo woedend dat hij me al vlug bedreigde. 'Ik ga je kapot maken!', brieste hij.

Ik hoefde hem niet te vragen waarom hij zo ontzettend boos was. Dat was wel duidelijk. Hij vond het maar niks dat ik een paar minuten eerder een hele doos vuurpijlen had afgestoken. 'Dat kan je niet maken!', schreeuwde hij. 'Alle kinderen in de buurt zijn wakker geworden!' En hij wees naar de lucht waar nog enkele rookpluimen zichtbaar waren.

Ik raakte er niet van in de stress. Ook al brulde hij als een malloot en stond hij op zijn achterpoten, het deed me niks. Wat zeurde hij toch? Het was één uur 's nachts, ja, maar kom op zeg, het was toch zaterdag? De volgende dag konden de kinderen mooi uitslapen. Dat vertelde ik mijn achterbuurman ook. En ik deed het toch niet op de openbare weg? Of in zijn tuin? Ik deed het verdomme in mijn eigen tuin. 'Daar doe ik wat ik wil!' Zelf had ik het vuurwerk prachtig gevonden. Net als sommigen uit de buurt die naar buiten waren gekomen om het spektakel te aanschouwen. Op straat hoorde ik de ene *ooh* na de andere. Alsof de Chinezen hoogstpersoonlijk naar mijn tuin in Glasgow waren afgereisd om hun nieuwste vuurwerk voor het eerst aan de wereld te laten zien. De werkelijkheid was anders. Dit waren geen Chinezen. Dit was Fernando Ricksen die zich in zijn eigen tuin steeds groter begon te voelen. Belangrijker ook. Ik smulde niet alleen van het vuurwerk, maar ook van het aanzien dat ik genoot. Met een biertje in de hand kon ik er alleen maar om lachen.

Dat de mensen op straat het zo mooi vonden begreep ik wel. Dit waren net lawinepijlen. Van die enorme joekels. En een lawaai dat ze maakten! Het leken wel kanonskogels. Gezien de kracht, de lichtflitsen en de hoogte moet het in de wijde omgeving te zien zijn geweest. Ze

zaten niet voor niets in een enorme doos van zeker een meter bij een meter. Fantastisch gewoon, zeker met al die kleuren die de hemel deden oplichten.

Fascinatie voor vuurwerk had ik eigenlijk nooit gehad. Als kind stak ik hooguit wat rotjes af, meer niet. Dit vond ik wel weer mooi. Het kwam natuurlijk ook door de drank. Ik had inmiddels al flink wat op. Op dat soort momenten genoot ik nu eenmaal sneller van bepaalde dingen dan wanneer ik niet had gedronken. En ik werd baldadiger. Die avond was dat niet anders. 'Haal de tweede doos ook maar!', riep ik vanuit de tuin tegen mijn Nederlandse vrienden die ik die avond over de vloer had. 'Die ligt ergens boven.'

Om niks van het spektakel te hoeven missen, pakte ik alvast een nieuw biertje. De zoveelste. Kennelijk had de buurman zich voorgenomen om pas naar huis te gaan als hij mij in toom had. Terwijl ik naar de koelkast liep en me stiekem verheugde op de minutenlange lichtshow die zou komen, bleef hij maar bij me in de tuin staan brullen. Ik riep dat hij daarmee moest ophouden, dat was veel verstandiger. Zo'n agressieve houding werkt alleen maar averechts bij mij.

Dat ik niet deed wat hij zei, frustreerde hem. Omdat hij merkte dat ik totaal niet onder de indruk was, ging hij in zijn woedeuitbarsting steeds verder.

Hij werd zelfs handtastelijk.

'Je blijft met jouw gore poten van me af!' Ik werd zo boos dat ik begon te duwen en hem aan zijn shirt trok. Ik pakte hem bij zijn schouders en schudde hem lichtjes door elkaar. Met zijn volle gewicht probeerde hij nog te voorkomen dat ik ook de tweede doos zou aansteken. Dat lukte hem niet. Ik was hem te vlug af. De man ontplofte nu helemaal, net als de tweede lading vuurpijlen die inmiddels metershoog in de lucht te zien waren.

Omdat hij me opnieuw begon te bedreigen, werd ik opstandiger. 'Wat wil je nou?! Wat wil je nou?!', schreeuwde ik, terwijl we een klein handgemeen kregen. Stomme vraag natuurlijk. Hij kon niks meer doen. Ook dit vuurwerk, een maand eerder gekocht voor Oud en Nieuw, knetterde ondertussen zo hevig dat hij er alleen nog maar naar kon kijken. Er zat simpelweg niks anders voor hem op. Terwijl de pijlen de lucht bleven kleuren, de één nog mooier dan de ander, droop hij gefrustreerd af, die loser. Omdat ik niet vies was van een beetje uitdagen, zwaaide ik hem expres plagerig na. Ik weet het, erg kinderachtig, maar ik vond het oh zo leuk. Helaas keek hij niet om.

De vele biertjes eisten hun tol. Het waren er inmiddels zoveel dat ik compleet lam was. Vier uur later, rond een uur of vijf in de ochtend, helemaal, toen de politie voor de deur stond. Ik snapte er niks van. Waarom kwamen ze langs? Dat kon niet vanwege het afsteken van al dat vuurwerk zijn. Hoewel ik dronken was, wist ik heel goed dat zoiets in Schotland niet verboden was. Dat brabbelde ik ook tegen ze in de deuropening. Ook al deed je het in maart of augustus, niemand kon je wat maken. Zeker niet als je die vuurpijlen in jouw eigen tuin afstak.

Toch kwamen ze daarvoor, zeiden de agenten meteen. Ze stonden voor de deur omdat er nogal wat klachten uit de buurt waren binnengekomen. Het was te rumoerig bij me. Of het misschien wat rustiger kon. Omdat ze verder niks konden doen, kreeg ik alleen een waarschuwing. Om verdere escalatie te voorkomen leek het verstandig om de derde doos maar

niet te pakken. Op bepaalde momenten moet je gewoon stoppen.

Helaas bleef het niet bij die waarschuwing. In oktober 2003 legde het Paisley Sheriff Court me nog wel een boete op van zeventuizend pond. Dit wegens *assault* en *breach of the peace*, zoals de aanklacht officieel heette. Met andere woorden: ik kreeg die boete, omgerekend bijna tienduizend euro, omdat ik overlast had veroorzaakt en ik mijn buurman door elkaar had geschud. Over het afsteken van vuurwerk sprak de rechter niet eens. Omdat ik het er totaal niet mee eens was, nam ik het voor kennisgeving aan. Later bleek waarom buurman Andrew, gesteund door flink wat mensen uit de buurt, écht zo boos was. Als supporter van Celtic vond hij het maar niks dat ik met Glasgow Rangers zo succesvol was. Voor hem was dit mooi een stok om mee te slaan.

Alles kreeg ook nog een staartje. Omdat alles zo uitgebreid en negatief in de pers was gekomen, leek het enkele politici verstandiger actie te ondernemen. Het zou anders tot nog meer problemen leiden, meenden ze. Ze kwamen met een wetsvoorstel, dat er in het vervolg alleen rond Oud en Nieuw vuurwerk mocht worden afgestoken. Of je moest een vergunning hebben. Dat wetsvoorstel kwam er wonderbaarlijk snel doorheen. Het gaat wat te ver om te zeggen dat ik daar trots op ben, maar het is natuurlijk wel grappig dat ze in Schotland de wet aanpasten omdat ik op een nacht wat vuurwerk besloot af te steken.

Weet je, ze waren daar in Newton Mearns met hun dure huizen gewoon niks gewend. Dit was toch gewoon een kwajongensstreek? Als je daar al niet tegen kunt. Ik was dan ook blij dat ik een paar jaar later kon vertrekken en mijn intrek nam in een appartement in het centrum van Glasgow. Tegenover het Scottish Exhibition and Conference Centre, aan een oever van de Clyde River, vond ik een prachtig penthouse van twee verdiepingen met een fantastisch uitzicht over de stad. Een half miljoen pond kostte het. Ik tikte het met een glimlach af.

Ik merkte dat ik toch echt een stadsmens ben. Dat drukke trok me altijd al aan. En ik was overal dichtbij. Ik hoefde de deur maar uit of ik stond in het hart van de stad. Niet ver van de pubs, niet ver van Mister Singh's, het Indiase restaurant aan Elderslie Street van Bobby Singh. Dat eten beviel me zo goed dat ik daar nagenoeg elke dag zat. Vaak had ik helemaal geen tijd om te koken. En als ik wel tijd had, had ik geen zin om iets voor mezelf klaar te maken. Dus ging ik naar Bobby.

Dat had zo zijn voordelen. Ik kreeg er ten eerste altijd goed te eten. Ik hoefde me niet druk te maken dat ik te vet at. Bobby maakte altijd wel iets gezonds voor me klaar. De keuze liet ik altijd aan hem. 'Maak maar wat', zei ik, stiekem hopen dat hij met een chicken tikka kwam aanzetten. Hij maakte die gerechten altijd zo lekker dat ik Bobby onmiddellijk belde toen ik in september 2003 een paar dagen in het Southern General Hospital lag. Daar was ik beland nadat Henning Berg, mijn Noorse ploeggenoot, en ik in het Champions League-duel met VfB Stuttgart met de koppen tegen elkaar waren gekomen. Omdat ik die avond minutenlang bewusteloos op het veld had gelegen en ik een enorme hoofdwond had, vonden ze het beter om mij ter observatie een paar dagen in het ziekenhuis te houden. Het eten was er echter zo smerig dat ik Bobby vroeg om te komen. Na mijn belletje kwam hij met een tas vol eten aanzetten. Ik vond het heerlijk, maar in het ziekenhuis waren ze *not amused*. De sterke geur van die typische Indiase kruiden, ze kregen die maar niet weg.

Het heerlijke eten was niet de enige reden waarom ik dagelijks naar Mister Singh's ging. Bij Bobby werd ik tenminste niet lastiggevalen door de pers of door fans. Omdat hij mij een vast tafeltje gaf in het afgesloten gedeelte, achter de gordijntjes, kon ik mooi in alle rust eten. Anders was het gewoon niet te doen. Dan stonden ze om de haverklap bij mijn tafel en kon ik nauwelijks wat naar binnen krijgen. Ik wilde natuurlijk niemand teleurstellen als ze om een handtekening vroegen.

Als ik klaar was met eten, ging ik meestal naar boven. Daar pakte ik een keu en ging ik poolen. Bobby had geen biljarttafel, zoals mijn opa in Heerlen, maar de pooltafel was een goed alternatief. Ik bracht daar vele uren door. Het werd bijna mijn tweede huis. Een tweede voetbalhuis, want er kwamen ook andere spelers, zowel van Glasgow Rangers als van Celtic. Hoe verleidelijk het misschien ook was, ik ging nauwelijks met die jongens om.

Bobby werd niet alleen mijn vaste kok, hij werd ook een goede vriend. Een ideaal stapmaatje. Anders dan mijn andere goede vriend in Glasgow, Victor Morgan, hield Bobby wel van een feestje. Victor, een jongen uit de achterbuurt, was veel serieuzer. Ik had veel bewondering voor hem. Hij regelde veel, zo niet alles voor me. Helemaal als ik weer eens in de problemen zat. Op dat soort momenten was er geen betere dan Victor. Ik had zoveel vertrouwen in hem dat ik hem zelfs mijn huis in Newton Mearns liet verkopen.

Met Bobby ging ik dus op stap. Dan belde ik hem 's avonds op en moest hij mee. Soms twijfelde hij. Wilde hij liever thuis blijven, maar dan haalde ik hem toch weer over. Graciela vond het maar niks dat ik hem steeds opzocht. Volgens haar had Bobby een slechte invloed op me. Ik had nog nooit zulke onzin gehoord. In mijn ogen was er geen betere. Hij kende vrijwel iedereen in de stad en je kon verschrikkelijk met hem lachen. Een topgozer. Toen ik hem voor het eerste ontmoette, was het gevoel direct al prima. We zaten meteen op één lijn.

Bobby was zo trouw als wat. Regelmatig werd hij door journalisten benaderd. Of hij geen pikante verhalen over mij kon vertellen. Ook belden die gasten hem regelmatig om te vragen waar ik precies uithing. De fotografen die weer eens voor mijn deur lagen, hadden me namelijk al een tijdje niet meer gezien. Bobby hield elke keer wijselijk zijn mond. Of hij zei dat hij van niks wist. Ik moest dan vreselijk hard lachen. Meestal zat ik gewoon naast hem. Toen wist ik: Bobby is een echte vriend, iemand die ik kan vertrouwen.

Bobby hielp zelfs Alex McLeish niet. In het najaar van 2003 vroeg de trainer of Bobby alsjeblieft niet een keer met mij kon praten over mijn wangedrag. Bobby schoot direct in de lach. Bobby keek hem aan en zei: 'Weet je wel hoe oud Fernando is?'

'Ja', antwoordde McLeish, '27 jaar, bijna 28.'

'Juist', zei Bobby. En hij vertelde McLeish dat iemand van die leeftijd volwassen is. 'Zo iemand ga ik niet ter verantwoording roepen. Dat doe je hooguit bij je eigen kind.'

McLeish begreep het wel, maar hij hield er toch een naar gevoel aan over. Hij vroeg het Bobby daarom later nog een keer. Maar Bobby hield voet bij stuk. Hij vond dat het mijn eigen verantwoordelijkheid was en zeker niet zijn taak. Hij wilde bovendien geen verrader zijn.

Daarin had Bobby natuurlijk helemaal gelijk. Er was geen enkele aanleiding om mij erop aan te spreken. Het was wat anders geweest als ik door dat wangedrag slecht had gepresteerd. Dan had McLeish recht van spreken gehad. Dat was alleen niet zo. Ik mocht er dan een flamboyante levensstijl op na houden, dat was op het trainingsveld niet te zien. Zelfs niet als ik veel had gedronken en niet had geslapen. Ik beschikte namelijk over iets unieks: het vermogen om een hele nacht door te halen en daarna toch goed te kunnen trainen.

Omdat ik niet wilde dat iemand zag dat ik had gedronken, ging ik juist op trainingen als een gek tekeer en altijd voorop in de strijd. Wat dat betreft liet ik McLeish nooit in de steek. Dat wist hij maar al te goed.

Bobby moet vaak hebben gedacht dat ik compleet gestoord was. Knettergek. Zeker die middag bij mij thuis toen ik hem onder vuur nam met mijn speelgoedpistool. Zo'n luchtdrukpistooltje, waarbij de kogeltjes wel snoeihard aankwamen. Meestal kozen we de raarste dingen uit als doelwit. Een bloempot, een vaas of iets uit de keuken. Omdat me dat ging vervelen, leek het me weleens aardig om Bobby te pakken. Gewoon, voor de gein. Ik kwam die middag niet meer bij van het lachen. Bobby niet. Hij vond het niet leuk dat ik hem per ongeluk in zijn hals had geraakt. Zeker niet omdat hij wekenlang met een rode plek rondliep.

Dat we toen bij mij thuis zaten, was trouwens redelijk uniek. We gingen normaal juist op pad samen, de stad in. Omdat Bobby alle hoeken en gaten van Glasgow wist te vinden, kwamen we op de raarste en meest onverwachte plekken. Eén ding stond altijd wel vast. We eindigden in Seventh Heaven, een striptent gevestigd aan Elmbank Crescent, om de hoek bij Charing Cross. Het leek wel of we daar aandelen hadden, zo vaak kwamen we daar.

Het was sowieso handig om Bobby erbij te hebben. Als ik niet meer kon lopen omdat ik weer eens veel te veel had gedronken, bracht hij me naar huis. Hij had een sleutel van mijn huis. Ik noemde Bobby, net als zijn broer Satty die regelmatig meeding, niet voor niets een vriend voor het leven.

Dat we zo'n sterke band hadden, was ook omdat hij een groot voetballiefhebber was. Bobby zat altijd op de tribune. Al ver voordat ik in Glasgow arriveerde. Kaartjes hoefde ik nooit voor hem te regelen, hij had namelijk een skybox in Ibrox Stadium. Fanatiek als hij was sloeg Bobby geen wedstrijd over. Ik kan me het in ieder geval niet herinneren. Zelfs als we uit bij Celtic speelden, was hij erbij. Noem hem gestoord, noem hem maf, maar ook in Celtic Park had hij een skybox. Die had hij speciaal aangeschaft om ook daar *The Old Firm* mee te maken. Omdat hij verder niks van Celtic moest hebben, liet hij er op de andere speeldagen klanten van zijn restaurant plaatsnemen. Mits ze natuurlijk een groen hart hadden.

Zelf zat hij liever bij ons, bij Glasgow Rangers. Bobby was daar zo'n graag geziene gast dat hij bij uitwedstrijden gewoon met de groep meevloog. Dat gebeurde zelfs als we in Europa voor de Champions League speelden. Ik denk dat niemand anders zo dicht bij het vuur zat. Niemand vond het erg. Bobby had namelijk een bijzondere gave: iedereen liep met hem weg. In het bijzonder Arthur Numan, Ronald Waterreus en Giovanni van Bronckhorst, de oud-Feyenoorder die ik jammer genoeg alleen in mijn eerste jaar in Schotland meemaakte.

Bobby had een zwak voor de Nederlanders in Glasgow. Andersom was dat niet anders. Hij

was supporter van Glasgow Rangers, maar dat weerhield de Nederlandse Celtic-spelers Pierre van Hooijdonk, Regi Blinker, Bobby Petta en Jan Vennegoor of Hesselink er niet van om zijn uitgestoken hand te schudden. Het verbaasde me niks dat zij regelmatig bij hem aten. Bij Bobby voelde je je nu eenmaal op je gemak. Anders zouden ook beroemdheden als de zangers van Take That, acteur Sean Connery en vele bekende Schotse golfers natuurlijk niet regelmatig langskomen.

Het was jammer dat het contact verwaterde toen ik Glasgow verliet. Gelukkig is dat weer hersteld. Inmiddels heb ik Bobby weer een paar keer gezien. Dat is een wonder, als ik Bobby mag geloven. Het scheelde maar weinig of hij was er niet meer. Een nieroperatie bleek zo gecompliceerd dat hij het ternauwernood heeft overleefd.

De verhuizing naar de binnenstad was niet alleen beter voor mij. Ook Alan Thompson van Celtic moet een vreugdesprongetje hebben gemaakt toen hij hoorde dat ik Newton Mearns verliet. Op zich een aardige gozer. Niks mis mee. Ik had in ieder geval nooit problemen met hem. Dat ik hem op het veld weleens naar zijn keel greep, was puur omdat we elkaar geen duimbreedte toegaven.

Thompson miste ook weleens een penalty. Zo ook op de slotdag van het seizoen 2002/03, toen hij tien minuten voor tijd tegen Kilmarnock faalde. Een misser met grote gevolgen. Mede daardoor werd niet Celtic kampioen, maar wonnen wij op doelsaldo alsnog de landstitel.

Omdat ik in die periode nagenoeg alleen woonde, dronken we regelmatig met de jongens wat bij mij thuis. Dat deden we meestal als we de stad in waren geweest. Geen idee wat Graciela daarvan vond. Dat maakte me ook weinig uit. Ze was er toch bijna niet. Omdat ik in zo'n enorm huis woonde, had ik plek zat. Zoveel zelfs dat sommige ploeggenoten vaak bleven slapen. Om die gasten niet teleur te stellen had ik altijd voldoende drank in huis. Zeker de Schotse spelers vonden dat prachtig. De Nederlanders waren wat dat betreft een stuk gereserveerder. Ik begreep dat wel. Jongens als Ronald de Boer en Michael Mols zaten daar met hun gezin, nota bene om de hoek. Die gingen meestal eerder naar huis.

Mols had bovendien andere dingen aan zijn hoofd. Zoals zijn knieblesure die hij eind 1999 opliep in het Champions League-duel met Bayern München. Een ongelukkige botsing met doelman Oliver Kahn bleek een breekpunt in zijn carrière. Na een maandenlange revalidatie speelde Mols nog wel drie seizoenen voor Glasgow Rangers, maar zijn normale niveau haalde hij nooit meer. Ontzettend jammer. Mike was een fantastische voetballer, maakte de mooiste doelpunten. In zijn eerste maanden in Glasgow liep hij op sublieme wijze een op een.

Op 26 mei, na het binnenhalen van de titel, zat de stemming er logischerwijs goed in bij ons. Omdat we na het feest in de stad nog lang niet waren uitgefeest, besloten we het kampioenschap bij mij thuis verder te vieren. We regelden wat taxi's en reden in colonne naar Newton Mearns. Wat mijn ploeggenoten niet wisten, was dat ik de taxichauffeurs de opdracht had gegeven om een andere route naar mijn huis te nemen. Ik vond dat we eerst nog iemand moesten bedanken.

'Hier afslaan', zei ik kort nadat we Newton Mearns waren binnengereden.

Verschillende spelers keken me verbaasd aan.

‘Fernando, dit is jouw huis niet.’

‘Weet ik’, antwoordde ik, ‘maar wel dat van Alan Thompson.’

Ik stapte lachend uit, gevolgd door de rest van de ploeg die mij aarzelend volgde. Ik zette ze direct op de juiste plek, recht voor het raam van Thompson. Zelf liep ik naar de voordeur. Ik hurkte, vouwde mijn handen om mijn lippen en deed in één vloeiende beweging de brievenbus open. Ik schraapte mijn keel en begon als een idioot te schreeuwen dat hij er niks van kon.

Dat hij een loser was.

Dat hij geen strafschoppen kon nemen.

‘Loser, loser, loser!’

Om Thompson de stuipen op het lijf te jagen, schreeuwde ik zo hard mogelijk.

Terwijl ik dat deed, gaf ik de jongens het teken om te beginnen met zingen. Het was een wonderlijk gezicht: voetballers die eerder die middag verassend de Schotse landstitel hadden gepakt, brulden nu midden in de nacht in een sjeik stadje voor het raam van de nietsvermoedende Thompson. Zingen kon je het natuurlijk niet noemen. Zo vals was het.

En Thompson? Die nam het goed op. Natuurlijk, hij vond het niet leuk dat we daar stonden. Hij baalde uiteraard nog van die gemiste strafs chop van een paar uur eerder waardoor zijn ploeg de titel was misgelopen. Hij reageerde wel zoals het hoorde. Toen hij ons vanuit de kamer voor de ramen zag, moest hij wel even glimlachen. Ik geloof dat hij zelfs even naar mij zwaaide. Iets dergelijks is mij nooit overkomen, maar ik denk dat ik op dezelfde manier had gereageerd.

In al die jaren merkte ik wel dat de voetbalhumor in Schotland anders is dan in Nederland. Daar is het wat droger. En Schotten zijn een stuk gevoeliger. Het weerhield me er niet van om streken te blijven uithalen. Niet alleen omdat ik het grappig vond. Het was voor mij ook de ideale manier om respect af te dwingen.

Ik deed elke keer weer de raarste dingen. Ik vond het bijvoorbeeld prachtig om het alarm van de wagen van McLeish af te laten gaan. Die werd elke keer helemaal gek als hij vanaf de parkeerplaats zijn auto hoorde piepen. Ook jatte ik regelmatig heel sneaky de autosleutel van een medespeler. Ik zette zijn wagen dan op een totaal andere plek neer dan waar hij ’m had geparkeerd. Dat vond ik zo grappig, om buikpijn van te krijgen. Omdat het na afloop van een uitwedstrijd vaak pikkedonker was op Murray Park, zag je op het parkeerterrein bijna geen hand voor ogen. Laat staan jouw auto. Het was dan een hele klus om die weer terug te vinden.

Meestal pakte ik de sleutels van de speler die even niet oplette. Vaak was dat Nacho Novo, onze Spaanse spits die in 2004 was binnengehaald als opvolger van Mols. Hij werd er soms tureluurs van. Ik zette de auto namelijk niet een paar meter verderop, maar vaak wel honderd meter. Vanaf een afstandje stond ik elke keer weer te schateren. Ze konden me echt wegdragen wanneer ik Novo weer in paniek en met zijn handen in de lucht over de parkeerplaats zag drentelen. Maar ik liet mijn slachtoffer nooit aan zijn lot over. Het moest

wel leuk blijven. Je mag de grens opzoeken, maar je moet er niet overheen gaan. Na een minuut of tien vond ik het daarom welletjes en vertelde ik hem waar zijn auto stond. De meesten konden het wel waarderen. Het hoorde erbij. Het lag er natuurlijk wel aan of we hadden gewonnen of niet. Gelukkig deden we dat bijna altijd.

Mijn auto hebben ze nooit verstopt. Wel mijn voetbalschoenen. Regelmatig kwam ik die vastgeplakt aan het plafond tegen... Op dat moment baal je even, maar tegelijkertijd vond ik dat ook wel weer prachtig. Dit was voetbalhumor in de puurste vorm. En belangrijker: het maakte de onderlinge band sterker. Niet alleen bij een topploeg als Glasgow Rangers, bij elk team.

Ik ben daarom blij dat ik met Arthur Numan heb kunnen spelen, in totaal drie seizoenen. Hij was niet alleen een voortreffelijke verdediger, hij zorgde tevens voor een lach in de kleedkamer. Als geen ander kon hij je, op een goede manier, het bloed onder de nagels vandaan halen. Ik maakte het zelf regelmatig mee. Hij nam me vooral te grazen als we met de jongens uit eten gingen. Omdat we het elke keer zo'n gedoe vonden om de rekening te delen, kregen we op een avond een idee. In het vervolg legde iedereen na het eten zijn creditcard op tafel. Numan husselde ze dan door elkaar en pikte er met de ogen dicht eentje uit. Diegene van wie die kaart was moest dan alles betalen.

Ik weet niet hoe Arthur het flikte, maar meestal was Waterreus de klos. Tot diens grote woede. Want als er eentje gierig was, was het Ronald wel. Die gaf het liefst zo min mogelijk uit. Eén speler was echter nóg vaker de pineut. Die speler, dat was ik. Ik snapte er niks van. Er lagen soms wel vijftien creditcards op tafel, maar keer op keer pakte Numan uit die enorme berg die van mij. Numan, die schoft, had ongetwijfeld een trucje. Dat kon niet anders. Omdat ik me niet wilde laten kennen en toch genoeg geld had, betaalde ik zonder morren. Numan kwam elke keer niet meer bij van het lachen.

Dat ik nooit naar mijn auto heb hoeven zoeken, heeft ook een andere reden. In 2003 was ik twaalf maanden mijn rijbewijs kwijt. Volgens de rechter was ik dronken tegen een lantaarnpaal gereden. Dat ik met mijn Jeep een lantaarnpaal ramde, klopte. Sterker nog, ik reed bijna de huiskamer van mijn buurt- en ploeggenoot Craig Moore binnen. Maar dronken? Dat was ik op kerstavond 2000 absoluut niet. Ik heb misschien de schijn tegen, maar ik had die avond, voordat ik in mijn auto stapte, slechts twee wijntjes gedronken. Graciela, met wie ik in de stad wat had gegeten, kan dat bevestigen.

Omdat het hard sneeuwde en ik net een nieuwe Jeep had, leek het me wel aardig om flink door de sneeuw te crossen. Om te kijken wat er zoal mogelijk was met zo'n bak, begon ik op de terugweg voor de lol expres van die enorme bochten te maken. Met die dikke banden moest dat wel lukken, dacht ik. Maar het ging mis. Vlak voordat ik onze straat inreed, werd het op een heuveltje ineens enorm glad. Ik keek Graciela aan, maar het was te laat. Ik verloor de macht over het stuur, gleed meters door en belandde met mijn Jeep in de voortuin van Moore. De schade was enorm. Zijn tuin was één grote ravage, terwijl de lantaarnpaal die ik maar net had geraakt helemaal scheef hing.

Omdat de auto niet total loss was en zowel Graciela als ik niks had, startte ik 'm direct weer.

Ik draaide ik 'm voorzichtig de tuin uit en reed stapvoets naar mijn eigen huis, iets verderop. Dit had ik weer. Om de eerste schrik weg te drinken, liep ik thuis direct door naar de drankkast en pakte een fles Bacardi. Ik schonk mezelf wat in en liep met fles en al met Graciela naar boven. We lagen nog geen uur in bed of de deurbel ging. Ik had geen idee wie dat was. Moore misschien? Die wist echt wel dat ik de schade zou vergoeden. Daarover hoefde hij zich geen zorgen te maken. Dat kwam morgenochtend wel. Omdat ik zo moe was, wilde ik eerst slapen. Ik vond het daarom niet nodig om open te doen.

Dat Graciela toch naar beneden ging, was omdat de bel maar bleef gaan. Morrend deed ze open. Ze was verrast wie ze zag. Moore was het niet. Het waren twee mannen in uniform. Ze stelden zich voor als agenten van de Strathclyde Police. Ze wilden weten waar ik was. Graciela vroeg waarom, maar een normaal antwoord kreeg ze niet. In plaats daarvan reageerden ze heel fel. Vanwege het geschreeuw stormde ik naar beneden. Ik kreeg meteen mot me ze en moest direct meekomen, ik was gearresteerd. Ik had ze namelijk *fucking bastards* genoemd. Omdat ik me niet eerst mocht omkleden, liep dat bijna uit de hand. Later besepte ik dat ze hier juist op uit waren. Ze hadden nu mooi een reden om me in de boeien te slaan. Met mijn handen op de rug namen ze me mee naar het politiebureau. Schandalig. Ik was slechts gekleed in een T-shirt en korte broek!

‘Je hebt pech, jongen’, zei de ene agent toen hij me in de politieauto drukte. ‘Heel veel pech.’

‘Hoezo?’ Ik wist niet wat hij bedoelde.

‘Nou’, zei hij met een valse glimlach, ‘we zijn fan van Celtic en we haten Glasgow Rangers.’

‘En helemaal spelers van Glasgow Rangers.’

Nog geen half uur later zat ik in de gevangenis. In zo'n cel die je alleen in slechte politieseries ziet: een vieze ruimte met louter een bed en zo'n oude, grijze wc-pot. Om te voorkomen dat ik mezelf van kant zou maken, haalden ze de veters uit mijn schoenen. Ik moest er keihard om lachen. ‘Denken jullie nu echt dat ik mezelf ga ophangen? En laat me gewoon vrij, man. Ik heb niks misdaan.’

Het maakte weinig indruk. In plaats daarvan hielden ze me uit mijn slaap en haalden ze me om de twee uur uit de cel voor verhoor. Het leek wel dat ik iemand had vermoord! Maar verdomme, ik had slechts twee wijntjes op. En ja, nog zes Bacardi-cola. Maar die had ik thuis gedronken! Hoe vaak ik dat ook riep, ze geloofden me niet. Zij dachten dat ik met zo veel drank achter het stuur was gekropen. Dat ik daarom tegen die lantaarnpaal was gereden.

Ik weigerde daarom om een blaastest te doen en bloed te laten prikken. ‘Dat heeft geen enkele zin’, riep ik, ‘ik was al meer dan een uur thuis toen jullie kwamen. Dan kunnen jullie me nu toch niet meer laten blazen?’

Omdat ik anders nog meer in de problemen zou komen, deed ik maar wat ze zeiden. Ik deed het onder protest en met een gevoel van onmacht. Ik voelde me zo genaaid. Niet alleen door deze Celtic-aanhangers in uniform, maar ook door een paar van mijn buurtbewoners. Zij hadden de politie getipt nadat ze mij tegen die paal hadden zien rijden. Achteraf had dat niet eens gehoeven. Die agenten hadden weinig moeite om mijn huis te vinden: ze hoefden alleen

maar de sporen in de sneeuw te volgen...

Het werd sowieso een nacht om nooit te vergeten. Ik was natuurlijk blij dat ze me een paar uur later vrij lieten. Minder blij was ik ermee hoe ze dat deden. Ik dacht eerst dat ze een grapje maakten. Ze zagen toch ook wel dat het buiten stervenskoud was en dat het hevig sneeuwde? Het maakte hen geen ene donder uit. Slecht weer of niet, met enkel een T-shirt en een korte broek aan stuurden ze me zo de straat op.

Omdat ik zo graag weg wilde, weg van deze oneerlijkheid, liep ik bibberend de kou tegemoet. Eén ding zat wel mee: ik had de mazzel dat ze me eerder die nacht naar het Govan Police Station hadden gebracht, het politiekantoor in Helen Street. Dat was mooi. Deze bevond zich bijna recht tegenover Ibrox Stadium. Mijn stadion. Ik hoefde alleen maar de weg over te steken, langs het pompstation en dan rechts de Edmiston Drive in te slaan.

Soms heb je van die momenten dat je denkt: *Wat moet ik in godsnaam zeggen?* Daar had ik deze maandag geen probleem mee. Toen ik de ochtend van Eerste Kerstdag op de deur van het stadion klopte en binnenstapte, was er maar één vraag die ik kon bedenken. 'Kan iemand mij misschien naar huis brengen?' De dienstdoende beveiliging keek me aan, met de mond wijdopen. Op dit vroege tijdstip verwachtte hij natuurlijk geen speler die over dertig uur tegen Saint Johnstone moest spelen. En al helemaal niet hoe ik die barre winterdag kwam aanlopen.

De man deed precies wat ik vroeg. Een paar minuten later stapte ik in een auto, ging terug naar huis waar Graciela op me wachtte. Ze wist totaal niet in welke staat ik was en waar ik me bevond.

De volgende dag speelde ik tegen de ploeg uit Perth niet alleen heel goed, maar maakte ik ook mijn eerste doelpunt voor Glasgow Rangers. Ik was die middag in Ibrox Stadium zo gebrand op een goede wedstrijd, ik was zo geprikkeld op een goed resultaat dat ik werkelijk als een bezetene tekeer ging. Gelukkig ging het goed, waardoor ik redelijk relaxt op trainingskamp naar Florida kon gaan.

Ongeveer tweeënhalve jaar later had ik minder reden tot lachen. Ook al kon niet worden aangetoond dat ik die zes Bacardi-cola daadwerkelijk had gedronken voordat ik achter het stuur kroop, legde de rechter me in februari 2003 toch een straf op. Omdat hij vermoedde dat ik met te veel drank op had gereden. Een forse straf: naast een geldboete van vijfhonderd pond was ik een jaar lang mijn rijbewijs kwijt. Uniek was dat overigens niet. Eerder overkwam Craig Moore en Barry Ferguson dat al, terwijl Michael Ball op nota bene dezelfde dag als ik te horen kreeg dat hij voorlopig ook niet meer mocht rijden. Ball kwam er wel beter van af. Hij was slechts zes maanden zijn rijbewijs kwijt.

Natuurlijk, ik begrijp dat je mensen met een slok op achter het stuur moet straffen. Dat soort lui moet je echt keihard aanpakken. Je zou maar een kind aanrijden. Je vernielt zo veel levens. Niet alleen van het slachtoffer, maar ook die van de nabestaanden. Dat wil niemand. Maar in mijn geval was het zo onterecht. Ik had echt niet gedronken! Ja, ik had wel gedronken, maar lang niet zoveel dat ik daarvoor moest worden vastgezet en ik mijn rijbewijs zo lang kwijt was.

Maar wat kon ik doen? Niks. Zelfs Jim Peacock, mijn advocaat die ik had ingeschakeld omdat ik dat Schotse accent van die agenten totaal niet verstond, kon niks meer voor mij

doen. 'Dit is Schotland', zei Jim. 'Zo werkt het rechtssysteem hier nu eenmaal.' Ik moest mijn straf, opgelegd door het Paisley Sheriff Court, accepteren. Ook de club kon daar weinig aan veranderen. Van Dick hoefde ik sowieso geen steun te verwachten. Het kon niet anders dan dat hij laaiend was. De afspraak was dat er 48 uur voor een wedstrijd niet werd gedronken. Door niemand. Die afspraak had ik geschonden.

Dat Dick inderdaad boos was, merkte ik toen ik me op Tweede Kerstdag in het stadion meldde voor het duel met Saint Johnstone. Hij kwam onmiddellijk naar me toe. 'En nu is het over met al die rare fratsen van je', brieste hij. 'Bij een volgende keer stuur ik je weg. Dan hoef je nooit meer terug te komen.' Om zijn woorden kracht bij te zetten, kreeg ik later nog een boete van dertigduizend pond, omgerekend ruim veertigduizend euro. Een bedrag dat de club overmaakte naar een goed doel, ik geloof een stichting die zich inzette voor gehandicapten. Die waren er erg blij mee. Ze kochten van dat geld twee nieuwe busjes.

Opmerkelijk genoeg strafte Dick me niet voor de wedstrijd. Dat nam niet weg dat het hele gebeuren me aan het denken zette. Lopend naar de kleedkamer, op weg naar een heerlijke 3-0 zege, wist ik dat ik opnieuw door het oog van de naald was gekropen. Wat dat betreft had ik echt mazzel dat Dick mijn coach was. Elke andere trainer had me allang weggestuurd. Ik had mijn les wel geleerd. Ik ben later nooit meer met een slok op achter het stuur gekropen, zelfs niet met één druppel. Omdat ik een jaar lang niet mocht rijden, reed ik regelmatig met Ronald de Boer of Michael Mols mee. Die woonden bij mij in de buurt. Voor hen was het een kleine moeite om mij op te pikken. Ze moesten toch die kant op. Soms bracht Bobby mij. Eén dag werd ik niet met de auto gebracht. Bij Glasgow Rangers hebben ze het nog altijd over dat moment. Ik arriveerde die ochtend namelijk met een niet alledaags vervoersmiddel op Murray Park.

Dat zit zo. Ik had net een nieuwe auto besteld. Een BMW M3. Een fantastische auto. Eentje die ik altijd al wilde hebben. Er was alleen een probleem. Vanwege mijn straf kon ik mijn droomwagen die ik vanuit IJmuiden naar Newcastle liet verschepen, niet zelf naar Schotland rijden. Ik keek wel uit. De afstand was niet ver. Ik geloof dat het nog geen 250 kilometer is. Maar ik wilde niet het risico nemen dat ik werd aangehouden. Dan kon ik het helemaal schudden.

Colin McRae, de meervoudig wereldkampioen rally rijden met wie ik omging, had een beter idee. Hij kwam me wel ophalen, zei hij. Dat vond hij wel leuk. Ik moest maar doorgeven hoe laat ik met de veerboot in Newcastle aankwam. Hij zorgde ervoor dat hij daar met Victor was. Dan gingen we eerst wat lunchen en konden we samen terugrijden. Ik vond het een prima idee.

's Ochtends rond negen uur, nadat de ferry was aangemeerd, waren ze er inderdaad. Colin en Victor. De Schot had me alleen iets niet verteld. Ze waren niet met zijn auto gekomen, maar met zijn helikopter. Ik schrok ervan toen ik het hoorde, maar tegelijkertijd vond ik het prachtig en stoer. Helemaal toen hij voorstelde dat ik met hem terugging en dat Victor mijn BMW M3 naar Glasgow zou rijden.

Opgewonden stapte ik in zijn Eurocopter AS350. Vlak voordat we opstegen, belde ik

McLeish. Ik vertelde dat ik inmiddels in Engeland was en dat ik eraan kwam. McLeish klonk opgelucht. Voordat ik ophing, had ik nog wel een vraag. Ik vroeg hem waar we het beste konden landen.

McLeish begreep er niks van.

‘Landen? Hoe bedoel je?’

‘Ja,’ zei ik, ‘ik kom met de helikopter.’

‘Doe *fucking* normaal!’

Maar ik deed normaal. Of beter gezegd: Colin deed normaal. Omdat we geen normaal antwoord kregen, stelde Colin voor om maar gewoon te landen op het trainingsveld.

‘Als je dat maar laat!’

McLeish klonk steeds bozer. Maar ik dacht: *Dat is de enige optie. Anders ben ik niet op tijd voor de training.*

Nog geen half uur later zag ik Murray Park onder me steeds groter worden. Net als de verbaasde jeugdspelers die op het veld stonden. Vol ongeloof keken ze naar boven. Naar de helikopter die inmiddels bezig was met landen. Omdat we in de buurt echt geen geschikte plek konden vinden, deed Colin dat maar gewoon op het veld. Precies zoals hij had aangekondigd. Lachend sprong ik eruit. Opgewonden rende ik naar het aangrenzende veld waar mijn ploeggenoten op het punt stonden om met de training te beginnen. Ze vonden het prachtig. De meesten lagen helemaal in een deuk. Zoiets hadden ze nog nooit meegemaakt. McLeish was minder enthousiast. Hij gaf me meteen een boete. Geen idee hoeveel dat ditmaal was. Het maakte me geen donder uit. Dit was een noodsituatie. Anders had ik de training gemist, dan was ik nog verder van huis geweest.

Hoe leuk, ludiek en onbetaalbaar de actie van Colin ook was, het bleef slechts bij één keer. Dat kwam ook doordat ik later, nadat ik mijn rijbewijs weer terug had gekregen, zelf een bijzonder speeltje had. Geen helikopter, maar wel iets dat qua snelheid nauwelijks onderdeed: een knalrode Ferrari 550 Maranello, die ik voor zo'n twee ton had overgenomen van Colin. Een heerlijke auto. Eentje waarin ik heerlijk reed en waarin iedereen me heerlijk zag zitten. Logisch dus dat ik totaal buiten zinnen was toen Graciela vertelde dat ze mijn Ferrari in de buurt van Valencia per ongeluk in de prak had gereden. Hoe kon ze? Kon ze verdomme niet beter uitkijken? Het was dat ik mijn BMW M3 nog had.

Met Colin liep het minder goed af. Op 15 september 2007 verongelukte hij met zijn helikopter in Lanark, een slaapstadje op nog geen twee kilometer van zijn huis in South Lanarkshire. Een vreselijke ramp, waarbij ook zijn vriend Graeme Duncan, zijn zoontje Johnny van vijf en Ben Porcelli, het zesjarige schoolvriendje van Johnny, om het leven kwamen. Omdat ik op dat moment met Zenit Sint-Petersburg in voorbereiding was op een duel met Spartak Moskou, kon ik helaas niet bij de begrafenis aanwezig zijn. Maar je kunt je wel voorstellen dat dit afschuwelijke bericht er snoeihard bij me inhakte. Vier jaar eerder had ik nog in die helikopter gezeten. Die was nu neergestort, met daarin mijn vriend die nog geen veertig jaar was.

Meisjes

Omdat ik uit eenzaamheid steeds meer begon te drinken en ik steeds langer in de stad bleef hangen, kwam het regelmatig voor dat ik vanuit de kroeg of discotheek rechtstreeks naar het trainingsveld ging.

Geen idee of McLeish het merkte. Ik vermoedde van niet. Het was natuurlijk ook weer niet zo dat ik constant laveloos was, dat ik dat elke dag deed. De avond voor een wedstrijd dronk ik sowieso nooit. Zo gedisciplineerd was ik weer wel. Ik zag mezelf daarom ook niet als een alcoholist. Dat kwam later pas, in Rusland toen ik pas echt diep viel. Ik kón in Schotland ook niet eens elke dag drinken. Ik wilde elke wedstrijd topfit zijn, ik wilde presteren. Dat deed ik ook. Anders hield ik het natuurlijk nooit zo lang vol op het hoogste niveau, zeker in het Schotse kamikazevoetbal. Mensen die denken dat ik in die periode elke dag stomdronken was en met een fles wodka aan de mond wakker werd, moet ik echt teleurstellen. Wie zo leeft, houdt het nog niet één week vol bij een club als Glasgow Rangers. Ik dronk ook vaker niet dan wel. Maar áls ik dronk, bijvoorbeeld na een wedstrijd, dronk ik ook echt. Totdat ik er letterlijk bij neer viel.

Wat mij in die fase ook geen alcoholist maakte, was dat ik nooit in mijn eentje dronk. Dat deed ik bewust niet. Het was dus niet zo dat ik ergens in mijn eentje in de pub ging zitten. Dat vond ik wel heel triest. Meestal ging ik met jongens van het team wat drinken. Dat was de cultuur, helemaal in combinatie met fish and chips.

Daarbij hadden we een vast ritueel. Op maandag gingen we altijd naar een van de vele pubs niet ver van mijn huis. Dan begonnen we in de middag met drinken. Dat bleven we doen tot laat in de avond. Dat ik de volgende dag meestal met een kater wakker werd, nam ik voor lief. Dat kon ook niet anders. Het bleef namelijk niet bij bier. We dronken alles. Wijn, whisky en andere sterke dranken. En dan zoveel mogelijk.

Als we op woensdag niet hoefden te spelen of trainen, vertrokken we vaak op dinsdag direct na de training naar Londen. Dat deed ik meestal met Barry Ferguson, Craig Moore en Jean-Alain Boumsong, de Franse geweldenaar die in 2004 in Schotland arriveerde. Meestal bleven we twee nachten. Wat maakte het uit dat we donderdag moesten trainen? Het was soms even puzzelen, maar we vonden altijd wel een vroege vlucht zodat we keurig op tijd waren op Murray Park. Gekkenwerk natuurlijk, maar ik vond het prachtig. Ik vond het sowieso moeilijk om thuis te zitten. Ik wilde weg, de stad in. Op zoek naar spanning en sensatie. En die was in Londen natuurlijk ruim voorhanden.

In de Britse hoofdstad hadden we maar één doel. En dat was niet de toerist uithangen. Daar ontbrak simpelweg de tijd voor. We wilden in korte tijd zoveel mogelijk naar binnen gieten. Daar hadden we onze vaste plekken voor, zoals TigerTiger en Chinawhite, de trendy nachtclubs in Soho. Om het nog aangenamer te maken belde Boumsong altijd nog even met wat Franse spelers uit Londen. Die kwamen er dan ook bij. Eerlijk gezegd kan ik me daar niet

heel veel meer van herinneren. Die gasten arriveerden meestal zo laat dat ik vaak al zo dronken was als een tor.

Of ik was in de weer met andere dingen. Voordeel van een contract bij een Britse topclub is dat je niet om aandacht verlegen zit. Voordat je het weet zit er een vrouw naast je die koste wat kost wil scoren bij een rijke, beroemde voetballer. Omdat ik nooit de beroerdste was, liet ik haar die treffer graag maken. Als ik tenminste niet te dronken was. Ik moet wel zeggen dat het in Londen nog enigszins meeviel met die aandacht. Daar waren zelfs de golddiggers kritisch. Voor veel van die meiden was een voetballer van Glasgow Rangers niet goed genoeg. Die gingen alleen voor de Champions League, voor de ultieme top. Voor spelers van Chelsea en Arsenal bijvoorbeeld.

Dat probleem had ik niet in Glasgow, waar spelers van Celtic en Glasgow Rangers wel als popsterren worden gezien. Ik profiteerde er optimaal van. Niet dat ik elke keer de intentie had om in de stad een vrouw te scoren. Zeker niet. Ik had ook een topavond als ik gewoon wat met de jongens dronk. Het ging alleen zo makkelijk dat ik meestal dacht: *Ach, waarom niet?* Zonder schroom nam ik zo'n meisje dan mee naar huis. Of ik had later in de week, wanneer ik meer tijd had, seks met haar in een auto. Als ik tenminste niet met haar in een hotel afsprak. Ik was dan wel zo slim om onder een andere naam in te checken. Ik wilde natuurlijk voorkomen dat zo'n avontuurtje, hoe kort ze soms ook waren, op straat kwam te liggen. Daarom stopte ik bij binnenkomst altijd onmiddellijk mijn paspoort, juwelen en geld in een hotelsafe. Het leek me niet zo handig om beroofd te worden. Dan was ik nog verder van huis. Omdat ik het vermoeden had dat de politie nauwe banden onderhield met de media, moest ik daar als het even kon ver vandaan blijven. Het zou niet de eerste keer zijn dat zij iets 'per ongeluk' lekten naar de pers.

Soms ging ik ook met een meisje mee naar huis. Maar dat deed ik liever niet. Voordat ik het wist belandde ik op een plek waar ik totaal niet moest en wilde zijn. Maar soms kon dat niet anders, zoals op woensdag 27 augustus 2003, na de 2-1 zege op FC Kopenhagen. Een mooi resultaat. De winst in Denemarken, veiliggesteld door een treffer van Shota Arveladze vlak voor tijd, bracht ons in de hoofdfase van de Champions League. Dat moest thuis in Schotland natuurlijk gevierd worden. Alleen jammer dat ik me er maar weinig van kan herinneren. Ik had die avond zoveel tequila gedronken, was zo ver heen, dat ik niet eens meer wist waar ik woonde. Ik twijfelde daarom niet lang toen een lief meisje voorstelde om dan maar met haar mee te gaan. Ik knikte direct. Waar moest ik anders heen?

'Hallo schatje'. Toen mijn reddende engel me de volgende ochtend in haar bed wakker maakte, schrok ik me rot. Niet omdat het geen mooie vrouw was. Integendeel. Het klinkt misschien arrogant, maar eigenlijk had ik nooit een lelijk meisje. Ik schrok er ook niet van hoe ze het zei. Het was meer vanwege de inrichting. Overal waar ik keek, zag ik roze. De deuren, het plafond, de muren; werkelijk alles was roze geschilderd. Ik dacht: *Waar ben ik beland?* Ik wist echt niet waar ik was. Laat staan hoe ik er was gekomen. Ik was letterlijk en figuurlijk de weg kwijt.

'Misschien is het handig dat je een vriend belt', zei ze, toen ze koffie ging maken.

Ik ging rechtop in bed zetten.

‘Hoezo?’

Ze antwoordde glimlachend dat het echt beter was. ‘Hij moet je maar even komen ophalen. Het is hier absoluut niet mogelijk om een taxi te nemen.’

Ik begreep er niks van. ‘Geen taxi? Ik zit toch niet in een of ander buitengebied? Waar ben ik in godsnaam?’

Ze wees naar het raam.

‘Trek de gordijnen maar eens open.’

Opgewonden stapte ik halfnaakt uit bed en trok met een ruk de roze gordijnen uit elkaar. Ik kreeg bijna een hartverzakking. Ik had alles verwacht, maar niet dit uitzicht. Ik keek recht tegen Celtic Park aan! Hoe was dat mogelijk? Ik bevond me in een appartement, pal tegenover het stadion van onze grote rivaal.

Omdat ik bang was dat iemand me zou zien, trok ik de gordijnen direct weer dicht. ‘Misschien is het inderdaad maar beter dat ik een bekende bel...’ Zomaar naar buiten gaan en op straat wachten op een voorbij rijdende taxi had totaal geen zin. Ik zou worden gelyncht als ze me zo dicht bij het stadion van Celtic zagen. Daarom liet ik me ook nooit zien in de groen-witte wijken van de stad. Als ik problemen kon voorkomen, deed ik dat. Daar had ik nu alleen niks aan. Ik bevond me niet alleen in een groen-witte buurt, ik bevond me zelfs in het hart daarvan!

‘En ik ben ook nog eens fan van Celtic’, lachte ze, terwijl ze de koffie inschonk. ‘Net als mijn broers. Maar ik doe je niks, hoor.’ En ze gaf me een zoen op de mond.

Ik kon maar één iemand bedenken die me uit de brand kon helpen. Victor Morgan. Mijn vriend die de taal van de straat sprak en die ik altijd kon bellen als ik in de problemen zat. Ook ditmaal stelde hij me niet teleur. Hij kwam er meteen aan, zei hij. Een half uur later was hij er. Nadat ik mijn koffie had opgedronken en zeker wist dat hij beneden stond, met een draaiende motor, nam ik afscheid en nam ik de lift. Zo snel als ik kon, stapte ik in. ‘En nú rijden’, zei ik tegen de lachende Victor. Hij deed dat zo subliem dat niemand die ochtend ook maar iets heeft gemerkt.

Toen we zo’n vijf maanden later tegen Celtic speelden en ik het appartement vanuit de spelersbus zag, moest ik er gelijk weer aan denken. Ik stootte een paar ploeggenoten aan. En ik vertelde dat ik daar, in het appartement met die roze gordijnen, ooit nog eens een hachelijk avontuur had beleefd. Niet dat ze er ooit één tel aan twijfelden, maar op dat moment wisten ze het helemaal zeker: ik was echt knettergek. Compleet gestoord. Maar ja, wat moest ik anders. Ik kon echt niet zomaar de straat op. Naast dat het bloedlink was, wist ik dat niemand erachter mocht komen. Graciela al helemaal niet. Ik was natuurlijk nog gewoon met haar getrouwd.

Het was sowieso oppassen geblazen. Veel Britse kranten, in het bijzonder de tabloids, hebben namelijk vrouwen in dienst die maar één taak hebben: aanpappen met een bekende voetballer. Het liefst een grote naam die ook nog eens getrouwd is.

Ik bijvoorbeeld.

Hoe erg, respectloos en fout dat ook is, het verbaasde me niet dat ze zo werkten. Op die manier hadden de kranten natuurlijk een smeug seksverhaal uit de eerste hand en konden ze de oplage zo verdubbelen.

Jammer voor die kranten was alleen dat ik die meiden altijd direct doorhad. Die antenne had ik snel ontwikkeld. Dat was ook niet zo moeilijk. Ze deden het namelijk heel opzichtig. Je zag ze overdreven zoeken, soms bijna paniekerig. Dat die meiden vaak alleen waren en het altijd de mooiste exemplaren waren, dat werkte ook niet in hun voordeel.

Helaas lukte het me niet altijd om van de pagina's weg te blijven. Dat kon ook bijna niet. Die meiden hoefden namelijk niet per se met een voetballer seks te hebben om wat geld te verdienen. Vaak was het al voldoende om in een nachtclub met een van ons op de foto te gaan. Ze deden zich dan voor als een fan, maar ondertussen stuurden ze die foto van ons snel door. Op de redactie verzonnen ze dan een verhaal. De kranten waren in zulke gevallen zo slim om 'een vriend van een vriend' als bron op te voeren. Dat waren uiteraard nepcitaten, totaal verzonnen. Maar omdat ze dat ene zinnetje erbij zetten, had ik geen poot om op te staan.

Ik werd er gek van. Het gebeurde namelijk niet één keer dat ze schreven dat ik een nieuwe vlam had, maar honderden keren. Zo frustrerend. Wat kon ik eraan doen? Niks. Wegduiken had sowieso geen zin. Dat maakte het juist verdacht. En om nooit meer op de foto te gaan, vond ik niet kunnen tegenover de echte fans. Ik zat dus in een spagaat. Ik dacht er weleens aan om die kranten aan te pakken, maar dat had totaal geen zin. Uit veiligheidsoverwegingen hoefden zij hun bron nooit openbaar te maken. Dan ben je uitgeluld.

Ik besloot daarom de pers te mijden, ik wilde niks meer met die ratten te maken hebben. Ik gaf geen enkel interview meer, ze bekeken het maar. Het was hun eigen schuld. Door hun manier van werken kregen de mensen een heel verkeerd beeld van me. Dat merkte ik wel als ik op straat liep en ik werd aangeklampt door fans van Glasgow Rangers. 'Je bent veel leuker dan ik dacht', zeiden ze dan. Dat ze zo dachten, kwam puur door die verhalen in de krant. Vergeet niet dat Schotten enorm goedgegelovig zijn. Als wij in Nederland een roddelblad kopen, beseffen we dat we bijna alles met een korreltje zout moeten nemen. In Schotland niet. Daar geloven ze alles wat er wordt geschreven. Zij maken geen onderscheid tussen wat echt en verzonnen is.

De pers wist daar wel raad mee en klopte alles op. Als jij een paar zinnen zegt, halen ze er één woordje uit en rukken ze dat helemaal uit z'n verband. Of ze vertalen een interview uit bijvoorbeeld *Voetbal International* zo dat het, uiteraard zonder bronvermelding, een groot schandaal wordt. Heel knap, want in het werkelijke interview zei ik in feite niks schokkends.

Daar had ik nogal moeite mee. Vergis je niet, deze kranten waren geen nietszeggende buurtblaadjes. Omdat die kranten bijna niks kosten, hooguit veertig cent, worden ze door miljoenen mensen gelezen. Hun bereik en dus ook hun macht wordt op die manier heel groot.

Mijn tactiek hielp niet echt. Hoe veilig en waterdicht het me ook leek, het bewust omzeilen van de media bleek niet voldoende om uit beeld te blijven. Het omgekeerde gebeurde. De kranten bleven me zoeken en bleven oude koeien uit de sloot halen. En ze bleven maar

verzinnen. Als er ergens in de stad een vechtpartij was geweest, stond ik vooraan. Volgens de kranten dan. In werkelijkheid was ik niet eens in de buurt.

Ik hield daarom met alles rekening. Dat voorkwam niet dat ik in het voorjaar van 2002 de krant met grote schrik opensloeg. Ik zag een bekend gezicht. Een meisje dat ik kort daarvoor had meegenomen naar huis. Geen idee meer welke ranzige krant het precies was, maar verspreid over twee grote pagina's vertelde ze honderduit over onze hete en wilde nacht bij mij thuis. Om te bewijzen dat ze echt bij mij was geweest, vertelde ze uitgebreid hoe mijn huis er van binnen uitzag en hoe ik mijn slaapkamer had ingericht. Ik was al wat gewend, zeker met die fotootjes in het nachtleven, maar dit was zo'n groot verhaal, zo uitgebreid. Niet normaal.

Het klopte inderdaad dat ik haar een week eerder had meegenomen. Ik had haar opgepikt in TigerTiger, zo heette ook een nachtclub in Glasgow, nabij het imposante Royal Exchange Square, waar ik met de jongens meestal in het vip-gedeelte zat. Het klopte ook exact hoe ze mijn huis en mijn slaapkamer had beschreven. Maar daarmee hield alles op. Seks had ik die avond niet met haar gehad. En die nacht ook niet. Zij was zo ontzettend dronken, zo ver heen dat er totaal geen land met haar te bezeilen viel. In plaats van een hete en wilde nacht legde ik haar juist ter ontzuivering in mijn bed. Ik bracht haar later zelfs nog naar huis. Jongens als Maurice Ross en Robert Malcolm, mijn ploeggenoten die daarbij waren, konden dat bevestigen.

Omdat ik wist dat ik de strijd met de media niet kon winnen, zette ik zoiets normaal snel van me af. Dat kon ik nu niet. Dit stond zo groot in de krant en was zo onterecht dat er niks anders opzat dan een rectificatie te eisen. Die kreeg ik. De getuigenissen van Ross en Malcolm bleken doorslaggevend. Het was alleen jammer dat het bericht ergens weggedrukt stond op pagina twee. Op een plek die bijna niemand leest.

Het klinkt misschien raar uit mijn mond, maar ergens begreep ik best waarom deze meiden zoiets deden. Als ik in hun schoenen zou staan, deed ik misschien wel hetzelfde. Op deze manier is het wel heel makkelijk geld verdienen. Je vertelt een sappig verhaal en je vangt duizend pond. Voor velen is dat een maandsalaris. Met het oog op de losse verkoop betalen kranten dat gretig. Sterker nog, op de middenpagina staat een apart telefoonnummer dat een meisje kan bellen als ze seks heeft gehad met een voetballer. Er staat zelfs bij hoeveel geld ze daarmee kan verdienen. Het verbaasde me echt toen ik dat voor het eerst zag. Zie je dat al in Nederland? Dat *De Telegraaf* meisjes aanmoedigt om hun verhaal te vertellen als ze met een bekende speler het bed hebben gedeeld.

Maar goed, ik bevond me in Schotland. Daar golden andere wetten. Als ik daar het spel wilde meespelen, moest ik me maar aan de spelregels houden. Het was vervelend dat ik uitgebreid in de krant stond terwijl er totaal niks was gebeurd, maar tegelijkertijd besefte ik dat ik niet moest zeuren. De honderd keer dat er wél iets was gebeurd, stond ik immers niet in de krant...

Aanvankelijk stelde ik me nog vrij afstandelijk op richting vrouwen. Het leek me niet verstandig om direct toe te slaan. Het was van korte duur. Omdat ik merkte dat het steeds

makkelijker ging, werd het bijna schering en inslag. Niet dat ik elke week een ander meisje had, maar veel waren het er in al die jaren wel. Maar wat wil je? Ik was jong, ik had veel geld en ik was bekend. Dan word je snel interessant. Met drank op ga je dan zo voor de bijl. Vergeet niet dat het vaak heel mooie meisjes waren die zich aanboden. Zeg daar maar eens *nee* tegen als die constant voor jouw neus staan.

Ik had wel één stelregel: ik deed het in Schotland nooit zonder condoom. Zo slim was ik wel. Ik wilde natuurlijk voorkomen dat ik een Brits meisje zwanger zou maken. Dan was de schade niet te overzien. Gelukkig is dat nooit gebeurd, maar het was wel oppassen. In Groot-Brittannië lopen genoeg vrouwen rond die er alles aan doen om een kind te krijgen van een voetballer met geld. Daar zijn voorbeelden genoeg van. Ik lette daar echt op, net zoals ik het niet in mijn hoofd haalde om een meisje bij Rangers te versieren. Hoe leuk ze soms ook waren, het moest niet te dichtbij komen. Om die reden kapte ik het meestal direct af. Eén keer was voor mij voldoende.

Niet om het goed te praten, beslist niet. Dat zou wel heel hypocriet en schijnheilig zijn. Maar ik was zeker niet de enige voetballer die met grote regelmaat vreemdging. Eigenlijk ben je als voetballer ook gek als je niks doet. Je kunt de mooiste vrouwen krijgen. Ik maakte er in ieder geval gewoon misbruik van. Ik had die spanning ook nodig. Ik zocht het niet voor niets op. Ik vergeleek het altijd met een menukaart. Thuis had ik de beste biefstuk, maar ook biefstuk gaat wennen. Ik wilde ook weleens wat anders eten. Ik koos dan voor pizza of pasta. Of voor chinees, Spaans of Mexicaans. Met dat eten achter de kiezen smaakt zo'n biefstuk thuis weer veel lekkerder.

Ik ga nu niet allerlei namen noemen – ze moeten dat zelf maar vertellen – maar ik durf wel te zeggen dat zeker negentig procent van de voetballers het deed met een vrouw die niet hun officiële echtgenote was. De enige speler die zo trouw was als een labrador en voor wie ik mijn hand in het vuur durf te steken, is Mark van Bommel. Die heeft zich altijd keurig gedragen. Een prima kerel. Een op en top familieman. Maar de rest? De meesten gingen voor de bijl. Dat is nu eenmaal voetballer eigen. Waarom hebben voetballers anders twee of zelfs drie telefoons? Niet alleen omdat ze zo dol zijn op die krenge, hoor.

Zelf had ik er altijd twee. Eentje voor dagelijks gebruik, zeg maar mijn reguliere nummer waarop mijn vrouw en vrienden me konden bereiken, en eentje die geheim was. Een telefoon die eigenlijk niet bestond. Deze verstopte ik in mijn auto, onder mijn stoel, uit het zicht van Graciela. Of ik bewaarde 'm in mijn kastje op de club. Dit was de telefoon waarop ik nummers van meisjes had opgeslagen. Meisjes die ik altijd kon bellen als ik zin had.

Om die nummers te krijgen, hoefde ik doorgaans weinig moeite te doen. Dan zat er weer een briefje achter de ruitenwisher van mijn Jeep of Ferrari. Of ze stopten een briefje in mijn broekzak met de vraag of ik wilde bellen. Dat gebeurde echt overal. Bij een opening, bij een persconferentie, bij een fotoshoot. Het waren elke keer weer momenten waarop ik me realiseerde hoe bijzonder het was om profvoetballer te zijn.

Soms verbaasde het me echt hoe makkelijk vrouwen megingen. Zo ook die avond in 2004. Ik was opnieuw met wat jongens van Rangers op stap. In de TigerTiger hadden we het weer prima naar ons zin. We dronken wat en we lachten wat af. Dat kon je wel aan ons overlaten, zeker als we weer eens hadden gewonnen. Zoals ik al zei: om een leuke avond te hebben,

hoefde ik niet per se een meisje mee naar huis te nemen. Geen idee hoe het kwam – ik vermoed door de enorme hoeveelheid drank – maar toen we enkele uren later buiten stonden, bij de taxistandplaats, leek het ons toch wel leuk om enkele meiden mee te nemen.

Brutaal stapte ik op een paar meiden af die toevallig voorbij liepen. Van die heerlijke Britse met superkorte rokjes, zoals je die daar overal ziet. Die dragen ze niet alleen in de zomer, ook als het stervenskoud is. Ik had die meiden nog nooit eerder gezien. Het maakte me niks uit. Ik stak mijn wijsvinger op en zei: ‘Jij, jij en jij, jullie gaan met ons mee.’ Vanuit een ooghoek zag ik mijn ploeggenoten naast me exact hetzelfde doen. Net zoals een paar andere spelers. Ik besepte direct weer wat status met vrouwen doet. Niemand had die vrouwen ooit eerder gezien, maar geen meisje zei *nee*. Ze gingen allemaal gretig mee. Voordat we het wisten, hadden we zo twaalf meisjes geritseld. Het leek wel een harem.

Over de bestemming hoefden we niet lang na te denken. Omdat Graciela opnieuw in Nederland zat, had ik het rijk alleen. Bovendien had ik zo’n enorm penthouse dat er voor iedereen plaats genoeg was. Niemand sribbelde tegen toen ik het voorstelde. Ik had alleen één ding. Ik wilde niet dat iedereen zomaar naar mijn slaapkamer op de tweede verdieping ging. Ze mochten overal komen, maar niet daar. Normaal ben ik niet zo moeilijk, ik vind alles best, maar dat vond ik net een stap te ver. Ik wilde mijn nieuwe bad, dat ik naast mijn bed had staan, graag schoon houden. Over een dagen kwam Graciela terug. Stel je voor: er gebeurde iets met dat bad. Daar had ik gewoon geen zin in.

Hoe dronken ik ondertussen ook was, tellen kon ik nog wel. Het was op school niet voor niets een van mijn favoriete vakken. Voor de gein telde ik na een uurtje opnieuw die meiden. Meiden die inmiddels poedelnaakt door mijn huis huppelden en dingen deden die niet zouden misstaan in een pornofilm.

Ik kwam niet verder dan tien.

Shit, dacht ik. We hadden er toch twaalf meegenomen?

Ik raakte lichtjes in paniek. Ik tikte een van mijn ploeggenoten aan. ‘Verdomme, we zijn er twee kwijt!’

Hij wist niet waar ik het over had.

Ik riep het nog een keer. ‘Twee, we zijn er twee kwijt!’

Voor de zekerheid telden we ze opnieuw. Ik kwam weer tot tien.

Ik begon te zweten.

Waar we ook zochten, in de gang, in de keuken, in de wc; we vonden ze niet. Ik zag de koppen al in de krant staan. Totdat iemand zei: ‘De slaapkamer!’ Verrek, ja. Dat was de enige plek waar we nog niet hadden gekeken. Maar dat hoefde toch ook niet? Omdat ik echt niet wilde dat iemand naar mijn slaapkamer zou gaan, had ik de deur zelfs nog op slot gedaan.

Kennelijk had ik de sleutel niet goed verstopt. Kort nadat ik naar boven was gesprint en de deur opengezwaaid, zag ik ze. De twee vermiste meisjes. Geen idee hoe ze heetten, dat interesseerde me ook weinig. Ik was blij dat ik ze gevonden had. Giechelend keken ze me vanuit mijn nieuwe bad aan. Natuurlijk, ik vond het niet leuk dat ze toch naar boven waren

gegaan. Maar aan de andere kant moest ik er ook wel om lachen. Ik was zelfs zo opgelucht dat ik ze niet eens meer het bad uitstuurde. Dat zou ook zonde zijn geweest. Inmiddels was het bad al tot de rand gevuld met bubbels.

Ik was wel wat gewend wat vrouwen betreft, maar wat er deze nacht bij mij thuis gebeurde, sloeg werkelijk alles. Werkelijk overal waar ik keek, zag ik naakte lichamen en waren ze bezig. In de gang, in de woonkamer. Sommigen deden het gewoon met zijn drieën. Het was één grote orgie. Zelf had ik er ook twee. Twee meisjes die ik toch meenam naar mijn slaapkamer. Het kon niet op. Het was één groot feest. Mijn Braziliaanse teamgenoot, die in zijn eigen land ook wel wat gewend was, zei later nog tegen me dat het werkelijk ongekend was. ‘Zoiets maak je maar één keer in je leven mee’, zei hij. Ik kon hem alleen maar gelijk geven.

Ik baalde alleen even toen ik de volgende dag de rotzooi zag. Het was een bende. Overal lagen lege drankflessen en kleding. Ik zag zelfs nog een string in een bloempot liggen. Ik dacht meteen aan Graciela. Niet dat ik me schuldig voelde, zeker niet. Ik dacht meer aan het moment dat ze terug zou komen. Wilde ik dat zij nergens achter kwam, dan moest ik alles op tijd schoonmaken. Dat lukte me.

Althans, dat dacht ik. Toen Graciela een paar dagen later binnenkwam, viel haar oog direct op de witte muur in de gang.

‘Wat is dat?’

Ze wees op een bruine, ronde vlek, iets boven kniehoogte. Ik had geen flauw idee wat het was. Ik zei dat ook tegen Graciela. Ze geloofde me niet. Ditmaal loog ik echt niet. Ik wist niet wat het was. Totdat ik ineens dacht aan onze Portugese ploeggenoot.

Had die daar niet de hele tijd gestaan?

De volgende ochtend, vlak voor de training, stapte ik direct op hem af. Nieuwsgierig vroeg ik hem wat hij toch bij mij in de gang had gedaan. ‘Er zit namelijk een rare vlek op de muur waar jij stond.’ Hij begon besmuikt te lachen. Hij vertelde dat hij een meisje tijdens de daad zo hard met haar gezicht tegen de muur had gedrukt dat haar make-up, van die *tan spray* die Britse meiden massaal op hun lichaam smeren om bruiner te lijken, op de wand was terechtgekomen. Ik schaterde het uit. Gelukkig begon Graciela, die ongetwijfeld iets doorhad, er nooit meer over. Geen idee wat ik had moeten zeggen. Voor mij was het in ieder geval een mooi aandenken aan een onvergetelijke avond.

Hoe gretig de meisjes in het uitgaansleven ook megingen, toch waren zij niet de makkelijkste vrouwen om binnen te hengelen. Dat was een beroepsgroep die ik bij de vele charities tegenkwam. Ik keek daarom echt naar die middagen uit. Ik stak elke keer mijn vinger op als de club spelers zocht om naar een kinderziekenhuis of een sociale werkplaats te gaan, waar we handtekeningen uitdeelden en met fans op de foto gingen.

Ik vond het ook echt leuk om te gaan, je kwam op plekken waar je anders nooit zou komen. Maar belangrijker nog: we liepen daar altijd advocaten tegen het lijf. Je zou het misschien niet verwachten, maar juist die hoogopgeleide vrouwen in die heerlijke mantelpakjes, dames die zo in *Gooische Vrouwen* konden spelen, wilden maar één ding. Seks. En zo snel mogelijk.

Het gebeurde regelmatig dat zij mij echt het toilet in trokken. We hadden daar dan de wildste seks. Op die manier heb ik een hoop advocaten gehad. Het mooie was: omdat die keurig getrouwd waren, hoefde ik nooit bang te zijn dat ze iets doorlulden. Het ging die vrouwen puur om de seks en de spanning. Om geen argwaan te wekken, bleef het vaak ook maar bij één keer. Ik kreeg vaak niet eens een telefoonnummer.

Anderen gaven hun nummer wel. Daar ging ik verschillend mee om. De ene keer gooide ik het meteen weg, soms belde ik er inderdaad eentje op en sprak ik ook af. Dat deed ik als Graciela weer eens in Nederland was en ik me verveelde. Ik ging dan wat rondbellen en nam zo'n meisje mee uit eten. Dat vond ik altijd wel leuk en gezellig. Soms gebeurde er niks, soms wel.

Ik zorgde er wel voor dat ik om de haverklap een ander nummer had. Bijna elke maand had ik wel een nieuwe. Dat deed ik omdat ik wilde voorkomen dat ze me lastig gingen vallen. Daar had ik weinig trek in. Soms liep dat echt de spuigaten uit. Het kwam weleens voor dat ik een week niet op de club was. Ik was dan bijvoorbeeld weggeweest met Oranje. Als ik mijn telefoon uit mijn locker pakte, had ik soms wel twintig oproepen gemist. Ik was daarom altijd heel voorzichtig met het geven van mijn nummer. Net zoals ik moest oppassen met het sturen van ranzige sms'jes. Dat deed ik bewust niet. Voordat je het wist, stonden die berichtjes integraal afgedrukt in de krant. Ik zou niet de eerste voetballer zijn die dat overkomt.

Spijt dat ik zo vaak vreemd ging, heb ik nooit gehad. Ik had niet moeten trouwen. Dat is de grootste fout die ik heb gemaakt. Dat had niks met Graciela te maken. Absoluut niet. Toen ik op 29 september 2000 op het Eastwood Register Office in Renfrewshire met haar in het huwelijk trad, ergens in een achterafzaaltje zonder al te veel poespas, hield ik echt van haar. Achteraf gezien was ik er gewoon niet klaar voor. Ik was nog veel te jong. Ik wilde liever feesten, op stap, wilde aandacht van andere vrouwen.

Voor mij waren er geen mooiere avonden.

Zoals in 2003 toen we na het behalen van de *treble* zeven dagen achtereen aan het feesten waren. We gingen van supporterskroeg naar supporterskroeg. Tussen de fans dronken en dansten we in The District Bar en The Great, beide gevestigd aan de Paisley Road nabij het stadion, als een gek. Dat soort dingen vond ik prachtig. Ik kwam dan een week gewoon niet thuis. Ik keek wel waar ik sliep. Wat maakte mij dat uit? Dit was het leven dat ik wilde leven. We waren kampioen en dat moest gevierd worden met drank en vrouwen. Daar hield ik van, niet van dat burgerlijke. Ik wilde weg wanneer ik wilde, zonder dat ik rekening hoefde te houden met iemand anders.

Zo gedroeg ik me ook. Als een egoïst. Daarin ging ik heel ver. Ik deed zelfs iets wat niemand verwachtte. Op jacht naar lust, genot en opwinding won ik in de herfst van 2003 de absolute jackpot.

Jackpot

De reden waarom ik AZ inruilde voor Glasgow Rangers was simpel. Ik wilde prijzen pakken. Hoofdprijzen. In de zes jaar dat ik in Schotland speelde, is me dat aardig gelukt. Twee keer de landstitel, twee keer de Scottish Cup en driemaal de Scottish League Cup. In totaal dus zeven hoofdprijzen. Bovendien werd ik in 2005, het seizoen waarin alles lukte, gekozen tot Speler van het Jaar. Er zijn voetballers met een slechter palmares, dacht ik zo.

Ik had hooguit wat meer Europese successen willen boeken. Maar dat is slechts een detail. Met bijna dertig potjes in de Champions League mag ik eigenlijk niet klagen. Zeker niet met een confrontatie met Manchester United achter mijn naam, een duel waar ik nog regelmatig aan terugdenk. Ik was natuurlijk wel wat gewend, met topwedstrijden tegen Internazionale, FC Porto, CSKA Moskou, AS Monaco en VfB Stuttgart. Maar dit was anders. Net weer een stapje hoger. Ineens stond ik op het veld met de echte top. Met jongens als Ryan Giggs, Paul Scholes, Roy Keane, Rio Ferdinand en ook Ruud van Nistelrooy. Het was jammer dat we met 0-1 verloren, maar spelen tegen zo'n ploeg, op zo'n podium, in zo'n ambiance, met die aanstekelijke Champions League-hymne die door de luidsprekers knalt; het zijn momenten waarop je beseft dat je het niet beter krijgt.

Ik bleef ook overeind tegen Manchester United. We hadden het wel moeilijk, zeker na die vroege treffer van Phil Neville in de vijfde minuut na een assist van Ruud, maar ik zakte niet door het ijs. Eigenlijk speelde ik op 22 oktober 2003 best lekker. Ik stond die avond in Glasgow tegenover Giggs, die gevaarlijke linksbuiten met die stoppelbaard. Met weet ik niet hoeveel duels voor Manchester United op zak enorm ervaren en zo geslepen als wat. Hij kwam er alleen niet aan te pas. Iedere voetballer heeft weleens een avond dat het wat minder gaat. Dat is begrijpelijk. Met zo veel wedstrijden per jaar kun je nooit altijd top zijn. Het is alleen wel heel goedkoop om te zeggen dat Giggs juist toen zo'n slechte avond had.

Ik draai het liever om. Ik zat in die periode zo goed in mijn vel en ik speelde zo goed dat hij gewoon geen kans had tegen mij. Ik had 'm, net zoals veel spelers grote moeite met mij hadden, gewoon in de tang. Voor elke voetballer een heerlijk gevoel; een persoonlijke overwinning op jouw directe tegenstander. Het verbaasde me ook niet. Ik had me goed voorbereid voor het duel met Giggs. Omdat ik wist dat hij het minst gevaarlijk is als hij kort wordt gedekt, verloor ik hem geen seconde uit het oog. Ik bleef maar zuigen. Dergelijke spelers hebben daar een gigantische hekel aan. Giggs moet gek van me zijn geworden. Hij won wel, waardoor Manchester United op koers lag voor een plek in de volgende ronde, maar echt soepel liep het allemaal niet voor hem.

Geen idee hoe Giggs daar zelf over dacht. Ik voelde het in ieder geval wel zo. Ik heb het er nog weleens over met sommige jeugdspelers van Fortuna Sittard. Omdat zij vaak alleen maar naar grote namen kijken, komt die confrontatie nogal eens ter sprake. Zij zijn dan vooral benieuwd hoe het is om tegen zo'n topper te spelen. Ik leg dan uit dat je tegen spelers van dat kaliber gewoon geen ruimte moet geven. Dan ben je echt niet kansloos. Dat bleek die avond maar weer. Het was jammer dat ik twee weken later ontbrak in de terugwedstrijd, die we

mede dankzij twee treffers van Ruud met 3-0 verloren. Ik had dolgraag nog een keer tegen de man uit Wales willen spelen.

Giggs was niet de allerbeste speler tegen wie ik het opnam. Het gebeurde me niet vaak, maar in het oefenduel met Arsenal op 5 augustus 2003 in Glasgow, wist ik niet wat me overkwam. Ik stond tegenover Patrick Vieira, de Franse alleskunner. Met zijn lange benen was hij zo goed, zo sterk en zo snel dat ik de hele wedstrijd achter hem en achter de feiten aanliep. Het was de enige keer in mijn hele carrière dat ik het zó moeilijk had. En had ik eindelijk de bal, dan was ik hem meteen kwijt. Vieira zat erbovenop. Ik kreeg er nog net geen nachtmerries van.

Die wedstrijd tegen Arsenal, die we kansloos met 0-3 verloren, zette me aan het denken. Ik besepte dat ik op een niveau zat waar geen plek is voor amateurisme. Als ik ergens een hekel aan had, was het dat wel. Daarom werd ik ook zo ontzettend boos tijdens het Champions League-duel met Fenerbahçe, eind augustus 2001 in Istanbul. We speelden niet slecht, zeker niet, maar helaas verloren we wel, met 1-2. Ik weet wel, je wint en verliest met elkaar, maar de twee enorme fouten die Amoruso maakte, waren zo stom en zo onnodig dat hij ons daarmee echt benadeelde. Omdat hij eerst zomaar Haim Revivo had laten lopen en daarna Serhat Akin, stonden we na afloop met lege handen

Ik was woedend op hem. Hij was toch geen beginneling? Dit zag er wel heel amateuristisch uit. Dat vertelde ik hem na afloop ook. 'Je kunt verdomme toch wel voetballen?' Ook al kun je elkaar in die Turkse heksenketel nauwelijks verstaan, hij hoorde het wel. Omdat hij niet tegen kritiek kon, kregen we meteen woorden.

Dat geruzie begon eigenlijk al in de rust. Lorenzo gaf iedereen maar de schuld. Iedereen speelde slecht, behalve hij. In zijn ogen dan. Ik stond op en liep naar hem toe. 'Waar heb je het over?!', schreeuwde ik. 'Je moet de bal gewoon weggoppen. Ik vang ze wel op. Meer hoeft je niet te doen met die grote bek van je.'

Het kwam niet over. Diep in de tweede helft maakte Lorenzo exact dezelfde fout. Na een hoge bal dook hij, de mooie Italiaan, opnieuw onder de bal door. Een fout die, net als een uur eerder, genadeloos werd afgestraft. Op dat soort momenten heb je echt een slechte aan mij. Als we nou van het kastje naar de muur werden getikt, dan kon ik ermee leven. Nu niet. We waren juist beter, maar door twee beginnersfouten van Lorenzo, twee enorme blunders, verloren we en werden we uitgeschakeld. Omdat hij het anders zag, kregen we na afloop slaande ruzie. Ik werd zo lijp toen hij ons verweet dat wij niks deden, dat ik hem aanvloog.

Dat ik op het veld zo tegen hem tekeer ging, was niet omdat ik zo agressief was of dat ik Lorenzo niet mocht. Buiten het veld konden we prima met elkaar opschieten en was er wederzijds respect. Ik ging niet voor niets als een van de weinige spelers in de selectie met hem om. Ik kon er alleen niet tegen dat iemand zich zo slap gedroeg op het veld. Als speler verdien je goed, veel meer dan al die supporters op de tribune. Dan gedraag je je niet als een amateur. Dan ben je verplicht om alles te geven. Onze supporters betaalden een godsvermogen om in Turkije aanwezig te zijn, in sommige gevallen zeker de helft van hun maandsalaris. Dan kun je het toch niet maken om met zo'n slappe instelling op het veld te staan?

Dat riep ik ook tegen Lorenzo. Het zag er misschien merkwaardig uit – je ziet immers niet vaak ploeggenoten na afloop zo met elkaar overhoop liggen – maar de volgende dag, na een kort gesprek op Murray Park, gaven we elkaar alweer een hand. Lorenzo wist ook wel dat het niet persoonlijk bedoeld was. Wij waren vrienden. En ik vind: als vrienden moet je alles tegen elkaar kunnen zeggen, helemaal in het heetst van de strijd.

Voetbal is sowieso emotie. Uitspattingen horen erbij. Omdat ik zo'n hekel aan verliezen had, ging ik daarin heel ver. Dat zagen de fans ook. Mede daarom zagen ze me als een van hun favoriete spelers. Net zoals ze mij waardeerden omdat ik nooit verzaakte. Als anderen dat wel doen, tja, dan sloegen bij mij weleens de stoppen door. Zoals drie maanden later gebeurde in het UEFA Cup-duel met Paris Saint-Germain (0-0). Uit frustratie deed ik tien minuten voor tijd een elleboogstoot uit aan de Argentijn Gabriel Heinze. Het leverde me mijn tweede gele kaart op, dus rood. Stom, ik weet het, maar zo was ik nou eenmaal. Ik wilde gewoon ten koste van alles winnen.

Dat we toen in Istanbul onderuit gingen, was natuurlijk erg jammer. Juist omdat het zo onnodig was. Er was die avond wel persoonlijk succes. Ik scoorde, een kwartier voor tijd. Aangezien ik dat niet heel vaak deed, zeker niet op Europees niveau, stapte ik niet helemaal met een leeg gevoel van het veld. Ik had mezelf eindelijk in de geschiedenisboeken van de Champions League geschoten.

Het succes beperkte zich niet tot het voetbal. Ik pakte nog een andere hoofdprijs. De jackpot.

Toen ik op zaterdagochtend 11 oktober 2003 op Murray Park arriveerde, zag ik ze vanaf de parkeerplaats allemaal al staan in de gang, die ploeggenoten van me. Ze stonden keurig opgesteld in een rij, in een soort erehaag. Het leek wel dat ze stonden te wachten op iemand voor wie ze groot respect hadden. Dat kon niet anders. Waarom stonden ze die gasten daar anders met zo'n enorme grijns op hun gezicht?

Omdat ik geen idee had wat er aan de hand was, begon ik ineens te twijfelen. Ik had toch niet iets gemist? Dat zou niet de eerste keer zijn. Maar ik was de hal nog niet in gelopen of ze begonnen allemaal te klappen. Te schreeuwen. Te joelen. En iedereen begon in de lucht te zwaaien en te wapperen met de kranten waar ik groot op de voorpagina stond. Ook al had die pose niks met voetbal te maken, verre van zelfs, ze bleven maar doorgaan. Zelfs Alex McLeish bleef niet achter. 'Fernando', zei hij, terwijl hij op me afliep, 'ik weet niet hoe je het hebt gedaan, maar ik vind het werkelijk klasse. Een applaus waard.' Toen McLeish opnieuw begon te klappen, drong het pas echt tot mij door: ik heb iets grandioos gepresteerd, iets unieks. Een prestatie waar ik met recht trots op kon zijn.

Ik kreeg er echter wel een boete voor. McLeish had me namelijk nog zo gewaarschuwd om van de voorpagina's weg te blijven. Ik moest 25 duizend pond ophoesten. Hij kon niet anders, zei hij. 'Maar', voegde McLeish er met een enorme glimlach aan toe, 'dat neemt niet weg dat ik het echt ongelooflijk knap vind. *Well done, mate!*' En hij gaf me bijna schaterend een ferme handdruk. Fantastische kerel, die McLeish, net als Andy Watson, zijn rechterhand. Waren alle trainers maar zo. Zij begrepen het tenminste.

De dag ervoor wist ik nog niet wie ze precies was. Omdat ik thuis alleen maar Nederlandse televisie had en ik niet of nauwelijks Britse kranten las, had ik nog nooit van haar gehoord. Katie Price, alias Jordan? Het zei me weinig. Ik moet de enige in heel Groot-Brittannië zijn geweest...

Katie Price, het toen nog 25-jarige, Britse glamourmodel dat niet uit de media was weg te slaan, was een grootheid in de UK. In alles. Ze had niet alleen hele grote borsten, echt van die enorme joekels, maar ook een heel groot imperium. Ze presenteerde tv-programma's, ze zong, ze was model, ze schreef boeken en ze had de ene blootreportage na de andere. Eigenlijk deed ze alles. En daarmee liep ze gigantisch binnen.

Haar vermogen wordt inmiddels op vele tientallen miljoenen geschat. Ze is columniste en heeft een eigen tijdschrift, een eigen kledinglijn en nog ontelbare andere projecten. En het unieke is: in alles is ze succesvol. Ik moet toegeven: voor iemand die niet kan zingen, niet kan schrijven en niet kan acteren, is dat heel knap. Helemaal omdat ze dat al jarenlang volhoudt.

Dat ze nog altijd vrijwel dagelijks uitgebreid in de bladen staat, is niet heel verwonderlijk. Daar zorgt haar manager wel voor. Het lijkt elke keer toeval dat er foto's van haar opduiken, maar haar agent belt meestal gewoon zelf naar de pers. Omdat hij die gasten telkens weer tipt, weet iedereen waar Katie zich met haar knalroze Jeep bevindt. Doet hij dat niet, ach, dan is er geen man overboord. Haar turbulente leven zorgt sowieso al voor voldoende munitie om er de voorpagina's mee te vullen.

Anders zijn het wel de momenten waarop Jordan zonder slipje uit een taxi stapt. Iedere fotograaf weet dat zo'n plaat kassa betekent. Inmiddels is Jordan getrouwd met Kieran Hayler, een Engelse stripper met wie ze in januari 2013 op de Bahama's in het huwelijksbootje stapte en met wie ze sinds augustus een zoontje heeft. Het is alweer haar derde huwelijk, nadat ze eerder was getrouwd met de Australische zanger Peter Andre en Alex Reid, een Engelse kooivechter. Dat ze eerder relaties had met voetballers als voormalig Engels international Teddy Sheringham en Dwight Yorke, de doelpuntenmachine van onder meer Manchester United met wie ze ook een zoontje heeft, bewijst maar weer dat ze niet echt een voorstander is van een saai en monogaam leven. Een leven waar miljoenen Britten dagelijks van smullen.

Een absolute bekendheid dus, maar ik kende haar dus niet op vrijdagavond 10 oktober 2003. Ik kon er daarom niet echt een gezicht bij halen toen McLeish vertelde dat Katie Price ook aanwezig zou zijn op *The Hottest Night of the Year Charity Event*, georganiseerd door de Britse currytycoon Charan Gill, waar we met Glasgow Rangers te gast zouden zijn. Omdat we op het punt stonden om te vertrekken, had ik geen tijd meer om nog snel even wat informatie over haar op te zoeken. Het was me wel duidelijk dat ze niet zomaar iemand was. Dat bleek ook wel uit hoe McLeish ons toesprak. 'Luister goed', zei McLeish. 'Ik zeg het maar één keer. Iedereen gedraagt zich. Wie zich daar niet aan houdt, krijgt een gigantische boete. Dan weten jullie dat alvast.'

De groep begon te grinniken, als een stel pubers die op schoolreisje ging. Ze vonden het wel spannend, geloof ik. Ik merkte dat de jongens echt uitkeken naar de avond in het Scottish Exhibition and Conference Centre waar Katie Price een lintje zou doorknippen. De meesten

konden gewoon niet wachten. Dit was Katie Price, Jordan! Een naaktmodel, een playmate. En wat voor eentje! Een soort Tatjana, maar dan tien keer groter.

De waarschuwing van McLeish ging bij mij het ene oor in en het andere uit. Dat was niet omdat ik rebels of stoer wilde overkomen. Ik wist dat het toch niet voor mij was bestemd. Omdat ik niet eens wist wie ze was, had ik ook totaal geen interesse in haar. Verder had ik me net voorgenomen om deze avond geen druppel te drinken. McLeish hoefde zich dus ook geen zorgen te maken dat ik gekkigheid ging uithalen. Ik had mezelf net een beetje onder controle. Ik was sowieso niet echt in de stemming. Dat kwam door een uitspraak van een paar uur eerder, de straf die het gerechtshof mij oplegde. Omdat ik vanwege het vuurwerkincident in Newton Mearns alsnog een boete had gekregen van zeventuizend pond, had ik totaal geen zin om het heel laat te maken. Ik had het even helemaal gehad met alles.

Ik ging alleen uit beleefdheid mee. Ik vond niet dat ik Bobby, die nauw betrokken was bij dit evenement, kon teleurstellen. 'Maar', zei ik tegen de rest, 'een paar colaatjes en dan ben ik weg. Dan ga ik lekker naar huis.' Dat een aantal ploeggenoten zei dat ik niet zo raar moest doen en ik in dat geval een absolute topavond zou missen, deerde me niet. 'Ik blijf echt maar kort.' Dat was het plan.

Het liep totaal anders. Ik zat die donderdagavond nog niet aan tafel, met mes en vork in de aanslag te wachten op mijn favoriete chicken tikka met rijst, of er tikte iemand zachtjes op mijn rechterschouder. Ik draaide me om en ik keek in twee prachtige, zwaar opgemaakte ogen. Ook zag ik twee enorme borsten en heel lang, blond haar. Van die hairextentions die zo veel vrouwen in Groot-Brittannië dragen.

Ik had direct door wie het was. Het was Katie Price. Het meisje dat net parmantig de opening had verricht en met een simpele knip tweeduizend pond had opgestreken. Degene ook tegen wie ik nog geen uur eerder in een speciale ontvangstruimte voor vips zo afstandelijk had gedaan toen ze direct op me af kwam. Dat ik me zo gedroeg, deed ik expres. Wat moest ik nou met haar? Niks. *Laat ik nu voor één keer verstandig zijn*, dacht ik.

Dat ik het meende, zagen mijn ploeggenoten ook. Die waren daar erg verbaasd over. En ook omdat ik de drank liet staan en een cola bestelde. Ik had geen keus, vond ik. Als ik nu begon te drinken, ging het geheel verkeerd. Zeker weten.

Jordan vond dat afstandelijke wel interessant, geloof ik. Het was weer eens wat anders. Normaal moet zij de mannen van zich af slaan, nu was zij degene die de deksel op haar neus kreeg. Ongewild maakte ik me gewild.

Ik had me nog niet omgedraaid of ze vroeg het. 'Mag ik er nu wel bij komen zitten?' Ik keek wat stoer rond, maar zag nergens een lege stoel. 'Dat wordt dus lastig.'

'Nee, hoor', zei ze met een opwindende glimlach.

Voordat ik het wist, wipte Jordan als een ervaren paaldanseres haar rechterbeen over mijn stoelleuning en zat ze tegenover me op schoot, de meest gewilde vrouw van heel de *UK*. Het ging allemaal zo snel dat ik niet eens tijd had om te schrikken. Dat was ook nergens voor nodig. Ik vond het wel spannend.

Om te kijken wat voor vlees ik in de kuip had, keek ik eens goed hoe ze eruitzag. Ze was heerlijk. Met dat witte, korte rokje en die stoere bruine riem die om haar middel bungelde, net onder die enorme borsten, kon ik mijn ploeggenoten alleen maar gelijk geven. Deze vrouw was inderdaad van de buitencategorie. Ik zag McLeish kijken. Niet naar de flirtende en lachende Jordan, maar naar mij. Zijn reactie was voorspelbaar. Hij begon als een gek te zwaaien, met die wijsvinger van hem. Omdat hij op een afstandje stond, hoorde ik niet wat hij zei. Dat hoefde ook niet. Ik ben geen liplezer, maar ik wist precies wat hij zei.

Doe.

Dat.

Niet.

Maar wat kon ik doen? Niks! Helemaal niks. Ik zat opgesloten, ik kon niet weg. Ik zat volledig in de tang. Dat gebaar maakte ik ook naar McLeish. Ik trok mijn schouders op en stak als een drenkeling in een woeste zee mijn beide handen in de lucht. Het had weinig nut. Niemand kwam mij redden. In plaats daarvan hitsten mijn ploeggenoten me juist op.

Ondertussen schoven steeds meer jongens bij ons aan. Mijn makkers zagen ook wel dat je bij deze tafel moest zijn. Hier ging iets gebeuren, dat voelde je gewoon. Bovendien was het voor hen een uitgelezen mogelijkheid om Jordan eindelijk van dichtbij mee te maken. De hele avond zag ik ze al naar haar toe lopen. Naar het tafeltje waar Jordan met wat andere lokale beroemdheden zat te eten. Het was verspilde moeite. Ze stuurde iedereen keer op keer weg.

De situatie was nu anders. Omdat Jordan zelf naar een van onze tafels was gegaan, mijn tafel, kon ze niemand meer wegsturen. Daar was ook geen enkele reden toe. We hadden de grootste lol en lachten om alles. En het werd leuker en leuker. Zo leuk dat ik dacht: *Weet je wat, eigenlijk kan me het me niks meer schelen ook. Hoezo ik ga vroeg naar huis? Hoezo cola? Bekijk het maar. Ik ga feesten. En flink ook.* Ik wenkte naar de serveersters. 'Doe mij ook maar een biertje.' En ik bestelde er nog een. En nog een. En ik klokte er in korte tijd zo een paar achterover, niet wetende dat dit slechts de warming-up was voor een unieke nacht. Een nacht die ik me nog lang zou heugen.

Jordan, of Katie zoals ze zich later zou voorstellen, bleef niet achter. Ook zij bleef de drank maar naar binnen gieten.

'Waarom gaan we eigenlijk niet met z'n tweeën weg?'

De vraag, meer een uitnodiging, kwam een uur later niet eens onverwacht. Maar hoe graag ik het ook wilde, ik kon er niks mee. Dat zei ik ook tegen mijn inmiddels op en neer wippende stoelgenote. 'Dat lukt me echt niet. Als mijn trainer ons samen weg ziet gaan...', vertelde ik Jordan. 'Dan wordt hij helemaal gek. Dan kan ik het wel schudden.'

Ik zag haar balen, met die knijpoogjes van haar.

'Dan gaan we apart weg', fluisterde Jordan, nog altijd boven op me zittend. 'Dan zien we elkaar gewoon weer ergens anders.'

Omdat ik al zo veel drank op had, dacht ik niet eens meer aan de gevolgen. Zonder na te denken antwoordde ik dat het prima was.

Ik stelde een discotheek voor. Die was op dit tijdstip nog wel open.

‘Nee, dat vind ik niks.’ Jordan had liever wat meer privacy.

‘Weet je anders geen leuke lapdancebar?’

Ik ging even wat verzitten en keek haar verbaasd maar blij aan. Hoorde ik dat goed? Vroeg ze echt of ik geen leuke striptent wist? Dan kende ze mij niet! Als er één iemand de nachtclubs in de stad wist, was ik het wel. En niet alleen in Glasgow, ik had altijd al een zwak gehad voor dergelijke clubs.

Ik noemde Seventh Heaven, de stripclub waar ik regelmatig met Bobby kwam en waar ik iedereen kende.

‘Goed’, zei ze, ‘dan zie ik je daar.’

Hoe soepel het er ook uitkwam, ik merkte dat Jordan het niet lekker zat. Ik zag haar twifelen en had ineens een beter idee. Ik moest gewoon snel in haar enorme zwarte 4x4 springen. Zo’n Landrover. Ze vertelde dat die aan de achterkant stond geparkeerd, bij de deur die doorgaans alleen wordt gebruikt door leveranciers. ‘Ideaal’, zei ze. ‘Niet alleen uit het zicht van de pers, ook buiten het zicht van jouw trainer.’

Amper een paar minuten later reed ik met piepende banden weg. De schijnbeweging had gewerkt. Ik had gedaan alsof ik naar de wc ging, maar in plaats daarvan glipte ik, zonder dat iemand het doorhad, snel weg, de ruime wagen van Jordan in. Omdat het inmiddels half drie ’s nachts was, zag niemand dat wij vanuit een vunzig achterafstraatje koers zetten naar de striptent om de hoek bij Charing Cross.

Dat de opwinding door mijn lichaam gierde, was begrijpelijk. Ik vertrok wel vaker met een scharrel via de achteruitgang. Met de pers op de loer kon ik niet voorzichtig genoeg zijn. Dit was echter anders. Ik zat ditmaal niet met een onbekend meisje in de auto, maar met Katie Price. De beroemde Katie Price, nota bene samen met haar manager David Reis. Er zijn momenten in mijn leven die beduidend minder spannend en minder *glamorous* waren.

Vanaf de achterbank keek ik haar opnieuw aan. Ik kon alleen maar glunderen. *Wat een heerlijke vrouw*, dacht ik opnieuw. Niet alleen erg lekker, maar ook erg grappig, leuk, aardig en inventief. Dat meen ik echt. Voor de buitenwereld mag ze misschien overkomen als een bitch. Iemand die heel bot is. Maar verplaats je eens in haar. Ze moet zich zo wel opstellen. Overall waar ze komt, wordt ze aangeklampt. Iedereen wil wat van haar. Logisch dus dat ze, net zoals grote spelers als Cristiano Ronaldo en David Beckham, een enorme muur om haar heen bouwt. Dat vertelde ze me ook. Ze doet dat puur omdat ze anders geen leven meer heeft. Helemaal niet in een land waar de pers zo hard en meedogenloos is. Dat ze weleens mensen moet teleurstellen, het is niet anders.

Ik vroeg me weleens af waarom Jordan, de meest gefotografeerde en gewilde vrouw van Groot-Brittannië, die avond juist op mijn schouder tikte. De hele zaal zat vol met mannen, veel voetballers ook. Ze koos uitgerekend voor mij. Toeval? Ik denk het niet. Buiten dat ik er goed uitzie, gedragen de meeste Schotten zich – en dan zeg ik het heel netjes – niet altijd even charmant tegenover een vrouw. Een compliment zie je ze haast niet geven. Vaak zijn ze juist heel grof. Ik was eerder het tegenovergestelde. Ik deed het altijd een stuk subtieler. Wellicht

speelde dat een rol. Of ze had spannende verhalen over mij gehoord. Dat kon natuurlijk ook.

Met Jordan kun je prima de stad in gaan. Dan zijn er echt geen betere. Of het moet Mario Balotelli zijn. Als die knotsgekke Italiaan mijn ploeggenoot was geweest, waren we zonder meer elkaars beste vriend geworden. Hoe hij zich gedraagt, is toch prachtig? Ik hoorde eens het verhaal dat als hij gaat tanken, hij direct voor iedereen betaalt die bij de benzinepomp staat. Dus zelfs daar geeft hij gewoon een rondje. Dat is toch smullen? Ja, zulke gasten mag ik wel.

Dat gold ook voor Jordan. Als je met haar op stap gaat, weet je op voorhand dat je een topavond hebt. Het levert gegarandeerd vuurwerk op. Maar om met haar een relatie aan te gaan leek me niks. Dat kon ook niet eens. Zelf was ze vrijgezel, althans dat vermoedde ik, maar dat gold niet voor mij. Ik was getrouwd. Met Graciela, die op dat moment nog in Nederland was, maar de volgende dag weer mijn kant op zou komen.

Dat ik getrouwd was, alweer drie jaar, kon me weinig schelen. Ik dacht er eerlijk gezegd niet eens aan. Helemaal niet toen ik met Jordan in Seventh Heaven op een bank plofte. Op het rode pluche gingen we direct verder waar we gebleven waren. We kusten we elkaar alsof het onze laatste dag was.

Jordan had een idee.

‘Kom, we gaan naar achteren’, zei ze ondeugend.

Ik knikte.

‘Maar niet alleen.’

Zonder dat ik kon reageren, wenkte ze naar de twee meisjes uit Hongarije die kort daarvoor nog recht voor ons ondersteboven aan een paal hadden gehangen. Zij kwamen meteen aanlopen. Natuurlijk deden ze dat. Net als ik wisten zij dat ze deze kans niet elke dag kregen.

Er zijn momenten waar je later met weemoed aan terugdenkt. Dat het zó speciaal is dat je hoopt dat je de tijd voor even stil kunt laten staan. Dat moment had ik toen. Toen ik met Katie en die twee meiden naar het kamertje in de hoek liep. Dat gevoel werd alleen maar versterkt toen zij hun mooie, rode lingerie uittrokken en pal voor me uitbundig met de eveneens naakte Jordan begonnen te zoenen. Dit bedoelden ze dus met de zevende hemel! Een betere naam had de eigenaar van deze tent niet kunnen bedenken.

Vlak voordat ze het gordijntje opendeden en de kruitdampen waren opgetrokken, gaf ik die meiden direct een flinke fooi. Dat hadden ze zeker verdiend. Ik was wel wat gewend, zeker in de striptenten, maar dit sloeg alles. Ik kon het eigenlijk niet geloven wat ik net had gezien. Het was zo onwerkelijk dat ik aanvankelijk dacht dat ik in de maling werd genomen. Dat kon niet anders. Ik wist bijna zeker dat ze zo met een cameraploeg kwamen binnenstormen. Dat ze keihard *Bananasplit!* riepen of zo.

Nou, wat een grap! Lachen, hoor!

Ik had het mis. Hoelang ik ook wachtte en hoe vaak ik ook naar de gordijntjes keek, er kwam geen beweging in. Niemand stak zijn hoofd erdoorheen. Geen cameraman, geen

ploeggenoot die me wilde terugpakken. Niemand. De gordijntjes bleven hangen zoals de laatste tien minuten: potdicht en keurig in de plooi. Ik zag alleen zes glunderende ogen, met daaronder drie heerlijke, poedelnaakte lichamen.

Pottenkijkers waren er de volgende ochtend wel, voor de ingang van het Moat House Hotel, een luxe hotel aan een oever van de Clyde River dat inmiddels is omgetoverd tot het Crown Plaza Hotel. Een gebouw met een enorme ramenpartij dat nagenoeg om de hoek lag van mijn appartement, naast het Scottish Exhibition and Conference Centre. Vanaf de top kon ik bijna zo mijn woonkamer binnenkijken.

Omdat het nieuws als een lopend vuurtje door de stad was gegaan, leek het voor de deur wel op een mierennest. Ik loerde in de hotellobby door de ramen naar buiten. Overal waar ik keek, krioelden fotografen door hun loopgraven met hun wapens in de aanslag. Niet een paar dus, maar vele tientallen.

Op het moment dat ik naar buiten liep, ongeschoren en met mijn blouse half uit de broek, deed ik nog wel een hand voor mijn ogen, maar dat had totaal geen zin. Het geflits kwam van alle kanten. Het was zelfs zo fel dat ik door die enorme zee van licht een paar tellen niks meer kon zien. Wat een eikels. Ik was misschien Brad Pitt niet, maar zo voelde ik me wel even daar op die trappen van het Moat House Hotel. Zonder dat ik opkeek, scheurde ik weg in een gereedstaande taxi. Op naar mijn appartement op nog geen paar honderd meter van de plek waar ik net een van de meest memorabele nachten van mijn leven had beleefd.

Sommigen vroegen later weleens waarom ik in vredesnaam naar buiten liep, terwijl ik wist dat al die fotografen voor de deur lagen. Heel simpel. Ik had geen andere keuze. Ik kon niet wachten tot ze weg waren. Het was inmiddels al kwart voor negen 's ochtends. Ik moest naar buiten, naar de training.

Jordan kreeg er allemaal weinig van mee. Die lag op dat moment nog uitgeteld op haar kamer, in de Anchorage Suite van 450 pond per nacht. Een balzaal, zo groot. Het had twee enorme badkamers. Niet dat we ze nodig hadden. Het spektakel speelde zich voornamelijk midden in het aparte slaapgedeelte af: op het queensize bed. Het was een wilde nacht, ook al waren we beiden zo dronken als wat.

Dat de onvergetelijke nacht nog even zou voortduren, was me meteen bij binnenkomst in die hotelkamer wel duidelijk. De deur viel nog niet in het slot of alle kleren gingen uit. Om geen minuut te verspillen doken we direct poedelnaakt het bed in, waar we het uren later keurig afmaakten. Ik was daarbij wel zo slim om me niet te laten filmen. Bij Jordan wist je het immers maar nooit. Die had, zo had ik eerder op de avond gehoord, wel vaker een sekstape gemaakt die vervolgens *toevallig* op internet verscheen.

Wat ik ook niet wist, was dat Katie een groot liefhebber was van tatoeages. Zelf vond ik dat ook al heel vroeg prachtig. Tegenwoordig hebben de meeste voetballers er eentje. In mijn tijd zag je dat nog nauwelijks. Het kwam in die periode net een beetje op. Ik geloof dat ik een van de eerste spelers was die zich uitgebreid liet tatoeëren. Inmiddels zit ik aardig onder, met onder meer tattoos op mijn borst, buik, armen, handen en benen. Daarvoor ging ik vaak naar Hanky Panky Tattoo op de Amsterdamse Wallen. Die tattoos liet ik dan niet zetten door de

eigenaar, maar door een van zijn medewerkers. Die gast was echt goed. Helaas is hij kort geleden overleden. Ik ben daarom naarstig op zoek naar een nieuwe tatoeëerder. Ik ben namelijk nog niet klaar. Mijn rug is bijvoorbeeld nog helemaal leeg.

Dat gold niet voor Katie. Die had op haar onderrug al een rode vlinder staan. Een hele mooie, moet ik zeggen. Alsof die vlinder zo aan een touwtje uit haar slipje fladdert. Mooi vond ik ook het rood-zwarte hartje aan de voorkant. Dat was alleen niet omdat het ontwerp me zo aansprak. Het lag ook aan de plek waar ze die tattoo had laten zetten: tussen haar benen.

De volgende ochtend in de taxi naar mijn penthouse kon me dat beeld even gestolen worden. Ik had andere dingen aan mijn hoofd. Hoe mooi en bijzonder die tatoeages van Jordan ook waren, ik dacht alleen maar: *Hoe lul ik me hier nu weer uit?* Graciela kwam later die dag terug uit Nederland. Zij kreeg ongetwijfeld wat van de heisa mee. Ze was niet gek! Ik kon alleen even niks bedenken hoe ik dit makkelijk kon oplossen. Maar dat hoefde ook niet meer. Een paar uur later lag de waarheid al op straat. Met dank aan *The Evening News*, de krant die Graciela bij aankomst op het vliegveld direct zag liggen. Het was weliswaar geen paparazifotograaf gelukt om mij samen met Jordan te fotograferen, maar ontkennen had geen zin meer. De enorme foto op de voorpagina, genomen op het moment dat ik als een verdwaalde het hotel uitliep, zei alles. Daarvoor hoefde Graciela niet eens meer het onderschrift erbij te pakken waarin werd gemeld dat *'Fernando looked a million dollars when he arrived with Jordan, but he was like a spent penny when he left.'*

Omdat er niks meer te verbergen viel, flapte ik het er meteen maar uit. 'Inderdaad, ik heb de afgelopen nacht met Jordan doorgebracht', biechtte ik op. 'Maar is dat zo raar? Als Brad Pitt jou zou meevragen, had je dat ook gedaan, zeker met een drankje op. Sterker nog, dan ben je gek als je het niet doet.'

Graciela schudde in de hal van ons penthouse haar hoofd. Ze schreeuwde dat ze dat nooit zou doen. Ik wist wel beter. Althans, dat dacht ik. Ik zei het daarom nog een keer. Het werkte alleen maar averechts. In plaats van dat we elkaar tegemoet kwamen, of een poging daartoe deden, werd ze nog bozer en deed ze iets waarmee ik al een beetje rekening had gehouden. Zonder wat te zeggen pakte ze haar koffers die nog ongeopend in de gang stonden en vertrok weer naar het vliegveld. Vanaf Glasgow International nam ze het eerste vliegtuig naar Schiphol. Terug naar Alkmaar, waar ze een paar uur eerder nog was vertrokken. Ik geloof dat ik haar pas na een paar weken weer zag.

Natuurlijk baalde ik. Ik kon mezelf wel voor mijn kop slaan. Wat maakte ik er toch weer een potje van. Het was ook niet de eerste keer dat we flinke ruzie hadden. Aan de andere kant kon het me weinig boeien. *Weet je*, dacht ik, *zoek het maar lekker uit ook. Dan ga je toch lekker weg!* Dat gevoel kwam niet zomaar bovendrijven. Ze was toch al zo vaak weg. Wat maakte mij die ene keer meer uit. Het kwam mij eigenlijk ook best goed uit. Dan kon ik die avond tenminste weer lekker op stap, zonder dat ik rekening met haar hoefde te houden. Dat Graciela dit nóg bozer zou maken, kwam geen moment in me op.

Spijt dat ik met Jordan meeging, heb ik nooit gehad. Toen zij me die donderdagnacht in

Seventh Heaven vroeg om mee te gaan naar haar hotel om het daar af te maken, twijfelde ik nog geen tiende van een seconde. Natuurlijk zei ik *ja*. Ik wist dat ik anders wel spijt zou krijgen. Wie zegt dat deze kans zich nog een keer zou voordoen? Het was geen *Old Firm* die meerdere keren per jaar werd gespeeld. Het was Katie Price, de Engelse Pamela Anderson. Niemand slaat zo'n vrouw van zich af. Ik weet zeker dat van de duizend mannen er zonder meer 999 met haar meegaan als zij de kans kregen. Wat zeg ik? Misschien wel allemaal. Het zou hypocriet zijn als zij zeggen van niet. Ik heb het wel gedaan. Je leeft maar één keer. En ik vond het geweldig, net zoals vele Schotten. Dat merkte ik wel op straat. Dat was wel grappig: overal waar ik me liet zien, begonnen ze erover. Ik kreeg zelfs van wildvreemden felicitaties. Massaal staken gasten hun duim omhoog. Ook al had ik iets gedaan waar de meesten alleen maar van kunnen dromen, van jaloezie was totaal geen sprake. Ze vonden het juist mooi voor me, allemaal. Ze gaven me bijna het gevoel dat ik namens hen in dat enorme bed in die sjieke kamer was gesprongen. Alsof ik hun club hoogstpersoonlijk met een werelddoelpunt de langverwachte trofee had bezorgd.

Zo zag ik dat zelf ook. Het was met recht een wereldprestatie om met de doorgaans tamelijk onbereikbare Jordan in bed te belanden. Ik ging daarom niet eens in beroep tegen de forse boete die McLeish me oplegde. Natuurlijk, 25 duizend pond is veel geld. Heel veel geld. Dat weet ik ook wel. Het was het alleen wel waard. Dat zei ik ook glimlachend tegen de trainer. 'Zo'n nacht is onbetaalbaar.' Dat het mijn duurste vrijpartij ooit werd, ach, dat was *part of the deal*. Andy Watson die naast McLeish stond, had het niet meer toen hij het me hoorde zeggen. Hij rolde bijna over de grond van het lachen. Ik baalde alleen dat ik mijn gouden armband was kwijtgeraakt. In alle commotie had ik die vergeten mee te nemen.

Volgens Britse media begonnen we daarna een relatie. Sommigen schreven zelfs dat Jordan plannen had om naar Schotland te gaan. Dat was absoluut niet waar. Dat wilde ik niet eens. Zij is niet het type met wie je wil trouwen. We hielden wel contact. Dat vond ik leuk. Ik wilde haar natuurlijk niet helemaal laten gaan... Bij ons afscheid in het Moat House Hotel vroeg ik daarom haar nummer. Die gaf ze zonder morren. Maandenlang stuurden we elkaar bijna dagelijks sms'jes, uiteraard met mijn telefoon die eigenlijk niet bestond. Je zou het misschien niet verwachten, maar dat waren niet louter ranzige en spannende tekstberichten. Er zaten ook veel serieuze tussen. Die gingen vooral over haar autistische zoontje Harvey, die lijdt aan het syndroom van Prader-Willi. Dat jochie bleek door de Amerikaanse arts te zijn geholpen die kort daarvoor in Los Angeles mijn ogen had gelaserd.

We spraken nog één keer af. Dat was bij haar thuis, in haar enorme villa in Essex, in de buurt van Londen. Dat werd niet echt een succes. Ik had het eerlijk gezegd wel een beetje gehad met haar. Op den duur gaat zoiets toch vervelen. Bovendien begon het langzaam te verwateren. In die periode vertrok ze na een korte vakantie in Santa Lucia naar de Australische jungle vanwege de ITV-realityshow *I'm a Celebrity... Get Me Out Of Here!* Dat bevorderde ook niet echt ons contact. Verder was ik natuurlijk zelf ook heel druk. Niet alleen met wedstrijden, ook met uitgaan. Het was uiteraard niet zo dat ik verder niks meer deed of dat ik niet meer met meisjes afsprak. Integendeel.

Het laatste contact tussen ons dateert alweer van september 2005. Dat ging over haar

huwelijk met zanger Peter Andre. Ze vond het wel leuk als ik ook zou komen, zei ze. Een vriendelijk gebaar, maar ik hield de boot af. Wat moest ik daar? Kijken hoe ze ging trouwen? Daar had ik weinig zin in. Het was direct de laatste keer dat we elkaar spraken.

Ik heb geen idee hoe Jordan mij herinnert. Er gebeurde eigenlijk maar één keer echt wat, maar toch was er een klik. Ik kon in ieder geval altijd hard om haar lachen. Zo moet Jordan dat ook hebben ondervonden.

Die bevestiging kreeg ik grappig genoeg drie jaar later. Vanwege de lancering van een glossy over powervrouwen, een initiatief van *Life After Football*, het blad van oud-voetballer Regi Blinker, was Jordan in oktober 2003 even in Nederland. Ze hadden haar uitgenodigd om het feest in Huis ter Duin op te leuken. Omdat ik inmiddels in Rusland zat, kon ik niet zelf aanwezig zijn. Er werd wel uitgebreid over me gesproken. Robert Pot, de zoon van trainer Cor, geloofde nooit dat ik iets met haar had gehad. 'Je lult uit je nek', zei hij steeds. Toen Robert haar op het feest in Noordwijk ineens zag lopen, wist hij dat dit de uitgelezen kans was om mijn woorden op waarheid te checken.

Omdat hij vermoedde dat hij maar één kans had, liep hij in één ruk op haar af. Ik geloof dat hij zich niet eens voorstelde. Robert begon direct over mij.

Robert kon alleen maar een diepe buiging voor me maken, zei hij de volgende dag. Er was inderdaad geen woord van gelogen. Jordan, totaal verbouwereerd dat ze met mijn naam werd geconfronteerd, heeft het Robert zelf verteld. Ja, er was in Glasgow inderdaad ooit wat gebeurd. Robert, helemaal opgetogen dat hij haar eindelijk een keer zag en sprak, wist niet wat hij hoorde.

Het werd sowieso een mooie avond voor Robert. Omdat Jordan blij was dat een bekende van mij op haar was afgestapt, bleef ze constant bij hem in de buurt. Ze leken wel een stelletje, zo close waren ze. Robert kneep meerdere keren in zijn arm. Iedereen in Noordwijk liep achter haar aan, iedereen wilde met haar praten, maar ze had er geen zin in. Volgens Robert stuurde ze zelfs jongens als Ruud Gullit en Patrick Kluyvert weg. Ze had er geen oog voor. Ze bleef bij Robert, de hele avond. Ik kon alleen maar lachen toen ik het hoorde. Er telde in Noordwijk maar één iemand voor haar en die persoon was ik. Zo graag wilde ze weten hoe het met me ging. Constant al die vragen over me, Robert moet haast krankjorum zijn geworden.

Aan het einde van de avond, vlak voordat ze vertrok, had ze nog een verzoek. Omdat het haar leuk leek mij opnieuw te spreken en blij was dat het weer goed met me ging, krabbelde ze haar nummer op een papiertje en gaf dat aan Robert. Of hij dit nummer alsjeblieft aan mij wilde geven. Als ik zin had, zei ze daarbij, moest ik haar maar bellen.

Glunderend gaf Robert me het nummer. Ik deed er alleen niks mee. Geen haar op mijn hoofd die eraan dacht om haar te bellen. Niet omdat ik geen zin had. Het leek me gewoon niet handig. Bovendien had ik er totaal geen behoefte aan. Ik zat inmiddels niet alleen ver weg van de UK, maar bevond me ook in een land waar de vrouwen nóg knapper, spannender en mysterieuzer waren. Jordan mag dan een heel mooie en bijzondere vrouw zijn, in een land als Rusland, waar de meeste dames eruitzien als een model, viel ze nauwelijks op. Ik had haar daarom niet meer nodig. Voor haar duizend anderen.

Oranje

Anders dan bij Glasgow Rangers stond ik bij het Nederlands elftal niet hoog in de pikorde. Bij Oranje vormden tien spelers de kern, de rest hing er maar wat bij. Ik behoorde tot die laatste groep. Daar had ik geen problemen mee. Ik vond het meer dan logisch. Ik was natuurlijk geen ervaren speler. In ieder geval niet zo ervaren als Frank de Boer, Phillip Cocu, Jaap Stam en Edwin van der Sar. Ik was al blij dat ik er überhaupt bij zat.

Dat juist zij het bij Oranje voor het zeggen hadden, was niet zomaar. Zij hadden al tientallen interlands achter hun naam staan en speelden bij de Europese top. Bij Barcelona, Manchester United, Juventus, dat soort clubs. Zij waren vanzelfsprekend de belangrijkste jongens. Zo ver was ik nog lang niet. Dat wist ik maar al te goed.

Zij waren niet alleen de belangrijke spelers, zo gedroegen zij zich ook. Dat merkte ik wel in Huis ter Duin, het hotel in Noordwijk waar we meestal met het Nederlands elftal zaten. Van een hiërarchie was misschien niet echt sprake – we waren allemaal goede en volwassen spelers – zij bepaalden wel wat er gebeurde. Niet dat ze zich arrogant gedroegen, beslist niet, maar het moest meestal wel op hun manier. Neem de tafelindeling. Het was niet zo dat ze aanwezig waren waar ik moest zitten, maar ze gaven me in het begin ook niet echt het gevoel dat ik bij het eten overal kon plaatsnemen. Omdat ik niet als een soort indringer wilde worden gezien, zocht ik daarom pas een stoel uit als de gevestigde orde zich al had geïnstalleerd. De stoel die overbleef dus.

Ik stelde me bewust zo op. Voordat je het weet, kijken ze anders tegen je aan. Ik weet wel: we waren allemaal professionals. De kans was wel heel klein dat ze zo dachten, maar ik wilde dat risico gewoon niet nemen. Ik keek daarom nog even de kat uit de boom. Later werd ik wel wat zekerder en ging ik wel overal zitten. Maar in het begin was het toch even aftasten.

Hoe goed en ervaren de groep ook was, ik voelde vrij snel dat het onderling niet altijd boterde. Zo hadden sommigen vooral moeite met Edgar Davids. Zelf had ik totaal geen problemen met Edgar. Hij was misschien een aparte vogel, maar ik vond 'm een aardige gozer. Anderen vonden het maar niks dat hij zich zo afstandelijk gedroeg. In hun ogen moest hij zich meer met de groep bemoeien. Edgar, eigenzinnig als hij was, vond dat niet nodig. Hij koos zijn eigen weg en dat botste weleens. Ik keek er niet van op. Dat zat nu eenmaal in hem en dat kreeg je er niet zomaar uit. Wat dat betreft was hij heel anders dan Arthur Numan en Pierre van Hooijdonk, jongens die de groep juist wel opzochten.

Ik vond die heisa rond Edgar altijd erg overdreven. Het maakte mij echt niks uit hoe iemand zich gedroeg. Je moet een voetballer beoordelen op zijn spel. En met de voetballer Davids was natuurlijk niks mis. Ik ben blij dat ik bij Oranje elf keer met zo'n topper samen kon spelen. Hetzelfde geldt voor Clarence Seedorf, die zesmaal mijn ploeggenoot was bij Oranje. Ook een ongelooflijk goede voetballer. Echt een superspeler. Hij kreeg bij het Nederlands elftal alleen niet de waardering die hij verdiende. Net als met Davids konden de

oudere spelers maar moeilijk met zijn houding omgaan. Ze vonden het maar niks dat hij over alles en iedereen een mening had. Een mening die hij maar zelden bijstelde. De meesten pruimden dat niet. Dat leidde regelmatig tot een conflict, zoals de rel over portretrechten toen Seedorf overhoop lag met Rob Cohen, de schoonvader van Ronald de Boer die in die periode de zaken regelde voor veel internationals.

De problemen beperkten zich niet alleen tot de spelers. Seedorf botste ook met de technische staf. Andries Jonker, die in die periode stage liep bij het Oranje van Louis van Gaal, kreeg op een middag snoeihard de wind van voren. Dat riep Jonker ook wel een beetje over zichzelf af. Het was een echte schoolmeester. Die deed alles exact zoals het in de boeken stond. Hij bleef daar maar op hameren, soms tot het extreme aan toe. Op zijn allereerste dag hoorde ik hem op de training tegen Seedorf zeggen dat hij in het vervolg toch anders moest lopen.

Ik dacht nog: *Dit gaat niet goed.*

En het ging niet goed. Seedorf, op dat moment de absolute wereldtop, wist niet wat hij hoorde. Hij keek op, liep op de stagiaire af en vroeg wie Jonker eigenlijk was. En hij had een vraag. Heel vilein vroeg Seedorf of Jonker eigenlijk zelf had gevoetbald. En zo ja, wilde Seedorf weten, was dat een beetje op niveau?

Jonker schudde zijn hoofd en zei van niet.

‘Houd dan je mond!’, snauwde Seedorf. Terwijl hij wegliep, riep hij dat Jonker maar snel zijn pionnetjes moest pakken en die ergens ver in de hoek moest zetten. De koning had opnieuw een van zijn onderdanen de les gelezen. Jonker was te verbouwereerd om te reageren.

Ergens kon ik me wel voorstellen dat sommigen zich aan dat gedrag ergerden, maar zelf zag ik het probleem niet. Helemaal niet omdat Seedorf, een op en top prof, met afstand tot de beste spelers van de selectie behoorde. Als voetballer was er bijna geen betere. Het is echt geen toeval dat Seedorf met zo veel verschillende clubs zo vaak kampioen werd. Clarence is de enige voetballer uit Nederland die vier keer de Champions League won. Dan kun je echt wel wat, hoor.

Ik kan niet in de hoofden kijken van de bondscoaches, dus ik weet niet wat de ware reden was om Seedorf uiteindelijk niet meer te selecteren. Het verbaast me niks als ze zich bedreigd hebben gevoeld. Dat heeft Clarence, denk ik, de kop gekost. Vreselijk zonde. Als iemand zo goed kan voetballen, neem je zijn gedrag toch op de koop toe? Dat is weer typisch Nederlands. Ik dacht weleens: *Ga toch eens met z'n allen een keer om tafel zitten. Als volwassen mannen kom je er dan toch wel uit?* Hadden ze dat maar gedaan. Dan had Seedorf geen 87 interlands gespeeld, maar had hij nu misschien wel 150 caps achter zijn naam staan. Dan was hij met afstand recordinternational geweest. Het gebeurde alleen niet. In plaats daarvan werd Seedorf de kop-van-jut. Bij pers en publiek. Helemaal nadat hij in 1997 tegen Turkije die strafschop hoog over had geschoten. Sindsdien kon hij echt niks meer goed doen. Ik vond dat altijd zo onterecht.

Ik kon goed met Seedorf opschieten. Heel goed zelfs. Die klik was er meteen al. Eigenlijk al vanaf het moment dat ik hem die middag in 1991 voor de eerste maal de hand schudde bij Oranje Onder-16. Ik voelde me alleen niet geroepen om te bemiddelen in deze kwestie. Dat

was mijn taak ook niet. Ik had wel andere dingen aan mijn hoofd. Mijn eigen problemen, mijn eigen gedrag.

Ik maakte me ook totaal niet druk dat ik niet hoger stond in de pikorde. Wat kon mij dat schelen. Ik vond het juist wel fijn, zo in de luwte. Een hele verademing. Zeker wat de media betreft.

Dat merkte ik op de dagen dat we ons moesten melden bij Oranje, meestal op maandagochtend. Dan draaide ik mijn auto het parkeerterrein van Huis ter Duin op en zag ik de pers al staan wachten bij de ingang. Ik dacht elke keer weer hetzelfde: *Wat zijn dat eigenlijk toch een lieverdjes*. Heel anders dan in Schotland, waar journalisten meedogenloos zijn. Het klinkt misschien gek, maar ik zag de momenten met Oranje als uitje. Weg van alle hectiek in Glasgow.

Wat ook heerlijk was: ik had bij het Nederlands elftal een eigen kamer. Op die manier kon ik me in alle rust terugtrekken en me focussen op het duel zonder dat iemand me stoorde. Ik liet soms alleen mijn moeder en mijn broertje komen. Of wat vrienden. Omdat ik nauwelijks in Nederland was, was dit een ideale manier om hen toch even te zien. Ik vond dat ook leuk. Dan dronken we koffie in een vleugel van het hotel en bespraken we alledaagse dingen. Daar hadden we mooi de tijd voor. Meestal gingen we met de ploeg om zeven uur eten. Dat duurde dan een uurtje. Dat betekende dat we vaak de hele avond hadden om bij te kletsen. Om niet in de problemen te komen, lette ik er wel op dat ik ruim voor elf uur, het tijdstip dat we boven moesten zijn, weer op mijn kamer was. Mijn eigen kamer. Eentje met zeezicht.

De ruime kamer was voor mij het zoveelste bewijs dat Oranje de absolute wereldtop was. Bij Glasgow Rangers deelden we bijvoorbeeld nog een kamer als we met de ploeg onderweg waren. Ik vond het niks. Je slaapt toch anders. In Rusland kon ik daar ook maar moeilijk aan wennen. Gelukkig paste Dick dat bij Zenit Sint-Petersburg snel aan. Ik stond al op het punt om naar hem toe te lopen. Of ik echt niet alleen op een kamer kon, desnoods betaalde ik die zelf wel. Alles beter dan met z'n tweeën op een kamer. Ik had namelijk de pech dat Fatih Tekke, die Turkse jongen, mijn slapie was. Een zeer gelovige jongen. Klokslag zes uur stapte hij al uit bed en ging hij bidden. Elk ochtend weer. Vervolgens stak hij een sigaret op en keek hij urenlang tv waardoor ik niet meer kon slapen. Om gek van te worden. Bijna net zo erg als een slapie die ontzettend snurkt.

Dat probleem had ik bij Oranje gelukkig niet. Net zoals ik totaal geen last had van de media. De Nederlandse pers maakte het me nauwelijks moeilijk. Voor de deur van Huis ter Duin, bij de bekende draaideuren, zei ik meestal wat standaarddingetjes in een microfoon of taperecorder die ze onder mijn neus drukten en ik kon door. Ik vroeg me weleens af of ze daar echt blij mee waren, met die citaten. Veel zei ik namelijk niet. Ik brabbelde wat en zij accepteerden het. Omdat de woorden eens niet werden verdraaid, was het wel lekker. Met recht een verademing voor iemand die de Britse pers gewend was.

Ook binnen de muren van het spelershotel deed ik wat me werd gevraagd. Waarom zou ik me ook rebels en stoer gedragen? Ik had daar alleen maar mezelf mee. Ik had ook geen keus. Louis van Gaal, die mij er in de herfst van 2000 voor het eerst bij haalde, eiste vanaf tweede één discipline. Van iedereen. Hij gaf je zo een tik op de vingers als je niet scherp was of je je niet aan de regels hield. Daar had ik natuurlijk weinig trek in.

In zijn drang naar perfectie ging Van Gaal heel ver. Omdat Pierre van Hooijdonk een hekel had aan sokken, stapte hij altijd met blote voeten in zijn schoenen. Dat deed hij ook die ochtend in 2001 toen we in het Sheraton Hotel op Schiphol verbleven, als voorbereiding op het duel met Andorra. Van Gaal ontplofte zowat toen hij Pierre zonder witte KNVB-sokken de hotellobby in zag komen. ‘Dat is niet de afspraak’, brieste Van Gaal, wijzend naar de blote enkels van Pierre. Iedereen moest hetzelfde gekleed gaan. Pierre, die in de lift nog maar net op tijd zijn stropdas goed kon doen, dus ook. Omdat we op het punt stonden om te vertrekken, stuurde Van Gaal hem nog net niet naar boven. Het zag er zo grappig uit dat we Pierre er die hele week nog aan hebben herinnerd.

Van Gaal deed dat natuurlijk niet om te plagen. Er zat wel degelijk een visie achter. Hij wilde dat we eenheid uitstraalden, saamhorigheid. Net zoals hij maximale concentratie en inzet van ons verwachtte. Niet alleen in wedstrijden, maar zelfs op trainingen. Daarom zat hij er altijd bovenop. Dat betekende dat we altijd messcherp moesten zijn en geen enkele fout mochten maken. Gebeurde dat wel, dan was je aan de beurt. Dan kon Van Gaal je echt kleineren.

Daar kwam ik snel genoeg achter. Normaal gesproken schoot Ronald Waterreus als de beste uit. Links, rechts; het maakte Ronald, tevens mijn ploeggenoot in Glasgow, weinig uit. Ik heb zelden een keeper zo goed zien uittrappen. Een keer, op een van mijn eerste trainingen bij Oranje, raakte hij de bal echter totaal verkeerd. Hij belandde ergens bij de cornervlag. Totaal de verkeerde kant op dus. Veel trainers zien zo’n afzwaaijer als een bedrijfsongeval, Van Gaal niet. Hij draaide zijn hoofd om en schold Waterreus vanaf een afstandje verrot. ‘Dit is verdomme wel het Nederlands elftal, Waterreus! Als je geen bal recht kan schieten, ga je maar naar huis.’ Ik schrok ervan. Dat was dus Van Gaal, voor wie alleen het beste goed genoeg is. Zelfs als je een warming-up niet goed deed, werd hij al gek. Die uitbrander gaf me te denken. Van Gaal móést wel ogen in zijn rug hebben. Dat kon niet anders. Hij stond immers naar ons te kijken, met zijn rug naar Waterreus toe.

Dat Van Gaal werkelijk niks ontging, maakte me in het begin best onzeker. Zó’n professionele instelling, zó’n enorme toewijding, dat was ik niet echt gewend. Dat was ook niet zo raar. Twee seizoenen eerder speelde ik nog in de Eerste Divisie. Tegelijkertijd wist ik: dat excuus telt niet meer. Natuurlijk telde dat niet meer. Ik moest me daar niet achter gaan verschuilen. Ik moest gewoon knallen, zoals ik ook bij Glasgow Rangers deed. Dan was er niks aan de hand. Van Gaal had me natuurlijk niet zomaar geselecteerd.

Om een zo’n sterk mogelijke indruk achter te laten, probeerde ik op de training mijn eigen vertrouwde spel te spelen. Dat moest ook. Ik wist dat het me zou opbreken als ik er ineens rustig en doordacht in zou vliegen, zeker omdat ik niet gewend was om met de handrem op te spelen. Maar het gekke is: als je voor het eerst bij zo’n groep wereldsterren komt, doe je dat automatisch wel. Juist omdat ik geen domme fouten wilde maken, koos ik voor de veilige bal. Eentje zonder risico.

Omdat ik te veel met mijn hoofd speelde en te weinig met mijn voeten, werkte het alleen maar averechts. Van Gaal zag direct dat ik het moeilijk had. Om mij toch een goed en vertrouwd gevoel te geven, nam hij me na afloop van mijn eerste training even apart en legde hij zijn arm op mijn schouder. Ik vond het eigenlijk wel fijn. ‘Fernando’, zei Van Gaal, ‘ik

begrijp dat je nerveus bent, maar doe gewoon jouw ding. Speel zoals je altijd speelt. Niet half half.' Volgens Van Gaal kwam dan alles goed. Ik gaf hem een hand en zei dat ik hem niet zou teleurstellen.

Hij knikte.

Dat ik niet direct kon aanhaken, kwam niet alleen door de spanning en het hoge verwachtingspatroon. Het lag ook aan het enorme tempo. Hoe graag ik er ook bij wilde horen, het lukte me nauwelijks om het vol te houden. Ik geloof dat ze mij die eerste dag bijna vanuit de spelersbus het hotel in hebben moeten dragen. Zo kapot was ik. Het was zo erg dat ik na het eten direct naar mijn hotelkamer ging en onmiddellijk mijn ogen sloot. Normaal keek ik nog wel wat tv. Dan zapte ik wat en doezelde ik langzaam in slaap. Zelfs daar had ik die avond geen zin meer in. Ik was op.

De woorden van Van Gaal gaven me vertrouwen. Ze beurden me echt op. Omdat ik de volgende dag veel minder verkrampd op het veld stond en alle spanning van me had afgeschud, ging het een stuk beter. Ik was in ieder geval na afloop niet meer zo kapot als een dag eerder. Omdat ik mijn vertrouwde spel weer oppakte, kon Van Gaal tevreden zijn.

Ik heb me altijd verbaasd over de berichtgeving over Van Gaal. Ik vind dat hij juist het beste uit een speler haalt. Hoe hij de druk bij een speler legt zodat die beter gaat spelen, dat vind ik echt uniek. Dat gebeurde bij mij ook. Door de lat bewust zo hoog te leggen haalde hij het hoogst haalbare uit me. Omdat ik wist dat ik niet mocht verslappen, ging ik automatisch in die flow mee. In het begin had ik daar moeite mee, maar na verloop van tijd werd ik gewoon meegezogen in zijn beleving en in zijn verwachting.

Dat ging zo goed dat ik niet eens meer aan de druk dacht die Van Gaal ons oplegde. Dat zag je ook wel aan mij op de trainingen. Ineens kwam negentig procent van alle ballen goed aan. Voor mij was dit het zoveelste bewijs dat Van Gaal, net als Advocaat, een absolute topcoach is. Voor de buitenwereld komt hij misschien over als een nukkige en norske man, maar als voetballer vond ik het prima werken met hem. Echt een vakman.

Zijn enige minpuntje is misschien dat Van Gaal te slim is. Slimmer dan welke speler ook. Hij zag vaak dingen die wij nog niet zagen. Terwijl hij al bij stap drie was, waren wij met onze gedachten nog bij stap één. Dat botste weleens. Ik vind Van Gaal daarom ook meer een clubtrainer dan bondscoach. Bij een club kan hij met zijn manier van werken spelers echt beter maken, bij Oranje heeft hij daar simpelweg de tijd niet voor.

Dat ik me bij Oranje rustiger gedroeg, betekende niet dat ik me anders voordeed dan in Schotland. Ik was hooguit wat serieuzer, zeker de eerste paar keer dat ik erbij was. Ik wist dat ik die kans in dat prachtige oranje shirt niet mocht verprutsen. Ik hield daarom wijselijk de dop op de fles als ik in Nederland was. Bij Oranje kon ik me dat niet veroorloven. Dit was waar ik als kind van had gedroomd. Hoger dan dit kon niet. Dit mocht ik gewoon niet verknallen.

Dat gevoel had ik helemaal in 2000 toen Van Gaal me voor het eerst opriep. Ik vergeet het

moment nooit meer. Dick vertelde het me in Glasgow vlak voor de training. De KNVB had gebeld, zei hij met een glimlach. Ze hadden mooi nieuws. Van Gaal had me geselecteerd voor het WK-kwalificatieduel met Ierland, op 15 november in Amsterdam. Ik was verrast door het belletje van de bondscoach. Frank Rijkaard, zijn voorganger, had me al een paar keer in de voorselectie opgenomen, maar daar bleef het bij. Een echte kans had ik nooit gekregen. Omdat ik het in die fase in Schotland niet erg makkelijk had, was ik oprecht verbaasd dat Van Gaal me toch uitnodigde.

In de auto, terug naar mijn huis in Newton Mearns, dacht ik er verder over na. Ik glunderde. Ik zag volop mogelijkheden. Ik speelde niet eens op mijn best bij Glasgow Rangers, maar behoorde al wel tot de beste achttien voetballers van Nederland. Wat als ik in Schotland wel mijn normale niveau zou halen? Dan werd ik zonder meer een zekerheid in de ploeg. Dat kon niet anders. Met het WK in Japan en Zuid-Korea in aantocht was dat geen onprettige gedachte.

Helaas kwam ik tegen de Ieren niet aan spelen toe. Zelfs niet toen Michael Reiziger, mijn directe concurrent op de rechtsbackpositie, vlak voor rust geblesseerd raakte, hoefde ik niet warm te lopen. Omdat we met 0-1 achter stonden, door een doelpunt van de onverwoestbare Robbie Keane, koos Van Gaal logischerwijs voor ervaring en meer aanvallende impulsen. De bondscoach liet na rust Seedorf invallen voor Reiziger en zette Paul Bosvelt een linie naar achteren. Ik hield nog even hoop op een klein kansje, maar na de 0-2 van Jason McAteer, een half uur voor tijd, wist ik dat ik deze avond niet van de reservebank af zou komen. Gelukkig werd het nog wel 2-2, dankzij doelpunten van Jeffrey Talan en Giovanni van Bronckhorst in de slotfase. Omdat ik niet aan spelen was toegekomen, zelfs geen minuutje, verliet ik toch met een lichte kater De Arena. Zelfs het oranje shirt met daarop mijn naam dat in mijn tas zat, kon daar weinig aan veranderen.

Tot mijn tevredenheid kreeg ik een maand later, voor de *dubbel* met Cyprus en Portugal, weer een oproep uit Zeist. Ik was blij en vooral opgelucht dat Van Gaal de selectie ondanks het slechte resultaat tegen de Ieren nagenoeg intact hield. Ik geloof dat de enige afvaller Richard Witschge was.

Dat ik er opnieuw bij was, deed me echt goed. Er was niet heel veel twijfel, maar helemaal zeker van mijn zaak was ik ook weer niet. De laatste weken speelde ik niet bijster goed bij Glasgow Rangers. Van Gaal kon me daarom in geen betere periode selecteren. Ver weg van hectisch Schotland boden deze twee interlands mij de unieke kans om in alle rust weer de juiste weg in te slaan. Gezien de kwakkelende Reiziger was het niet eens ondenkbaar dat ik twee keer in de basis zou starten.

Het liep anders. Door een blessure die ik een dag voor de wedstrijd op de training in Cyprus opliep, zat ik ineens in een rolstoel. Er zat niks anders op dan het duel in Nicosia vanaf de tribune te bekijken. Op zich was het een klein tikje dat ik op mijn enkel kreeg, het kwam alleen net verkeerd aan. Wat dat betreft heb ik nooit echt kunnen herstellen van die nare enkelblessure die ik opliep na die botsing met Ernest Faber tijdens het duel met PSV in december 1995. Dat ik door deze blessure niet één, maar twee interlands moest missen, was extra zuur. Mario Melchiot, mijn vervanger die op het laatste moment werd ingevlogen, profiteerde daar optimaal van. Hij startte zowel tegen Cyprus als tegen Portugal in de basis.

Gelukkig herstelde ik vrij snel en pakte ik vijf weken later mijn eerste minuten in Oranje, in het oefenpotje met Spanje. Ook al startte ik in het Estadio Olímpico in Sevilla niet in de basis, met mijn invalbeurt had ik wel mijn doel bereikt. Vóór mijn 25ste had ik inderdaad een wedstrijd in Oranje gespeeld. Precies zoals ik zes jaar geleden als speler van Fortuna Sittard tegen mijn trainer Chris Dekker had gezegd. Op 15 november 2000 was ik exact 24 jaar en 111 dagen.

Van Gaal koos op dat moment nog liever voor de gevestigde orde. Dat was natuurlijk jammer, maar tegelijkertijd maakte ik me niet veel zorgen. Ik wist dat mijn tijd nog wel kwam. Ik had inmiddels bij Glasgow Rangers de juiste afslag genomen en voelde mijn zelfvertrouwen met de week toenemen.

Dat Van Gaal niet al te veel wilde experimenteren, kwam deels door zijn verleden bij Barcelona. Oefenduel of niet, hij wilde niet op zijn bek gaan in Spanje. Een maand eerder, thuis tegen Portugal, was hij met Oranje ook al onderuit gegaan. Een pijnlijke nederlaag, eentje met verstrekkende gevolgen zo zou later blijken. Omdat Van Gaal zich wilde behoeden voor een nieuwe flater koos hij in Sevilla begrijpelijk niet voor nieuwkomers. Tussen bekende namen als Frank de Boer, Kluyvert, Seedorf, Davids en Cocu liet hij alleen Kevin Hofland debuteren. Ik begon daarom op de bank, net als Patrick Paauwe die er voor de eerste maal bij was.

Van Gaal liet me tegen Spanje pas diep in de tweede helft warmlopen. Meestal hield ik niet zo van die bevelen, ik had daar een gruwelijke hekel aan. In Sevilla deed ik echter onmiddellijk wat de trainer me opdroeg. Ik stak mijn hoofd uit de dug-out en liep naar de zijlijn. Ik voelde direct de spanning oplopen. Helemaal toen ik sprintend en rekkend en strekkend langs de kant met een schuin oog naar het spel keek. Ik vond het verschrikkelijk om daar te lopen. Ik had sowieso maar weinig met een warming-up. Nooit gehad. Eigenlijk konden ze mij altijd zo rechtstreeks vanaf de bank het veld op sturen. Geen probleem, helemaal deze avond niet. Ik deed dat rekken en strekken eigenlijk meer voor de vorm.

Toen ik langs de kant liep, gaf het scorebord 1-1 aan. Jerrel Hasselbaink had net voor de gelijkmaker gezorgd, kort nadat Fernando Hierro Spanje op voorsprong had geschoten. De gelijkmaker van *Jimmy* kwam op het juiste moment: zo'n kwartier voor tijd, in een fase dat Spanje leek leeggespeeld. Van Gaal had direct door dat er meer in zat. Hij was zo gebrand op een zege dat hij iedereen wel naar voren kon schreeuwen. Ik vond dat wel mooi. Alsof hij zelf dat doelpunt wilde maken.

Die treffer kwam. Door Frank de Boer, die vijf minuten voor tijd de beslissende goal binnenkopte. Een bevrijdende treffer. Ook voor mij. Ik werd onmiddellijk geroepen en mocht drie minuten later invallen, als vervanger van Paultje Bosvelt. Als een extra slot op het middenveld, pal voor Michael Reiziger.

Ik wist niet wat ik meemaakte. Dit was voetbal van het hoogste niveau. Van een andere planeet. Oranje had topspelers, maar Spanje ook! Ze stonden allemaal op het veld: Iker Casillas, Carles Puyol, Xavi, Raúl, Luis Enrique. Daarom wist ik: wilde ik slagen, wilde ik overleven, dan moest ik honderd procent geconcentreerd zijn. Anders ging ik eraan.

Ik ondervond dat snel. Ik stond nog niet tussen de lijnen of ik kreeg na een verkeerd

ingespeelde pass van Reiziger een enorme knal van Sergi, die linksback van Barcelona die altijd als een bezetene opkwam. Niet dat ik niet geconcentreerd was, maar hij ging er zo hard in dat ik 'm niet zag aankomen. Ik dacht nog: *Wat geeft die Reiziger mij een enorme klotebal.* Maar tijd om daar langer over na te denken had ik niet. Sergi raakte me vol op mijn enkel. Snoeihard. Ik ging direct neer. Domenico Messina, de Italiaanse scheidsrechter, legde de boel stil.

Terwijl de aangesnelde verzorger me probeerde op te lappen, vroeg de dokter hoe het met me ging. 'Goed', zei ik. Ik loog. Natuurlijk loog ik. Het was helemáál niet goed. Ik had pijn. Enorme pijn. Verdomme, wat had ik een pijn! Kon die Sergi niet uitkijken? Dit was geen Champions League-finale, maar een oefenpotje! Omdat ik zo graag door wilde, deed ik alsof ik fit was. Na drie minuten stond ik weer op en liep het veld in. Het had alleen weinig zin meer. Twee tellen later floot de scheids af.

Dat het ernstig was, bleek wel in Glasgow. Ik geloof dat ik nog een hele maand met een zak ijs op mijn enkel heb gelopen. Maar het boeide me weinig. Ik was eindelijk Oranje-klant. Dat Van Gaal mij in die paar minuten dat ik op het veld stond nauwelijks kon beoordelen, nam ik voor lief. Mijn avond kon niet meer stuk. Met dat gevoel stapte ik ook in bed. Kon mij het schelen dat ik dat ik maar twee ballen had gekregen. Ook al had ik nul ballen gehad, prima! Ik had nu wel één interland achter mijn naam. Het was nu zaak om dat snel uit te breiden.

Die kans kreeg ik aanvankelijk niet. In 2001 speelde ik geen minuut. Dat Van Gaal me niet meer opstelde, was niet zomaar. Hij zag ook dat mijn problemen bij Glasgow Rangers groot waren. Hij had niet gedacht dat ik zo enorm met mezelf in de knoop zou raken. Ik moest mezelf eerst weer op de rails krijgen, dan pas kwam ik weer in aanmerking voor Oranje, vertelde Van Gaal. Dat was natuurlijk niet leuk om te horen, maar hij had gelijk. Voor mij was het nu taak om daaraan te werken. Het was slechts een kwestie van tijd, hield ik mezelf voor. Als ik mijn normale niveau haalde, kreeg ik dat telefoontje uit Zeist vast wel weer. Dat sommigen me als een eendagsvlieg bestempelden, deed me weinig. Ik wist dondersgoed dat ik meer in mijn mars had. Het kwam er alleen nog niet uit.

Inmiddels was het 2002 en was er veel gebeurd. Door keihard te trainen, simpeler te spelen en me te blijven focussen, had ik mezelf weer hervonden in Schotland. Ik voelde me zelfs gelukkig. Hoe anders was de sfeer bij Oranje. Oranje had mede door de thuisnederlaag tegen Portugal net het WK gemist, waarna Van Gaal vertrok. Lullig voor hem, maar voor mij bood dat kansen. De KNVB stelde namelijk Dick Advocaat aan als bondscoach. Die kende ik maar al te goed. En belangrijker: hij kende mij. Onder Dick had ik het in Ibrox Stadium weliswaar zwaar en heel moeilijk gehad, maar tegelijkertijd had ik laten zien dat ik een knokker was. En juist zo iemand had Oranje nodig.

Na elf interlands zonder speelminuten kreeg ik begin 2002 eindelijk weer een kans. Ik werd opgeroepen voor het oefenduel met Engeland op 13 februari in Amsterdam. Net zoals tegen Spanje een vriendschappelijke wedstrijd dus, maar dat maakte mij geen bal uit. Ik was er weer bij!

Voor de gein pakte ik thuis de lijst van de Engelse ploeg erbij. Ik zag alleen maar grote

namen. David Beckham, Frank Lampard, Steven Gerrard, Rio Ferdinand, Paul Scholes... Ik begon te stralen. Dit was niet alleen een heerlijke wedstrijd voor de toeschouwers, maar ook voor een speler. Ik kon niet wachten.

Ik had direct het vertrouwen van Dick en startte in de basis. Ik zag het als een enorme overwinning op mezelf. Ik was trots. Trots dat het mij was gelukt om me na ruim een jaar toch weer in de selectie te knokken. Ik hoorde natuurlijk ook de geluiden dat ik geen discipline had. Dat ik na de wedstrijd in Spanje nooit meer zou worden opgeroepen. Ik vond dat altijd zo'n gelul. Als ik echt alleen maar dronk en echt alleen maar uitging, zoals velen dachten, had ik nooit de top bereikt.

Ik kon de hele wereld aan. Helemaal toen ik in De Arena onder luid applaus de catacomben uit liep, via de gracht het veld opstapte en overal waar ik keek oranje zag.

Het gaat te ver om te zeggen dat ik emotioneel werd, maar ik kreeg wel een brok in mijn keel. Dit was Oranje. Dat besef heb ik altijd gehad. Ik genoot daarom van elke interland. Het zijn wedstrijden die ik nooit meer vergeet. Voor iemand als Frank de Boer, die 112 interlands speelde, is dat niet te doen, maar ik kan al mijn Oranje-duels, twaalf in totaal waarvan acht keer in de basis, zo opnoemen. Ik weet zelfs nog wat de uitslag was, wie er scoorden en hoe die doelpunten tot stand kwamen. Mijn 767 minuten in Oranje staan voor eeuwig in mijn geheugen gegrift.

Dat komt ook doordat ik als international een unieke prestatie heb geleverd. Daar kwam ik toevallig achter toen ik een bezoek bracht aan het Nationaal Voetbalmuseum in Middelburg. Tot mijn grote verrassing zag ik daar mijn naam terug op een hoge plaats in een lijstje van spelers die nog nooit een interland hebben verloren. Alleen Hedwiges Maduro en Tim de Cler deden het met respectievelijk achttien en zeventien ongeslagen duels beter dan ik. En Daryl Janmaat, die door de wedstrijd in en tegen Turkije in oktober 2013 ook twaalf interlands niet verloor met het Nederlands elftal. Het is jammer dat ik niet de nummer één ben, maar ik ben er supertrots op dat ik in de topdrie sta. En ik speelde niet alleen tegen kleine voetballanden, maar ook tegen topteams als Argentinië, Engeland, Portugal, Tsjechië en Duitsland.

De wedstrijd in Gelsenkirchen, eind november 2002, was sowieso een bijzondere. Bondscoach Rudi Völler speelde met alle grote namen, onder wie Oliver Kahn, Michael Ballack en Miroslav Klose, maar we wonnen wel. Afgetekend zelfs, met 3-1, door doelpunten van Patrick Kluivert, Jerrel Hasselbaink en Ruud van Nistelrooy. Ik ga niet beweren dat het door mij kwam dat we wonnen, maar ik behoorde die avond wel tot een van de belangrijkste schakels.

Dat was ook het geval in die wedstrijd tegen Engeland. Ik stapte zo trots als een pauw het veld van De Arena af. We wonnen dan wel niet. Na doelpunten van Patrick Kluivert en Darius Vassell van Aston Villa eindigde de wedstrijd in 1-1, maar ik had opnieuw laten zien dat ik voor niemand onderdeed.

Dat ik zo lekker speelde, kwam ook door mijn directe tegenstander. Ik vond het heerlijk om tegen iemand als Emile Heskey te spelen. Een bonk van een vent. Voor velen lastig te verdedigen, maar ik had de spits van Liverpool aardig in de tang. Juist tegen dat type

voetballers speelde ik altijd mijn beste spel. Ik moest geen klein, wendbaar ventje tegenover mij hebben. Dan ging het weleens mis. Dat zag je bij Bobby Petta in mijn eerste *Old Firm*. Nee, geef mij maar zo'n enorme beer.

Het was nu zaak om deze stijgende lijn door te zetten, vol overtuiging en zonder rare fratsen. Dan kon ik, zo dacht ik die avond in Amsterdam, weleens tot een heel mooie en lange reeks caps komen. Dat ruim een jaar later, na een veel te lange nacht in een striptent in Minsk, op abrupte wijze een einde kwam aan mijn interlandcarrière kon helaas niemand bevroeden. Drank, de verdomde drank, bleek voor de zoveelste keer een tegenstander die vernietigend uithaalde en mij vloerde. Die klap kwam zelfs zo hard aan dat ik er een blijvend litteken aan overhield.

Levenslang

Hoe vaker ik werd geselecteerd, hoe zekerder ik me voelde bij Oranje. Niet dat ik mezelf al hoger in de pikorde vond staan. Dat hoefde en wilde ik ook niet. Ik kende mijn plaats. Dat was nog altijd in de schaduw van de vaste kern. Maar ik kroop langzaam uit mijn schulp. Dat kwam door het vertrouwen en de basisplaats die ik van Advocaat kreeg. Ik werd lossler en begon tussen de grote jongens zelfs wat streken uit te halen. Grapjes die ik eerder alleen in Glasgow en daarvoor bij AZ durfde te maken.

Stilletjes trok ik ook steeds meer naar de gevestigde orde toe. Op zich kon ik bij Oranje met iedereen wel opschieten, maar ongemerkt zocht ik – naast de jongens die ik kende van Fortuna Sittard en Glasgow Rangers – vooral de donkere jongens op. Die klitten dan wel vaker bij elkaar dan de blanke jongens, maar ik had niet het gevoel dat ze mij er niet bij wilden hebben. Ze accepteerden mij snel. Zij zagen natuurlijk ook wel dat ik geen grijze muis was. Dat sprak hen wel aan volgens mij. Bovendien was ik niet helemaal een onbekende voor ze. De meesten kende ik nog uit de tijd dat we samen in de nationale jeugdteams speelden. Zo'n verleden scheidt automatisch een band.

Ik kon het vooral goed vinden met Patrick Kluivert. We bespraken veel. Dat ging niet alleen over voetbal, maar ook hoe hij zich voelde en wat hij zoal had meegemaakt. Dat was natuurlijk niet niks. Ik merkte dat Patrick die gesprekken wel fijn vond. Het klikte zo goed dat ik hem ook weleens buiten Oranje om zag, zoals in Newcastle waar Kluivert na zijn periode in Barcelona een jaartje speelde. Ik zat vrij vaak in die stad. Een heerlijke plek, net als Liverpool en Manchester trouwens. Die steden lagen niet alleen op redelijke afstand van Glasgow, je kon er ook perfect uitgaan. Dat Newcastle de partyhoofdstad van de *UK* wordt genoemd, zegt natuurlijk al voldoende. Er worden daar niet voor niets allerlei vrijgezellenparty's en andere grote feesten gehouden. Ik stapte elke keer weer met een glimlach in de auto om die kant op te rijden.

Ik had vrij vlog door dat Patrick en ik veel raakvlakken hadden. Dezelfde interesses. Toen Dick na de EK-kwalificatiewedstrijd tegen Wit-Rusland op 7 juni 2003 in Minsk vertelde dat we met z'n allen op stap mochten omdat dit de laatste interland van het seizoen was, wist ik voldoende. Dit zou een avond worden die Patrick en ik niet snel zouden vergeten. Ik had natuurlijk al de nodige verhalen over Wit-Rusland gehoord. Wie ik er ook over sprak, iedereen zei hetzelfde. Hier zaten de allermooiste vrouwen. Mooier dan waar dan ook.

Omdat Dick zei dat we het zo laat mochten maken als we wilden, kon ik niet wachten om de stad in te gaan. Dick stipte wel nog één ding aan. Het was raadzaam om de tijd goed in de gaten te houden, zei hij. 'Want morgenvroeg om negen uur vertrekt de bus naar het vliegveld. Wees op tijd, want we wachten niet. Op niemand.'

Negen uur klonk misschien wat vroeg, maar dat moest geen enkel probleem zijn. Ik had bij het inchecken allang gezien dat in ons hotel een striptent zat. Die bevond zich in de kelder van het gebouw. Dat was lekker makkelijk. We hoefden alleen maar de lift te nemen. Geen idee of de KNVB dat ook wist toen het dit hotel boekte, maar ik vond het in elk geval een

prima keuze.

Ik vond het alleen jammer dat ik die zaterdagavond in het Dinamo-stadion niet speelde. Michael Reiziger, mijn concurrent op de rechtsbackpositie, was weer volledig fit en Advocaat gaf aan hem de voorkeur. Dat was vervelend om te horen, maar tegelijkertijd vond ik het ook niet heel erg. Ik was eigenlijk pas net een beetje hersteld van een paar loodzware nachten. Omdat ik de zaterdag daarvoor met Glasgow Rangers de Scottish FA Cup had gewonnen, na een krappe maar verdiende 1-0 zege op Dundee FC, hadden we met de ploeg twee dagen lang als beesten gefeest. Dat deden we uiteraard met veel te veel drank en veel te weinig slaap. Ik geloof dat ik die dagen niet eens een bed zag.

Anders dan Ronald de Boer, die eveneens was opgeroepen voor het duel in Minsk, kreeg ik geen extra dag vrij van Dick. Ik moest me direct op maandag in het spelershotel melden. Omdat ik me niet wilde laten kennen, begon ik daar niet over. Ik vond het wel raar. Dat gevoel werd alleen maar versterkt toen ik in Noordwijk arriveerde en bijna niemand zag. Tot mijn grote verbazing verschenen er slechts acht spelers op de training. Dat waren alleen jongens die het weekeinde ervoor niet hadden hoeven spelen, laat staan dat ze een beladen bekerfinale en twee dagen feest in de benen hadden.

In Minsk kwam Oranje na een stroef begin nauwelijks in de problemen. Mede dankzij doelpunten van Marc Overmars en Patrick Kluyvert in de tweede helft wonnen we vrij eenvoudig met 2-0 van Wit-Rusland. Door deze zege bleven we in de race voor rechtstreekse plaatsing voor de EK-eindronde in Portugal. Ik maakte het duel anders mee dan gewoonlijk. Meestal keek ik op de bank aandachtig hoe mijn directe concurrent het deed. Dat was deze avond beduidend minder. Mijn gedachten dwaalden regelmatig af. Naar de nacht die komen zou.

Omdat ik geen minuut van de avond in Minsk wilde verspillen, gooide ik bij terugkomst in het hotel mijn tas op mijn kamer en stapte met wat jongens in een gereedstaande taxi. Natuurlijk gingen we weg. Mensen die zeggen dat voetballers niet mogen uitgaan, omdat ze op die manier het slechte voorbeeld geven, moeten niet zeuren. Die zijn echt niet goed bij hun hoofd. Zo hypocriet om dat te zeggen. Zelf gaan die mensen vrolijk uit, maar als spelers van het Nederlands elftal het nachtleven induiken, op zoek naar ontspanning en ontlading, is het land ineens te klein. Alsof het leven van een voetballer ophoudt bij wedstrijden en trainen. Voor degenen die zoiets beweren heb ik nieuws: voetballers zijn net mensen. Die hebben ook een verzetje nodig.

Waar ik me wel aan stoort is dat sommige spelers geen ballen hebben. Dat ze ontkennen dat ze zich een avondje hebben laten gaan. Dat vind ik schijnheilig. Wees dan een vent. Of ga niet en doe niks. Ik deed regelmatig dingen die niet mochten, maar als ik werd gesnapt gaf ik het tenminste wel gewoon toe.

Het kwam alleen zelden of nooit voor. Ik deed bewust nooit wat in het openbaar. Ik keek wel uit. In de UK hebben de media gigantische tentakels. Die zijn net een octopus. Arthur Numan weet daar alles van. Op een avond zoende hij in een bar wat onschuldig met een meisje. Omdat hij niet wilde dat iemand het zag, deed hij dat op een veilige plek waarvan hij dacht dat het safe was. Wat Arthur alleen niet wist, was dat hij vlak onder een beveiligingscamera stond die kort daarvoor was opgehangen. Juist die beelden stonden de

volgende dag in de krant. Hoe dat kon, ik weet het niet, maar op de een of andere manier moet iemand van de security die beelden voor ongetwijfeld veel geld hebben gelekt.

Ik paste daarom altijd goed op. Om die reden doken er nooit compromitterende foto's van mij op in de pers. Het is zelfs niet één fotograaf gelukt om mij samen met Jordan op de foto te zetten. Dat lukte alleen Bobby. Alleen hij heeft een foto waarop ik intiem met Jordan op de bank zit. Bobby was zo verstandig om die foto bij zich te houden.

Ik koos echt mijn plekken uit. Plekken waarvan ik honderd procent zeker wist dat niemand mij zou kunnen zien, zoals de toiletten in een nachtclub. Ik was dan wel zo slim om niet samen met een meisje naar de wc's te gaan. Ik vertelde haar dat ze een minuutje na mij moest komen. Ik moest dat wel op die manier aanpakken, anders hadden ze me zo in de smiezen.

Van de meeste dingen die ik heb gedaan, heb ik totaal geen spijt. Soms denk ik wel: *Had ik het maar anders gedaan.* Zoals die avond in Minsk. Omdat de openluchtdisco in het centrum wat tegenviel, besloten we terug te gaan naar ons hotel. Veel jongens kozen voor hun bed, anderen bleven nog even op. Samen met een aantal anderen nam ik nog even een kijkje in de stripbar. De meeste internationals vertrokken vrijwel direct weer, zij hadden het in die kelder snel gezien. Ik niet. Er was ook geen enkele reden om te vertrekken. De trap naar beneden leidde ons namelijk naar het paradijs.

Ik zag het al direct bij binnenkomst. Overal waar ik keek, zag ik de mooiste vrouwen zitten. Niet eentje, maar tientallen. Omdat ik niet van plan was om snel te vertrekken, bestelde ik direct maar flinke hoeveelheid drank. Het was met al die paaldanseressen zo fantastisch dat ik niet in de gaten had dat de uren omvlogen. En omdat ik uiteindelijk al zo'n tien uur aan één stuk aan het drinken was, had ik totaal geen besef van tijd meer.

Het was niet het enige wat me ontging. Ik had ook niet door dat Willem van Hanegem inmiddels was gearriveerd en achter me stond. Hij tikte op mijn schouder. 'Zeg, als ik jou was', zei hij, 'zou ik maar opschieten.' Van Hanegem, de assistent van Dick die ik nog kende uit mijn periode bij AZ, zei het heel rustig, maar ik zag aan zijn ogen dat hij zich zorgen maakte. 'Het is namelijk al vijf voor negen...'

Ik keek hem wazig aan. Ik schrok. Vijf voor negen?! Dat betekende dat ik nog maar vijf minuten had om boven mijn spullen te pakken. Anders vertrok de bus zonder mij. Samen met Kluivert, de enige die nog bij me was, nam ik razendsnel afscheid van die mooie meiden die allemaal nog waren gebleven. Ik strompelde naar de lift en drukte wat knoppen in. Op de tweede etage verliet ik als een gek het krakende hokje en snelde naar mijn kamer. Ik lag mooi op schema. Binnen drie minuten kon ik makkelijk beneden zijn. Ik hoefde alleen maar mijn tas te pakken die ik de avond van tevoren al had ingepakt en die keurig op mijn bed stond.

Maar ik had een probleem. Omdat de sleutel van mijn kamer, zo'n plastic kaartje, door het zitten in die zachte fauteuils was verfrommeld in mijn broekzak, kreeg ik de deur niet open. Ik probeerde het nog een keer. En nog een keer. Nee, het kloteding deed het echt niet. Ik vloekte en zag de klok doortikken. In gedachten zag ik de bus al zonder mij naar het vliegveld vertrekken. Niet dat de ploeg daadwerkelijk zonder mij zou opstijgen, ze bleven echt wel wachten. Natuurlijk bleven ze wachten. Dat wist ik ook wel. Maar het zou een hoop

trammelant schelen als die verdomde deur gewoon openging en ik mijn spullen kon pakken.

Omdat het kaartje bleef weigeren en ik geen tijd meer had om beneden bij de receptie een nieuwe te halen, raakte ik nog meer in paniek. Om de schade te beperken kon ik, hoe merkwaardig dat nu ook klinkt, maar één ding bedenken. Ik trapte gewoon de deur uit de sponning. Ik nam een kleine aanloop, trok mijn knie omhoog en gaf al springend met de onderkant van mijn voet een geweldige trap. Zoals verwacht vloog de deur direct open.

Ik zag alleen niet wat ik hoopte te zien. Tot mijn grote verbazing was de kamer niet leeg, maar zag ik Ruud van Nistelrooy bij het bed staan. Hij had zijn tas in de hand, klaar om gedoucht en al naar beneden te gaan. Hij keek alsof hij vuur zag branden. Dit was mijn kamer dus helemaal niet. Dat zei Ruud ook tegen me. 'Die van jou is hiernaast, man.' Omdat ik nu helemaal geen tijd meer te verliezen had, rende ik de kamer uit en trapte ik die deur ook maar in. De tweede in nog geen minuut tijd. Hij was van hetzelfde, slechte materiaal.

Dat ik met deze twee rake trappen mijn interlandcarrière op het spel zette, kwam die ochtend niet in mij op. Logisch nadenken was sowieso niet meer mogelijk. In alle paniek dacht ik maar aan één ding. Aan mijn tas. Ik griste die van het bed en waggelde als een gek naar beneden. Lopen kon je het nauwelijks meer noemen. Omdat ik nog zo enorm dronken was, moest Van Hanegem me op weg naar de ronkende spelersbus echt vasthouden. Anders viel ik om. Het moet een triest gezicht zijn geweest.

Ik probeerde het nog wel te verbloemen door te doen alsof ik nog heel slaperig was, maar dat lukte me niet. Dick was natuurlijk niet gek. Hij zag ook wel wat er aan de hand was. Dat hij zierend was, boeide me totaal niet. Wat zeurde hij nou? Ik zat toch op tijd in de bus?

Noem het egoïstisch, noem het asociaal, maar ik dacht geen moment aan de consequenties. Ik maakte de situatie alleen nog maar erger. Omdat ik nog altijd niet was verzadigd, liep ik op het vliegveld naar de eerste de beste bar die ik zag en bestelde opnieuw een biertje. Ik zette het volle glas aan mijn mond en dronk het in één teug leeg. Terwijl ik dat deed, keek ik recht in de ogen van de passerende Advocaat. Als blikken konden doden, was ik ter plekke overleden. Ik heb de bondscoach vaak boos gezien, maar zo razend als die ochtend op het vliegveld van Minsk... Hij werd vuurrood.

Toen ik het de volgende dag aan de spelers van Glasgow Rangers vertelde, kwamen ze niet meer bij van het lachen. Zelf zag ik er de lol niet echt van in. Zoals ik ook niet kon lachen toen ik hoorde dat ik in Minsk een bloemenvaas had gepakt en daaruit had gedronken. Ik wist er niks meer van. Wat ik wél wist: ik had het verprutst. En goed ook.

De bevestiging kreeg ik twee maanden later, in augustus. Advocaat had de selectie voor het oefenduel met België in Brussel bekendgemaakt en ik zat er niet bij. Ik was gepasseerd. Advocaat was wel zo netjes om me dat persoonlijk te vertellen. Hij draaide er niet omheen toen hij me belde. Omdat ik me zo had misdragen, zat er niks anders op, zei hij. Dick had geen andere keuze. Ik begreep dat hij iets moest doen, wilde hij geloofwaardig overkomen als bondscoach. Dat hij een daad moest stellen. Ik vond het alleen jammer dat ik als enige werd gestraft. Dat zei ik ook tegen Dick. Maar hij kon echt niet anders, zei hij. 'Wat jij deed was zo erg, dat kunnen we niet accepteren. Ik hoop dat je dit begrijpt.' Ik moest wel. Ik kon hem moeilijk dwingen om mij erbij te houden.

Stiekem hield ik hoop dat de uitsluiting tijdelijk was, dat ik er later, wanneer de emoties waren bekoeld, wel weer bij kwam. Het was valse hoop. Ik kreeg levenslang. Ook tegen Oostenrijk, Tsjechië, Moldavië en in de play-offs tegen Schotland had Dick mij niet meer nodig. Het incident in Minsk zorgde met terugwerkende kracht voor een dramatische wending in mijn carrière. In plaats van dat ik een jaar later de rechtsback van Oranje was op het EK in Portugal, vierde ik ergens aan de andere kant van de wereld vakantie op een mooi strand. Ik kon er niet van genieten. Ik was murw geslagen, door mijn eigen stomme schuld. Interland nummer dertien zou ik nooit meer spelen. Het enige dat nog restte was een rekening uit Wit-Rusland van een paar honderd euro voor twee nieuwe deuren.

Voor de KNVB betekende het relletje in Minsk het zoveelste incident in korte tijd. Een jaar eerder waren we met de groep ook al negatief in het nieuws gekomen. Dat ging toen om een handgemeen bij een kroeg in Oslo, kort na de interland tegen Noorwegen. Dat draaide echter niet om mij toen, maar om Jerrel Hasselbaink, de doelpuntenmachine van Chelsea.

Zoals vaak besloten we na afloop nog even wat in de stad te gaan drinken. Omdat er, zo was ons verteld, een mooie kroeg om de hoek van ons hotel zat, gingen we daar met een paar jongens lopend naartoe. Dat kon makkelijk, die tent bevond zich hooguit honderd meter verderop. We kwamen alleen nooit te weten of die kroeg daadwerkelijk zo mooi was. We zijn nooit binnen geweest.

Hasselbaink werd de toegang geweigerd. Ik weet niet of het door zijn huidskleur kwam, die beschuldiging kan ik niet hard maken. Feit was wel dat de uitsmijters juist Jimmy, de enige donkere jongen die mee was, tegenhielden. Het leverde meteen een hoop trammelant op, met veel geschreeuw, getrek en geduw. Dat werd alleen maar erger toen een Noorse fotograaf daar foto's van wilde maken. Echte klappen zijn er volgens mij niet gevallen, maar dat het opstootje flink wat opschudding veroorzaakte was wel duidelijk.

Om de situatie niet verder te laten escaleren, keerden we maar terug naar ons hotel. Zelf verdrong ik het voorval al snel. De KNVB niet. De bond zat er duidelijk mee in de maag. Dat bleek later wel. Het akkefietje in Oslo leidde onder meer tot het einde van de samenwerking met Bertus Holkema, onze beveiligingsman met wie we altijd goed konden opschieten. Volgens de officiële lezing was dat omdat de KNVB een andere koers wilde varen wat veiligheid betreft. Ik heb daar zo mijn twijfels over. Het zou me niks verbazen dat Holkema werd geslachtofferd omdat we met de groep opnieuw negatief in de publiciteit waren gekomen. Hij was juist aangesteld om dat te voorkomen, maar in plaats daarvan nam hij ons juist mee de stad in. Dat werd hem door de KNVB niet in dank afgenomen.

Ze hadden het in Zeist sowieso gehad met die negatieve berichtgeving rond de ploeg. Niemand was natuurlijk dat incident met Kira Eggers in november 2001 vergeten. Zij was die Deense escortgirl die voor een flinke rel en grote krantenkoppen had gezorgd door de avond voor de wedstrijd tegen Denemarken met enkele vriendinnen opgedost in het spelershotel te verschijnen.

Haar aanwezigheid bracht de KNVB weken later, toen het uitlekte, in flinke verlegenheid. Helaas was ik daar niet bij, omdat ik in die periode geblesseerd was. Ik had Kira graag willen ontmoeten. Een heerlijke meid. Dat zag ik later wel op internet.

Het verbaasde me totaal niet toen ik het verhaal over die Deense stoeipoes hoorde. Zoiets kwam wel vaker voor bij het Nederlands elftal. Ik vergeet nooit meer de uren na mijn debuut tegen Spanje. Op weg naar mijn hotelkamer struikelde ik bijna over de giechelende vrouwen die parmantig door de gang renden. Ik was natuurlijk wel wat gewend, zeker bij Glasgow Rangers, maar dit, in nota bene het spelershotel van Oranje, had ik niet verwacht.

Omdat ik er voor het eerst bij zat, leek het me verstandiger om me nog even gedeisd te houden. Ik wilde niet meteen al mijn credits verspelen en vertrok die nacht alleen naar mijn kamer. Jaloers was ik wel. Ik dacht alleen maar: *Waarom betrokken ze mij er niet bij?* Als er één iemand gebeld moest worden voor zulke dingen, dan was ik het wel. Ook al betrof het de avond voor een wedstrijd, zoals in Kopenhagen, dat maakte mij niks uit. Ik kwam wel.

Kom bij mij niet aanzetten dat seks voor de wedstrijd niet goed is voor een topsporter. Ik had dat juist nodig, daardoor speelde ik beter. Het haalde de spanning bij me weg. Vergeet niet dat een profvoetballer onder immense druk staat. Mensen onderschatten dat echt. Ik denk dat maar weinigen beseffen wat er met het lichaam van een voetballer gebeurt als die een strafschop neemt. De wetenschap dat er in het stadion minstens vijftigduizend mensen naar hem kijken en thuis nog eens vele miljoenen zorgt voor een enorme spanning. Die giert door zijn lichaam.

Daar moet je tegen kunnen. Anders wordt het zwart voor je ogen en ga je eraan onderdoor. Helemaal als je beseft dat een gemiste penalty in de voorronde van de Champions League het verschil kan zijn tussen vijftien miljoen euro en slechts een paar ton. Dat hakt er bij sommigen flink in. Daarom wordt op beslissende momenten vaak een strafschop gemist. Die stress is op zo'n moment bijna ondraaglijk. Om die reden heb ik regelmatig ploeggenoten cocaïne zien snuiven en pillen slikken. Dat deden ze puur om de spanning weg te halen.

Helaas was Dick niet de laatste coach die mij uit de selectie zette. In 2006 had Paul Le Guen, de opvolger van Alex McLeish, mij niet meer nodig bij Glasgow Rangers. De beslissing viel rauw op mijn dak. Ik kende Le Guen niet en hij mij ook niet. Dus toen hij me op zijn eerste werkdag bij zich riep in zijn kamertje, wist ik totaal niet wat ik kon verwachten. Ik wist alleen dat het niks ernstigs kon zijn. Ik was onlangs nog aanvoerder van Glasgow Rangers geweest. Boegbeeld. Met dat in mijn achterhoofd kon het niet anders dan dat hij met zijn belangrijkste speler de plannen voor komend seizoen wilde doornemen. Hij was ongetwijfeld benieuwd hoe ik daar tegenaan keek.

Het liep anders. Hij had slecht nieuws voor me. 'Heel slecht nieuws', herhaalde hij. Hij zei het kil, zonder enige emotie. Zonder met zijn ogen te knippen vertelde hij dat ik op zoek kon naar een andere club. 'Je past namelijk niet in mijn plannen.'

Ik wist niet wat ik hoorde. Ik vloekte en wenste hem in gedachten de naaste dingen toe. Ik begreep het ook niet. Hij zag toch ook wel dat ik belangrijk voor de club was? Dat ik populair was? Had hij de keren dat hij vorig seizoen kwam kijken niet gezien dat er honderden, zo niet duizenden supporters een shirt droegen met mijn naam op hun rug? Of keek hij expres de verkeerde kant op?

Of kon hij het niet eens lezen? Het vreemde aan deze Fransman was dat hij helemaal geen Engels kon. Een tolk vertaalde alles voor hem. Ik heb dat altijd heel merkwaardig gevonden. Ik vond hem sowieso een rare. Hij keek je bijvoorbeeld niet eens aan als je met hem praatte. Hij leek wel contactgestoord.

Om de lieve vrede te bewaren, bleef ik tijdens dat gesprek rustig. Ik zei dat hij veel te voorbarig was met zijn beslissing.

‘Kijk het anders eerst een maandje aan. Je kent me niet eens.’

Ik vertelde hem dat hij me echt nodig had.

‘Trainer’, vervolgde ik, ‘dit is Schotland, vergis je niet. Hier gelden andere regels dan in de rest van Europa. Hier kun je niet zonder spelers als ik. Geloof me: dit wordt jouw ondergang. Zonder mij ben je hier binnen een half jaar weg. Zeker weten.’

Le Guen wilde het niet horen. Kennelijk had hij maar één ding in zijn hoofd: het uitroeien van Ricksen. Hij schudde opnieuw zijn hoofd. ‘Ik wil je er gewoon niet bij hebben’, zei hij, terwijl hij naar de deur knikte. De hint was vrij duidelijk. Ik moest gaan en zo snel mogelijk.

Ik was wel wat gewend qua tegenslagen, maar dit kwam wel heel onverwacht. Omdat Le Guen mij geen uitleg wilde geven, kon ik niet anders dan gissen naar de reden waarom hij mij zo liet vallen. Ik had natuurlijk wel een vermoeden waarom hij zich zo opstelde. Volgens mij wilde hij zo graag de baas zijn dat hij geen sterren op het veld naast zich wilde hebben. Dat zag hij alleen maar als een bedreiging.

Hij kleineerde me waar hij kon. Alsof ik een beginneling was. Om mij te breken zette Le Guen me terug naar het tweede en stelde hij me in de voorbereiding niet op. Zelfs in nietszeggende oefenduels had hij geen plek voor me. Het bleek een breekpunt in mijn leven als voetballer en mens. Daar ging mijn houvast. Omdat ik geen structuur en lol meer had, belandde ik in een vicieuze cirkel en raakte ik geïrriteerd. Zo erg zelfs dat ik nergens meer zin in had. Niet in voetballen, zelfs niet meer in uitgaan. Ik leek ineens wel een kluizenaar. Het vervelende was: ik maakte me er niet eens druk om.

Om de frustratie te verdringen, greep ik thuis steeds vaker naar de fles. Dat leverde hachelijke situaties op. Omdat ik niet kon slapen, dronk ik zoveel dat ik pas stopte op het moment dat ik letterlijk omviel. Achteraf is het natuurlijk makkelijk praten, maar dat had ik natuurlijk nooit moeten doen. Net zoals ik me nooit zo had moeten terugtrekken uit het openbare leven, zeker niet in die periode. Een fase waarin ik me klote voelde. Ik had me juist moeten terugknokken. Laten zien dat Le Guen het totaal verkeerd zag. Maar ik was zo klaar met die man dat ik dacht: *Stik maar, over een half jaar ben je toch ontslagen.*

Verrassend was de mededeling dat ik in juli toch mee mocht op trainingskamp naar Zuid-Afrika. Er was op het laatste moment iemand afgefallen waardoor de deur ineens weer op een kier stond. Le Guen wilde me deze kans graag geven. Geen idee of hij het echt meende of dat het toevallig zo uitkwam, maar zo bracht hij het tenminste wel. Ik kon hem maar moeilijk peilen. Want sprak ik nou weleens met hem? Nooit.

Op het vliegveld kocht ik een grote fles port. Dat deed ik niet stiekem. Ik vertelde de clubarts dat ik met een slok op veel beter kon slapen. Dat was wel handig, aangezien de reis

naar Johannesburg zeker dertien uur duurde. Dat was een dikke smoes, ik wilde gewoon drinken. De dokter had zo zijn bedenkingen. Hij vond het beter dat ik wat slaappillen nam. Ik knikte en nam ze braaf in ontvangst. Ik vertelde dat ik ze direct zou innemen.

Wat de dokter alleen niet wist, was dat ik bleef doordrinken. Een dodelijke combinatie. Eenmaal in de lucht viel dat helemaal verkeerd. Ik begon te flippen. Ik deed mijn kleren uit en begon naakt als een bezetene door het vliegtuig te rennen. Ik was compleet de weg kwijt. Ik gooide zelfs nog een glas water over een stewardess. Omdat ik zo dronken was, kon ik me dat later niet eens meer herinneren.

Het moet dramatisch zijn geweest, ook omdat het de zoveelste rel op die vlucht was. Kort daarvoor lag ik al in de clinch met een stewardess omdat het geluid van de pornofilm op mijn laptop veel te hard stond. Waren het toen nog mijn ploeggenoten die het geluid telkens harder zetten, de combinatie van slaappillen en de port was mijn eigen, domme schuld. Het werd mijn ondergang.

‘Je neemt het volgende vliegtuig terug.’ Le Guen zei het direct na de landing niet eens hard, maar de boodschap was meer dan duidelijk. Hij wilde mij nooit meer zien. Ik moest bijna lachen toen hij het zei. Anders dan bij Oranje deed het me weinig. Ik had het toch al verbruid bij hem. Wat maakte dit incident dan uit? Dat ik door dit voorval alles had verknald, dat ik nooit meer een wedstrijd in het prachtige blauwe shirt van Glasgow Rangers zou spelen, kwam niet eens in me op.

De lange reis naar Johannesburg was overigens niet helemaal voor niks. Het leverde me nog wel een onvergetelijke vrijpartij op. Omdat de eerste vlucht terug pas de volgende dag ging, moest ik sowieso een nacht in Zuid-Afrika blijven. Niet bij de ploeg, want Le Guen wilde me er niet meer bij hebben. In plaats daarvan bracht de club mij onder in een hotel in de buurt van OR Tambo International Airport, het vliegveld van Johannesburg.

Om mij in de gaten te houden bleef de clubarts bij me. Voor het geval dat. Ik vond het allemaal best. Een prima vent die dokter. Die avond liepen we zelfs nog samen de polonaise in een Italiaans restaurant, omdat Italië in het Olympisch Stadion van Berlijn wereldkampioen was geworden ten koste van Frankrijk.

De gedachte dat ik misschien op dat WK had gespeeld als ik die twee deuren in Minsk niet had ingetrapt, hield me totaal niet bezig. Helemaal niet later op die avond op mijn kamer. Omdat ik alleen was, kon ik net zo goed iemand laten komen. De lust won het opnieuw van het verstand. Opgewonden bladerde ik in de krant die ik ergens in de lobby had gepakt, op zoek naar een nummer van een escortbureau. Ik belde het eerste nummer dat ik tegenkwam. Zonder te zeggen wie ik was, vroeg ik om een negerin. Dat was geen probleem. Over een half uur kon ik haar beneden bij de receptie komen ophalen.

De dokter moet argwaan hebben gehad, want kort nadat ik het hoertje had opgepikt werd er ineens op de deur geklopt.

Ik vroeg wie het was.

‘Ja, ik.’

Ik hoorde de stem van de dokter. Hij klonk bezorgd.

‘Fernando, lig je al in bed?’

‘Ja!’, schreeuwde ik.

Om te bewijzen dat het echt zo was, liep ik naakt naar de deur. Ik zette ’m op een kier en duwde mijn hoofd naar buiten. Lachend zei ik: ‘Maar niet alleen...’

De dokter ging op zijn tenen staan en keek over mijn schouder de kamer binnen. Hij schudde zijn hoofd. ‘Als je morgenvroeg maar op tijd bent.’

‘Geen probleem’, zei ik. En ik maakte af waar ik mee bezig was.

Het besef waar ik écht mee bezig was, kwam uren later. Na een telefoontje van Rob Jansen, inmiddels mijn zaakwaarnemer. Volgens Rob zat ik flink in de problemen. ‘Je kunt je straks wel gaan melden bij Glasgow Rangers’, zei hij, vlak voordat ik met de dokter terug naar Groot-Brittannië vloog, ‘maar we moeten sowieso een nieuwe club voor je vinden. De situatie is nu echt onhoudbaar geworden.’

Peter Kay, de directeur van de Sporting Chance Clinic die ik kende via McLeish, had een beter idee. ‘Fernando’, zei Peter bezorgd toen hij me aan de lijn kreeg, ‘vergeet het voetbal even en kom onmiddellijk naar Londen. Kom naar onze kliniek in Hampshire.’ Daarmee zette ik in ieder geval een stap in de goede richting. Omdat ik zelf hulp zocht voor een probleem waar veel Schotten mee kampen, kon de club volgens hem mij niks maken.

Maar dat was niet het belangrijkste, voegde Peter eraan toe. ‘Het allerbelangrijkste is dat je jouw leven weer op de rit krijgt. Wij kunnen je daarbij helpen. Ik kan je niet dwingen om te komen, maar als vriend vraag ik je om mijn uitgestoken hand alsjeblieft te grijpen. Anders gaat het echt mis met je.’

Zonder dat ik ernaar vroeg vertelde Peter aan de andere kant van de wereld, vele duizenden kilometers verderop, over de mogelijkheden en de werkwijze van hun afkickkliniek waar topsporters worden behandeld die zijn verslaafd aan gokken, seks, drugs en alcohol. Ik hoorde het met enige scepsis aan. Een vrijwillige opname had ik nooit eerder in overweging genomen. Omdat ik mezelf niet als drankverslaafde zag, maar meer als een gelegenhedsalcoholist, had ik het nooit nodig gevonden.

Ik kon ook best zonder drank. Dat hield ik makkelijk vol. Vele dagen als het moest. Ook zocht ik nooit eerder hulp omdat ik me, als ik weer eens tot het gaatje was gegaan, meestal na twee of drie dagen wel weer goed voelde. Dan dacht ik: *Zie je wel, ik kan het zelf wel oplossen.* Dat ik kort daarop opnieuw in de fout ging, tja, dat wilde ik niet zien.

Lange tijd kon ik dat van me afzetten, maar zittend op mijn ruime hotelbed in Johannesburg, na de confronterende woorden van Peter, kwam ineens het besef. Voor het eerst realiseerde ik me dat ik de grip begon te verliezen. De situatie was inmiddels zo ernstig dat ik geen keuze meer had. Ik kon niet eeuwig doorgaan met mijn huidige leven vol leugens en wangedrag. Een leven waarin ik mezelf maar voor de gek bleef houden. Het werd tijd dat ik mezelf van een andere kant ging zien. Anders ging ik eraan kapot, precies zoals Peter zei.

Ik móést me daarom wel aanmelden. Niet per se vanwege mijn drankprobleem, meer

vanwege het gedrag en de problemen die het veroorzaakte. Daar moest ik voor worden geholpen. Omdat ik wist dat het echt mijn laatste kans was, schraapte ik al mijn moed bijeen en deed ik iets wat ik enkele maanden eerder niet voor mogelijk had geacht. Ik stond op, keek naar buiten en zei door de telefoon dat Peter in de kliniek alles klaar kon maken. 'Ik kom eraan.'

De beslissing zorgde voor een drastische wending in mijn leven. In plaats van dat ik in Zuid-Afrika vocht voor mijn allerlaatste kans bij Glasgow Rangers, knokte ik 24 uur later in Hampshire voor mijn allerlaatste kans als mens. Achteraf zorgde de vlucht naar Johannesburg voor de reddingsboei die ik nodig had.

Met oma Szymiczek.

Fernando als
Prins Carnaval

Pedro en de drie jaar
oudere Fernando lagen
als kinderen vaak met
elkaar in de clinch,
maar werden later
vrienden voor
het leven.

Fernando, vooraan tweede van links, met de B1-selectie van Roda JC. Centraal op de foto staat trainer Hans Fischer.

De toptalenten Mark van Bommel en Fernando Ricksen van Fortuna Sittard gaan in 1995 als kampioenen van de Eredivisie op de foto met Karel Vroomen, de chauffeur van de spelersbus.

Johan Cruyff reikt op De Toekomst de prijs voor Rookie of the Year 1997 uit.

FOTO: VI IMAGES/VI

In duel met Dennis de Nooijer tijdens Fortuna Sittard-Sparta in 1996.

In 1995 aan de bal tijdens een wedstrijd van Jong Oranje tegen leeftijdsgenoten uit Noorwegen. Op de achtergrond zet Peter Hoekstra aan voor een sprint.

Feest na een 3-0 zege met Jong Oranje op Jong Turkije in 1997.

Luis Figo als
tegenstander tijdens
een oefenwedstrijd met
AZ tegen Barcelona in
1997.

Het AZ van voorzitter Dirk Scheringa, uiterst rechts, is in het voorjaar van 1998 kampioen van de Eerste Divisie, de tweede keer dat Fernando Ricksen, rechts onder de schaal, die prijs pakt.

FOTO: VI IMAGES/VI

Het kampioenschap van 1998 wordt bij het ouderlijk huis in Heerlerheide gevierd met een spandoek en hond Kim.

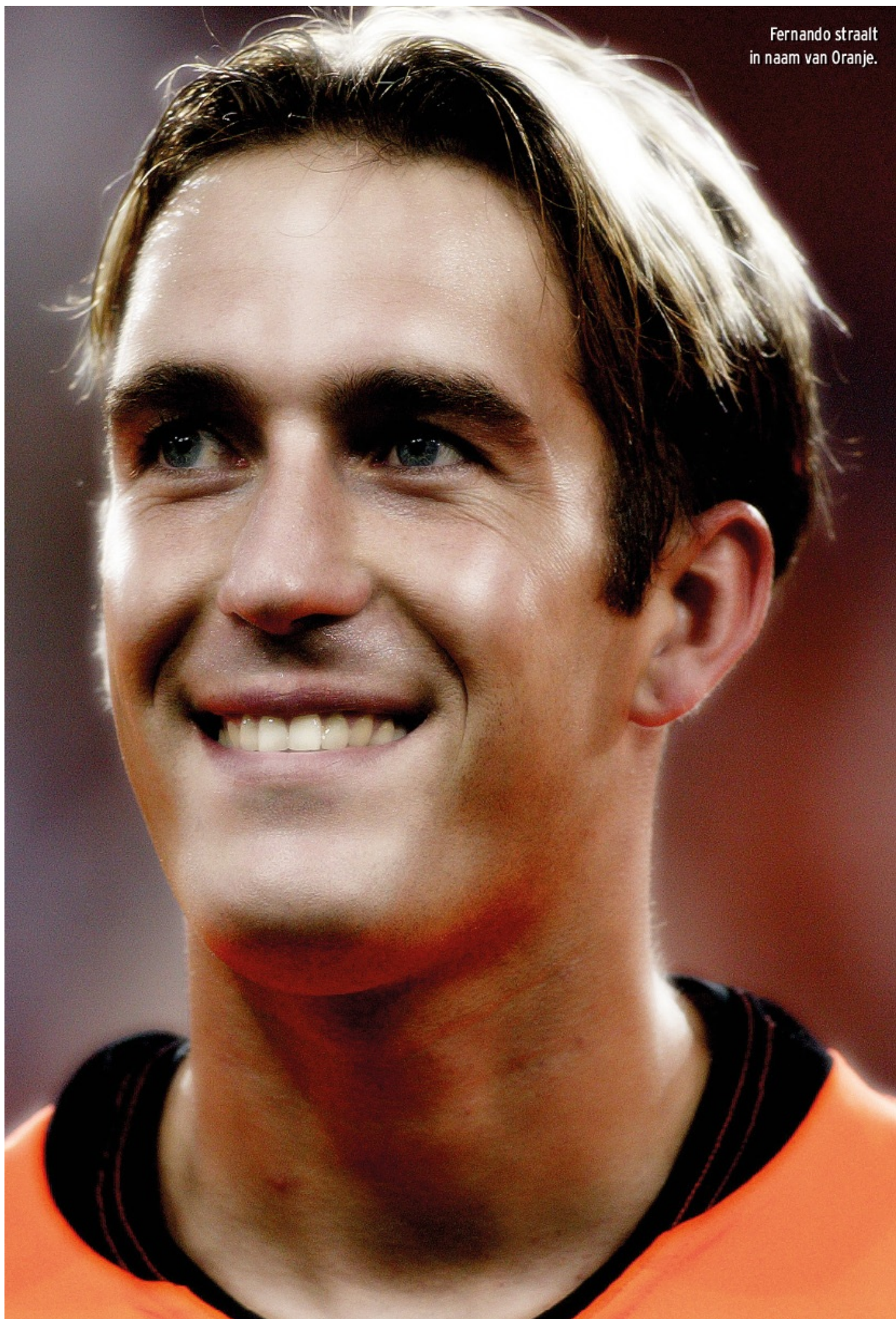
Fernando groeit bij
AZ uit tot een van
de grootste en dus
veelgewilde beloften
van het Nederlandse
voetbal.

Fernando legt aan
tijdens de interland
Nederland-Portugal
op 30 april 2003, wat
uiteindelijk zijn laatste
duel voor Oranje zou
blijken.

Fernando straalt
in naam van Oranje.

Nederland-Argentinië op 12 februari
2003: samen met Phillip Cocu, Patrick
Kluivert, Roy Makaay en Giovanni van
Bronckhorst kijken ze na een vrije trap
voor de Zuid-Amerikanen de bal na

Scheidsrechter Kenny Clark moet ingrijpen tijdens Celtic-Glasgow Rangers op 21 april 2002. Ferrando heeft het namelijk aan de stok met Henrik Larsson en Johan Mjälby. Arthur Numan, Lorenzo Amoruso en Didier Agathe willen zich er ook mee bemoeien.

FREE
CAN OF
BEER FOR
EVERY
READER

SEE PAGE 33

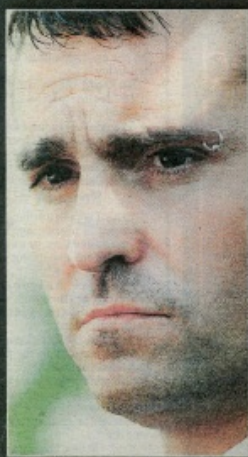
GLASGOW COLLECTION
The Mitchell Library
Daily Record

Saturday, October 11, 2003

40p

WIN
Last 5 pairs
of tickets to
Scotland v
Lithuania

SEE PAGE 5

DEVASTATED: Marti Pellow

Marti's pain as mum dies

By KAREN BALE

POP star Marti Pellow's beloved mum has died.

Margaret McLachlan, in her sixties, lost a battle against kidney disease and died in hospital on Thursday.

Devastated Marti, from Clydebank, was last night rushing back home to comfort his dad, John.

A pal of the ex-Wet Wet Wet frontman said: "He was the apple of her eye. She always knew he would be a star and always had faith in him."

Marti took his mum's maiden name of Pellow for his career. Recently, she was too ill to go to Broadway to see him in the musical Chicago, but he said: "My mother will be in my heart."

SEE PAGE 7

JORDAN & RICKSEN: GAME ON

We're dating, says model after red-hot night

WORN OUT: Ricksen leaves the Moat House yesterday

EXCLUSIVE
By JOHN DINGWALL

GLAMOUR girl Jordan says she is dating Rangers star Fernando Ricksen.

The pair left the Glasgow Moat House hotel separately yesterday.

And the topless model is clearly still keen after kissing Ricksen passionately at a lap-dancing club and enjoying a steamy private dance with him.

Jordan's spokesman, Dave Reid, said: "They'll definitely see each other again. She is already making plans to come back to Scotland."

"They only had eyes for each other. They parted."

A close pal of Jordan added: "She and Fernando swapped phone numbers and will see each other again."

FLOWN OUT: Jordan at Glasgow Airport yesterday

FULL AMAZING STORY ON PAGES 4 & 5

Fernando Ricksen, geboren te Hoensbroek, heeft weer eens de voorpagina gehaald in Schotland. Maar niet vanwege zijn voetbalkwaliteiten.

De enige foto die ooit is gemaakt van de stunt waarmee Fernando veel respect afdwong bij veel Schotten. De befaamde Engelse stoeipoes Katie Price, alias Jordan, neemt de Limburger aan zijn stropdas mee voor een nachtelijk avontuur.

Met Cor Pot en Dick Advocaat
op het trainingsveld van
Zenit Sint-Petersburg.

Handtekeningen
uitdelen aan een
Russische supporter.

Op de foto met de UEFA Cup, die Fernando in 2008 met Zenit Sint-Petersburg veroverde.

Staatsportret met president Dmitri Medvedev (lichtblauw pak) in het Kremlin vanwege het winnen van de UEFA Cup met Zenit Sint Petersburg. Centraal op de foto heeft aanvoerder Anatolij Tymoshchuk de cup vast. Rechts van de Oekraïner staat Andrey Arshavin en daar weer rechts van Fernando Ricksen.

FOTO: STEFAN SCHIPPER

Een gelukkig gezin
met Veronika en
dochter Isabella.

Opluchting

De rit naar de Sporting Chance Clinic in Liphook, een stadje in het East Hampshire District op een dikke zestig kilometer van Londen, duurde niet lang. Vanaf Heathrow, het vliegveld waar de piloot van British Airways zijn kist veilig had neergezet, was ik er zo. Ik deed er een klein uurtje over.

Veel zei ik niet onderweg. De taxichauffeur probeerde plichtmatig nog wel een praatje te maken, maar ik hield beleefd de boot af. Ik dacht vooral na. Over de puinhoop die ik van mijn leven had gemaakt. Tegelijkertijd schrok ik, omdat ik plotseling beseftte dat ik niet eens voldoende kleding mee had. In mijn voetbaltas, stevig vastgeklemd tussen mijn benen, zaten alleen wat voetbalkleren. Tijd om thuis even wat anders op te halen of eventueel wat te kopen, had ik niet. Het was kennelijk zo acuut dat ik rechtstreeks vanuit Johannesburg naar de kliniek moest.

Een mooie kliniek. Ik kan niks anders zeggen. Vanaf de buitenkant ziet het gebouw, aan de rand van een groot meer in het natuurgebied Forest Mere, er prachtig uit. Ik vond het alleen bedenkelijk dat Tony Adams, de oud-speler van Arsenal die ooit zelf alcoholist was, zijn naam eraan had verbonden. Op die manier werd het allemaal wel erg commercieel. Alsof je koketteert met je verslaving en er nog geld aan wil verdienen ook.

Ik kwam aan toen het schemerde. Desondanks zag ik vanuit de taxi de contouren van het imposante gebouw. Het leek wel een kasteel, zo gracieus was het.

Dat gevoel had ik helemaal op de enorme oprijlaan. Er leek geen einde aan te komen. Tussen alle bomen stond ook geen enkele lantaarnpaal. Dat hadden ze, zo hoorde ik later, expres gedaan. Door het zo donker te maken wilden ze voorkomen dat je de benen nam. Doordat het zo afgelegen lag, zou je spontaan verdwalen.

Aan ontsnappen dacht ik op de achterbank van de taxi geen moment. Als ik dat wilde, kon dat zo. Geen enkel probleem. Ik ging natuurlijk niet naar een gevangenis. Bovendien wist ik als geen ander hoe dat moest, ontsnappen. Tijdens de trainingskampen met Glasgow Rangers ging ik er 's nachts zo vaak vandoor dat ik inmiddels een ervaringsdeskundige was op dat gebied. Ik heb minstens tien handen nodig om te tellen hoe vaak ik dat flikte. Ik maakte daar echt een sport van. Dat begon al bij aankomst op de parkeerplaats van het hotel. Vanuit de bus keek ik dan wat de ideale vluchtroute was. Vaste prik.

Om die reden wilde ik per se een kamer aan de voorkant van het hotel. Het liefst niet al te hoog. Door de boel direct in kaart te brengen, wist ik vaak voor het inchecken al wat wel en niet mogelijk was. Gingen we ouderwets via de regenpijp naar beneden of stapten we gewoon via de entree naar buiten? Had ik die kamer niet, dan ruilde ik – uiteraard zonder dat de coach het wist – met een ploeggenoot. Dat switchen was nooit een probleem, helemaal niet als een jeugdspeler mijn gewenste kamer had. Het maakte zo'n jochie toch niks uit waar hij sliep. Die ging er 's nachts toch niet vandoor. Bovendien haalde die het niet zijn hoofd om mij tegen te spreken.

Ik glipte er nooit alleen tussenuit. Ik deed dat meestal met een vaste groep, onder wie Thomas Buffel. De Belg, in de zomer van 2005 overgekomen van Feyenoord, hield ook wel van dat soort fratsen. Het maakte Buffel vaak niet eens uit hoe laat het was. Dat merkte ik wel tijdens een trainingskamp in Toronto, kort nadat Buffel in Glasgow was gearriveerd. In Canada zaten Thomas en ik zelfs overdag, tussen de trainingen door, in een striptent. Omdat ik van tevoren altijd goed mijn huiswerk deed, wist ik dat er om de hoek van het hotel een lapdancebar zat.

‘We gaan een stukje lopen’, zeiden we elke keer glimlachend tegen de technische staf zodra de eerste training erop zat.

De trainers vonden het prima. Wisten zij veel. Thomas en ik moesten elke keer weer hard lachen als we een paar minuten later de striptent indoken. Het besef dat de rest van de ploeg in het hotel lag te rusten, terwijl wij iets verderop in de straat met een kopje koffie naar een stel paaldanseressen keken, maakte het alleen maar leuker. Het moet een wonderlijk gezicht zijn geweest. Twee spelers van Glasgow Rangers die ’s middags tussen twee en vier uur in trainingspak genoten van de heerlijkste meiden die ondersteboven aan een paal hingen. De training van twee uur later was op zo’n moment heel ver weg.

’s Avonds was dat niet anders. Als we honderd procent zeker wisten dat de coach op zijn kamer zat, verlieten we zo snel als we konden het hotel. Het was elk trainingskamp weer raak. We slopen naar een gereedstaande taxi en zetten koers naar de eerste de beste striptent. Het was wel zaak om de tijd goed in de gaten te houden. We moesten natuurlijk wel weer terug in het hotel zijn voordat de trainer wakker was en hij aan het ontbijt zat. Geheid dat hij ons anders voorbij zag lopen op het moment dat hij in de ontbijtzaal aan zijn broodje kaas zat. Dat moesten we uiteraard niet hebben.

Hoe voorzichtig we ook waren, ik had wel het vermoeden dat de technische staf wist dat we tijdens trainingskampen constant de hort op waren. Zij waren natuurlijk niet gek. Bovendien dronken zij zelf ook stevig. Andy Watson, de trouwe assistent van Alex McLeish, lag ooit lam in de gang van een hotel in New York. Die kale lag daar gewoon op de grond te slapen. Dick Advocaat, op dat moment technisch directeur, zag dat ook. Hoofdschuddend liep hij voorbij.

Met ons puberale gedrag waren we misschien niet de meest ideale profs, één ding moest je ons wel nageven. Het was op de trainingen niet te zien dat we de avond ervoor als gekken hadden gedronken. Wie niet anders wist, zag juist een opmerkelijk fitte ploeg. Gedreven ook. Een voorbeeld voor anderen. Dat kwam omdat niemand het in zijn hoofd haalde om de kantjes eraf te lopen. Om te verbloemen dat we ’s nachts op stap waren geweest, liep iedereen juist een stapje harder. Ik ook. Op zulke momenten had ik weleens medelijden met die jonge gasten. Die jochies moeten echt gedacht hebben: *Jezus, wat is dit?* Die dachten dat ze het lekker rustig aan konden doen. In plaats daarvan moesten ze vol aan de bak omdat de ervaren jogens er alles aan deden om zo fris mogelijk over te komen.

Met ontsnappen had ik dus volop ervaring. Als ik ervandoor wilde, had ik zo de uitgang van de kliniek gevonden. Desnoods ging ik overdag de deur uit. Of ik ging ik ervandoor als ik in de bossen aan het fietsen was, zoals ik elke ochtend een uurtje deed. Zoals ik zei: het was geen gevangenis. Anderen noemden het gekscherend een opvanghuis voor verslaafde sporters, maar eigenlijk was het een soort Health Centre waar ik op vrijwillige basis zat. Ik kon er dus zo mee

stoppen als ik dat wilde. Maar wat had ik eraan als ik de geplande vier weken niet vol zou maken? Daar had ik alleen maar mezelf mee.

Ik merkte snel dat ik het niet erg vond om daar te zijn. Ik vond het eigenlijk wel lekker, daar binnen de muren van de kliniek. Het leek wel een hotel. Ik had alleen geen televisie. Dat was niet zomaar. Om zo weinig mogelijk prikkels van buitenaf te krijgen, ontbraken die op de kamers. Ik keek weleens stiekem om het hoekje als mijn begeleiders dat wel deden in hun eigen ruimte, maar dat hadden ze snel door. Ze stuurden me direct weg.

Ook was het niet toegestaan om een laptop mee te nemen. Ik begreep dat wel. Al mijn aandacht en concentratie moest ik in mijn behandeling stoppen.

De vrijwillige opname had nog meer voordelen. Ik had eindelijk geen gezeik meer aan mijn hoofd. Ik was voor even verlost van alles en iedereen. Niet alleen van Graciela, maar ook van Paul Le Guen. Een heerlijke gedachte. Dat de nieuwe trainer van Glasgow Rangers zich in die periode totaal niet om mij bekommerde, deed me niks. Ik had niks met die man. En hij niet met mij.

Wat ook fijn was: ik hoefde me niet te verantwoorden tegenover de media die me zo verschrikkelijk op de huid zaten. Een mooi land, hoor, Schotland, maar de pers, in het bijzonder die ranzige boulevardpers, die was zo harteloos, zo gemeen. Dat ze me op zo'n brute en asociale manier mijn vrijheid en privacy ontnamen, neem ik ze nog altijd kwalijk. Het was bijna mensonterend. Zij volgden mij echt overal. De fotografen lagen gewoon bij mij thuis voor de deur te posten. Als ik naar de supermarkt ging, maakten ze al foto's. Daar kwam dan een stukje bij waarbij het ze niet uitmaakte of het waar was of niet. Als ik een fles wijn kocht, als cadeau voor iemand, schreven ze dat ik niet van de drank kon afblijven. Het leek op een gegeven moment wel een heksenjacht. Een hetze waarbij die lui totaal geen rekening hielden met de gevolgen en gevoelens van de persoon op wie ze het hadden gemunt.

In de kliniek in Hampshire was ik daar mooi even van af. Ze kónden me ook niet meer bereiken. Bij binnenkomst moest ik namelijk alles afgeven. Mijn mobiele telefoon, mijn tas. Alles. Omdat ze toch bezig waren, checkten ze meteen of ik niet stiekem een fles drank had meegenomen. Ik vond dat maar raar. Wat dachten ze nou? Natuurlijk had ik die niet. Ik was niet gek, ook al dachten honderd miljoen mensen daar misschien anders over. Wat ik al zei: ik was geen pure alcoholist. Dat kwam later pas.

De vergelijking met jongens als George Best en Paul Gascoigne gaat totaal niet op. Ik kon zonder meer de verleiding weerstaan. Zij niet. Best en Gascoigne konden werkelijk geen dag zonder drank, die gingen daarin heel ver. Bobby vertelde me weleens dat Gascoigne bij hem in zijn restaurant in Glasgow in zo'n enorm tempo dronk dat zijn maag het gewoon niet kon bijhouden. Daarom ging Paul naar de wc en stak daar een vinger in zijn keel. Zodoende was zijn maag weer leeg en kon hij weer verdergaan met drinken. Ik wist niet wat ik hoorde, ook omdat hij telkens de allerduurste champagne bestelde. Gascoigne gaf dus duizenden ponden uit aan drank, terwijl hij dat spul constant uitspuugde...

Gascoigne was sowieso niet wijs. In zijn tijd bij Glasgow Rangers gaf hij als kerstcadeau ooit een paar sokken aan David Murray, onze voorzitter. Dat waren van die geitenwollen sokken. Attent, zou je zeggen. Zeker met die verrekte kou in Schotland. Alleen: Murray zat van kinds

af aan in een rolstoel en had geen benen meer. Toen ik dat hoorde, moest ik keihard lachen. Dat is toch humor?

Ook al dronk ik niet elke dag en stopte ik zeker niet een vinger in mijn keel zoals Gascoigne deed, de drank werd wel steeds meer een probleem voor me. Ik had mezelf niet meer in de hand. Als ik niet dronk ging het prima, maar op de momenten dat ik wel dronk was ik niet te stoppen. Dan ging ik maar door en dronk ik ook alles. Bier, wijn, sterke drank; het maakte me niet uit. Als er maar alcohol in zat. Het was mijn uitlaatklep.

Dronken haalde ik de raarste streken uit. Met mijn extreme gedrag probeerde ik bij anderen respect af te dwingen. Om sterker over te komen dan ik eigenlijk was. Ik moest wel. Als profvoetballer kun je nu eenmaal geen zwakheid tonen. Anders word je geheid geslacht.

Ik dronk ook om zekerder te worden. In het begin werkte dat, maar op een gegeven moment was ik op het punt gekomen dat het zich tegen me ging keren. De problemen stapelden zich in rap tempo op. Ik kwam 's nachts niet meer thuis, arriveerde te laat op trainingen en betaalde rekeningen niet. Puur omdat ik warrig in mijn hoofd was. Ik had de balans niet meer. Gelukkig ging Peter me daarbij helpen. Eén ding wist ik alleen wel: hij kon me nooit helemaal van de drank weghouden. Terug in Glasgow zou ik echt wel weer een biertje drinken. Het was onmogelijk om te zeggen: *Ik drink nooit meer*. Tijdens AA-meetings zeggen ze niet voor niets: eentje is te veel, duizend niet genoeg. Helaas kreeg ik meer dan gelijk...

Aanvankelijk had ik geen idee wat ik me erbij moest voorstellen. Een kliniek voor verslaafde topsporters? Het zal wel. Peter vertelde me kort voordat ik vanuit Zuid-Afrika naar Londen vloog uitgebreid over hun werkwijze. Ik zou behandeld worden door een team van psychologen, sportinstructeurs en therapeuten. Maar hoe dat precies zat en wat ze exact gingen doen, dat werd me over de telefoon niet echt duidelijk. Dat kwam ongetwijfeld omdat ik mij in een totaal andere wereld bevond.

Dat ik alle informatie niet direct in mij opnam, dat ik het niet echt kon volgen, was ook niet erg, zei Peter. Dat begreep hij ook wel. Ik moest daarom maar gewoon alles op me af laten komen. 'Dan komt het allemaal goed', verzekerde hij me.

Dat deed ik. Eigenlijk ging het allemaal heel geleidelijk. Na een week in het hoofdgebouw werd ik overgeplaatst naar een gebouwtje verderop. Dat was niet bijzonder, dat gebeurt bij iedereen. Na een paar dagen wennen begon de therapie pas echt. Om je een veilig gevoel te geven, leek het wel een normaal huis. In die sfeer voelde ik me op mijn gemak, ook al was alles totaal nieuw voor me. Ik bedoel, bij Glasgow Rangers was ik de grote man. De aanvoerder. Dat was nu, in dit gebouwtje, ver weg. Ineens was ik een van de velen. Ik bevond me op een plek waar niemand belangrijker was dan de ander.

Voor het eerst sinds jaren bevond ik me ook in een omgeving waar het niet ging om status, geld en roem. Het merkwaardige was: ik had er totaal geen moeite mee. Dat was omdat ik mezelf bleef. Ik vond dat ze maar moesten accepteren wie ik was.

Ik bleef geintjes uithalen. Een jongen met wie ik het goed kon vinden, had last van de opruimziekte. Die werd helemaal gek als er iets op de grond lag. Ik dacht: *Die kan ik mooi te grazen nemen.* Dus wat deed ik? Ik strooide juist met broodkruimels en smiet dingen op de grond. Alleen maar om hem te sarren. Hij werd helemaal gek van me. Net als de rest van het huis die mij wel konden schieten als ik 's nachts weer met een toeter over de gang liep. Omdat ik daar pas mee ophield wanneer iedereen wakker was, kreeg ik de ergste verwensingen naar mijn hoofd geslingerd. Ik kon er alleen maar om lachen. Natuurlijk, in de kliniek vonden ze dat niet altijd even leuk. Maar ze zagen ook wel dat dit onschuldig was. Boos konden ze daarom niet worden.

Dat betekende niet dat ik overal mee wegkwam. Omdat ik alleen maar mijn voetbalkleren bij me had, vroeg ik na een paar dagen of ik niet even naar Londen mocht. 'Ik ben zo weer terug. Ik ga alleen nieuwe kleren kopen.'

Dat kon wel, maar zij dachten ongetwijfeld dat ik rechtstreeks de kroeg in zou gaan, op zoek naar drank en ander vertier. We kwamen tot een deal. Ik mocht naar Londen, samen met anderen uit de kliniek, maar dan wel onder begeleiding. Alsof het tbs'ers betrof die in de grote stad even een luchtje mochten scheppen.

Ik vond het prima. Zag ik tenminste eens wat anders, hoefde ik niet naar die eindeloze sessies. Die vond ik namelijk vrij vervelend, zeker in het begin. Als voetballer was ik wel gewend om in het openbaar te praten, om interviews te geven, om na afloop van een wedstrijd voor de camera te verschijnen, maar deze gesprekken waren anders. Zeker de sessies die ik twee à drie keer in de week buiten de kliniek had, in een of ander achterafzaaltje in de regio. Die vond ik helemaal vreselijk. Omdat ik ineens voor een groep wildvreemden mijn verhaal moest doen.

Ik luisterde liever. Daarbij kon ik soms nauwelijks mijn lach inhouden. In de kliniek had ik alleen maar topsporters om me heen, onder wie talentvolle cricketspelers die verslaafd waren aan marihuana. Bij die openbare sessies was dat anders. Dan zat ik in een kring met verslaafde huisvrouwen. Die waren dan gaan drinken omdat ze helemaal gek werden van een fluitende theepot. Of omdat de strijkbout het niet meer deed...

Ik kreeg wel respect voor die mensen, zeker voor de huisvrouwen die verslaafd waren geraakt omdat ze weduwe waren geworden. Als je dat hoort, doet dat pijn. Dat deed me meer dan al die beroemdheden die hun verhaal deden. Wie dat precies waren, houd ik voor me. Dat klinkt misschien flauw, maar dat is nu eenmaal een ongeschreven wet. Je vertelt niet met wie je in een afkickkliniek hebt gezeten. Maar toen ik al die bekende filmsterren, zangers en fotomodellen hoorde zeggen dat ze het zo moeilijk hadden, moest ik keihard lachen. Hoezo moeilijk? Zo'n weduwe heeft het pas moeilijk. Niet zo'n beroemd en rijk fotomodel dat tijdens zo'n sessie vrolijk meldde dat ze een dag eerder een terugslag had gekregen, kort nadat ze na een geweldige orgie drugs had gebruikt.

Gelukkig leerde ik snel. De gesprekken gingen me steeds beter af. Wat daarbij meespeelde: voor het eerst in lange tijd werd ik niet als lastpak gezien. Niet als iemand die anderen het leven zuur maakte. Ik werd ineens gezien als een aardige gozer. Dat luchtte op. Daardoor viel er een enorme last van mijn schouders. Langzaam kreeg ik steeds meer plezier in die bijeenkomsten. Dat was goed merkbaar in de derde week. Ik kreeg de opdracht om alles op

papier te zetten en het staand op een stoel voor de groep voor te lezen. Het was alsof ik daar uren stond, zo prachtig vond ik het. Dat kwam ook doordat mijn leven zo heftig was. Anderen schreven hooguit één velletje vol, ik bijna een heel boekwerk.

Toen ik uitgebreid vertelde over het incident in het vliegtuig, over de voorzitter die ik in het zwembad gooide en over de keren dat ik wakker werd zonder dat ik wist waar ik was, keken ze me allemaal met open mond aan. Ze vonden de verhalen zo prachtig dat het niet lang duurde voordat iedereen buikpijn kreeg van het lachen. Het leek wel cabaret.

Ik genoot er zelf ook stiekem van. Ik wist nu helemaal zeker: ik kon wel blijven liegen, weigeren te accepteren wie ik was of mijn mond dichthouden, maar daar had ik alleen maar mezelf mee. Dan kwam ik geen stap verder. Ik koos er daarom bewust voor alles eruit te gooien en te vertellen wat me dwars zat. Een heel verschil met de eerdere interviews waarin ik altijd zo stoer en zo bijdehand mogelijk wilde overkomen. Waarin ik iemand wilde neerzetten die ik niet was: de sterke en zelfverzekerde man.

Aan seks dacht ik in de kliniek geen moment. Daar draait het om totaal andere dingen. Om die reden dacht ik ook nooit aan drank. Daar was het de tijd ook niet voor.

Dat betekende niet dat ik geen oog had voor mooie vrouwen.

‘Doe nu snel de deur open.’

Toen we met onze groep in Londen waren, op zoek naar nieuwe kleren, floepte ik het er vanaf de stoep zomaar uit. De drie meiden die vlak voor ons in hun zilverkleurige BMW voor het stoplicht tot stilstand kwamen, waren wel heel lekker. Nadat ze jolig het raampje hadden opengedaan, zei ik het nog een keer. ‘Doe snel de deur open, dan stap ik in.’

Het was bedoeld als geintje, om hen een beetje te *teasen*. Maar tot mijn grote verbazing deden die meiden exact wat ik zei. Ze deden de deur wagenwijd open. Zonder na te denken stapte ik in. ‘En nu wegrijden!’

Normaal gesproken kon Peter, deze middag onze begeleider, wel tegen een geintje. Nu niet. Hij raakte helemaal in paniek. Omdat die meiden zo te zien ook wel van een lolletje hielden, reden ze met mij achterin echt weg. Peter kon alleen maar achter ons aan lopen, vloekend en schreeuwend dat we onmiddellijk moesten stoppen. Natuurlijk deden we dat. Ik was echt niet die auto ingestapt met de intentie om te ontsnappen, laat staan dat ik seks met die meisjes wilde. Maar Peter dacht dat ik ’m echt wilde smeren. Hij kende mij dus toch niet zo goed.

Het voorval kreeg een staartje. Omdat we ongeveer honderd meter waren doorgereden, had Peter de rest van de groep even alleen gelaten. Dat had hij beter niet kunnen doen. Toen we terugkwamen op de plek waar ik in die auto was gestapt, was de groep weg. Waar we ook keken, we zagen niemand meer. Ik deed het bijna in mijn broek van het lachen, maar Peter was woest. Na goed zoeken vonden we iedereen gelukkig weer terug en reden we met z’n allen terug naar de kliniek in Hampshire. Maar de schrik zat er sindsdien goed in bij Peter. Een boete gaf hij me niet, wel een waarschuwing. Dat kon ik wel hebben. Ik had erger meegemaakt.

Ondertussen bleef ik in de kliniek aan mijn conditie en mijn lijf werken. Een bal raakte ik die weken niet aan. Er was niet eens een bal. Ik had daar ook geen behoefte aan. Ik was meer bezig met hardlopen en fitnessen. En ik zat veel op de mountainbike. Om mijn juiste gewicht te houden, at ik natuurvoeding. Dat strenge programma volgde ik niet voor niets. Omdat ik het zo bont had gemaakt, wist ik in de kliniek al dat ik nooit meer een wedstrijd voor Glasgow Rangers zou spelen. Dat wist ik eigenlijk al toen Le Guen in het vliegtuig, kort na de landing in Johannesburg, op mijn schouder tikte. Dat ik mezelf nu uit de naad werkte, had een andere reden. Ik wilde voorkomen dat mijn carrière als een nachtkaaars uit zou gaan. Ik was nog maar 29 jaar en nog lang niet klaar met voetbal. Ik moest daarom wel in goede conditie zijn, anders kon ik het schudden. Dan vond ik nooit meer een club. Als er überhaupt nog interesse in mij was. Ik deed er in elk geval alles aan om niet vervroegd met voetbalpensioen te gaan.

Het verblijf in de kliniek maakte me superfit. Ik kwam er echt heel afgetraind uit. Ook omdat ik er veel aan yoga en shiatsu deed. Dat was niet altijd even makkelijk. Zeker de Japanse lichaamstherapie, waarbij ze duimen, handpalmen en vingers als een gek in je lichaam drukken, was zwaar. Dat ging soms zo hard, dat was bijna pijnlijk. Ik liet me alleen niet kennen. Ik was natuurlijk wel Fernando Ricksen. Die kan wel tegen een stootje.

Ik gooi er sowieso nooit met de pet naar. Ook niet toen ik begin augustus de kliniek verliet en me als een ander persoon meldde bij Glasgow Rangers. Een feest was het niet. Le Guen was nog altijd woedend op me. Hij liet me niet meetrainen. In plaats daarvan moest ik me elke ochtend om acht uur melden op Murray Park. Om mij te kleineren liet hij me in mijn eentje urenlang lopen. Een bal aanraken was verboden.

Ik deed precies wat Le Guen zei. Hij hoopte misschien dat ik kwaad zou worden, dat ik zou weigeren om dat te doen wat hij van me vroeg. Ik werd juist niet kwaad. Bewust niet. Anders had hij een mooi excuus om mij eruit te gooien, net zoals hij een paar maanden later zou doen met Barry Ferguson. Dat pleziertje gunde ik hem niet.

Dat wegsturen van Barry, niet lang nadat Le Guen de aanvoedersband van hem had afgepakt, was een kapitale blunder. Toen ik dat hoorde, wist ik het helemaal zeker: die houdt het niet lang meer vol. Ik kreeg gelijk. Op 4 januari 2007 moest Le Guen, op het moment dat Glasgow Rangers op een tegenvallende vierde plaats stond, inderdaad vertrekken. Het wegsturen van Barry, drie dagen eerder, bleek zijn ondergang. Le Guen vestigde daarmee wel een record. Een twijfelachtig record, dat wel. Vóór hem was er geen trainer zo kort in dienst van Glasgow Rangers. Hij is de enige coach in de clubgeschiedenis die het niet een heel seizoen heeft volgehouden. Het zegt veel over de man.

Achteraf is het makkelijk praten, dat weet ik ook wel. Maar ik weet honderdduizend procent zeker dat Le Guen had kunnen blijven en in Schotland was geslaagd als hij mij en Barry gewoon in de selectie had gehouden. Met onze tomeloze inzet en strijd hadden wij hem, als twee echte *Bravehearts*, zonder meer in het zadel gehouden.

Die kans kreeg ik alleen niet, zelfs niet na mijn terugkeer van de kliniek. In plaats daarvan bleef Le Guen me maar vernederen. Daarbij vond de man het niet nodig om ook maar één

woord met mij te wisselen. Het was te zielig voor woorden. Als ik Le Guen toevallig tegenkwam, keek hij stoïcijns voor zich uit. Hij groette me niet eens als ik vlak langs hem liep. Ik bestond gewoon niet meer voor hem.

Ik vond het zo triest en bekrompen dat ik er alleen maar om kon lachen. Zo'n instelling heb ik altijd gehad. In de kliniek was dat alleen maar versterkt, op een positieve manier. Het was precies zoals Peter vooraf had gezegd: het maakt een ander persoon van je. Bewuster, minder egoïstisch. Dat merkte ik ook wel. Buiten dat ik zelfverzekerder was, dacht ik meer na over het leven. Een leven dat niet alleen maar draaide om voetbal. Ik maakte me daarom niet eens druk meer om Le Guen. Ik vond het alleen vervelend dat ik door het missen van al die wedstrijden en trainingen uit beeld dreigde te raken. Een andere club was verder weg dan ooit.

Ik was hoogst verbaasd toen Dick mij belde. Ik nam de telefoon op en hoorde zijn vertrouwde stem.

‘Fernando’, zei Dick, ‘hoe gaat het met je?’

Veel mensen zeggen zoiets op de automatische piloot, zonder dat ze het echt menen. Dick niet. Dick was oprecht geïnteresseerd. Het kwam uit zijn hart.

Ik vertelde hem dat het redelijk met me ging en dat ik klaar was voor het gevecht. Het gevecht met mezelf. Zodat ik snel weer op het veld kon staan, waar dan ook. ‘Ik heb mijn probleem ingezien en het geaccepteerd’, zei ik, ‘het woord is nu aan mij.’

Dick mag misschien overkomen als een norse man, maar dat telefoontje was voor mij de ultieme bevestiging dat velen een totaal verkeerd beeld van hem hebben. Als trainer is hij fanatiek en heel direct, als mens is er geen aardiger persoon. Zeker niet in de voetbalwereld waar velen een dubbele agenda hebben. Dick heeft die niet. Bovendien is hij wars van vriendjespolitiek. Een zeldzaamheid in de voetbalwereld waar het voornamelijk draait om ego's.

Dat Dick zo beleefd en keurig is, merkte ik helemaal als ik met hem in een restaurant zat. Dan was het echt een heel lieve man, zeker als zijn vrouw erbij was. Dan toonde hij zowaar menselijke trekjes. Dan kon ik ook echt om hem lachen. *So what* dat hij als een geldwolf werd gezien omdat hij in het voorjaar van 2010 het bondscoachschap van België inruilde voor dat van Rusland. Ik zag dat als pure jaloezie. Ik weet zeker dat iedereen hetzelfde zou doen als je elders vele miljoenen meer kunt verdienen. Anders ben je toch dief van je eigen portemonnee?

Ik had er totaal geen problemen mee. Net zoals ik het niet erg vind als Dick aan mijn transfers zou hebben verdiend, zoals weleens werd beweerd. Ik heb het 'm nooit gevraagd, dus ik weet het niet. Ook al zou het zo zijn, wat is daar verkeerd aan? Van mij mag-ie. Mede dankzij Dick had ik mooie clubs, woonde ik in mooie steden en won ik de mooiste prijzen.

Over voetbal hadden Dick en ik het niet eens tijdens dat telefoongesprek. Dat kwam een paar dagen later pas, toen hij weer belde. Ditmaal ging het niet alleen over hoe ik mij voelde. Hij belde voor wat anders, iets wat mij verraste. Hij vroeg of ik interesse had om naar Rusland te komen. Dick was sinds juni coach van Zenit, de ambitieuze club uit Sint-Petersburg waar hij voor achttien maanden had getekend. Om daar iets moois neer te zetten, kon hij wel wat

nieuwe spelers gebruiken, zei hij. Jongens die veel vuil werk opknapten, zoals ik.

Ik schrok van wat hij zei. Rusland? Dat klonk niet echt aanlokkelijk. Ik had geen idee wat ik me daarbij moest voorstellen. Ik dacht direct aan de dingen waaraan iedereen dan denkt. Dat het er kil is. Koud, grijs en grijs. Dat er alleen maar stugge mensen wonen. Het geijkte beeld van het communisme.

Dick merkte dat ik twijfelde. Volgens hem zat ik helemaal fout. In Sint-Petersburg, de stad van tsaar Peter de Grote, was het leven nauwelijks te overtreffen. 'Kom anders hier een paar dagen naartoe', zei hij. 'Dan kun je met eigen ogen zien hoe fantastisch het hier is.' Omdat ik toch niks te verliezen had, stemde ik ermee in.

Dat het voor Dick menens was, werd me wel duidelijk. Nog geen paar dagen later zat ik al in een rondvaartboot op de Neva-rivier, samen met Dick, zijn assistent Cor Pot, mijn zaakwaarnemer Rob Jansen en zijn assistente Esther Goergen. Ik wist niet wat ik zag. Eenmaal geland had ik nog zo mijn twijfels. Pulkovo Airport, het vliegveld van Sint-Petersburg, zag er niet uit. Het was oud en vervallen. En op weg naar het centrum passeerden we alleen maar oude Sovjetflats. Ik dacht: *Ga ik hier spelen?* Het enthousiasme van Dick kon ik op dat moment nog niet echt delen. En, zo vroeg ik me af, als het zo'n mooi land is, waarom spelen er dan niet meer buitenlanders in de Russische competitie? Tegenwoordig trekken steeds meer Russische clubs spelers uit het westen aan, maar in die periode was dat nog totaal niet aan de orde. Op een paar onbekende jeugdspelers na, onder wie de Nederlandse Ghanees Quincy Owusu-Abeyie die voor Spartak Moskou uitkwam, hadden de meeste clubs alleen maar Russen onder contract. Waarom zou ik het dan wel moeten doen?

Die twijfel ebde snel weg in die rondvaartboot. Waar ik ook keek, ik zag de mooiste gebouwen en de mooiste kerken. Alsof ik in Parijs of Rome was. Met al die grachten en de ontelbare bruggen had Sint-Petersburg zelfs iets weg van Amsterdam. En nog mooier: ik zag op straat overal pareltjes lopen. Alsof Anna Kournikova en Maria Sharapova honderd keer waren gekloond. Natuurlijk, het kwam ook door het heerlijke weer, zeker dertig graden en een strakblauwe lucht, maar ik was direct om. Dick had meer dan gelijk. Ik stootte Rob aan en zei: 'Maak het maar rond, hier wil ik spelen.' Dat anderen zeiden dat ik erop achteruit ging, interesseerde me niet. Voor mij was Rusland, in het bijzonder Sint-Petersburg, de ideale plek om opnieuw te beginnen. Dat ik nog altijd niks van het Russische voetbal wist, kon mij geen bal schelen.

Twee dagen later, op maandag 14 augustus, tekende ik mijn contract. Omdat ik met mijn drankverleden ongetwijfeld niet heel veel te eisen had, zei ik tegen Rob dat ik tevreden zou zijn met hetzelfde salaris als in Schotland. Met die instelling gingen we ook de contractbesprekingen in. Ik weet niet hoe Rob het deed, maar hij flikte het. Toen we later nog eens goed naar het contract keken, wisten we niet wat we zagen. Het was weliswaar 1,2 miljoen euro per jaar, net zoals bij Glasgow Rangers, maar dit was niet bruto, maar netto! Ging ik er nog eens dik op vooruit ook!

De overgang naar Zenit voelde als een enorme opluchting. Ik kwam eindelijk weer aan spelen toe. Het maakte me niet eens uit dat ze me huurden. Ik vond het belangrijker dat ik eindelijk was verlost van die asociale Schotse pers, dat vreselijke klimaat en dat ellendige speelschema rond de feestdagen. Spelen op 1 januari, ik vond het niks. De kerstdagen, zoals

Boxing Day, vond ik nog wel wat hebben, maar spelen op de eerste dag van het jaar mochten ze van mij direct afschaffen. Vreselijk. Dan zat ik op 31 december ergens in een hotel te wachten op een wedstrijdje dat we de volgende dag in pakweg Aberdeen moesten spelen. Omdat we geen toestemming kregen om op zo'n avond wat te doen, vierde je de jaarwisseling vaak in je eentje op je kamer. Het was zelfs zo erg dat we meestal al om elf uur naar boven moesten.

De handtekening betekende niet dat Ibrox definitief verleden tijd was. Negen dagen nadat ik bij Zenit mijn contract had getekend, zat ik alweer in Glasgow. Niet om te feesten, maar voor een oefenduel. De wedstrijd was onderdeel van een deal tussen Glasgow Rangers en Zenit. Ik vond het prachtig om weer even terug te keren. Veel voetballers hebben moeite om tegen de club te spelen waar ze jarenlang onder contract stonden. Uit respect juichen ze dan niet na een doelpunt. Weet je, dat doet me echt niks. Natuurlijk, ik blijf voor altijd een Ranger. Ik houd voor eeuwig een blauw-wit hart, wat er ook gebeurt. Ik zal daarom nooit iets voor Celtic doen. Maar het was niet zo dat ik die avond werd overvallen door emoties. Ik zag het juist als de ideale kans om Le Guen te laten zien wie hij had laten lopen.

Ik nam me voor om er keihard in te gaan, om niemand te sparen. Eén ding hield ik mezelf wel voor. Omdat het wel mijn voormalige ploeggenoten waren, jongens met wie ik jarenlang had gespeeld en met wie ik kort daarvoor nog de mooiste avonturen had beleefd, ging ik niet het veld op om een doodschop te geven. Daarvoor had ik te veel respect voor die gasten.

Dat had ik zeker ook voor Chris Burke. Een goede speler. Een echte dribbelaar. Hij zat lange tijd in de lappenmand vanwege een vervelende enkelblessure. Ik geloof dat hij die avond net weer terug was. Toen Burke na een uur inviel voor Buffel en hij tegenover me kwam te staan, zei ik nog: 'Ga nou niet te veel dribbelen, maar maak er gewoon een leuke wedstrijd van.' Maar wat deed hij? Hij had nog niet de bal of Burke ging als een idioot dribbelen. Hij hield maar niet op. Ik werd er gek van. Toen hij me ook nog een schop gaf, was ik helemaal klaar met hem. Een paar minuten later gaf ik hem zo'n schop dat hij met bal en al over de zijlijn rolde. Kermend van de pijn bleef hij liggen. Ik had niet alleen de bal geraakt, maar ook zijn enkel. De enkel waaraan hij lange tijd geblesseerd was geweest.

Dat Burke geen toneel speelde, bleek al snel. Hij werd direct gewisseld omdat hij niet meer verder kon. Ik geloof dat hij nog niet eens vier minuten op het veld stond. De fans, zeker dertigduizend, kookten van woede. Ik had niet alleen de zere enkel van een van hun favoriete spelers geraakt, maar hen ook in het hart getroffen. Ze scholden en floten me uit alsof ik de grootste klootzak was die ze ooit hadden gezien. Dick zag dat ook. Om mij te beschermen haalde hij me tien minuten later eruit en zette uit voorzorg Aleksandr Anyukov op mijn plek. De weg naar de kleedkamer was er een die ik niet snel vergeet. De fans gingen zo tekeer. Ik geloof niet dat ik ooit harder ben uitgescholden en uitgefloten.

Die boosheid was begrijpelijk. Dit is de voetballerij. De ene keer ben je de grote held, het andere keer de grootste vijand. Dat verandert nooit, zelfs niet als je zes jaar lang de benen uit je lijf hebt gelopen voor een club. Als ik op de tribune had gezeten, had ik ongetwijfeld net zo gereageerd. Maar aan de andere kant: zo ben ik nu eenmaal. Dat moesten ze maar accepteren. Ik wilde altijd winnen, vloog er altijd hard in. Dat wisten de fans van Glasgow Rangers toch

ook wel? Dat ging ik die avond niet ineens veranderen.

Het was sowieso een avond om niet te vergeten. Iedereen dacht natuurlijk: *Die Ricksen hebben we mooi weggepest naar het verre Rusland*. In plaats daarvan speelde ik bij een ploeg die hun elftal helemaal oprolde. Dankzij doelpunten van Ho Lee, Igor Denisov, Aleksandr Kerzhakov en Oleksandr Spivak wonnen we probleemloos met 4-1.

Voor mij was dat het ultieme bewijs dat ik de goede beslissing had genomen. Zenit, met onder anderen de onnavolgbare Andrey Arshavin in de gelederen, was meer dan zomaar een club. Dit was een ploeg waarmee ik mooie dingen kon gaan beleven. De Russen hadden een jaar eerder niet voor niets de kwartfinale van het UEFA Cup-toernooi gehaald. Ik kon daarom niet wachten om terug te gaan naar Sint-Petersburg.

Rusland

Hoe goed het gevoel ook was, mijn eerste dag in Rusland verliep dramatisch. Officieel was ik nog maar een paar uur speler van Zenit, toen het al helemaal mis leek te gaan. Dit incident kon maar één ding betekenen: de bak. En dan ook nog eens een Russische gevangenis.

Ik vond dat ene nachtje in die cel in Glasgow al vreselijk. Hoe erg moest dat hier dan wel niet zijn? Ik had weleens beelden van zo'n cel op tv gezien. Dat maakte me niet vrolijk.

Alleen al die gedachte bezorgde me een misselijkmakend gevoel in mijn onderbuik. Ik moest er bijna van kotsen. Wat zeg ik? Ik scheet bijna in mijn broek!

Ik begon te vloeken. Het leek verdomme wel dat ik constant de problemen over mezelf afriep. Zelfs vele kilometers van huis. Hoe was dat toch in vredesnaam mogelijk? En het was ditmaal niet eens mijn eigen schuld, deze maandagnacht.

Ik dacht direct aan Dick. Hij zag me al aankomen... Advocaat zou dit niet accepteren. Nooit. Die stuurde me direct naar huis.

Ik gaf hem niet eens ongelijk. Ik had op dit belachelijke tijdstip, enkele uren voor mijn eerste training, natuurlijk allang in mijn bed in het Corinthia Nevsky Palace Hotel moeten liggen.

Maar daar lag ik niet. Ik bevond me midden in de nacht ergens op een rondweg van Sint-Petersburg. Of beter: ernaast, met voor ons twee agenten die ons net hadden aangehouden.

Ik hield mijn hart vast. Die verdomde Andrey Arshavin ook. Waarom was hij een paar minuten eerder zo dronken als een tor in de auto gestapt? En ik was boos op mezelf. Waarom was ik ingestapt terwijl ik zag dat hij, net als Igor Denisov en Aleksandr Anyukov, zo ontzettend lam was? Maar bovenal: waarom bleef Andrey zo opzichtig de confrontatie met die agenten zoeken? Dat maakte het allemaal alleen nog maar erger.

Laat hem alsjeblieft normaal doen.

Dat gebeurde niet. Arshavin, de belangrijkste voetballer van Rusland, hield maar niet op. Schreeuwend en tierend trapte hij voor de zoveelste keer tegen de donkerblauwe politiewagen, zo'n ouderwetse Lada.

Nee hè, daar gaan we weer.

‘Jezus man, doe dat nou niet.’

Ik zei het nog een keer. Ik werd bang.

‘Verdomme Andrey, doe dat nou niet.’

Ik was als de dood dat dit zou uitkomen. Wat als dit de volgende dag uitgebreid in de krant stond? Of dat iemand van Zenit ons morgen uit de bak moest halen? Ik was geheid de lul. Dick wist helemaal niet dat ik op stap was. Hij zal uit elkaar klappen van woede, zeker weten.

En de media dan. Die zouden ongetwijfeld mijn drankverleden erbij pakken. Reken maar dat ze dat doen. In dat geval had ik opnieuw geen leven meer en begon alles weer van voren af aan. Ik dacht juist dat ik daarvan af was. Niemand zou geloven dat ik niks had gedronken.

Mijn smeekbedes werden niet gehoord. Arshavin ging maar door. Hij trapte nog een paar keer tegen die wagen. Het leek wel dat hij dat leuk vond. Hij begon zelfs die agenten omver te duwen. Wat een malloot.

Omdat het pikkedonker was en ik in de Toyota Land Cruiser van Anyukov bleef zitten, kon ik niet goed zien of er flinke deuken in de politiewagen zaten. Maar het zou me niet verbazen, het waren steeds van die doffe knallen.

Toen het even stil werd, hoopte ik dat hij was gestopt. Het bleek een schijnbeweging.

Andrey was nog lang niet uitgeraasd.

Hij werd alleen nog maar gekker en agressiever. Dat hoorde ik wel aan zijn stem. Die sloeg over van woede. Hij bleef maar schreeuwen. Net als de uitgestapte Aleksandr en Igor, die zich er ondertussen ook mee bemoeiden. Ik had geen idee wat ze tegen die agenten riepen. Ik kon nog geen woord Russisch, maar begreep uit de gelaatsuitdrukkingen dat het pittige scheldwoorden moesten zijn.

Ik vreesde voor het ergste. Niemand accepteerde zulk agressief en opstandig gedrag. Zeker de politie niet. Net als de beelden van een Russische gevangenis, kende ik natuurlijk ook de verhalen over Russische agenten. Net als de Guardia Civil in Spanje laten die gasten echt niet zomaar met zich sullen. Laat staan dat ze zich laten piepelen door een paar dronken gasten die ze midden in de nacht van de weg plukten.

Het vervelende was: ik hoorde daarbij. Ik had weliswaar niks gedronken, geen druppel, maar ik bevond me wel in die auto. Ik zat nota bene voorin. Voor hetzelfde geld hielden ze me aansprakelijk voor dit hele gedoe. Wist ik veel hoe de Russische wet in elkaar stak. Ik was er nog maar net.

Ik zag Arshavin, net als Anyukov en Denisov, wel een paar keer naar me knikken, zo van: het komt goed. Dat zou allemaal wel. Ik had er duidelijk geen goed gevoel bij. Juist door hun debiele gedrag belandde ik straks achter de tralies. Dat kon niet anders. En daarna, met een verscheurd contract waar het inkt nog maar net droog van was, ongetwijfeld in het vliegtuig terug naar Nederland. In de wetenschap dat ik het had verprutst. Volledig verprutst.

Op dat moment, bibberend in die passagiersstoel, ergens op een vluchtstrook aan de rand van de stad, wist ik dat nog niet. Maar in Rusland gelden andere wetten. Zeker als je bekend bent. Of voetballer. Of beide, dat is helemaal een goede combinatie. Dan heb je in Rusland weinig te vrezen. Er gebeurde namelijk iets wat ik totaal niet verwachtte. Iets wat geen enkele normaal denkende West-Europeaan zou verwachten. Die agenten pakten ons niet op, ze gaven ons ook geen pak slaag, nee, ze dropen af. Ineens.

Ik had geen idee hoe dat kwam. Nadat Arshavin, Denisov en Anyukov weer waren ingestapt en we langzaam wegreden, op naar stripclub Maximus, vroeg ik Andrey hoe dat kon. Die agenten staken zelfs nog hun hand door het raam om hun excuses aan te bieden!

Dit was de omgekeerde wereld.

Ik vertelde Andrey dat hij voor dit gedrag in Schotland of Nederland zonder meer een paar dagen in de cel belandde. Dan had ik het nog niet eens over de enorme boete.

Andrey moest alleen maar lachen, onbezonnen als hij was.

‘Fernando’, zei hij, ‘dit is Rusland.’

Hij vertelde dat hij tussen het trappen en schelden door de hoogste politiebaas van Sint-Petersburg had gebeld. Dat nummer stond al jaren in zijn telefoon. ‘Altijd handig’, zei hij. Andrey kon die man, een fervent supporter van Zenit, op dat soort momenten altijd bellen. Die zorgde er dan hoogstpersoonlijk voor dat ze hem zonder problemen lieten gaan. Het bleek geen valse belofte.

Wat ik later begreep, was dat telefoontje eigenlijk niet eens nodig geweest. Als die twee agenten direct hadden gezien dat het Arshavin was die in die auto zat, hadden ze ons niet eens aangehouden. Andrey is in Rusland een grootheid. Die staat letterlijk boven de wet. Hoe jong hij ook nog maar was in die periode, hij kon gewoon alles maken.

Het lukte hem zelfs om op slippers, in trainingspak en op zwarte voetbalsokken de meest luxe nachtclub van Sint-Petersburg binnen te komen. Op slippers! Elke andere persoon zou bruut de toegang worden geweigerd, maar voor Andrey gingen alle deuren open.

Ik dacht: *In wat voor een bananenrepubliek ben ik in beland?* En hoe angstig ik ook even was, ik vond het prachtig. Ik wist: dit is mijn land.

Hoe anders en relaxed was mijn eerste avond begonnen. Cor Pot, de assistent van Dick die net als ik verbleef in het Corinthia Nevsky Palace Hotel, nodigde me uit om mee te gaan naar een bijeenkomst van de Nederlandse ambassade. Dat was een leuk feestje, op een boot. Altijd handig voor de contacten, zei Cor.

Daar had Cor natuurlijk gelijk in. Ik kon altijd terecht bij de mensen van Zenit. Die stonden me, zo zeiden ze me, altijd bij als ik wat nodig had. Ik kon ze zelfs midden in de nacht bellen. Dat was fijn. Maar het was ook handig om daarnaast wat Nederlanders in de stad te kennen. Vooral de mensen van de ambassade.

Ik besloot mee te gaan. Het werd een leuke avond op de Neva. Ook al dronk ik niet, ik had plezier en schudde een hoop handen. Ik kon ook niet eens drinken. Er was voldoende drank aan boord, maar niet voor mij. Ik had die middag van clubarts Sergey Pukhov net een prik gehad. Een speciale prik. Als ik ook maar één druppel alcohol nam, zou ik al doodziek worden. Kreeg ik onmiddellijk een allergische reactie. Onder meer rode vlekken over mijn hele lichaam. Dat moest volgens Pukhov zo vreselijk zijn dat ik er met geen haar op mijn hoofd aan dacht om stiekem toch wat te drinken.

Ik vond het geen probleem om zo'n prik te krijgen. Ik wist dat zoiets elders in de wereld nauwelijks werd gebruikt, dat het in veel landen zelfs verboden was omdat de risico's te groot waren, maar ik maakte me daar niet druk om. In Rusland was zo'n prik vrij normaal. Die gaven ze aan mensen met een alcoholprobleem. Ik vond ook niet dat ik het tegenover de club

kon maken deze prik te weigeren. Zij staken hun nek voor me uit en hadden me uit Schotland bevrijd. Zo'n spuit was wel het minste wat ik terug kon doen. Ik zag het als een goed gebaar naar de club toe.

En het had zo zijn voordelen. Ik wist dat ik inmiddels goed van de drank kon afblijven, dat had ik de laatste tijd wel bewezen. Mijn laatste biertje dronk ik in Zuid-Afrika, alweer vele weken geleden. Ik had mezelf dus aardig onder controle. Tegelijkertijd wist ik dat zo'n prik nooit weg was voor mij. Zeker niet in het land van de wodka en ander genot. Het maakte mijn verblijf in Rusland er gemakkelijker op. Deze prik werkte niet één avondje, maar een heel jaar.

Cor had die prik kennelijk niet gehad. Hij dronk deze avond zoveel dat hij 'm op den duur aardig had hangen. Dat zei hij ook. En hij was moe. Zo erg dat hij het eigenlijk wel had gezien op die boot tussen al die mensen van de ambassade.

'Fernando, ik ga slapen.'

Als ik wilde, kon ik gewoon blijven. Het feest ging nog wel even door. Ik hoefde me geen zorgen te maken over hoe ik thuiskwam, vertelde hij. Elke taxichauffeur wist precies waar het hotel lag. Anders moest ik hem maar bellen.

Ik had een betere optie. Ik zag al eerder op mijn telefoon dat Erik Hagen, de stoere Noor van Zenit, me al een paar keer had gebeld. Omdat ik vanwege de drukte niet opnam, stuurde hij me een sms. Daarin stond dat de hele ploeg elders in de stad aan het eten was. Het leek die gasten wel aardig dat ik ook nog even kwam. Konden we direct kennismaken.

Ik vond het een uitstekend idee.

'Ik sluit me wel bij hen aan', zei ik tegen Cor.

Ik had nog lang geen zin om naar huis te gaan. De avond was nog maar net begonnen. Cor vond het prima. We namen afscheid. Voordat hij verdween, zei ik nog snel dat ik ernaar uitkeek om hem de volgende ochtend te zien op het trainingsveld, voor mijn allereerste training bij Zenit. Cor glimlachte zoals hij alleen maar kan. Als een gentleman.

Hagen nam de telefoon direct op. Hij klonk enthousiast en gaf me de locatie door van de plek waar ze met z'n allen zaten: restaurant Loge, een Servisch visrestaurant. Een sublieme tent. Ik zou er later vaak zitten. Net zoals ik veelvuldig at bij The Flying Dutchman, een omgebouwd VOC-schip op de Neva met de beste gerechten en elke maand de wildste themafeesten met de mooiste modellen.

Een paar minuten later liet ik de taxichauffeur het schermje van mijn telefoon zien. Hij knikte. Na een korte rit door de stad schoof ik opgewekt aan bij mijn nieuwe ploeggenoten. Mijn mond viel open van verbazing. Ik wist niet wat ik zag op de tafel voor hen. Overal waar ik keek, lagen de duurste champagneflessen. De meeste zo goed als leeg. Net als de whiskyflessen die ernaast stonden. Gezien de gemoedstoestand van de meeste spelers hoefde ik niet te vragen hoe dat kwam. Die flessen hadden ze allemaal zelf leeggezopen. Wat een gekken.

Dat verbaasde me echt. We hadden de volgende ochtend gewoon een training. En die training, die begon al over een paar uur. Hoofdschuddend maar lachend nam ik plaats.

Dick moest eens weten.

Ik nam uiteraard geen alcohol. Ik bestelde een cola, net zoals de rest van de avond. Of beter gezegd: net zoals de rest van het jaar. Ik voelde me er niet eens ongemakkelijk bij. Weet je, ik vond zo'n glaasje prik eigenlijk wel wat hebben tussen al dat drankgeweld van die Russen. Die opstelling van me gaf me alleen maar meer zelfvertrouwen.

Wat ook mooi was: ik vond het super dat die gasten me zo snel in de groep opnamen. Dat zei ik ook tegen ze. Doorgaans zijn Russen heel stug. Zo gesloten als een oester, kreeg ik vooraf te horen. Daar merkte ik niks van, vanaf dag één werd ik geaccepteerd. Volgens Arshavin was dat vanzelfsprekend, zo vertelde hij me in gebrekkig Engels in Loge. En hij gaf me tussen de lege champagneflessen en twee kapotte whiskyglazen een highfive.

Arshavin, Denisov en Anyukov werden mijn maatjes. Ook al konden ze nauwelijks Engels, we zaten vrij snel op één lijn. Zij kenden natuurlijk ook mijn verleden. Op de een of andere manier vonden ze dat wel interessant.

Gelukkig leerden ze vlot Engels. Dat was wel zo makkelijk. Op die manier verliep de communicatie een stuk beter. Russisch was namelijk niet aan mij besteed. Ik probeerde het wel en ik volgde samen met Cor ook een tijdje een spoedcursus, maar dat liep voor geen meter. Al die cyrillische tekens, ik werd er gek van. Ik haalde op de middelbare school niet voor niets altijd lage cijfers voor taal. Dus daarmee was ik snel klaar.

Dat was ook niet erg. Ik kende na verloop van tijd wel de Russische voetbaltermen, dat was voldoende. Daarmee kon ik me, met het Russisch dat ik op straat leerde, prima redden. Bovendien hadden we in de groep jongens uit Tsjechië, Kroatië, Hongarije, België, Zuid-Korea en Noorwegen. Met hen kon ik prima communiceren. Die spraken allemaal goed Engels.

Later spraken ook steeds meer Russen die taal. Dat kwam door Dick. Aangezien hij ook nauwelijks Russisch kon, had hij een beter idee. Hij stuurde alle Russische spelers verplicht op Engelse les. Dat was veel eenvoudiger. Het duurde alleen niet lang of Dick paste die Engelse lessen aan. Niet omdat mijn Russische ploeggenoten geen zin hadden ernaartoe te gaan. Integendeel. De jongens keken er echt naar uit. Ook al stond zo'n les twee keer in de week gepland, ergens in zo'n schoolklasje. Ze zeiden weleens gekscherend dat ze die lessen het liefst elke dag hadden.

Ik snapte er niks van.

Later werd me duidelijk waarom. De lerares was niet alleen een ongelooflijk mooie meid om te zien, echt een poppetje met een geweldig figuurtje, ze ging ook gretig op de avances in van een groot gedeelte van de ploeg. Niet tegelijkertijd natuurlijk, maar elke week met een andere speler. Het liep zo de spuigaten uit dat Dick haar wegstuurde toen hij het hoorde. Waarna hij een leraar aanstelde. Een man dus. Geen idee of dat een lelijkerd was. Het zou me niets verbazen. De vrouwen zijn in Rusland ongelooflijk mooi, de mannen allemaal zo lelijk als

wat. Je begrijpt wel dat de spelers er ineens een stuk minder lol in hadden.

Dat sommige spelers, zoals Vladislav Radimov, later aangaven dat ze het maar raar vonden dat Dick geen Russisch sprak en hij alleen maar communiceerde via een tolk, sloeg nergens op. Ik begreep Dick wel. De Russische taal is zo lastig en ingewikkeld. Dat spreek je echt niet zomaar even vloeiend. Dat duurt jaren voordat je het echt onder de knie hebt. Dat Radimov vond dat Dick via een tolk geen emotie kon overbrengen, vond ik helemaal lachwekkend. Kijk eens naar Dick, met dat hoofd van hem. Als Dick boos werd, maakte de taal niks uit. Ook al deed hij het in het Chinees, dan nog kwam de boodschap goed over. Dat juist Radimov daarmee kwam, verbaasde me niet. Hij had altijd wat tegen ons, die rare snuiter.

Omdat visrestaurant Loge langzaam leeg liep, stelde Arshavin voor een stripclub te bezoeken. Ik moest natuurlijk wel op z'n Russisch worden ingewijd, vonden ze. Een aantal van die gasten begon te lachen. Ik lachte automatisch mee. Ik vond het een prima idee. Anders dan de striptenten in Groot-Brittannië, mag je in Rusland wel aan die meisjes zitten. Alleen al die gedachte maakte me intens vrolijk.

Het enige waar ik me zorgen over maakte, was de toestand van mijn nieuwe ploeggenoten. Jezus, wat waren die lam. Ik stelde voor om maar een taxi te nemen. Puur uit voorzorg. Andrey keek me lachend aan toen ik het zei. Dat hoefde niet, meende hij. We gingen gewoon met de auto. In die van Anyukov. Die had zo'n grote Toyota Land Cruiser. Daar was plek genoeg.

Ik dacht dat Andrey een geintje maakte. Ze konden nauwelijks meer lopen. Ook Anyukov niet. Die kon toch niet in die staat achter het stuur kruipen? Dat kón gewoon niet. Dat werd zijn dood! En die van mij.

Voor de zekerheid vroeg ik buiten bij de parkeerplaats nog of ik misschien moest rijden. Dat hoefde echt niet. 'Het is maar een klein stukje', zei Andrey. Omdat ik niet wilde tegenstribbelen, stapte ik bij hen in. Hoe fout dat ook was.

We reden nog geen honderd meter of ik hoorde de sirenes al. Politie. Ik schrok. Natuurlijk schrok ik. Dit was mijn eerste echte avond in Sint-Petersburg. Het zou me toch niet gebeuren dat ik nu al in de problemen kwam?

Arshavin zag dat ik het moeilijk kreeg. Vanaf de achterbank stelde hij me gerust. *'Don't worry.'* Het kwam allemaal goed, zei hij. Op het moment dat Arshavin zo hard tegen die politieauto trapte, dacht ik dat we die striptent nooit meer zouden bereiken. Maar Arshavin kreeg gelijk, exact zoals hij zei. Het kwam inderdaad goed. Ik was zelden zo opgelucht toen ik die agenten in die gedeukte Lada zag wegrijden en wij zoals gepland koers zetten naar Maximus, de striptent die vrij snel mijn tweede huis zou worden.

Die nacht op die snelweg was mijn ontgroening. Mijn eerste kennismaking met de enorme corruptie die er in Rusland heerst. Ik moest het maar op de koop toenemen, zeiden ze. Volgens Arshavin bleef het zeker niet bij deze ene keer.

Ik knoopte goed in mijn oren wat hij vervolgens zei. Als de politie me aanhield, om wat voor reden ook, moest ik de agenten gewoon wat geld geven.

Omkopen dus.

‘Dan is er niks aan de hand.’

Dat kreeg ik later ook te horen van Fedor Lunnov, onze teammanager. Hij adviseerde me altijd om wat cash op zak te hebben. Voor het geval dat. Of anders iets van Zenit. Een shirtje of een vaantje. Daarmee waren de agenten meestal ook wel te paaien.

Fedor legde me de volgende dag de spelregels uit. Er was één ding waar ik goed op moest letten. Ik mocht het geld niet zelf aan de agenten geven. ‘Dat nemen ze niet aan, omdat je hen dan zichtbaar omkoopt.’ In plaats daarvan, zo zei Fedor, moest ik het geld op het dashboardkastje in de auto leggen, bij de passagiersstoel. Dan konden ze de roebels zelf pakken. Dan was het niet strafbaar. ‘En ga niet in discussie, dan maak je het alleen maar erger.’ Ik was Arshavin niet.

Om op straat niet te veel op te vallen, reed ik bewust in een Ford Focus. Ik wist dat agenten een goedkopere auto minder vaak van de weg plukken dan een dure bak. In een Hummer of Ferrari hielden ze me geheid om de tien meter aan. Daar had ik geen zin in.

Het maakte me geen bal uit dat ik zo’n goedkope auto had. Als de verwarming het maar deed.

Het was sowieso niet verstandig om in Sint-Petersburg met mijn knalrode Ferrari rond te rijden, zoals ik deed in Glasgow. In Schotland kon dat makkelijk. Op wedstrijddagen stopte ik gewoon voor de ingang. Dan stapte ik uit en gaf de sleutels van mijn Ferrari aan een steward die daar stond. Hij zette mijn wagen dan ergens voor me neer, op een aangrenzende parkeerplaats. Dat deed ik puur omdat er anders, tussen al die opdringerige fans, geen doorkomen aan was. Dan was ik zo een uur verder. Daar had ik weinig trek in.

Zoiets was in Rusland ondenkbaar. En dat niet alleen. Gezien de erbarmelijke rijstijl van de Russen zou het ongetwijfeld niet lang duren voordat er een enorme deuk in mijn Ferrari zat. Ook daar paste ik voor. De meeste Russen hebben niet eens een rijbewijs. Hooguit een valse, voor omgerekend driehonderd euro gekocht op de zwarte markt.

Ongelukken zijn in Rusland dan ook schering en inslag, vaak ook met dodelijke afloop. Ik maakte het later nog van dichtbij mee toen Marina Malafeeva, de vrouw van doelman Vyacheslav Malafeev, vlak voor het Europa League-duel met FC Twente in maart 2011 op dramatische wijze verongelukte. Ik speelde op dat moment niet meer voor Zenit, maar het raakte me wel. Ik kende haar goed. Dat ze moeder was van twee kinderen maakte het er ook niet gemakkelijker op. Ik mag dan wel een harde zijn, dat doet dan echt wat met me. Net zoals ik kippenvel kreeg toen ik vernam dat de vrouw van oud-ploeggenoot Konstantin Zyryanov zo depressief was dat zij met haar vierjarige dochtertje in de hand van acht hoog van een flat in Moskou sprong. Op dat soort momenten kan voetbal je even gestolen worden.

Een Ford Focus of niet, de agenten hadden me direct in de smiezen. Ik werd om de haverklap aangehouden. Terwijl ik er niet uitzag als een rijke buitenlander. Helemaal niet met die dikke muts die ik speciaal voor deze ritjes had aangeschaft. Bovendien reed ik als een echte Rus: voor niemand bang en constant links en rechts inhalend.

Ik wist vaak niet eens waarom ze me aanhielden. Ook de eerste keer niet. Ik had niet

gedronken en ik reed niet te hard. Dat kon ook niet, zo druk was het op de weg. Dat zei ik ook tegen die agenten. We kwamen er alleen niet uit. Omdat de agenten geen woord Engels spraken en ik nog geen woord Russisch, belde ik onze teammanager. Dat had Fedor me ook gezegd. Als ik werd aangehouden en ik had hulp nodig, moest ik hem maar bellen. Het maakte niet uit hoe laat. Hij zou me er wel uit lullen.

Ik had 'm direct aan de lijn.

'Fedor, ik heb een probleem.'

Ze hadden me niet alleen van de weg geplukt, ik was ook zo gek geweest om mijn paspoort en rijbewijs af te geven. En die twee documenten gaven ze niet terug.

Fedor raakte geen tel in paniek toen hij het hoorde. Alsof hij hier dagelijks mee werd geconfronteerd. 'Geef jouw telefoon maar aan een van die agenten.'

Zonder het te vragen drukte ik mijn mobieltje tegen het oor van een agent. Nog geen twintig seconden later kreeg ik 'm al terug. Er was duidelijkheid. Lunnov vertelde dat ik veel te hard had gereden. Volgens deze gasten dan. 'Grote kans dat jij je keurig aan de snelheid hebt gehouden, maar betaal maar gewoon. Dan kun je direct door.' Ik kreeg dan meteen mijn paspoort en rijbewijs terug.

Omdat ik geen zin had in een ellenlange discussie, besloot ik inderdaad maar te lappen. Maar onder protest. Het sloeg namelijk nergens op. Ik reed hooguit dertig kilometer per uur.

Maar hoeveel moest ik die agenten geven? Ik had geen idee. Ik kon het Fedor niet meer vragen. Die had al opgehangen.

Ik moest ze natuurlijk niet beledigen. Ik moest ze niet met een of andere fooi afschepen. Dan naaiden ze me vast nog een keer, ongetwijfeld nog harder.

Ik hoopte dat duizend roebel genoeg zou zijn. Dat was omgerekend een dikke twintig euro. Voor Russische begrippen veel geld. Ik griste een biljet van duizend uit mijn zak en legde het neer op de plek waar ik het volgens Fedor moest neerleggen: op het dashboardkastje bij de passagiersstoel.

Het was voldoende. Met een serieuze blik pakte een van die gasten het geld. Hij stopte het gretig in zijn zak en gaf me mijn papieren terug. Ik kon weer verder.

Dat herhaalde zich zeker een à twee keer per week. Steeds hadden ze een andere smoes. De ene keer reed ik over een doorgetrokken streep, de andere keer door rood. Meestal was het excuus dat ik te hard reed. Soms was het ook zo, soms niet.

Dat hele corrupte gedoe was voor mij geen reden om niet meer met een eigen auto de weg op te gaan. Natuurlijk, het was frustrerend en het hield enorm op, maar het gaf me wel de vrijheid waar ik zo veel waarde aan hecht. Ik kon wel een chauffeur van de club krijgen, net zoals Dick en Cor, die lieten zich dagelijks naar en van de training rijden, maar dat vond ik niks. Met een eigen auto kon ik gaan en staan waar ik wilde zonder dat ik afhankelijk was van anderen.

Gevolg was wel dat ik er in het begin soms wel heel lang over deed om de weg naar mijn hotel te vinden. Dan miste ik weer een afslag omdat ik die lastige cyrillische tekens niet kon lezen. Die borden waren sowieso een ramp. Het centrum stond bijvoorbeeld zelden aangegeven. Zie dan maar eens de juiste weg te vinden, dat lukt je bijna niet. Het kwam regelmatig voor dat ik soms wel twee uur rondwaalde in een of andere trieste buitenwijk. Pas na flink zoeken kwam ik thuis. Even de weg vragen kon ook niet. Het was niet echt veilig en ze spraken in dat soort wijken nauwelijks Engels. Natuurlijk baalde ik daarvan. Maar dat was vaak van korte duur. Het had zo zijn charmes, vond ik. Ik ging voor het avontuur, dan moest ik ook niet zeuren als het even anders ging dan gedacht.

Dat corrupte gedoe en die sjoemelende agenten, je kunt denken wat je ervan vindt. Zeker omdat het zo onterecht is. Aan de andere kant: ik begreep het wel. Rusland mag dan een rijk land zijn, er heerst ook veel armoede. Agenten verdienen nauwelijks iets. Hooguit een paar honderd euro in de maand. Zie daar maar eens van rond te komen, zeker in een dure stad als Sint-Petersburg. Uitkeringen kennen ze bijvoorbeeld niet. Op deze manier proberen ze dan een extra zakcentje bij te verdienen, zodat ze zonder problemen het einde van de maand halen.

Dat wist ik. Net zoals ik wist dat je juist in die periode moest oppassen. Net als op feestdagen. Dan was bij de meeste gezinnen het geld op. Dan was de kans aanzienlijk groter dat je van de weg werd geplukt.

Het had ook zo zijn voordelen. Ik hielp niet alleen die agenten met hun karige salaris, ik was ook meteen van dat hele gedoe af. Met andere woorden, ik had geen gehannes meer met acceptgirokaarten zoals in Nederland. Dat vind ik sowieso een debiel systeem. Als ik die in Nederland per ongeluk vergat te betalen, kreeg ik er direct een boete overheen. Of erger: dan wachtte de gang naar het gerecht. Dat probleem had ik in Rusland niet. Ik tikte het onmiddellijk af. Ideaal.

De corruptie zag ik overal terug. Normaal moet je ruim twee maanden wachten op een rijbewijs. Dat kon ook sneller. Gaf je zo'n ambtenaar wat geld, zoals een vriendinnetje van me deed, dan lag de aanvraag ineens boven op de stapel. Zo werkt dat daar. De Russen doen daar niet moeilijk of geheimzinnig over.

Natuurlijk, als een Rus voor de zoveelste keer op straat wordt aangehouden om niks, worden ze gek. Bij sommigen slaan regelmatig de stoppen door. En terecht! Maar een ambtenaar wat geld toeschuiven zodat hij jouw verzoek sneller in behandeling neemt, is er de gewoonste zaak van de wereld. Dat werd geaccepteerd.

Het duurde niet lang voordat ik dat allemaal doorhad en ik het ook accepteerde. Het is moeilijk aan te geven hoeveel geld ik in die periode aan die gasten heb betaald. Dat hield ik niet bij. Ik merkte wel dat ze me na verloop van tijd minder vaak aanhielden. Na een tijdje wisten de meesten wel wie ik was. Nog net geen Arshavin, maar wel een gerespecteerd voetballer van hun favoriete club Zenit.

Op het veld merkte ik weinig van corruptie of omkoping. Ik kan het in ieder geval niet hard maken. Ik had wel mijn vermoedens. Ik wil niemand beschuldigen. Dat doe ik ook beslist niet. Maar toen Vladislav Radimov tegen Rubin Kazan, eind oktober 2006, niet één keer, niet twee keer, maar drie keer op rij de bal zomaar inleverde bij de tegenstander waardoor die eenvoudig kon scoren, vond ik dat op zijn zachtst gezegd opvallend. Het kon zijn dat-ie een black-out had. Of dat hij dronken op het veld stond. Dat kon, dat is allemaal aannemelijk. Maar dat er iets niet klopte, dat was wel duidelijk. Dit stonk.

Pas vele jaren later maakte ik de connectie met matchfixing. Dat was hoogstens gebaseerd op vermoedens, aangewakkerd door al die verhalen over al die andere duels die wereldwijd werden verkocht. Nogmaals, ik kan niks bewijzen, ik wil dat duidelijk benadrukken, maar het zag er allemaal wel heel verdacht uit. En het frustreerde enorm. Door die onnodige 3-0 nederlaag tegen Rubin Kazan waren we in één klap kansloos voor de landstitel. Bij winst was de achterstand op koploper CSKA Moskou nog maar twee punten geweest. Dat hadden we in de slotfase van de competitie zonder twijfel rechtgetrokken. Maar mede door dat verlies kwamen we niet verder dan een teleurstellende vierde plek. Ik durf daarom wel te beweren dat Zenit een kampioenschap door de neus is geboord. Het duel met Rubin Kazan was namelijk geen incident. Twee weken later gebeurde in Moskou exact hetzelfde. Opnieuw speelden we een duel waarbij het nogal verdacht aan toeging. Tegen CSKA Moskou waren we veel beter, net als tegen Rubin Kazan, maar de uitslag viel in ons nadeel uit.

Een schandalige wedstrijd. Eerst werd een bal van Arshavin zichtbaar met de hand van de doellijn gehaald, later vlagde de grensrechter twee keer onterecht voor buitenspel toen Andrey ervandoor was. We hielden zelfs niks aan het duel over. In de slotfase kregen we zomaar een strafschop tegen. Een discutabele beslissing. CSKA-spits Vágner Love viel over de bal, terwijl niemand in de buurt was. Toch legde de scheidsrechter de bal op de stip. Daniel Carvalho, de Braziliaanse middenvelder van de Moskovieten, wist daar wel raad mee. Hij zorgde voor de beslissing: 1-0. Dit tot grote woede van Dick. Die had het echt niet meer. Die stond na afloop nog minutenlang te stampen.

Het was veelzeggend dat de Russische bond deze arbiter kort daarop schorste. Een wijs besluit. Alleen hadden wij er natuurlijk niks meer aan. De punten die wij zo hard nodig hadden, bleven in de hoofdstad. Kennelijk was in de eeuwige strijd tussen Moskou en Sint-Petersburg, de grootste steden van Rusland, alles toegestaan.

Er was altijd haat en nijd tussen die twee. Het waren alleen niet de oorlogen tussen Glasgow Rangers en Celtic. Logisch. Dat is de buitencategorie. Daar kan geen enkel ander duel aan tippen. Vervelend waren de wedstrijden tegen de clubs uit Moskou altijd wel. Zij vonden het maar niks dat wij uit Sint-Petersburg, na een jarenlange hegemonie, ineens op de deur bonkten. Ze trokken echt alles uit de kast om ons voor te blijven. Daar had ik het, zeker in het begin, best moeilijk mee.

Er waren meer dingen waaraan ik vreselijk moest wennen. Tot mijn grote frustratie merkte ik dat voor ons heel simpele dingen in Rusland heel tijdrovend kunnen zijn. Omdat ik de eerste dagen nog geen bankrekening had, belde ik de club. Of ze me konden helpen. Ik had namelijk geld nodig. En ik wilde geld overmaken naar mijn City Bank-rekening.

‘Geen probleem’, zeiden ze. ‘Kom morgen naar ons kantoor in de stad. Daar is onze kluis. Dan zorgen we ervoor dat er geld voor je klaar ligt.’

Dat ging om een gedeelte van mijn salaris. Met dat geld kon ik, zo zeiden ze, zelf naar de bank en ter plekke een rekening openen.

‘Prima’, zei ik. ‘Na de training ben ik er.’

Opgewekt reed ik er de volgende dag heen. Bij binnenkomst kreeg ik direct een merkwaardig gevoel in mijn buik. Ik dacht aanvankelijk dat ze me in de maling namen: er stonden twee plastic tassen klaar. Van die grote plastic tassen die je ook bij de Albert Heijn of in welke supermarkt ook krijgt. Hierin zaten alleen geen dagelijkse boodschappen, maar geld. Heel veel geld. Beide tassen waren tot aan de rand gevuld met bankbiljetten. Er zat drieënhalf miljoen roebel in, omgerekend zo’n honderdduizend euro.

‘Alsjeblieft.’ De man overhandigde me de tassen alsof het een pak oude kranten betrof.

Ik keek hem fronsend aan. Wat moest ik hiermee? Moest ik hiermee over straat? Dat leek me niet zo’n goed idee. Dat vertelde ik hem ook. Als iemand wist dat ik zo veel geld in die tassen had, schoten ze me onmiddellijk door mijn hoofd. Absoluut. In Rusland leggen ze je al voor tien ruggen om!

De medewerker zei dat het wel meeviel. ‘Je wilde toch geld hebben?’

Hij zag dat ik angstig keek. Dat was echt nergens voor nodig, vond hij. Er overkwam me niks. ‘Geloof me maar.’

Omdat ik zag dat hij het echt meende en ik te verbouwereerd was om opnieuw de discussie aan te gaan, nam ik de tassen toch maar in ontvangst. Bibberend liep ik met dat pak geld naar mijn auto, iets verderop. Het werden mijn zwaarste meters ooit. Ik keek constant om me heen. En zwaar dat het pak was. Wat wil je? Het waren bijna alleen maar biljetten van duizend roebel.

Rijdend door de stad, op weg naar de City Bank, dacht ik maar aan één ding. Het was niet te hopen dat de politie me nu aanhield. Als agenten me met deze hoeveelheid biljetten zagen, gepropt in twee plastic tassen, dachten ze ongetwijfeld dat ik een bank had beroofd. Leg maar eens uit dat het anders is, helemaal met een taalbarrière.

Gelukkig reed ik zonder problemen door. Ik raakte alleen lichtjes in paniek toen ik in de verte het bankgebouw zag. Verdomme, geen parkeerplaats. Ja, een paar honderd meter verderop. Maar daar zette ik mijn Ford Focus natuurlijk niet neer. Ik nam niet opnieuw het risico om te worden neergeknald.

Ik had een beter idee. Ik zette mijn auto gewoon op de stoep. Pal voor de ingang, met de knipperlichten aan. Dan kreeg ik maar een bekeuring. Dat had ik er wel voor over. Dat was in ieder geval veel goedkoper dan een beroving. En ach, ik was toch zo weer terug. Geld afgeven en een rekening openen, zo lang hoefde dat toch niet te duren? In Nederland en Schotland was ik altijd zo klaar.

Monter liep ik naar de balie. ‘Dag’, zei ik, ‘ik ben voetballer van Zenit en ik wil graag een rekening openen. Dit geld wil ik erop zetten.’

Opgelucht plofte ik de tassen op de balie.

De man achter de toonbank keek me aan alsof ik gestoord was.

‘Dat kan niet.’

‘Hoezo het kan niet?’

‘Als buitenlander had je dit van tevoren moeten aanvragen. Zo zijn nu eenmaal de procedures hier.’

Ik werd kwaad. Ik begon te schelden.

‘Je kan me wat. Ik ga hier echt niet weg.’

Ik vertelde dat ik de bank pas zou verlaten, als ze me hadden geholpen. ‘Moet je kijken hoeveel geld dit is!’

Ze vermoordden me als ik hiermee weer de straat op ging. Dat wist hij toch ook wel?

Hoe ik de bankmedewerker overtuigde, weet ik niet, maar na kort overleg met zijn baas knepen ze voor een keer een oogje toe.

Om er honderd procent zeker van te zijn dat ze het geld goed telden, deden ze dat drie keer. Dat was de procedure.

Het maakte me niks uit toen ze dat me vertelden. Ik was blij dat ik ervan af was. Maar ik wist toen nog niet dat het een eeuwigheid zou duren, omdat het zo veel geld was.

Ik werd er gek van.

Na bijna twee uur wachten was ik er helemaal klaar mee.

‘Zo is het wel goed.’

De man achter de balie hoefde het echt niet voor een derde keer te gaan tellen. Ik had wel wat beters te doen. Maar de man schudde zijn hoofd. Hij moest het echt nog één keer met de hand doen. ‘En straks voor de zekerheid nog een keer met de machine.’

Na bijna drie uur was hij klaar. Ik had eindelijk een bankrekening, met daarop een bedrag van ruim drieënhalve miljoen roebel. Balend en glimlachend tegelijk verliet ik het pand, op weg naar mijn Ford Focus die nog altijd met de knipperlichten aan op de stoep stond. Daar wachtte mij een aangename verrassing. Ik had niet eens een bon. Hoe grappig dat ook was en hoe opgelucht ik ook wegreed, ik was blij dat het gestress bij de bank eenmalig was. Blij dat ik in het vervolg mijn riante salaris gewoon kreeg overgemaakt.

Mijn allereerste nacht in Sint-Petersburg zorgde uiteindelijk nog wel voor een grijns op mijn gezicht. Toen ik met Arshavin, Denisov en Anyukov striptent Maximus binnenliep, wist ik niet wat ik zag. Of beter gezegd: wie ik zag. Maar het was 'm toch echt, daar in de hoek, onderuitgezakt in een stoel.

Cor Pot.

De assistent-trainer die eerder die avond nog tegen me zei dat hij zo moe was en dat hij daarom maar naar zijn hotel ging. Kennelijk was hij van gedachte veranderd. Ik zag daar de

humor wel van in. Cor had een mindere avond. Omdat hij inmiddels zo ver heen was, zat er niks anders op dan hem hoogstpersoonlijk in zijn hotelbed te leggen.

De band met Cor bleef. Naast een goede trainer is hij ook een fantastisch persoon. Dat merkte ik wel in Rusland. Daar genoot hij echt van het leven. Een heel verschil met Dick. Die verliet nauwelijks zijn suite in het super-de-luxe Kempinsky Hotel, gevestigd op de bovenste etage. Dick leek wel een kluizenaar. Vanaf zijn kamer waar hij jarenlang verbleef, had hij een prachtig uitzicht over de stad en over de Hermitage, het beroemde museum van Sint-Petersburg. Ik betwijfel het alleen of Dick daar oog voor had. Hij bekeek alleen maar dvd's van toekomstige tegenstanders. Dat deed hij echt urenlang. Soms zag hij die beelden wel honderd keer.

Gevolg was wel dat Dick werkelijk alles wist van zo'n ploeg, tot de looplijnen van de rechtsback aan toe. Als hij klaar was met zijn dvd's, bekeek hij tot twee uur in de nacht via een satelliet voetbalwedstrijden uit de hele wereld. Noem het overdreven, maar daardoor kwamen we zelden voor verrassingen te staan.

Cor, zijn trouwe adjudant, was het tegenovergestelde. De extraverte Pot was na een keer zien al klaar met zo'n dvd. Bovendien bleef Cor zelden op zijn hotelkamer. Hij ging liever de stad in, de hort op. Hij kon dat ook. Hij was toch alleen. Omdat ik in de buurt woonde, gingen we regelmatig samen eten. Vaak deden we dat in Maximus, onze favoriete striptent. Dat was fantastisch. Op het moment dat we in een biefstuk of een stuk zalm prikten, slingerde boven onze tafel een meisje om een paal. Zoiets had ik nog nooit meegemaakt. Het was voor mij de zoveelste bevestiging dat Rusland de juiste keuze was.

Nieuw thuis

Ik bleef me verbazen. Ook de volgende ochtend op mijn eerste training op ons trainingscomplex in Udelnaya, een trieste wijk gelegen in het noorden van Sint-Petersburg. Omdat ik de dag ervoor niet had gedronken, was ik zo fris als wat. Ik had geen hoofdpijn. En ook al had ik weinig geslapen, ik voelde me niet moe of zo. Ik was dat eigenlijk nooit. Ik had altijd maar weinig slaap nodig. Een paar uur per nacht was al voldoende.

De andere jongens hadden het beduidend zwaarder. Het leek wel dat ik in een ouderwetse slapstick was terechtgekomen. Eén grote poppenkast. Alleen Laurel & Hardy ontbraken.

Arshavin was er wel. Of eigenlijk ook weer niet.

Omdat Andrey nog zo dronken was, viel hij gewoon over de bal. Ik dacht eerst dat hij een geintje maakte, maar het was echt zo. Hij viel echt gewoon over de bal, laveloos als-ie was! En hij niet alleen, maar een hoop spelers. En dat om tien uur 's ochtends.

Zoiets had ik nog nooit gezien.

Dick zag natuurlijk ook wel dat veel spelers niet nuchter waren. Het was bijna lachwekkend. Ik keek grijnzend rond en vroeg me af hoelang het zou duren voordat Dick ingreep. Niet lang. Na de zoveelste duikeling schoot Dick eerst keihard wat ballen weg en liep woedend van het veld met dat bekende wegwerpgebaar van hem.

‘Bekijk het allemaal maar’, brieste hij.

Dick meende het.

We zagen hem de hele ochtend niet meer. Ik kon hem niet eens meer zeggen dat ik het top vond dat ik na al die weken weer tussen de jongens stond.

Omdat we toch al waren omgekleed, gingen we zelf maar wat trainen. We moesten toch iets. We kozen voor een partijtje, zonder scheidsrechter. Het was de enige optie. Er stond simpelweg niemand meer van de technische staf op het veld die ons kon fluiten. In het kielzog van Dick was Cor ook vertrokken.

Al duurde dat wel even. Dick riep hem zeker drie keer.

‘Cor?’

‘Cor?!’

‘Cor?! Ga je nou mee of niet?!’

Pot begreep het alleen niet. Of hij hoorde het niet. Dat kon natuurlijk ook. Ik wist wel hoe dat kwam. Cor was natuurlijk zelf nog zo suf als wat, net als de meeste spelers. Ik was de enige die dat wist. Ik had hem een paar uur eerder zelf nog in zijn hotelbed gelegd. Cor had in Maximus zoveel gedronken dat hij nauwelijks meer kon lopen. Cor had dat Dick ongetwijfeld niet verteld.

Menigeen zou na zo'n training denken: *Wat een amateurs. Wat een slappe mentaliteit. Dat wordt he-le-maal niks.* Ik niet. Ik dacht juist het tegenovergestelde. Na mijn eerste training wist ik meteen dat ik met deze jongens een mooie tijd ging beleven. En ik zei tegen mezelf: *Reken maar dat ik met deze gasten het kampioenschap pak.*

Zeker weten.

Van de 24 spelers waren er gisteren twintig tot diep in de nacht de stad in geweest. Zo'n groot aantal, dat had ik nooit eerder meegemaakt. Zelfs niet bij Glasgow Rangers, waar ik ook wel wat gewend was. Het was voor mij het ultieme bewijs dat deze groep op één lijn zat. Zij hadden echt alles voor elkaar over.

Wat mij ook vertrouwen gaf, was de kwaliteit van de spelers. We hadden echt een goede groep. Allemaal internationals. Ze kwamen uit alle windstreken. We hadden uiteraard Russische jongens, onder wie Andrey Arshavin, Igor Denisov, Vyacheslav Malafeev en Aleksandr Anyukov. Later kwamen daar nog landgenoten bij als Pavel Pogrebnyak, Igor Semshov, Roman Shirokov, Oleksandr Horshkov en Konstantin Zyryanov. Stuk voor stuk prima spelers. Net als Young-Min Hyun uit Zuid-Korea, Martin Skrtel uit Slowakije, Ivica Krizanac uit Kroatië, Radek Sirl uit Tsjechië en natuurlijk Anatolij Tymoshchuk, de kanonskogel uit Oekraïne. Voor velen misschien relatief onbekende namen. Maar geloof me, deze gasten konden echt voetballen. Zeker Anatolij, onze nieuwe aanvoerder. Dick noemde hem in die fase zelfs de beste spelbepaler ter wereld. Hij speelde later niet voor niets vier seizoenen bij Bayern München en won daarmee onder meer de Champions League.

Een bont gezelschap, maar samen met Cor zorgde Dick vrij snel voor de juiste chemie. Die ontstond ook doordat zij ons keihard lieten trainen. Niet zoals gebruikelijk was in Rusland door veel te lopen, zij lieten ons juist veel trainen met bal.

Dick legde de lat daarbij heel hoog. In het begin hadden de meesten daar nogal moeite mee. Zij waren een coach gewend die nauwelijks op het veld stond. De voorganger van Dick, de Tsjech Vlastimil Petržela, liet zich maar één keer in de week zien. Alleen op vrijdagochtend stond hij op het veld. Op de andere dagen zat hij alleen maar binnen.

Dick niet. Samen met Cor stond hij er nagenoeg elke dag. Zo fanatiek was hij. Alleen de dag na een wedstrijd liet Dick de training over aan Cor en zijn Russische assistent Nikolai Vorobjev. Typisch Dick. Hij streefde altijd naar perfectie. Natuurlijk, daar hoorde ook de lach bij. Ook dat was iets nieuws voor de spelers van Zenit. Net zoals de meesten opkeken dat ze tijdens trainingen ineens met elkaar mochten praten. Dat was, zo vernam ik later van de jongens, eerder ondenkbaar. Ze werden altijd gedrild als robots.

Dick benaderde de spelers sowieso anders dan zijn voorgangers. Hij leerde ze elkaar een pluim te geven. Hij liet spelers voor elkaar klappen als iemand een goede bal had gegeven of goed had verdedigd. Heel simpele dingen, dat weet ik ook wel, maar het werkte. Het maakte de onderlinge band alleen maar sterker. Dick zorgde er natuurlijk wel voor dat het allemaal niet te losjes werd. Hij hield het altijd strak in de hand. Reken maar dat Dick woedend werd als iets hem niet zinde.

Daarbij spaarde Dick niemand, zelfs niet een grootheid als Arshavin. Geen enkele andere trainer haalde hij het in zijn hoofd, maar Dick deed het gewoon. Midden in het seizoen schorste hij zonder probleem zijn beste speler. Daar had Andrey overigens zelf om gevraagd. Tegen de regels van Dick in was Arshavin opnieuw de stad ingegaan, en wel op de avond voor een wedstrijd tegen Spartak Moskou. Dat deed hij nogal uitbundig. Samen met Denisov en Anyukov liet hij de flessen wodka net iets te goed smaken.

Dick ontplofte toen hij het hoorde. Hij hechtte enorm veel waarde aan discipline en vertrouwen. Dat was geschaad. En dat deed hem pijn. Dick wist gelijk hoe hij deze gasten moest straffen. Niet met een boete, geld hadden ze immers genoeg, maar door hen tot grote verbazing van heel Rusland op de reservebank te zetten.

Dat deed Dick niet zomaar. Daar zat duidelijk een bedoeling achter. Door Arshavin en die andere twee op deze manier aan te pakken, liet Dick zien wie de baas was. Niet die drie gearriveerde spelers, maar Dick. Een trainer uit Den Haag die van iedereen een professionele houding verwachtte. Pas nadat de drie op de website van Zenit openlijk hun excuses hadden aangeboden, nam Dick ze weer terug in zijn selectie. Daarmee had Dick zijn doel bereikt. Die gasten dachten in het vervolg wel twee keer na voordat ze een paar uur voor een wedstrijd los gingen.

Zijn boosheid beperkte zich niet alleen tot de spelers. Omdat Dick zich werkelijk overal mee bemoeide, lag hij met werkelijk iedereen in de clinch. Zelfs met Cor had hij flinke aanvaringen. Dat ging in zijn kamertje op de club soms hard tegen hard. Dat gescheld, uiteraard in het Nederlands, was op dat soort momenten tot in de kleedkamer te horen. Cor liet zich natuurlijk niet zomaar piepelen. Maar zoiets was echt een unicum. In negentig procent van de gevallen zaten ze op één lijn.

Omdat Cor zelf ook welbespraakt was en natuurlijk de nodige ervaring had, kon hij daar goed tegen. Fedor Lunnov niet. Onze teammanager moest vreselijk wennen aan de bemoeienissen van Dick. Jarenlang had hij misschien wel het makkelijkste baantje van Rusland. Fedor kon al die tijd doen wat hij wilde, zonder dat iemand hem op de vingers keek. Dat veranderde dus na de komst van Dick. Elk detail moest goed zijn. Fedor had daardoor nauwelijks een leven meer. Dick bemoeide zich er constant mee. Die schold hem altijd uit. Dag in, dag uit. Er ging geen dag voorbij zonder dat Dick boos op hem werd. In de ogen van Dick deed Fedor alles verkeerd. Dan lagen de sokken niet goed, dan waren het niet de juiste sportschoenen, dan waren de tickets niet in orde. Lunnov schoot door die dagelijkse woedeaanvallen van Dick volledig in de stress. Ik kreeg soms bijna medelijden met hem.

Maar wat kon Fedor doen? Niks. Lunnov wist dat hij er niks tegenin kon brengen. Als Dick iets wilde, dan gebeurde dat. Advocaat duldde bovendien geen tegenspraak. Van niemand. Ik hoorde weleens verhalen over voorzitters of clubeigenaren die in dat soort landen de opstelling bepaalden. Of dat ze zich vlak voor een duel in de kleedkamer lieten zien omdat ze zich machtiger voelden dan wie dan ook. Dat hoefde Sergey Fursenko, de president die overkwam van sponsor Gazprom, niet te proberen. Dick had ongetwijfeld direct zijn koffers gepakt en gezegd: *Bekijk het allemaal maar*. Of hij had de voorzitter keihard in zijn gezicht uitgelachen en uit de kleedkamer gezet.

Bij Glasgow Rangers stuurde Dick vlak voor een wedstrijd regelmatig Sean Connery de

kleedkamer uit. David Murray, de voorzitter, vond het wel grappig om de enige echte James Bond tijdens de voorbereiding op een wedstrijd aan ons te laten zien. Dick zag daar niet de humor van in en stuurde die twee telkens boos weg. Het maakte Dick totaal niet uit hoe bijzonder en invloedrijk die gasten waren. Hij dulde geen pottekijkers. Punt uit. Het verstoorde alleen maar de voorbereiding.

Ook bij Zenit bepaalde Dick alles. Hij had de vrije hand. Vond Dick het veld niet goed? Geen probleem. Gazprom, naast sponsor ook eigenaar van de club, legde er direct een nieuwe grasmat in. Om die reden hadden we altijd een prachtige mat. Niet alleen in het stadion, ook op het trainingsveld. Ik begreep wel waarom Dick zich zo opstelde. Voor hem telde maar één ding: presteren. Logisch ook. Daarop werd hij afgerekend. Dat wist hij maar al te goed.

Om niet voor verrassingen te komen staan, bekommerde Dick zich daarom om alles. Daarin ging hij heel ver. Dick paste zelfs speciaal voor ons het eten aan in The Ritz-Carlton, ons vaste hotel in Moskou. Aan het begin van het seizoen nam hij met de kok hoogstpersoonlijk het menu voor de rest van het jaar door. Noem het overdreven, maar Dick wilde niks aan het toeval overlaten. Daardoor aten wij de keren dat we daar waren een gedegen sportvoeding in plaats van een simpele toeristenmaaltijd.

Dick ging ondertussen vrolijk door met het verder professionaliseren van de club. Een van de belangrijkste veranderingen betrof een eigen hotelkamer. Bij Oranje was ik dat al gewend. De Russen niet. Voor hen was dat echt een openbaring. Helaas ging het niet altijd op, zeker niet in de steden buiten Moskou. In dat soort oorden zat er vaak niks anders op dan een kamer te delen. Dat had helemaal niks met geld te maken, meer met de beschikbaarheid van een gedegen accommodatie.

Het hotel in Grozny was het ergste. Met afstand. Ik ben in veel steden geweest, ik sliep in duizenden hotelkamers, maar slechter dan in Tsjetsjenië was niet mogelijk. Of hotel... Eigenlijk mochten ze het geen hotel noemen. Ze hadden weliswaar één ster, maar zelfs dat was al te veel. Het hotel had totaal geen voorzieningen. Helemaal niks. Geen bereik, laat staan internet. Ze hadden niet eens een restaurant. In heel Grozny was geen normaal restaurant te vinden.

Ik kwam daar pas aan het begin van de avond achter. Dick waarschuwde ons al dat het er in Tsjetsjenië anders aan toe ging dan we gewend waren. Hij vertelde alleen niet alles. Hij *vergat* te vertellen dat we de avond voor de wedstrijd gewoon bij iemand thuis aten. Dat deden we bij een oud vrouwtje dat iets verderop in de straat woonde, op een paar blokken verwijderd van ons hotel. Zij kookte voor ons.

Het was een wonderlijk gezicht. Een team vol met miljonairs dat in een aftands huisje gepropt in een door de oorlog verscheurde wijk bij een oud vrouwtje bunkerde, ter voorbereiding op een belangrijke wedstrijd in de Russische hoogste klasse.

Heel raar om dat mee te maken.

Eigenlijk kon dat niet. Natuurlijk kon dat niet. Ik wil niet denigrerend en ondankbaar overkomen, absoluut niet. Dat vrouwtje maakte er veel werk van. Dat zag ik aan alles. Ze had

de tafel netjes gedekt en alles stond mooi uitgesteld. Alleen, het eten zag er niet uit. En die stank! Het was ondraaglijk. Ik ging bijna over mijn nek, zo vies was het. Het was gewoon niet te eten.

Geen idee wat dat vrouwtje voor ons had gemaakt en wat ze opschepte. Ik zag wat pasta en vlees op mijn bord liggen Maar verder? Het zag er vreselijk uit, zeker die saus. Toch at ik het op. Ik moest wel. Wat kon ik anders? Iets anders was er simpelweg niet. Het zorgde ervoor dat ik sindsdien mijn tas anders inpakte. Als ik wist dat we weer naar zo'n onmogelijk oord moesten, nam ik gewoon zelf eten mee, wat koeken bijvoorbeeld. Dan had ik op die dagen tenminste iets waarop ik me kon verheugen.

Het liefst had ik ook mijn eigen bed meegenomen, zeker in Grozny. Die kamers zagen er in dat gebouwtje niet uit. Het was een veredelde varkensstal. Daarin stond zo'n krakkemikkig bed, van begin vorige eeuw. Het werd een zware nacht. Net als veel ploeggenoten deed ik nauwelijks een oog dicht.

Het verwonderde me daarom dat Ruud Gullit begin 2011 trainer werd van Terek Grozny. Ik wist niet wat ik hoorde. *Die is gek*, dacht ik. Niet omdat Ramzan Kadyrov, de voorzitter met een nogal verdacht verleden, zijn salaris met smeergeld betaalde. Die discussie vond ik zo overdreven. Mensen die dat zeiden, waren alleen maar jaloers. Ruud schoot toch niemand zelf dood?

Het maakte me ook niks uit dat Gullit in het kapotgeschoten Grozny vele miljoenen verdiende, terwijl gezinnen om hem heen niks hadden of honger leden. Dat klinkt misschien hard, maar zo is het leven. Sommigen worden nu eenmaal op plekken geboren waar het beduidend slechter is. Die hebben dan pech, hoe vervelend dat voor die mensen ook is.

Ik dacht meer aan het praktische. Wat moest Gullit daar in vredesnaam? In Grozny, jarenlang het toneel van de gruwelijke Tsjetsjeense Oorlog, was niks. Echt helemaal niks. Gullit moet ongetwijfeld ergens anders hebben gewoond dan in Grozny. Net zoals de voetballers van FC Anzhi, de voormalige club van Guus Hiddink, niet in de gevaarlijke deelrepubliek Dagestan woonden maar veilig in Moskou.

Gullit werd nog geen half jaar later ontslagen omdat hij volgens Kadyrov meer in de nachtclubs te vinden was dan op het veld. Ik heb die nachtclubs niet gezien. Ik zag alleen maar zwaarbewapende militairen. Op het vliegveld, langs de weg, in en rond het stadion. Om gek van te worden. Het was zelfs zo erg dat ze onze bus constant aanhielden. Na elke vijf minuten was er wel een checkpoint.

Aanvankelijk dacht ik nog: *Wat een onzin*. Totdat ik hoorde dat het Russische leger kort daarvoor, vlak voor het duel met Rubin Kazan, een bom had ontmanteld. Een bom! Die hing gewoon aan de hoteldeur. Hetzelfde hotel waar wij ook verbleven. Ik keek ineens heel anders tegen de aanwezigheid van die soldaten aan. Het bracht ons niet aan het wankelen. Ook al was onze voorbereiding verre van ideaal, we wonnen wel gewoon met 4-1 van Terek Grozny. Zo professioneel waren we met Zenit.

Ik voelde me daar in Tsjetsjenië, tussen al die soldaten en tanks, geen seconde onveilig. Ook al was de sfeer grimmig en raar, ze haalden het toch niet in hun hoofd om een groep profvoetballers neer te knallen. Wat hadden ze eraan als ze ons zouden *neerleggen*? Niks.

Ik was elke keer wel blij dat de wedstrijd erop zat en dat we direct teruggingen naar Sint-Petersburg. In alle eerlijkheid: naar dat moment keek ik echt uit. In dat soort oorden, waar nauwelijks een vrouw over straat liep, wilde ik niet langer zijn dan noodzakelijk. Dick dacht daar net zo over. We verbleven er daarom altijd zo kort mogelijk.

Hoe anders was dat in Moskou. Een heerlijke stad. Daar was ik graag. We verbleven altijd in het fantastische The Ritz-Carlton, een peperduur hotel met kamers van minimaal zeshonderd euro per nacht. Veel geld, ik weet het, maar dan had je ook wat. Op een perfecte locatie, op nog geen vijfhonderd meter van het Rode Plein.

Ik had doorgaans weinig met cultuur en architectuur, maar dat enorme plein, de plek waar de regering van de Russische Federatie zetelt, verveelde nooit. Er was altijd wat te doen. Na het avondeten liep ik er altijd even heen, meestal met wat ploeggenoten. Dan dronken we in de buurt een kop koffie en keken we, met op de achtergrond het Kremlin, naar alles en iedereen die voorbij liep.

We bezochten ook weleens het mausoleum van Lenin, de eerste leider van het Sovjet-Unie. Fantastisch om te zien. Alleen al de grootte ervan. Net zo bijzonder als het graf van de Chinese partijleider Mao Zedong in Peking. Dat bezocht ik toen ik in de zomer van 1993 met het eerste van Fortuna Sittard op trainingskamp in China was. Als jonge speler had je vaak andere interesses, maar ik ben blij dat ik daar nog wel even tijd voor vrij heb gemaakt. Ik kan nu mooi zeggen dat ik beide beroemde tombes heb gezien.

De wandelingen in Moskou maakte ik in het tenue van Zenit. Dat was geen enkel probleem. Niemand die mij lastigviel. De enigen die me aanspraken en met me op de foto wilden, waren Schotten die daar toevallig liepen. De Russen, en dan zeker de Moskovieten, waren een stuk nuchterder in dat soort dingen. Zij waren veel meer op zichzelf.

Dat soort momenten gaven me wel voldoening. Ik merkte dat het niet altijd haat en nijd hoefde te zijn tussen Glasgow Rangers en Celtic. Supporters van beide kampen vroegen me om een handtekening. Kennelijk dwong ik toch veel respect af bij Schotse voetbalfans.

Dick vond het prima dat we daar waren. Als we er maar voor zorgden dat we 's avonds om elf uur op onze kamer in het vijfsterrenhotel waren. Dat hielden we altijd goed in de gaten. Dat moest ook wel. Dick controleerde dat meestal. Hij had alleen niet door dat er regelmatig meisjes op de kamers waren. Daar hadden we onze trucjes voor. Omdat je in Russische hotels alleen met een geactiveerde kamersleutel de lift kunt nemen, legden we vaak een envelop klaar bij de receptie. Daarin zat een extra sleutel van onze kamer. Op die manier kon zo'n meisje alvast naar boven zonder dat Dick het in de gaten had, in mijn geval een vriendinnetje dat ik al langere tijd kende. Als ik beneden in de lobby nog eventjes wat dronk, hoorde ik vaak de klikkende hakjes al van verre aankomen.

Het waren de spaarzame momenten die Dick ontgingen. Als hij ook maar even de regie kon nemen, dan deed hij dat. Typisch Dick. Hij had altijd het beste met de club voor. Vandaar ook dat Dick altijd zo boos werd als het onverhoopt even wat minder liep. Dan stond hij weer op vanuit zijn dug-out en liep hij te tieren langs de kant. Zoals gewoonlijk spaarde Dick daarbij niemand. De scheidsrechters niet, zijn eigen spelers niet.

Ik ondervond dat zelf in Marbella, in januari 2007. Dick ontzag me vaak. Die avond, tijdens de voorbereiding op mijn eerste echte seizoen, was dat anders. Hij had het helemaal, maar dan ook helemaal met me gehad.

‘Ik hoef je bij Zenit nooit meer te zien. Zoek maar een andere club.’

Ik dacht eerst dat Dick het puur uit emotie riep. Ik had het mis. Dick hield voet bij stuk. Zelfs uren later, toen hij ietwat was bedaard, herhaalde hij die woorden.

‘Sorry Fernando, jouw tijd bij Zenit is echt voorbij.’

Na ruim een half jaar kon ik al mijn biezen pakken. Hij had me genoeg gewaarschuwd.

Op mijn hotelkamer belde ik lichtjes in paniek mijn zaakwaarnemer Rob Jansen. Ik kreeg hem direct te pakken. ‘Rob, we moeten op zoek naar een andere club.’

Rob snapte er niks van. ‘Wat heb je nu weer gedaan?’

Ik vertelde hem dat ik tijdens een oefenwedstrijd in Málaga, tegen een lokaal amateurteam, op de vuist was gegaan met Vladislav Radimov. En goed ook. Hij ging weliswaar niet knock-out, maar dat ik hem goed raakte was wel duidelijk. Hij stond te tollen op zijn benen.

Rob herhaalde de naam. ‘Radimov? Maar dat is toch jouw ploeggenoot?’

‘Ja’, zei ik, ‘en dat maakt het juist allemaal zo ingewikkeld.’

Hoe erg en vervelend de situatie ook was, spijt had ik niet. Radimov vroeg er zelf om. Had hij maar niet voor de zoveelste keer een van onze jonge spelers de huid vol moeten schelden. Begrijp me niet verkeerd: ik ben er voorstander van om jonge gasten hard aan te pakken. Dat moet ook, daar leren ze alleen maar van. Op die manier ben ik zelf ook sterk en volwassen geworden. Alleen, het moet wel terecht zijn. In het geval van Radimov was dat duidelijk niet het geval. Het was juist omgekeerd. Hij liep er de kantjes van af, niet die jonge gasten.

Ik begon me eraan te ergeren. Tien minuten voor het einde van de wedstrijd deed hij het weer. Hij schold voor de zoveelste keer die jongelingen de huid vol.

‘Je moet je grote bek eens houden’, schreeuwde ik. ‘En als je dat niet kan, zeg je het maar tegen mij. Niet tegen die jonge gasten.’ En ik herinnerde hem er nog even fijntjes aan dat we door zijn domme acties tegen Rubin Kazan, enkele maanden eerder, de landstitel hadden verspeeld.

Eerder hield ik dat nog voor me, uit respect. Dat was nu voorbij. Het was tijd om hem maar eens de waarheid te vertellen. Omdat hij me schaapachtig aankeek, werd ik nog bozer. ‘Weet je’, zei ik, ‘je bent gewoon een waardeloze voetballer!’ En ik adviseerde hem om snel een ander beroep te kiezen. ‘Ga toch wat anders doen, talentloze zak.’

Geen idee of Radimov het hoorde. Op het moment dat die Spanjaarden een corner wilden nemen, gaf ik hem een enorme knal. Niet één, maar wel twee of drie. Het ging zo snel dat ik de tel kwijtraakte. Het was dat een aantal ploeggenoten, onder wie Erik Hagen, me tegenhield. Anders had ik Radimov ongetwijfeld nog een paar keer geraakt. Ik was nog nooit zo woedend geweest.

Het zat me zo hoog dat die boosheid maar niet wegging. Zelfs nadat de scheidsrechter ons

beiden rood had gegeven en we schreeuwend van het veld af waren gelopen, wilde ik hem nog aanvliegen. Helaas lukte dat niet. Omdat ze me met een paar man vasthielden, kwam Radimov met de schrik vrij. Pas in de kleedkamer kwam ik tot rust.

Er zat die avond in Málaga bijna geen hond op de tribune, maar iedereen sprak erover. De beelden van die vechtpartij gingen namelijk al snel de hele wereld over. Vechtende ploeggenoten, dat zie je niet vaak. Helemaal niet als er ook nog flinke klappen worden uitgedeeld. Een beetje getrek kwam nog weleens voorbij, maar een vuistslag? Ik had het zelf in ieder geval nooit eerder gezien. Op *YouTube* werd het een grote hit.

Niet om het goed te praten, beslist niet, maar die gozer verdiende het gewoon. Ik vond hem al direct een misselijkmakend ventje. Hoe hij mij en Dick achter onze rug probeerde zwart te maken bij de clubleiding, dat was gewoon idioot. Het was ook niet de eerste keer dat ik bonje met hem had. Een paar maanden eerder, in mijn beginperiode bij Zenit, lag ik ook al een keer met hem in de clinch. Ze haalden ons toen tijdens het duel met het nietige FK Rostov uit elkaar. Ik was boos om dezelfde reden. Ook toen pakte hij onterecht die jonge gasten aan. Ik meen Martin Skrtel, die getatoeëerde jongen uit Slowakije die later naar Liverpool vertrok. Ik kon daar slecht tegen.

Gelukkig kwam het nog wel goed. Een dag na het incident in Spanje trok Dick zijn woorden in. Tot mijn grote opluchting hoefde ik niet op zoek naar een andere club. Hij had het incident met de groep doorgenomen. Daarbij gaven de spelers aan dat ze me liever niet kwijt wilden. Zo'n aanjager als ik, hoe licht ontvlambaar ook, konden ze op weg naar de eerste Russische titel sinds jaren maar al te goed gebruiken, vonden ze. Voor Dick was dat een reden om me er toch bij te houden. Ik kreeg alleen een kleine boete, net als Radimov die uiteindelijk ook mocht blijven.

Het was een pak van mijn hart. Ik belde op mijn kamer direct Rob. Als Dick zich niet had bedacht, betekende dat zonder meer het einde van mijn carrière. De pers had me opnieuw als een *bad boy* neergezet. Zie dan nog maar eens een club te vinden die het nog met je aandurft. Dat zou verrekke moeilijk zijn geworden.

Ik weet niet of ik door dat akkefietje meer status kreeg in de kleedkamer, maar ik had wel het gevoel dat ik klom in de hiërarchie. Er werd sindsdien niet alleen vaker naar me geluisterd, ze wisten ook dat ze mij niet moesten piepelen.

Met Radimov kwam het goed. Na een verhelderend gesprek begroeven we de strijdbijl. Dat betekende niet dat we de allerbeste vrienden werden. Ik zag hem hooguit als ploeggenoot. Meer niet. Ik had geen behoefte om daar verandering in te brengen. Daarvoor was er tussen ons te veel gebeurd.

De keuze om in Spanje te trainen was niet zomaar. Omdat de wintermaanden veel te koud waren in Rusland, zochten we in die periode de warmte op. Daar bleven we niet een paar dagen, zoals veel Nederlandse clubs doen in de voorbereiding op de tweede helft van het seizoen. We zaten daar minstens een paar weken. Dat kon makkelijk. Onze competitie begon immers pas in maart. Meestal zaten we dan in Marbella of Dubai.

Geld speelde daarbij geen rol, zeker niet met een miljardenbedrijf als Gazprom achter ons. Dat pompte er jaarlijks vele miljoenen in. Dat zag ik wel aan het trainingscomplex in Udelnaya. Bij alle andere clubs waar ik speelde, had ik hooguit een locker voor mijn spullen. Daar lachen ze om in Rusland. Bij Zenit had elke speler gewoon een eigen kamer tot zijn beschikking. Daar konden we ons terugtrekken als we wilden rusten. We hadden daar alles, tot een eigen televisie aan toe. Het betekende wel dat het typische kleedkamergevoel ontbrak. We kleedden ons bijvoorbeeld niet om in een gezamenlijke ruimte. Iedereen deed dat op zijn eigen kamer op het complex.

Zenit was sowieso een stuk verder dan welke club ook. Het liet niets aan het toeval over. Ook op medisch vlak was Zenit zijn tijd ver vooruit. Daar kwam ik snel achter. Omdat het me opviel dat een dag voor de wedstrijd wel heel veel spelers het kamertje van onze dokter in liepen, besloot ik op een middag daar ook maar eens te gaan kijken.

Nietsvermoedend stak ik mijn hoofd door de deuropening. Ik schrok me rot. Zoiets had ik nog nooit gezien. Niet in Nederland, niet in Schotland. Overal waar ik keek, lagen naalden en spuitjes. In de hoek hingen spelers aan een infuus, lachend. Het leek wel een geheim laboratorium.

Vanachter zijn bureautje zag clubarts Sergey Pukhov mij staan.

Hij glimlachte.

‘Wil je ook?’

Hij vertelde dat het vitaminen waren, vocht. Preparaten. Hij noemde het een wondermiddel. ‘Hiermee herstel je veel sneller’, zei hij. Het zorgde voor meer energie. ‘Binnen een dag ben je alweer wedstrijdfit.’

Omdat ik overal voor in was, knikte ik.

‘Ja, doe maar.’

Ik zei het heel koeltjes. Het enthousiasme spatte er nog niet van af. Ik vond het allemaal heel raar om te horen.

Zonder door te vragen en na te denken over de eventuele gevolgen nam ik plaats op een bed. Een paar tellen later kreeg ik de eerste injectie toegediend.

Ik deed mijn ogen dicht. Niet vanwege de pijn, meer uit angst. Ik had geen spijt dat ik daar was gaan liggen, zeker niet. Waarom gingen al die Russische spelers daar dan elke keer heen? Als het niet goed zou zijn, of enigszins verdacht of gevaarlijk, dan lieten ze zich toch niet massaal prikken? Dan kon het niet verkeerd zijn.

Ik maakte me alleen een klein beetje zorgen omdat ik totaal niet wist wat hij precies bij me inspoot. Ik probeerde het gesprekje met Pukhov terug te halen, maar dat had geen zin. Al die medische termen gingen bij mij het ene oor in en het andere uit. In het Nederlands had ik daar al moeite mee, laat staan in een andere taal.

Toen ik naar mijn kamer liep, iets verderop, baalde ik dat ik niet beter had opgelet. De injectie bleef me bezighouden. De dokter speelde weliswaar niet met bloed of zo, maar de vloeibare energie, het vocht waarover hij het had, zei me niks. Ik kende alleen maar

vitaminepillen, shakes en creatine.

Ik merkte dat het me niet lekker zat. Ik bleef er maar aan denken. Onbewust dacht ik aan Frank de Boer, Edgar Davids en Jaap Stam. Of beter gezegd: aan hun nandrolonaffaire van 2001. Ze ontkenden het gebruik, maar het leverde hen wel een forse schorsing op. Ik was als de dood dat mij dat ook zou overkomen.

Tegelijkertijd wist ik zeker dat zoiets ondenkbaar was. Ik bevond me weliswaar in Rusland, een land met een verdacht dopingverleden, maar ik kon me niet voorstellen dat de club zo'n groot risico nam. Zeker niet in deze fase, het moment dat ze in Europa op het punt stonden om flink aan de poort te rammelen. Dat liet Dick nooit toe. *Never*.

Ik liet het maar over me heen komen. Ik had ook geen andere keuze meer. De vloeistof zat er toch al in. Er was geen weg meer terug.

Ik had geen benul wat er precies in mijn lichaam zat, maar het werkte wel. En goed ook. Eerder was ik de dag na een wedstrijd vaak nog doodop. Soms had ik wel 48 uur nodig om te herstellen. Dat was na deze injectie niet meer nodig. Het was precies zoals Pukhov zei. Ik herstelde onmiddellijk en ik kreeg inderdaad veel meer energie. De volgende dag was ik weer zo fit als wat. En dat was wel zo handig met drie wedstrijden in de week.

Het beviel me zo goed dat ik er steeds vaker naar vroeg. De club verplichtte het niet, maar ik gooide de frequentie flink omhoog. Ik liet me zelfs daags na een wedstrijd injecteren. Dat betekende dat ik soms wel vier keer in de week een naald in mijn arm kreeg.

Het werd een vast ritueel. Na de training liep ik steevast naar het kamertje van Pukhov en lag ik een half uur aan het infuus. Ik vond het heerlijk. Ik kende geen vermoeidheid meer. Wat dat betreft was het een prima uitvinding voor mij. En helemaal mooi: ik hield tevens meer energie over voor de derde helft.

Het beviel me zo goed dat ik zelfs al bij een griepje om zo'n injectie vroeg. Na zo'n shot werd ik heel warm. Alsof ik in een sauna zat. Maar het hielp. Ik zweette alles uit. Een dag later was ik alweer fit en opgeknapt, alsof er niks was gebeurd. Heel wonderlijk.

Omdat al die tijd geen enkele speler van Zenit ook maar één keer positief testte, ebde de twijfel over vermeend dopinggebruik redelijk snel weg. Dit spul kon simpelweg geen verboden middel zijn. Ik had de indruk dat Pukhov precies wist waar hij mee bezig was. Dat moest ook wel. Als voormalig arts van de olympische Russische ploeg kende hij het klappen van de zweep. Hij wist dondersgoed waar de grens lag. Daar profiteerden wij optimaal van.

Ook al hadden we niks te verbergen, de meeste ploeggenoten vonden al die dopingcontroles maar niks. Het hield alleen maar op, vonden ze. Na afloop van een wedstrijd wilden ze het liefst zo snel mogelijk weg. Ik begreep dat wel. Waar moesten die gasten anders heen? Een spelershome, zoals in Nederland, hadden we bijvoorbeeld niet.

Zelf had ik altijd weinig problemen met een dopingcontrole. Ik vond het juist wel mooi als ik daarheen moest. Ik maakte elke keer weer stiekem een vreugdesprongetje als het lot mij aanwees.

Voordeel was dat ik in dat kamertje ongegeneerd kon drinken. Omdat veel spelers na een wedstrijd maar moeilijk konden plassen, lagen er standaard flink wat blikjes bier klaar. Zoals

iedereen weet, ga je van bier veel sneller plassen dan bijvoorbeeld water. Daar maakte ik mooi misbruik van. Soms bouwden we daar zelfs een klein feestje, zoals met Steven Thompson, mijn ploeggenoot bij Glasgow Rangers die ook een stevige drinker was. We dronken die namiddag maar door. We stopten pas als we niet meer konden en zo lam waren als wat. Het was bijna te genant voor woorden.

Vaak hield ik zelfs expres mijn plas op. Om die manier kon ik nog mooi een stuk of zeven extra biertjes naar binnen gieten. Ik stond dan wel te tolleren op mijn benen voor die wc-bak, met een hijgende controleur in mijn nek, maar dat maakte me niks uit. Deze biertjes pakten ze mij in ieder geval niet meer af. Die had ik al mooi in de *pocket*.

Gevolg was wel dat mijn ploeggenoten, zeker bij een Europese uitwedstrijd, in de bus zaten te mopperen. Zij konden moeilijk zonder mij weggaan, ze moesten wel op mij wachten. Soms wel een dik uur. Die boze blikken konden me gestolen worden. Ik zag ze meestal niet eens. Vanwege de vele biertjes dommelde ik al direct in zodra ik plaatsnam in de bus.

Ik vroeg me weleens af waarom Nederlandse clubs die spuiten nooit gebruikten. Ik denk dat de artsen het niet aandurfd. Kennelijk vonden ze het toch te risicovol. Ik begreep dat niet. Als het echt niet pluis was, kreeg onze dokter dat spul echt niet de grens over als we ergens voor de Champions League of het UEFA Cup-toernooi speelden. Hij nam die spuiten gewoon overal mee naartoe.

Ik vond het elke keer weer grappig om te zien; zijn hotelkamer lag telkens bezaaid met injectienaalden. Allemaal keurig op een rijtje op zijn bed. Meestal telde ik er een stuk of zestien. Alleen een of twee buitenlanders vonden zo'n spuit niet nodig. De rest, zeker de Russen, gebruikte het massaal.

Want het hielp. Eerder was het weleens zo dat ik pas na een half uur spelen in de wedstrijd zat. Door dat infuus, door die injecties, was ik na het eerste fluitsignaal direct fris en scherp. Het voelde dan alsof er tussen deze wedstrijd en de vorige wel een week zat. In werkelijkheid was dat hooguit drie dagen. Het gaf maar weer aan hoe serieus deze club werkte aan een machtsovername in het Russische voetbal.

Het was tekenend voor Gazprom. Voor dit bedrijf, dat in december 2005 voor 27,9 miljoen euro 51 procent van de aandelen van Zenit kocht, was niks te veel. De energiegigant regelde zelfs een vliegtuig voor de club, een heuse Boeing. Die zag eruit als een gewoon vliegtuig. Alsof we met Transavia naar de Canarische Eilanden vlogen. Maar dat was slechts de buitenkant. Binnenin was het een stuk luxer. Met van die heerlijke leren stoelen.

Omdat het geen normale lijndienst betrof, waren we meestal de enigen aan boord. Dat betekende dat we zonder problemen drie stoelen de man hadden en we languit konden liggen. Dat was wel wat anders dan met de bus van Alkmaar naar Kerkrade.

Voordeel was ook dat we niet meer met zo'n oud, Russisch toestel hoefden te reizen. Zelf was ik nooit bang in zo'n Tupolev. Ik sliep toch. Ik schrok alleen een keer toen we landden in Rostov aan de Don, een miljoenenstad in het zuid-westen van het land. De wind was zo hevig

dat de piloot het oude toestel bij het landen maar niet recht kreeg. Ik hield er rekening mee dat ten minste één vleugel de grond zou raken. Zo hevig waren die rukwinden.

Gelukkig ging het allemaal goed. Hij kreeg het vliegtuig op het laatste moment onder controle. De schrik zat er wel goed in. Ook bij mij. Al ging ik er beduidend beter mee om dan mijn ploegmakers. Velen hadden het er later in het hotel nog over. Ik niet. Bij de bagageband was ik het eigenlijk alweer vergeten. Ik zei altijd maar zo: Als we neerstorten, storten we maar neer. Daarin stond ik echt alleen. Sommige ploeggenoten hadden enorme moeite om in zo'n oud ding te stappen. Die zagen ze als vliegende doodskisten. Helemaal als er kort daarvoor weer eentje uit de lucht was gevallen, zoals regelmatig in Rusland gebeurde. Die gasten waren elke keer weer blij als we veilig aan de grond stonden.

Soms kreeg ik medelijden met ze. Vaak waren het niet de fijnste landingsbanen waar de piloot zijn vliegtuig moest neerzetten. De vliegvelden van Moskou waren prima. Hoe anders waren de kleinere plaatsen. Het leek wel dat de vliegvelden van – voor mij – onbekende speelsteden als Nalchik, Amkar of Tomsk in het verre Siberië nauwelijks een groot vliegtuig aankonden. Op de een of andere manier had ik altijd het gevoel dat die landingsbanen veel te klein waren. Gelukkig ging het elke keer weer net goed.

Maar je móést natuurlijk wel met het vliegtuig, vanwege de immense afstanden. Aangezien Sint-Petersburg wat afgelegen in het noord-westen van het land ligt, ingeklemd tussen Finland en Estland, betekende dat we om de twee weken het vliegtuig in moesten. Moskou, met meestal zo'n zes clubs op het hoogste niveau, was nog wel te doen. Daar deden we hooguit anderhalf uur over. Maar we speelden ook wedstrijden in bijvoorbeeld Vladivostok, voor het duel met FC Luch-Energia. Dat was een wereldreis. Ik moest zelf eerst even op de kaart kijken, maar het ligt in het uiterste zuid-oosten van Rusland. Aan de kust van de Japanse zee! Op de grens met China en Noord-Korea. Vanuit Sint-Petersburg deden we daar negenenhalf uur over. Dat is net zo ver als van Amsterdam naar de Cariben. En dat voor een competitieduel. Bovendien was er een tijdsverschil van zeven uur. Veel clubs hadden niet voor niets grote moeite om daarmee om te gaan. Vaak lieten zij in Vladivostok punten liggen.

Dat deed Zenit eerder ook altijd. Voor de komst van Dick hadden ze nog nooit gewonnen in Vladivostok. Onder Dick kwam daar verandering in. De eerste keer versloegen we FC Luch-Energia direct met 2-0. Geen idee of het door het nieuwe vliegtuig kwam. Ik denk dat het meer aan de aanpak van Dick lag. Hij liet ons bewust niet wennen in Vladivostok, zoals zijn voorgangers wel deden. Dick zorgde er juist voor dat we op de dag van de wedstrijd aankwamen. We gingen dan 's ochtends even rusten en eten in het hotel. Die middag reden we naar het stadion. En na afloop vlogen we meteen weer terug. Op die manier bleven we in het ritme van thuis. Dat moest ook wel, een paar dagen later volgde immers alweer een nieuwe wedstrijd.

Het klinkt misschien zwaar, en dat was het ook. Na zo'n trip was ik twee dagen knock-out. Toch genoot ik wel van al dat reizen. Zo kwam ik in steden waar ik nog nooit van had gehoord, zoals Krasnodar, Samara, Yaroslavl en Khimki. Of, in het geval van Grozny en Vladivostok, ik kwam in steden waar ik zelf nooit heen zou gaan. Deze plaatsen kon ik op deze manier wel mooi afvinken. Op dat soort momenten besef je maar weer dat je de wereld eigenlijk nauwelijks kent. Er wonen in deze steden gewoon miljoenen mensen. Heel bizar als

je daarover gaat nadenken.

Ik dacht altijd wel: *Je zou maar in Vladivostok spelen, bij FC Luch-Energia*. Dan maakte je elke twee weken een vliegreis van minimaal acht uur. Niet vreemd dus dat deze ploeg zelden om de prijzen meedeed.

Geld was er in overvloed bij Zenit. Gazprom keek niet op een miljoentje meer of minder. Dat zag je wel aan de transfers. Zenit betaalde in de zomer van 2008 ruim dertig miljoen euro voor de Portugese middenvelder Danny van Dinamo Moskou. Een ongekend hoog bedrag, zeker voor de Russische Premjer-Liga. Nooit eerder betaalde een club in Rusland zoveel geld voor een speler. Het was voor mij de zoveelste bevestiging dat Gazprom superambitieuw was.

Ik keek er ook niet van op dat ze vier jaar later in één week tijd ruim tachtig miljoen euro neertelden voor de Braziliaan Hulk en de Belg Axel Witsel, van respectievelijk FC Porto en Benfica. Ik was hooguit verrast dat deze getinte jongens voor een stad als Sint-Petersburg kozen. Een fantastische stad. Absoluut. Moderner dan menig stad in Nederland, levendiger dan iedereen denkt. In de winter is het vanwege de verschrikkelijke kou misschien niet helemaal ideaal, maar zodra die achter de rug is, kan ik geen betere stad op aarde bedenken. Sint-Petersburg heeft alles. Cultuur, historie, bars, restaurants, winkels. En dat allemaal 24 uur per dag, zeven dagen in de week. Het is eigenlijk net de Verenigde Staten. Alleen lopen ze er niet mee te koop. In het noord-westen van de stad bevinden zich zelfs mooie stranden, zoals de kustlijn nabij Ploshad Lenina. Daar ging ik regelmatig waterskiën. Of ik huurde een boot en ging de Finse Golf op. In de zomer was dat echt het paradijs op aarde. Kortom, de stad is helemaal perfect, zeker in combinatie met de befaamde White Nights in de zomer. Dat zijn nachten waarin het nauwelijks donker wordt. Fantastisch om mee te maken.

Als je blank bent tenminste.

Want hoe mooi de stad ook is, ik raad gekleurde mensen niet aan om naar Sint-Petersburg te gaan. Niet voor een vakantie en al helemaal niet om er een tijdje te wonen. Vergis je niet: er lopen daar een hoop racisten rond. Die deinsen nergens voor terug, zeker de skinheads niet. Racisme is daar echt een groot probleem. Hoe vaak ik niet hoorde dat ze weer een Afrikaanse jongen hadden gemolesteerd. Het leek wel vaste prik, vooral in de buitenwijken.

Ik kwam dan ook maar zelden gekleurde mensen tegen op straat. Ja, bij het chocolademuseum aan de Nevksy Prospekt. De portier was daar een neger. Dat verzin ik niet, dat was echt zo! Elke keer moest ik glimlachen als ik erlangs reed en hem in de deuropening zag staan. Van Russen wordt vaak gezegd dat ze nors zijn en nauwelijks humor hebben, maar dit vond ik wel weer grappig bedacht.

Omdat vele Russen zo racistisch zijn, verbaasde me het totaal niet dat de harde kern van Zenit later een manifest verspreidde waarin die lieden aangaven dat ze geen prijs stelden op zwarte en homoseksuele spelers. Volgens de supporters zou de club daarmee zijn identiteit verliezen... Uiteraard verwierp de club die eisen van de eigen fans direct.

Die jongens van de harde kern zijn zo nationalistisch. Die zijn nog niet zo ver. De meesten zijn opgevoed door ouders die in het communisme leefden. Het duurt nog jaren voordat ze

denken zoals wij.

Dat de fans het ook op homoseksuele voetballers hadden gemunt, vond ik wel raar. Die spelers bestaan namelijk niet. Ook toen niet. Er was in die periode in ieder geval geen speler die er openlijk voor uitkwam dat hij op mannen viel. Officieel dan. Statistisch gezien moesten ze er zijn. In elke ploeg minimaal eentje. Ik zag ze alleen niet. Ik had al die jaren niet eens een vermoeden. Blijkbaar konden homoseksuele voetballers hun seksuele geaardheid prima verbergen.

Ik denk dat het sowieso niet handig is om als voetballer uit de kast te komen. Ze hebben geen leven meer. Bij andere sporten zie je dat homoseksualiteit langzaam wordt geaccepteerd. In het zwemmen, bij het schaatsen, in de paardensport. In het voetbal blijft het toch een taboe. Ik begrijp dat wel. Een biseksuele voetballer, eentje die zowel op vrouwen als mannen valt, zou misschien nog wel kunnen. Dan doe je het in ieder geval nog voor de helft met een meid. Maar een homoseksuele voetballer? Die krijgt het in de kleedkamer ongetwijfeld heel erg moeilijk.

Ik denk niet dat zo iemand het redt in het voetbal. Niet alleen in Rusland, maar in heel Europa. Voetbal blijft toch een mannenwereld, met liefst zoveel mogelijk vrouwen op je palmares. En dan die keiharde grappen en opmerkingen. Wat gebeurt er als een homoseksuele voetballer onder de douche per ongeluk een stuk zeep laat vallen?

Hij wordt ongetwijfeld verbaal snoeihard aangepakt. Een speler moet stevig in zijn schoenen staan wil hij dat aankunnen. En dan heb ik het nog niet eens over de verwensingen die supporters vanaf de tribune naar zijn hoofd slingeren. Ik vermoed dat het daarom nog heel lang duurt voordat voetballers er openlijk voor uitkomen dat ze op mannen vallen. Hoe absurd dat ook is.

De racistische opstelling van sommige Zenit-fans zette me wel aan het denken. Het was echt geen toeval dat ik in mijn periode in Rusland geen enkele zwarte of getinte jongen als ploeggenoot had. Die kenden deze verhalen natuurlijk ook. Grote kans dat zij werden uitgefloten door de eigen supporters. Jerrel Hasselbaink of Mario Melchiot had daar zeker flinke problemen gekregen. In Moskou viel het nog wel mee. Daar zag je steeds vaker gekleurde Brazilianen spelen. In Sint-Petersburg niet. Zenit bleef ver achter op dat gebied.

De aanhangers van Zenit zagen het liefst alleen maar Russen. Of beter gezegd: louter jongens uit de buurt. Zelfs spelers die voor clubs uit Moskou waren uitgekomen, waren lange tijd niet welkom in het Petrovsky-stadion.

Op de tribune bleven ze maar tekeer gaan. Elke wedstrijd weer. Ik was al wat gewend in Schotland, maar hoe supporters van Zenit een duel beleefden sloeg alles. Ze schreeuwden, ze joelden. Echt aan één stuk door. Omdat we geen zwarte jongen in de ploeg hadden, was het nooit tegen ons gericht. Wel tegen de tegenstander en natuurlijk tegen de gevestigde orde. Daar hebben ze echt een hekel aan. Dat merkte ik telkens weer voor aanvang van een thuiswedstrijd. De omgeving van het stadion leek wel op een oorlogsgebied. Ik zag overal politie en soldaten.

Om de boel onder controle te houden, waren elke keer talloze straten afgezet. Maar zelfs dat hielp niet altijd. Zeker niet rond de duels met Spartak Moskou. Dan wist je honderd procent zeker: dit gaat fout. Zelf maakte ik het nooit mee, maar in het verleden vielen tijdens vechtpartijen tussen deze twee supportersgroepen regelmatig doden. Bij een bekerwedstrijd, zo'n tien jaar geleden, kwamen twaalf aanhangers van Zenit om het leven. Sindsdien gaat het altijd fout. In 2008 pakte de politie in Moskou na afloop bijna zevenhonderd man op.

De fans van Zenit hadden mij nooit in hun vizier. Daar was geen reden toe. Zij zagen dat ik geen duel schuwde. Ik was niet het prototype buitenlander, een die alleen geld ophaalde en verder niks deed. Dat vonden ze mooi. Ze waardeerden het dat ik zonder klagen het vuile werk voor hun helden opknapte. Dat waren ze niet gewend van een buitenstaander. Ze stonden regelmatig op de banken als ik weer eens iemand schopte. Of ze juichten als ik bleef doorgaan en bleef jagen. Dat was de Russische mentaliteit die ze wilden zien. Zij zagen me, met al die tatoeages van me die ze zo prachtig vonden, daarom vrij snel als een van hen.

Stiekem genoot ik mee.

Succes

Ik kreeg het steeds beter naar mijn zin in Sint-Petersburg. Ik speelde veel en ik deed het goed. Ik moest in het begin alleen nog wel een paar keer flink naar lucht happen. Het tempo in de Russische competitie lag zó hoog. Niet normaal.

Het verraste me niet dat ik daar wat moeite mee had. Ik had bijna zes maanden geen wedstrijd meer op het hoogste niveau gespeeld. Dan moet iedereen weer even wennen. Maar stapje bij stapje ging ik vooruit. Als rechtermiddenvelder begon ik zelfs te scoren, onder meer tegen FK Rostov en Spartak Nalchik. Kortom, ik was helemaal terug.

De clubleiding zag die ervaring ook. De heren waren duidelijk gecharmeerd van me. Dat vonden ze niet alleen, dat spraken ze ook uit. Ik zou snel een nieuw contract krijgen, vertelden ze. Het kwam misschien wat vaag over, maar ze hielden woord. Eind november, nog geen drie maanden na mijn komst, werd mijn huurcontract al omgezet in een definitieve overeenkomst. Daar sprak dus vertrouwen uit. Ik werd er bijna stil van, zo mooi vond ik het.

Ik tekende tot het einde van 2010. Daar hoefde ik niet lang over na te denken. Naast dat het voetbal me lag, kon ik me in Rusland voor het eerst sinds lange tijd weer vrij bewegen in het openbaar. Ik hoefde op straat geen rekening te houden met die schrijvende schoften die me in Schotland altijd lastigvielen. Een verademing. Ook al wisten Russische journalisten inmiddels bepaalde dingen over me, ze deden er niks mee.

Reken maar dat velen op de hoogte waren van het akkefietje op de ringweg tijdens mijn eerste avond. In Schotland stond met al die vreselijke aasgieren zoiets de volgende dag geheid groot op de voorpagina's. Compleet met foto's en getuigenverslag.

In Rusland niet. De media schreven alleen maar over voetbal. Vaak ook nog eens positief. Wat voetballers buiten het veld uitspookten, interesseerde ze gewoon niet. Het kon natuurlijk ook zijn dat ze er niet over mochten of durfden te schrijven. Het zou me niet eens verbazen. De macht van een bedrijf als Gazprom is zo groot. Anders zorgden anderen daar wel voor.

Ik weet wel: dat is niet zoals het hoort. Er moet altijd persvrijheid zijn. Maar die manier van werken voelde wel als een bevrijding. Hier wilde ik zo lang mogelijk blijven.

Omdat ik geen rekening hoefde te houden met opdringerige fotografieren en valse stukjesschrijvers kon ik zonder problemen op stap. Ik stond de volgende dag toch niet in de krant, op een plek ver verwijderd van de sportpagina's. Daar profiteerde ik optimaal van.

Zonder dat ik doorhad ging ik steeds vaker de stad in. Wat moest ik thuis ook doen? Daar zat ik maar alleen. Ik ging liever naar het paradijs. Ik had natuurlijk allang gezien dat de vrouwen in Rusland duizend keer mooier waren dan waar dan ook. Daar is niks van gelogen. In Rusland loopt geen vrouw in spijkerbroek. Ze trekken liever een rokje aan. Zo kort mogelijk. Daaronder dragen ze dan torenhoge hakken. Daar lopen ze de hele dag op, dus niet alleen als ze uitgaan. Zelfs overdag zien ze eruit alsof ze naar een modeshow moeten. Verzorging is heel belangrijk voor ze. De meeste Russinnen gaan bijna dagelijks naar de

kapper, pedicure, schoonheidssalon of sportschool.

Wat ook mooi was: Russische vrouwen kunnen ook flirten als de beste. Dat doen ze niet alleen bij rijke voetballers of zakenmensen met geld, maar bij iedereen. Je moet daar wel oog voor hebben. Ik had die radar allang ontwikkeld, maar toen een Nederlandse crew van MTV bij me op bezoek was, moest ik die drie gasten daar echt op wijzen.

Ik vond het mooi dat ze langskwamen, ook al waren ze aanvankelijk voor een ander item in de stad. Dat ging over aids en hiv in Rusland. Omdat ze er toch waren, wilden ze mij direct meepikken. Ik vond het prima. Zo vaak kwam er in die periode geen Nederlandse pers bij me op bezoek. Typisch Nederlands. Als het goed met je gaat, ben je minder interessant. Dat was ook al zo in Glasgow. Zodra ik negatief in het nieuws kwam, zoals met dat vuurwerkincident, dan stond het in Nederland groot in de krant. Als ik bij Glasgow Rangers een goede wedstrijd speelde, haalde het de kolommen niet eens. Zelfs toen mijn collega's mij in 2005 kozen als Schots Voetballer van het Jaar nam niemand van de media de moeite om langs te komen.

MTV kwam met drie man, onder wie een van hun veejays. Een goede gozer. Hij deed het leuk. Hij speelde zelf op een redelijk niveau voetbal, vertelde hij me. We hadden snel een klik. Na het interview stelde ik voor om later op de avond mee te gaan, de stad in. Ik had met wat ploeggenoten afgesproken. Konden ze die ook ontmoeten, dat was misschien wel handig. Kennelijk waren ze wel onder de indruk van mijn verhalen over de Russische vrouwen: ze zeiden alle drie meteen *ja*.

Ik nam ze mee naar de Arena Club, de nachtclub aan de Kirpichniy waar ik vaak kwam. Deze discotheek zat niet ver van de beroemde Nevsky Prospekt. Een supertent. Het was daar altijd feest. En elke avond zat het bommetje vol met de mooiste vrouwen.

Helemaal ideaal was het vip-gedeelte. Het mooie daarvan was dat je daar, zoals bij de meeste Russische nachtclubs, een eigen tafel kon reserveren. Op die manier kon je het spektakel rustig aanschouwen. Ook erg handig: bij zo'n tafel hoorde een eigen wc. Bovendien kon je een gordijntje dichttrekken als je zin had in andere dingen...

Goedkoop was dat alleen niet. Afhankelijk van de avond vroegen ze tussen de duizend en drieduizend per tafel. Euro, geen roebel. Veel geld dus, maar voor dat bedrag kon je wel onbeperkt eten en drinken. Daarbij was niks te gortig. Je kon kiezen uit de hele kaart, inclusief de duurste wodka's. De drankjes werden gebracht door een eigen ober, twee zelfs. Deze gasten bleven de hele avond tot onze beschikking. Fantastisch.

Omdat ik daar zo vaak naartoe ging, kende iedereen me al vrij snel in de Arena Club. Niet alleen de meiden achter de bar, ook de portiers. Ik kende zelfs de eigenaar goed. Ik hoefde daarom niet meer in de rij te staan, ik kon zo doorlopen. Gezien de enorme rij die elke keer voor de deur stond, scheelde dat een hoop tijd. Tijd die ik wel beter kon gebruiken.

De Arena Club was echt een paradijs. Er waren niet alleen van die heerlijke gogodanseressen, ook de mooiste meiden gingen er uit. Vrouwen die met hun fantastische lichaam, heerlijke benen en ongelooflijke kaaklijnen mooier en knapper waren dan welk model ook. Ik noemde die meiden niet voor niets de buitencategorie.

Dat vonden de twee Zuid-Koreanen van Zenit ook. Het duurde alleen wel even voordat ze

daar achter kwamen. Die twee gingen aanvankelijk nooit de hort op. Zij zaten alleen maar thuis. Wisten zij veel waar ze heen moesten. Niemand bekommerde zich om hen. Vergeet niet dat de Russen een heel stug volk zijn.

Om ze ook een topavond te gunnen, besloot ik ze een keer mee te nemen. Ze reageerden eerst wat schuw op mijn voorstel, ik moest die twee echt overhalen. Later vertelden ze dat ze me daar echt dankbaar voor waren. Ze kwamen ogen tekort op hun eerste avond uit, vooral in Maximus. Ik geloof dat ze daar voor de eerste keer in hun leven een stripteasedanseres zagen. Ze werden helemaal hyper, helemaal gek. Zeker toen die meiden voor de zoveelste keer op hun schoot gingen zitten. Die gasten begonnen als een debiel te trappelen. Ik kwam niet meer bij. Ik vond het prachtig om die ogen van die gasten te zien. Ze moesten bijna huilen van geluk. Ik kreeg die Koreanen bijna niet meer mee terug. We moesten de volgende dag trainen, maar we gingen pas weg toen het licht werd.

Na die avond hadden ze de smaak helemaal te pakken. Als ik midden in de nacht alleen in Maximus zat, belde ik ze weleens op. Of ze zin hadden om te komen. Ook al was het drie uur 's nachts, ze waren er meestal binnen een half uur. Zo prachtig vonden die gekke Koreanen die Russische meiden.

Op een avond regelde ik er zelfs nog twee voor ze om een paar uur later heerlijk mee te spelen. Een blonde en een donkere. Die waren eigenlijk voor mij en een collega van me, maar we leenden de meisjes graag even uit. We gunden die Koreanen ook wel een verzetje. 'Dat hebben jullie wel verdiend', zei ik lachend. Ze knikten gretig toen ik het voorstelde. Er was echter één probleem. Ze hadden geen idee waar ze met die meiden naartoe moesten.

Omdat ze thuis geen geschikte plek hadden, stelde ik voor om die meiden maar mee naar mijn appartement te nemen. Andere spelers deden dat ook regelmatig. Die konden hun scharrel moeilijk naar hun eigen huis meenemen. Daar lag hun eigen vrouw. Dat probleem had ik niet. Graciela was er toch nooit.

Het betekende dat ik constant spelers over de vloer had. Een van onze doelmannen sliep soms wel drie keer in de week bij mij. Of slapen, hij deed natuurlijk wat anders.

De Koreanen hadden er kennelijk zin in. Er leek die nacht, of beter gezegd die vroege ochtend, maar geen einde aan te komen. Om ze een beetje privacy te gunnen, bleef ik aanvankelijk buiten staan. Het kon nooit lang duren, daar zorgden die meiden wel voor. Ik had het mis. Het duurde een eeuwigheid. Ik voelde mij even Mark van Bommel die ooit precies hetzelfde voor mij had gedaan. Er was echter één verschil. Mark ging die avond in Vlissingen op de gang slapen, ik niet. Ik werd boos. Voor even dan. Maar ze hadden een goed excuus. Ze vonden die meiden zo mooi. Ze hadden daarom nog even van meisje gewisseld. Ik kon er niet eens kwaad meer om worden.

Zelf had ik het die avond in de Arena Club ook al snel prima naar mijn zin. Zoals ik me daar altijd wel vermaakte. Ik twijfelde alleen of de jongens van MTV het ook leuk vonden. Ik zag onze veejay constant draaien, kijken en loeren. Die werd nerveus. Al die gewillige vrouwen over wie ik het kort daarvoor uitgebreid had gehad, hij zag ze niet.

Ik zei dat hij blind was en ik wees op enkele heerlijke, blonde meiden die niet ver van ons stonden te dansen. Hij zag dat toch ook wel? Die keken constant naar ons.

Ik besloot hem een handje te helpen en liep op die meiden af. Zonder wat te zeggen trok ik een van hen, een werkelijk bloedmooie vrouw, naar me toe. Ik deed haar zo'n polsbandje om waardoor ze onze vip-ruimte mocht betreden en nam haar mee naar onze tafel.

‘En jij gaat nú naast hem zitten.’ Ik wees op onze veejay, die verbaasd maar glunderend opkeek.

Zonder dat ze antwoord gaf, posteerde ik haar op de bank naast mijn gast uit Nederland. Dat lijkt misschien wat bot, maar zo gaat dat nu eenmaal in Rusland. Zelf pakte ik dat ook altijd zo aan. Succes verzekerd. Anders dan in Nederland en Schotland zijn de meiden in Rusland nóg gewilliger en makkelijker. Zeker als je geld hebt. Dan doen ze helemaal niet moeilijk. Hun doel is juist een buitenlander. Vergeet niet dat ze doorgaans heel weinig geld hebben. Ik noemde die meiden niet voor niets de ultieme golddiggers. Als je er dan ook nog eens goed uitziet, zoals ik, val je helemaal in de smaak en kun je doen wat je wil.

Dat had onze veejay inmiddels ook in de gaten. Hij riep me opnieuw bij zich. Of ik die vriendin van haar, dat meisje dat ook steeds keek, misschien ook nog kon regelen. ‘Geen probleem’, zei ik. Ik liep glimlachend op die andere af en zette ook haar, opnieuw zonder het te vragen, naast Sascha. Geen idee wat hij precies tegen die twee zei, maar hij had de jackpot gewonnen. Hij nam er niet eentje mee naar zijn hotel, maar alle twee. Hij moet de avond van zijn leven hebben gehad.

Dit was voor mij het ideale land. Ik was weliswaar nog altijd getrouwd met Graciela, maar die vond Rusland helemaal niks. In Glasgow was ze er al weinig, in Sint-Petersburg zag ik haar helemaal niet meer. Ik denk dat ze er hooguit een week per jaar was. Voor de rest zat ze in Alkmaar of in ons huis in Valencia. Dat kochten we ooit, zodat Graciela, die een Spaanse achtergrond heeft, dicht bij haar familie kon zijn. Die woonde daar ook.

Het was een prachthuis, niet ver van zee, met een enorm zwembad. Maar zelf zat ik daar zelden. Hooguit een keer in de vakantie. En dan nog was het maar van korte duur. De propvolle voetbalagenda stond het bijna niet toe om langer te blijven.

Ik vond het niet erg dat Graciela zo weinig in Sint-Petersburg was. Haar afwezigheid maakte mijn verblijf in Rusland er alleen maar gemakkelijker en leuker op. Zeker nadat ik het Corinthia Nevsky Palace Hotel, waar ik aanvankelijk op kosten van de club verbleef, had ingeruild voor een mooi appartement van zo'n tweehonderd vierkante meter. De huur was fors, omgerekend vijfduizend euro per maand. Maar dat vond ik niet erg. Alles beter dan een hotel. In het begin vonden ze het bij de receptie wel prima dat ik een meisje meenam. Ze staken nog net hun duim niet op. Dat veranderde snel. Na de zoveelste scharrel kreeg ik het gevoel dat het die mensen niet echt lekker zat. Het leek wel dat ze achter mijn rug om iets bekookstonden. Daar had ik geen trek in.

Mijn nieuwe, gemeubileerde appartement lag perfect. Niet alleen dicht bij de Arena Club, ook de Nevsky Prospekt was in de buurt. Dat is de belangrijkste winkelstraat, tevens grootste verkeersader van de stad. Het ligt op loopafstand van de Hermitage. Dat was alleen niet de reden waarom ik voor die plek koos. Miljoenen toeristen gaan juist daarvoor naar Sint-Petersburg. Om er, in misschien wel het grootste en belangrijkste museum ter wereld, kunst

van Vincent van Gogh, Rembrandt, Picasso, Leonardo da Vinci en Michelangelo te zien. Mij boeide het totaal niet. Ik geloof dat ik maar één keer de Hermitage van binnen heb gezien. In een spontane bui wilde ik wat cultuur opsnuiven. Het werd geen succes. Ik stond al na een paar minuten weer buiten. Ik vond het helemaal niks. Ik weet het: dat klinkt als een cultuurbarbaar, maar ik had nou eenmaal andere interesses.

Ik zat liever op het terras van Ginza Project, een geweldig restaurant op het Petrogradskaya-eiland waar ik met de Hongaar Szabolcs Huszti regelmatig wat dronk. Of ik ging naar La Terrassa, een sjieke eettent waar je op een enorm terras vanuit grote loungestoelen uitkijkt over de imposante Kazan Kathedraal. Wat ook bijzonder was: je kon dat terras alleen maar met de lift bereiken. Prachtig, net als de Zima Leto Bar, een trendy restaurant bij de jachthaven van Kamenny Ostrov met de heerlijkste sushi. Allemaal plekken om prima te ontspannen.

Ik dronk dan meestal koffie. Of Fanta. Omdat die spuit nog altijd niet was uitgewerkt, dronk ik bewust geen alcohol. Die verleiding kon ik gemakkelijk weerstaan. Ook als mensen om me mee heen wel bier of wijn namen. Ik wist dat ik enorm ziek zou worden. Dat had ik er niet voor over. Bovendien had ik er geen behoefte aan. Mensen om me heen vroegen weleens of ik het niet erg vond dat ik niet kon drinken. Ik vond dat altijd een rare vraag. Ze vroegen toch ook niet of ik het een bezwaar vond als ze een koffie bestelden...?

Ik had ondertussen wel een andere verslaving: mensen kijken. Ik vond het prachtig. Mijn aandacht ging dan vooral, of beter gezegd, hoofdzakelijk uit naar al die mooi geklede vrouwen. Het was elke keer weer smullen hoe Russinnen op hun hoge hakjes voorbij paradeerden. Dat ging maar door. Niet voor niets hebben alle grote modemerken, zoals Gucci, Chanel, Dolce & Gabbana en Louis Vuitton, enorme vestigingen aan de Nevsky Prospekt. Vol opwinding plofte ik bijna elke dag neer op een van de vele terrasjes.

Dat kon ook makkelijk, zeker in het begin. Ik had toch tijd zat. Ik hoefde maar een keer per dag te trainen. En omdat Graciela er toch niet was, hoefde ik met niemand rekening te houden. Ik genoot echt.

Ik moet altijd lachen als ik mensen hoor zeggen dat Rusland alleen maar triest, arm en grauw is. Dat is een groot misverstand. Al heb je delen van Rusland waar het erg is. Daar wil je echt niet wonen. Ik heb die trieste gebieden zelf gezien.

Op een doordeweekse dag moesten we eens voor de beker tegen een derdedivisieclubje uit een stad iets buiten Moskou. Ik zat met open mond in de bus. We kwamen langs plekken die meer gelijkenissen vertoonden met een dorpje uit de Middeleeuwen dan met een stad uit de 21ste eeuw. Normale wegen waren er niet. In plaats daarvan reden we door enorme gaten. Onderweg zag ik hutjes die er zo armoedig uitzagen dat ze zo in elkaar leken te kunnen donderen. Het was misschien een afstand van zo'n vijftig kilometer, maar we deden er zeker twee uur over. Toen wist ik: ik mag blij zijn dat mijn wieg in West-Europa stond en niet in de Russische provincie, op het platteland.

In de grote steden was het anders. Ik zag daar wel trieste buitenwijken, met die bekende Sovjetflats waar vaak geen einde aan leek te komen. Maar hoe dichterbij het centrum

kwam, hoe mooier het werd. Dat verbaasde me niet. Rusland heeft echt wel geld. Moskou behoort al jaren tot de duurste steden ter wereld, Sint-Petersburg doet daar weinig voor onder. Als ik een uurtje op het terras aan de Nevsky Prospekt zat, telde ik zo tien Hummers of andere peperdure wagens.

Het leek wel een tic. Russen willen graag laten zien dat ze rijk zijn. Status en uiterlijk vertoon vinden ze erg belangrijk. In het begin vond ik het maar raar. Pure arrogantie. Alsof je alleen blij kunt zijn met dure dingen. Het duurde echter niet lang voordat ik eraan gewend was. Ik keek er zelfs niet meer van op als ik ergens in een restaurant twee gewapende mannen zag. Ik wist dan: er zit hier ergens een steenrijke Rus te eten met iets te veel vijanden. Die bodyguards, vaak van die enorme kleerkasten met een kale kop die bij de ingang bleven, schroomden niet om die wapens te laten zien. Die lagen gewoon op een tafeltje voor hen. Of die wapens hingen opzichtig aan hun riem zodat iedereen ze zag.

Het bleef niet altijd bij uiterlijk vertoon. Ik maakte het zelf niet mee, maar ik hoorde regelmatig dat er weer eens iemand overhoop was geschoten. Ik raadde daarom nooit iemand aan om zo'n rijke gozer lastig te vallen of zo'n gast zomaar een klap te verkopen. Dan was je geheid aan de beurt. Dan knalden ze je zo neer, daar deden die bodyguards niet moeilijk over. Sterker nog, dat was juist hun taak.

Ik paste me snel aan. Ook ik liet de roebels rollen. Helemaal als ik met de spelers uitging. Geld speelde op dergelijke avonden geen enkele rol. Dat kon ook makkelijk, ik had voldoende. Helemaal als we een ploeg uit Moskou hadden verslagen. Soms ontvingen we een winstpremie van omgerekend wel tienduizend euro per speler. Ik kon daar maar zelden lang van genieten. Als een echte Rus verbraste ik dat geld direct. Na één nacht was de winstpremie alweer verdampt.

Later dacht ik weleens: *Wat ongelooflijk zonde*. Maar zo ging dat nu eenmaal. Alles ging op, meestal aan de duurste flessen champagne. Dat was wel apart. We bestelden de allerduurste drank, maar we dronken het zelden op. Soms namen die gasten hooguit één slok uit zo'n fles. De rest lieten ze staan. We bestelden het eigenlijk alleen maar om te laten zien hoe goed we het hadden. Dat wij voetballers bulkten van het geld. Het ging dus puur om status. Waanzin eigenlijk.

In die periode dronk ik dus niet. Dat kwam later pas toen ik mede door een blessure steeds minder aan spelen toekwam. Ik had verder niks te doen. Uit frustratie pakte ik toen maar weer de fles. In 2007 had ik daar nog geen behoefte aan.

Dat kwam niet alleen door al die mooie meiden om me heen en die ontelbare striptenten in de stad. Dat was natuurlijk een bonus. De resultaten op het veld maakten me pas echt blij. Ik wist dat ik bij een goede club had getekend. Dat had Dick me zelf verteld. Maar dat ik bij zo'n goede ploeg terecht kwam, dat had ik eerlijk gezegd nooit gedacht. Ik bedoel: we speelden iedereen van de mat. Met echt goed voetbal en in een ontzettend hoog tempo. Zonder te overdrijven: het tempo lag minimaal twee keer zo hoog als bij Glasgow Rangers.

Wat ook fijn was: in Rusland schoten ze de bal niet lukraak naar voren zoals in Schotland, waar het middenveld meestal werd overgeslagen. Bij Zenit zat er echt een gedachte achter. Dat werkte. Alleen onze mentaliteit en inzet konden beter. Maar dat was slechts een detail. We

waren zelfs zo goed, zeker voetbaltechnisch en helemaal in balbezit, dat ploegen als Ajax en PSV totaal geen kans tegen ons hadden.

De Russische teams ook niet. In 2007 pakte we terecht de landstitel, 23 jaar nadat Zenit voor het laatst kampioen was geworden van de toenmalige Sovjet-Unie. We pakte de titel tijdens de laatste speelronde. Dat was op 11 november in een draak van een wedstrijd uit bij Saturn Moskou. Het erbarmelijke spel van die dag maakte de vreugde er niet minder om. Het beslissende doelpunt van de Tsjechische middenvelder Radek Sirl, een ongelooflijke klutsgoal in de vijftiende minuut, maakte mij en de rest van de ploeg helemaal gek. Net zoals we dolblij waren met de ontelbare reddingen van keeper Vyacheslav Malafeev. Die hield ons echt in de race.

Na afloop danste ik voor de dug-out en op het veld. Ik geloof dat ik nog nooit zo hard had gejuicht. Ik besepte dat ik na de kampioenschappen in Sittard, Alkmaar en Glasgow nu ook kampioen was van Rusland. Hoe uniek was dat? Bij elke club waar ik speelde, in totaal vier stuks, werd ik kampioen.

Voor Advocaat was het helemaal bijzonder. Met de Russische landstitel schaarde hij zich bij een illustre gezelschap. Hij behoorde nu tot de selecte groep van elf trainers die in drie verschillende competities kampioen waren geworden. Een prestatie om trots op te zijn. Op die lijst stonden al bekende namen als Ernst Happel, Giovanni Trapattoni, Tomislav Ivic, Vujadin Boskov, Christoph Daum en Erik Gerets. Daar kwam nu een uitzinnige trainer uit Den Haag bij.

Ook de fans, zowel de kapitalisten als de communisten die aanvankelijk zo kritisch waren op de komst van Dick, hadden het niet meer. Ik was al wat gewend in Glasgow, maar wat er in Sint-Petersburg gebeurde, sloeg alles. Vergelijk het met een kampioensfeest van Ajax op het Museumplein, maar dan tien keer groter. Of met een land dat de Europese titel viert. In die grootte moet je echt denken. Neem alleen al de hoeveelheid mensen die op straat stonden. Tijdens de rondrit door de stad, op zo'n een enorme dubbeldekker waar ook de Oekraïense heavyweight-bokskampioen Vladimir Klitschko bij was, zag ik fans zo ver het oog reikte. Rijen dik en dat kilometers lang. Het was maar goed dat ze het hele centrum hadden afgezet. Anders was het vast misgegaan. Wat ook mooi was: overall fladderden blauw-witte snippers door de lucht. Alsof de beroemde Ticker-tape Parade voor één keer niet in New York was, maar in het noord-westen van Rusland. In Sint-Petersburg alleen al wonen zeven miljoen mensen. Zet die maar eens allemaal feestend in één stad, op een paar vierkante meter. Dan weet je niet wat je meemaakt.

Nooit eerder was een club buiten Moskou kampioen geworden in de Russische Premjer-Liga. Weliswaar een paar keer voordat in 2002 met de Liga was begonnen, maar nog niet in deze vorm. Hoe bijzonder dat was, zag ik aan de mensen. Die emotie, die opluchting. Ze hadden eindelijk het oh zo gehate Moskou verslagen. Ik denk dat veel fans van Zenit de eindstand van 2007 hebben uitgeknipt en thuis hebben opgehangen. Het was ook een mooi en tegelijkertijd uniek gezicht: onder ons, nota bene tot en met plek zeven, stonden louter clubs uit Moskou. Spartak Moskou, CSKA Moskou, FC Moskou, Saturn Moskou, Dinamo Moskou en Lokomotiv Moskou; we bleven ze allemaal voor.

Ik was trots dat ik tot die groep spelers behoorde die dat was gelukt. Mede door een langdurige en hardnekkige achillespeesblessure, opgelopen aan het begin van het seizoen toen ik in botsing kwam met een tegenstander, had ik weliswaar geen vaste basisplaats, maar met veertien duels achter mijn naam had ik wel degelijk een aandeel in het succes gehad.

Net zoals je met de hele groep verliest, win je met de hele ploeg. Dat gevoel had ik altijd. Ook een paar maanden later, toen we in mei 2008 in Manchester de UEFA Cup wonnen. Die avond voelde ik me een echte winnaar. Ook al hield Dick me in de finale tegen Glasgow Rangers negentig minuten op de bank en kwam ik dat seizoen tot slechts drie Europese wedstrijden, onder meer tegen Olympique Marseille en Bayern München, ik behoorde wel tot de vaste kern die in het stadion van Manchester City geschiedenis schreef.

Uit handen van UEFA-voorzitter Michel Platini kreeg ik de medaille die daarbij hoorde. Mijn medaille. Het was een van de hoogtepunten in mijn carrière. Zo zielig dat mensen zeggen dat de UEFA Cup slechts een troostprijs is. Ja, voor iemand die gewend is om tien keer een Champions League te winnen. Dan is het misschien een prijsje. Ik was er in ieder geval heel blij mee.

Ik wist eigenlijk al na de winst in de derde ronde op Villarreal dat we de UEFA Cup gingen winnen. Alles viel op dat moment op zijn plek, alles zat mee. Dat gevoel werd alleen maar versterkt na het uitschakelen van achtereenvolgens Olympique Marseille, Bayer Leverkusen en Bayern München in de halve finale. Drie grote clubs die we zomaar wegzetten. Dat heet pieken op het juiste moment.

We hadden overigens wel een flinke aanloop nodig. In de voorrondes hadden we het echt heel moeilijk. In de poulefase tegen het AZ van Louis van Gaal kwamen we bijvoorbeeld niet verder dan 1-1. Ook verloren we met 0-1 van Everton. Die nederlaag in Liverpool leek einde oefening. Dat werd het niet. Omdat AZ, onze enige overgebleven concurrent, in de slotwedstrijd met 2-3 van die razende Engelsen verloor, behielden we een puntje voorsprong op de Alkmaarders. Samen met Everton en 1. FC Nürnberg bereikten we de volgende ronde.

Het bereiken van de derde ronde bleek een omslagpunt. Vanaf dat moment begon het bij ons ineens te lopen, met de superieure halve finale tegen die Duitsers als absolute hoogtepunt. We speelden die wedstrijd in mei zo goed. Dat zag je wel aan de uitslag. Die was verre van geflatteerd. Je wint niet zomaar met 4-0 van Bayern München. Wij deden het, thuis in Sint-Petersburg dankzij twee treffers van Pavel Pogrebnyak en eentje van Konstantin Zyryanov en Viktor Fayzulin. Met recht een superuitslag. Zo vierden we dat ook. We waren compleet door het dollen heen. Na de 1-1 in München, waar ik tot mijn grote verrassing in de basis startte, hadden we de Duitsers in twee duels op 5-1 gezet.

De wedstrijd in Rusland, waarin ik vanwege een schorsing ontbrak, was misschien wel de beste wedstrijd die we in die periode speelden. Dat deden we geheel op eigen kracht. Het was echt niet zo dat Bayern, dat een paar dagen eerder nog landskampioen was geworden, dit duel liet lopen. Ze speelden met al hun sterren, inclusief Franck Ribéry, Bastian Schweinsteiger, Philipp Lahm, Oliver Kahn, Luca Toni, Zé Roberto, Miroslav Klose en natuurlijk Mark van Bommel. Hoe goed die spelers ook waren, ze kwamen er niet aan te pas. Daarvoor waren wij gewoon te sterk. Ottmar Hitzfeld, trainer van Bayern München toen, noemde ons na afloop een potentiële Champions League-winnaar.

Leuk was die Duits-Russische tweestrijd sowieso. En het was natuurlijk bijzonder dat ik op dit podium mijn oude maatje van Fortuna Sittard tegenkwam. Dat ik Mark voor aanvang van het duel nog even sprak op het veld, deed me wel wat. Wie had begin jaren negentig, in de tijd dat we samen in de B-jeugd speelden, kunnen bedenken dat we zestien jaar later tegenover elkaar zouden staan in de halve finale om de UEFA Cup? We waren toen vrij zeker van onze zaak, absoluut, maar ik geloof niet dat we er als knulletjes van zestien van uitgingen dat we dat zomaar zouden bereiken.

Het enige waar ik me die avond van de UEFA Cup-finale in Manchester een beetje zorgen over maakte, was dat we niet in Rusland speelden. Heel merkwaardig, maar om de een of andere reden vonden die Russen het maar niks als ze in een ander land moesten spelen. Het leek wel of ze buiten Rusland ineens verstijft raakten. Alsof ze er plotseling niks meer van konden.

Jongens als Andrey Arshavin en Roman Pavlyuchenko konden fantastisch voetballen. Zelden zag ik spelers zulke wonderlijke dingen doen met een bal. In Rusland dan. Eenmaal in Engeland, in de Premier League, ging het mis. Dan redden ze het niet. Zelfs niet bij mooie en ambitieuze clubs als Arsenal en Tottenham Hotspur. De warmte van thuis, het vertrouwde eten, de eigen gewoontes, hun familie en vrienden; Russen kunnen maar moeilijk zonder. Het was zelfs zo erg dat die gasten nooit mee uitgingen als we in het buitenland speelden. Dan bleven ze liever op hun kamer. Ik keek daar van op. Thuis deden ze namelijk alles wat God verboden had.

Ik maakte me zorgen om niks. Met een tegenstander als Glasgow Rangers, dat in de halve finale nog wel knap de Italiaanse subtopper Fiorentina had uitgeschakeld, móést het lukken. Mijn oude ploegmakers stonden in de finale, maar die hadden ze op zo'n negatieve manier gehaald dat de eindstrijd voor mij allang gespeeld was. Onder manager Walter Smith voetbalden ze heel laf en enorm verdedigend. In een soort 4-1-4-1-systeem. Schandalig eigenlijk. Hun Europese wedstrijden eindigden in een saaie 0-0, 1-0 of 1-1. Ter vergelijking: Pavel Pogrebnyak, met tien doelpunten topscorer in het UEFA Cup-toernooi, scoorde in zijn eentje vaker dan heel Glasgow Rangers.

Ik kreeg gelijk. Zonder de geschorste Pogrebnyak hadden we mijn oude club compleet in de tang. Ik was hooguit verbaasd dat alleen Denisov en Zyryanov scoorden en het slechts 2-0 werd. Dat was de enige smet op deze avond. Het feest na afloop, inclusief de Russische ex-premier Viktor Zubkov die met ons door de kleedkamer hoste, was er niet minder om. Dick noemde het een van zijn mooiste avonden ooit. De Europese beker, de eerste die hij won, zou hij later bestempelen als de kroon op zijn werk.

Hoe speciaal deze overwinning was bleek na afloop wel. Niemand minder dan de Russische president Vladimir Poetin belde Dick op. Normaal laat Poetin dergelijke boodschappen over aan een assistent. Nu niet. De president pakte zelf de telefoon en feliciteerde Dick hoogstpersoonlijk.

Ik speelde dan wel niet, ik was wel ontroerd. Na afloop van de finale kwam ik erachter dat je

wel degelijk vrienden kunt overhouden aan de voetballerij die doorgaans zo asociaal is. Vaak zijn het vluchtige contacten. Je probeert het aanvankelijk nog wel als je naar een andere club gaat, maar het is vaak tegen beter weten in. Meestal verlies je elkaar na een tijdje uit het oog. Of iemand gunt je ineens het licht in je ogen niet meer als je elders speelt. Zo merkwaardig. Alsof je ineens een totaal ander mens bent.

Dat gevoel had ik die avond in Manchester niet. In de aanloop naar het duel had ik al leuk contact met gasten als Nacho Novo, Allan McGregor en Kris Boyd. Jongens met wie ik jarenlang samen speelde. We praatten wat en we wensten elkaar succes. Puur respect.

Na afloop was dat niet anders. Zo viel ik bijna huilend in de armen van Jim Bell, de materiaalman van Glasgow Rangers. Jim was oprecht blij voor me, dat was niet gespeeld. Dat zag ik aan zijn ogen. Daar sprak zo veel warmte uit. Ik twijfelde geen moment toen Jim om mijn shirtje vroeg. Natuurlijk kreeg hij dat. En dat niet alleen. Ik gaf hem tevens een dikke knuffel. Een heerlijke man, die Jim.

Aanvankelijk wist ik niet wat ik met hem aanmoest toen ik in 2000 voor de eerste maal in Glasgow arriveerde. Ik verstond hem niet met dat rare accent van hem toen ik mijn kleding kwam ophalen. Ik vond hem maar een merkwaardige man. Maar ik leerde hem snel kennen en begon hem echt te waarderen. We kregen een band. Een band die kennelijk zo sterk werd dat-ie nooit is verdwenen.

Een heel verschil met sommige jongens van AZ. In oktober 2007, in het Petrovsky-stadion van Zenit, was rond de UEFA Cup-wedstrijd tegen mijn oude club de kou wel uit de lucht. Iedereen ging prima met elkaar om. Hoe anders was dat rond het duel in december 2004, eveneens om de UEFA Cup. Met Glasgow Rangers ging ik op bezoek in Alkmaar. Het zou een pittig duel worden, zo merkte ik al snel. Zeker voor mij. Zo *toeterde* José Fortes Rodriguez, mijn voormalige ploeggenoot, al dagen voor die wedstrijd dat ik niet welkom was in de stad waar ik drie seizoenen had gespeeld.

De reden dat José vooraf zo tekeer ging, had te maken met mijn gedrag in de tijd dat ik voor AZ uitkwam. Dat stoorde hem nogal. Hij had, zo vertelde hij in een interview met *Sportweek*, zelden iemand meegemaakt die zo respectloos was naar collega's toe. Volgens José, gesteund door zijn vriendje Barry van Galen die mij zelfs 'een imbeciel' noemde, wilde ik met alles en iedereen op de vuist, luisterde ik naar niets of niemand en ging ik bij AZ volledig mijn eigen weg. Hij rakelde zelfs weer het verhaal op dat ik Barry Opdam een enorme trap had gegeven op de training, waardoor die huilend en bloedend de kleedkamer had opgezocht.

Ik moest daar hard om lachen. Opdam was een volwassen man. Je stapt toch niet jankend de kleedkamer in? Ik raakte Opdam niet eens hard. Ik gaf hem hooguit een flinke tik. En dat deed ik ook nog eens puur uit zelfbescherming.

De woorden van José raakten me totaal niet. Zo was ik nu eenmaal. Ik ging altijd tot het gaatje en zocht altijd de grens op. Dat wist hij inmiddels toch ook wel? Dat deed ik niet alleen in wedstrijden, ook op trainingen. En ja, soms ging ik net over de grens. Het enige wat ik dacht na de beschuldigingen van José was: *Wie is er nou respectloos?* Het zei meer over hem dan over mij. Iemand die zulke dingen in de media roept, is niet goed bij zijn hoofd. Ik jatte geen geld van hem en ik pakte zijn vriendin niet af; ik zette me alleen meer dan honderd procent

in.

Maar kennelijk zat het hem nog steeds diep dat bepaalde vrouwen in die periode voor mij kozen en niet voor hem. Ook vond hij het niet leuk dat ik niet een hapje met hem wilde eten. Maar ja, ik kon moeilijk met iedereen uit de selectie van AZ vrienden zijn. Dat was onmogelijk. Bij elke club zitten spelers die je niet mag. Zeker bij een groep van twintig man.

Van knikkende knieën had ik geen last die avond in De Alkmaarderhout. Het was alleen jammer dat we met 1-0 verloren, door een doelpunt van Denny Landzaat. Dat was totaal onnodig. Gezien het spelbeeld en de vele kansen hadden we makkelijk met 4-1 of 5-1 kunnen en ook moeten winnen. We domineerden de wedstrijd. Het bleek een peperdure nederlaag. Mede door dat onnodige verlies overleefden we de poulefase niet. Uiteindelijk kwamen we één punt tekort en eindigden we als vierde, kort achter AZ, AJ Auxerre en Grazer AK.

Jaren later in Manchester ging het met Zenit gelukkig wel naar wens. Het leverde ons niet alleen de UEFA Cup op, na CSKA Moskou in 2005 als tweede Russische club ooit, we werden tevens uitgenodigd voor een bezoekje aan het Kremlin. Dmitri Medvedev, de premier van Rusland en een grote fan van Zenit, was zo onder de indruk van onze prestatie dat hij ons in Moskou persoonlijk wilde bedanken. Daarmee was hij, na de leider van de Russische orthodoxe kerk, de baas van het Moskouse patriarchaat en de Oekraïense president Viktor Yushchenko, de zoveelste hoge pief die ons feliciteerde.

Aanvankelijk had ik niet zo door hoe bijzonder het was om naar het Kremlin te mogen. Totdat ik hoorde waar precies we de oud-directeur van Gazprom gingen ontmoeten: in de pompeuze Catharinazaal. Dat is de zaal waar een Russische premier of president normaal gesproken alleen de belangrijkste politici van de wereld ontvangt. Een ruimte dus waar de gemiddelde Rus alleen maar van kan dromen.

Ik moest wel even slikken toen we met onze bus het terrein van het Kremlin opreden. Normaal gesproken ben ik niet zo van heldenverering, ik kijk nooit op tegen mensen. Dat gevoel was ditmaal anders. Hoe dichterbij ik kwam dat ik Medvedev zou zien, hoe meer ik merkte dat de ontmoeting me toch wat deed. Dat kwam ook door al die beveiligers die als een stel opgefokte mieren om ons heen drentelden. Ik werd er steeds nerveuzer van. Logisch ook. Deze man die zo binnenkwam, op nog geen meter van mij vandaan, behoorde tot de machtigste mannen ter wereld. Die zag ik niet elke dag. En het mooie was: ik gaf deze man zo een hand. Nota bene op de plek waar eerder Amerikaanse presidenten als Bill Clinton en Ronald Reagan stonden. Hoe speciaal was dat?!

Geen idee hoeveel Nederlanders me zijn voorgegaan. Het zullen er, uitgezonderd Dick en Cor Pot, vast niet veel zijn. Hooguit Wim Kok en Jan-Peter Balkenende. Nu stond ik daar, Fernando Ricksen uit Hoensbroek, opgegroeid in Heerlerheide. Ja, dat ging wel even door mij heen toen ik vanuit een ooghoek de deur open zag gaan en Medvedev naar binnen zag lopen. En ik dacht direct: *Wat is hij klein!* Uiteraard kreeg Dick als eerste een hand, gevolgd door de rest van de technische staf. Zelf was ik, kort nadat Medvedev had verteld dat hij enorm trots op ons was, als een van de laatsten aan de beurt. Zijn ferme handdruk duurde misschien hooguit een seconde en ook al zei hij niks tegen me, het maakte wel indruk. Ik had zelden zo'n persoonlijkheid meegemaakt.

Ze hebben mij weleens gevraagd of ik niet, bij wijze van grap, op het laatste moment mijn hand kon terugtrekken. Ik was toch zo gek als een deur? Dat zou, zo meenden ze, geheid prachtige televisie opleveren. Dat was misschien wel zo, maar ik keek wel uit zeg! Ik was tot veel dingen in staat, maar om die grap uit te halen bij misschien wel de machtigste en belangrijkste man op aarde, dat ging mij te ver. Ik wilde natuurlijk nog wel met hem op de foto. Dat gebeurde. Met de UEFA Cup van vijftien kilo die we hadden meegenomen.

Vladimir Poetin, die net als Medvedev uit Sint-Petersburg komt, heb ik helaas nooit ontmoet. Dick wel, meerdere keren zelfs. Die twee hadden echt een band. Poetin belde zelfs op als Dick jarig was. Vaak bleef het niet alleen bij een felicitatie. Poetin gaf hem ook regelmatig cadeaus, zoals een fraai horloge. Dat was weer eens wat anders dan de luxe Parkerpen en een voetbal van chocola die Dick van de club kreeg voor zijn 59ste verjaardag.

Ik merkte wel hoe belangrijk Poetin was. We hebben vaak extra rondjes boven Moskou moeten maken omdat we niet mochten landen. Dan bevond Poetin zich op het vliegveld. Uit veiligheidsoverwegingen werd dan gewoon alles afgesloten.

Het bezoek aan Medvedev was in die periode niet de laatste plichtpleging. Tussen de vele festiviteiten door gingen we in het Mariinsky Palace tevens op audiëntie bij Valentina Matvienko. Zij was de gouverneur alias burgemeester van Sint-Petersburg, die in 2011 voorzitter werd van de Russische Federatieraad. Het leverde opnieuw mooie plaatjes op. En voor Dick een mooi aandenken. Tot zijn grote verrassing werd hij benoemd tot ereburger van de stad. Een onderscheiding waar Dick trots op was. En terecht. De laatste keer dat een buitenlander die erepenning kreeg was in 1866.

Wij spelers moesten het doen met een ferme handdruk. Dat betekende niet dat we helemaal met lege handen bleven staan. Met dank aan de politiecommissaris van Sint-Petersburg, die hoge pief, groot aanhanger van Zenit en dezelfde man wiens nummer in de mobiele telefoon van Arshavin stond, was zo blij met onze Europese triomftocht dat hij in al zijn enthousiasme met een wel heel apart cadeau kwam.

Hij schonk ons onschendbaarheid.

Ik wist niet wat ik hoorde. Onschendbaarheid? Met andere woorden: ik hoefde me, net als de rest van de ploeg, geen zorgen meer te maken als de politie me aanhield. Hij zorgde er hoogstpersoonlijk voor dat we direct door mochten.

Ik wist niet wat ik me daarbij moest voorstellen. Ik projecteerde het op Nederland. Stel je voor dat spelers van Ajax, Feyenoord of PSV na het winnen van de UEFA Cup mogen doen en laten wat ze willen. Met 160 kilometer per uur over de A2? Geen probleem. De bolide zomaar ergens op de stoep zetten zonder parkeerkaartje achter het raam? Het was allemaal niet meer nodig, ze zouden toch geen boete krijgen. Die werden, zoals afgesproken, verscheurd. Het land zou te klein zijn.

Van kritische politici had ik geen last. Ik bevond me niet in Nederland, ik zat in Rusland. Een land waar dat allemaal wel kon. Ik weet wel, eigenlijk was het waanzin, het kan niet. Maar ik vond het wel handig.

De politiecommissaris hield woord. Hij gaf ons inderdaad onschendbaarheid. Het lukte

hem echt om dat erdoorheen te drukken. Als ze me in het vervolg aanhielden, hoefde ik maar te zeggen wie ik was en ik kon door. Ik hoefde niet meer met duizend roebel te slingeren zoals ik gewend was geweest. Jammer genoeg had ik er maar één keer profijt van. Ik voelde me er niet eens opgelaten bij. Kennelijk was ik in zo'n korte tijd meer Rus geworden dan ik ooit had kunnen denken.

Bergafwaarts

De structuur die Dick bij de Russen had ingebracht, wierp steeds meer zijn vruchten af. Met Zenit bleven we maar prijzen pakken. Zo wonnen we op 29 augustus 2008 in het Stade Louis II in Monaco zelfs de Europese Super Cup. Een uniek moment. Sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie was dat nog geen Russische club gelukt.

Het was sowieso een prachtresultaat. We versloegen namelijk Manchester United, enkele maanden eerder in Moskou nog winnaar van de Champions League. Het grote United dus. Met ervaren krachten als Edwin van der Sar, Wayne Rooney, Rio Ferdinand, Patrice Evra, Carlos Tévez, Paul Scholes en Nani in de basis zag het er ook niet naar uit dat Manchester United-manager Alex Ferguson dit duel – door velen onterecht gezien als een goedkope zomeravondwedstrijd – wel eventjes liet schieten. Waarom zou hij ook? Een Europese beker, welke dan ook, staat goed op elke erelijst. Mensen die daar anders over denken, zijn niet goed bij hun hoofd. Dat realiseerde Ferguson zich maar al te goed. Voor hem was het zelfs nog specialer. Bij winst werd deze Schot, die eerder al in 1983 en 1991 de Europese Super Cup veroverde, de eerste trainer die deze trofee drie keer won. Logisch dus dat hij in Monaco voor de sterkst mogelijke opstelling koos.

Wij gingen met dezelfde instelling deze wedstrijd in. Dick wilde 'm natuurlijk ook winnen. Het was mooi dat hij inmiddels een stevig fundament in Sint-Petersburg had neergelegd, absoluut, maar hij wist uiteraard ook dat hij alleen werd afgerekend op het binnenhalen van prijzen. Het zou zijn zoveelste prijs in Rusland betekenen. De zoveelste in korte tijd. Na de Russische landstitel en de UEFA Cup had hij ons kort daarvoor ook al naar de Russische Super Cup geloodst. Na een relatief eenvoudige 2-1 zege op Lokomotiv Moskou was ook die beker van ons.

In Monaco, voor de ogen van Prins Albert, ging het moeizamer. We moesten zeker een kwartier wennen aan het offensief ingestelde Manchester United. De acties en kansen van Rooney en Tévez braken ons echter niet op. Het lukte ons zelfs om de wedstrijd te doen kantelen, de overhand te krijgen. Precies zoals Dick van ons verlangde. Het was alleen wachten op treffers.

Die kwamen er. Twee zelfs. Eerst een rake kopbal van onze geweldenaar Pavel Pogrebnyak in de 45ste minuut, later een solo van Danny, onze Portugese middenvelder die we vier dagen eerder hadden overgenomen van Dinamo Moskou. Zijn sublieme actie, na exact een uur spelen, maakte ons nog zekerder dan dat we al waren. Dick kon tevreden zijn en rustig achterover gaan zitten. Dit gaven we niet meer uit handen. Zo geconcentreerd en gegroepeerd speelden we. Manchester United had echt moeite met ons. Ze kwamen een kwartier voor tijd nog wel terug tot 2-1, maar de treffer van verdediger Nemanja Vidic kwam te laat om ons nog aan het wankelen te krijgen. De opkomst van Zenit kon niet duidelijker worden weergegeven. We waren er klaar voor om, in het kielzog van Manchester United, AC Milan, Real Madrid en Barcelona, Europa definitief te veroveren.

Zelf deed ik in die wedstrijd om de Europese Super Cup helaas niet mee. Ik zat op de tribune,

niet ver van de Russische bondscoach Guus Hiddink. Ik was geblesseerd. De achillespeesblessure die ik een paar maanden eerder had opgelopen, bleef maar voor problemen zorgen. Ik was eigenlijk al een tijdje hersteld, na een wekenlange, zware revalidatie in Zeist, maar ik had toch nog steeds last van die enkel. Tot mijn grote frustratie bleef een stukje bot in dat gewricht rondzwerven. Dick nam geen enkel risico. Hij koos liever voor iemand anders, iemand die wel honderd procent fit was.

Ik baalde ervan. Ik weet wel: een kwetsuur komt altijd op een vervelend moment, maar deze kwam me helemáál verkeerd uit. Juist op het moment dat we om de prijzen speelden, kon ik niet meedoen. Dat deed pijn.

De blessure had tegelijkertijd zo zijn voordelen. Daardoor had ik alle tijd om 's avonds de stad in te gaan. Ik hoefde me in het Riviera Marriott Hotel La Porte de Monaco, het luxe onderkomen nabij de jachthaven waar we met de ploeg verbleven, toch niet in alle rust voor te bereiden op de wedstrijd.

Geen idee hoe Dick erover dacht. Ik maakte me daar in elk geval niet druk om. Ik bevond me op de meest ideale plek die ik me kon wensen. Ik was in Monaco, het dwergstaatje met de beroemdste discotheek ter wereld: Jimmy'z, aan de Avenue Princesse-Grace. Dat is de befaamde nachtclub waar een fles wijn minstens zeshonderd euro kost en waar louter beroemdheden en supermodellen komen. Ik had daar zo veel verhalen over gehoord. Zo'n supertent kon ik moeilijk laten schieten, misschien kwam ik hier wel nooit meer.

Ik ging erheen met Nicolas Lombaerts, mijn Belgische ploeggenoot. Lombaerts, een stoere verdediger die in de zomer van 2007 was overgekomen van AA Gent, speelde de volgende dag ook niet. Net als ik was hij geblesseerd. Hij was er alleen wat erger aan toe dan ik. Omdat hij net was geopereerd aan zijn kruisbanden, liep hij op krukken. Maar ach, dat maakte niet uit. Hij was toch niet van plan om te dansen. Een goede plek aan de bar was voldoende.

Dat gold ook voor mij. Langzamerhand was ik weer begonnen met drinken. De prik die ik in de zomer van 2006 van de clubarts had gekregen, werkte toch niet meer. Daar kwam ik overigens toevallig achter. Op een terras in Valencia bestelde ik eigenlijk een sangria zonder alcohol. Dat drankje nam ik wel vaker, ook in de periode dat ik wel dronk. Ik vond dat heerlijk verfrissend. Maar ditmaal verstond de ober mij niet goed. Hij gaf me geen vruchtendrank, maar een sangria met alcohol. Zonder dat te weten, nam ik een flinke slok. En nog een. Het viel niet goed. Het steeg onmiddellijk naar mijn hoofd. Heel raar om mee te maken. Even was er de vertwijfeling. Kwam het misschien door de warmte of door het slechte eten? Nee, dit voelde anders. Het moest iets anders zijn. Ineens viel het kwartje: het was alcohol. Dat rook ik nu ook wel.

De reactie in mijn hoofd was een logische. Ik had vele maanden geen druppel gedronken en dan krijg je zo'n *alcoholstoot* voor je kiezen. Ik was het gewoon niet meer gewend. Ik raakte eventjes in paniek, dacht meteen aan de bijwerkingen. Het duurde niet lang meer, zo wist ik, of ik werd zo ziek als een hond... Maandenlang had ik geprobeerd dat juist te voorkomen en bestelde ik bewust geen alcohol. Maar nu had die ober een stomme fout gemaakt. Wat een klootzak. Er was maar één ding dat ik kon doen: het accepteren en mezelf voorbereiden op

datgene dat zou komen.

Merkwaardig genoeg gebeurde er niks. Hoelang ik ook wachtte op het terras; de rode vlekken, de allergische reactie, de misselijkheid, het bleef allemaal achterwege. Ook na tien minuten voelde ik me nog helemaal fris. De prik was uitgewerkt! Mijn dag was gereed.

Ik kon dus weer drinken zonder dat ik flink ziek werd; het voelde als een bevrijding. Hoeveel problemen de verrekte alcohol me ook had bezorgd, hoeveel ellende die in Schotland ook had veroorzaakt, ik voelde me opgelucht. Ik merkte dat het me meer deed dan ik had verwacht. Hoewel ik het eigenlijk niet wilde, verscheen er een kleine glimlach op mijn gezicht. Ik was zo blij als een kind.

In Jimmy's vonden Nicolas en ik snel een goede plek. Vanaf de bar konden we prima zien wie er allemaal binnenkwamen. En we stonden natuurlijk dicht bij de drank. Een grote jongen die mij hier weg kreeg.

Het werd een avond om niet te vergeten. We dronken aan één stuk door. Zoveel zelfs dat het licht na een tijdje bijna uitging bij ons. Ik schrok. Ik dacht aan Nicolas. Hij was hier op krukken. Voor hetzelfde geld viel hij straks ergens op zijn smoel. Dan waren de gevolgen niet te overzien. Dick zou mij de schuld geven. Nicolas moest daarom zo snel mogelijk naar zijn kamer.

Ik worstelde me naar de uitgang en vroeg met dubbele tong om een taxi. Tot mijn verbazing was die er zo. Ik dacht altijd dat het heel lastig was om er eentje in Monaco te krijgen, dat hadden ze me kort daarvoor ook nog gezegd. Om geen tijd te verliezen, duwde ik Nicolas direct op de achterbank. Ik vertelde hem dat ik 'm de volgende ochtend wel weer zou zien bij het ontbijt. Hij keek verrast. Ik zei dat het goed was. Omdat ik zelf nog lang niet was uitgefeest, wilde ik graag nog even blijven. Dit was Jimmy's. Ik zou de volgende ochtend ongetwijfeld dikke spijt hebben als ik nu vertrok. Dat begreep hij toch wel? Omdat ik niet langer wilde wachten, smiet ik de deur van de taxi hard dicht. Ik zwaaide Nicolas uit en ging terug. Terug naar de plek waar de mooiste supermodellen liepen.

Het was mijn eerste fout van de avond. Omdat ik ook mijn nieuwe glas wijn in één keer achterover sloeg en het daar zo warm was, sloeg de drank in als een bom. Als een granaat. Het werd nu echt helemaal zwart voor mijn ogen. En ik voelde dat ik door mijn hoeven ging.

Eikel dat ik was.

Verdomme, ik moest naar buiten! Zo snel mogelijk.

Wonder boven wonder lukte me dat. Hoe ik daar belandde, hoe ik voor de deur van Jimmy's op de stoep terechtkwam, ik had geen idee. Het maakte me ook niks uit. Ik genoot van de frisse lucht, de bries van de Middellandse Zee. Ik kwam beetje bij beetje weer bij. Aan drank dacht ik geen moment meer. Ik verlangde naar mijn bed in het Marriott Hotel. Ik wilde slapen. Ik was moe.

Er was alleen één probleem.

Waar precies stond dat bed ook alweer?

Ik was zo dronken dat ik werkelijk geen flauw benul had.

Doordat er op dit belachelijke tijdstip nauwelijks een taxi meer reed, kon ik het adres niet vragen. Laat staan dat er een taxichauffeur was die me kon brengen. Ik was zo enorm zat dat ik niet eens op het idee kwam om het gewoon aan de portier te vragen. Of aan iemand op straat. Stom natuurlijk. Elke Monegask had me zonder problemen de weg kunnen wijzen.

Wanhopig als ik was, deed ik iets wat ik nooit had moeten doen. Ik besloot maar te lopen. In mijn beleving was het hotel vlakbij. Ik hoefde maar een paar minuten te wandelen en dan ergens een bocht om. Dan was ik er, bij mijn bed waarnaar ik zo hunkerde... Ik wist alleen niet welke kant ik op moest. Was het links of toch rechts?

Ik ging naar rechts. Weer een verkeerde keuze. Na een uur waggelen was ik nog geen Marriott Hotel tegengekomen. Of een ander hotel. Ik kwam helemaal niks meer tegen! Omdat ik totaal de verkeerde kant was opgelopen, steeds verder weg van het centrum, belandde ik in de middle of nowhere. Ik zag alleen een verlaten benzinepomp, ergens op een heuvel.

Omdat die gesloten was en ik deze nacht niet verder wilde verdwalen, besloot ik op de stoep te wachten. De mensen van het tankstation konden me over een uurtje, zodra ze open waren, ongetwijfeld verder helpen. Het was het enige wat ik kon bedenken. Verder lopen had in ieder geval geen zin, zeker niet in dit bergachtige gebied waar ik me inmiddels bevond. Het zou de situatie alleen maar erger maken. En mijn enkelblessure waarschijnlijk ook. Dat ik ondertussen meerdere keren was gevallen en daardoor flinke scheuren in mijn kleren had opgelopen, werkte ook niet echt in mijn voordeel.

Zittend voor dat dichte pompstation probeerde ik mijn ogen open te houden, maar dat lukte niet. Het was een zinloos gevecht. Omdat ik zo dronken en zo moe was, was er geen beginnen aan. Als een murw gebeukte bokser gaf ik de oneerlijke strijd op. Op de stenen viel ik in slaap, hopen dat Nicolas wel het Marriott Hotel had bereikt. Stel je voor dat hij nu met zijn gipsen poot en krukken ergens dronken in een greppel lag. Ik zou het mezelf nooit kunnen vergeven.

Het moet een wonderlijk gezicht zijn geweest: een dronken, zongebruinde man in een kapotte pantalon, met roedewijnvlekken over zijn witte blouse van Zenit, snurkend op een rotsblok terwijl de zon inmiddels opkwam. Ik had er weleens beter bij gelegen.

Een pompbediende heb ik die ochtend nooit gezien. Wel twee agenten. Ze maakten me met een schreeuw wakker. Ik schrok, voor de zoveelste keer. Ze vroegen wat ik daar in vredesnaam deed. Gedesoriënteerd als ik was zocht ik naar een antwoord. Tevergeefs. Wat moest ik zeggen?

Vreemd genoeg dacht ik direct aan Dick. Wat als de gendarmerie me meenam naar het politiebureau? Dan zouden ze Dick een paar uur voor aanvang van een van de belangrijkste wedstrijden in de clubgeschiedenis bellen en zeggen dat een speler van hem laveloos in de bak zat. Ik was als de dood dat dat zou gebeuren. Dat schopte zijn hele voorbereiding in de war. Dick zou helemaal gek worden. En terecht! Hij wist niet eens dat ik op stap was en dat ik weer dronk.

Hoe ik me er precies uit lulde – praten kon ik nauwelijks nog – weet ik niet. Maar kennelijk kwam ik overtuigend over. Ik geloof dat ik in het Engels zei dat ik profvoetballer was en dat ik hopeloos verdwaald was. En ik brabbelde wat over het Marriott Hotel. Ik dacht eerst nog: *Die denken vast dat ik knettergek ben. Dat ik uit mijn nek zwam. Iedereen kon wel zeggen dat-ie voetballer was.* Ze waren natuurlijk niet blind: ik was niet alleen dronken, met mijn kapotte kleren leek ik ondertussen wel op een zwerver.

Ik had het mis. Voordat ik het wist, zat ik in de politieauto, met een wel heel bijzondere bestemming. De rit ging namelijk niet naar het bureau, zoals ik aanvankelijk dacht, maar naar mijn hotel. Tot mijn grote verbazing kreeg ik een lift van de politie! Zoiets had ik nog nooit meegemaakt. Het maakte de avond, of beter de ochtend, nog specialer dan-ie al was.

Er is me later weleens gevraagd welke beroemdheden ik zoal ben tegengekomen in Jimmy'z. Ik heb geen werkelijk waar geen flauw idee. Daarvoor was ik veel te lam. Het enige dat ik me herinner is dat ik met twee Schotse journalisten aan de bar stond. Eentje van de *Daily Mail* en eentje van de *Daily Record*. Twee jongens die ineens poeslief deden en zelfs een veel te duur wijntje met me dronken. Maar verder? Ik wist het niet. Of beter gezegd: ik kon het me niet meer voor de geest halen.

Ik geloof niet dat Dick erachter was gekomen. Hij sprak me er later in ieder geval niet op aan. Ik kneep 'm alleen nog wel even. Toen ik die ochtend verward het hotel binnenliep, kort nadat ik vriendelijk de politie had bedankt en uitgezwaaid, stuitte ik in de lobby toevallig op de vierkoppige delegatie van de UEFA. Dat was vervelend. Zij waren deze dagen in Monaco onze begeleiders. Het kon niet anders dan dat zij dit aan Dick zouden melden. Om de schade nog enigszins te beperken, wendde ik direct mijn hoofd af. Dit kon ik er niet bij hebben. Ik liep in één tempo door naar de lift, op weg naar mijn kamer, met mijn kop naar beneden.

Ik weet niet of het daardoor kwam, maar een reprimande of boete heb ik nooit gekregen. Wellicht dat die gasten van de UEFA te verbouwereerd waren om het aan te kaarten. Het zou me niet verbazen. Aan hun gezicht te zien schrokken ze zich een hoedje. Het was inmiddels een uurtje of acht 's ochtends. Op dat tijdstip verwachtten ze in de hotellounge natuurlijk geen ladderzatte speler van Zenit in vieze, kapotte kleren.

Op mijn kamer liet ik me direct op bed vallen. Ik geloof dat ik me niet eens heb uitgetrokken. Hoe beroerd ik me ook voelde, het was een heerlijk moment. Omdat we pas over een uur gingen ontbijten, kon ik nog mooi even liggen. Het hielp alleen weinig. Het ontbijt werd één grote martelgang. Zelfs de koude douche hielp niet. Ik was nog altijd zó beroerd en dronken. Dat was ook wel aan me te zien. Ik had knalrode ogen, zo groot als pingpongballen. Toch viel het niemand op. Kennelijk was iedereen deze ochtend zo met de wedstrijd van die avond bezig dat ze in hun eigen wereld leefden. Ik zag alleen Dick een keer *pissed* naar me kijken. Ik besteedde er geen aandacht aan. Het leek me niet verstandig om slapende honden wakker te maken.

Om te verbloemen dat ik me zo slecht voelde, nam ik monter een extra broodje met kaas. Ook pakte ik nog een glas melk. Ik kreeg het bijna niet door mijn keel. Ik liet het alleen niet merken. Daarna vertrok ik weer, terug naar mijn kamer. Ik sliep aan één stuk door. Tot in de

middag. Die paar uurtjes rust deden me goed. Ik was nagenoeg hersteld. Vrij ontspannen en fitter dan gedacht nam ik die avond plaats op de tribune.

Het bleek een tijdelijke opleving. Ik had de man met de hamer nog niet helemaal verslagen. Later op de avond kreeg ik een nieuwe tik, op een inmiddels voor mij bekende plek. In Jimmy's. Ik was daar toch weer beland, ditmaal met de hele ploeg. Speciaal voor ons hadden enkele vermogende Russen deze club afgehuurd. Daarbij was niks te dol. Ze lieten zelfs bekende Russische deejays invliegen. Geld speelde geen rol. Fantastisch natuurlijk.

Ik hield het alleen niet heel lang vol. De avond ervoor eiste zijn tol. Het hakte er beduidend meer in dan ik dacht en vooral hoopte. Ik was zo kapot dat ik rond een uur of twee al terug naar het hotel ging. Ditmaal redelijk nuchter en met de taxi die ik nu wel gemakkelijk vond.

Het voorval in Monaco was geen incident. Een paar dagen later, eenmaal terug in Sint-Petersburg, raakte ik alweer dronken. Net als de dag daarna. En de dag dáárop. Ik belandde in het drinkpatroon van Schotland, maar dan vele malen erger. Ik was geen gelegenheidsalcoholist meer, maar een alcoholist.

Een echte.

Ik greep om verschillende redenen naar de fles. De belangrijkste was ik dat ik zelden meer aan spelen toekwam. Ik zat soms niet eens meer bij de selectie. Het was voor het eerst in mijn carrière dat een coach mij structureel passeerde. Ik moest die woede ergens kwijt. Ik deed dat met drank.

Verder begon ik weer te drinken om de bizarre situatie te ontvluchten waarin ik verzeild was geraakt. Heel raar om mee te maken, maar alles kwam ineens samen. De blessure, de reserverol, de naderende scheiding van Graciela... Ik kon dat niet aan. Helemaal niet allemaal tegelijk. Soms bleef ik bewust thuis en probeerde ik op de bank niet te gaan drinken. Dat werkte totaal niet. Het tegenovergestelde gebeurde. Want ik voelde me daar niet ontspannen, nee, de stress sloeg toe. Ik ging nadenken. En ik realiseerde me wat voor een ellende ik allemaal had veroorzaakt. Dat leidde tot zo'n knallende koppijn dat alleen de fles nog hielp.

De drank bleek het enige medicijn. De pijn in mijn hoofd verdween en ik had de grootste lol, zeker in de Arena Club. Dat kwam doordat ik daar wél in het middelpunt van de belangstelling stond. Ik had daar altijd mensen om me heen. Het gaf me een machtig gevoel. Alsof ik de koning was. Elke avond stonden er wel vrienden aan de deur met de vraag of ik mee wilde. In het begin hield ik nog weleens de boot af. Omdat ik een wedstrijd had, kon dat gewoon niet. Maar die tijd was voorbij.

Wat maakte mij het uit dat we moesten spelen, ik ging direct mee. Heerlijk de stad in. En als niemand aanbelde, benaderde ik gewoon zelf wat vrienden of vriendinnen. Die twijfelden nooit. Ik begreep natuurlijk wel waarom. Zij wisten dondersgoed dat ik gulzig met mijn creditcard zwaaide. Bovendien kwamen zij dankzij mij op plekken waar ze met hun minimale salaris anders nooit naar binnen konden. Ik kende inmiddels elke portier van Sint-Petersburg zo goed dat ik ze zo naar binnen kon loodsen.

Op dergelijke avonden was niks te gek. Het liep soms echt de spuigaten uit. Op zo'n avond

gaf ik zonder problemen een paar duizend euro uit. Dat deed ik weken, zo niet maanden achtereen. Nu denk ik: *Wat enorm stom*. Dat besepte ik alleen niet in die fase. Ik zag de waarde niet van geld. Ik gaf het uit zonder met mijn ogen te knipperen. Dat was nu eenmaal mijn levensstijl. Met de financiële mogelijkheden die ik had, leefde ik in een totaal andere wereld.

Het vele geld was een van de redenen dat het steeds slechter met me ging. Door mijn extreme uitgavenpatroon kwam ik in een vicieuze cirkel terecht. Later dacht ik weleens: *Wat als ik al dat geld niet had gehad?* Dan was het misschien wel veel beter met me afgelopen. Dat weet je natuurlijk nooit, maar het zou zomaar kunnen. Ik had in ieder geval niet het extreme leventje kunnen leiden wat ik toen leidde.

Mede door verschillende blessures speelde ik nauwelijks meer bij Zenit. In 2008 kwam ik tot slechts acht competitieduels waarvan de meeste ook nog eens als invaller, terwijl ik in 2009 niet één wedstrijd speelde. Ik zat dat jaar nog wel veertien keer op de bank, maar Dick liet me nooit invallen. Desondanks kwam het geld wel met bakken tegelijk binnen. Ik kon daar simpelweg niet mee omgaan.

Omdat ik me in mijn laatste jaar bij Zenit erg depressief begon te voelen, ging ik nog een stap verder. Ik moest wel. Om me lekker te blijven voelen, om nog langer door te kunnen gaan, was drank alleen niet meer voldoende. Ik nam drugs. Omdat ik telkens zo gigantisch dronken werd, was dat de enige manier om weer enigszins nuchter te worden.

Drugsgebruik was overigens niet nieuw voor me. In mijn jeugd heb ik genoeg gasten dat op straat zien gebruiken. Net zoals het in het uitgaansleven van Alkmaar schering en inslag was. Zelf gebruikte ik in die periode ook weleens wat. Dat gebeurde alleen sporadisch. Omdat ik wist dat ik fout zat, keek ik goed uit wanneer ik een pilletje nam. Dus nooit tijdens het seizoen. Alleen als het voetbal stillag. Als ik weer eens bij een groot muziekfestival was bijvoorbeeld.

Om die pilletjes in handen te krijgen, hoefde ik doorgaans weinig moeite te doen. In Heerlerheide, een wijk met een enorme drugsoverlast, had ik zo wat gevonden. Iedereen kon je daaraan helpen. Als ik wat wilde, was ik zo voorzien. In Sint-Petersburg was dat niet anders. Er was alleen één verschil: ik begon ze in Rusland ook te slikken toen de competitie volop bezig was. Ik wist dat ik daarmee een risico nam. Een gigantisch risico. Het boeide me totaal niet meer. Het was voor mij de enige manier om overeind te blijven.

Omdat ik door die naderende scheiding en die blessures zo met mezelf in de knoop zat, bleef het niet bij een onschuldig pilletje. Ik pakte steeds meer. Alle soorten drugs, inclusief dat witte, gemene spul. Cocaïne dus. Die kreeg ik van vrienden. Vrienden uit de Russische onderwereld die het me al veel eerder hadden aangeboden. Zij konden aan alles komen. Geen enkel probleem, zeiden ze dan.

Aanvankelijk hield ik nog de boot af. Ik keek wel uit. Ik wilde mijn carrière niet op het spel zetten. Inmiddels lag de situatie anders. Zonder dat ik rekening hield met de gevolgen pakte ik het spul nu wel aan. Ik graaide het van de tafel en sloot me op in de toiletten van een

nachtclub. Daar snoof ik het spul op. Ik begon opnieuw te ontsporen, voor de zoveelste keer, en nam de afslag naar een leven dat bijna mijn dood werd.

Het was niet zo dat ik het elke dag gebruikte. Ik kon in de periode ook goed zonder drugs. Soms snoof of slikte ik weken niet. Ik was er niet aan verslaafd. Ik gebruikte het alleen op de momenten dat ik het echt nodig had. Dat die momenten in mijn laatste maanden in Rusland wel steeds vaker voorkwamen, kon me geen moer schelen. Ik genoot ervan. En anderen genoten mee.

Sommigen dachten daar weleens anders over, maar ik had niet het gevoel dat de mensen om me heen misbruik van me maakten. Ik draaide het liever om. Je kon ook zeggen dat ik hen misbruikte. Omdat ik niet meer de waardering kreeg die ik jarenlang gewend was geweest en als voetballer niet meer in het middelpunt van de belangstelling stond, zocht ik een alternatief. Dat vond ik bij mijn *vrienden* in Rusland. Bij hen kocht ik plezier, gezelligheid en aandacht. Het klinkt misschien heel fout en ironisch, maar merkwaardigheid genoeg voelde ik me daar lekker bij.

In die fase dacht ik dan ook geen moment aan zelfmoord. Ik bevond me weliswaar in een ongelooflijke kloteperiode, maar om mezelf van kant te maken? Nee, daarvoor vond ik het leven nog veel te leuk. Bovendien zorgde ik er wel voor dat ik de mindere momenten *wegmoffelde*. Daar had ik zo mijn trucjes voor. Na een training ging ik gewoon slapen. Dat goede gevoel kwam wel weer terug als ik mijn ogen opende. Meestal aan het eind van de middag, als het donker begon te worden. Dan at ik wat en nam ik wat te drinken. Ik veerde dan helemaal op en kreeg het gevoel dat ik de hele wereld weer aankon. Nauwelijks beseffend dat dit, een leven met drank en drugs, niet het meest ideale leven voor een profvoetballer was.

Ik was inmiddels goed bevriend geraakt met Maja, Macha, Anna en Viktoria, vier bloedmooie stripteasedanseressen uit Maximus. Die vriendschap ging ver. Ik gaf ze een sleutel van mijn appartement, om de hoek van de stripbar waar ze dansten. Op die manier konden ze altijd naar binnen, ook als ik er niet was. Dat deden ze veelvuldig. Meestal kwamen ze in het begin van de ochtend. Dan zat hun werk erop.

Ik gaf hen die sleutel puur om praktische redenen. Ik wilde bij hen op die manier frustratie wegnemen. Probleem in Sint-Petersburg is dat je rond dat tijdstip de buitenwijken, het gebied waar deze meiden woonden, maar moeilijk kunt bereiken. Om de schepen op de Neva, de rivier die de Oostzee en de Finse Golf verbindt met het immense Ladogameer, een vrije doorgang te geven, zetten ze midden in de nacht alle bruggen open. Zie dan maar eens thuis te komen als je ver buiten het centrum woont. Dat lukt je gewoon niet. Of je moet drie uur omrijden via de rondweg. Dat is niet te doen, dat is zo ontzettend ver om. Dan kun je net zo goed blijven wachten tot die bruggen weer dichtgaan.

Omdat het steeds leuker werd bij mij thuis, zag ik ze steeds vaker. Zo vaak dat de meiden, allen rond de twintig jaar en heerlijk wulps, snel bij mij introkken. Maar of het allemaal praktisch was... Het was vooral aangenaam. Ik zag ze niet louter meer als paaldanseressen, het werden echte vriendinnen. Er kwam zowaar structuur in ons leventje. Een patroon. Doorgaans arriveerden ze in de vroege ochtend en vertrokken 's avonds rond een uurtje of

acht. Dan moesten ze weer aan het werk.

Ik heb misschien de schijn tegen, maar ik zag het puur als vriendschap. Ik had dus géén relatie met ze. In de periode dat ik getrouwd was met Graciela, heb ik nooit een langdurige affaire gehad. Met niemand. Zelfs niet met een van deze meiden, ook al waren het poppetjes met ongelooflijke figuurtjes. Ik vond het wel fijn dat ze er waren. Echte topmeiden. Ze waren zo vrij en zo gek in hun hoofd, anders werd je natuurlijk ook geen paaldanseress. Dat schepte automatisch een band. Ik was minstens zo vrij en zo gek in mijn hoofd.

Buiten dat het gezellig was en niet meer zo stil in huis, deden ze alles voor mij. Tussen het slapen door maakten ze mijn appartement schoon en deden ze de boodschappen. Na een training kookten ze zelfs voor me. Kortom, ze waren mijn perfecte *personal assistants*. Ze gingen zelfs mee als ik een nieuwe telefoonkaart nodig had. Of als ik iets moest regelen bij de bank. Dat was natuurlijk handig, zij spraken de taal. In ruil daarvoor onderhield ik ze een beetje. Ik zorgde er uiteraard wel voor dat ze er niet waren als Graciela langskwam. Dat begrepen ze wel.

Natuurlijk, soms had ik ook weleens seks met die meiden. Dan kwamen ze uit Maximus en waren ze nog zo hyper als wat. Als ik dan lag te slapen, sprongen ze gewoon bij me in bed. Zulke meiden stuurde ik natuurlijk niet weg. Zeg maar eens *nee* tegen een gewillige stripteasedanseress.

Hoe heerlijk dat ook was, dat gebeurde niet elke nacht. Ik had ze absoluut niet puur voor de seks in huis. Daar had ik weer andere meiden voor. Die vrouwen pikte ik doorgaans op in een discotheek of nachtclub. Dat waren geen hoertjes. Die nam ik, op die ene keer in Zuid-Afrika na, sowieso nooit. Ik had weinig problemen met geld uitgeven, maar betalen voor seks vond ik zonde. Ik kon de mooiste vrouwen gratis krijgen.

Ik stak de duizend euro die de hoertjes in Rusland voor een uurtje seks vroegen, liever in mijn eigen zak. Seks met een niet-hoertje is sowieso veel leuker. Een prostituee kijkt alleen maar op haar horloge. Daar had ik een hekel aan. Ik nam liever de tijd, bouwde het rustig op. Ik praatte liever eerst met zo'n meisje, zodat we lekker konden lachen. Met een hoertje krijg je die klik lang niet zo snel. Daarvoor ontbreekt simpelweg de tijd.

Daarom ging het ook zo goed met die meiden uit Maximus. We deden echt veel dingen samen. Als ze niet hoefden te werken, nam ik ze vaak mee uit. Of we gingen met z'n allen heerlijk uit eten in een goed restaurant. Dat leverde me weleens boze blikken op, onder meer van sommige spelersvrouwen. Omdat ik wist dat zij vaak naar Loge gingen, het Servische visrestaurant in het centrum van de stad, vond ik het wel grappig om daar met die meiden naartoe te gaan. Belangrijkste reden was natuurlijk het goede eten. Maar ik vond het ook wel leuk om een beetje te stangen. De gezichten van die spelersvrouwen stonden op onweer als ik binnenkwam. Dat verbaasde me niks. Ik kwam niet met één bloedmooie meid binnen, maar met vier tegelijk! En niet eentje van hen was mijn eigen vrouw.

Ook mijn ploeggenoten keken afkeurend. Ik moest daar altijd om lachen. Dat was natuurlijk gespeeld. Ik wist wel beter: honderd procent zeker dat ze maar al te graag in mijn schoenen stonden. Ze waren alleen maar stikjaloers.

Ik vond het prachtig. En ik niet alleen. Op een dag kwam er een vriend van me over uit

Nederland. Omdat hij vrij laat met het vliegtuig arriveerde, nam ik hem rechtstreeks vanaf Pulkovo Airport mee naar de Arena Club. Dit moest hij natuurlijk ook zien. Ik had hem alleen niet verteld over de stripteasedanseressen die bij me inwoonden. Sommigen dingen moet je nu eenmaal voor je houden. Omdat de wodka in Rusland beduidend sterker is dan in Nederland en hij nauwelijks wat had gegeten, ging hij snel neer. Er was geen land meer met hem te bezeilen, zo dronken was-ie.

Er zat niks anders op dan hem bij mij thuis in het appartement te leggen. Dan kon hij daar zijn roes uitslapen. Ik liet hem in deze toestand natuurlijk niet aan zijn lot over. Hij wist niet eens waar ik woonde.

Omdat ik in die periode gewoon moest trainen en ik wel redelijk tegen de drank kon, vertrok ik de volgende ochtend fris naar ons trainingscomplex in het noorden van de stad. Met opstaan had ik nooit moeite. Zelfs niet als ik flink gezopen had. Ik was geen Arshavin die, zoals op mijn allereerste training bij Zenit, in laveloze toestand over een bal viel. Dat overkwam mij nooit, hoe zwaar en lang de nacht ervoor ook was geweest.

Ik schrok toen ik na de training mijn mobiele telefoon aanzette. Ik had tien oproepen gemist. Allemaal afkomstig van mijn vriend die in mijn huis lag. Kennelijk was er wat aan de hand. In de auto belde ik hem op. Hij nam op, hij was helemaal in paniek.

Hijgend zei hij: 'Fernando, in welk bordeel ben ik beland? Waar heb je me gedropt?'

Ik begreep er niks van. 'Bordeel?'

'Ja!', riep hij, nog altijd opgewonden, 'ik werk wakker, deed de slaapkamerdeur open en zag alleen maar bloedmooie meiden door de woonkamer huppelen, halfnaakt. Meer dan een stringetje hadden ze niet aan. Dat is toch niet normaal? Haal me hier weg!'

Toen begreep ik het. Hij wist natuurlijk niet dat die lapdancers een sleutel van mijn appartement hadden. Doordat hij door de vele drank nagenoeg in coma had gelegen, had hij die meiden nooit thuis horen komen.

Ik stelde hem gerust. 'Dat zijn mijn vriendinnen Maja, Macha, Anna en Viktoria. Geen paniek. Zij doen je niks.'

Nog geen uur later kwam ik niet meer bij van het lachen. Ik had de deur van mijn appartement nog niet opgedaan of ik zag hem al zitten. Op de bank, tussen mijn vier vriendinnen in. Links van hem zaten Macha en Anna, rechts van hem Maja en Viktoria. Alsof ze de dikste vrienden waren. Ik noemde hem de nieuwe tsaar van Sint-Petersburg.

De vriendschap met die meiden had nog meer voordelen. Omdat zij de stad als geen ander kenden, belandde ik op plekken waar een buitenlander anders nooit komt. Het leverde op een avond in augustus een onvergetelijk avontuur op. Normaal gesproken verliet ik nooit het centrum van de stad. Ik keek wel uit, veel te gevaarlijk. Voor hetzelfde geld ging ik mee met een meisje, terwijl haar echtgenoot gewapend in een of andere aftandse flat in een buitenwijk doodleuk op ons wachtte. Zie dan maar eens te ontsnappen. Of beter: weet dan maar eens te overleven.

De kans was natuurlijk heel klein dat zoiets gebeurde, dat wist ik ook wel. Maar ik wilde dat risico gewoon niet nemen. Vandaar dat ik zo'n meisje, anders dan in het veiligere Glasgow waar ik met zo'n meid op de meest vreemde plekken terecht kwam, altijd meenam naar mijn eigen appartement. Net zoals ik een aantal van mijn ploeggenoten altijd liet weten waar ik me 's nachts bevond. Dat deed ik puur uit voorzorg. In een land als Rusland weet je het maar nooit. Je kan niet voorzichtig genoeg zijn. Daarom koos ik ook altijd voor een vaste taxichauffeur die me 's nachts naar huis bracht. Dat liet ik hem doen in mijn eigen auto. Hij bleef dan gewoon buiten wachten voor een discotheek. Zelf was ik aan het eind van de avond natuurlijk veel te dronken om te rijden.

Tegen mijn principes in liet ik me op die heerlijke zomeravond voor één keer overhalen om ook een keer buiten de stad te kijken. Inmiddels had ik zo'n goede band met die stripteasedanseressen opgebouwd dat ik dat met hen wel aandurfde. Ik zei daarom volmondig *ja* toen ze vroegen of ik zin had om mee te gaan naar iets leuks, zoals ze het giechelend omschreven. Geen idee wat het precies was, maar ik wist dat ik hen kon vertrouwen.

Met dat gevoel stapte ik ook bij die meiden in de auto. Dat gevoel hield ik alleen niet lang vast. Na een half uur rijden, langs de kustlijn van de Finse Golf, in de richting van Finland, begon ik toch te twijfelen. Het werd niet alleen donkerder en donkerder, de wegen werden ook nog eens slechter. Voor het eerst maakte ik me zorgen. En het vervelende was: dat nare gevoel ging maar niet weg. Een uur later reden we nog, inmiddels in de middle of nowhere. Het maakte me ongerust en bang. Ik wist totaal niet waar ik was en wat ik kon verwachten.

Ondertussen kreeg ik de vreselijkste waanbeelden. Dat ik in een datsja, zo'n Russisch buitenhuis, werd vastgebonden door mannen die dit met die meiden maandenlang hadden voorbereid. Het waren vreselijke beelden. Ik werd nog net niet gemarteld... Ik vloekte. Ik vroeg mezelf af waarom ik toch mee was gegaan. En waarom had ik aan niemand verteld dat ik deze kant op ging?! Wat ongelooflijk stom. Als ze me straks in zo'n afgelegen huis neerknalden, was het nog maar de vraag of iemand mijn lichaam ooit nog zou vinden.

Ik kreeg die gedachte maar niet uit mijn hoofd. Het werd alleen maar extremer. Bijna zwetend, de duisternis inkijkend, realiseerde ik me dat het een prima locatie was waar ze me zonder problemen lange tijd konden vasthouden. Omdat het zo afgelegen lag, zou niemand iets in de gaten hebben. En ik dacht aan de miljoenen euro losgeld die ze voor mij zouden vragen. Ik was niet de eerste buitenlander zijn die dit zou overkomen. Dit was Rusland, het onvoorspelbare Rusland. Ik kwam hier verdomme nooit meer levend weg. En ik dacht na over de beste manier om uit die auto te komen.

Ik keek de meiden nog eens goed aan. Ik bespeurde geen enkele stress op hun gezichten. Zij waren nog altijd vrolijk. Zoals ze dat eigenlijk altijd waren. Het maakte alles alleen maar mysterieuzer. Om ze uit de tent te lokken, vroeg ik waar we in vredesnaam naartoe gingen. 'Nee', zeiden ze en ze drukten hun wijsvinger op hun lippen. Ze verklapten niks. Ze bleven maar lachen. 'Het komt goed, let maar op. Je zal versted staan.'

Na een uur stopten we eindelijk, niet ver van de Finse grens. Met een bonzend hart stapte ik uit de auto. Ik hield met alles rekening, maar niet met wat ik zag. We stonden voor een groot huis, waar ontelbare schijnwerpers op waren gericht. Een gebouw waar de muziek zo te horen binnen snoeihard aan stond. Zelfs buiten kon ik volop meegenieten van het gebeuk.

De meiden keken me aan en knikten. Dit was hun verrassing. Zij waren uitgenodigd voor een van de meest exclusieve nachtclubs van het land en namen me mee als vip. Ik moest het zien als een soort bedankje voor al die maanden dat ik er voor hen was en zorgde. Het was even zweten geweest, maar ik vond het prachtig. Ik sprak voor dat enorme huis alleen wel direct met mezelf af dat ik me nooit meer liet overhalen om buiten het centrum dingen te doen. Hoe leuk die ook konden zijn, ik wilde niet nog een keer in zo'n penibele situatie terechtkomen.

Zulke avontuurtjes zorgden ervoor dat mijn leven weinig voorspelbaar was. Die spanning, die onwetendheid, het maakte het juist aangenaam. Hoe anders was ondertussen mijn leven als voetballer. Omdat Dick me zelden meer opstelde, trainde ik sinds de zomer van 2008, na het winnen van de Europese Super Cup in Monaco, min of meer voor niks mee. Anyukov en Denisov, mijn voornaamste concurrenten op de rechterflank, waren nu eenmaal beter en fitter dan ik. Natuurlijk deed dat pijn en had ik daar, zoals elke voetballer die wordt gepasseerd, grote moeite mee. Het betekende dat ik op 26 oktober 2008, uit bij Tom Tomsk in het verre Sibirië, voor de laatste keer op topniveau bij een club in de basis stond. Het enige positieve aan dat duel was dat ik de hele wedstrijd meedeed.

Omdat ik een doorlopend contract had, moest ik natuurlijk wel gewoon trainen. Dat deed ik ook. Zo professioneel was ik wel. In die periode miste ik zelden een training. Ik deed wat Dick me opdroeg, ook al was ik het daar in sommige gevallen absoluut niet mee eens. Bij Fortuna Sittard weigerde Richard Sneekes ooit in te vallen in blessuretijd. Trainer Chris Dekker kon de kolere krijgen, riep hij vanuit de dug-out naast me toen hij zag dat de negentig minuten allang om waren. Ik schrok me rot. Dat iemand dát tegen zijn trainer durfde te zeggen. Ik kreeg zo iets niet uit mijn mond. Toen niet, later niet. Hoe vervelend, pijnlijk en respectloos zo'n beslissing ook was, ik deed mijn trainingspak altijd uit.

Het kwam weleens voor dat Dick, fanatiek als hij was, zo in de wedstrijd zat dat hij de spelers die warmliepen gewoon vergat. Dat overkwam mij ook weleens. Soms liep ik wel een half uur warm, maar Dick zag me niet. Zelfs niet als ik langs de kant als een gek zwaaide.

Tegen Amkar Perm, ergens in de Oeral, vergat Dick me niet. Na zo'n twintig minuten warmlopen, moest ik erin. Het was eigenlijk te debiel voor woorden, de stadionklok stond al stil. Dat hield in dat de wedstrijd hoogstens nog een paar tellen duurde. Ik viel dus alleen in om tijd te rekken. *Kom op, dacht ik, zo behandel je toch geen ervaren speler van 32 jaar?!* Neem me dan niet mee. Of laat een jonge speler invallen zodat hij aan het grote werk kan ruiken. Het zou mij in ieder geval een hoop frustratie schelen. Dan hoefde ik ook niet vijf uur te vliegen en een dag in een of ander vaag hotel door te brengen.

Dat vond ik wel jammer. Net zoals ik het jammer vond dat Cor Pot, de trouwe assistent van Advocaat, na het winnen van de UEFA Cup vertrok. Hij werd in juni 2009 bondscoach van Jong Oranje. Cor wilde weer op eigen benen staan, meende hij. Zijn vertrek deed me wel wat. Dat was best emotioneel. We waren ondertussen dikke vrienden geworden. Ook al was hij mijn trainer, dat was voor ons beiden geen struikelblok om zo close met elkaar om te gaan. We konden dat heel goed scheiden.

Cor kon die mooie baan bij de KNVB niet weigeren, zei hij. Dat was ook wel zo. En misschien zag hij het naderende onheil ook wel aankomen. Ik weet in ieder geval zeker dat

Cor het ontzettend jammer vond dat hij Sint-Petersburg verliet. Reken maar dat hij met een brok in zijn keel in het vliegtuig naar Amsterdam stapte. Cor, een pure levensgenieter met een voorliefde voor mooie vrouwen, hield echt van de stad. En de stad hield van hem. Hij was op zijn manier trots. Dan liet hij weer eens zijn telefoon zien met daarop een foto van zijn laatste verovering, vaak een jonge blondine. Elke keer lagen we weer in een deuk. Het verbaasde me totaal niet dat de net gescheiden Cor, net als zijn twee zonen Robert en Sebastiaan die regelmatig overkwamen, zo goed in de markt lag. Hij was niet alleen een echte gentleman die zichzelf altijd keurig verzorgde, hij zag er voor zijn leeftijd gewoon goed uit. In Rusland werkte dat als een magneet. Daar was ik zelf ook wel achter.

Ramkoers

Met Zenit Sint-Petersburg ging het ondertussen ook wat minder. Dick was nog altijd de baas, maar beetje bij beetje verloor hij de grip. Op de een of andere manier lukte het hem maar niet om ons nog goed te laten voetballen. Zelfs grote jongens als Denisov, later aanvoerder van de Russische nationale ploeg, hadden moeite om het niveau van het succesjaar te halen.

Voor een deel lag dat aan het vertrek van Arshavin, onze sterspeler. Na negen jaar Zenit koos Andrey begin 2009 voor Arsenal, dat hem voor een dikke twintig miljoen euro overnam. Een supertransfer voor hem. Hij droomde altijd al van het buitenland, vertelde hij me. Die droom kwam pas uit nadat een overgang naar Barcelona op het laatste moment was afgeketst omdat de Spanjaarden de vraagprijs te hoog vonden. Arsenal ging wel akkoord. Ik was blij voor hem, al had ik hem persoonlijk liever in Spanje gezien. Daar zou hij met zijn manier van spelen nog beter tot zijn recht komen.

Maar voor ons was de transfer dus een enorme aderlating. Ik speelde met een hoop goede spelers, maar Andrey was echt top. Misschien wel de allerbeste. Buiten het veld was hij misschien een rare kwibus, maar wat hij op het veld met een bal deed, was uniek. Een tovenaar. Ik keek er niet eens van op dat hij een paar weken na zijn overgang liefst vier keer scoorde tegen Liverpool, op Anfield!

Met zijn sublieme acties nam Andrey ons op sleeptouw. Zoals je van echte leider verwachtte. Dat viel ineens weg. We wisten natuurlijk al een tijdje dat de kans groot was dat hij zou vertrekken. Er zaten zo veel clubs achter hem aan. Niet alleen Barcelona en Arsenal, ook Tottenham Hotspur, Liverpool en Chelsea wilden hem inlijven. Kennelijk konden we daar toch niet goed op anticiperen. Zonder Arshavin waren we beduidend minder. Het brak ons op. Een blik op de ranglijst zei voldoende. Halverwege 2009 stonden we slechts zevende, een straatlengte achter Rubin Kazan, de latere kampioen. Dat was natuurlijk veel te laag voor een club als Zenit.

Dat hoefde ik Dick natuurlijk niet te vertellen. Dat wist Advocaat, na het vertrek van Cor bijgestaan door Bert van Lingen, zelf ook. Hij kreeg alleen niet de kans om er een flinke slinger aan te geven. Na een onnodige 0-2 thuisnederlaag tegen het laaggeklasseerde Tom Tomsk moest Dick vertrekken. Op 10 augustus 2009 werd hij ontslagen. Het bestuur had meer vertrouwen in Anatolij Davydov, de trainer van het tweede die Dick opvolgde.

Volgens de officiële lezing lag het wegsturen van Dick niet alleen aan de slechte prestaties. De clubleiding vond het maar niks dat Dick, zonder dat ze het wist, een deal had gesloten met de Belgische voetbalbond. Daar zou Dick begin januari in dienst treden als bondscoach.

En er was meer. Dick werd het slachtoffer van vuil spel. Een aantal spelers had het zo gehad met zijn werkwijze dat een clubje onder leiding van die irritante Radimov naar het bestuur stapte. Ze deden dat achter de rug van Dick om. Heel achterbaks dus. Geen idee wat ze precies zeiden in dat kantoortje boven. Wat voor een onzin die gasten daar over tafel smeten. Het kwam er in ieder geval op neer dat ze vonden dat het beter was als Dick ging. Dat merkte

ik wel op tijdens de gesprekken in de kleedkamer.

Die geniepige aanval maakte indruk. Dat huichelachtige gedoe bleek het laatste duwtje om Dick in het ravijn te laten vallen. Ik werd emotioneel en woest toen ik het hoorde. Zo boos dat ik het bij Zenit helemaal had gehad. Natuurlijk, ik kon denken: *Een nieuwe trainer, dat betekent nieuwe ronde, nieuwe kansen.* Onder Dick speelde ik nauwelijks meer. En mijn carrière hing sowieso niet vast aan die van Dick. Ik kon heus wel op eigen benen staan. Dat had ik wel bij Glasgow Rangers bewezen, waar ik mijn beste periode kende toen Dick weg was. Met een doorlopend contract op zak kon ik sowieso in Rusland blijven. Het leverde me heel eenvoudig een hoop geld op. Voor die 1,2 miljoen euro netto hoefde ik bitter weinig te doen: alleen maar een jaartje te trainen en op de bank te zitten. Maar ik kon dat niet opbrengen. Ik wilde niet een kleedkamer delen met gasten die Dick een dolk in zijn rug hadden gestoken. Daar had ik de puf en de wil niet meer voor. Ik kon er gewoon niet bij dat ze dat bij zo'n warme man hadden gedaan.

Het ontslag van Dick was sowieso te debiel voor woorden. Diegene die daarvoor verantwoordelijk was... Dick verdiende juist een standbeeld. Of een baan als sportief directeur. Maar die werd sinds kort ingevuld door Igor Korneev, de oud-speler van onder meer Barcelona, SC Heerenveen en Feyenoord. Dick kon hem wel schieten. Ik begreep dat wel. Eind juli had Korneev een Italiaan gekocht. Alessandro Rosina, middenvelder van Torino. Een goede speler, dat zeker. Alleen had Dick daar, net als in het geval van de Wit-Rus Sergei Kornilenko, niet om gevraagd. Dick wilde juist Goran Pandev uit Macedonië en de Peruviaan Paolo Guerrero. Spelers die hij niet kreeg. Het was het begin van een strijd die Dick niet kon winnen.

Ik kan niet ontkennen dat het de laatste twee seizoenen minder ging met Zenit, met een vijfde plaats in 2008 en een zevende positie op het moment dat ze Dick ontsloegen. Maar de hele structuur, het hele fundament waar Zenit nog jarenlang profijt van had, dat had de club louter te danken aan één iemand. Aan Dick. Net zoals hij had gezorgd voor de volle prijzenkast. Het landskampioenschap, de UEFA Cup, de Europese Super Cup, de Russische Super Cup; het waren allemaal prijzen die Zenit won dankzij de trainer die in 2008 werd verkozen tot Coach van het Jaar in Rusland. Bovendien loodste Dick de club voor het eerst door de Champions League. Dat alles, dat telde ineens niet meer.

Het was stank voor dank. Dick kreeg een schop onder zijn kont. Met dat soort achterbakse gasten wilde ik niet verder meer. Ze hadden juist voor hem op de bres moeten springen. Dat waren ze hem op zo'n minst verplicht. Dick liet hen niet alleen beter voetballen, maar ook beter verdienen. Dat waren ze zeker vergeten?

Wat een lafaards.

Het enige positieve was dat Dick nog wel een mooi afscheid kreeg. Een opmerkelijk afscheid. Na afloop van een wedstrijd reden ze hem in een open Bentley door het stadion. Vergeet niet dat Dick echt een grootheid is in Rusland. Nog steeds. Ik heb Dick zelden zo geëmotioneerd gezien. Bij zijn afscheid moest hij echt de tranen van zijn wangen vegen.

Hoe mooi het afscheid van Dick ook was, ik voelde me niet meer op mijn gemak. Ik stuurde aan op een breuk. Dat was niet moeilijk. Ik had toch al het gevoel dat de club het ook met mij had gehad. Dick, Cor, Bert en Rob Ouderland, de Nederlandse fysiotherapeut die Advocaat er later bij haalde, waren natuurlijk niet blind. Die zagen ook wel dat ik inmiddels was ontspoord en dat ik flink dronk.

Zij probeerden me wel te helpen. Het was tevergeefs. Ik vond dat niet nodig. Ze moeten gek van me zijn geworden. Hoe goed bedoeld ook, ik poeierde ze elke keer weer af. Ik wilde mijn problemen niet zien. Net zoals in Schotland het geval was geweest. En mocht ik die problemen wel hebben, zei ik, dan los ik dat zelf wel op. Daar had ik hen echt niet voor nodig.

Dat lukte dus niet. Het ging steeds slechter met me. In plaats van dat ik de aangeboden hulp accepteerde en de weg omhoog terugvond, belandde ik misschien wel in de zwaarste periode van mijn leven.

Merkwaardig genoeg hield Dick me nog wel de hand boven het hoofd. Daar was ik blij mee. Veel anderen trainers hadden me allang weggestuurd. Dus toen Dick, net als Bert en Rob, niet meer hoefde terug te komen, wist ik dat er maar weinig hoefde te gebeuren of ik kon ook mijn biezen pakken. De club zag ook wel dat ik tot het kamp Advocaat behoorde. Inmiddels de vijand.

Ik hoefde niet lang te wachten. Op zondag 23 augustus, nog geen twee weken na het ontslag van Dick, was het al zover. Ook ik kon vertrekken.

Het was een akkefietje om niks. Omdat het hotel waar we met de ploeg de dag voor een wedstrijd altijd verbleven bij mij om de hoek was, liep ik regelmatig even naar huis. Dat deed ik ook onder Dick al. Ik sliep wel in het hotel, ook at ik gewoon met de jongens. Natuurlijk deed ik dat. We waren wel een team. Maar na het eten, als we vrij waren en we onze tijd zelf mochten invullen, ging ik altijd even naar mijn appartement. Dat was nooit een probleem geweest. Voor mij was dat ideaal. Ik kon daar veel beter relaxen en rusten dan in het hotel. Ik had daar mijn eigen spullen en, belangrijker, ik kon thuis gewoon naar de Nederlandse televisie kijken. Ik zorgde er altijd wel voor dat ik de tijd in de gaten hield. Ik respecteerde de regels van de club.

Dick had daar nooit moeite mee. Daar was ook geen aanleiding voor. Of ik nu beneden koffie ging drinken of op de hoek van de straat, het maakte niks uit. Onder de nieuwe trainer zou dat vast niet anders zijn, meende ik. Ik had er in ieder geval niks over gehoord.

Nietsvermoedend liep ik de volgende ochtend naar beneden. Omdat ik de avond ervoor weinig had gegeten, wandelde ik opgewekt naar de ontbijtzaal. Zo ver kwam ik niet. Onder aan de trap begon Davydov ineens te tieren. Ik had aanvankelijk niet door waarom de opvolger van Dick zo uitviel. Ik was gisteravond zoals afgesproken keurig voor elf uur op mijn kamer en ik had niet gedronken. Ik greep in die periode weliswaar vaak naar de fles, maar op dat soort momenten, op de avond voor een wedstrijd, liet ik die altijd keurig staan. Ik dronk hooguit de avond voor een training.

Ik had me die avond ook weer keurig gedragen, al was de kans dat ik de volgende dag tegen Lokomotiv Moskou zou spelen of mogen invallen klein. De laatste keer dat ik in actie was

gekomen, was immers negen maanden geleden in Perm. Maar het kon natuurlijk wel. Voor hetzelfde geld raakte een speler geblesseerd. Dan moest ik misschien wel aan de bak. Ik nam daarom niet het risico dat ik lamme benen had als ik onverwachts moest invallen. Ik behoorde natuurlijk nog wel tot de selectie. Een paar dagen eerder had de trainer me niet voor niets meegenomen naar Madeira voor de play-offwedstrijd van de Europa League tegen Nacional.

Dat ik op dat Portugese vakantie-eiland uiteindelijk niet aan spelen toekwam, had ik wel verwacht. Ik had allang het gevoel dat Davydov mij liever kwijt was dan rijk. Dat werd deze ochtend in het hotel, onder aan de trap, wel duidelijk. Davydov begon keihard te schreeuwen. Steeds harder. En hij vroeg waarom ik er gisteravond niet was. En vooral: wáár ik was.

Ik dacht dat hij me in de maling nam. Net als Dick wist hij dondersgoed dat ik altijd even naar huis ging. Natuurlijk wist hij dat. Ik dacht daarom eerst nog dat hij mij aan het stangen was. Heel gek. Omdat Davydov maar bleef doorgaan, werd me duidelijk dat hij het echt meende. Het werkte bij mij als een rode lap. Het maakte mij niet alleen boos, er knakte ook iets bij me.

‘Krijg toch de kolere!’

Ik flapte het er zo uit.

‘Wat?’

‘Je hoort me toch?’, zei ik. ‘Krijg de kolere! En verscheur mijn contract ook maar. Ik heb het helemaal gehad met jullie.’

Ik was zo boos dat het me allemaal geen reet meer uitmaakte.

Ik zag dat Davydov verrast was door wat ik zei. Hij toonde ineens geen emotie meer. Hij knikte alleen maar. Kennelijk kwam het de club goed uit dat ik zo reageerde. In de lobby van het Kempinsky Hotel deed hij in ieder geval geen enkele moeite om mij op andere gedachten te brengen. Hij ging direct akkoord, hoe emotioneel mijn reactie ook was geweest. Ik hoefde niet eens meer op te draven voor het duel met Lokomotiv Moskou dat een paar uur later werd gespeeld.

Het was voor mij de bevestiging dat ik bij Zenit niks meer te zoeken had. Hoe mooi de stad en hoe ambitieus de club ook was. De invalbeurt in november 2008 uit bij Amkar Perm, die ene minuut in de extra tijd als invaller voor de Argentijnse aanvaller Alejandro Domínguez, bleek mijn allerlaatste wedstrijd voor Zenit.

Eerlijk is eerlijk, die constatering deed pijn. Mijn allerlaatste speelminuten op topniveau maakte ik dus in een aftands stadionnetje, in een onbekende miljoenenstad even ten westen van het Oeralgebergte. Een duel waar misschien niet eens beelden van waren. Ik herinnerde me niet eens meer of ik die wedstrijd wel een bal raakte. Triester was haast niet mogelijk. Het paste helemaal in het plaatje. Later hoorde ik dat Davydov mij enkel en alleen strafte om de groep te laten zien wie nou echt de baas was bij Zenit. Puur spierballenvertoon dus. Door mij eruit te gooien liet hij zien dat niemand het ook maar in zijn hoofd moest halen om hem tegen te spreken. Om een voorbeeld te stellen, om te laten zien dat hij het echt meende, werd ik geslachtofferd. Over oneerlijkheid gesproken. Ik was blij toen ik vernam dat hij eind december alweer werd vervangen door Luciano Spalletti, die kale Italiaan die furore maakte

bij AS Roma. Kennelijk was Davydov, die met Zenit nog wel knap als derde eindigde, ver achter de verrassende kampioen Rubin Kazan, toch niet de succestrainer die hij zelf dacht te zijn.

Het vertrek voelde als een enorme opluchting. Spijt van die enorme woede-uitbarsting in de lobby had ik niet. Niet de minuten erna, niet de uren erna. Zelfs de volgende ochtend niet. Ik had de juiste beslissing genomen, vond ik. Hoe lucratief het contract ook was dat de club een week later officieel ontbond.

Dat ik met zo'n gevoel wakker werd, was wel een lekker moment. Ik was daar blij mee, want ik was als de dood geweest dat ik spijt zou krijgen. Dan had ik een probleem gehad. Een groot probleem. Ik kon niet meer terug. Ze zagen me al aankomen, zeg. Moest ik zeker op blote knieën mijn excuses maken. *No way!* Ze zouden me hard in mijn gezicht uitlachen. En terecht!

Het was niet nodig, ik hoefde niet terug. Ik wilde geen speler van Zenit meer zijn. Sterker nog, ik was van niemand meer. Nooit meer. Ik maakte me er niet eens druk om. Dat kwam omdat ik inmiddels samen was met Veronika, een Russisch meisje van in de twintig. Ik kende haar al wat langer omdat zij de vip-reserveringen deed in de Arena Club. Ik had dus vaak contact met haar. Hoe mooi en leuk ze ook was, veel oog had ik aanvankelijk niet voor haar. Dat kwam later pas, toen duidelijk werd dat mijn huwelijk met Graciela niet meer te redden viel en die vier stripteasedanseressen inmiddels hun eigen weg waren gegaan.

Via via kreeg ik haar nummer. Ik begon snel met Veronika te daten. Daar moest in eerste instantie niks achter worden gezocht. Ik vond het gewoon leuk met haar. Het werd alleen zo leuk dat we elkaar steeds vaker zagen. Ik werd langzaam maar zeker verliefd op haar.

Het grootste verschil met al die andere meiden was dat Veronika, afkomstig uit het armere gedeelte van Sint-Petersburg, niet kicke op mijn geld. Ik had weliswaar nog wel wat te besteden, maar in wezen stond ik op het punt om werkloos te worden. Dat betekende dat ik voor het eerst goed op mijn uitgaven moest letten. Dat wist ze. Zij leerde me dus niet kennen op het moment dat ik met geld kon strooien.

Dat kon ook niet meer. Zonder dat ik het wist, haalde Graciela telkens flink wat van onze gezamenlijke rekening af. Dat ging echt om veel geld, heel veel geld. Zeker meerdere tonnen. Dat hakte er natuurlijk in. Bovendien zag het er niet naar uit dat ik ooit nog een andere club vond. Daarvoor was er te veel gebeurd en was mijn naam te veel beschadigd.

Ik wilde het niet eens meer. Ik had het helemaal gehad met die asociale voetballerij. Een wereld waar zo veel vuile spelletjes worden gespeeld en waar leugens heel normaal zijn. Van die nepwereld wilde ik geen deel meer uitmaken. Na ruim twintig jaar, na ontelbare wedstrijden, trainingen, hotelkamers en besprekingen, ging ik liever wat anders doen. Ik wist alleen nog niet wat. Maar ach, dat kwam later wel. Ik ging eerst lekker op vakantie, aan de rand van mijn zwembad in Valencia wilde ik mijn hoofd leegmaken. Dat vond ik veel belangrijker dan mijn toekomst.

Zo bracht ik dat ook bij Veronika. Ik was nog even bang dat het haar zou afschrikken. Ik

had het mis. Het maakte haar geen donder uit. Wel of geen rijke profvoetballer, ze bleef bij me. Ze koos voor me om wie ik was, niet om wat ik was. Dat vond ik bijzonder. Het was de eerste keer dat ik dat meemaakte.

Omdat ik geen tijd wilde verliezen en niet langer in Rusland wilde zijn dan noodzakelijk, rondde ik alles zo snel mogelijk af in Sint-Petersburg. Ik zegde mijn huur op en vertrok. Het ging zo snel dat ik niet eens meer iedereen gedag zei.

Ik nam Veronika mee naar mijn huis in Spanje. Daar bleven we in totaal zo'n drie weken. Het was pure ontspanning. Totale ontlading. Alles gleed van me af. Ik voelde me zelden zo gelukkig. Ik ging uiteraard wel vaker op vakantie als de competitie voorbij was. Ik vertrok dan meestal naar de Cariben. Hoe fijn en heerlijk het daar ook was, echt genieten kon ik toen zelden. Onbewust hield je toch rekening met het nieuwe seizoen. Voordat ik het wist begon ik, zoals de meeste voetballers, alvast wat te lopen voor mezelf. Bang dat ik anders bij de eerste training niet voldoende fit zou zijn. In Valencia bleef dat onrustige gevoel voor het eerst achterwege. Het voelde heerlijk.

Helaas hield ik dat fijne gevoel niet lang vast. Direct na aankomst op Schiphol werd dat bruut verstoord. De politie had een verrassing voor me. Een brief, afkomstig van Graciela. Ik nam hem met verbazing in ontvangst. Ik las hem en ik schrok. Graciela zette niet alleen de scheiding door, ze eiste tevens een abnormaal hoog geldbedrag. Ze vroeg zestigduizend euro. Per maand! Ik dacht aanvankelijk dat ik het verkeerd las. Maar dat was niet zo. Het stond er echt. Ze wilde zestigduizend euro per maand, voor alimentatie en levensonderhoud.

'Die is gek!', riep ik. Wat dacht ze nou? Ik heb niet eens een kind bij haar. Ik hield mijn rug recht, ik liet me niet gek maken. Helemaal niet door haar, dat ging haar echt niet lukken. Zoals niemand mij gek kreeg. Niet als speler, niet als mens. Het was een begin van een lange strijd om mijn gelijk en mijn geld.

Tussen Veronika en mij ging het gelukkig steeds beter. Zo goed zelfs dat ik haar vroeg om in Nederland te blijven. Dat was niet alleen beter voor haar, ook voor mij. Dankzij haar kreeg ik grip op mijn leven. Ik gebruikte geen drugs meer en stopte met oneindig veel drinken. Door Veronika kwam ik erachter dat het leven niet alleen om mij draaide. Ik leek wel getemd. Het is moeilijk te zeggen wat er gebeurd zou zijn als Veronika niet bij me was gebleven en mij niet had gesteund. Ik denk dat het heel slecht met me zou zijn afgelopen...

Veronika kon gemakkelijk bij me blijven. Ik had plek zat. Naast een woning in Alkmaar had ik, weliswaar met Graciela, een fraai appartement in Amsterdam, in Osdorp. Dat had ik jaren daarvoor gekocht mede vanwege de goede ligging ten opzichte van Schiphol. Omdat Graciela in Alkmaar verbleef en daar alle sloten op de deuren had laten vervangen, besloot ik met Veronika in Amsterdam te gaan wonen. Ik vond het prima. Voordeel van Amsterdam was dat ik daar nauwelijks opviel. Daarvoor was de stad te groot en te druk. Had ik tenminste niet het gezeik aan mijn hoofd van allerlei mensen die vroegen hoe het met me ging. Als ik ergens een hekel aan had, waren het wel die goedbedoelde adviezen van amateurpsychologen. Als ik weer zin had om te voetballen of hulp nodig had, kwam ik daar zelf wel mee. Daar had ik anderen niet voor nodig.

Omdat het voetbal me in die periode gestolen kon worden, hield ik me er zo min mogelijk

mee bezig. Ik keek er wel naar op tv, zeker de belangrijkste wedstrijden. Maar dat was het enige. Heimwee naar de velden had ik niet. Zelfs niet als ik jongens tegen een bal zag trappen van wie ik wist: dat kan ik veel beter. Natuurlijk was ik beter. Ik trainde weliswaar niet meer, maar dat betekende niet dat ik het niet meer kon. Voetballen verloor je niet. Je hebt talent of niet. En ik had talent.

Ik zorgde er wel voor dat ik een goed lichaam hield. Daar lette ik echt op. Chips, hamburgers of ander vies junkfood dat ik als speler al altijd liet staan, hoefde ik nog steeds niet. Ik had niet de neiging om alles ineens in te halen. En het was ook een bewuste keuze. Ik wilde twintig jaar topsport niet zomaar overboord gooien.

Mijn conditie hield ik op peil door veel te lopen en te wandelen. Omdat ik ook goed op mijn voeding lette en ik steeds minder dronk, kwam ik bijna niet aan. Eén keer ging ik voor de gein op de weegschaal staan. Ik was toch wel benieuwd. Een fijn moment. Ik was hoogstens vier kilo te zwaar. *Peanuts* natuurlijk. Dat kreeg ik er zo af als ik het wilde. Mocht ik ooit weer willen terugkeren, dan was ik zo weer fit.

Omdat ik wist dat een terugkeer totaal niet aan de orde was, zette ik die gedachte snel weer uit mijn hoofd. Al voelde het wel even raar toen het voetbalseizoen weer begon. Voor het eerst in twintig jaar zat ik niet meer in een kleedkamer. Dat was wennen. Gelukkig kwam ik daar snel overheen.

Ik had ook nauwelijks tijd om me daarmee bezig te houden. Ik was druk met andere dingen, met reizen bijvoorbeeld. Omdat Veronika, op een kort verblijf in Egypte na, nooit buiten Rusland was geweest, liet ik haar de wereld zien. Ik pakte het goed aan. We gingen naar Spanje, Monte Carlo en Italië. Het maakte allemaal niks uit. We sprongen zelfs in een opwelling in die snelle trein naar Parijs. We hadden de grootste lol.

Langzaam werd de afstand tot het voetbal steeds groter. Ik betrapte me erop dat ik op zondagavond niet eens meer de uitslagen bekeek. Ik wist niet eens hoe Zenit en Glasgow Rangers ervoor stonden. Het deed me niks.

Dat was ook omdat ik vrij snel iets anders vond. Een kroeg in Alkmaar. Niet om er te drinken, maar om er geld mee te verdienen. Het moest mijn nieuwe inkomstenbron worden.

Aanvankelijk had ik zo mijn twijfels toen een vriend me benaderde om loungebar Se7en over te nemen. Dat was een mooie, goedlopende kroeg aan de Verdrunkenoord, gevestigd aan een klein pleintje in de binnenstad. Een ex-alcoholist die een café begon; dat was natuurlijk vragen om moeilijkheden. De grappen vlogen me om de oren. Of ik niet mijn allerbeste klant zou worden met al die drank om me heen. Dat soort dingen. Ik stoorde er me totaal niet aan. Ik wilde het gewoon proberen, zag het als een uitdaging. Ik antwoordde meestal met een grap. Ik had inderdaad alles nu mooi bij de hand.

Onzin natuurlijk. Net als ieder ander vond ik het lekker om bij het eten een wijntje te drinken, dat was ook niet erg, want ik had mezelf en het drankprobleem ondertussen zo onder controle dat ik niet meer in de fout zou gaan. De verleiding kon ik absoluut weerstaan. En anders zorgde Veronika daar wel voor.

Vol goede moed stapte ik in dit avontuur. Ik had er echt een goed gevoel bij. Dat had ook te maken met het soort kroeg. Se7en was een loungebar waar ik zelf ook naartoe zou gaan. Ik was totaal onervaren op dit gebied, maar als er één iemand een hoop kroegen van binnen had gezien was ik het wel. Die ervaring hielp me vast op weg. Daarvan was ik honderd procent overtuigd.

Op een middag begonnen we als een gek te breken. We veranderden echt alles. Niet dat ik zelf ging slopen, dat leek me geen goed plan. Met twee linkerhanden leek het me beter om het te laten doen. Ik gaf alleen de aanwijzingen. Hoe de bar kwam te staan, welke kleur er op de muren moest. En heel belangrijk: wat er zoal geschonken ging worden. Ook daarvoor hoefde ik niemand om advies te vragen, ervaringsdeskundige als ik was. Ik kreeg er echt lol in. Zoveel dat ik, na de opening in 2010, op bepaalde avonden zelfs achter de bar plaatsnam.

Ik vond het prachtig. Lekker ouwehoeren met klanten, biertjes tappen, beetje muziek draaien. Ik genoot echt van mijn nieuwe leventje als kroegbaas. Het was alleen wel keihard werken. Het maakte me weinig uit. Er waren momenten geweest dat het slechter met me ging. En ik bleef van de drank af. Precies zoals ik had verwacht.

Ik vond het wel spannend. Ik wist natuurlijk niet wat ik kon verwachten. Het was zeker niet te vergelijken met een wedstrijd in de Champions League, die druk is immens. Ik voelde hooguit wat spanning omdat ik er mijn naam aan verbond. Die wilde ik niet te grabbel gooien. Ik had mijn reputatie al niet mee.

De stress was nergens voor nodig. Het ging direct goed, zeker als ik zelf dienst had. Het was meestal gigantisch druk. Zelfs spelers van AZ, onder wie doelman Esteban, kwamen regelmatig langs. Dat sierde ze: ik was natuurlijk tien jaar eerder niet zo lekker weggegaan bij de club. Ik had niet echt een vaste klantenkring, maar elke avond haalde ik een mooie omzet.

Maar wat raar was: als ik niet zelf achter de bar stond, leek het wel dat er niemand langskwam. De kroeg was dan nagenoeg uitgestorven. Althans, dat kreeg ik steeds te horen van het personeel.

In het begin had ik nog niet zo door hoe dat kwam. Wist ik veel. Misschien kwam het door het slechte weer dat mensen thuis bleven. Of dat de klanten liever naar de burens gingen als ik er niet was. Dat was een plausibele verklaring. Veel klanten vonden het leuk om een biertje te krijgen van een oud-voetballer. Ik gaf ze dan ook weleens een handtekening. Of ik ging met ze op de foto. Dat vonden ze prachtig. En dan was er nog de financiële crisis. Klanten konden hun geld maar één keer uitgeven. Ik lette daar zelf ook op. Ik gooide mijn geld ook niet meer zomaar over de balk.

Ik schonk er dus geen aandacht meer aan en liet het op z'n beloop. Ik stopte mijn energie liever in andere dingen. Dingen die belangrijker waren, leuker. Zoals het vinden van een goede deejay voor een bepaalde thema-avond, meestal dance. Daar stak ik echt veel tijd in. Ik wilde het mijn klanten zo goed mogelijk naar hun zin maken. Daarin ging ik heel ver. Met Halloween hing ik van die gekkigheid op. Van die skeletten en slingers met zombies. Ik kocht zelfs een doodshoofd dat geluid maakte als je erlangs liep. Dat was wel een grappig ding.

Natuurlijk versierde ik mijn kroeg ook als het Nederlands elftal speelde. Ik had een hekel aan het voetbalwereldje, maar dat betekende niet dat Oranje me niks meer deed. Diep in mijn

hart bleef ik die voetballiefhebber van weleer.

Wat ook meespeelde: er zaten in die periode nog altijd jongens bij met wie ik in het Nederlands elftal had gevoetbald. Giovanni van Bronckhorst, Mark van Bommel, Wesley Sneijder, Arjen Robben en Rafael van der Vaart; ze zijn in dat prachtige shirt allemaal mijn ploeggenoot geweest. Die gasten, stuk voor stuk toppers, liet ik natuurlijk niet zomaar vallen. Zeker niet tijdens de WK-finale tegen Spanje in de zomer van 2010. Met Bert van Marwijk, een bondscoach met een Fortuna Sittard-hart, kon ik dat zeker niet maken.

Ik hield die avond rekening met een mooi feest. Oranje speelde in Zuid-Afrika niet overtuigend, maar het was natuurlijk wel een fantastisch team. En hoe sterk Spanje ook was, ze waren niet onverslaanbaar. Ik verheugde me echt op die wedstrijd. Helaas duurde het plezier niet lang. Na de 0-1 nederlaag stond ik wat te kletsen toen iemand me waarschuwde. 'Fernando, Fernando, ze zijn buiten het aan het knokken.'

Ik zei dat ik druk was. Ik wilde me liever niet mengen in zo'n vechtpartij, dat had ik al zo vaak in mijn leven gedaan. Bovendien baalde ik. Oranje had zojuist gewoon moeten winnen. Wanneer kreeg deze generatie opnieuw de kans om de wereldtitel te pakken? Misschien wel nooit meer. Ik schrok er een beetje van hoe ik reageerde en hoe fanatiek ik dat duel had gevolgd. Vóór het WK keek ik nauwelijks voetbal, laat staan een hele wedstrijd. Stiekem merkte ik dat ik het spelletje toch weer leuk begon te vinden.

Ik kreeg alleen niet de kans om de nederlaag rustig te verwerken. Ze riepen me opnieuw. 'Fernando!' Ik moest echt naar buiten. Het was dikke mik. Een aantal gasten kon het niet waarderen dat er een jongen provocerend met het shirt van Spanje over het Waagplein liep, daarom namen ze hem flink te grazen. Niet met een klein groepje, maar met wel honderd man.

Het was een gekkenhuis. Ik zag één grote knokpartij. Dat ging er echt hard aan toe. Later werd me duidelijk waarom. Het zat dieper. Het ging om een langdurige vete tussen wat kampertjes uit Beverwijk en wat Turkse en Marokkaanse jongens uit de stad. Ik zag die kampers als een stel debielen massaal staan hakken op één jongen. Het vervelende voor die jongen was dat hij was ingesloten. Omdat hij van het aangrenzende Waagplein naar mijn pleintje was gerend, kon hij geen kant meer op.

Ik schrok ook omdat het een jongen was die ik kende. Iemand uit de sportschool waar ik weleens kwam. Een freefighter. Maar hoe goed hij ook was getraind en hoe sterk hij ook was, tegen zoveel gasten is niemand bestand. En hij niet alleen. Dat gold ook voor zijn kleine broertje die hem kwam helpen. Omdat dat mannetje niet het lichaam had van een freefighter kreeg hij de volle laag. Het liep totaal uit de hand. Hij werd zo hard tegen een hek geslagen dat hij alle kanten opging.

Maar niemand hielp. Geen enkele omstander. Ik liep er wél naartoe. Omdat ik vermoedde dat ze mij toch niks zouden doen, sprintte ik erheen en duwde een aantal van die gasten weg. Hoe ik het deed, weet ik niet. Maar al schreeuwend en beukend sprong ik ertussen en sleepte dat kleine broertje direct mee, over de grond, zo mijn kroeg in. Ik was net op tijd. Hij was zo gehavend dat hij bijna dood was.

Later vroegen ze me weleens: 'Waarom deed je dat eigenlijk? Was je niet bang?' Nee, ik was

niet bang. Het was meer een instinct. Ik deed het puur op gevoel. Je denkt niet na, je doet het gewoon. Ik kon het niet aanzien dat iemand zo werd toegenakeld. Marcel Brouwers, een jongen uit Alkmaar die regelmatig bij me in het café kwam, vertelde later dat hij het echt een heldendaad vond. Ik klop mezelf niet snel op de borst, maar in dit geval had Marcel gelijk. Ik weet zeker: die jongen was ter plekke overleden als ik hem niet had geholpen. Ze hadden hem dood getrapt.

Ik heb veel vechtpartijen gemaakt, zowel op het veld als daarbuiten. Maar dit sloeg alles. Zo oneerlijk ook. Ik bedoel: je bent toch niet wijs als je met pakweg honderd man één iemand in elkaar timmert? Dat is zó laf. Dan gelden er voor mij geen excuses meer. Dan ben je compleet gestoord. Als ik zoveel onrecht zie, komt in mij de straatvechter direct weer naar boven. Altijd gehad, ook als speler. Het was echt geen toeval dat ik Radimov, mijn toenmalige ploeggenoot bij Zenit, tweemaal op zijn bek sloeg omdat hij die jonge gasten zo onterecht aanpakte. Ik kan daar gewoon niet tegen. Dan heb je aan mij een hele slechte. Gelukkig werd een van die gasten, een gozer uit Warmenhuizen, later die nacht met behulp van een politiehond ingerekend.

Dat ik niet elke dag achter de bar stond, had zo zijn redenen. Buiten dat ik er voor Veronika wilde zijn, merkte ik dat ik het voetbal begon te missen. Het dollen in de kleedkamer, de geur van het veld. Op een dag belde ik Pedro, mijn broer. Of hij misschien iets kon regelen. Dat lukte. Ik kon twee dagen in de week, op dinsdag en donderdag, meetrainen bij Hoofdklasser EHC. Dat was niet alleen de vereniging waar ik in 1980 als vierjarige in de E2 begon, het was inmiddels de club waar Pedro trainer was van het tweede team.

Ik zei meteen *ja* toen Pedro met EHC op de proppen kwam. Ik wilde zelfs zo graag dat het me niet eens uitmaakte dat die velden in Hoensbroek lagen, op bijna tweeënhalve uur rijden van Alkmaar. De trainingen deden me goed. Ik had plezier, veel plezier. Kon mij het schelen dat er zoals bij *The Old Firm* geen zestigduizend man langs de kant stonden. Ik buffelde als vanouds. En het ging niet eens slecht. Ik was misschien iets te dik, maar mijn balaanname was direct goed. Net als de passing. Ik voelde me na een paar maanden ineens weer voetballer.

Er was echter één verschil met pakweg vijf jaar eerder. Ik paste wel op dat ik niemand blesseerde. Ik wilde het niet op mijn geweten hebben dat die gasten van het eerste, getraind door de fantastische Jean Maas, lange tijd uit de roulatie zouden zijn. Het zou vreselijk zijn geweest als die jongens dankzij mij, nota bene een gastspeler, niet meer hun hobby konden uitoefenen.

Het bleef wel bij trainen. Het spelen van wedstrijden vond ik nog niet kunnen. Daar was ik nog niet aan toe, ook al betrof het amateurniveau. Dat kon over een paar jaar ook nog wel.

Voordeel van het meetrainen bij EHC was dat de band met Pedro, mijn broer bij wie ik logeerde, sterker werd. Het was duidelijk een win-win-situatie, ook omdat ik me door het voetbal steeds beter begon te voelen.

Dat ik Pedro weer sprak en zag was mooi. Dat had ik echt gemist. Door mijn egoïstische

kijk op de wereld was hij bijna een vreemde voor me geworden. Omdat Graciela totaal niet overweg kon met mijn familie, waren we steeds verder uit elkaar gegroeid.

Op donderdag 3 april 2008 kwam daar gelukkig verandering in. Die datum vergeet ik nooit meer, omdat we die dag op sublieme wijze Bayer Leverkusen met 4-1 versloegen in de kwartfinale om de UEFA Cup. Helaas hield Dick me in Duitsland op de bank. Toch werd het voor mij een onvergetelijke avond. Omdat Pedro maar geen contact met me kreeg en hem dat zo dwars zat, pakte hij uit wanhoop de auto en reed die middag vanuit Heerlen naar Leverkusen. De wedstrijd kon 'm gestolen worden, het ging hem puur om mij even te zien. Om mij te zeggen dat hij mij zo miste.

Omdat ik voor de zoveelste keer van telefoonnummer was veranderd en ik een nieuw nummer nooit doorgaf, wist ik niet dat hij in Leverkusen zou zijn. De UEFA had alles rond de spelers zo afgeschermd dat hij in eerste instantie niet bij me kon komen. Na afloop van het duel konden wij door de UEFA-maatregelen rustig en ongestoord naar de bus naast de BayArena lopen. Maar dan kenden ze de onvoorspelbare Pedro niet. Vlak voordat ik wilde instappen, stond hij ineens voor me. Mijn kleine broertje. Omdat hij deze uitgelezen mogelijkheid, op nog geen uur rijden van Heerlen, niet wilde verknallen, was hij al schreeuwend over een hek gesprongen. Het was de enige manier om met mij in contact te komen.

Het was een raar moment. Geen bewaker hield hem tegen. Alsof het zo moest zijn. Zonder dat ik echt doorhad hoe bijzonder deze ontmoeting was, reageerde ik meteen enthousiast. Ik gaf hem niet alleen een stevige knuffel, maar ik griste uit mijn tas ook het shirt dat ik negentig minuten lang op de bank had gedragen. Een mooi moment. Ik was zo blij en zo opgelucht hem na al die jaren weer te zien dat we onmiddellijk tegen elkaar zeiden dat we elkaar nooit meer los zouden laten.

Vlak voordat we met een ferme omhelzing afscheid namen, gaf ik hem mijn nummer en sloeg ik die van hem ook op. Het werd het begin van iets moois. Of beter: een vervolg van iets moois. Een hernieuwde vriendschap tussen twee broers die elkaar vele jaren niet zagen. We hielden woord. Het contact bleef. Pedro kwam bij me op bezoek in Rusland en ik regelde voor hem ook twee kaarten voor de UEFA Cup-finale tegen Glasgow Rangers, een maand later in Manchester. Het kon niet duidelijker worden weergegeven: we hadden elkaar weer terug.

Het zijn momenten die je moet koesteren. Net zoals de dagen in 2001, toen we samen naar New York gingen. Aanvankelijk zou ik met Graciela gaan. Zij haakte op het laatste moment af. Kennelijk hadden we weer ruzie of was er iets voorgevallen, ik kan me het niet eens meer herinneren. Omdat ik wel die kant op wilde, boekte ik haar ticket om en zette ik die op naam van Pedro. Hij vond het prachtig. Volgens mij had hij nog nooit businessclass gevlogen. Om de reis voor hem helemaal onvergetelijk te maken, regelde ik voor een paar honderd dollar per nacht een kamer in The Waldorf Astoria, het luxe hotel waar Eddy Murphy in 1988 de film *Coming To America* opnam. Een prima locatie. Het lag nabij Fifth Avenue en Central Park. En na een dik uur lopen waren we bij de Twin Towers.

Het waren drie superdagen. 's Nachts stappen, overdag lagen we laveloos in bed. Die rust hadden we echt nodig. We dronken zoveel dat we elke avond letterlijk op die mooie trappen van het hotel, onder die enorme kroonluchters, over onze benen struikelden. Omdat ik inmiddels in Schotland speelde, hoefden we niet op de centen te letten. We dronken zoveel we wilden, inclusief de duurste champagne. We leken wel twee sjeiks. Zo gedroegen we ons ook. Het ging er met bakken tegelijk uit. Voor de gein had ik op het vliegveld een dikke limousine gehuurd, echt zo'n hele lange. Ik geloof dat-ie wel zes meter was. Daarin reden we als twee koningen door New York. Die limousine beviel ons zo goed dat ik die enorme bak maar direct voor alle dagen bestelde.

De reis maakte veel indruk op Pedro. Hij had het er jaren later nog over. Als die verhalen weer eens over tafel vliegen, komen we niet meer bij van lachen. Dan rollen echt de tranen over onze wangen. Helemaal als we beginnen over de keer dat we om vier uur 's nachts in The Bronx in een donker hol enkele kippenpoten bestelden. Een hilarisch avontuur.

We hadden zo'n honger dat we in Manhattan zomaar bij twee willekeurige mensen in de auto stapten. Eigenlijk te debiel voor woorden. Onverantwoord ook, zeker op dat tijdstip. Omdat het zo'n keurig stel was, leek het me wel veilig. Deze mensen konden ons vast naar een restaurant brengen, zei ik tegen Pedro. Dat deden ze ook. Het ging alleen niet zoals gedacht. In plaats van een goede eettent in de buurt, brachten ze ons naar een of andere vage kippentoko in The Bronx, de gevaarlijkste wijk van New York. Ze moeten gemerkt hebben dat we ons niet op ons gemak voelden. 'Niet zo paniekerig, *guys*', zeiden ze lachend, 'jullie kunnen straks gewoon een taxi nemen, geen probleem. Jullie worden echt niet doodgeschoten.'

Ik knikte braaf en we namen pal voor de deur afscheid. Wat had ik spijt dat ik was uitgestapt. Ik zag Pedro ook angstig kijken. Hij vond het maar niks. Hij wilde zelfs meteen terug naar het hotel, dat zei hij ook. Meerdere keren zelfs. Ik dacht: *Niet zeuren, laten we eerst wat eten. We hadden toch honger? Nou dan. Wat kon ons nou overkomen? Niks. Dat had dat stel nog gezegd.* Een verkeerde inschatting. We liepen het restaurant in en ik kreeg bijna een hartverzakking. Waar ik ook keek, ik zag alleen maar donkere mensen. De één zag er nog gevaarlijker uit dan de ander. Het leek wel een film. Omdat ik me niet wilde laten kennen, hield ik stoer mijn hoofd overeind. We namen plaats en bestelden van die enorme kippenpoten.

We overleefden het, maar ik ben zelden zo bang geweest. Als die gasten hadden geweten hoeveel geld ik op zak had of erachter waren gekomen dat een van die twee blanke toeristen een miljoenencontract had bij Glasgow Rangers, dan had het weleens slecht met ons kunnen aflopen. In zo'n gewelddadige wijk keken ze echt niet op twee doden meer of minder. Daar waren mensen ongetwijfeld voor minder vermoord. Opgelucht namen we plaats in de taxi die ons veilig naar ons hotel bracht.

Het was weer typisch iets voor ons. Voor Pedro was dit de ultieme bevestiging: *never a dull moment* met zijn drie jaar oudere broer. Het enige positieve was dat die kippenpoten echt lekker waren. Precies zoals dat stel in die auto had beweerd.

Op onze laatste dag in New York kreeg ik de bevestiging van wat ik eigenlijk al wist: dat ook Pedro gestoord is. Die was vaak zelfs erger dan ik. Wat deed die gek? Vlak voor vertrek uit het

hotel pakte hij nog even de ijskoeler uit de kast. Ik had geen idee wat hij daarmee wilde doen. Totdat hij zijn broek naar beneden deed, door de knieën ging en op die koeler ging zitten. Zonder enige gêne scheet hij dat hele ding vol. Eenmaal klaar klapte hij het deurtje dicht en zette de ijskoeler schaterend weer keurig op z'n plek. Een wonderlijk gezicht. Zeker voor het kamermeisje dat onze kamer moest opruimen. Die zal wel geschrokken zijn.

Nog geen uur later had Pedro wederom zijn broek op de enkels. Dat deed hij omdat hij in de vertrekhal van JFK International Airport krankjorum werd van al die schreeuwende douaniers. Die bleven hem maar met stemverheffing vragen of hij echt niks in zijn zakken had.

'Nee', zei Pedro steeds. Kennelijk kwam hij niet echt overtuigend over. Die Amerikanen geloofden die gozer met dat geblondeerde haar maar niet. En ze vroegen het Pedro opnieuw. Ik zag aan hem dat hij zich steeds meer aan de houding van die lui begon te ergeren. Ik riep nog: 'Blijf nou rustig, man. Het komt goed!'

Hij leek het niet te horen. In plaats van dat hij kalm werd, knapte er iets in zijn hoofd toen een grote, dikke negerin hem voor de zoveelste keer aansprak. Pedro werd zo boos. Hij trok zijn broek midden in die hal, vlak voor de douane, inclusief boxershort in één ruk naar beneden. Er kwamen onmiddellijk vier bewakers op ons af. Zonder enig overleg werden we hardhandig meegenomen.

Het was dat die Amerikanen uiteindelijk zo schappelijk waren, anders hadden ze ons ongetwijfeld in de gevangenis gegooid. Dat moet je natuurlijk nooit, maar dan ook nooit doen: lollig doen tegen Amerikaanse douanebeambten. Dat heb ik 'm later nog meerdere keren uitgelegd. Dat het echt geen goed idee is om je blote lul te laten zien op een Amerikaans vliegveld. Daar is hij nu zelf ook wel achter, die gek.

Even leek het erop dat Pedro ook een contract kreeg in Glasgow. Niet bij Rangers, maar bij het kleinere Partick Thistle uit de wijk Maryhill, in het noorden van de stad. Die club was in 2002 net nieuw in de Scottish Premier League. Partick Thistle zag wel wat in Pedro, net als ik een bevlogen rechtsback. Hij hoefde alleen maar een krabbel te zetten en het was rond.

Hoe mooi het ook was, zeker voor iemand die droomde van een profbestaan, ik adviseerde Pedro het niet te doen. Dat klinkt misschien gek, maar ik wilde niet dat hij daar ongelukkig zou worden. Hij had al heimwee toen hij een seizoen in het tweede van AZ speelde en hij in Alkmaar woonde. Daar herinnerde ik hem ook aan. 'Als je in Schotland zit, kun je echt niet zomaar naar Heerlen rijden.' Daarbij kon hij daar hooguit tweeduizend euro per maand verdienen. 'Je hebt net een kleine. Voor zo'n laag bedrag ga je toch niet je hele leven op zijn kop zetten?'

Pedro twijfelde even, maar hij volgde mijn advies wijselijk op. Gelukkig maar. Hij had het daar echt moeilijk gekregen. Zeker weten. Anders dan ik heeft Pedro juist mensen om zich heen nodig. Ik was veel meer op mezelf, meer een einzalgänger. Daarnaast was het nog maar de vraag hoe hij zich in de Schotse competitie staande zou houden. Als hij het al niet redde in het tweede van AZ en ook niet bij Fortuna Sittard, dan is voetballen tegen een topclub als Glasgow Rangers helemaal lastig. Ik zei dat niet om hem te plagen. Zeker niet. Ik had juist het

beste met hem voor. Ik wilde hem behoeden voor opnieuw een tegenslag.

Jaren later bleef ik maar naar Limburg rijden, naar EHC en mijn broer. Als kind sloegen we elkaar om de haverklap de hersenpan in, maar dat was duidelijk verleden tijd. We werden steeds closer. Ik werd zelfs de peetoom van zijn dochttertje Megan en zijn zoontje Dean die ik daarvóór nog zelden had gezien. Ik ging naar de verjaardagen bij hem thuis. Ik zag dat Pedro daarvan genoot, net zoals hij het mooi vond dat ik bij de communie van Megan aanwezig was. We hadden elkaar echt weer gevonden. We hadden er definitief een nieuwe kameraad bij.

In mijn geval zelfs drie. Door het hernieuwde contact met Pedro kreeg ik ook mijn moeder en mijn stiefvader terug. Omdat mijn moeder en Graciela elkaar wel konden schieten, zag ik die de voorgaande tien jaar ook nauwelijks. Automatisch kies je toch de kant van de vrouw met wie je je leven deelt. Ik was blij dat het contact weer hersteld was en dat mama het wel goed kon vinden met Veronika.

Het was een van de redenen waarom ik uiteindelijk terugging naar Limburg. Ik wilde naar huis. Naar mijn familie die ik al die jaren zo had gemist. Achteraf gezien had ik veel eerder een hand moeten uitsteken. Om de een of andere reden deed ik dat maar niet, durfde ik dat niet. Bang om afgewezen te worden.

In 2011 deed ik dat dus wel. Helaas was de aanleiding minder leuk. Het betrof het overlijden van opa, de vader van mijn moeder. Pedro belde me na de dood van opa onmiddellijk op. Hij vroeg of ik alsjeblijf bij de begrafenis wilde zijn. Hoe precair en ingewikkeld de situatie in de familie ook was, ik twijfelde geen moment. Ik moest me daar maar overheen zetten, dat was ik op zijn minst aan hem verplicht. Omdat opa zo'n enorme fan van mij was geweest en ik zo veel aan hem heb gehad, kon ik het niet maken om deze uitvaart over te slaan.

Ik vond dit zelfs belangrijker dan de crematie van Hein, mijn eigen vader. Die overleed vier jaar eerder, in augustus. Pedro ging erheen. Op zijn verjaardag nota bene, zo hoorde ik later. Hij vond het wel belangrijk. Ik vond het niet nodig om daarbij te zijn. In feite kende ik mijn echte vader niet eens. Ik wist niet eens waar hij woonde of wat hij deed. Ik had ook geen behoefte om dat te weten. Voor mij was er altijd maar één vader en dat was Huub, mijn stiefvader die kort na de scheiding van mijn ouders bij ons introk. Die deed alles voor ons. Huub ging mee op schoolkamp. Ik geloof dat ik mijn biologische vader later nog twee keer kort heb gezien, maar ik had niks met hem. Ik was niet de enige die wegbleef op zijn crematie. Slechts tien man nam de moeite om deze alcoholist de laatste eer te bewijzen.

Dat Pedro me in 2011 belde was mooi. Nog mooier vond ik dat mama direct akkoord ging met mijn komst. Ik was opgetogen dat zij me weer accepteerde en mij in haar armen sloot. Dat vond ik gedurfd. Net in die periode was Veronika zwanger. Ik zou het vreselijk hebben gevonden om tegen mijn dochttertje te moeten vertellen dat ze haar oma niet kan zien. Net zoals het erg voor mijn moeder zou zijn geweest om geen contact te hebben met haar kleinkind. Echt uitgepraat hebben we de problemen nooit. Dat doen we vast nog wel een keer. Het belangrijkste was dat we weer normaal met elkaar omgingen. Net zoals vroeger. Ze had ook kunnen denken: *Bekijk het maar*. Ik had dat niet raar gevonden. Ik heb haar in al die

jaren heel veel verdriet bezorgd. Terwijl ze vroeger alles voor me deed en mij als kind naar elk voetbalveld heeft gebracht dat je maar kunt bedenken, liet ik haar jarenlang volledig links liggen en deed dingen waar je als moeder niet echt trots op kunt zijn.

De ritjes naar Hoensbroek waren niet de enige ritjes die ik in die periode maakte. In april 2010 had ik me bij de KNVB aangemeld voor de versnelde trainerscursus. Dat betekende dat ik vanaf augustus ook verschillende keren naar Zeist moest. Een verrassende move. Eerder wilde ik nooit coach worden, maar ineens dacht ik daar anders over. Ik begon het voetbal te missen. Het leek me heerlijk met die jonge gasten bezig te zijn. Kijken of ik ze beter kan maken. Dat ik ze kan klaarstomen voor het moment dat ze achttien zijn en hun debuut maken in het eerste. Ik zag het helemaal zitten.

Na een afwezigheid van bijna een jaar keerde ik terug in het voetbal. Het voelde alsof ik nog geen dag weg was geweest. Ik werd al meteen geconfronteerd met dat stiekeme gedoe. Achter mijn rug hoorde ik dat ik wel de laatste was die voor dat werk in aanmerking kwam. Ik was totaal niet geschikt, zei men. Met mijn extreme wangedrag in het verleden, met mijn alcoholprobleem, kon ik voor de jeugd toch niet geen voorbeeldfunctie zijn, zo werd er gefluisterd. Wat een onzin.

De cursus vond ik zwaar. Dat lag niet aan de oefenstof. Ik speelde jarenlang op het hoogste niveau. Ik heb gewerkt met toptrainers als Willem van Hanegem, Dick Advocaat en Louis van Gaal. Dan weet ik echt wel hoe het spelletje gespeeld wordt. Ik vond het alleen pittig dat er zo veel theorie bij kwam kijken. Ineens moest ik de boeken induiken en op papier allerlei dingen uitwerken. Daar had ik moeite mee. Voor iemand die al op zijn zestiende van school ging, nauwelijks huiswerk maakte en nooit las, was dat één grote martelgang. Ik kon me totaal niet concentreren. Na een paar pagina's legde ik het boek vaak alweer weg. Toch zette ik door. Op pure wilskracht haalde ik Trainer-Coach III Jeugd.

Ik liep stage bij Fortuna Sittard, bij de D2-jeugd van oud-speler Roger Reijners. Een bewuste keuze. Ik had dat ook kunnen doen bij AZ, maar dat leek me geen goed plan. Dan kwam ik weer die gasten tegen die mij liever kwijt dan rijk waren. Ik had geen zin om met die lui aan één tafel te zitten. Een simpele afspraak maken werd dan al moeilijk. Daar paste ik voor. Bij Fortuna Sittard had ik dat probleem niet. Daar ontvingen ze me wel met open armen. Ik kon me geen betere club wensen. Ik noem Fortuna Sittard, met zo'n prachtig stadion en zo'n trouwe aanhang, niet voor niets de mooiste club ter wereld.

Ik voelde me direct thuis. Op mijn gemak. Dat ik met die jonge jochies vaak zaterdagochtend al om acht uur een wedstrijd had, vond ik alleen maar heerlijk. Het voelde als een warm bad. Dat kwam ook door de aanwezigheid van veel jongens die ik nog kende uit mijn eerdere periode in Sittard.

Eén ding snapte ik alleen niet. Dat het eerste elftal zo slecht presteerde in de Jupiler League. Ik kreeg er geen vinger achter. Ik zag de selectie weleens trainen, onder leiding van Wim Dusseldorp. Het zag er niet eens heel slecht uit. Natuurlijk, het was geen Eredivisie-niveau. Maar om te zeggen dat Fortuna Sittard de slechtste profclub van Nederland was, zoals de ranglijst aangaf, dat ging me te ver. RKC Waalwijk was weliswaar koploper, maar zo veel

beter was die ploeg echt niet.

Het deed pijn om dat te zien. Dat verdiende de club niet en de supporters al helemaal niet. Diep in mijn hart, na de zoveelste nederlaag, wist ik het zeker: ik moest de club helpen. Anders ging het mis. Dan was er straks geen Fortuna Sittard meer, voor velen het centrum van Limburg. Ik wist alleen nog niet wat ik moest doen. Ik wist alleen wel dat ik niet te lang moest wachten.

De omzet van Se7en, mijn kroeg in Alkmaar, bleef ondertussen flink schommelen. Uitschieters wisselden zich af met vrijwel lege avonden. Ik snapte er niks van. Na een tijdje, na de zoveelste keer, begreep ik het. Ik werd bestolen, opgelicht. Door mijn eigen personeel. Dat kon niet anders. Hoe was het anders mogelijk dat we op de dagen dat ik achter de bar stond wel dikke winsten draaiden en ik steeds de drankvoorraad moest bijvullen?

Ik kwam erachter toen ik de boekhouding goed bekeek. Die klopte totaal niet. Er ging beduidend meer uit dan dat er binnenkwam. Soms was het verschil wel enkele duizenden euro's per maand. Ik kon maar één conclusie trekken: ik werd gefleest. Er zat niks anders op dan die gasten weg te sturen.

Dat voelde goed, maar daarmee loste ik het probleem niet op. Door die gasten had ik enorme betalingsachterstanden opgelopen bij de Belastingdienst, soms van wel een paar maanden. Er zat simpelweg te weinig in kas om dat te betalen. Ik kreeg de ene aanmaning na de andere en het werd alleen maar erger. Voordat ik het wist stond er weer een incassobureau voor de deur omdat een andere rekening ook niet was betaald. Ik werd er gek van. Dit was niet wat ik me ervan had voorgesteld. Ik was niet de bareigenaar die ik wilde zijn.

Ik had het totaal verkeerd ingeschat. Ik dacht dat ik het wel even zou doen. Dat ik de in- en verkoop voor mijn rekening kon nemen, net als de verzekeringen en het hele belastinggedoe. Ik had het mis. In plaats daarvan liep het uit op een groot fiasco. Ik was te onervaren en had er te weinig verstand van. Ik kon maar één iemand bedenken die mij kon helpen. Dat was Tjerk Vermanen, een vriend van me uit Alkmaar. Niet alleen omdat hij een talentvolle freefighter was en aan K1 deed, hij had ook ervaring op horecagebied.

Ik belde hem en legde de situatie uit. Ik vroeg of hij me alsjeblief uit de brand kon helpen. Dat deed hij. Ik ben hem nog altijd dankbaar. Tjerk hield de schade nog enigszins beperkt. Het was alleen jammer dat we mede door de enorme achterstanden ons hoofd niet boven water konden houden. Hoe hard hij er ook aan trok, het was einde oefening. De schulden bleven te hoog. In het najaar van 2011 verklaarde de rechtbank van Alkmaar mijn loungecafé failliet. Na bijna twee jaar was ik een illusie armer. En dat niet alleen. Door het faillissement verloor ik ook nog eens zo'n drie ton. Dat was slikken. Dat geld kon ik in deze fase van mijn leven natuurlijk goed gebruiken. Tegelijkertijd was ik wel blij dat van die kroeg af was. En nog veel belangrijker: het maakte de weg vrij voor mijn echte en enige liefde naast Veronika. Het voetbal.

Terugkeer

De penibele situatie van Fortuna Sittard liet me niet los. Het hield me echt constant bezig. Zoveel zelfs dat ik er nauwelijks van kon slapen. Als niemand iets deed, kon het weleens snel afgelopen zijn. Daar hoefde maar weinig voor te gebeuren. Een klein zetje en de tweevoudig bekerwinnaar viel om. Dat wist ik, dat wist iedereen. Het zou een ramp betekenen. Niet alleen voor ons, maar voor het hele Nederlandse voetbal. Een instituut zou verloren gaan.

Ik bleef maar piekeren hoe ik dat kon voorkomen. Op een ochtend in oktober, na de zoveelste tegenslag, wist ik het! Omdat ik zelf niet in de gelegenheid was om financieel bij te springen, gooide ik het over een andere boeg. Ik deed wat maar weinigen, inclusief ikzelf, ooit hadden durven denken. Na een afwezigheid van bijna vijftien maanden besloot ik, op 34-jarige leeftijd, terug te keren als profvoetballer. Als speler van Fortuna Sittard. Een garantie voor succes was het beslist niet, maar alles beter dan niks doen.

Fred van Barneveld, technisch manager van Fortuna Sittard, had me al eens benaderd over een eventuele terugkeer. In augustus 2010 spraken we zelfs nog af om het face to face te bespreken. Hoe fijn en hartelijk het gesprek ook was, ik prikte het proefballonnetje door. Ik vond een terugkeer, op dat moment, nog iets te vroeg. Dat had zo zijn redenen. Ik was nog niet superfit en een beetje te zwaar. Verder genoot ik nog te veel van mijn nieuwe leventje zonder bal. De buitenlandse reises met Veronika deden me goed. Het maakte een voldaan mens van me.

Wat ook meespeelde: ik wist dat ik gigantisch op mijn bek kon gaan. In al die jaren maakten maar weinig voetballers een succesvolle rentree. Bij de meesten liep een terugkeer op een grote teleurstelling uit. Ik had geen zin om de zoveelste te worden. Ook werd ik niet heel enthousiast van de woorden van Wim Dusseldorp. De hoofdcoach, overgekomen van de jeugdopleiding van SC Heerenveen, twijfelde of ik überhaupt nog wel op het hoogste niveau kon spelen. Of ik het nog wel aankon. Volgens hem had ik te lang niks gedaan. Ja, het was graag of niet.

Drie maanden later stonden de zaken er beduidend anders voor. Ik voelde me geroepen om mijn handen uit de mouwen te steken voor het noodlijdende Fortuna. Een andere keuze was er niet, zeker niet na de merkwaardige flirt met Faisal bin Qassim Al-Thani. Deze steenrijke oliesjeik uit Qatar beloofde samen met vage Braziliaanse investeringsmaatschappij zo'n twee miljoen euro in de club te pompen. Het leek een sprookje, het was een sprookje. Om onduidelijke redenen haakte die gozer op het laatste moment ineens af. Schandalig gewoon.

Kort daarop, op een maandag in november, belde ik Dusseldorp. Ik had afgesproken dat ik contact met hem zou opnemen als ik zin had om mee te trainen. Dat moment was nu. Ik wilde alleen nog wel een paar keer kijken voordat ik echt aansloot. Ik was benieuwd naar het niveau. Dusseldorp, een paar weken eerder nog vol twijfels, bleek 180 graden van gedachten te zijn veranderd. Kijken? 'Nee joh, neem direct je voetbalschoenen mee', zei Dusseldorp.

‘Dan kun je meteen meedoen.’

Ik vond het wat voorbarig. Toch stopte ik ze in mijn voetbaltas. Ik wilde de club toch graag helpen? Nou, dan kon ik daar niet vroeg genoeg mee beginnen.

Net als bij EHC ging de eerste training niet slecht. Dat zei Dusseldorp ook. Hij vond me, zo vertelde hij, een aanwinst voor de ploeg. Ik zag dat hij het echt meende. Dusseldorp keek ervan op hoe fit ik was. Hij hoopte daarom dat ik snel kon gaan spelen. Hij zei er alleen wel bij dat we voorzichtig moesten zijn. Dusseldorp had daar natuurlijk gelijk in. Het was afwachten hoe mijn lichaam reageerde op de trainingen.

Het was overigens ook nog maar de vraag of de Russische voetbalbond mij wilde vrijgeven. Maar dat bleek al snel geen probleem. Omdat ik zelf mijn contract had ingeleverd, kon ik gaan en staan waar ik wilde. Ik was vrij. Net zoals ik vrij was van pijntjes in mijn lichaam. Niks stond een terugkeer in het Nederlandse profvoetbal meer in de weg.

Zelfs de contractbespreking verliep soepel. Omdat ik niet voor het geld naar Fortuna Sittard ging, waren we er zo uit. Het gesprek met voorzitter Wil Meijers en Fred van Barneveld duurde hooguit een paar minuten. Ik hoefde het toch niet met iemand te bespreken. Ik deed de onderhandelingen namelijk zelf, zonder Rob Jansen, mijn zaakwaarnemer van Sport Promotion. Dat kon makkelijk. Ik zette expres laag in, daar had ik Rob niet voor nodig. Hij pakte alleen de juridische kant op, daarvoor hoefde hij niet speciaal van Den Haag naar Sittard te rijden.

Begin december, nog geen drie weken na mijn eerste training, tekende ik een contract tot het einde van het seizoen, met een optie voor nog een jaar. Daarvoor vroeg en kreeg ik tweeduizend euro per maand. Netto. Dat was geen salaris, maar puur onkosten, zoals de huur van mijn huis in Maaseik, kilometervergoeding en wat geld voor mijn auto. Ik kon het natuurlijk niet voor nop doen. Dat begrepen zij ook wel.

Ik ging met alles akkoord, zelfs met de vijf tientjes winstpremie waarmee Fortuna Sittard op de proppen kwam. Ik wilde de club natuurlijk niet nog dieper in het moeras duwen. Kon mij het schelen dat ik bij Zenit soms wel het tweehonderdvoudige kreeg als we een club uit Moskou versloegen. Daar dacht ik niet eens meer aan. Ik was blij dat ik weer kon voetballen, dat ik Fortuna Sittard kon helpen.

Geld boeide me sowieso nooit. Het was meegenomen dat ik goed verdiende, absoluut, maar materialistisch ben ik nooit geweest. Dat kreeg ik van huis uit mee. We hadden vroeger zelden luxe meubels of dure elektronica. Daar ging onze aandacht helemaal niet naar uit. Het belangrijkste was dat de koelkast gevuld was. Dat we genoeg te eten en drinken hadden.

Aan die gedachte heb ik me altijd vastgehouden.

Dat was een zeldzaamheid in de voetballerij. In Schotland viel het nog enigszins mee met die exorbitante uitgaven, in Rusland niet. Die gasten, zeker de topspelers, wisten van gekkigheid niet wat ze moesten doen met hun vele geld. Die lui kochten echt alles wat los en vast zat. De duurste auto's, de duurste huizen, de duurste sieraden, de duurste gadgets. Met een jaarsalaris van ruim zes miljoen euro netto kon dat natuurlijk ook makkelijk.

Sommigen werden weleens jaloers als de salarissen van ploeggenoten over tafel gingen, als ze erachter kwamen dat zij minder verdienden. Ik vond dat altijd zo raar. Wat maakte mij het uit dat iemand anders de bestverdienende speler was. Ik kreeg wat ik wilde, dan moest ik achteraf ook niet gaan zeuren om meer. Als Anatolij Tymoshchuk voor vijftien miljoen euro wordt overgenomen van Shakhtar Donetsk en hij ruim zes miljoen per jaar gaat verdienen, is het toch zielig dat iemand naar Dick Advocaat loopt en zegt: ‘Waarom krijgt hij meer dan ik?’ Te triest voor woorden.

Ik vond het wél mooi om te zien hoe die gasten gulzig met hun geld zwaaiden. Ik nam Andrey Arshavin, Igor Denisov en Aleksandr Anyukov weleens mee naar Amsterdam als we met Zenit op trainingskamp waren in Noordwijk. Na de training belde ik een taxi en zetten we koers naar de PC Hoofdstraat. Ik keek mijn ogen uit. Ze keerden met zoveel volle tassen terug in Hotel Huis ter Duin dat we haast een tweede taxi met aanhanger nodig hadden.

In die tassen zat de duurste merkkleding. Armani, Louis Vuitton, Gucci, Prada, Versace, noem maar op. Voorwaarde was dat het logo zo groot mogelijk te zien moest zijn. Het liefst over de volle breedte van de borst. Alleen dan vonden ze die kleding interessant genoeg om te kopen. Op die manier konden ze thuis in Rusland mooi laten zien hoe goed ze het hadden.

Die gasten vonden de dure winkels in de PC Hoofdstraat echt fantastisch. Ze stonden elk jaar weer te popelen om die kant op te gaan. Ik dacht erover na om ze ook een keer mee te nemen naar De Bananenbar, de beroemde stripclub op de Amsterdamse Wallen. Dat idee gooide ik maar snel overboord. Dat kwam door Arshavin. Die zei eens tegen me in Noordwijk: ‘Ik begrijp heel goed waarom je graag bij ons in Rusland speelt.’

‘Hoezo?’, antwoordde ik.

Hij wees naar een groepje vrouwen dat over de boulevard liep. Ze waren allemaal zo lelijk als de nacht. Ik begreep hem onmiddellijk. Met alle respect voor de Nederlandse vrouw, maar hoe die zich doorgaans kleedt is niet normaal. Ze trekken wat Uggs aan, doen hun haar in een paardenstaart en ze zijn klaar. De Russische vrouw is totaal anders. Die gaat de deur niet uit voordat ze er op en top uitziet. Het leek me daarom niet verstandig om die gasten mee te nemen naar zo’n Amsterdamse pornoshow. Dat kon alleen maar tegenvallen. Als je de oogverblindende Côte d’Azur gewend bent, ga je toch ook niet voor de lol zwemmen in de smerige Noordzee? Arshavin tenminste niet. Ik gaf hem groot gelijk.

Op een zaterdagavond nam ik Arshavin, Denisov en Anyukov wel een keer mee naar The Cooldown Cafe, de feestkroeg in Amsterdam waar ik in mijn AZ-tijd zo vaak kwam. Die drie hadden daar, op de drukste avond van de week, de grootste lol. Dat kwam niet door al die vrouwen maar door de vele drank. Of beter gezegd: hoe ze dat opdronken. Dat ging namelijk aan één stuk door, steeds in één teug. Alsof het glaasjes water waren. Omdat ze die shotjes aan de lopende band bleven zuipen, hadden ze constant munitie om mee te gooien. Die lege glaasjes vlogen door de tent. Het was gekkenwerk. Omdat Arshavin met zijn 1 meter 70 zo klein is als wat, tilde ik hem maar op en duwde ik ’m op de bar. Op het veld stak hij dan wel boven alles en iedereen uit, dat gold niet op deze avond aan het Rembrandtplein.

Dat Arshavin plaatsnam op de bar was wel zo handig. Voor hem dan. Zo kon hij die glaasjes nog beter en nog harder door de kroeg smijten. Andrey vond het prachtig. Dat kwam, zo

vertelde hij me redelijk aangeschoten in de taxi terug naar Noordwijk, doordat niemand hem in die tent herkende. Niemand maakte foto's van hem, niemand viel hem lastig. Dat vond hij zo relaxed dat hij maar bleef gooien met die glaasjes. Op het laatst zelfs hele dozen. Het verbaasde me echt dat er die nacht geen gewonden vielen.

Zo'n avond als in The Cooldown Cafe was wel een unicum. In het buitenland hadden die Russen vaak alleen maar oog voor shoppen. Het liefst zoveel en duur mogelijk. Zoals ik al zei: zelf gaf ik zelden veel geld uit aan peperdure dingen. Hooguit een keer aan een Rolex van tienduizend euro of die tweedehands Ferrari die ik in Schotland van Colin McRae overnam voor twee ton. Dat waren voor mij wel uitschieters. Ik vond het belangrijker dat ik lol had. Dat was mij veel meer waard. Ik gaf mijn geld liever uit aan drank, feesten en lekker eten.

Het verbaasde me daarom dat mensen suggereerden dat ik me vanwege het gunstige belastingklimaat in België vestigde. Onzin. Dat had met Veronika te maken. Omdat zij de Russische nationaliteit heeft, kon zij niet zomaar in Nederland blijven wonen. Om bij ons een verblijfsvergunning te krijgen moest zij eerst terug naar Rusland om in Sint-Petersburg de inburgeringscursus te doen. Geen idee wie dat heeft bedacht, maar dat sloeg natuurlijk nergens op. Dat kostte ons minimaal drie maanden. Daar hadden we geen zin in. Toen ik hoorde dat het bij de Belgen een stuk makkelijker ging, was de keuze zo gemaakt. We gingen in België wonen. Daar kon je diezelfde cursus, mits je niet was getrouwd en jouw partner een normaal inkomen had, gewoon daar doen.

We besloten om ons in Maaseik te vestigen, net over de grens bij Sittard. Na een kort verblijf bij mijn broer in Heerlen en daarvoor in Hasselt betrokken we in februari 2012 een mooi vrijstaand huis met een enorme tuin niet ver van het stadscentrum. Vanaf ons huis lopen we daar zo heen. De keuze voor Maaseik had zo zijn voordelen. Ik had niet alleen Veronika om me heen, ik kon me tevens zonder stress richten op Fortuna Sittard dat slechts op een kwartiertje rijden lag.

Gelukkig hoefde ik me geen zorgen te maken dat ik Veronika voor langere tijd zou moeten missen. Ze werd in België niet bestraft mocht ze onverhoopt voor die cursus zakken. Die kon ze dan later gewoon opnieuw doen. Als dat in Rusland zou gebeuren, was ik haar opnieuw drie maanden kwijt. Dat wilde ik niet, ik was als de dood dat ze nooit meer zou terugkomen. Grote kans dat ik in dat geval opnieuw in het ravijn zou belanden. Veronika slaagde in België overigens direct voor haar inburgeringscursus en kreeg een verblijfsvergunning.

Het deed me alleen wel wat om te zien hoe moeilijk Veronika het had in Maaseik. Natuurlijk had ze het moeilijk. Dat vertelde ik haar ook. 'Wees erop voorbereid dat het leven anders is dan thuis in Rusland.' De meesten, zeker diegenen die er nog nooit zijn geweest, zien een verhuizing naar het oosten als een achteruitgang. Dat is het niet. Het is juist andersom. Sint-Petersburg is moderner dan welke stad ook. Zo'n stad ruilde ze in voor Maaseik, een plaatsje met nog geen 25 duizend inwoners. Een slaapstadje waar ze niemand kende en waar alles anders was.

Die stap is dus gigantisch. Dat merkte ze 's avonds wel. In Sint-Petersburg gingen we regelmatig laat uit eten. Soms midden in de nacht. De restaurants waren toch 24 uur per dag,

zeven dagen in de week geopend. Maaseik was het omgekeerde. Daar konden we 's avonds om negen uur nergens meer een biefstuk krijgen. Het was sowieso meer op de klok kijken. Ineens moesten we onze boodschappen voor zes uur 's avonds doen. Als het tenminste geen zondag was.

Ik vroeg me weleens af of ik haar niet te snel uit haar vertrouwde omgeving had gehaald. Of Maaseik wel de juiste keuze was. Dat besprak ik ook met haar. Ze verzekerde me dat het allemaal wel goed kwam. Van heimwee was geen enkele sprake, benadrukte ze keer op keer. Ze had gewoon wat tijd nodig. Tijd die ik haar ook gaf. Omdat ik haar absoluut niet wilde verliezen, deed ik er alles aan om ervoor te zorgen dat ze zich in België op haar gemak voelde. Om die reden liet ik haar regelmatig op en neer gaan naar Rusland. Dan kon ze bij haar moeder even bijtanken.

Ik merkte dat de korte bezoeken aan Sint-Petersburg haar goed deden. Ze kwam elke keer weer opgewekt terug. En het duurde niet lang meer of ze voelde zich steeds meer thuis in Maaseik. Veronika kreeg meer en meer een eigen leventje en kreeg ook vriendinnen. Dat was fijn om te zien. Daardoor hoefde ze minder vaak naar Rusland. Verder speelde mee dat ik steeds vaker vrij was en dus meer tijd voor haar had. Ik betrok haar overal bij en nam haar overal mee naartoe. Niet alleen naar het voetbal, ook als we met de jongens ergens wat gingen eten. Of we reden naar Brussel. Dat vond ze leuk. Zag ze weer eens wat anders. Verder hielp het enorm dat we thuis internet kregen waardoor het verre Rusland relatief dichtbij was.

De keuze om voor het eerste van Fortuna Sittard uit te komen was wel een omslagpunt. Ik haakte af bij de trainerscursus van de KNVB. Trainer-Coach II, de opleiding waarmee ik ondertussen was gestart, viel niet meer te combineren met mijn terugkeer op de velden. Probleem was dat ik voor die cursus trainingen moest geven bij verschillende amateursclubs, vaak op de meest onmogelijke plekken.

Voor een keer was dat nog wel te doen. Maar omdat het zo vaak was en ik daar uren van tevoren aanwezig moest zijn, brak me dat op. Ik ging na een training in bijvoorbeeld Nijmegen natuurlijk niet direct weg. Niet dat ik daar in de kantine ging drinken, absoluut niet. Dat deed ik in die periode nauwelijks meer. Meestal namen we nog uitgebreid de training door. Wat ging goed, wat niet. Daar kwam geen eind aan, met als gevolg dat ik meerdere keren per week pas 's nachts thuiskwam. Dat wilde ik Veronika niet aandoen. Het vrat ook aan me. Ik hield dat niet vol, zeker niet als ik de volgende dag met Fortuna Sittard een uitduel had in Veendam of Emmen. Er zat niks anders op dan de vervolgopleiding tijdelijk in de ijskast te zetten.

De lange reizen naar het noorden vond ik niet erg. Geloof het of niet: al die uren in de bus, ik genoot ervan. Kon mij het schelen dat Fortuna Sittard geen eigen vliegtuig had en het er in Limburg niet zo professioneel aan toe ging zoals in Schotland en Rusland. Het had ook geen enkele zin om te blijven vergelijken. Wat had ik eraan om aan jongens van het niveau Arshavin, Danny, Denisov, Malafeev, Domínguez of Fayzulín te denken als ik naar de training van Fortuna Sittard ging? Daar had ik alleen maar mezelf mee.

Dat deed ik dan ook niet. Net zoals ik in de bus naar De Langeleege in Veendam niet met

weemoed terugdacht aan de keren dat ik met Glasgow Rangers en Zenit een dag voor een wedstrijd al incheckte in het Kempinsky Hotel of The Ritz-Carlton. Dat telde niet meer. Ik was nu speler van Fortuna Sittard, een club uit de kelder van de Jupiler League. Die ging op één dag op en neer. Dat betekende dat we na een verre uitwedstrijd pas ruim na middernacht terug waren, vaak uitgeput. Ik vond het heerlijk. Dit was voetbal in de meest pure vorm.

Ik merkte wel dat ik me aan het gedrag van sommige spelers begon te ergeren. Voornamelijk aan de mentaliteit van een aantal jonge gasten. Iedereen moet doen waar hij zich het beste bij voelt, prima. Als zij liever met een mobiele telefoon pielen in plaats van deel te nemen aan een groepsgesprek, vind ik dat geen probleem. Maar als er tien pionnen, tien ballen en tien hesjes keurig op een rij klaar liggen, dan neem je die toch mee als die recht voor je neus liggen? Ze wisten dat we die nodig hadden.

Dat gebeurde niet. In plaats daarvan liepen die gasten die spullen straal voorbij. Bewust. Ze keken er niet eens naar. Noem het een generatiekloof. Ik vond het in ieder geval te debiel voor woorden. Zoiets deed ik niet als tiener, daar voelde ik me nooit te groot voor. Ook al ben je een gevierde speler van in de dertig, zoals ik, je neemt die spullen mee naar het trainingsveld. Punt uit. Het leverde me regelmatig een hoop boze blikken op, maar ik vond dat ik daar wat van moest zeggen.

Ik snapte die jonge jongens sowieso niet goed. In mijn hele carrière liet ik nooit een training schieten. Ik stond er altijd, ik wilde altijd winnen. Ik zette me altijd voor de volle honderd procent in. Bij Fortuna Sittard was een dergelijke instelling ver te zoeken. Ik schrok van wat ik zag. Ik miste de typische over-mijn-lijk-mentaliteit die ik gewend was. Sommigen waren op de training verre van geconcentreerd. Ze konden vaak niet eens een bal over tien meter recht vooruit trappen. Ik begrijp dat zoiets lastig is als je dronken bent, maar voor iemand die nuchter is... Kun je dat niet, dan ben je niet geschikt voor het betaalde voetbal.

Zo bracht ik dat ook in de groep. Ze namen het me niet in dank af. Ze zagen me als een betweter. Als een vaderfiguur die veel te streng was. Goede voorbeelden daarvan waren Wouter Scheelen en Kévin Diaz. Die dachten dat ik de pik op hen had. Ik zocht ze inderdaad regelmatig op, dat klopt. Op de training zat ik er vaak bovenop en gaf ik ze expres een tikje. En ja, ik bemoeide me constant met die gasten. Maar dat deed ik niet om ze te plagen. Ik had juist het beste voor met Wouter en Kévin. Ik hoopte dat zij door die acties van mij scherper en geconcentreerder gingen trainen. Daar werden zij alleen maar beter van.

Helaas dachten ze daar zelf anders over. Achter mijn rug om klaagden ze bij de trainer. Ik was volgens hen te negatief, ze zagen mijn goedbedoelde adviezen als een aanval. Ik had nog nooit zoiets belachelijks gehoord. Niet vreemd dus dat Wouter en Kévin de top niet hebben gehaald. Als ze naar mij luisteren en gewoon hun taak uitvoeren, spelen ze echt iedereen kapot. Zo simpel is dat. Dat zie je wel aan jongens als Ramon Voorn, Fatih Turan en Joeri Schroyen. Die namen dingen wel van me aan. Dat pakte goed uit, zeker voor Joeri. Hij verdiende in 2013 een mooie transfer naar Go Ahead Eagles en kwam zo in de Eredivisie terecht.

Het was sowieso anders dan pakweg vijftien jaar eerder. Het voetbal niet, dat blijft in grote lijnen wel hetzelfde, ik zag het meer aan de details. Ik merkte dat er bij Fortuna Sittard nauwelijks meer werd gelachen. De jongens, opgegroeid met internet en telefoontjes, waren veel te veel met zichzelf en hun gadgets bezig. Ze hadden niet eens tijd voor voetbalhumor.

Om de lach bij Fortuna Sittard terug te krijgen móést ik wat doen. En als er één iemand dat kon, was ik het wel. Ik bedacht daarom een plan. Ik zorgde daarbij wel dat ik niet over de schreef ging. Zoals Paul Gascoigne wel deed. Die malloot gebruikte in zijn tijd bij Glasgow Rangers vaak overmatig veel schuim als hij in de kleedkamer in bad stapte. Dat deed hij niet omdat hij na een training of wedstrijd zo vies was. Hij deed dat om iets te verhullen. Want wat deed die gek? Hij poepte gewoon in bad! Zodra hij klaar was stapte hij er zo snel mogelijk uit. Vervolgens gebaarde Paul een ploeggenoot, vaak een nieuwkomer die nog niks doorhad, dat hij in bad kon. Dat leek sympathiek. Totdat die ploeggenoot eenmaal ondergedompeld de stront van Paul voorbij zag drijven. *Gazza* vond het prachtig. Die kwam niet meer bij. Ik was tot veel dingen in staat, maar dat vond ik persoonlijk te ver gaan. Net zoals ik altijd een enorme hekel had aan het oud-Hollands plassen tegen de benen van een ploeggenoot. Dan wachtte zo'n grappenmaker weer op het moment dat een teammaat onder de douche zijn haar waste – en dus zijn ogen dicht had – en liet hij stiekem alles lopen. De meesten gierden het uit. Ik vond er nooit wat aan.

Bij Fortuna hield ik het bij wat ludiekers. Ik pakte een aantal kranten en knipte er wat koppen uit. De volgende dag ging ik expres vroeg naar de club en plakte daar die krantenkoppen op de lockers. Hilarisch. Bij elke speler koos ik een krantenkop die het beste bij hem paste.

Ricky Geenen, een jonge verdediger, kon als geen ander tegen grapjes. Een makkelijk slachtoffer dus. Van Ricky wist ik: die kan ik wel op zijn uiterlijk pakken. Op zijn locker hing ik de kop met de tekst: 'Ik ben lelijk, maar wel gelukkig.' Dat vond iedereen prachtig, net als de krantenkop die ik op de locker van Joeri Schroyen drukte. Dat werd echt een klassieker. Hij liet een keer een training schieten omdat hij zijn oom moest helpen met het ophalen van oud ijzer. Een wonderlijke reden, moet ik zeggen. Ik wist daar wel raad mee. Ik herinnerde me de kop die ik een dag eerder in de krant had zien staan. Dat ging over een enorme diefstal bij DSM. 'Twintigduizend kilo ijzer gestolen', stond er boven de foto. Die moest ik hebben. Ik kwam niet meer bij toen ik de volgende dag zijn verbaasde blik zag toen hij deze kop op zijn kluisje tegenkwam.

Aanvankelijk wisten die gasten niet wat ze met die humor van mij aanmoesten. Maar ze pakten het snel op. Er werd eindelijk weer gelachen bij de club. En de jongens pakten me ook terug. Op een middag kwam ik na de training de kleedkamer binnen en zag ik al wat op mijn kastje hangen. 'Geld maakt niet gelukkig', las ik. Ik moest direct lachen. Ik had mijn doel bereikt.

Ik zorgde er altijd voor dat de humor nooit ten koste ging van anderen. Dat was wel belangrijk. Ik liet die gasten daarom nooit echt schrikken. Die grens moet en wil je niet passeren. Eén keer gebeurde dat helaas wel. Met Marco Lemmens, onze verzorger, als slachtoffer. Het was zo hevig, hij kreeg bijna een hartverzakking. En ik was daar schuldig aan.

Omdat ik niet alleen veel uitdeelde maar ook veel incasseerde, speelde ik al jaren elke wedstrijd met een spuit, de pijnstillers diclofenac. Eerder had ik na een schop tegen mijn enkel of een knietje altijd even last. Liep ik na een overtreding te hinken op het veld. Ik vond dat altijd een naar moment, het haalde het ritme uit de wedstrijd. Daar had ik met deze pijnstillers geen last meer van. Met deze spuit, die doorgaans na drie uur was uitgewerkt, kon ik gewoon door. Na een flinke tackle hoefde de verzorger mij niet meer op te lappen. Ik voelde toch niks.

Deze injectie, een niet-steroïde ontstekingsremmer waar niks geheimzinnigs aan was en die je gewoon bij de drogist kon halen, liet ik altijd vlak voor de wedstrijd zetten door de clubarts. Bij zo iemand was ik in goede handen. Dat ging altijd heel gemakkelijk. Ik ging op tafel liggen en trok mijn broek naar beneden. De dokter maakte vervolgens een denkbeeldig kruis op mijn bil en drukte de spuit in het denkbeeldige vak rechtsboven erin. Heel simpel. Een kind kon de was doen.

Als het tenminste goed gedaan werd.

Omdat Fortuna Sittard niet de absolute top is en daar dus niet alles superprofessioneel geregeld, kwam het weleens voor dat Kick Hamers, de dokter, er niet bij was. Dan moest hij bijvoorbeeld in het ziekenhuis zijn waar hij dienst had. Dat betekende dat iemand anders die prik bij me moest zetten. Dat moest dan maar. Ik vond het niks om die prik maar een keer over te slaan.

De eerste keer dat Hamers ontbrak, ik geloof bij het duel met SC Cambuur ergens in het voorjaar van 2011, wilde Marco Lemmens het wel proberen. Ik wist meteen: met hem kan ik een mooie grap uithalen. Ik ging op de massagetafel liggen en trok zoals gewoonlijk direct mijn broek omlaag. Ik vertelde hem over het denkbeeldige kruis.

Voor de zekerheid wees ik erop. 'Daar ongeveer.'

Marco knikte. Hij begreep het.

Om hem onzeker te maken, zei ik nog dat hij het echt niet te hard moest doen. 'Dan gaat het mis.' En ik was juist net zo lekker bezig, vertelde ik. Ik had al veertien wedstrijden achter mijn naam staan, die tot fraaie zeges hadden geleid op onder meer Sparta Rotterdam, FC Emmen en RBC Roosendaal.

Marco deed exact wat ik zei. Precies in de rechterbovenhoek van mijn kont, zette onze verzorger de naald erin. Niet te hard, maar ook niet te zacht. En zeker niet te diep. Hij had de missie volbracht, was duidelijk opgelucht. Hij wist alleen niet dat het nog lang niet voorbij was. In plaats van hem te bedanken, zoals hij verwachtte, begon ik ineens te schreeuwen. 'Au, au, au!' Liggend op de tafel keek ik hem boos aan. 'Verdomme Marco, wat heb je gedaan?' En ik riep dat ik helemaal niks meer voelde. Dat ik zelfs niet meer kon opstaan. 'Je hebt me verlamd! Ik kan nooit meer voetballen, man!' Ik schreeuwde zo hard dat spelers dachten dat hij me had mishandeld.

Marco trok helemaal wit weg. Ik vond het prachtig en ik schreeuwde nog harder. Marco dacht echt dat hij de boel had verkloot. Pas na een paar tellen verloor ik hem lachend uit zijn lijden.

'Grapje!'

Marco blies zijn wangen leeg van opluchting. Ik heb die kale nooit zo blij gezien. Ik heb 'm er later maar nooit meer om gevraagd. Ik vond dat ik dat niet kon maken. Op dat moment was het misschien leuk, maar later beseftte ik dat ik met die grap iets te ver was gegaan. Het was over het randje. Gelukkig kon Marco er wel om lachen.

Met Marc Wagemakers, de Belgische verdediger uit Maaseik, liep het minder goed af. Als we wisten dat iemand snel naar huis moest, deden we weleens expres tijgerbalsem in de onderbroek. Dat was lachen. Omdat steeds meer gasten op hun hoede waren en hun onderbroek niet zomaar meer lieten rondslingeren, pakten we voor de verandering de sokken. Op een donderdag besloten we Marc te dollen. Daar zat niks persoonlijks achter. Het had net zo goed iemand anders kunnen zijn. We pakten zijn sokken en smeerden die helemaal vol met Red Hot. We deden er alleen iets te veel in. Zoveel dat zijn voeten zo enorm begonnen te branden dat hij de volgende dag niet eens meer kon spelen. Dat was natuurlijk niet de bedoeling. Dat ging veel te ver. We boden onze excuses aan. Gelukkig accepteerde Marc die.

Met de resultaten van Fortuna Sittard ging het een stuk beter. Ik was een paar maanden bij de club en ik zag al duidelijk verbetering. Niet alleen op de ranglijst, ook op het veld. Het ging er allemaal net wat scherper aan toe. Toeval of niet, de allereerste wedstrijd die ik na ruim 25 maanden speelde, op maandag 13 december 2011, wonnen we direct. Met goed en gedurfd voetbal versloegen we RKC Waalwijk verdiend met 3-2. Die zege vond ik niet verrassend. Het was namelijk niet zo dat we geen kwaliteit hadden. Het kwam er al die weken alleen niet uit. Bijzonder was die overwinning wel. Het was de eerste uitzege van Fortuna Sittard sinds 31 duels!

Zelf voelde ik me na dit potje, mijn 405de competitiewedstrijd in het betaalde voetbal, ook goed. Ik vond dat ik tegen RKC aardig speelde. Ik was misschien nog iets te zwaar, maar ik had geen moeite om mee te komen. Ik had Donny de Groot, mijn directe tegenstander, volledig in mijn zak. En het mooie was: ik was niet eens uitgeput. Tot mijn grote opluchting trouwens. Voorafgaand aan de wedstrijd spookte het wel even door mijn hoofd. Wat als het onverhoopt niet ging? Ik kon niet meer terug.

De fraaie zege in Brabant, uitgerekend op de koploper en de latere kampioen, gaf ons vertrouwen. We haalden niet elke week drie punten binnen, maar de stijgende lijn was ingezet. Uiteindelijk eindigde Fortuna Sittard als zestiende. Dat kon natuurlijk beter, dat wist ik ook wel. Maar we waren in ieder geval niet meer, zoals kort daarvoor, het lelijkste eendje van het Nederlandse betaalde voetbal.

Een jaar later werden we keurig elfde, gevolgd door een negende plaats in het seizoen 2012/13. Toen plaatsen we ons zelfs voor de play-offs om promotie/degradatie. Een ongekende prestatie, zeker als je bedenkt waar we vandaan kwamen. Dat beseftte iedereen maar al te goed. Met dominant spel hadden we degradatie naar de amateurs en indirect het faillissement van de club voorkomen. Ik was blij en verheugd dat ik daar de aanstichter van was. Ik had een voldaan gevoel. Dit was de beloning voor jarenlang keihard knokken.

Ik merkte dat de fans het prachtig vonden dat ik terug was en dat ik de club hielp. Ze zagen me niet als iemand die eventjes kwam afbouwen. Ze zagen me als een anjager zonder

houdbaarheidsdatum. Een supporter kwam op een middag in 2011 naar me toe. Hij had wat cijfers op een rijtje gezet. In de wedstrijden dat ik meedeed in het eerste seizoen na mijn terugkeer, zeventien in totaal, behaalde Fortuna Sittard negentien van de 26 punten in totaal. Ik was apetrots toen ik dat hoorde. Ik zeg: cijfers liegen niet.

Ik zeg het niet om te slijmen, maar de supporters van Fortuna Sittard zijn zonder meer de allerbeste fans ter wereld. Zij verdienden het ook dat hun favoriete club weer floreert als vanouds. Zij steunden mij altijd, zelfs als het wat minder met me ging. Het ultieme bewijs daarvan kwam op vrijdag 26 april 2013, vlak voor aanvang van de wedstrijd tegen FC Dordrecht. Nietsvermoedend nam ik plaats op de tribune. Die was inmiddels bekend terrein voor me. Ik was al een tijdje gebleeserd aan mijn rug en ik wilde niks forceren. Dat leek me beter dan te bikkelen op dat keiharde veld. Als voetballer weet je doorgaans zelf wel wat het beste voor je is. Gelukkig accepteerde de club dat.

Heel raar, maar soms voel ik gewoon dat er iets gaat gebeuren. Dat had ik ook bij de laatste thuiswedstrijd van het seizoen. Ik wist alleen niet wat. Ik zag en hoorde wel wat geroezemoes achter het doel bij de Tifosi Giallo Verde, de sfeergroep van Fortuna Sittard die me altijd liefkozend *Fernando The Commando* noemde. Ik kon het alleen niet plaatsen. Er bewoog veel groen en geel, meer ik zag verder niks. En waarom hingen daar in de nok van het stadion allerlei touwen? Ik wist zeker dat ik dat nog nooit eerder had gezien.

Omdat de wedstrijd op het punt stond om te beginnen, besteedde ik er verder geen aandacht meer. Ik nam een slok koffie. Ik verslikte me bijna. Niet omdat de koffie veel te heet was, nee, ik schrok van het kabaal dat de harde kern ineens begon te maken. Achter de goal begonnen ze plotseling als gekken te schreeuwen, te juichen en vooral te joelen. Ik had geen idee waarom die gasten dat deden. Tussen de geel-groene confetti en slingers door zag ik alleen een vierkant spandoek omhoog gaan. Een immens spandoek. Zeker tien meter breed en tien meter lang, gespoten in de clubkleuren van Fortuna Sittard. Ik raakte ontroerd toen het eenmaal stil hing. Het was een gigantisch portret van mij, met daarnaast loeigroot mijn naam. Alsof ik in een enorme spiegel van stof keek. Want verdomd, het was nog goed gelukt ook. Heel goed zelfs. Ik was zo van de slag, ik vond het zo'n grote eer dat ik gewoon vergat te klappen.

Het echte besef kwam pas later op de avond, thuis op de bank in Maaseik. Ik vertelde het aan Veronika. Ze kon het bijna niet geloven. Maar het was echt waar. Er hing echt een metersgroot spandoek van me in het stadion. Toen wist ik helemaal honderd procent zeker: er is geen warmere club dan Fortuna Sittard.

In de periode dat ik gebleeserd was, kwamen regelmatig mensen naar me toe die vroegen of ik geen spijt had van mijn terugkeer bij Fortuna. Of ik het wel leuk vond. En ze begonnen over de stadions, het niveau, de ambiance en de aandacht. Dat was natuurlijk minder dan dat ik gewend was, maar spijt had ik niet. Daarvoor was ik te veel voetballiefhebber en hield ik te veel van de club die mij deels groot had gemaakt. En ik wist wat ik kon verwachten. Ik moest daarom niet zeuren.

Het was alleen jammer dat ik het in april 2012, aan het einde van mijn eerste volledige

seizoen, aan de stok kreeg met Tiny Ruijs, de opvolger van Wim Dusseldorp die begin dat jaar hoofdtrainer werd. Dat akkefietje was nergens voor nodig. Ik had een zwak voor Tiny, samen met Bert van Lingen en Gerard van der Lem misschien wel de aardigste persoon uit de voetballerij. Ik mocht hem al toen ik in de jeugd van Fortuna Sittard speelde.

Dit seizoen was dat niet anders. Omdat ik vermoedde dat zijn twee assistenten Fuat Usta en Roel Coumans met een dubbele agenda werkten, besloot ik Tiny te waarschuwen voor een eventuele coup. Dat wilde ik hem niet aandoen. Op een middag stapte ik zijn kamer binnen en vertelde over mijn vermoedens. In een vertrouwelijk gesprek zei ik hem dat ik het idee had dat die twee misbruik van hem maakten. Hoe overtuigend ik het ook bracht, Tiny had zijn bedenkingen. Ik zag beren op de weg, zei hij. *Prima*, dacht ik. *Ik heb je in ieder geval gewaarschuwd. Dan moest hij ook niet bij me komen uithuilen als het eenmaal zover was.* Ik vertelde Tiny alleen nog dat hij goed zijn ogen open moest houden.

In de voorlaatste wedstrijd van het seizoen, uit bij FC Eindhoven, liep het niet lekker. Suat Usta, de broer van Fuat, stond die vrijdagavond naast me. Een aardige speler, maar hij wilde altijd maar dribbelen of de lange bal geven. Anders hoefde ik de bal niet bij hem in te leveren. Dat deed ik toch. Een actie met verstrekkende gevolgen. Suat verloor de bal, waarna FC Eindhoven, dat uiteindelijk met 4-3 won, direct scoorde.

Als ik ergens niet tegen kan, is het wel tegen onverschilligheid van voetballers. Ik schold hem de huid vol.

Tot mijn verbazing kreeg Suat in de rust bijval van Tiny. 'Je moet niet zo schelden.'

'Pardon?'

Hoorde ik het goed? Kreeg ik de schuld? Dit was de omgekeerde wereld. Hij moest mij er niet op aanspreken, maar Suat. Dat zei ik ook, waar iedereen bij was. 'En als je dat niet durft, doe ik het wel.'

Dat was tegen het zere been van Tiny.

'Fernando, wisselen!' En hij gaf Ricky Geenen de opdracht om zijn trainingspak uit te doen. Ik werd nog bozer en ik ging staan. 'Zo, je bent echt een grote trainer, zeg.' En ik vroeg hardop af wie er echt de baas was. 'Jij of Fuat en Roel?'

De kleedkamer viel stil. Een kwartier later bleef ik daar alleen achter. Ziedend. Ik had juist het beste met Tiny voor. Ik wilde hem juist helpen. In plaats daarvan zette hij me op een zijspoor.

Tiny had me een week later niet eens meer nodig in de laatste wedstrijd van het seizoen, thuis tegen Go Ahead Eagles (1-1). Pas na een uur spelen liet hij me opdraven, als invaller voor Wouter Scheelen. Kennelijk kon Tiny, die uiteindelijk werd vervangen door mijn voormalige ploeggenoot Wil Boessen, toch niet zonder mij.

Omdat we het incident nog wel hebben uitgepraat, startte ik fris en gemotiveerd aan het nieuwe seizoen. Dat werd echter niet wat ik ervan verwachtte. Mede door die vervelende rugblessure kwam ik niet verder dan acht duels. Balen. Achteraf gezien had ik nooit aan mijn derde seizoen moeten beginnen. Daar heb ik spijt van. Maar ja, dat is achteraf lullen. Als ik alles van tevoren zou weten, had ik sowieso een ander leven gehad.

Sommigen zeiden dat mijn blessure kwam door slijtage. Ik denk dat het aan de velden van Fortuna Sittard lag. Die waren vaak zo hard dat ik een hernia opliep. Het was het begin van het einde. Na een operatie in februari, uitgevoerd in het Orbis Medisch Centrum in Sittard, herstelde ik nog wel, maar ik had inmiddels zo'n enorme achterstand dat het me beter leek om de rest van het seizoen niet meer te spelen. Dat kwam doordat de revalidatie veel langer duurder dan gepland. Ik probeerde het wel en ik zette ook telkens vol overtuiging aan, maar ik kreeg keer op keer een terugslag.

Ik was al blij dat ik überhaupt weer kon lopen. Daar zat ik echt over in, zeker die ochtend in december. Het was de dag na een onschuldige glijpartij op het trainingsveld. Ik werd wakker en ik merkte het meteen. Er was iets met mijn been. Dat zei ik ook tegen Veronika die naast mij haar ogen opende. 'Shit, ik kan mijn been niet meer bewegen.'

Ze keek me verbaasd aan, maar het was echt zo. Mijn rechterbeen was verlamd. Ik had weleens een slaapvoet gehad, dat heeft iedereen als hij of zij verkeerd heeft gelegen. Maar in dat geval kun je 'm nog wel een beetje optillen en vaak is dat binnen een minuutje wel weer over. Nu niet. Het voelde ook anders. Op dat moment schoot ineens van alles door mijn hoofd. Ik dacht zelfs al aan een rolstoel. En aan mijn carrière als trainer. Als ik niet meer kon lopen, kon ik letterlijk en figuurlijk nooit meer voor de groep staan.

Ik belde de dokter en legde hem de situatie uit. Hij bracht het al snel in verband met een hernia, zeker nadat ik had verteld over die enorme pijn in mijn rug. Ik moest maar gaan rusten, zei hij. Hij had het zelfs over zes weken niks doen. Trainen moest ik in ieder geval uit mijn hoofd zetten. Gelukkig kwam het gevoel in mijn been de dagen erna langzaam weer terug, maar ik besepte dat mijn loopbaan weleens over kon zijn.

De beslissing om definitief te stoppen met profvoetbal maakte ik een maand na de operatie. Omdat ik geen zin meer had om constant te herstellen – een proces dat steeds langer leek te duren – hakte ik op een middag in maart de knoop door. Het was mooi geweest. Na twintig jaar profvoetbal, met een onderbreking van een kleine vijftien maanden, was dat de enige en juiste keuze. Als ik echt nog superfit aan de aftrap wilde staan, had ik met dit tempo minimaal negen maanden nodig om volledig te herstellen. Dat betekende dat ik pas in december 2013 weer voor het eerst voluit kon spelen. Voor een 21-jarige was dat nog wel te doen. Die heeft nog een hele carrière voor zich. Dat geldt niet voor een speler van 36 jaar die in zijn nadagen zit.

Ik kon het niet meer opbrengen. Ik zat op 8 maart 2013 nog wel bij de selectie voor het uitduel met FC Eindhoven, maar verder dan de bank kwam ik die avond niet in het Jan Louwers Stadion. De 1-3 thuisnederlaag tegen Sparta van zo'n vier maanden eerder, toen ik na exact een uur werd vervangen door de Belg Ramazan Çevik, bleek zonder dat ik het doorhad mijn allerlaatste wedstrijd ooit in het betaalde voetbal. Na 452 competitieduels was het op 16 november 2012 over en sluiten.

Ik ben zelden emotioneel. De dag dat ik besloot te stoppen was dat niet anders. Er vloeiden geen tranen. Zo verrassend was mijn besluit ook niet. Deze dag moest een keer komen. De berusting overheerste. Dat zei ik ook tegen Veronika. 'Waarom moet ik huilen? Ik ga niet dood.' Mijn leven was nog lang niet afgelopen. Ik draaide het liever om. Ik stond aan het begin van iets nieuws. Van een nieuwe carrière, ditmaal als trainer. En hopelijk wordt die net

zo mooi als mijn loopbaan als speler.

Omdat het nog zo pril was, besloot ik de beslissing nog wel even voor me te houden. Ik vond het beter om daar pas later mee te komen. Ergens aan het begin van het nieuwe seizoen wanneer het minder rumoerig was bij Fortuna Sittard. Dat ik het uiteindelijk via Limburgse media toch eerder dan gepland wereldkundig maakte, was meer om praktische redenen. Wilde ik het volgende seizoen uitkomen voor RKSV Minor, de Tweedeklasser uit Nuth waar mijn broertje Pedro al een paar jaar hoofdtrainer was, moesten we dat op tijd doorgeven. Anders kwamen we in de knel met de overschrijvingspapieren.

Ik vond het wel grappig om te zien wat mijn besluit veroorzaakte. Voor velen was het groot nieuws. Dat merkte ik wel toen ik maandagochtend 17 juni de televisie aanzette. Het bericht stond zelfs op pagina 801 van *NOS Teletekst*, onder het kopje hoofdpunten. ‘Oud-international Ricksen stopt’, stond er bovenaan in gele letters. Ik had me al die jaren dan wel flink misdragen, dat betekende niet dat ze geen waardering voor me hadden als voetballer. Anders hadden ze dit bericht er natuurlijk nooit zo pontificaal op gezet.

Dat ik geen moeite had met stoppen, kwam ook doordat ik in mijn leven in een andere fase was beland. De storm was duidelijk gaan liggen. Voor het eerst had ik een leven naast het voetbal. Ik ging niet meer uit en zat veel thuis in Maaseik bij Veronika.

Ik werd verstandiger.

We hadden het zelfs over kinderen.

Het duurde niet lang of Veronika werd zwanger. Op 6 juni 2012 kregen we ons dochttertje, Isabella Kristina. Ze werd geboren de dag nadat we met de B1 van Fortuna Sittard een groot jeugdtoernooi hadden gewonnen in Blerick, een stadsdeel van Venlo. Het begon in de buik van Veronika te rommelen tijdens het avondeten samen met de jongens in een wokrestaurant. We wisten direct dat het moment daar was. We namen afscheid van de groep en stapten in mijn auto op weg naar het ziekenhuis. Een rare rit. We zeiden bijna niks tegen elkaar. Een paar uur later kwam Isabella in het Oost-Limburg Ziekenhuis in Genk ter wereld. Heftig zo’n bevalling, absoluut. Maar ik was zo blij dat ik erbij was. Net zoals ik blij was dat Isabella geluid maakte en dat alles erop en eraan zat.

Met de kerngezonde Isabella in mijn handen beseftte ik onmiddellijk dat zij een bijzonder kind was. Dat zeggen natuurlijk alle ouders over hun kind, dat weet ik ook wel, maar in mijn geval was het ook echt zo. Ga maar na: ze is geboren in België, ze heeft de Nederlandse nationaliteit en haar moeder is Russisch. Er zijn gezinnen waar de situatie minder gecompliceerd is.

Maar dat was niet alles. Er was meer, iets waar maar weinigen van af wisten. Isabella heeft een stiefbroer, Lars. Hij werd op 11 december 1999 geboren in Alkmaar, in de tijd dat ik voor AZ uitkwam. Ik heb alleen geen enkel contact met hem.

Dat ik er in al die jaren nooit mee naar buiten trad en nooit naar hem omkeek, heeft zo zijn redenen. Het was een ongelukje, na slechts twee keer seks. Van liefde tussen mij en zijn moeder was totaal geen sprake. Het was meer lust, ontstaan nadat Maaïke op een middag onder de ruitenwisser een briefje had achtergelaten met daarop haar nummer. Ik twijfelde

lange tijd om haar te bellen, ik deed het toch. Ik vond het wel spannend, ook omdat ik niet wist wie ze was. We spraken af en hadden vrij snel seks: een keer met condoom, een keer zonder. We hoefden geen condoom te gebruiken, zei ze. 'Ik ben toch aan de pil.'

Omdat ik geen relatie met haar wilde, bleef het bij die twee keer. Er was toch geen toekomst voor ons samen weggelegd. Ik stond op het punt om naar het buitenland te gaan en had geen enkele intentie om haar mee te nemen. Waarom zou ik er dan nog aandacht aan moeten besteden?

Gelukkig dacht zij daar ook zo over.

Het verbaasde me daarom dat Maaïke maanden later ineens bij me voor de deur stond. Eerlijk gezegd was ik haar allang vergeten. Ik had geen idee wat ze wilde. Ze zei dat ze iets moest vertellen. Ik kreeg niet eens de kans om te vragen wat precies. Het hoge woord kwam er onmiddellijk uit.

'Ik ben zwanger.'

'Van mij?'

'Ja.'

Er zijn ontelbare mensen die blij zijn als ze dat horen. Dat gevoel had ik die dag beslist niet. Ik kon maar één ding bedenken: wat een ongelooflijke klotestreek. Ik dacht dat ze me erin had geluisd. Maaïke wist al drie maanden dat ze zwanger was, maar ze trok pas aan de bel op het moment dat abortus, wat ik het liefst wilde, geen optie meer was.

Ik zei dat ik er niks mee te maken wilde hebben en stuurde haar weg.

'Ik wil gewoon niet bij jou zijn.'

Om niet helemaal voor mijn verantwoordelijkheid weg te lopen, erkende ik Lars wel. Dat deed ik op 16 mei 2000, zo'n vijf maanden na zijn geboorte. Ook zette ik een bedrag van zo'n anderhalve ton op een speciale bankrekening. Daar kan Lars bij zodra hij achttien jaar is. Dat vond ik voldoende. Het komt voor anderen misschien hard over, maar dit was voor mij de enige optie. Ik had geen enkele behoefte om in hun leven te blijven. Dat maakte het voor iedereen alleen maar ingewikkelder.

Het was anders geweest als ik er bewust voor had gekozen, zoals bij Isabella. Omdat mijn carrière nagenoeg voorbij was, had ik meer tijd. Ik was nauwelijks meer van huis. Dat was met Lars niet het geval. Ik koos tijdens mijn actieve loopbaan er juist voor om geen kinderen te nemen. Dat had geen enkele zin. Ik was zo vaak weg, zeker als ik Europees speelde. Van de zeven dagen was ik minstens vier dagen van huis. Hoe kon ik een kind opvoeden als ik er vrijwel nooit was? Bovendien vond ik mezelf met 22 jaar nog veel te jong om vader te worden. Dat andere voetballers, zeker die in het buitenland, daar wel bewust voor kozen, kan ik billijken. Dat kwam omdat zij vaak wel een stabiele relatie hadden. Die had ik niet.

Voor mij was het vaderschap in die fase daarom geen optie. Daarnaast was ik te veel met mezelf bezig en leidde ik mijn eigen leventje. Dat betekende niet dat ik nooit aan Lars dacht. Die momenten had ik zeker. Ik deed er alleen niks mee. Bewust niet. Lars heeft zijn eigen leven. Ik wilde hem niet voor zijn voeten lopen. Niet in die periode. Als hij achttien of

negentien jaar is, wil ik hem graag ontmoeten. Dan leg ik hem graag onder vier ogen uit waarom ik hem al die jaren niet wilde zien. Dat heeft tijd nodig. Ik weet zeker dat hij het begrijpt, hoe lastig en moeilijk die confrontatie misschien ook zal zijn.

Berusting

De vraag die ik vaak krijg, is of ik geen spijt heb. Spijt dat ik zo extreem heb geleefd dat ik daardoor niet alles uit mijn carrière heb kunnen halen. Ik vind het lastig om daar een antwoord op te geven. Ik weet namelijk niet of ik beter had gepresteerd als ik me had gedragen als Mark van Bommel.

Misschien wel. Wellicht had ik veel meer gewonnen en veel meer interlands gespeeld. Meer dan de twaalf die ik nu achter mijn naam heb staan. Dat is mogelijk. Maar het hadden er ook nul kunnen zijn.

Ik had namelijk een groot probleem: zonder uitlaatklep verkrampte ik. Dan dacht ik de hele tijd na over wat wel en niet goed ging. Helemaal na een slechte wedstrijd. Dan bleef ik er in mijn hoofd maar mee bezig en dat kwam meestal niet ten goede van mijn spel. Wie weet was ik daaraan kapot gegaan. Geen enkele bondscoach had dan iets aan mij gehad.

Om mij sterker te voelen, zocht ik juist de afleiding op. Anders dan Mark, die echt voor het voetbal leefde, had ik dat nodig. Dat ik op jacht naar succes en erkenning mijn familie verwaarloosde, onder invloed van drank en drugs de raarste dingen deed en met zo veel vrouwen aanpakte, inclusief de onbereikbare Katie Price, dat was natuurlijk weer het andere uiterste. Terugdenkend denk ik wel dat ik de juiste afslag heb genomen. Omdat ik lol had en de gezelligheid opzocht had ik geen tijd meer om me druk te maken over wat er die middag op het veld was gebeurd. Voordeel van al die uitspattingen was ook dat mijn hoofd de volgende ochtend weer helemaal leeg was. Op die manier kon ik me weer fris en fruitig voorbereiden op de volgende wedstrijd.

Dat ik in mijn actieve carrière meer geld heb opgemaakt dan dat ik heb overgehouden is niet anders. Dat is een pijnlijke constatering, maar geen ramp. Ik heb tenminste wel plezier gehad. Bovendien is het niet zo dat ik helemaal niks meer heb.

Het enige waar ik spijt van heb, is dat ik tijdens mijn laatste maanden in Rusland drugs heb gebruikt. Dat had ik nooit, maar dan ook nooit moeten doen. Het zorgde voor twee akelige littekens. Ik gleeed niet alleen als mens verder af, ik kon tevens mijn grote passie niet meer uitoefenen.

Wie goed naar mijn cv kijkt, ziet namelijk dat er een jaar ontbreekt. Het seizoen 2009/10. Een jaar waarin ik niet één officiële wedstrijd speelde. Ik heb altijd beweerd dat ik in die periode de liefde voor het voetbal kwijt was geraakt. Dat ik daarom niet kon en wilde spelen. Dat was echter niet de enige reden. Ik heb lang getwijfeld om het publiekelijk te maken. Maar omdat ik met dit boek een dikke streep wil zetten onder die nare periode vol leugens, heb ik besloten het toch te doen. De echte reden waarom ik zo lang niet speelde was een schorsing. Een snuif cocaïne, twee weken voor de play-offwedstrijd voor de Europa League tegen Nacional Madeira op 20 augustus 2009, bleek funest voor mij.

Dat het die kant zou opgaan, had ik totaal niet verwacht. Ik raakte niet eens in paniek toen het lot mij die zomeravond op het Portugese vakantie-eiland aanwees. Omdat ik dacht dat de

drugs van veertien dagen eerder al lang en breed uit mijn systeem was, plaste ik in de buik van het stadion zonder enige angst het flesje vol. Bijna lachend, zonder ook maar één tel rekening te houden met het ergste, deed ik wat me gevraagd werd.

Dat was ook omdat ik met mijn gedachten elders was. Ik zat eindelijk weer eens op de bank. Dat verraste me eerlijk gezegd. Ik had totaal niet verwacht dat Davydov, de opvolger van Dick, me zou meenemen naar Madeira. In de competitie behoorde ik wel steeds tot de selectie, maar de laatste keer dat ik met Zenit Sint-Petersburg Europa in mocht was alweer negen maanden geleden, in de uitwedstrijd in Minsk tegen BATE Borisov (0-2) voor de Champions League. Voor de duels met Real Madrid en Juventus hadden ze me niet meer nodig.

Dat ik in Portugal geen minuut speelde was jammer, maar mijn plek in de selectie bood wel kansen. Na een koude oorlog van enkele weken was er kennelijk een opening. Waarom nam Davydov me anders mee? Dat hield me maar bezig, op de weg terug naar Rusland. Aan de dopingcontrole dacht ik in elk geval niet meer.

Het liep anders. Door de knallende ruzie met Davydov, drie dagen later in de lobby van het Kempinsky Hotel in Sint-Petersburg, werd ik clubloos. Omdat ik daar zelf voor had gekozen, was dat niet het allerergste. Dat was het bericht waar de clubarts enkele weken later mee kwam. Ik had geen idee waarom hij me belde. Ik had niet eens de kans om hem dat te vragen. Pukhov gooide het er meteen uit toen hij me na enkele pogingen aan de lijn kreeg. 'Je bent positief getest.'

De UEFA had sporen van cocaïne in mijn urine gevonden; ik was met onmiddellijke ingang voor een jaar geschorst. Ik vloekte zo hard dat ze het bij de burens moeten hebben gehoord. Schijnbaar zat er toch nog wat in mijn systeem. Ik was zo van slag van het bericht dat ik er niet eens aan dacht om in beroep te gaan. Ik was met stomheid geslagen.

Het had natuurlijk ook weinig uitgehaald als ik een contra-expertise had aangevraagd. Ik kon het wel ontkennen, maar daarmee maakte ik de situatie alleen maar erger. Ik had gebruikt, dan moest ik op de blaren zitten ook. Dat waren nou eenmaal de spelregels.

Omdat ik niet wilde dat ik voor de zoveelste keer negatief in de publiciteit kwam, hield ik het bewust onder de pet. Ik zag de koppen al in de krant staan... Niemand kreeg het te weten. Behalve de dokter wist niemand het. Zelfs Dick Advocaat niet. Al was dat ook niet zo vreemd. Dick was een aantal weken eerder ontslagen en had niks meer met Zenit te maken.

De schorsing – een boete kreeg ik niet – kwam als een mokerslag aan. Het was de ergste straf die ze mij konden geven. Dat ik niet meer mocht spelen, vond ik zelfs zwaarder dan het gevecht met de fles. Voetbal was mijn lust en mijn leven. Sinds mijn vierde deed ik alles met de bal en was ik constant buiten. Vaak ging ik pas naar huis als het donker was. Dat was ook de afspraak die ik met mijn ouders had gemaakt. Ik hoefde pas naar huis als de lantaarnpalen aangingen. En die passie, die liefde, dat namen ze me al die jaren later ineens af.

Wat ik heb gedaan is fout, dat weet ik ook wel. Buiten dat ik een voorbeeldfunctie had, had ik als topsporter gewoon van dat spul moeten afblijven. Punt uit. Dat zou ik ook tegen elke jeugdvoetballer of elke scholier willen zeggen. Neem het niet! Het heeft zo'n vernietigende impact. Je merkt het alleen niet. Omdat je in een tunnel zit, heb je dat nauwelijks door. Maar

geloof me: het maakt je leven en je carrière kapot.

Dat ik zo lang werd geschorst vond ik wel onterecht. Ik bedoel: ik speelde niet vals. Het waren geen prestatieverhogende middelen. Ik deed het puur om mezelf beter te voelen, niet om beter te worden. Dat vind ik een wezenlijk verschil. Ik was geen wielrenner die uit een verboden potje snoepte en op illegale wijze zeven keer de Tour de France won. Ik was slechts een voetballer met privéproblemen. Daar mochten ze best meer clementie voor tonen.

Dat ik niet meer mocht voetballen maakte me depressief. Ik had nergens zin meer in. Ik kwam zelfs op het punt dat ik er helemaal klaar mee was. Niet dat ik van een brug wilde springen, maar het scheelde weinig. Ik zat zo met mezelf in de knoop dat ik nauwelijks een uitweg meer zag. Ik probeerde het nog te verbloemen met die kroeg in Alkmaar, maar dat was slechts schijn.

Dat ik toch uit die put ben geklommen, kwam door Veronika. Zij trok me eruit. Ik ben daarom zo blij dat ze bij me gebleven is. Anderen waren in zo'n situatie, met zo'n futloze man thuis op de bank, misschien hard weggelopen. Veronika niet. Ze had engelengeduld en de moed om mij op te beuren en me dag in dag uit te steunen.

Ik heb weleens gekscherend geroepen dat haar opbeurende gesprekken en haar positieve houding mijn leven hebben gered. Maar ik denk dat ik er toen niet eens zo ver naast zat. Als Veronika er niet was geweest, als zij niet in mijn leven was gekomen, weet ik niet of ik ooit weer overeind was gekomen. Dan was ik misschien wel echt in de goot beland. Ik was inmiddels zo diep gevallen, lager kon bijna niet. Mensen kunnen het zich misschien nauwelijks voorstellen, maar ik zat compleet aan de grond. Niet zozeer financieel, maar vooral psychisch.

Ik wilde nauwelijks iets. Ik was moe en lag voornamelijk op de bank. Dagenlang. Ik keek naar een film, maar ik wist eigenlijk niet waarnaar ik keek. Ik volgde het totaal niet. Ik ontspande me eigenlijk alleen als we op reis waren. De tripjes naar onder meer Frankrijk en Italië waren de enige momenten waarvan ik in die periode kon genieten. Verder zonderde ik me het liefst af in mijn appartement in Amsterdam.

Ze zeggen weleens dat je geen vrienden overhoudt als het slecht met je gaat. Ik voelde dat niet zo. Er belden regelmatig vrienden en kennissen op. Zij boden ook hulp aan. Ik wilde het alleen niet. Omdat ik me zo ellendig, bang, klein en depressief voelde, hield ik telkens de boot af. Ik wilde ze niet tot last zijn. Dat ik ze daardoor langzaam begon te verliezen, omdat ik zelf niet meer durfde te bellen, had ik niet door.

Maar toen brak die zomerdag in 2010 aan, toen de schorsing al bijna voorbij was. Ik besepte dat ik zo niet door kon gaan. Wilde ik overleven, dan zat er niks anders op dan mezelf terug te knokken in de wereld die mij niet alleen ellende heeft gebracht, maar ook heel veel plezier. Ineens werd voetbal niet alleen mijn uitlaatklep, maar ook mijn redding.

Omdat de jeugdtrainingen bij Fortuna Sittard structuur in mijn leven gaven, werd ik langzaam vrolijker. Er ontstond een balans. Ik merkte dat ik daardoor sterker werd. Het ging alleen niet vanzelf, het kwam niet even aanwaaien. Net zoals ik mijn voetbalcarrière niet

zomaar cadeau had gekregen. Dat was echt keihard werken. Juist doordat ik het van mijn inzet moest hebben, zocht ik vaak de grens op. Elke dag weer. Elke training, elke wedstrijd; ik zette me altijd voor de volle honderd procent in. Die instelling heeft mij niet alleen gevormd, maar ook gered. Daardoor ben ik uit die klotesituatie gekomen.

Omdat ik in die fase niet nog verder wilde vallen, deed ik iets wat ik vier jaar daarvóór ook had gedaan. Ik zocht hulp bij specialisten. Ik meldde me in Amsterdam aan voor verschillende meetings van de AA. Er was één verschil met 2006, toen ik naar de Sporting Chance Clinic ging. Destijds stapte ik er met lichte twijfel in, ditmaal niet. Omdat ik wist dat dit echt mijn allerlaatste kans was, ging ik er vol voor. Ik moest het ook met volledige overtuiging doen, het was te laat om het lichtzinnig op te pakken.

Ik was echter bang dat ze mij zouden herkennen. Niemand wist van mijn situatie af, niemand had de ware reden van mijn afwezigheid in het profvoetbal in de krant kunnen lezen. Daarover maakte ik me echt even zorgen. Maar het was nergens voor nodig. In de Pastorie Lucaskerk in Osdorp, waar regelmatig dergelijke meetings werden gehouden, kwam ik er snel genoeg achter dat het leven niet louter om mij draaide. Niemand was daar met anderen bezig, dus ook niet met Fernando Ricksen. Het gaat bij dat soort bijeenkomsten puur om jezelf. Iedereen had genoeg aan zijn eigen problemen.

Omdat ik de nodige ervaring met dergelijke meetings had, wist ik direct wat ik kon verwachten. Echt nerveus was ik dan ook niet. Ik vond het hooguit een beetje spannend. Na vier jaar moest ik opnieuw in een ruimte vol vreemden over mijn problemen vertellen. Problemen die ditmaal niet alleen over drank en mijn rare fratsen gingen, maar ook over drugs en depressies.

Hoe onwennig dat ook was, ik merkte dat de gesprekken bij de AA me goed deden. En belangrijker: ze zorgden ervoor dat ik minder ging drinken. Ik raakte niet meer in situaties verzeild waarvan ik wist dat ik het daar moeilijk kon krijgen. Ik begon bars en discotheken te mijden en had geen alcohol meer in huis. Het betekende een wonderbaarlijke ommekeer. Ik kreeg weer zin in het leven.

Toch noem ik die wonderbaarlijke wederopstanding niet het hoogtepunt van mijn leven. Dat ik uit die shit ben gekomen, is mooi, absoluut. Daar ben ik heel blij mee, zeker als je ziet waar ik vandaan kom. Ik ben alleen nog niet waar ik wil zijn. Het is voor mij elke dag nog een gevecht. Dat blijft voorlopig ook nog wel zo. Ik ben niet zomaar alcoholist af.

Ik zeg elke ochtend niet voor niets tegen mezelf: *Vandaag drink ik niet, vandaag doe ik geen rare dingen*. Ik probeer de komende jaren op die manier te overleven. Aan morgen denk ik niet eens. Dat heeft geen enkele zin. Ik kan wel zeggen: *Ik drink een week niet*, maar zo ver kan ik niet kijken. Dat is voor mij veel te lang. Eén dag? Ja, dat is nog wel op te brengen.

Dat betekent niet dat ik altijd de verleiding kan weerstaan. Drugs gebruik ik niet meer. Al jaren niet meer. Dat spul heb ik na mijn terugkeer uit Rusland direct afgezworen. Daar is die schorsing dan wel weer goed voor geweest. Die lange straf zette me aan het denken. Wie weet

hoelang ik dat spul anders nog gebruikt zou hebben. Ik heb ook totaal geen behoefte meer om andere vrouwen op te zoeken. Die tijd is voorbij. Ook om die reden zoek ik expres geen bars en discotheken op. Ik heb het meegemaakt en dat was leuk. Ik heb misschien de schijn tegen, maar met Veronika aan mijn zijde denk ik er niet eens meer aan. En doordat ik inmiddels niet meer op het hoogste niveau voetbal en geen megasalaris meer heb, ben ik sowieso niet meer interessant voor golddiggers.

Een ander verhaal is de drank. Helaas ben ik nog niet in de fase aanbeland dat ik de alcohol helemaal kan laten staan. Ik drink het alleen niet meer in de mate waarin ik het gewend was. Heel incidenteel, bijvoorbeeld in het weekeinde, neem ik een biertje of een wijntje bij het eten. Voor de gezelligheid, zoals dat mooi heet. Ik weet wel: dat is niet goed. Dat moet ik eigenlijk ook niet doen. Maar ik vind het nog te lekker om het helemaal te laten staan. Maar kom op, ik ben niet perfect.

Het positieve is nu wel dat het me lukt om het bij één of twee te laten. Ik ben inmiddels zo ver dat ik die drang gelukkig onder controle heb. Echt dronken, tot ik erbij neer val, word ik niet meer. Dat moet ik ook niet meer willen. Diep in mijn hart zou ik het liefst elke dag nog wel willen drinken. Ik heb het geld, de tijd en de mogelijkheden, maar ik doe het niet. Ik weet dat ik eraan kapot ga. Ik weet hoe diep ik kan vallen. Dat wil ik niet nog een keer meemaken.

Mijn doel is om ook dat laatste biertje te laten staan. Dat is mijn streven. Geen idee wanneer dat zal zijn. Dat is onmogelijk om te zeggen. Ik hoop dat het binnen tien jaar lukt. En pas dan wil ik van een hoogtepunt spreken. Dat is het nu nog niet. Een hoogtepunt is namelijk het hoogst haalbare.

Daarom ervaar ik het seizoen 2004/05 wel zo. Een seizoen waarin alles lukte. Ik scoorde, ik gaf assists en ik werd beste speler van de competitie. Als aanvoerder van een van de grootste bolwerken van het Britse voetbal won ik niet alleen de Scottish League Cup, maar ook de landstitel.

Dat ik dat deed met louter grote namen om me heen, was geen toeval. Overal waar ik speelde, had ik toppers als ploeggenoot. Het is daarom ondoenlijk om de beste speler ooit te noemen met wie ik heb gespeeld.

Ga maar na: bij Oranje speelde ik met jongens als Van der Sar, Frank de Boer, Stam, Sneijder, Van der Vaart, Robben, Kluivert, Seedorf, Van Nistelrooy en Van Bommel, bij AZ met Van Galen, Moens en Huiberts. Allemaal spelers met uitzonderlijke kwaliteiten. Bij Glasgow Rangers, met wereldspelers als Caniggia, Flo, Amoruso, Ferguson, Ronald de Boer, Van Bronckhorst en Moore, was dat niet anders. Net zoals Arshavin, Malafeev, Anyukov, Danny, Denisov en Tymoshchuk, de helden van Zenit Sint-Petersburg, iedereen zonder problemen kapot speelden. Omdat ze allemaal ook nog op verschillende posities staan, kun je ze helemaal niet vergelijken. Arshavin was super, maar Stam op zijn manier ook.

Eén ding hebben al deze spelers wel gemeen. Als je ze belt en vraagt wat ze van Fernando Ricksen vinden, zeggen ze allemaal hetzelfde: hij is hartstikke gek, totaal niet goed bij zijn hoofd, maar hij is wel een goede jongen en een goede voetballer die nooit verzaakte. Geloof me, ik was echt niet alleen die ordinaire sensatiezoeker zoals velen me zagen. Dat was wel heel

makkelijk gedacht. Ik vond dat sowieso altijd raar. Mensen kenden me niet en toch mochten ze me niet. Ik heb dat nooit begrepen. Degenen die me echt kennen, weten dat ik goed in elkaar zit.

Dat merken ze ook bij RKS V Minor, de Tweedeklasser uit Nuth waar ik na mijn profloopbaan onder de vleugels van Pedro als libero ben gaan spelen. Omdat ik nog altijd een gigantische hekel aan verliezen heb, ga ik ook daar elke keer tot het gaatje. Maar ik zorg ervoor dat ik niet meer over de grens ga. Ik pas me aan het niveau aan. Ik ben daar voor mijn plezier, om mijn broer en de club te helpen. Voor het geld doe ik het beslist niet. Ik geloof dat ik bij winst een premie krijg van 75 euro en bij een gelijkspel 25 euro.

Tegenstanders moeten mij alleen niet uitdagen of expres gaan trappen. Voor die gasten is dat misschien leuk, dan kunnen ze op een verjaardagsfeest of op *Twitter* of *Facebook* stoer zeggen dat ze mij een schop hebben verkocht. Maar ze vergeten dan wel iets: ik pak ze natuurlijk wel terug. Dan sloop ik ze. Ik laat me niet piepelen. Zoiets gaat er nooit uit.

Gelukkig is het nog niet voorgekomen, maar ik weet dat het een keer kan gebeuren. Pedro waarschuwde me daarvoor toen ik in juni 2013, kort na mijn afscheid bij Fortuna Sittard, aangaf dat ik voor Minor wilde spelen. Hij maakte het als speler op het hoogste amateurniveau zelf meerdere keren mee. Omdat hij mijn broer is, daagden en scholden ze hem keer op keer uit. 'Je bent een broer van een alcoholist, van een verslaafde', zeiden ze. Of ze riepen dat hij de broer was van een asociale en dat ze hem moesten schoppen.

Dat deden ze niet alleen vanaf de kant, dat riepen ook de tegenstanders. Dat ging Pedro niet in de koude kleren zitten. Het kwam regelmatig voor dat hij zichzelf niet meer in de hand had en met rood van het veld moest. Omdat hij dat niet meer wilde meemaken, ging hij uiteindelijk maar in de Vierde Klasse spelen.

Voordat ik bij Minor tekende, hadden we het daar veelvuldig over. Net zoals we goed de hiërarchie in de ploeg bespraken. Het was, zeker voor Pedro, belangrijk om daar duidelijk over te zijn. Pedro is de trainer, ik de speler. Dat betekent dat hij de baas is. Voordat hij akkoord ging, wilde hij daarom de zekerheid dat ik hem tijdens besprekingen niet in de reden zou vallen. Of dat ik geïrriteerd zou reageren. Daar had hij geen trek in. Thuis mag en kan ik alles tegen hem zeggen, maar in de kleedkamer, zo zei hij, is hij de baas.

Ik zei meteen dat Pedro zich daar geen zorgen over hoefde te maken. Als er één iemand mij goed kent, dan is het Pedro wel. Als hij vindt dat ik gewisseld moet worden, heeft hij daar vast een reden voor. Dan ga ik de boel niet saboteren of aan zijn stoelpoten zagen. Als ik daar niet tegen kan, was ik nooit onder hem gaan spelen bij Minor.

Datzelfde geldt voor het uitdagen van de tegenstanders. Daar was ik echt niet bang voor. Vlak voordat ik van AZ naar Schotland ging, waarschuwde Cor Lems, die langharige schopper van FC Den Haag en FC Dordrecht, me nog. Volgens Lems, begin jaren tachtig nog een tijdje actief in Groot-Brittannië bij Ipswich Town, werd ik daar wel even geknipt en geschoren. 'Met jouw manier van spelen krijg je het daar echt lastig', zei hij.

Natuurlijk, ik heb in Schotland best wat moeten incasseren. Ik brak zo vaak mijn neus dat

ik geen neusschotje meer heb. Je kunt erin duwen en knijpen alsof het een rubberen badeend is. Ook heb ik, naast de vele littekens die heb verzameld, ik weet niet hoeveel tanden verloren. Met dank aan Craig Brewster, de oude stormram van Dundee United. Die plantte op een middag in 2005 zo hard zijn elleboog in mijn gezicht dat al mijn voortanden eruit lagen. Het deed verschrikkelijk veel pijn, maar ik speelde de wedstrijd gewoon uit. Zo was ik dan wel weer. Ik gaf nooit op. Ik zei weleens dat ik pas opgeef als mijn been eraf ligt. Eigenlijk was dat ook zo.

Hoe hard de knallen ook aankwamen, ik lag niet constant op de grond. Ik bleef juist overeind. Omdat ik de gave had dat ik alles zag aankomen, kon ik die vliegende tackles vaak als geen ander ontwijken. Ik ben daarom absoluut niet bang dat mij als amateurspeler iets overkomt. Dat ze me een doods chop geven of dat ze mij uitschelden. Dat ben ik gewend. Op Celtic Park scholden zestigduizend man in groen-witte shirts mij continu uit. Daar kreeg ik, net als overigens in de rest van de Schotse stadions, de ergste verwensingen naar mijn hoofd geslingerd. Dan word ik echt niet bang van een paar kwajongens langs de kant van een amateurclub. Ben je gek, zeg.

Het wordt een ander verhaal als ze me structureel gaan opzoeken of trappen, waardoor ik niet meer vrij kan voetballen. Dan hoeft het voor mij niet meer. Het is natuurlijk geen Barcelona, waar winnen het allerbelangrijkste is. Ik speel bij Minor omdat ik het leuk vind, voor de gezelligheid. Om een nog betere band met mijn broertje te krijgen.

Ik zie de lol als de allesbepalende factor. Daarom probeer ik bij de B1 van Fortuna Sittard, het elftal waarvan ik nu trainer ben, dat er ook steeds in te rammen. Natuurlijk draait het om succes, natuurlijk draait het om doelpunten, dat weet ik ook wel, maar net zo belangrijk is plezier. Dat je het leuk vindt om op het veld te staan, samen met je ploeggenoten. Het was echt geen toeval dat we met een vriendenploeg als Zenit zo veel prijzen pakten. Net zoals het me niet verbaasde dat we met Jong Fortuna Sittard alles wonnen. Puur omdat iedereen lol had.

Ik word er zo moe van dat mensen roepen dat ik met mijn verleden geen geschikte trainer kan worden. Omdat ik zo extreem leefde, kom ik volgens sommigen ongeloofwaardig over. In hun ogen ben ik niet het juiste voorbeeld. Ik maak me zelden druk om iets, maar daar word ik echt schijtziek van. Ik draai het liever om. Juist omdat ik zo diep ben gevallen en ik weet wat het is om in zo'n klotesituatie te zitten, zie ik als geen ander de gevaren. Met die ervaring op zak kan ik juist een meerwaarde zijn.

Mooi voorbeeld daarvan was kort na mijn aanstelling als coach van de B1. Ik zag het al direct toen hij die ochtend iets voor acht uur kwam aanlopen kort voordat we in de bus stapten voor een duel in Amsterdam met AFC. Hij zag er niet fris uit en had enorme ogen. Ik hoefde het hem niet eens te vragen hoe dat kwam. Dat was me wel duidelijk. Hij had de dag ervoor flink wat gedronken.

Op dat moment kon ik twee dingen doen: ik straf hem en laat hem thuis of ik laat hem spelen in de wetenschap dat hij een heel zware middag tegemoet gaat en hij daarmee de ploeg dupeert. Veel trainers, coaches die totaal niet weten hoe ze daarmee moeten omgaan, kiezen

ongetwijfeld voor de eerste optie. De makkelijkste optie. Ik niet. Ik liet hem bewust staan en verlost hem niet uit zijn lijden. Dat we mede daardoor met 1-4 verloren, nam ik voor lief.

Ik wist: door hem zo aan te pakken, zou hij het nooit meer doen. Hij wil natuurlijk nooit meer voor zo veel mensen zo voor schut staan. Daarom dronk ik ook zelf nooit voor een wedstrijd. Ik keek wel uit. Ik besprak dat later ook met hem. 'Ik snap dat het leuk is om weg te gaan', zei ik. 'Maar doe dat dan de avond na de wedstrijd.' Hij pikte het meteen op. Dat vond ik mooi om te zien.

Ik wil die gasten opleiden, beter maken, In dit geval lukte me dat. Ik heb 'm zo'n fout nooit meer zien maken. Ik betwijfel of dat ook was gelukt als een trainer hem had gestraft buiten het zicht van iedereen. Dat werkt gewoon niet bij deze generatie.

Zelf hoop ik ook niet meer in de fout te gaan. Ik denk dat maar weinigen beseffen hoe erg het is om zo diep in het moeras vast te zitten. Sommigen vragen me weleens of het leuk is om Fernando Ricksen te zijn. 'Ligt eraan wat je leuk vindt natuurlijk', antwoord ik dan. Als je houdt van een turbulent leven, met extreme pieken, was het inderdaad leuk om mij te zijn. Maar geloof me: het was beslist geen pretje. Wat ik heb meegemaakt, waar ik uit ben gekomen, eigenlijk wens je dat niemand toe. Dat was zo zwaar. Ik weet zeker dat menigeen daaraan onderdoor gaat. Veel mensen zouden het leven dat ik leidde niet eens overleven.

Het is heel makkelijk om anderen daar de schuld van te geven.

Ik kan Graciela de schuld geven dat ze mij verbood om met mijn familie om te gaan.

Ik kan de trainer de schuld geven dat hij me ernaast zette.

Ik kan mijn vrienden de schuld geven dat ze me cocaïne gaven.

Dat kan allemaal. Maar dat is niet fair. Ik ben de schuldige. Ik was degene die het allemaal zelf deed. Ik heb er zelf een potje van gemaakt. Het was niet gemakkelijk, maar dat heb ik inmiddels geaccepteerd.

Voor de buitenwereld zijn al die rare fratsen misschien smeug, maar ik ben er niet trots op. Soms kijk ik echt met afschuw terug. Door mijzelf zo te vernietigen heb ik zo veel mensen pijn gedaan. Gelukkig is nu bijna alles voorbij. Ik ben nog niet waar ik wil zijn, maar ik ga er op een goede manier mee om. Ik kan nu eindelijk door, de juiste richting op. Zonder te hoeven liegen, zonder met een naar gevoel te hoeven terugkijken.

Omdat het me eindelijk lukt om *nee* te zeggen, kan ik zelfs mooie plannen maken. Dat was natuurlijk ook een reden waardoor ik in die klotesituatie terecht kwam. Omdat ik zo veel vrije tijd had en niks plande, ging ik uit verveling gekkigheid uithalen. Helemaal in Rusland, waar de mogelijkheden legio waren.

Dat betekent niet dat ik niks meer met Rusland te maken wil hebben. Ondanks de enorme problemen die ik daar had, blijf ik het een fantastisch land vinden. Wat kan ik Rusland verwijten? Niks. Ik hoop daarom ook dat mijn toekomst in Sint-Petersburg ligt, samen met Veronika en Isabella. In 2018 wordt in Rusland het WK voetbal gehouden. Met mijn achtergrond en mijn kennis over het land en het voetbal daar lijkt het me mooi om daar aan de slag te gaan. Ik weet alleen nog niet hoe en wat. Ik moet natuurlijk wel eerst al mijn voetbaldiploma's hebben. En ik wil de stap pas maken als mijn rugzak helemaal vol zit.

Bang om daar opnieuw onderuit te gaan, ben ik niet. Ik sta nu totaal anders in het leven. Ik ben ook niet bang dat ze mij direct zullen wegsturen als ik aanklop. Ik mag dan wel op een vervelende manier zijn vertrokken, de waardering is er altijd geweest. Niet alleen in Rusland, ook in Schotland.

Omdat we met Fortuna Sittard een samenwerkingsverband met Rangers nastreven, was ik daar eind juni 2013 ter oriëntatie een paar dagen op bezoek. Alle deuren gingen voor me open, zelfs die van het doorgaans afgesloten Murray Park, het trainingscomplex waar ik als speler tegen de regels in regelmatig in de keuken eitjes voor het personeel bakte.

Martin Masset en Charly Chudik, respectievelijk de algemeen directeur en manager voetbalzaken van Fortuna Sittard die mee waren, wisten niet wat ze zagen. De meesten schoten spontaan vol toen ze me zagen. De kok, de bediening, het secretariaat; ze waren allemaal erg blij om me te zien. Dat was niet gespeeld. Ik zag aan hun betraande ogen dat ze het echt meenden.

Het was sowieso leuk om even te terug te zijn. Dan ervaar je eigenlijk pas echt hoe gepassioneerd de Schotten zijn. Hoe zij hun helden eren is echt uniek. Daar kunnen we in Nederland een voorbeeld aan nemen. Ik was er bijna zeven jaar niet geweest, maar ze waren me niet vergeten. Ik waande me onmiddellijk weer die popster van weleer. Ik kon niet eens normaal een wandelingetje over straat maken. Ik moest overal op de foto en iedereen wilde een handtekening. Het was bijna lachwekkend. Omdat die gasten buiten hard begonnen te zingen, werd het zo druk dat ik echt mijn hotel in moest vluchten. Het zijn momenten dat je beseft hoe bijzonder het is om voetballer te zijn.

Nu het de goede kant op gaat met me, heb ik geen zin om een lange neus naar anderen te maken. Waarom zou ik? Waarom zou ik mensen uitlachen die dachten dat ik nooit meer terug zou komen? Daarvoor heb ik te veel meegemaakt. Ik wil daar niet eens energie in steken. Die energie heb ik hard nodig voor andere dingen. Elke dag is nog zwaar genoeg. Elke dag blijft het opletten, al weet ik inmiddels van mezelf dat ik nooit meer zo enorm dronken zal worden dat ik rare dingen ga doen. Daar is ook geen enkele aanleiding meer voor. Ik heb een club die me graag wil houden, ik heb een vrouw die graag bij me is en ik voel me lekker. Een hele prestatie, al zeg ik het zelf. De klinisch psycholoog van de Sporting Chance Clinic in Hampshire kan trots op me zijn.

PASPOORT FERNANDO RICKSEN

SEIZOEN	CLUB	COMPETIEWEDSTRIJDEN	DOELPUNTEN
1993/94	Fortuna Sittard	2	0
1994/95	Fortuna Sittard	30	2
1995/96	Fortuna Sittard	28	1
1996/97	Fortuna Sittard	34	4
1997/98	AZ	32	1
1998/99	AZ	31	0
1999/00	AZ	29	9
2000/01	Glasgow Rangers	27	1
2001/02	Glasgow Rangers	31	4
2002/03	Glasgow Rangers	35	3
2003/04	Glasgow Rangers	30	1
2004/05	Glasgow Rangers	38	4
2005/06	Glasgow Rangers	21	0
2006	Zenit Sint-Petersburg	14	2
2007	Zenit Sint-Petersburg	14	0
2008	Zenit Sint-Petersburg	8	0
2009	Zenit Sint-Petersburg	0	0
2010/11	Fortuna Sittard	17	0
2011/12	Fortuna Sittard	2	1
2012/13	Fortuna Sittard	8	0
Totaal		452	33

ERELIJST

Nederland	12 interlands (0 doelpunten)
Fortuna Sittard	Kampioen Eerste Divisie 1995
AZ	Kampioen Eerste Divisie 1998
Glasgow Rangers	Kampioen van Schotland 2003 en 2005 Schotse beker 2002 en 2003 League Cup 2002, 2003 en 2005
Zenit Sint-Petersburg	Kampioen van Rusland 2007

Russische Super Cup 2008

UEFA Cup 2008

Europese Super Cup 2008

Dankwoord

Fernando,

Ze zeggen dat je niet wijs bent.

Ze zeggen dat je compleet gestoord ben.

Ze zeggen dat je een ongeleid projectiel bent.

Ze zeggen dat je niet met mensen kan omgaan.

Na meer dan dertig enerverende sessies in Maaseik weet ik wel beter. Je bent een goedzak, precies zoals Mark van Bommel in het voorwoord al schreef. Een knokker ook. En ik weet het nu helemaal zeker: niemand of iets kan de strijder Fernando Ricksen ooit verslaan.

Bedankt dat je zó open en zó eerlijk was. Je bent een voorbeeld voor anderen.

Ingrid, Annelot en Noortje, zonder jullie was dit boek er nooit gekomen.

In alfabetische volgorde wil ik graag de volgende personen bedanken die mij hebben geholpen met het maken van deze biografie.

Michiel Blijboom Eddy van der Ley Goffe Struiksma

John van Bommel Victor Morgan Eric Verhoeven

Mark van Bommel Anneke Ricksen Veronika Veselova

Linde Dreessen Pedro Ricksen

Michiel Holsheimer Bobby Singh

Vincent de Vries, oktober 2013

Colofon

©2013 Voetbal International, Gouda

AUTEUR	Vincent de Vries
EINDREDACTIE	Bjorn Goorden
VORMGEVING	Remy Best
DRUK	Wilco, Amersfoort
DRUKWERKBEGELEIDING	Geert Gortzak
COÖRDINATIE	Marieke Derksen
OMSLAGFOTO'S	Stefan Schipper
FOTOGRAFIE	Prive-bezit familie Ricksen, archief Voetbal International, VI-Images

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft getracht de rechthebbende van het beeldmateriaal te traceren. Zij die menen rechten te doen gelden op foto's kunnen contact opnemen met de uitgever.

Eerste druk: oktober 2013

ISBN: 978 90 6797 042 6

NUR: 491

Dit eBook is voorzien van een watermerk met identificatiecode :
XB8KRVVED19UNQNqAzEPOw4yV3sMU1QZWkYGcgAqBHJVdVxxXCξ
- 52c54fd232ee7